

Kuopion lukioiden kuntakohtainen opetussuunnitelma 2021

TÄÄLLÄ INSPIRAATIO ON LUONNONVOIMA

KUOPIO

19.1.2021 versio
Lautakunnan hyväksyntä 20.4.2021

Nimi	Kuopion lukioiden opetussuunnitelma 2021
Tiivistelmä	Kuopion lukioilla on yhteinen paikallinen opetussuunnitelma. Vuosittaiset painotukset kirjataan vuosisuunnitelmaan.
Kunta	Kuopio
Koulu	Kuopion klassillinen lukio Nilsin lukio Kuopion taidelukio Lumit Kuopion Lyseon lukio Juankosken lukio Kallaveden lukio ja Kuopion aikuislukio
Hyväksymispäivämäärä	20.4.2021

Luonnosversio 19.1.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	1
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	4
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	4
2.2. Arvoperusta.	4
3. Opetuksen toteuttaminen.	7
3.1. Opintojen rakenne.	7
3.2. Oppimiskäsitys.	7
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	8
3.4. Toimintakulttuuri.	9
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	22
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	24
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	28
4.1. Ohjaus.	28
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki.	34
4.3. Opiskeluhuolto. . Luonnosversio 19.1.2021	37
4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet.	38
4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen.	41
4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.	45
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	49
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	52
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	52
5.2. Opintojakson arviointi.	53
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	53
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	54
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	54
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	55
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	55
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	57
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	57
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	58
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	59

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	60
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	62
5.7.1. Oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet.	63
5.7.2. Arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet.	63
5.7.3. Arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet.	63
5.7.4. Arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen.	63
5.7.5. Kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt.	64
5.7.6. Hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä.	64
5.7.7. Opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti.	64
5.7.8. Opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely.	64
5.7.9. Todistusten ulkoasu.	64
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	66
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	66
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	67
7. Oppiaineet.	71
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	71
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	72
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1).	74
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2).	76
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3).	77
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4).	78
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5).	79
Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6).	81
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7).	82
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8).	84
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9).	85
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10).	86
Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11).	87
Ilmaisen itseäni, 2 op (ÄI12).	89
Valinnainen kirjallisuus 1, 1 op (ÄI13).	90
Valinnainen kirjallisuus 2, 1 op (ÄI14).	91
Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15).	92

Median maailma, 2 op (ÄI16).	93
Myyttien maailma 1, 1 op (ÄI17).	94
Myyttien maailma 2, 2 op (ÄI18).	96
Produktio, 2 op (ÄI19).	97
Kirjoittamisen tueksi, 2 op (ÄI20).	98
Kielenhuolto, 1 op (ÄI21).	99
Kieli- ja tekstitietoisuus + Vuorovaikutus 1, 2 op (ÄI2ÄI3).	100
Kirjoittaminen 1 + Vuorovaikutus 2, 2 op (ÄI6ÄI7).	102
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	104
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21).	107
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22).	108
Vuorovaikutus 1, 1 op (S23).	109
Kirjallisuus 1, 2 op (S24).	110
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25).	111
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26).	113
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27).	114
Kirjallisuus 2, 2 op (S28).	115
Vuorovaikutus 3, 2 op (S29).	116
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210).	117
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S211).	118
7.2. Biologia (BI).	119
7.2.1. Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1).	121
7.2.2. Ekologian perusteet, 1 op (BI2).	123
7.2.3. Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3).	125
7.2.4. Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4).	127
7.2.5. Ihmisen biologia, 2 op (BI5).	129
7.2.6. Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6).	131
7.2.7. Biologian kertaus, 2 op (BI7).	134
7.2.8. Biologinen työskentely, 2 op (BI8).	135
7.2.9. Solu- ja mikrobiologian laborointi, 2 op (BI9).	137
7.2.10. Eläinten käyttäytyminen, 2 op (BI10).	139
7.2.11. Lajintuntemus, 2 op (BI11).	140
7.2.12. Biologian retkikurssi, 2 op (BI12).	141
7.2.13. Ekologian kenttäkurssi, 2 op (BI13).	142
7.2.14. Muut biologian opinnot, 0 op (BI14).	144
7.3. Elämänkatsomustieto (ET).	145
7.3.1. Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1).	147
7.3.2. Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2).	148

luonnos versio 19.1.2021

7.3.3. Kulttuurit, 2 op (ET3).	150
7.3.4. Katsomukset, 2 op (ET4).	152
7.3.5. Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5).	154
7.3.6. Tulevaisuus, 2 op (ET6).	156
7.4. Filosofia (FI).	157
7.4.1. Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1).	160
7.4.2. Etiikka, 2 op (FI2).	161
7.4.3. Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3).	163
7.4.4. Totuus, 2 op (FI4).	165
7.4.5. Kritiikki, argumentaatio ja kirjoittaminen, 2 op (FI5).	167
7.4.6. Filosofinen väittely ja keskustelu, 2 op (FI6).	168
7.4.7. Oikeudenmukaisuuden kysymykset, 2 op (FI7).	169
7.4.8. Maailmankatsomusten konfliktit? Filosofia, tieteet ja uskonnot, 2 op (FI8).	170
7.4.9. Taiteet ja filosofia, 2 op (FI9).	171
7.4.10. Antiikin filosofia, 2 op (FI10).	172
7.5. Fysiikka (FY).	173
7.5.1. Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1).	175
7.5.2. Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2).	177
7.5.3. Energia ja lämpö, 2 op (FY3).	178
7.5.4. Voima ja liike, 2 op (FY4).	180
7.5.5. Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5).	181
7.5.6. Sähkö, 2 op (FY6).	183
7.5.7. Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7).	184
7.5.8. Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8).	186
7.5.9. Fysiikan kertausta, 2 op (FY9).	187
7.5.10. Kokeellinen fysiikka, 2 op (FY10).	188
7.5.11. Tähtitiede, 2 op (FY11).	189
7.5.12. Suhteellisuusteoriaa ja fysiikan kertausta, 2 op (FY12).	190
7.5.13. Muut fysiikan opinnot, 2 op (FY13).	191
7.6. Maantiede (GE).	191
7.6.1. Maailma muutoksessa, 2 op (GE1).	194
7.6.2. Sininen planeetta, 2 op (GE2).	196
7.6.3. Yhteinen maailma, 2 op (GE3).	199
7.6.4. Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4).	202
7.6.5. Maantieteen kertausta, 2 op (GE5).	204
7.6.6. Maantieteen työkurssi, 2 op (GE6).	205
7.6.7. Suomen maantiede, 2 op (GE7).	207

7.6.8. Muut maantieteen opinnot, 0 op (GE8).	208
7.7. Historia (HI).	208
7.7.1. Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1).	211
7.7.2. Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2).	213
7.7.3. Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3).	215
7.7.4. Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4).	217
7.7.5. Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5).	219
7.7.6. Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6).	221
7.7.7. Historian kertaus, 2 op (HI7).	223
7.7.8. Antiikin historia, 2 op (HI8).	224
7.7.9. Toinen maailmansota, 2 op (HI9).	225
7.7.10. Venäjän ja Neuvostoliiton historia, 2 op (HI10).	227
7.7.11. Maailma nyt – ajankohtaiset tapahtumat, 2 op (HI11).	229
7.7.12. Rikoshistoria, 2 op (HI12).	230
7.7.13. Muut historian opinnot, 1 op (HI13).	231
7.8. Kemia (KE).	231
7.8.1. Kemia ja minä, 1 op (KE1).	234
7.8.2. Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2).	235
7.8.3. Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3).	237
7.8.4. Kemiallinen reaktio- ja tasapaino, 2 op (KE4).	238
7.8.5. Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5).	240
7.8.6. Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6).	241
7.8.7. Kemian keskeisten sisältöjen kertaus, 2 op (KE7).	243
7.8.8. Kemiaa kokeellisesti, 2 op (KE8).	244
7.8.9. Biokemia, 2 op (KE9).	245
7.9. Uskonto (KT).	246
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	248
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1).	248
Maailmanlaajuinen kristinuskon historia, 2 op (UE2).	249
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3).	251
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4).	252
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5).	254
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6).	255
Kohti ylioppilaskirjoituksia ja jatko-opintoja, 2 op (UE07).	257
Uskontojen pyhä kirjallisuus, 2 op (UE08).	257
Myytit uskonnoissa ja kirjallisuudessa, 2 op (UE09).	258
Uskonnon sovellusaloja, 1 op (UE10).	259

7.10. Kuvataide (KU).	260
7.10.1. Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1).	263
7.10.2. Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2).	265
7.10.3. Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3).	268
7.10.4. Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4).	270
7.10.5. Tietokonegrafiikka tutuksi, 2 op (KU5).	273
7.10.6. Omin siivin, 2 op (KU6).	274
7.10.7. Paremmaksi piirtäjäksi, 2 op (KU7).	275
7.10.8. Valokuvauksen perusteet, 2 op (KU8).	276
7.10.9. Valokuvausta syventäen, 2 op (KU9).	277
7.10.10. Taidetyöpaja, 2 op (KU10).	278
7.10.11. Sarjakuvatyöpaja, 2 op (KU11).	280
7.10.12. Graafisen suunnittelun perusteet, 2 op (KU12).	281
7.10.13. Kolmiulotteinen työskentely ja sisustussuunnittelu, 2 op (KU13).	283
7.11. Liikunta (LI).	284
7.11.1. Oppiva liikkuja, 2 op (LI1).	286
7.11.2. Aktiivinen elämä, 2 op (LI2).	288
7.11.3. Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3).	290
7.11.4. Yhdessä liikkuu, 2 op (LI4).	291
7.11.5. Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5).	292
7.11.6. Palloilu soveltava opintojakso, 2 op (LI6).	293
7.11.7. Maila- ja jääpelit, 2 op (LI7).	295
7.11.8. Stressinhallinta - keho ja mieli kuntoon, 2 op (LI8).	296
7.11.9. Jooga, 2 op (LI9).	297
7.11.10. Kuntosaliharjoittelun perusteet, 2 op (LI10).	298
7.11.11. Extreme, 2 op (LI11).	299
7.11.12. Retkeily, 2 op (LI12).	300
7.11.13. Tanssia eri tavoin, 2 op (LI13).	301
7.11.14. Liikuntatutor, 2 op (LI14).	302
7.11.15. Perusliikuntaa ja terveyttä lukion aikana, 4 op (LI1TE1).	303
7.12. Matematiikka (MA).	303
7.12.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	305
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2).	305
Geometria, 2 op (MAA3).	307
Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4).	309
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5).	310
Derivaatta, 3 op (MAA6).	312

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7).	313
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8).	314
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9).	316
3D-geometria, 2 op (MAA10).	318
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11).	319
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12).	320
Pitkän matematiikan kertaus, 4 op (MAA13).	322
Lyhyen matematiikan kertaus pitkän matematiikan opiskelijoille, 2 op (MAA14).	323
Talousmatematiikan perusteet, 0 op (MAA15).	324
Matematiikan vertaisohjaaja, 1 op (MAA16).	325
Tukea pitkän matematiikan opintoihin, 1 op (MAA17).	326
7.12.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	327
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2).	327
Geometria, 2 op (MAB3).	329
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4).	334
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5).	335
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6).	337
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7).	338
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8).	340
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9).	341
Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10).	342
Tukea lyhyen matematiikan opintoihin, 1 op (MAB11).	343
7.12.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	344
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1).	344
7.13. Musiikki (MU).	346
7.13.1. Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1).	348
7.13.2. Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2).	350
7.13.3. Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3).	352
7.13.4. Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4).	354
7.13.5. Yhteismusisointi 1, 2 op (MU5).	356
7.13.6. Yhteismusisointi 2, 2 op (MU6).	358
7.13.7. Laulu, 2 op (MU7).	359
7.13.8. Kuoro- ja yhtyelaulu 1, 2 op (MU8).	359
7.13.9. Kuoro- ja yhtyelaulu 2, 2 op (MU9).	360
7.13.10. Koulun juhlat ja tapahtumat 1, 2 op (MU10).	360
7.13.11. Koulun juhlat ja tapahtumat 2, 2 op (MU11).	361
7.13.12. Koulun juhlat ja tapahtumat 3, 2 op (MU12).	361

7.13.13. Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6).	362
7.14. Opinto-ohjaus (OP).	363
7.14.1. Minä opiskelijana, 2 op (OP1).	364
7.14.2. Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2).	365
7.14.3. Tutortoiminta, 2 op (OP3).	367
7.14.4. Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (OP4).	368
7.14.5. Opiskelun TVT-taidot, 2 op (OP5).	369
7.14.6. Työelämä oppimisympäristönä, 2 op (OP6).	370
7.14.7. Opiskelutaidot, 2 op (OP7).	370
7.14.8. Hyvinvointia ja stressinhallintaa lukio-opintoihin, 2 op (OP8).	371
7.14.9. Nuisku - nuorten ihmissuhdekurssi, 2 op (OP9).	372
7.14.10. Korkea-asteen valintakokeisiin valmistautuminen, 1 op (OP10).	372
7.15. Psykologia (PS).	373
7.15.1. Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1).	375
7.15.2. Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2).	378
7.15.3. Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3).	380
7.15.4. Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4).	383
7.15.5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5).	386
7.15.6. Psykologisen laajuus taitoja ja taitumista, 2 op (PS6).	389
7.15.7. Sosiaalipsykologia, 2 op (PS7).	389
7.15.8. Urheilupsykologia, 2 op (PS8).	390
7.15.9. Psykologian sovellusalueita, 2 op (PS9).	391
7.15.10. Elämänhallintaa elämäkkaressa, 2 op (PS10).	392
7.15.11. Psykologian tutkimuskurssi, 2 op (PS11).	393
7.15.12. Seikkailu aivoihin, 2 op (PS12).	393
7.15.13. Contemporary Psychology, 2 op (PS13).	394
7.16. Terveystieto (TE).	395
7.16.1. Perusliikuntaa ja terveyttä lukion aikana, 4 op (LI1TE1).	396
7.16.2. Terveys voimavarana, 2 op (TE1).	397
7.16.3. Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2).	398
7.16.4. Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3).	400
7.16.5. Terveystiedon kertaus, 2 op (TE4).	402
7.16.6. Ergonomia ja työhyvinvointi, 2 op (TE5).	403
7.17. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU).	404
7.17.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1).	409
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1).	409
Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2).	410

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3).	412
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4).	413
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5).	415
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6).	416
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7).	418
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8).	420
7.17.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	421
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11).	421
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12).	423
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13).	424
Ympäristömme, 2 op (RUB14).	425
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15).	427
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16).	428
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17).	430
Ruotsin perusteiden kertaus, 2 op (RUB18).	431
Ruotsin kielen keskeisten sisältöjen kertaus, 2 op (RUB19).	432
Ruotsin kirjallinen tuottaminen, 2 op (RUB110).	432
Muut ruotsin kieliopinnot, 2 op (RUB111).	433
Affärsvenska, 2 op (RUB112).	434
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen ja Ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB11RUB12).	435
7.18. Temaattiset opinnot (TO).	437
7.18.1. Aktiivisen kansalaisen passi, 2 op (AKP).	437
7.18.2. Metsien monikäyttö, 2 op (MET).	439
7.19. Vieraat kielet (VK).	440
7.19.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1).	445
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1).	445
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2).	446
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3).	448
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4).	449
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5).	450
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6).	451
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7).	453
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8).	454
Englannin kielen keskeisten sisältöjen kertaus, 2 op (ENA9).	455
Global Issues, 2 op (ENA10).	456
Tukea lukioenglantiin, 2 op (ENA11).	457
Kirjallisuuskurssi, 2 op (ENA12).	458

lukiolukioenglantiin 19/1/2021

Kirjoituskurssi, 2 op (ENA13).	459
Muut kieliopinnot, 2 op (ENA14).	460
Cultural Diversity in the United States, 2 op (ENA15).	460
Business English, 2 op (ENA16).	461
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen ja Englanti globaalina kielenä, 4 op (ENA1ENA2).	462
7.19.2. Vieraat kielet, latina, B2-oppimäärä (VKLKB2).	464
Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB21).	465
Rooman historian vaiheita, 2 op (LAB22).	467
Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB23).	469
Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB24).	471
Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB25).	473
Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB26).	474
Epiikkaa ja lyriikkaa, 2 op (LAB27).	476
Retoriikkaa ja filosofiaa, 2 op (LAB28).	478
Sovella supervoimin, 0 op (LAB29).	480
7.19.3. Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä (VKLKB3).	482
Ikkunat auki antiikkiin, 2 op (LAB31).	482
Antiikin elämää, 2 op (LAB32).	484
Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB33).	486
Rooman historian vaiheita, 2 op (LAB34).	488
Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB35).	490
Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB36).	492
Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB37).	494
Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB38).	496
Sovella supervoimin, 2 op (LAB39).	498
7.19.4. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (EAB3).	499
Perustason alkeet 1 (VKB31), 2 op (EAB31).	500
Perustason alkeet 2 (VKB32), 2 op (EAB32).	502
Perustason alkeet 3 (VKB33), 2 op (EAB33).	503
Perustaso 1 (VKB34), 2 op (EAB34).	505
Perustaso 2 (VKB35), 2 op (EAB35).	507
Perustaso 3 (VKB36), 2 op (EAB36).	508
Perustaso 4 (VKB37), 2 op (EAB37).	509
Perustaso 5 (VKB38), 2 op (EAB38).	511
Kertaa ja harjoittele, 2 op (EAB39).	512
7.19.5. Vieraat kielet, italia, B3-oppimäärä (IAB3).	513
Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31).	514

Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32).	516
Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33).	517
Perustaso 1, 2 op (IAB34).	519
Perustaso 2, 2 op (IAB35).	520
Perustaso 3, 2 op (IAB36).	522
Perustaso 4, 2 op (IAB37).	523
Perustaso 5, 2 op (IAB38).	524
Kertaa ja harjoittele, 2 op (IAB39).	526
7.19.6. Vieraat kielet, ranska, A-oppimäärä (RAA).	527
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RAA1).	527
Opiskelutaidot ja kieliidentiteetin rakentaminen / Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RAA1RAA2).	529
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 0 op (RAA2).	531
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA3).	532
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA4).	534
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA5).	535
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA6).	537
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7).	538
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8).	540
Kertaa ja harjoittele, 2 op (RAA9).	542
7.19.7. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2).	543
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21).	543
Perustaso 1, 2 op (RAB22).	545
Perustaso 2, 2 op (RAB23).	546
Perustaso 3, 2 op (RAB24).	548
Perustaso 4, 2 op (RAB25).	549
Perustaso 5, 2 op (RAB26).	551
Perustason jatko 1, 2 op (RAB27).	552
Perustason jatko 2, 2 op (RAB28).	553
Kertaa ja harjoittele, 2 op (RAB29).	554
7.19.8. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB3).	555
Perustason alkeet, 2 op (RAB31).	556
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32).	558
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33).	559
Perustaso 1, 2 op (RAB34).	561
Perustaso 2, 2 op (RAB35).	562
Perustaso 3, 2 op (RAB36).	564

Perustaso 4, 2 op (RAB37).	565
Perustaso 5, 2 op (RAB38).	566
Kertaa ja harjoittele, 2 op (RAB39).	568
7.19.9. Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä (SAA).	569
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (SAA1).	569
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen / Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (SAA1SAA2).	571
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (SAA2).	573
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisu välineenä, 2 op (SAA3).	575
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4).	576
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5).	578
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6).	579
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7).	581
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8).	582
Kertaa ja harjoittele, 2 op (SAA9).	584
7.19.10. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (SAB2).	585
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21).	586
Perustaso 1, 2 op (SAB22).	587
Perustaso 2, 2 op (SAB23).	589
Perustaso 3, 2 op (SAB24).	590
Perustaso 4, 2 op (SAB25).	592
Perustaso 5, 2 op (SAB26).	593
Perustason jatko 1, 2 op (SAB27).	594
Perustason jatko 2, 2 op (SAB28).	595
Kertaa ja harjoittele, 2 op (SAB29).	597
7.19.11. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3).	598
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31).	599
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32).	599
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33).	601
Perustaso 1, 2 op (SAB34).	602
Perustaso 2, 2 op (SAB35).	604
Perustaso 3, 2 op (SAB36).	605
Perustaso 4, 2 op (SAB37).	607
Perustaso 5, 2 op (SAB38).	608
Kertaa ja harjoittele, 0 op (SAB39).	609
7.19.12. Vieraat kielet, venäjä, A-oppimäärä (VEA).	611
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VEA1).	611

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen / Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (VEA1VEA2).	613
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VEA2).	615
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA3).	617
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA4).	618
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA5).	619
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA6).	621
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7).	623
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA8).	624
Kertaa ja harjoittele, 2 op (VEA9).	626
7.19.13. Vieraat kielet, venäjä, B2-oppimäärä (VEB2).	627
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21).	627
Perustaso 1, 2 op (VEB22).	629
Perustaso 2, 2 op (VEB23).	631
Perustaso 3, 2 op (VEB24).	632
Perustaso 4, 2 op (VEB25).	633
Perustaso 5, 2 op (VEB26).	635
Perustason jatko 1, 2 op (VEB27).	636
Perustason jatko 2, 2 op (VEB28).	637
Kertaa ja harjoittele, 2 op (VEB29).	638
7.19.14. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB3).	640
Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31).	640
Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32).	642
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33).	643
Perustaso 1, 2 op (VEB34).	645
Perustaso 2, 2 op (VEB35).	646
Perustaso 3, 2 op (VEB36).	648
Perustaso 4, 2 op (VEB37).	649
Perustaso 5, 2 op (VEB38).	651
Kertaa ja harjoittele, 2 op (VEB39).	652
7.20. Yhteiskuntaoppi (YH).	653
7.20.1. Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1).	655
7.20.2. Taloustieto, 2 op (YH2).	658
7.20.3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3).	660
7.20.4. Lakitieto, 2 op (YH4).	661
7.20.5. Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH5).	663
7.20.6. Yrittäjyys ja työelämätaidot, 2 op (YH6).	665

Luonnosversio 19.1.2021

7.20.7. Yrittäjyysprojekti, 1 op (YH7).	666
7.20.8. Taloustieteen jatko, 2 op (YH8).	668
7.20.9. Mikrotalous, 2 op (YH9).	669
7.21. Liikunta/alppilajit (LIA).	670
7.21.1. Osaava liikkuja, 2 op (LIA1).	674
7.21.2. Palloilu, 2 op (LIA10).	674
7.21.3. Alppihiihto 5, 2 op (LIA11).	675
7.21.4. Alppihiihto 6, 2 op (LIA12).	675
7.21.5. Harjoitusohjelman suunnittelu, laadinta ja seuranta, 2 op (LIA13).	675
7.21.6. Henkinen valmennus, 2 op (LIA14).	675
7.21.7. Alppihiihto 7, 2 op (LIA15).	676
7.21.8. Alppihiihto 8, 2 op (LIA16).	676
7.21.9. Alppihiihdon seuraohjaaja, 2 op (LIA17).	676
7.21.10. Alppihiihdon ohjaajakurssi, 2 op (LIA18).	677
7.21.11. Aktiivinen elämä, 2 op (LIA2).	677
7.21.12. Alppihiihto 1, 2 op (LIA3).	677
7.21.13. Alppihiihto 2, 2 op (LIA4).	678
7.21.14. Nopeusharjoittelu, 2 op (LIA5).	678
7.21.15. Voimaharjoittelu, 2 op (LIA5).	678
7.21.16. Alppihiihto 3, 2 op (LIA7).	679
7.21.17. Alppihiihto 4, 2 op (LIA8).	679
7.21.18. Fyysisen kunnon osa-alueet ja niiden harjoittaminen, 2 op (LIA9).	679
7.22. Urheiluvalmennus (LIV).	679
7.22.1. Urheiluvalmennus 1, 2 op (LIV1).	702
7.22.2. Urheiluvalmennus 10, 2 op (LIV10).	703
7.22.3. Urheiluvalmennus 11, 2 op (LIV11).	703
7.22.4. Urheiluvalmennus 12, 2 op (LIV12).	703
7.22.5. Urheiluvalmennus 13, 2 op (LIV13).	704
7.22.6. Urheiluvalmennus 14, 2 op (LIV14).	704
7.22.7. Urheiluvalmennus 15, 2 op (LIV15).	704
7.22.8. Urheiluvalmennus 16, 2 op (LIV16).	705
7.22.9. Urheiluvalmennus 17, 2 op (LIV17).	705
7.22.10. Urheiluvalmennus 18, 2 op (LIV18).	705
7.22.11. Urheiluvalmennus 2, 2 op (LIV2).	706
7.22.12. Urheiluvalmennus 3, 2 op (LIV3).	706
7.22.13. Urheiluvalmennus 4, 2 op (LIV4).	706
7.22.14. Urheiluvalmennus 5, 2 op (LIV5).	707

7.22.15. Urheiluvalmennus 6, 2 op (LIV6).	707
7.22.16. Urheiluvalmennus 7, 2 op (LIV7).	707
7.22.17. Urheiluvalmennus 8, 2 op (LIV8).	708
7.22.18. Urheiluvalmennus 9, 2 op (LIV9).	708
7.23. Taidelukion tanssi (TAN).	708
7.23.1. Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7).	711
7.23.2. Tanssitieto 1 - Länsimaisen taidetanssin juuret, 2 op (TAN1).	711
7.23.3. Tanssitekniikka 7 - Musikaalitanssi, 2 op (TAN10).	712
7.23.4. Tanssitekniikka 8 – esiintyjätyö/musikaali, 2 op (TAN11).	713
7.23.5. Tanssitekniikka 9 – työskentely tanssiteoksessa, 2 op (TAN12).	714
7.23.6. Tanssitekniikka 10 - tanssijantyö/repertuaari, 2 op (TAN13).	715
7.23.7. Baletti 1, 2 op (TAN14).	716
7.23.8. Baletti 2, 2 op (TAN15).	717
7.23.9. Baletti 3, 2 op (TAN16).	718
7.23.10. Baletti 4, 2 op (TAN17).	719
7.23.11. Koreografia 1 – soolo, 2 op (TAN18).	720
7.23.12. Koreografia 2 - musikaali, 2 op (TAN19).	721
7.23.13. Tanssitieto 2 Taidetanssin kehitys 1900-luvun alusta nykypäivään saakka, 2 op (TAN2).	722
7.23.14. Koreografia 3 – yhteinen päättötyö, 2 op (TAN20).	723
7.23.15. Me taidelukiolaiset – tutustumisjakso tanssiin, 2 op (TAN21).	724
7.23.16. Musiikkitietoa tanssijoille - TMUTI, 2 op (TAN22).	725
7.23.17. Improvisaatio - IMPRO, 2 op (TAN23).	726
7.23.18. Tanssin workshop, 2 op (TAN24).	726
7.23.19. Kehonhuolto, 2 op (TAN25).	727
7.23.20. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 1, 1 op (TAN27).	728
7.23.21. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 2, 2 op (TAN28).	729
7.23.22. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 3, 3 op (TAN29).	730
7.23.23. Tanssitieto 3 - Taidetanssi Suomessa, tanssin jatko-opinnot Suomessa ja ulkomailla, 2 op (TAN3).	731
7.23.24. Tanssiproduktio 1, 1 op (TAN31).	733
7.23.25. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 4, 4 op (TAN31).	733
7.23.26. Tanssiproduktio 2, 2 op (TAN32).	735
7.23.27. Tanssiproduktio 3, 3 op (TAN33).	735
7.23.28. Tanssiproduktio 4, 4 op (TAN34).	736
7.23.29. Tanssiproduktio 5, 5 op (TAN35).	737
7.23.30. Tanssiproduktio 6, 6 op (TAN36).	738
7.23.31. Tanssitekniikka 1 – minä ja keho, 2 op (TAN4).	739

7.23.32. Tanssitekniikka 2 - liike, tila ja luovuus, 2 op (TAN5).	740
7.23.33. Tanssitekniikka 3 – nyanssit, rytmit ja tunteet, 2 op (TAN6). .	741
7.23.34. Tanssitekniikka 4 – TANSSI JA ILMAISUTAITO, 2 op (TAN7).	742
7.23.35. Tanssitekniikka 5 – TANSSITAIDE JA YHTEISKUNTA, 2 op (TAN8).	743
7.23.36. Tanssitekniikka 6 - LIIKE JA LAATU, 2 op (TAN9).	744
7.24. Taidelukion Ilmaisutaito (TIT).	745
7.24.1. Me taidelukiolaiset – tutustumisjakso ilmaisutaito, 2 op (IT1). .	748
7.24.2. Soveltava teatteri, 2 op (IT10).	749
7.24.3. Esityksen valmistaminen, 2 op (IT11).	750
7.24.4. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 1, 1 op (IT12). . .	751
7.24.5. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 2, 2 op (IT13). . .	752
7.24.6. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 3, 3 op (IT14). . .	753
7.24.7. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 4, 4 op (IT15). . .	754
7.24.8. Ilmaisutaidon peruskurssi, 2 op (IT16).	755
7.24.9. Ilmaisutaidon jatkokurssi, 2 op (IT17).	756
7.24.10. Improvisaatio, 2 op (IT2).	757
7.24.11. Näyttelijäntyö 1, 2 op (IT3).	758
7.24.12. Näyttelijäntyö 2, 2 op (IT4).	759
7.24.13. Liike ja tanssi, 2 op (IT5).	760
7.24.14. Oma ääni, 2 op (IT6).	761
7.24.15. Teatteritietous, 2 op (IT7).	762
7.24.16. Dramaturgia ja käsikirjoittaminen, 2 op (IT8).	763
7.24.17. Ohjaajan työ, 2 op (IT9).	764
7.24.18. Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8).	765
7.25. Taidelukion musiikki (TMU).	766
7.25.1. Musiikin hahmottaminen 1 - MUHA1, 2 op (TMU1).	769
7.25.2. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 3 - MUTI3 - länsimainen musiikki 3, 2 op (TMU10).	770
7.25.3. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 4 - MUTI4 - Suomen musiikki, 2 op (TMU11).	770
7.25.4. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 5 - MUTI5 - globaali musiikki ja kansanperinne, 2 op (TMU12).	772
7.25.5. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 6 - MUTI6 - länsimainen populaarimusiikki, 2 op (TMU13).	773
7.25.6. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 7 - MUTI7 - nykymusiikin ilmiötä, 2 op (TMU14).	774
7.25.7. Musiikkiteknologia 1 - MUTE1 - nuotinkirjoitus, 2 op (TMU15). .	775

7.25.8. Musiikkiteknologia 2 - MUTE2 - musiikkitekologiset sovellukset, 2 op (TMU16).	776
7.25.9. Musiikkiteknologia 3.1 - MUTE3.1 - ääni- ja valotekniikka 1, 2 op (TMU17).	776
7.25.10. Musiikkiteknologia 3.2 - MUTE3.2 - ääni- ja valotekniikka 2, 2 op (TMU18).	777
7.25.11. Musiikkiteknologia 3.3 - MUTE3.3 - ääni- ja valotekniikka 3, 2 op (TMU19).	778
7.25.12. Musiikin hahmottaminen 2 - MUHA2, 2 op (TMU2).	779
7.25.13. Musiikkiteknologia 4.1 - MUTE4.1 - studiotekniikka1, 2 op (TMU20).	780
7.25.14. Musiikkiteknologia 4.2 - MUTE4.2 - studiotekniikka 2, 2 op (TMU21).	781
7.25.15. Yhteismusisointi 1.1 - MUSA1.1 - kuoro 1, 2 op (TMU22).	782
7.25.16. Yhteismusisointi 1.2 - MUSA1.2 - kuoro 2, 2 op (TMU23).	783
7.25.17. Yhteismusisointi 1.3 - MUSA1.3 - kuoro 3, 2 op (TMU24).	784
7.25.18. Yhteismusisointi 2.1 - MUSA2.1 - yhtyelaulu 1, 2 op (TMU25).	785
7.25.19. Yhteismusisointi 2.2 - MUSA2.1 - yhtyelaulu 2, 2 op (TMU26).	786
7.25.20. Yhteismusisointi 2.3 - MUSA2.3 - yhtyelaulu 3, 2 op (TMU27).	787
7.25.21. Yhteismusisointi 3.1.1 - MUSA3.1.1 - bändisoitto 1.1, 2 op (TMU28).	788
7.25.22. Yhteismusisointi 3.1.2 - MUSA3.1.2 - bändisoitto 1.2, 2 op (TMU29).	789
7.25.23. Musiikin hahmottaminen 3 - MUHA3, 2 op (TMU3).	790
7.25.24. Yhteismusisointi 3.1.3 - MUSA3.1.3 - bändisoitto 1.3, 2 op (TMU30).	791
7.25.25. Yhteismusisointi 3.1.4 - MUSA3.1.4 - bändisoitto 1.4, 2 op (TMU31).	792
7.25.26. Yhteismusisointi 3.1.5 - MUSA3.1.5 - bändisoitto 1.5, 2 op (TMU32).	793
7.25.27. Yhteismusisointi 3.2.1 - MUSA3.2.1 - bändisoitto 2.1, 2 op (TMU33).	794
7.25.28. Yhteismusisointi 3.2.2 - MUSA3.2.2 - bändisoitto 2.2, 2 op (TMU34).	795
7.25.29. Yhteismusisointi 3.2.3 - MUSA3.2.3 - bändisoitto 2.3, 2 op (TMU35).	796
7.25.30. Yhteismusisointi 3.2.4 - MUSA3.2.4 - bändisoitto 2.4, 2 op (TMU36).	797

Luonnosversio 19.1.2021

7.25.31. Yhteismusisointi 3.2.4 - MUSA3.2.4 - bändisoitto 2.4, 2 op (TMU37).	798
7.25.32. Yhteismusisointi 3.2.5 - MUSA3.2.5 - bändisoitto 2.5, 2 op (TMU38).	799
7.25.33. Yhteismusisointi 3.3.1 - MUSA3.3.1 - bändisoitto 3.1, 2 op (TMU39).	800
7.25.34. Musiikin hahmottaminen 4 - MUHA4, 2 op (TMU4).	800
7.25.35. Yhteismusisointi 3.3.2 - MUSA3.3.2 - bändisoitto 3.2, 2 op (TMU40).	801
7.25.36. Yhteismusisointi 3.3.3 - MUSA3.3.3 - bändisoitto 3.3, 1 op (TMU41).	802
7.25.37. Yhteismusisointi 4.1.1 - MUSA 4.1.1 orkesteri 1.1, 2 op (TMU42).	803
7.25.38. Yhteismusisointi 4.1.2 - MUSA 4.1.2 orkesteri 1.2, 2 op (TMU43).	804
7.25.39. Yhteismusisointi 4.1.3 - MUSA 4.1.3 orkesteri 1.3, 2 op (TMU44).	805
7.25.40. Yhteismusisointi 4.2.1 - MUSA 4.2.1 orkesteri 2.1, 2 op (TMU45).	806
7.25.41. Yhteismusisointi 4.2.2 - MUSA 4.2.2 orkesteri 2.2, 2 op (TMU46).	807
7.25.42. Yhteismusisointi 4.2.3 - MUSA 4.2.3 orkesteri 2.3, 2 op (TMU47).	808
7.25.43. Yhteismusisointi 4.3.1 - MUSA4.3.1 - orkesteri 3.1, 2 op (TMU48).	809
7.25.44. Yhteismusisointi 4.3.2 - MUSA4.3.2 - orkesteri 3.2, 1 op (TMU49).	810
7.25.45. Musiikin hahmottaminen 5 - MUHA5, 2 op (TMU5).	810
7.25.46. Solistiset aineet 1.1 - MULA1.1 - laulun perusteet, 1 op (TMU50).	811
7.25.47. Solistiset aineet 1.2 - MULA1.2 - solistinen laulu 1, 2 op (TMU51).	812
7.25.48. Solistiset aineet 1.3 MULA1.3 - solistinen laulu 2, 2 op (TMU52).	814
7.25.49. Solistiset aineet 1.4 - MULA1.4 - solistinen laulu 3, 1 op (TMU53).	815
7.25.50. Solistiset aineet 2.1 - MUSO 1.1 - solistinen soitto 1, 2 op (TMU54).	817
7.25.51. Solistiset aineet 2.2 - MUSO 1.2 - solistinen soitto 2, 2 op (TMU55).	818
7.25.52. Solistiset aineet 2.3 - MUSO 1.3 - solistinen soitto 3, 1 op (TMU56).	819

Luonnosversio 19.1.2021

7.25.53. Musiikin johtamisen perusteet - MUJO, 2 op (TMU57).	820
7.25.54. Sovittaminen ja transkriptio, 2 op (TMU58).	820
7.25.55. Biisinkirjoitus - MUBI, 2 op (TMU59).	821
7.25.56. Musiikin hahmottaminen 6 - MUHA6, 2 op (TMU6).	821
7.25.57. Monitaiteellinen musiikkiprojekti - Musikaali 1, 1 op (TMU60).	822
7.25.58. Monitaiteellinen musiikkiprojekti - Musikaali 2, 2 op (TMU61).	823
7.25.59. Monitaiteellinen musiikkiprojekti - Musikaali 3, 3 op (TMU62).	824
7.25.60. Monitaiteellinen musiikkiprojekti - Musikaali 4, 4 op (TMU63).	826
7.25.61. Musiikkiproduktio 1, 1 op (TMU64).	827
7.25.62. Musiikkiproduktio 2, 2 op (TMU65).	827
7.25.63. Musiikkiproduktio 3, 3 op (TMU66).	828
7.25.64. Musiikkiproduktio 4, 4 op (TMU67).	828
7.25.65. Musiikkiproduktio 5, 5 op (TMU68).	829
7.25.66. Musiikkiproduktio 6, 6 op (TMU69).	829
7.25.67. Musiikin hahmottaminen 7 - MUHA7, 2 op (TMU7).	830
7.25.68. Musiikkilukiopäivät, 1 op (TMU70).	830
7.25.69. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 1 MUTI1 - länsimainen musiikki 1, 2 op (TMU8).	831
7.25.70. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 2 - MUTI2 - länsimainen musiikki 2, 2 op (TMU9).	832
7.26. Tanssi (Tanssi).	834
7.26.1. Tanssin workshop, 2 op (TANW).	834
7.27. Valmennusoppi (VAP).	835
7.27.1. Valmennusoppi, 2 op (VAP1).	835
7.27.2. Tiedostava urheilija, 2 op (VAP2).	836
7.27.3. Urheilijan ravitseminen, 2 op (VAP3).	836
7.27.4. Urheilu ammattina, 2 op (VAP4).	837
7.28. Integraatio-opintojaksot.	838
7.28.1. Perusliikuntaa ja terveyttä lukion aikana, 4 op (LI1TE1).	838
8. Liitteet.	840
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	840
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	840
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	847
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	847
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	853

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	853
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	858
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . .	859

Luonnosversio 19.1.2021

Luonnosversio 19.1.2021

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa vuosittaisen opetussuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämäläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Kuopion lukioiden paikallinen opetussuunnitelma on laadittu osana Yhdessä kohti uutta lukiota -hanketta vuosien 2019 ja 2020 aikana. Työ aloitettiin toukokuussa 2019. Paikallisen opetussuunnitelman tekstiosuudet viimeistellään tammikuussa 2021. Kaikki Kuopion lukioiden opettajat ovat osallistuneet paikallisen opetussuunnitelman laatimiseen. Opetussuunnitelman yhteisiä osia on työstetty kouluilla ja oppiainekohtaisia osia kaupunkitasoisissa aineryhmissä. Paikallista opetussuunnitelmatyötä on koordinoanut lukioiden rehtoreiden ja apulaisrehtoreiden tiimi lukio-opetuspäällikön johdolla.

Kuopion lukioiden opiskelijoita on osallistettu opetussuunnitelman laatimiseen sekä kyselyiden että keskusteluiden avulla. Kaikille lukioiden opiskelijoille elokuussa 2020 teetettyyn kyselyyn saatiin 1915 vastausta. Kyselyssä opiskelijoita pyydettiin mm. kommentoimaan opetussuunnitelman perusteiden arvopohjaan liittyviä kirjauksia, nimeämään keinoja hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi sekä pohtimaan, miten arvioinnin avulla voidaan parhaiten edistää oppimista. Edelleen kyselyssä opiskelijat saivat kertoa näkemyksiään mahdollisuuksista oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämiseen. Tuloksia on hyödynnetty paikallisen opetussuunnitelman valmistelussa. Lisäksi niitä hyödynnetään erityisesti opetussuunnitelman käyttöönottoa valmisteltaessa.

Opiskelijoiden kanssa on kouluittain pidetty erilaisia keskustelutilaisuuksia, joissa opiskelijat ovat voineet ilmaista näkemyksiään mm. siihen, miten käytännön opetusjärjestelyin voidaan lisätä opiskelijoiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.

Myös nykyisten ja tulevien opiskelijoiden huoltajat ovat osallistuneet paikallisen opetussuunnitelman laatimiseen. Nykyisten lukiolaisten ja peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten huoltajille on teetetty opetussuunnitelman sisältöihin liittyvä kysely syyskuussa 2020. Kyselyssä huoltajat saivat kommentoida mm. lukiokoulutuksen keskeisiä tehtäviä, arvoperustaa, oppimiskäsitystä, arviointia, toimintakulttuuria sekä kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön muotoja. Kyselyn tuloksia on käytetty paikallisen opetussuunnitelman laatimisessa ja niitä hyödynnetään myös opetussuunnitelman käyttöönottoa valmisteltaessa. Kyselyn yhteydessä kysyttiin myös huoltajien kiinnostusta osallistua kevään 2021 aikana järjestettävään LOPS2021 keskustelutilaisuuteen. Tilaisuus järjestetään, mikäli olosuhteet sen sallivat.

LOPS2021:n käyttöönottoa valmistellaan kevään 2021 aikana. Uuden opetussuunnitelman käyttöönoton valmisteluun osallistuvat kaikki Kuopion lukioiden opettajat. Myös opiskelijoiden osallistamista jatketaan. Opiskelijoiden huoltajille järjestetään olosuhteiden salliessa avoin keskustelutilaisuus.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi

- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Luonnosversio 19.1.2021

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Kuopion paikallinen lukioiden opetussuunnitelma on kaikkien Kuopion päivälukioiden yhteinen. Koulukohtaisia painotuksia on tuotu esiin lukion toimintakulttuuria käsittelevässä luvussa 3.4.

Kuopion lukiokoulutuksen yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma on päivitetty osana LOPS2021-prosessia.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Luonnosversio 19.1.2021

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Kuopion lukiokoulutuksen visio

Kuopion lukiot ovat huippulukioita, joissa kasvetaan yhdessä avarakatseisiksi ja empaattisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Opiskelija oppii tunnistamaan ja kehittämään omia vahvuuksiaan niin, että hän uskoo omiin mahdollisuuksiinsa toteuttaa unelmiaan.

Nuori elää Kuopion lukioissa elämänsä parasta aikaa.

Kuopion lukiokoulutuksen tehtävä

Kuopion lukiokoulutuksen tehtävänä on tarjota laadukasta ja monipuolista lukiokoulutusta oppivelvollisuusikäisille.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta.

Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä valtuutetaan voimalla, arvokkaasti ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Kuopion lukiokoulutuksen keskeisimpiä arvoja ovat laaja-alainen sivistys, vastuullisuus, yhteisöllisyys ja kestävä tulevaisuus.

Laaja-alaisen sivistykseen kuuluu se, että kaikilla oppiaineilla on paikkansa ja arvonsa. Sivistynyt ihminen ei koe muita uhkaksi ja vaan näkee rikkautta erilaisuudessa. Sivistynyt ihminen kohtelee toisia kunnioittavasti, yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti.

Vastuullinen opiskelija oppii huolehtimaan omasta oppimisestaan ja opintojensa etenemisestä ja on tietoinen käytettävissä olevista tukimuodoista sekä valmis hyödyntämään niitä. Koulutuksenjärjestäjä tunnustaa lukiokoulutuksen kasvatusvastuun. Koulutuksenjärjestäjän velvollisuus on taata opiskelijoille oikeus hyvään opetukseen.

Yhteisöllisyys näkyy luottamuksena, keskinäisenä välittämisenä ja huolenpitona itsestä ja muista. Yhteisöllisyys syntyy yhdessä tekemisestä ja koulun yhteiseen toimintaan sitoutumisesta.

Kestävä tulevaisuus syntyy tietoon perustuvasta harkinnasta, eettisestä asenteesta ja myönteisestä tulevaisuususkosta. Kestävä tulevaisuuden rakentamisen pohjana ovat YK:n Agenda 2030:n tavoitteet.

Kuopion lukioiden arvoperusta pohjautuu opetussuunnitelman perusteissa kuvattuihin arvoihin, Kuopion kaupungin strategian arvoihin, Kuopion kaupungin koulutuspoliittisessa ohjelmassa kuvattuihin arvoihin, Kuopion lukiokoulutuksen kehittämissuunnitelman arvoihin sekä

varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, kasvun ja oppimisen tuen henkilöstön, nuorisopalveluiden ja kasvun ja oppimisen lautakunnan yhteiseen arvopohdintaan.

Kuopion lukioden yhteinen arvoperusta toteutuu kaikkien lukioden toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja koko lukiotoimen työskentelyn organisoinnissa. Yhteinen arvoperusta konkretisoituu laaja-alaisen osaamisen osa-alueissa niin lukioden toimintakulttuurissa kuin oppiaineiden opetuksessakin.

Luonnosversio 19.1.2021

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Oppiaineen opintojen jakautuminen opintojaksoihin on määritelty oppiaineittain luvussa seitsemän. Oppiaineiden opintojen suojen järjestys on kuvattu tämän opetussuunnitelman liitteessä (liite?).

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Opiskelija on aktiivinen toimija. Oppimisprosessissa opettajalla on valmentajan ja ohjaajan rooli. Opiskelijalle tarjotaan tukea motivaation ja tarkoituksenmukaisen työskentelytavan löytämisessä. Lukion ensimmäisillä opintojaksoilla rakennetaan perusta tiedon analysoinnille ja arvioinnille. Tämä mahdollistaa tiedon tulkitsemisen. Opiskelijan omien tavoitteiden asettelu on

tärkeää. Ohjaava palaute auttaa opiskelijaa oppimaan ja määrittelemään tavoitteensa tarvittaessa uudelleen suhteessa opetussuunnitelmaan.

Luomalla turvallisen oppimisympäristön mahdollistamme toimivan vuorovaikutuksen. Verkostoitumiselle luodaan mahdollisuuksia tekemällä yhteistyötä vanhempien, entisten opiskelijoiden, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä paikallisten yritysten kanssa. Lukio-opintojen tulisi olla toiminnallista ja kokonaisvaltaista kokeilemista. Elämykset kuuluvat oppimiseen!

3.3. Opiskelu ympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskelu ympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelu ympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskelu ympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskelu ympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävästi kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskelu ympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskelu ympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskelu ympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskelu ympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelu ympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskelu ympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettävään tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisulla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Kuopion lukiokoulutuksen opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Kuopion lukiot ovat mukana opiskeluympäristöjen sekä opetus-, opiskelu- ja ohjausmenetelmien kehittämistyössä. Toimivia kokonaisuuksia tuodaan osaksi Kuopion lukioiden arkea esimerkiksi hankkeiden kautta. Opiskeluympäristöjä laajennetaan tekemällä yhteistyötä alueen yritysten, kolmannen sektorin, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten kanssa. Tämä pyritään mahdollistamaan kehittämällä oppiainerajat ylittävää yhteistyötä ja muokkaamalla rakenteita, esimerkiksi suunnittelemalla opintojaksot joustaviksi.

Kuopion kaupungilla on toimintamallit terveellisten opiskeluympäristöjen rakentamisesta ja ylläpitämisestä. Kuopiossa opiskeluympäristöjen terveellisyyttä ja turvallisuutta ylläpidetään ja seurataan yhteistyössä Tilakeskuksen ja terveydenhuollon kanssa. Säännöllisesti toteutetaan mm. oppilaitosympäristön terveellisyyden, turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastukset. Opiskeluympäristöt pyritään rakentamaan ergonomisiksi tarjoamalla opiskelijoiden ja henkilökunnan käyttöön esimerkiksi seisomatyöpisteitä tai erilaisia istuimia.

Opiskelijaa ohjataan digitaalisten opiskeluympäristöjen ja työvälineiden käytössä osana opintojaksoja. Kuopion lukioissa on lisäksi OPO-TVT-opintojakso, jonka jokainen opiskelija suorittaa mieluiten ensimmäisen opintovuoden aikana. Opiskelijoille pyritään mahdollistamaan myös vertaistukea digitaalisten opiskeluympäristöjen ja työvälineiden käytössä. Vertaistuki järjestetään esimerkiksi digitutortoimintana, mikä edistää myös opiskelijoiden yhteistyötaitojen kehittymistä.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestäväää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen

ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvuksi aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Luonnosversio 19.1.2021

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävästi tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Kuopion lukiokoulutusta leimaa kiinteä yhteistyö: kuusi päivälukiota ja yksi aikuislukio muodostavat yhden yhteisen kokonaisuuden. Yhteistyö ilmenee yhteisenä toimintakulttuurina, yhteisinä toimintatapoina ja osin yhteisenä kurssitarjottimena.

Lukioiden toimintakulttuurien erityispiirteet on määritelty tarkemmin oppilaitoskohtaisissa kirjauksissa. Lukioilla on seuraavia valtakunnallisia erityistehtäviä ja painotuksia, jotka ohjaavat niiden toimintakulttuuria.

Erityisen tehtävän lukiot:

- Kuopion klassillinen lukio: urheilulinja
- Kuopion Lyseon lukio: IB-linja
- Kuopion taidelukio Lumit: musiikkilinja, tanssilinja

Painotukset:

- Kuopion taidelukio Lumit: ilmaisutaitolinja
- Nilsiän lukio: alppilinja
- Kallaveden lukio: kansainvälisen liiketoiminnan linja

Toimintakulttuurin toteutumista arvioidaan lukuvuosittain CAF-arvioinneilla ja opiskelijakyselyillä. Lukioissa toteutetaan opiskelijoille tulokysely, olokysely ja päättökysely. Lisäksi toteutetaan kyselyjä huoltajille ja lukioiden yhteistyökumppaneille.

Toimintakulttuuria kehitetään arvioinneista ja kyselyistä saadun palautteen ja tulosten perusteella. Tulosten oppilaitoskohtaiset käsittelytavat määritellään oppilaitosten vuosisuunnitelmissa.

Kuopion lukioissa tehdään aktiivisesti yhteistyötä kulttuuri- ja tutkimuslaitosten sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Lukioiden yhteistyökumppaneita ovat paikalliset toisen asteen oppilaitokset, ammattikorkeakoulut, Itä-Suomen yliopisto, Kuopion konservatorio sekä muut oppilaitokset. Lisäksi yhteistyötä tehdään esimerkiksi kaupunginorkesterin, kirjaston, teatterien

ja museoiden kanssa. Yhteistyön muotoja tarkennetaan oppilaitoskohtaisissa kirjauksissa ja lukuvuosittain oppilaitosten lukuvuosisuunnitelmissa.

Yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja osallisuutta tuetaan lukioissa esimerkiksi opiskelijakuntatoiminnalla, erilaisella tutoroinnilla ja yhteistyöllä huoltajien kanssa. Toimintaa tarkennetaan oppilaitoskohtaisissa alaluvuissa.

Opintojaksojen suunnittelulla tuetaan opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista, esimerkiksi vähentämällä päällekkäistä työtä.

Kiusaamiseen, häirintään ja epäasialliseen käytökseen puuttumisen toimintamallit on määritelty tarkemmin suunnitelmassa opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Oppiva yhteisö

Kuopion lukioissa edistetään koko yhteisön tavoitteellista oppimista ja työskentelyä. Ilmapiiri tehdään turvalliseksi ja välittäväksi, ja toiminta on opiskelijalähtöistä.

Opiskelijoiden erilaiset tavat oppia huomioidaan ja niitä tuetaan vahvistavien käytänteiden avulla. Tukena opiskelussa ja jaksamisessa on koko kouluyhteisö. Yhteistyö ja vuorovaikutus huoltajien kanssa on jatkuvaa (esim. Wilma, huoltajien illat).

Jatkuva oppiminen näkyy myös kansallisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa esim. vierailujen ja yhteisprojektien järjestämisenä. Näin opiskelijaa ohjataan aktiiviseksi toimijaksi ja oppijaksi yhteiskuntaan ja globalisoituneeseen maailmaan. Tässäkin käytetään digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia yhteisöllisessä oppimisessa.

Kallaveden lukio

Kallaveden lukiossa kehitetään oppivan yhteisön taitoja suunnitelmallisesti. Opiskelijoita tuetaan ja kannustetaan osallistumaan koulun toimintaan että opetuksen ratkaisuihin. Tavoitteena on vahvistaa hyvinvointia ja myönteisyyttä oppimiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn.

Vuorovaikutusta lukion sisällä lisätään koulun omilla vuosittaisilla tapahtumilla, joiden toteutuksessa opiskelijat ovat mukana. Opiskelijat osallistuvat koulun toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen myös lukion työryhmien jäseninä.

Kallaveden lukio on laajalti verkostoitunut koulun ulkopuolelle. Yhteistyötahojamme ovat mm. eri kansalaisjärjestöt, paikalliset yritykset, muut toisen asteen oppilaitokset sekä korkeakoulut ja yliopistot. Verkostoilla opiskelijoille luodaan mahdollisuuksia laajentaa oppimistaan ja heille tuodaan näkyväksi erilaisia opintojen jälkeisiä polkuja. Kuulumme Kansainvälisen liiketoiminnan lukioverkostoon ja opiskelijoilla on mahdollisuus valita kansainvälisen liiketoiminnan kursseja osaksi lukio-opintojaan.

Opiskelijoiden digitaalisia taitoja vahvistetaan heti opintojen alussa. Heitä myös ohjataan eri oppiaineissa käyttämään digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia niin omassa kuin myös yhteisöllisessä oppimisessa.

Kuopion klassillinen lukio

Kuopion klassillisessa lukiossa kaikkien oppivaan yhteisöön kuuluvien osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistetään monipuolisesti lukiopolun eri vaiheissa. Ensimmäisenä opintovuonna opiskelijoiden ryhmäytymiseen kiinnitetään erityisesti huomiota. Ensimmäisenä opintovuonna laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painotetaan vuorovaikutusosaamista harjoittelemalla opintojaksojen aikana monipuolisesti tiimitaitoja. Lisäksi järjestetään jokin yhteisöllisyyttä tukeva tapahtuma, esimerkiksi ykkösten teemapäivä, ja tutoropiskelijat ovat erityisesti ensimmäisen vuoden opiskelijoiden tukena. Yliopisto- ja työelämäyhteistyötä kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Kuopion taidelukio Lumit

Kuopion taidelukio Lumitin toimintaa leimaa erilaisten produktioiden, kuten konserttien, musikaalien, tanssiesitysten ja näytelmien valmistaminen ja esittäminen koulussa ja koulun ulkopuolella. Koulussa julkistetaan vuosittain Vuoden taidelukiolainen, joka on kansallisesti merkittävän uran luonut entinen koulumme opiskelija.

Taidelukio Lumit tekee yhteistyötä Kuopion lukioden lisäksi Kuopion Konservatorion ja Savonia Ammattikorkeakoulun kanssa. Taidelaitoksista yhteistyötä tehdään Kuopion kaupunginteatterin ja Kuopion kaupunginorkesterin kanssa. Taidelukio Lumit on myös kaupunginorkesterin kummikoulu. Tanssissa yhteistyötä tehdään myös Tanssiteatteri Minimien, Kuopion Tanssiopiston sekä Itä-Suomen tanssin aluekeskuksen kanssa. Lumit tekee vahvaa yhteistyötä myös kansainvälisesti tunnettujen Kuopion Tanssii ja Soi sekä Anti-Festival toimijoiden kanssa. Valtakunnallisesti tärkeä yhteistyötaho on musiikkilukioiden muodostama verkosto. Yhteistyötä tehdään perusopetuksen musiikkiluokkien sekä kolmannen sektorin toimijoista Setlementti Puijolan kanssa.

Koulumme tärkeänä yhteistyökumppanina ja tukena on Kuopion taidelukioyhdistys ry. Yhdistyksen ylläpitämästä rahastosta jaetaan mm. stipendejä ja tuetaan opiskelijoiden opintomatkoja.

Koulusta tehdään vierailuja esimerkiksi museoihin, kirjastoon ja käräjäoikeuteen. Koulussa pidetään asiantuntijaluentoja.

Kaikki opiskelijat ja opettajat tapaavat jokaisen jakson alussa kouluntunnilla, jossa tiedotetaan kouluun liittyvistä asioista ja seurataan opiskelijoiden tuottamia tuotoksia taiteen ja tieteen alalta.

Kansainvälinen toiminta on osa koulumme toimintakulttuuria, jonka kautta opiskelijat saavat arvokasta kokemusta ja mahdollisuuden verkostoitua rajojemme sisällä ja ulkona.

Huoltajiin pidetään yhteyttä säännöllisesti. Tässä hyödynnetään digitaalisia yhteysmahdollisuuksia.

Luonnosversio 19.1.2021

Kuopion Lyseo

Kuopion Lyseon lukiossa otamme huomioon opiskelijan yksilöllisen kehityksen, hyvinvoinnin, oppimisen ja jaksamisen. Lyseossa luomme ja ylläpidämme turvallista ja välittävää ilmapiiriä. Vuorovaikutus toteutuu yhteisön jäsenten jokapäiväisissä arkisissa kohtaamisissa sekä opiskelijakunnan ja opiskelijakunnan hallituksen aktiivisessa toiminnassa. Lyseon hallinnon ja opiskelijaryhmien vastuuhenkilöiden säännölliset tapaamiset syventävät yhteistyötä ja vuorovaikutusta.

Sujuva arki luo Lyseon yhteisöllisyyden perustan. Arjen sujuvuutta edistävät aktiivinen ryhmänohjaustoiminta sekä opettajien ja opiskelijoiden välinen avoin vuorovaikutus, joiden avulla luodaan välittävä, kannustava ja myönteinen ilmapiiri. Lyseossa vallitsee oppimisen ja tekemisen meininki, joka kannustaa koko kouluyhteisön jatkuvaan oppimiseen.

Kehitämme toimintaamme mm. lukuvuosisikyselyiden sekä säännöllisesti kerättävien opintojaksopalautteiden avulla. Osa toimintamme kehittämistä on myös aktiivinen tuutoritoiminta sekä oppiainekohtainen vertaisohjaus. Tärkeä osa oppiainekohtaista kehitystyötä on myös matematiikan ja luonnontieteiden seura Sigman toiminta. Normaaliin arkeen kuuluu se, että opiskelijoita kuunnellaan opintojaksojen toteutuksia suunniteltaessa.

Lyseo on verkostoitunut kansallisesti ja kansainvälisesti. Läheisiä yhteistyötahoja ovat esimerkiksi koulun oma vanhempainyhdistys, kaupungin muut lukiot ja peruskoulu, Itä-Suomen yliopisto sekä muut Suomen korkeakoulut, vakiintuneet kansainväliset yhteistyöoppilaitokset (Shanghai Pudong, Rathenow, Gotlanti), kansallinen lukioden kehittämisverkosto sekä viiden koulutuksenjärjestäjän Viisiapila-verkosto.

Nilsin lukio

Nilsin lukiossa opiskelijan roolia oman oppimisensa kehittämisessä vahvistetaan määrätietoisesti ensimmäisen vuosikurssin tiimityöskentelyyn pohjautuvassa opintojaksossa.

Senkin jälkeen koko lukion ajan opiskelijaa kannustetaan kehittämään omaa oppimistaan omien yksilöllisten tarpeittensa pohjalta. Olennaista on myös koko yhteisön oppimisen ja vuorovaikutuksen tapojen uudistuminen digitalisaation tuomien mahdollisuuksien kehittyessä.

Nilsin lukiolla on samanaikaisopetusta Juankosken lukion kanssa ja erilaisia etäopiskelun muotoja hyödynnetään etenkin alppurheilulvalmennettavien leirimatkojen aikana. Yhteistyötä ulkopuolisten tahojen kanssa kuvaillaan tarkemmin vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. *Aktiivisen kansalaisen passi* -toiminta kannustaa opiskelijoita toimimaan ympäröivän yhteisön hyväksi. Nilsin lukiossa turvallinen välittämisen ilmapiiri on vahva, koska yhteisön jäsenet tuntevat toisensa.

Juankosken lukio

Opiskelun keskiössä on tuottava tekeminen. Opiskelijoiden arkea ja tuntityöskentelyä pyritään mahdollisuuksien mukaan rytmittämään erilaisilla toiminnallisilla harjoituksilla. Opiskelijoita kannustetaan ahkeraan työntekoon ja itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Opintojen avulla pyritään kehittämään opiskelijoiden sisäistä yrittäjyyttä ja heitä osallistetaan aktiivisesti ympäröivään yhteiskuntaan (mm. aktiivisen kansalaisen passi). Opiskelijoita kannustetaan suorittamaan opintojaksoja myös itsenäisesti, etänä tai verkkokursseina. Opiskelijoita rohkaistaan myös osallistumaan erilaisiin kurssien ulkopuolisiin projekteihin ja niiden suunnitteluun. Tällaisia projekteja ovat esimerkiksi juhlat ja tanssiaispäivä.

Pienessä lukiossa opettajat ja opiskelijat tuntevat toisensa hyvin. Ongelmakohtiin puututaan jo varhaisessa vaiheessa opiskelijoita tukien, tarjoten erilaisia vaihtoehtoja heidän henkilökohtaisilla opintopoluillaan. Opiskelijoita kannustetaan huolehtimaan toisistaan ja auttamaan aina tarpeen tullen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Kaikissa Kuopion lukioissa toimii aktiivinen opiskelijakunta, jonka hallituksen jäsenet valitaan demokraattisilla vaaleilla. Opiskelijakunnan tehtävänä on omalta osaltaan aktivoida koulun toimintakulttuuria esimerkiksi järjestämällä kaikille opiskelijoille suunnattuja tapahtumia.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoita perehdytetään koulun opiskeluympäristöön ja toimintakulttuuriin aktiivisella tutortoiminnalla. Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus hakeutua tutortoimintaan. Kouluissa järjestetään myös kyselyjä, joissa jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintakulttuuriin.

Kuopion lukioissa opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa aktiivisen kansalaisen passi, jonka avulla opiskelija osoittaa toimintansa ja aktiivisuutensa suhteessa yhteiskuntaan. Passin suorittamisesta opiskelija saa opintopisteitä.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä toteutetaan Kuopion lukioissa tekemällä aktiivisesti yhteistyötä paikallisten kulttuuri- ja tutkimuslaitosten sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

Ryhmänohjauksessa pyritään harjaannuttamaan sekä yhteisöllisiä toimintatapoja ryhmän sisällä että kartoittamaan yksilöllisiä tarpeita ryhmänohjaajan haastatteluissa.

Kallaveden lukio

Kallaveden lukiossa opiskelijoiden valmiutta aktiivisuuteen ja osallistumiseen vahvistetaan lisäämällä luottamusta turvalliseen opiskeluympäristöön. Ensimmäisen vuoden opiskelijat opiskelevat pääsääntöisesti oman ohjausryhmänsä kanssa. Tutor-opiskelijat ovat mukana uusien opiskelijoiden ohjaamisessa ja ryhmäytymisessä. Lukuvuoden alussa mahdollisesti toteutettava tiimijakso lisää myös ensimmäisen lukuvuoden opiskelijoiden ryhmäytymistä.

Opiskelijakunta tarjoaa opiskelijoille foorumin, jossa voi käytännössä harjoitella päätöksentekoa ja osallistumista. Opiskelijakunta osallistuu osaltaan lukuvuoden suunnitteluun, se valvoo opiskelijoiden etua ja pitää yhteyttä opettajakuntaan sekä järjestää erilaisia tapahtumia.

Tavoitteena on lisätä lukion viihtyvyyttä ja hyvää henkeä. Opiskelijoilla on edustus lukion työryhmissä ja opettajakunnan kokouksissa opiskelijoita koskeissa asioissa. Opiskelijoita kannustetaan siihen, että he esittäisivät kehitysideoita oman lukion kehittämiseksi.

Kallaveden lukiossa kysytään kaikkien opiskelijoiden palautetta koulun eri toiminnoista tulo- ja päättökyselyillä. Lisäksi opiskelijoiden opiskeluun, jaksamiseen ja kouluympäristöön liittyviä kyselyitä tehdään valtakunnallisten sekä omien sähköisten kyselyjen muodossa säännöllisesti. Kyselyjen tuloksia ja toimenpiteitä käsitellään yhdessä opiskelijoiden edustajien kanssa.

Jokaisella Kallaveden lukion opiskelijalla on mahdollisuus osallistua tutor-toimintaan. Tutorit ovat opiskelijoita, jotka toimivat koulumme yhteiseksi hyväksi ja he mm. auttavat aloittavia opiskelijoita. Tutoreita koulutetaan ja heidän työskentelyään ohjataan ohjaavien opettajien toimesta.

Kuopion klassillinen lukio

Kaikkien vuositasojen ryhmänohjausta kehitetään toiminnalliseen ja opiskelijoita osallistavaan suuntaan. Opiskelijoita kannustetaan ideoimaan ja uudistamaan koulun yhteisöllisyyttä tukevia juhlapäiviä ja tapahtumia, kuten Klassikan päivää, vanhojenpäivää ja lukuvuoden juhlia. Opiskelijat ja henkilökunta osallistuvat yhdessä juhlien järjestämiseen.

Toimintakulttuuria kehitetään esimerkiksi opiskelijoille ja henkilökunnalle suunnattujen kyselyiden avulla. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ja vaikuttamaan kaikkeen koulun toimintaan, esimerkiksi yksittäisten kurssien toteutus- ja arviointitapoihin. Kouluyhteisönä tarjoamme opiskelijoille mahdollisuuksia tuoda esille myös koulun ulkopuolella hankkimaansa osaamista. Opiskelijakunnan hallitus toimii opiskelijakunnan edustajana opettajainkokouksissa ja linkkinä Suomen lukiolaisten liittoon.

Kuopion taidelukio Lumit

Taidelukio Lumitissa osallisuuden ja yhteisöllisyyden mahdollisuuksia tehdään näkyväksi kouluarjessa.

Opiskelijakunnan hallituksen lisäksi järjestäytyneeseen opiskelijakuntatoimintaan kuuluu erilaisia ryhmiä, jotka osallistuvat mm. tapahtumien järjestämiseen. Opiskelijoita on myös mukana opettajakunnan tiimeissä (mm. kestävän kehityksen tiimi). Opiskelijakunnan vuosikokouksen ja muun päätöksenteon tapoja käydään läpi etukäteen ja tehdään ymmärrettäväksi esimerkiksi osana yhteiskuntaopin opetusta. Opiskelijakunnan päätöksentekoon liittyvät dokumentit ovat helposti ja avoimesti saatavissa.

Opiskelijakunnan hallituksen edustajat ovat lähtökohtaisesti mukana opettajainkokouksissa ja koko koulua koskevassa suunnittelussa. Tutortoiminta auttaa aloittavia opiskelijoita. Tutoreita ohjaavat opettajat rekrytoivat vanhemmista opiskelijoista tutoreita. Tutoreita koulutetaan ja heidän työskentelyään ohjataan ohjaavien opettajien toimesta. Alkuvaiheessa olevat opiskelijat saavat vertaistukea ja tutustuvat ainakin joihinkin vanhempiin opiskelijoihin. Tutortoimintaan on perinteisesti kuulunut sekä ryhmänohjausryhmien tutorointia että yhteisten tilaisuuksien järjestämistä.

Ensimmäisenä opintovuonna ykkösille järjestetään opintojaksoja siten, että oma ryhmä tulee tutuksi useamman aineen kautta. Ensimmäiseen jaksoon suunnitellaan myös oman ryhmänohjaajan opettama opintojakso.

Taidelinjojen opetuksen kuuluu oleellisesti esitysten ja tapahtumien järjestäminen. Tällaisia ovat olleet muun muassa teatteriproduktiot ("proggis"), tanssijoiden sooloesitykset, "spektaakkeli", bändikatselmus ja Lumit Rock, sekä vuotuis- ja juhlakonsertit. Tilaisuuksissa on yleisönä ensisijaisesti koulun omaa väkeä, mutta niistä järjestetään myös avoimia yleisötilaisuuksia. Varmistetaan, että mahdollisimman monella opiskelijalla on mahdollisuus osallistua näihin. Järjestetään myös muille kuin taidelinjojen opiskelijoille kanavia osallistua tilaisuuksien toteuttamiseen ja järjestelyihin.

Koulumme vanhoihin perinteisiin kuuluvat Clubissimot eli Klubbarit on opiskelijoiden yhteinen ohjelmallinen illanvietto. Klubbareissa on ollut erilaisia taiteellisia ja viihteellisiä esityksiä, toteutuksesta ovat vastanneet opiskelijat itse ja niitä on saatettu järjestää neljäkin lukuvuoden aikana.

Paikallista yhteistyötä koulun ulkopuolisiin toimijoihin vahvistetaan esimerkiksi vierailuilla ja vierailijoilla.

Osallisuutta "ajassa" voidaan luoda järjestämällä ajankohtaisiin ilmiöihin tutustuttavia tapahtumia, kuten vaalipaneeleita vaalivuosina.

Kuopion Lyseo

Kuopion Lyseossa lisäämme yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja ryhmäytymistä sillä, että opiskelijat opiskelevat ensimmäisen lukiovuoden aikana pääosan opinnoistaan oman perusryhmänsä kanssa. Ensimmäisen opintovuoden aikana keskitymme myös ryhmänohjaustoiminnassamme siihen, että opiskelija kiinnittyy kouluyhteisöön. Samalla opiskelijat perehtyvät lyseolaisen arkeen ja lukio-opiskelun tapoihin. Tässä työssä merkittävä rooli on ryhmänohjaustoiminnan ja opinto-ohjauksen lisäksi Lyseon monipuolisella tuutoritoiminnalla. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden toteutumista sekä niitä tukevaa toimintaa arvioimme lukuvuosittain toteutettavilla opiskelijakyselyillä.

Lyseossa opiskelijakunnalla on edustus koulun tiimeissä ja mahdollisuus osallistua opettajainkokouksiin. Opiskelijakunnan hallitus toimii kaikkien lyseolaisten hyväksi ja järjestää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisääviä tapahtumia lukuvuoden aikana. Järjestämme Lyseossa lisäksi säännöllisesti opiskelijaryhmien vastuhenkilöiden ja hallinnon tapaamisia, joissa pyrimme kehittämään yhdessä muun muassa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisääviä toimintamalleja.

Kannustamme kaikkia Lyseon opiskelijoita osallistumaan yhteisöllisyyden kehittämiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lyseon avoin keskustelukulttuuri ja myönteinen ilmapiiri mahdollistavat jokaisen yhteisön jäsenen aktiivisen osallistumisen. Haluamme, että jokainen kouluyhteisömme jäsen tulee kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään. Huomioimme toinen toisemme arjen kohtaamisissa.

Nilsin lukio

Luonnosversio 19.1.2021

Nilsin lukiossa yhteisöllisyyttä korostetaan opiskelijoille ensimmäisen vuosikurssin tiimityöskentelyyn pohjautuvasta opintojaksosta lähtien. Opiskelijakunnan hallituksen lisäksi lukiossa toimii erilaisia opiskelijoista koostuvia tavoitteellisen toiminnan ryhmiä, esimerkiksi liikuntatutorit ja kestävän kehityksen toimintaa toteuttava *Vihreä lippu* –raati. Nämä ryhmät järjestävät toimintaa kaikille yhteisön jäsenille. Toimintaa suunniteltaessa kysytään mielipiteitä sähköisillä kyselyillä, joiden lisäksi mielipiteensä voi sanoa vapaamuotoisissa keskusteluissa esimerkiksi ryhmänohjaajan kanssa tai oppitunneilla syntyvissä keskusteluissa.

Lukion liikuntapäivät sekä perinteisiin liittyvät juhlat ja tapahtumat lisäävät yhteisöllisyyttä ja tarjoavat osallistumisen kokemuksia. Lisäksi musiikkiprojektit ja kansainvälisyshankkeet luovat yhteisöllisyyden kokemuksia ja osallistavat laajasti opiskelijoita eri vuosiluokilta. Tukea opiskeluun ja seuraa läksyjen tekoon tarjoava *Jatkot*-pajatoiminta vahvistaa yhteisöllisyyttä ja välittämisen ilmapiiriä.

Juankosken lukio

Juankosken lukioissa eri vuosikurssien opiskelijat työskentelevät mahdollisuuksien mukaan yhdessä ja yhteisöllisyys on keskeinen osa tavallista koulupäivää. Juhlien ja erityistapahtumien järjestelyissä on mukana suurin osa opiskelijoista, eli tapahtumat tuotetaan yhteistoiminnallisesti sekä opiskelijoiden että opettajien näkökulmasta. Henkilökunta työskentelee joustavasti yhteisen päämäärän hyväksi. Viihtyisyyttä ylläpidetään ja väljiä tiloja hyödynnetään toiminnalliseen opiskeluun.

Lukuvuoden alussa toteutetaan yö-koulu, jossa luodaan yhteisöllisyyttä sekä kehitetään yhteistä toimintakulttuuria. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan eri oppiaineissa esimerkiksi ryhmätyöharjoitteita hyödyntäen.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Kuopion lukioissa toimitaan avoimesti, toisista välittäen ja arvostaen. Opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota liikunnan, levon ja ravinnon merkitykseen. Nämä kolme osa-aluetta ovat

tärkeitä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta. Kouluruokailussa korostetaan terveydellisiä seikkoja ja sosiaalisia näkökohtia sekä huomioidaan ruokahävikin vähentämistä.

Opiskelijat ovat mukana kehittämässä lukioihin toimintamalleja, joilla edistetään kestävästä elämäntavan toteutumista.

Opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi järjestetään opiskeluhoitoa, jossa tukena toimivat koulupsykologi, koulukuraattori, erityisopettaja ja opinto-ohjaajat sekä ryhmänohjaajat.

Kuopion lukioissa käytetään myös erilaisia hyvinvointia tukevia tietoteknisiä sovelluksia.

Kallaveden lukio

Kallaveden lukiossa on suvaitsevainen ilmapiiri, jokainen saa olla sellainen kuin on. Opiskelulle luodaan viihtyisä, turvallinen ja rauhallinen oppimisympäristö ja jokainen ottaa vastuuta omasta toiminnastaan tämän toteuttamiseksi.

Opetuksessa edistetään suvaitsevaa ja avointa ilmapiiriä. Tavoitteena on, että opiskelijoilla olisi sama aineenopettaja useammalla kurssilla ensimmäisenä opiskeluvuonna. Tällä vahvistetaan opiskelijoiden ryhmäytymistä ja luottamusta opiskelijoiden ja henkilökunnan välille. Opiskelijoita kannustetaan toimimaan yhteistyössä kaikkien kanssa. Tavoitteena on myös opiskelijoiden osallistaminen lukion kehittämiseen ja päätöksentekoon liittyvissä asioissa.

Oppituntien aikana fyysiseen hyvinvointiin kiinnitetään huomiota käyttämällä monipuolisia opetusmenetelmiä, lisäämällä liikumista ja tuomalla muita aktiviteetteja tunneille.

Opiskelijan hyvinvoinnin tueksi Kallaveden lukiossa autetaan opiskelijoita tunnistamaan tuen tarve ja miten tuen piiriin tarvittaessa pääsee. Tukea tarjotaan mm. pajatoiminnan muodossa eri oppiaineissa.

Kallaveden lukiossa on pitkät perinteet kestävästä kehityksen edistämisestä ja lukiollamme on säännöllisesti auditoitu Oppilaitosten kestävästä kehityksen sertifikaatti. Kestävästä kehityksen periaatteet näkyvät eri oppiaineiden sisällöissä, koulun arjen toiminnassa ja kierrätyksessä, sekä juhlissa ja tapahtumissa.

Luonnosversio 19.1.2021

Kuopion klassillinen lukio

Opiskelijoiden psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia tuetaan esimerkiksi huomioimalla oppimisympäristön viihtyisyys ja kannustamalla liikumiseen opiskelupäivän aikana ja sen ulkopuolella. Kiinnitämme huomiota hyviin tapoihin, mm. ystävälliseen kohtaamiseen, tervehtimiseen ja kaikkien yhteisön jäsenten tasapuoliseen huomioimiseen. Kannustavalla palautteella opintojaksojen aikana sekä itse- ja vertaisarviointitaitojen harjoittamisella autetaan opiskelijaa tunnistamaan omat vahvuutensa ja huomioimaan myös kansaopiskelijat. Monipuoliset ja vaihtelevat työskentelytavat mahdollistavat myös uusien taitojen kehittymisen ja kannustavat opiskelijoita jatkuvaan läpi elämän kestävästä oppimiseen.

Klassillisen lukion opiskelijalle luodaan erilaisia mahdollisuuksia tutustua YK:n kestävästä kehityksen toimintaohjelman 2030:n tavoitteisiin ja arvioida niissä edistymistä. Opiskelijoita kannustetaan vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen. Tarjoamme mahdollisuutta osallistua kestävästä kehityksen opiskelijatoimintaan ja kansainvälisyysprojekteihin sekä tuemme aktiivisen kansalaisen passin suorittamista. Tavoitteita nostetaan esille erityisesti oppiainerajoja ylittävissä opintojaksokokonaisuuksissa, kuten tiimijaksossa. Teemojen käsittelyä pyritään syventämään myös ulkopuolisten tahojen kanssa, kuten korkeakoulu- ja työelämäyhteistyössä. Opiskelijoita kannustetaan vaikuttamaan Klassikan toiminnan kehittämiseen kestävästä tulevaisuuden näkökulmasta.

Kuopion taidelukio Lumit

Kuopion taidelukio Lumitissa luodaan viihtyisä, turvallinen ja rauhallinen oppimisympäristö kaikille opiskelijoille ja henkilöstölle kiinnittämällä huomiota yleiseen siisteyteen ja järjestykseen. Jokainen ottaa vastuun omasta toiminnastaan päivittäin ja kaikessa.

Opetuksessa edistetään suvaitsevaa ja avointa ilmapiiriä. Useissa oppiaineissa lähtökohtana on, että opiskelijoilla olisi sama aineenopettaja ensimmäisenä opiskeluvuonna. Tällä vahvistetaan opiskelijoiden ryhmäytymistä ja luottamusta opiskelijoiden ja henkilökunnan välille. Opiskelijoita kannustetaan toimimaan yhteistyössä kaikkien kanssa. Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat koulumme ensisijaisia arvoja.

Oppituntien aikana fyysiseen hyvinvointiin kiinnitetään huomiota muun muassa lisäämällä monipuolisia opetusmenetelmiä, lisäämällä liikkumista niin oppituntien kuin koulupäivän aikana ja tuomalla muita aktiviteetteja tunneille.

Lumitissa autetaan opiskelijaa tunnistamaan tukipalvelun tarve ja miten tuen piiriin tarvittaessa pääsee. Koulumme tarjoaa opiskelijoille matalan kynnyksen konkreettista tukea pajatoiminnan muodossa eri oppiaineissa.

Kuopion Lyseo

Kuopion Lyseon lukiossa hyvinvointi näkyy sujuvassa arjessa: Lyseoon on mukava tulla ja sieltä voi koulupäivän jälkeen lähteä hyvillä mielin. Opiskelijan lukuvuosi, sen sisältämät periodit sekä päivittäinen aikataulu rakennetaan niin, että arki tukee oppimista. Turvallinen ja viihtyisä työskentely-ympäristö mahdollistaa keskittymisen olennaiseen.

Koko yhteisön pedagoginen hyvinvointi on Lyseossa tärkeää. Sitä vahvistavat muun muassa monipuolinen, kaikille oppijoille tarkoitettu pajatoiminta sekä opettajien ammatillisten valmiuksien lisääminen. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja hyödyntämään niitä.

Hyvinvointia lisäävät myös liikuntatuutoreiden järjestämät liikunnalliset tuokiot sekä oppimisen tukeen liittyvät tukitoimet, kuten *Hyvinvointia ja stressinhallintaa* -opintojakso. Lisäksi oppimisen tuen ja opiskeluhuollon palvelut ovat tarjolla Lyseon arjessa.

Kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi Lyseolla toimii aktiivinen ympäristötiimi. Lyseo on yksi Kuopion kaupungin kiertotalous- ja resurssiviisaustoimintatapoja edistävästä Viksu-yksiköistä. Kaikessa koulun toiminnassa huomioidaan YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 –tavoitteet. Huomioimme kaikessa koulun toiminnassa Agenda 2030:n tavoitteet. Kestävää tulevaisuutta rakentaa omalta osaltaan Lyseon avoimeen vuorovaikutukseen perustuva ilmapiiri.

Koko Lyseon kouluyhteisön hyvinvointia lisää ajatus siitä, että yhteisön jäsenet ovat läsnä toisiaan varten: Lyseossa kaikki asiat ovat yhteisiä ja koko koulu ohjaa ja opastaa.

Nilsin lukio

Nilsin lukiossa aloittavien opiskelijoiden ensimmäisenä opintojaksona on *Hyvinvoiva minä* -teemainen kokonaisuus, joka johdattaa turvallisesti lukio-opintoihin ja auttaa ryhmäytymisessä. Hyvinvointi on olennainen osa esimerkiksi keskusteluissa ryhmänohjaajan kanssa. Pienessä lukiossa tarjoutuu helposti tilaisuuksia vapaamuotoiseen keskusteluun. Opettajat ja ryhmänohjaajat antavat aktiivisesti opiskelijoille mahdollisuuksia keskusteluun, ja opiskelijoiden on helppo päästä vaikuttamaan, mikä lisää hyvinvointia. Hyvinvointia lisää myös kokemus siitä, että voi toteuttaa itseään, tehdä itsenäisiä valintoja, samalla kun kokee kuuluvansa turvalliseen yhteisöön.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus ovat sisäänrakennettuina Nilsin lukiossa liikuntaan ja hyvinvointiin liittyvässä tutortoiminnassa sekä kestävästä kehityksestä edistävällä *Vihreä lippu* -toiminnassa, mitkä osallistavat opiskelijoita toimimaan. Opiskelijoita kannustetaan liikuntaan, terveelliseen ruokailuun ja riittävään lepoon. Koulupäivien aikana tarjotaan tilaisuuksia taukoliikuntaan. Hyvinvointia lisää myös pienen lukion joustavuus sellaisessa tilanteessa, että opiskelijan elämään tulee yllättäviä haasteita.

Juankosken lukio

Luottamussuhde oppilaiden ja opettajien välillä rakentuu opintovuosien aikana vahvaksi. Opiskelijan voimien muutokset huomataan helposti. Niihin voidaan reagoida nopeasti ja oppilas saa paljon apua omaan toimintaansa opettajilta ja tukipalveluista. Mahdollisia poikkeustilanteita harjoitellaan säännöllisesti. Vaaratilanteita ja niihin varautumista käydään läpi lukuvuoden alussa.

Opiskelija saa tarvitessaan erityistä tukea aineenopettajalta, erityisopettajalta, kuraattorilta, psykologilta tai opinto-ohjaajalta. Erilaiset oppijat huomioidaan käyttämällä monipuolisia arvointi-, opetus- ja oppimismenetelmiä. Oppimisen, osaamisen sekä työskentelytaitojen arviointi on jatkuvaa.

Opiskelijoiden vointia ja opintojen edistymistä seurataan päivittäisessä arjessa. Opiskelijoita kannustetaan terveellisiin elintapoihin mahdollistamalla liikkuminen terveellisessä ja turvallisessa kouluympäristössä oppituntien ulkopuolisella ajalla. Opiskelijakunta on aktiivinen yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin ylläpitäjä. Hyvinvointia edistetään yhdistelemällä eri oppiainesisältöjä hyvinvointia tukeviksi kokonaisuuksiksi. Tällöin opiskelija saa käyttöönsä stressin- ja mielenhallintakeinoja, tutustuu hyvinvointia tukeviin palveluihin ja kokee oppimiaan teoriasisältöjä käytännön elämässä.

Opiskelijoita kannustetaan kestävästä kehitystä edistäviin valintoihin sekä ympäristöön sekä ilmastomuutokseen liittyvän keskustelun ja ilmiöiden aktiiviseen seurantaan. Aiheita käsitellään laajalti myös useissa aineissa sekä ainerajat ylittävissä opintojaksoissa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Kuopion lukioissa kiusaamiseen, häirintään ja epäasialliseen käytökseen puuttumisen toimintamallit on määritelty tarkemmin Kuopion lukioiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa sekä suunnitelmassa opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Sukupuolitietoisuus (sukupuolisensitiivisyys) huomioidaan siten, että kaikkia opiskelijoita, henkilöstön jäseniä ja vierailijoita kohdellaan yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti huolimatta heidän sukupuolestaan tai sukupuolen ilmaisustaan. Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun kohdistuvaa syrjintää ja väheksyntää tai sukupuoleen perustuvaa ja seksuaalista häirintää ei hyväksytä.

Koulutus- ja uraohjauksessa ei ohjata sukupuolittuneisiin valintoihin.

Luonnosversio 19.1.2021

Kallaveden lukio

Opiskelijoita kannustetaan avarakatseisuuteen ja suvaitsevaisuuteen arkielämän kohtaamisissa. Tasa-arvo on koko kouluyhteisön yhteinen päämäärä, joka läpileikkaa kaikkia koulun toimintoja. Moninaisuuteen suhtaudutaan hyväksyvästi, ja jokaisen erityistarpeita tuetaan mahdollisuuksien mukaan.

Kuopion klassillinen lukio

Kaikkia kohdellaan kunnioittavasti, yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti. Kaikilla oppiaineilla ja taidoilla on paikkansa ja arvonsa.

Kuopion taidelukio Lumit

Taidelukio Lumitissa opiskelijoita kannustetaan avarakatseisuuteen ja suvaitsevaisuuteen arkielämän kohtaamisissa. Tasa-arvo on koko kouluyhteisön yhteinen päämäärä, joka läpileikkaa kaikkia koulun toimintoja. Moninaisuuteen suhtaudutaan hyväksyvästi, ja jokaisen erityistarpeita tuetaan mahdollisuuksien mukaan.

Kuopion Lyseo

Kuopion Lyseossa kohtelemme toisiamme tasapuolisesti, oikeudenmukaisesti ja kunnioittavasti. Hyväksymme jokaisen yksilönä - sellaisena kuin hän on. Yhteisö tarvitsee meitä kaikkia; sukupuolemme, kulttuurinen taustamme, uskontomme tai seksuaalinen suuntautumisemme ei määritä arvoamme ihmisinä ja yhteisön jäseninä.

Yhteisesti sovitut käytänteet luovat oikeudenmukaisuuden perustan. Olemme kaikki toisillemme esikuvia oikeudenmukaisuudessa.

Huomioimme erilaiset oppijat käyttämällä opetus- ja oppimismenetelmiä monipuolisesti. Lyseossa tuemme opiskelijoita niin, että he voivat menestyä opinnoissaan parhaalla mahdollisella tavalla omien kykyjensä mukaan. Arviointi

on yhdenvertaista: oikeudenmukaista, tasapuolista ja läpinäkyvää. Opettaja ja opiskelijat käyvät opintojakson alussa läpi arviointiin liittyvät käytänteet.

Nilsin lukio

Nilsin lukiossa opiskelijoiden yksilölliset tarpeet tulevat huomioiduksi. Jokainen saa olla sellainen kuin on ja sitä kunnioitetaan. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään yksilöllisiä voimavarojaan ja omia vahvuuksiaan omaksi ja koko yhteisön hyväksi. Tiimi- ja ryhmätyöskentelyyn kannustamisessa pyritään edistämään erilaisuuden näkemistä voimavarana työskentelyprosessille ja koko yhteisölle.

Juankosken lukio

Juankosken lukio palvelee lähialueen opiskelijoita tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen ja edistäen. Nuoren kokonaisvaltaista hyvinvointia tukee se, että hänellä on mahdollisuus opiskella kotipaikkakuntansa lukiossa ja asua alaikäisenä oman perheensä parissa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Kuopion lukioissa pyritään huomioimaan oman maan kulttuuri- ja kieliperinnön lisäksi taustaltaan eri kulttuureista tulevien opiskelijoiden kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Kaikissa Kuopion lukioissa on monipuolista kansainvälistä toimintaa opiskelijavaihdon ja muiden eri kansainvälisyshankkeiden myötä.

Opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota eri tieteenalojen kielen, kuvien ja käsitteistön hallintaan sekä monilukutaitoon. Opiskelija harjaantuu myös sanallistamaan tekemänsä ja kokemaansa.

Vieraskielisten opiskelijoiden kotoutumista tuetaan vahvistamalla opetuskielen hallintaa osana kaikkien oppiaineiden opetusta ja oppilaitoksen muuta toimintaa.

Kallaveden lukio

Kallaveden lukiossa kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta edistetään sekä opetuksessa että koulun tilaisuuksissa. Tavoitteena on rohkaista moninaisuuden esilletuomista eri tilanteissa.

Kallaveden lukion yhtenä painopisteenä on kansainvälisyys. Lukion kansainväliset yhteistyöhankkeet ja kotikansainvälisyys vahvistavat kielitietoisuutta, aktiivisuutta, yhteisöllisyyttä ja monikulttuurisuutta.

Kallaveden lukio kuuluu kansainväliseen UNESCO-koulujen verkostoon. YK:n perusarvot kuten suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus ja erilaisuuden kunnioittaminen ovat mukana lukiomme jokapäiväisessä koulutyössä.

Lukiollamme on useita kansainvälisiä yhteyksiä, joihin rakennettujen projektien kautta opiskelijat pääsevät harjoittelemaan kansainvälisyyttä ihan käytännössä. Kansainvälisyys on myös oleellinen osa oppiaineiden kurssisisällöistä. Eri oppiaineiden tunneille kutsutaan kansainvälisiä vierailijoita. Kansainvälisyyttä lisää myös vaihto-opiskelijat sekä vaihdossa olleiden omien opiskelijoiden kokemukset.

Kallaveden lukion toimintaa kehitetään kohti kielitietoista lukiota. Jokaisessa oppiaineessa kiinnitetään erityistä huomiota monilukutaidon kehittämiseen, kuvien ja käsitteistön ymmärtämiseen sekä tulkintaan.

Kuopion klassillinen lukio

Kuopion klassillisessa lukiossa kansainvälisyyttä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan eri muodoissa, mm. opintomatkoina, vierailuina, kansainvälisinä hankkeina, ystävyyskouluyhteistyönä ja kotikansainvälisyytenä.

Kuopion taidelukio Lumit

Kuopion taidelukio Lumitissa tarjotaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön kansainvälisten hankkeiden, esimerkiksi syksyllä 2020 käynnistyneen Erasmus + -ohjelmaan kuuluvan Itämeri-hankkeen myötä. Lukiolla jatkuu myös pitkäaikainen

yhteistyö jönköpöngiläisen lukion ja konservatorion kanssa. Sekä koulun arki että kansainvälinen toiminta tarjoaa mahdollisuuksia yleis- ja taidelinjalaisten kohtaamiseen. Kutsumme mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiä vierailijoita kouluun eri oppiaineiden tunneille. Tunneilla kansainvälisyyttä lisää myös vaihto-opiskelijat sekä vaihdossa olleiden omien opiskelijoiden kokemukset.

Opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota eri tieteenalojen kielen hallintaan ja monilukutaitoon. Taideaineissa opiskelija harjaantuu myös sanallistamaan tekemäänsä ja kokemaansa ja oppii alan erityiskäsitteitä.

Kuopion Lyseo

Kuopion Lyseon toiminnassa yhdistyvät vahvasti koulun pitkä historia, suomalainen ja länsimainen kulttuuriperintö sekä kulttuurisesti moninainen nykypäivä. Historia ja perinteet näkyvät vahvasti myös koulun juhlaperinteessä, kuten Lyseon päivässä. Nykyajan kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus näkyy arjessamme monella tavalla: kotikansainvälisyytenä, opiskelijoiden erilaisina kulttuuri- ja kielitaustoina, monina koulun käytävillä kuuluvina kielinä sekä eri oppiaineiden opetussisällöissä.

Kansainvälisyys näkyy vahvana myös koulumme IB-linjan toiminnassa sekä yhteistyössä ystävyyskoulujemme kanssa (muun muassa Shanghai-Pudong Kiinassa, Rathenow Saksassa).

Hyväksymme erilaisuuden ja erilaiset mielipiteet, arvostamme erilaisia tapoja ja kulttuureja sekä vastustamme tietoisesti kaikenlaista rasismia. Kielellinen ja kulttuurinen erilaisuus on meille rikkaus ja voimavara.

Nilsin lukio

Nilsin lukiossa opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua meneillään oleviin kansainvälisiin hankkeisiin ja ystävyyskoulutoimintaan venäläisen Kirishin koulun n:o 1 ja Vöyrillä sijaitsevan ruotsinkielisen lukion kanssa. Lukion arjessa myös ulkomaalaiset apulaisopettajat ja vaihto-opiskelijat sekä opiskelijoiden omat kielikurssit ja alppiruuhluvalmennuksessa olevien opiskelijoiden ulkomaanleirit lisäävät kulttuurien tuntemusta, vuorovaikutusta ja mahdollisuuksia käytännön kielitaidon kehittämiseen.

Opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota kunkin tieteenalan käsitteistön hallintaan ja monilukutaitoon sekä yleisesti kielen ja viestinnän sujuvuuteen. Oman kulttuurin ja lukion perinteisiin kuuluvat juhlat ja kulttuuriperinnön arvostaminen säilyvät samalla, kun opiskelijoita ohjataan kohti vastuullista maailmankansalaisuutta.

Juankosken lukio

Juankosken lukiossa kunnioitetaan kulttuurillista monimuotoisuutta sekä kannustetaan suvaitsevaan ja ymmärtävään suhtautumiseen muista kulttuuriympäristöistä lähtöisin olevia ihmisiä kohtaan. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan erilaisiin kansainvälisyshankkeisiin kuten esimerkiksi lähialueen toisen lukion kanssa jo vuosien ajan toteutettuun yhteistyöhön Saksan Hamelnissa olevan lukion kanssa. Eri aineiden opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös muita kuin omaa äidinkieltä, ja opiskelijoita kannustetaan valitsemaan opintojakoja myös laajemmasta kielivalikoimasta.

Kuopion klassillisen lukion urheilulinjan toimintaa ohjaavat seuraavat periaatteet

Potentiaalisimmat ja motivoituneimmat urheilijat tunnistetaan ja heidät valitaan urheilulukioon.

- Urheilijavalinta oppilaitoksiin tapahtuu kansallisesti ohjatun hakumenettelyn kautta tiiviissä yhteistyössä lajiliittojen kanssa.
- Lajiliitot pisteyttävät urheilijat Olympiakomitean määrittelemien opiskelijavalinnan kriteerien mukaan. Urheilijan pyrkiessä useampaan kuin yhteen urheiluoppilaitokseen, on hänen lajiliittopisteensä samat oppilaitoksesta riippumatta.

Urheilulukiossa huomioidaan erityistehtävän vaatimukset opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

- Valmentautumisen päivä-, viikko-, jakso- ja vuosirytmien suunnitellaan yhteistyössä oppilaitoksen, urheiluakatemia ja lajin kanssa.
- Urheilulukio mahdollistaa omalta osaltaan urheilijan elämäntapaa tukevan päivärytmin.
- Opinnot on mahdollista suorittaa joustavasti 2-4 vuodessa.
- Joustavat laji- ja urheilijakohtaisesti räätälöidyt opintojärjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan tarvittaessa yhteistyössä urheilijan, valmentajan, oppilaitoksen, urheiluakatemia ja lajin kanssa.
- Urheilijaa ohjataan urheilija- ja opiskelupolulla hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.
- Urheilijalle syntyy valmiudet valita urheilutulostaan tukeva kaksoisuramalli huippuvaiheeseen siirryessä.
- Urheilijan kokonaiskuormituksen hallitsemiseksi ja valmentautumisen tukemiseksi opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään pidennettyä opintoaikaa aina tarvittaessa.
- Urheilijan on mahdollista edistää opintojaan joustavilla opiskelumahdollisuuksia, kuten verkko-opintoina tai suorittamalla opintoja myös kesäkuukausien aikana.

Urheilijoiden kokonaiskuormitus ja päivärytmi on toteutettu siten, että ne mahdollistavat kehittymisen huippu-urheilijaksi ja urheilutuloksen tekemisen.

- Valmentautuminen oppilaitoksessa on suunniteltu osa kokonaisharjoittelua ja urheilijana kasvamista.
- Urheilijan päivärytmi harjoittelun, ruokailujen ja levon suhteen on suunniteltu yhteistyössä eri tahojen kanssa niin, että urheilijana kehittyminen on mahdollista.
- Urheilijalla on tarjolla oppilaitoksessa ruokailun rytmin ja laadun kannalta tarvittavat ravitsemuspalvelut.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan

koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Kuopio

Koulun tärkein yhteistyökumppani opiskelijan opiskelun ja hyvinvoinnin tukemisessa on koti ja huoltajat. Yhteistyö huoltajien kanssa perustuu avoimeen ja yhdenvertaiseen vuorovaikutukseen. Sen tarkoituksena on edistää opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia.

Yhteistyö huoltajien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan. Opiskelijan asioita käsiteltäessä otetaan huomioon nuoren aikuisen itsenäistyminen ja hänen oma vastuullisuutensa.

Yhteistyötä huoltajien kanssa vahvistetaan:

- Tiedottamalla lukion toiminnasta eri välineiden kautta. Viestinnän ensisijaisena välineenä toimii Wilma-järjestelmä. Yhteyttä voidaan pitää myös kirjeitse, puhelinyhteyksillä tai henkilökohtaisilla tapaamisilla.
- Järjestämällä huoltajieniltoja, joissa keskustellaan ja tiedotetaan opiskelijoiden opintoihin ja hyvinvointiin liittyvistä asioista. Tarvittaessa järjestetään muita tilaisuuksia, joissa huoltajat voivat perehtyä lukion toimintaan ja vaikuttaa siihen.
- Opetussuunnitelmiin, opiskeluun ja koulun käytänteisiin liittyvistä asioista kerrotaan opinto-oppaassa, joka on kaikkien tutustuttavissa koulujen verkkosivuilla.

Lukioiden ja huoltajien yhteistoimintaa kehitetään ottamalla huoltajat huomioon lukioiden tapahtumissa ja juhlaperinteissä. Huoltajien ja lukioiden yhteistyötä kehitetään mm. kansainvälisten hankkeiden ja muiden vaativien kehittämishankkeiden yhteissuunnittelulla.

Lukioiden toiminnan arvioinnissa hyödynnetään huoltajien näkemyksiä säännöllisillä kyselyillä, jotka voidaan kohdentaa kulloinkin ajankohtaisiin arvioitaviin asioihin. Huoltajille annetaan palaute saadusta arvioinnista.

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelijan terveydellisissä, kehitykseen liittyvissä ja sosiaalisissa kriiseissä Kuopion lukiot toimivat läheisessä yhteistyössä opiskelijan huoltajien kanssa. Opiskeluhoito on yksi yhteistyön muoto. Kuopion lukioissa toimivissa yhteisöllisissä opiskelijahuoltoryhmissä on myös huoltajien edustus. Yksilöllistä opiskelijahuoltoa on mm. opiskelijan tueksi tarvittaessa koottava monialainen opiskelijahuoltoryhmä, joihin huoltaja osallistuu opiskelijan niin halutessa.

Ryhmänohjaaja on tärkeä osa oppilaitoksen, opiskelijan ja huoltajien välistä yhteistyötä. Ryhmänohjaajien ja opiskeluhoitohenkilöstön keskeinen tehtävä on olla yhteydessä huoltajiin erityisesti opintojen etenemistä ja opiskelijan hyvinvointia koskeissa asioissa.

Kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön muotoja kuvataan opetussuunnitelman luvussa 4. Yhteistyön muotoja tarkennetaan lukuvuosittain lukioiden lukuvuosisuunnitelmissa. Luvussa 5 kuvataan tavat, joilla opiskelijoiden huoltajille tuotetaan tietoa opiskelijan opintojen etenemisestä.

Kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön toteutumista arvioidaan mm. lukuvuosittain toteutettavalla huoltajakyselyllä sekä kouluittain järjestettävissä huoltajien illoissa.

Opiskelijoiden huoltajilla on mahdollisuus tulla seuraamaan opetusta. Opetussuunnitelma, lukuvuoden aikataulut ja opinto-oppaat ovat lukioiden kotisivuilla. Lukioiden toimintaa voi seurata sosiaalisessa mediassa, kuten Facebookissa, Instagramissa ja Twitterissä.

Kuopion Lyseon lukiossa ja Kuopion taidelukio Lumitissa toimii vanhempainyhdistys.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Luonnosversio 19.1.2021

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkotasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektovat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Luonnosversio 19.1.2021

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävässä toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Kuopion lukioissa opiskelijoiden työelämätietoja ja -taitoja vahvistetaan kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Työelämätaidoista yhteistyö- ja tiimitaitoja, viestintätaitoja ja ongelmanratkaisutaitoja korostetaan sisäänrakennettuina opiskelumenetelmiä valittaessa. Työelämätietoja ja -taitoja syvennetään oppiainerajat ylittävillä opintojaksoilla ja työelämälähtöisillä integraatio-opintojaksoilla.

Työelämävalmiuksia Kuopion lukioissa kehitetään yhteistyössä paikallisten toimijoiden, kuten Business Center Kuopion, Kuopion yrittäjien, Kuopion yrityspalvelun, Työllisyyden palvelutorin ja paikallisten korkeakoulujen kanssa. Työelämätietoihin ja -taitoihin liittyviä koulutuksia järjestetään yhteistyössä niin paikallisten kuin valtakunnallistenkin verkostojen kanssa.

Kuopion lukioiden toimintakulttuurissa työelämävalmiuksia tehdään näkyviksi esimerkiksi mahdollistamalla erilaisten työelämävalmiuksien opettajien ja opiskelijoiden järjestäminen. Lisäksi lukioiden opettajille pyritään luomaan mahdollisuuksia tutustua oman alansa työelämään esimerkiksi TET-jaksojen, työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa yhteisten työpajojen tai webinaarien avulla. Opiskelijoiden hankkimaa kokemusta työelämästä voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaksi opiskelijan opintosuorituksia.

Opiskelijan itsetuntemuksen tukemisella vahvistetaan tulevaisuususkkoa, resilienssiä sekä rohkeutta hakeutua itseään kiinnostaviin jatko-opintoihin ja edelleen työelämään. Kuopion lukioiden työelämätoiminassa avaintemoja ovat opiskelijälähtöisyys, vastuullisuus ja kestävä kehitys sekä motivaatio.

Osana Kuopion paikallista LOPS2021-prosessia laaditaan *Työelämä lukiolaisen arjessa* -vuosikello. Tavoitteena on koota työelämävalmiuksien käsittely yhteen dokumenttiin, josta käy ilmi, mitä ja millaisia työelämäteemoja käsitellään eri opintovuosina. Vuosikello kytkeytyy kiinteästi opinto-ohjauksen suunnitelmaan.

Työelämävalmiuksien käsittelyssä hyödynnetään digitaalisia ympäristöjä ja sovelluksia sekä opetuksessa että opiskelijan verkostoitumisessa työelämän toimijoiden kanssa. Aktiivisella hanketoiminnalla haetaan monimuotoisia reittejä tulevaisuuden työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen vahvistamiseksi ja uudistamiseksi.

Korkea-asteen yhteistyö

Kuopion lukioissa jatketaan monipuolista yhteistyötä korkea-asteen oppilaitosten kanssa. Yhteistyön tavoitteena on mm. sujuvoittaa opiskelijoiden siirtymiä toiselta asteelta korkea-asteelle ja lisätä opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia. Lisäksi yhteistyötä tehdään opettajien täydennyskoulutuksen järjestämisessä.

Kuopion lukioiden opiskelijoilla on ollut jo aiemmin mahdollisuus suorittaa Itä-Suomen Avoimen yliopiston opintoja maksutta lukio-opintojensa aikana. Opetustarjontaa on suunniteltu yhteistyössä yliopiston henkilöstön kanssa. Myös muiden korkeakoulujen opintotarjonnan hyödyntäminen

on ollut ja on jatkossakin Kuopion lukioiden opiskelijoille mahdollista. Yhdessä kohti uutta lukiota -hankeessa kartoitettiin Suomen korkeakouluissa lukiolaisille tarjolla oleva korkea-asteen koulutustarjonta yhteen dokumenttiin. Tarjonnan päivittymistä seurataan jatkuvasti. Korkea-asteen yhteistyön koordinoimiseen on varattu yhdelle Kuopion lukion opinto-ohjaajalle työaikaa.

Opetussuunnitelman luvussa 4.1. on kuvattu nivelvaiheen yhteistyö toisen asteen ja korkea-asteen välillä opintohjauksen näkökulmasta.

Kansainvälisyys

Kuopion lukioissa opiskelijoiden kansainvälinen osaaminen karttuu osana oppiaineiden oppimääriä ja laaja-alaisen osaaminen osa-alueiden omaksumista. Kuopion lukioiden kieliohjelma on monipuolinen, ja kielitarjontaa pidetään yllä lukioiden keskinäisen yhteistyön avulla.

YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030:n tavoitteet huomioidaan sekä oppiaineiden opintojaksojen sisällöissä ja työskentelytavoissa että lukioiden toimintakulttuurissa.

Kuopion lukioilla on vakiintuneita kansainvälisiä ystävyyskouluja, ja uusia kontakteja solmitaan mahdollisuuksien mukaan. Erilaisten vierailujen ja yhteisten kansainvälisyysprojektien lisäksi monenlaiset kotikansainvälisyyden muodot lisäävät kuopiolaisten lukiolaisten kansainvälistä osaamista.

Luonnosversio 19.1.2021

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma **Luonnosversio 19.1.2021**

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
  - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskelu-aika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Kuopion lukioitoimi

Kuopion kaupungin lukiodien ohjaussuunnitelma

Ohjauksen keskeiset käsitteet

Ohjaus on tavoitteellista, vuorovaikutuksellista ja jatkuvaa toimintaa opiskelijan oppimisen, koulutuksellisen ja ammatillisen suuntautumisen sekä kasvun ja kehityksen tueksi. Ohjaustoiminta muodostaa lukiossa moniammatillisen kokonaisuuden, johon osallistuu koko oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstö. Ohjauksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa ja kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Opinto-ohjaus on osa ohjauksen palvelujärjestelmää. Kuopion lukioissa on tarjolla esteettömät ja helposti saavutettavat ohjauspalvelut yhdenvertaisesti kaikille opiskelijoille. Ohjauksella pyritään osaltaan purkamaan koulutuksen ja työelämän sukupuolisegregaatiota.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Ohjauksen tehtävänä ja tavoitteena on:

- ohjata lukio-opintojen suorittamista, tukea opiskelukykyä ja jatkuvan oppimisen valmiuksia
- vahvistaa ura- ja elämänsuunnittelun tietoja, taitoja ja valmiuksia
- vahvistaa elämänhallintaan sekä kasvuun ja kehitykseen liittyviä taitoja.

Ohjauksella vaikutetaan myös lukion opiskeluympäristöön ja toimintakulttuuriin, osallisuuteen, kouluviihtyvyyteen ja -hyvinvointiin, syrjäytymisen ehkäisyyn sekä koulutukselliseen ja alueelliseen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.

Ohjauksessa opiskelija nähdään kasvavana oman elämänsä asiantuntijana ja aktiivisena toimijana ja vaikuttajana. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Tavoitteena on lisätä opiskelijan itseohjautuvuutta, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta niin opinnoissa kuin muillakin elämän osa-alueilla sekä tarjota tähän kasvuun oikea-aikaista tukea ja seurantaa nuoren matkalla kohti aikuisuutta sekä täysivaltaista, aktiivista ja vastuullista yhteiskunnan jäsenyyttä.

Ohjauksen järjestäminen

Ohjausta voidaan järjestää opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena, verkkopohjaisena ohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Henkilökohtaista ohjausta tarjotaan läpi lukio-opintojen tarpeen mukaan. Pääpaino henkilökohtaisessa ohjauksessa on lukion oppimäärän suorittamiseen, ylioppilaskirjoituksiin sekä jatko-opintoihin ja ammatinvalintaan liittyvissä teemoissa. Muita käsiteltäviä asioita voivat olla mm. henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan liittyvät muutokset, oppimis- ja opiskeluvaikeudet sekä haastavat elämäntilanteet.

Ryhmänohjaus on myös osa lukion ohjaustoimintaa. Ryhmänohjaustuokioita järjestetään säännöllisesti, ja niihin osallistuminen on opiskelijalle pakollista. Käytännön toteutukset tarkennetaan oppilaitosten lukuvuosisuunnitelmissa.

Opiskelijoiden opintojen etenemistä seurataan ja opintojakso- sekä ainevalintoja tarkistetaan säännöllisesti lukio-opintojen aikana opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajien yhteistyönä. Opiskelijoita ohjataan edelleen ottamaan vastuuta omista opinnoistaan ja pohtimaan ura- sekä elämänsuunnitelmiaan. Opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaajat seuraavat opiskelijoiden opintopistekertymiä säännöllisesti. Opiskelijat ja heidän huoltajansa voivat seurata opintojen etenemistä Wilmassa. Täysi-ikäinen opiskelija voi sallia vanhempiansa seuraavan opintojen etenemistä Wilmassa ja yhteistyön oppilaitoksen kanssa opiskeluihin liittyvissä asioissa.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

Ohjaustoimintaan osallistuu koko koulun henkilökunta. Opinto-ohjaajalla on päävastuu ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Erityisopettajan tehtävänä on tukea opiskelijaa oppimiseen ja lukio-opintojensa suorittamiseen liittyvissä tehtävissä. Aineenopettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa sekä auttaa opiskelutaitojen kehittämisessä.

Rehtori

Rehtori luo ohjaukselle sellaiset toimintaedellytykset, että opiskelijan oikeus opinto-ohjaukseen toteutuu ja että erilaiset ohjausmenetelmät ja työnjako ovat mahdollisia. Rehtori tukee toiminnallaan opinto-ohjaajan ja opettajien keskinäistä yhteistyötä ja ohjaustoiminnan suunnittelua koko oppilaitoksen yhteisenä tehtävänä. Rehtori vastaa siitä, että säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista, tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille.

Opinto-ohjaaja

Luonnosversio 19.1.2021

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opinto-ohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä muiden ohjauksen toimijoiden kanssa ohjauksen suunnittelussa ja käytännön toteutuksessa. Opinto-ohjaaja antaa luokkamuotoisen ohjauksen lisäksi henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta. Opinto-ohjaajan vastuulla ovat opiskelijoiden jatkokoulutus- ja urasuunnitelmiin liittyvät ohjaukselliset kysymykset. Tämä jatko-opintoihin ja urasuunnitelmiin liittyvä päätöksenteon ohjaus on koko lukioajan kestävä ohjausprosessi.

Opiskelijat laativat opinto-ohjaajan tukemana henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Suunnitelmien tekeminen aloitetaan lukion ensimmäisenä opiskeluvuonna ja niitä päivitetään lukio-opintojen aikana. Opinto-ohjaaja opastaa opiskelijoita käyttämään tarjolla olevia tietolähteitä ja yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, tuki-, neuvonta- ja tietopalveluita. Lisäksi hän toimii moniammatillisen yhteisöllisen opiskeluhoutoryhmän jäsenenä.

Ryhmänohjaaja

Jokainen lukion opiskelija kuuluu ohjausryhmään, jolla on oma ryhmänohjaaja. Lukio-opintojen alkuvaiheessa ryhmänohjauksessa pääpaino on ryhmäytymisessä, jolla pyritään siihen, että opiskelijat oppivat tuntemaan oman ryhmänsä jäsenet ja ryhmänohjaajan sekä koulun käytänteet. Ryhmänohjaaja seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja ohjaa tarvittaessa henkilökohtaisesti. Hän haastattelee kaikki oman ohjausryhmänsä opiskelijat ensimmäisen opiskeluvuoden aikana ja tarvittaessa myöhemminkin. Lisäksi ryhmänohjaaja huolehtii koulun yhteisten asioiden tiedottamisesta ryhmälleen.

Ryhmänohjaaja toimii ennaltaehkäisevässä roolissa. Tavoitteena on puuttua ajoissa opiskelijoiden poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuneisiin muutoksiin ja havaittuihin vaikeuksiin. Ryhmänohjaajan velvollisuutena on tiedottaa havainnoistaan opinto-ohjaajalle sekä opiskeluhoollon henkilöstölle. Ryhmänohjaaja vastaa yhteydenpidosta oman ryhmänsä opiskelijoiden huoltajiin.

Erityisopettaja

Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen, toimivien oppimistyylien löytämiseen, omien vahvuuksien tunnistamiseen sekä itsetunnon vahvistamiseen oppijana.

Erityisopettaja vastaa opiskelijan tuen tarpeen arvioinnista ja tukimuotojen kirjaamisesta opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan yhteistyössä aineenopettajien ja opiskelijan kanssa. Erityisopettaja huolehtii siitä, että opetushenkilöstöllä on opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto opiskelijan tarpeesta oppimisen tukeen. Erityisopettaja vastaa opiskelijoiden yksilöllisistä, pedagogisista tukimuodoista.

Erityisopettaja antaa yksilöohjausta, toimii mahdollisuuksien mukaan samanaikaisopettajana ja vastaa luki-testeistä sekä tukee opiskelussa. Hän vastaa myös omalta osaltaan ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyiden hakemisesta yhteistyössä rehtorin kanssa.

Aineenopettaja

Aineenopettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa ja oppiaineeseen liittyvissä kysymyksissä. Aineenopettaja seuraa oman oppiaineensa ja sen tieteenalan kehitystä ja liittää opetukseensa jatko-opinto- ja uratietoutta.

Aineenopettajan tehtävänä on puuttua ajoissa opiskelijoiden poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuneisiin muutoksiin sekä opiskeluvaikeuksiin. Aineenopettaja tiedottaa havainnoistaan ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle ja/tai muulle opiskeluhuoltohenkilöstölle.

Opiskeluhuollon henkilöstö

Koulukuraattori, koulupsykologi ja terveydenhoitaja osallistuvat myös tarvittaessa opiskelijoiden ohjaukseen.

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskeluhuoltotyön tavoitteena on tukea opiskelijan psyykkistä hyvinvointia ja opiskelukykyä. Psykologin, kuraattorin ja terveydenhoitajan työnjako sekä opiskeluhuollon toteuttaminen Kuopiossa on kuvattu tarkemmin opiskeluhuoltosuunnitelmassa (LOPS liite x).

Opiskelija

Opiskelija on vastuussa omista opinnoistaan. Lukio-opintojen alkuvaiheessa jokainen opiskelija laatii opinto-ohjaajan tuella henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, joka sisältää suunnitelman opintojen suoritusajasta ja sisällöstä. Opiskelijaa ohjataan seuraamaan suunnitelman toteutumista ja päivittämään sitä. Opiskelija saa ohjausta opiskelun tueksi ja valintojen tekemiseksi siten, että hän pystyy suunnittelemaan opiskelunsa omien voimavarojensa mukaisesti ottaen huomioon ylioppilaskirjoitukset ja jatkokoulutussuunnitelmat. Opiskelija laatii ylioppilaskirjoitussuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman ja päivittää laatimiaan suunnitelmia.

Huoltajat

Ohjaustyössä yhteistyö huoltajien kanssa on tärkeää. Koko lukioajan kestävä kodin ja koulun välinen yhteistyö käynnistetään heti lukio-opintojen alussa. Yhteistyön tavoitteena on opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraaminen ja tukeminen.

Ohjaus siirtymävaiheissa

a. Yhteistyö perusopetuksen kanssa

Kuopion lukiot järjestävät peruskoululaisille mahdollisuuksia tutustua lukio-opintoihin yhteistyössä perusasteen oppilaanohjaajien kanssa. Yhteistyön muotoja voivat olla esimerkiksi opinto-

ohjaajien ja tutoropiskelijoiden vierailut yläkouluilla, toisen asteen yhteinen vanhempainilta peruskoulun päättöluokkalaisten huoltajille sekä avoimet ovet –tapahtumat.

Opiskelijat lukioon valitaan yhdenvertaisesti peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon mukaisessa järjestyksessä yhteisvalinnan kautta. Erityistehtävän saaneille lukiolinjoille opiskelijavalinnassa huomioidaan myös muita tekijöitä.

Siirtymävaiheessa perusasteelta toiselle asteelle tehdään yhteistyötä oppilaanohjaajien, erityisopettajien sekä tarvittaessa opiskelijoiden huoltajien kanssa.

b. Yhteistyö korkea-asteen kanssa

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus tutustua korkea-asteen koulutusmahdollisuuksiin opintojen eri vaiheissa. Opiskelijoilla on lukioaikana mahdollisuus suorittaa korkeakouluopintoja ja sisällyttää niitä lukion oppimäärään. Näin pyritään lisäämään opiskelijan tietoja koulutusvaihtoehdoista.

Opintojen päättövaiheessa ohjauksen painopiste on ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa ja ylioppilastutkinnon sekä jatko-opintosuunnitelmiin liittyvässä tiedottamisessa ja päätöksenteossa. Opiskelijat perehtyvät jatko-opintojen valintaperusteisiin ja hakumenettelyihin opinto-ohjaajan avustuksella sekä laativat itselleen suunnitelman opintoihin hakeutumisesta ja varasuunnitelman välivuoden varalta sekä urasuunnitelman.

c. Yhteistyö toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksenjärjestäjien kanssa

Opiskelijan siirtyessä kesken lukio-opintojen tai lukio-opintojen loppuvaiheessa toiseen toisen asteen oppilaitokseen opinto-ohjaaja auttaa opiskelijaa siirtymisessä sekä suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa vielä lukiossa mahdollisesti suoritettavat opinnot. Mikäli opiskelija keskeyttää lukion, opinto-ohjaaja vastaa tarvittaessa ilmoittamisesta etsivään nuorisotyöhön.

d. Jatko-ohjauksen järjestäminen

Opiskelijoilla on oikeus lukiolaissa määriteltyyn jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden ajan. Jatko-ohjauksesta vastaa ensisijaisesti se lukio, josta ylioppilaaksi on valmistuttu. Jatko-ohjauksessa voidaan tehdä yhteistyötä muiden ohjauksen toimijoiden, kuten Ohjaamon tai TE-palveluiden kanssa.

Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat

Ohjauksen opintojaksojen keskeiset sisällöt ensimmäisenä opintovuonna painottuvat opiskelutaitojen kehittämiseen sekä lukio-opintoihin orientoitumiseen. Toisena ja kolmantena opintovuonna keskitytään jatko-opintoihin ja uraohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena, verkkopohjaisena ohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Työskentelytavoissa korostuu vuorovaikutuksellisuus.

Opinto-ohjauksen opintojaksojen sisällöt, menetelmät ja työtavat kerrotaan opintojaksojen OP1 ja OP2 kuvauksissa.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Ohjauksessa tehdään yhteistyötä lukion ulkopuolisten organisaatioiden kanssa (koulutusyhteistyö, kolmas sektori, alueen yritykset ja organisaatiot).

Opinto-ohjaajat pitävät aktiivisesti yhteyttä koulun ulkopuoliseen työelämään. Oppilaitoksilla voi olla kontakteja ja yhteistyökuvioita mm. koulutus- ja ammattialojen esittelyjen, kummiyritysten ja alumnitoiminnan muodossa. Myös elinkeino- ja työelämän eri järjestöjen kanssa tehdään aktiivista yhteistyötä.

Ohjaustoiminnan arviointi

Ohjauksen toteutumista ja laatua arvioidaan vuosittain esimerkiksi erilaisten kyselyiden, itsearvioinnin sekä opiskelijoilta, huoltajilta ja opettajakunnalta saadun palautteen perusteella. Ohjaustoimintaa kehitetään saadun palautteen perusteella.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Luonnosversio 19.1.2021

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään

omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien tarpeen arviointi
- tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- tuen toteuttaminen
- tuen toteutumisen seuranta ja arviointi
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

Kuopion lukiokoulutus

Tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Peruskoulun ja lukioiden välisen tiedonsiirron näkökulmasta on tärkeää, että huoltajat yhteistyössä opiskelijan kanssa tutustuvat huolellisesti lukiokoulutuksen ilmoittautumislomakkeeseen. Lomakkeessa huoltajia pyydetään lähettämään kouluille tukitoimiin liittyvät pedagogiset asiakirjat sekä mahdollistetaan yksilökohtainen tiedonsiirtopalaveri lukion tukitoimista vastaavien henkilöiden kanssa. Näin tukitoimien suunnittelu voi perustua perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon.

Ensisijaisen tiedon tukitoimista opiskelija ja huoltaja saavat lukioiden kotisivuilta sekä opinto-oppaasta. Lisäksi yleisistä ja koulukohtaisista tukitoimista tiedotetaan lukioiden vanhempainilloissa sekä jaksokohtaisesti Wilman kautta. Yksilökohtaiset tuen tarpeet arvioidaan yhteistyössä huoltajan, opiskelijan ja opiskeluhuollon toimijoiden kanssa.

Tukitoimien suunnittelu ja järjestäminen perustuu yhteistyöhön opetushenkilöstön ja opiskelijan välillä. Opiskelijan luvalla suunnitteluun voi osallistua myös muita asiantuntijoita. Keskeisenä tavoitteena on oppimisen esteettömyys, saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tärkeimpänä tavoitteena on hyvinvoinnin ja jaksamisen tukeminen.

Tukitoimien tarpeen arviointi

Tukitoimien tarpeen arviointi voi perustua perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon. Tällöin tukitoimien arviointi ja toteutus voidaan toteuttaa lukiokoulutuksen varhaisessa vaiheessa tukien opiskelijan yksilöllisiä tuen tarpeita sekä tunnistaen opiskelijan vahvuudet.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoille järjestetään lukuvuoden alussa lukivaikeuksia kartoittava lukiseula. Tällä pyritään kartoittamaan pieniäkin lukemiseen tai kirjoittamiseen liittyviä haasteita. Tulokset käydään läpi yhdessä nuoren kanssa, jos seulassa ilmenee lukemiseen tai kirjoittamiseen liittyviä tuen tarpeita. Samassa keskustelussa kartoitetaan nuoren koulunkäynnin kokonaistilanne sekä opiskelutaidot. Tarvittaessa lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvien mahdollisten tukitoimien tarpeiden arviointia jatketaan yksilökohtaisilla lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvillä testeillä. Opiskelijan luvalla yhteistyötä tehdään opetushenkilöstön ja opiskeluhuollon kanssa. Yhteistyö on tärkeää myös, jos opiskelijalla ilmenee laajempia oppimisen vaikeuksia. Huoltajille tiedotetaan nuoren tukitoimien tarpeen arvioinnista ja prosessin etenemistä sekä mahdollistetaan yksilökohtaiset opiskeluhuoltotapaamiset.

Tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Tuen tarpeen arvioinnin yhteydessä erityisopettaja kirjaa mahdolliset tukitoimet opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan opiskelijan pyynnöstä ja yhteistyössä nuoren kanssa.

Huoltaja voi osallistua halutessaan tukitoimien kirjaamiseen. Opiskelija hyväksyy tukitoimien sisällön ja suunnitelman tiedotetaan hänen luvallaan huoltajaa. Opiskelija antaa suostumuksensa siitä, että tiedot henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan kirjatusta tukitoimista siirtyy aineenopettajille.

Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa ja tukitoimia suunniteltaessa tähän kiinnitetään erityistä huomiota. Samalla tuodaan esille erilaisia opiskelustrategioita, joita opiskelija voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa.

Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Tuen toteuttaminen

Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Opetushenkilöstöllä on mahdollisuus konsultoida erityisopettajaa opiskelijoille suunnattujen tukitoimien toteuttamisessa.

Erityisopettajan resurssia on mahdollista hyödyntää laajasti kaikkien opiskelijoiden saataville samanaikaisopettajuuden kautta. Samanaikaisopettajuutta voidaan toteuttaa esimerkiksi kielten ja äidinkielen tukikursseilla tai muidenkin oppiaineiden kursseilla. Tärkeää on, että samanaikaisopetus suunnitellaan yhdessä erityisopettajan ja aineenopettajan välillä.

Kuopion lukioissa toteutetaan tukiopetusta pajamuotoisena työskentelynä. Tukiopetus toteutetaan ja suunnitellaan opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioiden. Opiskelijat otetaan huomioon

tukiopetuksen suunnittelussa ja heiltä kysytään tukiopetuksen järjestämiseen liittyviä tarpeita ryhmäkohtaisilla kyselyillä. Tukiopetuksesta vastaa ensisijaisesti aineenopettaja.

Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa samanaikaisopettajuutena, kurssimuotoisena ryhmäopetuksena tai yksilötukena. Erityisopettajan tehtävänä on tukea opiskelijaa oppimiseen ja lukio-opintojensa suorittamiseen liittyvissä vaikeuksissa. Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen, oman oppimistyylin löytämiseen, omien vahvuuksien tunnistamiseen sekä itsetunnon vahvistamiseen oppijana. Opiskelijoiden on mahdollista valita Kuopion lukioden kurssitarjottimesta erityisopettajien järjestämä opiskelutaitojen vahvistamiseen liittyvä tukikurssi. Erityisopettaja antaa yksilöohjausta, vastaa lukitesteistä ja tukee opiskelussa. Hän myös vastaa ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyiden hakemisesta yhteistyössä rehtorin kanssa.

Tuen toteutumisen seuranta ja arviointi

Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Yhteistyö opetushenkilöstön, opiskelijan ja opiskelijan huoltajan kanssa korostuu tuen seurannassa ja arvioinnissa.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

Opetushenkilöstö huolehtii opiskelijan koulunkäynnistä yhteistyössä opiskelijan ja opiskelijan huoltajan kanssa. Opetushenkilöstöllä ja opiskeluhuollon työntekijöillä on yhteisvastuu kaikkien opiskelijoiden hyvinvoinnista. Erityisopettaja, opinto-ohjaajat, ryhmäohjaajat sekä opiskeluhuollon henkilöstö tekevät säännöllistä yhteistyötä opiskelijoiden tuen toteuttamiseksi ja sen toimivuuden arvioimiseksi.

Ryhmäohjaaja seuraa ryhmän osvoimien poissaoloja ja muita tuntimerkintöjä. Ryhmäohjaaja konsultoi erityisopettajaa ja opinto-ohjaajaa, jos opiskelijan tuntimerkinnöissä on poikkeavaa. Ryhmäohjaaja ottaa yhteistyössä sovitulla tavalla yhteyttä alaikäisen opiskelijan huoltajaan, jos opiskelijan kokonaistilanne näyttää huolestuttavalta.

Aineenopettaja seuraa opiskelijan tehtävänpalautuksia. Aineenopettaja on yhteydessä opiskelijaan myöhästyneistä tehtävistä. Aineenopettaja konsultoi ryhmäohjaajaa, jos opiskelijan opiskelussa on jotakin poikkeavaa.

Erityisopettaja vastaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisesta yhteistyössä opiskelijan kanssa. Erityisopettaja huolehtii siitä, että opetushenkilöstöllä on opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto opiskelijan koulunkäynnin kokonaistilanteesta. Erityisopettaja vastaa opiskelijoiden yksilöllisistä, pedagogisista tukimuodoista.

Opetushenkilöstö vastaa yhteistyössä erityisopettajan kanssa henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan kirjattujen tukitoimien toteutumisesta sekä kirjaamisesta. Opetushenkilöstö konsultoi erityisopettajaa mahdollisten tukitoimien muutostarpeista.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskelu ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhoolltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolllossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoollto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoolltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoolltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhoollto Luonnosversio 19.1.2021

Opiskeluhoolltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoolltona. Opiskeluhoollto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisuyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskeissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoollto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

Kuopion lukiokoulutus

Opiskeluhooltoryhmät Kuopiossa

Kuopiossa opiskeluhuollon ohjausryhmänä toimii kasvun ja oppimisen palvelualueen nimeämä työryhmä. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa yhdessä johtavien viranhaltijoiden kanssa opiskelijahuollon yleisestä suunnittelusta kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista aina esiopetuksesta toisen asteen opetukseen ja lukiokoulutukseen. Ryhmään kuuluu edustus esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta 2. asteen koulutuksesta, nuorisotoimesta, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, kasvun ja oppimisen tuesta, lastensuojelusta sekä mielenterveyspalveluista. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa.

Lukioiden opiskeluhuollon kehittämistä koordinoi lukioiden opiskeluhuollon kehittämisryhmä. Ryhmään kuuluvat rehtoreiden, opinto-ohjaajien, erityisopettajien, psykologi- ja kuraattoripalveluiden sekä tarvittaessa opiskelijoiden edustajat. Ryhmä valitsee keskuudestaan koollekutsujan. Ryhmä kokoontuu tarvittaessa.

Oppilaitoskohtainen eli lukion yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä toimii jokaisessa Kuopion lukiossa. Siihen kuuluvat rehtori, erityisopettaja, kuraattori, opinto-ohjaaja, psykologi, terveydenhoitaja sekä lukion henkilökunnan, opiskelijoiden ja huoltajien edustajat. Ryhmä kokoontuu 2-4 kertaa lukuvuodessa suunnittelemaan ja arvioimaan oppilaitosyhteisön hyvinvointia edistävää toimintaa sekä kotien ja koulun välistä yhteistyötä. Lukion opiskeluhooltoryhmää johtaa rehtori.

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhooltoryhmä kootaan erikseen kunkin opiskelijan opiskeluhooltoasioiden käsittelyä varten. Ryhmän kokooja vastaa, että ryhmällä on toimintaansa varten tarvittava opiskelijan tai huoltajan kirjallinen suostumus. Opiskeluhooltosuunnitelmassa on määritelty tarkemmin yksilökohtaisen opiskeluhooltoryhmän toiminnasta.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto Kuopion lukioissa

Toiminnan suunnittelusta, koordinoinnista ja kehittämisestä vastaa rehtori yhdessä opiskeluhooltoryhmän kanssa. Lukuvuoden alussa sovitaan toiminnan painopistealueet ja käynnistetään toiminta.

Yhteistyötä tehdään opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa. Vanhempainiltojen teemojen suunnittelussa otetaan huomioon opiskelijoiden ja vanhempien toiveita ajankohtaisista asioista. Yhteistyöhön otetaan mukaan kolmannen sektorin toimijoita (esim. mielenterveysseura, MLL, urheiluseurat) eri teemojen mukaan.

Yhteisöllinen opiskeluhooltotyö on osa arkipäivän toimintakulttuuria, jolla varmistetaan niin opiskelijoiden kuin henkilökunnan turvallisuutta kouluyhteisössä. Koulun järjestyssäännöt ja yhdessä sovitut toimintatavat, toimintakulttuuri edistävät työrauhaa ja oppimiselle suotuista, rauhallista ilmapiiriä.

Käytännön tasolla jokainen lukio toteuttaa yhteisöllistä opiskeluhoolta esim. erilaisten teemapäivien, vanhempainiltojen ohjelmavalintojen, vierailujen, erilaisten tapahtumien tms. yhteydessä. Yksittäisillä kursseilla ko. toimintatapoja voidaan integroida opetussuunnitelman sisällön mahdollistamissa rajoissa.

Opiskeluhuollon kehittäminen pohjautuu erilaisten arviointien ja kyselyiden tuloksiin, palautteeseen ja johtopäätöksiin. Näitä ovat mm. joka toinen vuosi tehtävä kouluterveyskysely, joka kolmas vuosi tehtävä ympäristön terveellisyyden ja opiskeluyhteisön

hyvinvoinnin tarkastus (THL) sekä kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin terveystarkastusten yhteenvedot. Lisäksi kukin lukio tekee vuosittain omia kyselyitä opiskelijoille, joita hyödynnetään myös opiskeluhuollon kehittämisessä.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto Kuopion lukioissa

Yksilökohtainen opiskeluhuolto pitää sisällään

- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut
- opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut
- monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon.

Kuopion kaupungissa kasvun ja oppimisen tuen yksikkö vastaa yksilökohtaisen opiskelijahuollon henkilöstön (kouluterveydenhuollon sekä opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologipalvelut) resursoinnista kouluille.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Alaikäisellä on oikeus kieltää huoltajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja painavasta syystä, jos se ei ole selvästi vastoin hänen etuaan. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja

Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan suostumukseen. Ellei opiskelijalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskelijahuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Asiantuntijaryhmän kokoamiseen tarvittava opiskelijan tai huoltajan suostumuslomake täytetään aina ennen asiantuntijaryhmän kokoontumista. Asiantuntijaryhmän kokoaja vastaa ao. suostumuksen hankkimisesta. Asiantuntijaryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa välttämättömät tiedot opiskelijahuoltokertomukseen. Mikäli sivulliselle annetaan opiskelijahuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Luonnosversio 19.1.2021

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhoolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhoollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhooltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhooltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhoollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Opiskeluhooltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Luonnosversio 19.1.2021

Oppilaitoksen opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut

Opiskeluhooltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhooltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhoollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhooltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhoollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen
- opiskeluhoollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoitojärjestämisen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhoitojärjestelmän kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoitojärjestelmien kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytännöt oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

Luonnosversio 19.1.2021

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon

muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö
- monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestäminen
- opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- seurattavat asiat
- tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho
- seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhoollon kehittämisessä
- seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

Kuopion lukio toimi

Opiskeluhoollon toteutuminen on kuvattu tarkemmin Kuopion lukioiden yhteisessä opiskeluhooltosuunnitelmassa ja sitä tarkentavissa koulujen vuosisuunnitelmissa. Opiskeluhooltosuunnitelma on laadittu yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhoollon henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa sekä muiden tarvittavien viranmaisten kanssa.

Lukioiden yhteinen opiskeluhooltosuunnitelma (linkki)

Lukiot päivittävät opiskelijahuoltosuunnitelman yksityiskohdat vuosittain lukuvuosisuunnitelman yhteydessä.

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskeluhooltorekisteri

Opiskelijahuollon lomakkeet

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajien kanssa

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa on kuvattu koulukohtaisissa kriisisuunnitelmissa ja pelastussuunnitelmissa, joiden ajantasaisuudesta vastaavat koulujen yhteisölliset opiskelijahuoltoryhmät yhteistyössä rehtoreiden, turvallisuusvastaavien ja työhyvinvointiparien kanssa.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Luonnosversio 19.1.2021

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Kuopion lukiokoulutus

Kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista annettavan suunnitelman tavoitteena on turvata Kuopion lukioden työrauha, sisäinen järjestys, opiskelun esteetön sujuminen sekä oppilaitosyhteisön turvallisuus ja viihtyisyys. Työrauhan vaaliminen on koko kouluyhteisön yhteinen tehtävä. Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti.

Suunnitelmalla pyritään varmistamaan toimintaperiaatteiden yhdenmukaisuus ja oikeudenmukaisuus kurinpitokeinojen käyttämisessä sekä sitouttamaan eri osapuolet sovittuihin toimintatapoihin. Suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan lukioden ja lukiotoimen johtotiimin tekemien vuosiarviointien yhteydessä.

Kuopion lukiokoulutuksen kurinpitomenetelmät ovat kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen.

Kurinpitokeinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusperiaatteita. Kurinpitoasioissa opiskelijalle ja alaikäisen kohdalla huoltajalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen

päätöksentekoa. Kaikkien rike- ja häiriötilanteiden yhteydessä opettaja- tai koulun henkilökuntaan kuuluva jäsen kirjaa tapahtumat. Alaikäisten kohdalla tapahtumista tiedotetaan aina huoltajaa.

Kurinpitosuunnitelman lisäksi Kuopion kaupungin lukioilla on yhteiset järjestyssäännöt <http://bit.ly/2063vC8>.

Opiskelijan poistaminen ja määräaikainen erottaminen

Opettajan tulee puuttua työrauharikkomuksiin huomauttamalla opiskelijaa tämän käytöksestä. Jos työrauha ei palaudu, opettaja voi poistaa opiskelijan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkatilasta. Alaikäisen opiskelijan kohdalla luokasta poistaminen tiedotetaan myös vanhemmille Wilma merkinnällä. Opetustilasta poistamisesta tulee raportoida myös opiskelijan ryhmänohjaajaa ja rehtoria.

Jos työrauharikkomukset ovat toistuvia, tulee asian käsittely siirtää rehtorille ja opiskelijahuollosta vastaaville henkilöille. Toistuva työrauhanrikkominen voi johtaa muihin kurinpitomenetelmiin, kuten kirjalliseen varoitukseen ja määräaikaiseen erottamiseen.

Opettajalla ja rehtorilla yksin tai yhdessä oikeus poistaa opiskelija luokasta tai oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta, jos opiskelija ei noudata suullista poistumismääräystä. Vastarintaa tekevä opiskelija voidaan poistaa käyttäen sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, jotka ovat puolustettavia hänen ikänsä sekä tilanteen vakavuus ja kokonaisarviointi huomioon ottaen. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin on annettava tapahtuneesta kirjallinen selvitys omalle esimiehelleen. Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää.

Oppitunnin toistuvasta häirinnästä annetaan opiskelijalle kirjallinen varoitus. Ennen kirjallisen varoituksen antoa alaikäisen opiskelijan huoltajia informoidaan asiasta ja heille taataan mahdollisuus osallistua opiskelijan kuulemistilaisuuteen. Täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla toimitaan samalla tavoin, jos hän antaa luvan kyseiseen kuulemisen järjestämiseen. Kirjallisen varoituksen antaa rehtori.

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija tehdessä vakavan rikkomuksen kouluyhteisöä, toista opiskelijaa, opettajaa tai koko kouluyhteisöä kohtaan voidaan hänet erottaa määräajaksi koulusta, enintään kuitenkin lukuvuodeksi. Erottamispäätöksen tekee lukiotoimen johtotiimi. Ennen päätöstä täytyy opiskelijalle taata kuulemistilaisuus. Kuulemistilaisuuteen voivat osallistua alaikäisen opiskelijan vanhemmat.

Koulutyön turvaamiseksi rehtori voi rajoittaa opiskelijan osallistumista päivittäiseen koulutyöhön enintään kolmen päivän ajan. Ennen turvaamistoimien alkamista rehtorin tulee kuulla opiskelijaa. Opiskelijan vanhemmat voivat osallistua tilaisuuteen ja/tai heille tulee ilmoittaa ko. päätös.

Opiskelijan tavaroiden tarkastaminen ja haltuun ottaminen

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen lukiolain 40 §:n 2 momentissa tarkoitetun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Opettajalla on oikeus ottaa haltuun opiskelijalta vaarallinen esine tai sellainen esine, joka haittaa yleistä työrauhaa. Ko. esine on palautettava opiskelijalle viimeistään työpäivän päätyttyä. Jos

kyseessä on turvallisuutta vaarantava ase tai tavara, huumausaineet (mm. terä- ja ampuma-ase, sumutteet tms.), ne on luovutettava välittömästi poliisille.

Ennen luovuttamista esine säilytetään rehtorin kansliassa turallisessa paikassa. Jos kolmen (3) kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta esinettä ei noudeta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Rehtorin tulee kirjata esineiden ja aineiden luovuttaminen sekä hävittäminen, kuten myös opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

Koulussa eikä koulun alueella ei saa käyttää alkoholia, huumausaineita eikä tupakoida. Koulun henkilöstöllä on oikeus ottaa haltuun ko. aineita, ei hävittää niitä. Jälkimmäinen tehtävä kuuluu poliisiviranomaiselle. Päihteiden tai huumausaineiden vaikutuksen alaista opiskelijaa ei päästetä oppitunnille, vaan asia ilmoitetaan rehtorille sekä edelleen säädösten mukaisesti huoltajille, poliisi- ja sosiaaliviranomaisille.

Edellä kuvatun mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

Vilppi ja plagiointi

Jos opiskelija syyllistyy opintojakson suoritukseen liittyvässä koetilanteessa todennetusti vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen tai avustaa siinä, se johtaa kyseisen suorituksen hylkäämiseen. Vilpillinen menettely tai ohjeiden rikkominen opintojakson hylkäämiseen, jolloin opiskelija joutuu käymään kyseisen opintojakson uudelleen.

Matkapuhelimen ja älykellon käyttö koetilanteessa on ehdottomasti kielletty, mikäli opettaja ei toisin ohjeista, ja johtaa kokeen ja opintojakson hylkäämiseen.

Jos jokin opintojaksoon liittyvä, arvioitava ja arvosanaan vaikuttava suoritus osoittautuu plagiaatiksi, kyseinen suoritus hylätään. Plagioinnilla tarkoitetaan sitä, että toisen henkilön ideoita ja tekstiä esitetään omana tuotoksena alkuperäistä lähdettä ilmoittamatta.

Vilppi- ja plagiaattitapaukset käsitellään rehtorin, kyseisen opintojakson opettajan ja asianomaisen opiskelijan kesken. Tästä tilanteesta laaditaan muistio, jonka asianosaiset allekirjoittavat. Vilpistä tiedotetaan aina alaikäisen opiskelijan huoltajalle.

Vilppi ylioppilastutkinnossa

Kokelaan tulee olla ennen ylioppilastutkintoon osallistumista selvillä siitä, mitä seuraamuksia on vilpillisestä menettelystä, vilpin yrityksestä, tutkintojärjestyksen törkeästä rikkomisesta tai koetilaisuuden häirinnästä teknisten laitteiden avulla tai muulla tavoin.

Päätöksen seuraamuksen määrittämisestä tekee lukion rehtori. Päätöksen siitä, että kokelas menettää oikeutensa osallistua meneillään olevaa tutkintokertaa seuraavan tutkintokerran kokeisiin, tekee Kuopion lukioiden johtotiimi.

Vilppitapauksissa tai sellaisen epäilyissä toimitaan Ylioppilastutkintolautakunnan määräysten mukaisesti: https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Yleiset/yleiset_maaraykset_ja_ohjeet.pdf?v=190220

Opettajat ohjeistetaan vilppitilanteiden varalta ennen ylioppilastutkinnon toimeenpanoa.

Henkilökunnan perehdyttäminen

Koulun henkilökunta perehdytetään Kuopion kaupungin yleisiä perehdytysohjeita ja palvelualueen ohjeita noudattaen. Henkilöstön perehdytykseen kuuluu koulun käytäntöjen, suunnitelmien ja sääntöjen läpikäyminen. Henkilökunnan perehtyminen/perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä on osa työtehtäviin perehtymistä. Esimiehen perehdytyksen lisäksi henkilöstöllä on oma vastuu ko. osaamisen varmistamisessa.

Kurinpitoasiat kirjataan opettajien perehdytysmateriaaliin. Opettajien kanssa kerrataan toimivaltuudet kurinpidollisten toimivaltuuksien käytöstä tarvittaessa, esimerkiksi ennen penkkaripäivää. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi opettajainkokouksissa tai tiimipalaverissa. Muun henkilökunnan osalta heidän omat esimiehensä vastaavat suunnitelman tietoon saattamisesta.

Tiedottaminen eri tahoille sekä yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa

Suunnitelma käsitellään Opiskelijahuollon ohjausryhmässä, jossa ovat edustettuna myös perusturvan ja terveydenhuollon ja huoltajien edustajat.

Keskeisinä yhteistyökumppaneina ovat eri viranomaistahot ja huoltajat.

Tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Suunnitelman sisällöstä kuullaan opiskelijoita suunnitelmaa laadittaessa. Opiskelijoita informoidaan ryhmänohjaustunneilla ja hänen huoltajiaan informoidaan mm. vanhempainilloissa ja lukiodien kotisivuilla. Lukioissa pyritään ennalta ehkäisevään toimintaan, joka mahdollistaa turvallisen koulukulttuurin.

Opiskelijoille jaettavassa opinto-oppaassa tiedotetaan järjestyssäännöistä. Opinto-oppaat ovat kaikkien nähtävillä sähköisenä lukiodien kotisivuilla. Kuopion kaupungin lukiodien järjestyssäännöt on laadittu yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen

oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus-oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Luonnosversio 19.1.2021

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-

arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Luonnosversio 19.1.2021

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.
2. Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltujen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suorituserkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksojen arviointitavat ja -käytännöt on kirjattu kunkin oppiaineen oppimäärän yhteyteen, ja ne on tarkennettu jokaiseen opintojaksoon erikseen.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suorituserkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suorituserkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suorituserkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä

määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Keskeneräinen opintojakso tulee suorittaa valmiiksi seuraavan jakson aikana, lukuvuoden työsuunnitelmassa merkittyyn päivämäärään mennessä. Lukuvuosittain sovitaan jaksoittain päivämäärä, jolloin Primuksen (opiskelijahallintojärjestelmä) i-merkintä (keskeneräinen suoritus) muutetaan K-merkinnäksi (keskeytynyt suoritus). Keskeytyneen opintojakson voi suorittaa käymällä sen uudelleen tai itsenäisesti, opettajan kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Hylätyn opintojakson arvosanan korottaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus korottaa hylättyä arvosanaa osoittamalla osaamistaan opintojakson keskeisissä sisällöissä ja taidoissa oppiaineen opettajan kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti. Hylätyn opintojakson arvosanan korottamisen tavat kuvataan tarkemmin lukiodien lukuvuosisuunnitelmissa.

Hyväksytyn opintojakson arvosanan korottaminen

1. Opiskelija voi uusia hyväksytysti suorittamansa opintojakson osallistumalla uudelleen kyseisen opintojakson opetukseen. Tällaisten uusintayritysten määrää ei rajoiteta.
2. Opiskelija voi myös uusia hyväksytysti suorittamansa opintojakson yhden kerran niin sanottuna itsenäisenä suorituksena. Suoritukseen liittyvät työt ja tehtävät sekä itsenäisen suorituksen aikataulu sovitaan kyseisen oppiaineen opettajan kanssa.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Itsenäisenä suoritettavat opintojaksot on kirjattu kunkin oppiaineen oppimäärän opintojaksojen kuvauksiin.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevista luvuista lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Suullisen kielitaidon arviointi on kirjattu kielten oppimäärien yhteyteen opintojaksoittain.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määrääjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Tavat ja käytänteet, joilla huoltajille tuotetaan säännöllisesti tietoa opiskelijoiden työskentelemisestä ja opintojen etenemisestä, on kuvattava lukion opetussuunnitelmassa.

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tavat seurata ja tukea opiskelijan opintojen etenemistä kuvataan tarkemmin tämän suunnitelman luvussa 4.1.

Opiskelijoiden huoltajat voivat seurata opiskelijoiden opintojen edistymistä Wilmassa opintojaksoittain. Huoltajat saavat tietoa arvioinnin periaatteista esimerkiksi lukioiden järjestämissä huoltajienilloissa, koulujen kotisivuilta löytyvistä opinto-oppaista sekä paikallisen opetussuunnitelman luvun 5 kirjauksista sekä paikallisen opetussuunnitelman opintojaksojen kuvauksista.

Kuopion lukioissa noudatetaan opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa

tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
	Luonnosversio 19.1.2021	
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot vastaavat, ylempää vai alemppaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailta suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Opiskelijalla on oikeus saada lukion opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Hyväksilukemisen ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisen tavoitteena on välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskelu-aikaa.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formaattien ja sisällön arviointia.

Luonnosversio 19.1.2024

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden toteutuminen ja arviointi on määritelty paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksoittain oppiaineiden opintojaksojen kuvauksissa.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen

ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia	joista voi olla hylättyjä opintoja
pakollisia ja valinnaisia opintoja,	enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Luonnosversio 19.1.2021

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Oppiaineen oppimäärän arvioinnissa noudatetaan sitä, mitä opetussuunnitelman perusteissa oppimäärän arvioinnista todetaan.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämäntiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitettussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin laissa säädetään, nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täyttyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisääjän myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä

3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämäncatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimäärästä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelema oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Luonnosversio 19.1.2021

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintopaketti
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Luonnosversio 19.1.2021

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- opintopaksoittain päätettävät asiat: opintopaketin tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintopaketissa ja opintopaketin arviointi
- oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet
- arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet
- arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen
- kesken olevan opintopaketin merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt
- hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä
- opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti
- opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely
- todistusten ulkoasu.

Kuopion lukioiden yhteisesti päätetyt asiat:

- Opintopaketin tavoitteet, keskeiset sisällöt sekä arviointitavat ja -käytännöt on kirjattu kunkin oppiaineen oppimäärän yhteyteen, ja ne on tarkennettu jokaiseen opintopakettiin erikseen.

5.7.1. Oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet

Kuopion lukioissa arviointia toteutetaan monipuolisin arviointimenetelmin, jotka valitaan eri opintojaksoihin soveltuvasti. Arviointia kehitetään yhteisesti kaupunkitasolla ja lukioittain huomioiden opiskelijoiden ja opettajien hyvinvointi. Opiskelijoita kuullaan opintojaksojen arviointia suunniteltaessa ja osallistetaan arvioinnissa esimerkiksi ohjaamalla itse- ja vertaisarviointeihin.

Oppimista tukevan arvioinnin periaatteet, osaamisen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekemisen sekä laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden arviointi kuvataan oppiaineiden opintojaksojen kuvauksissa.

Kuopion lukioiden arviointikulttuuria ohjaavat erityisesti seuraavat arvot:

- **Läpinäkyvyys** – Opintojakson keskeiset tavoitteet ja sisällöt sekä oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arviointi käsitellään opintojakson alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa. Tavoitteet, sisällöt ja eri osa-alueiden arvioinnin perusteet kirjataan opintojaksosuunnitelmaan, joka on opiskelijan saatavilla koko opintojakson ajan.
- **Monipuolisuus** – Opintojakson sisältö- ja taitotavoitteiden sekä työskentelyn arviointi on monipuolista: opiskelijan on mahdollista osoittaa osaamistaan monin eri tavoin. Opintojakson hyväksytysti suorittamiseen vaadittava osaamistaso ja taitovaatimukset voidaan kirjata opintojaksosuunnitelmaan.
- **Yhteismitallisuus** – Opintojaksojen arviointi on yhteismitallista lukio- ja kaupunkitasolla. Lukioiden aineryhmissä ja edelleen kaupunkitason aineryhmissä keskustellaan lukuvuosittain opintojaksojen arvioinnin perusteista ja sovitaan yhteisiä linjauksia opintojaksojen sisältö- ja taitotavoitteiden osalta.

5.7.2. Arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet

Luonnos versio 19.1.2021

Arvioinnin toteuttamisesta opintojaksoittain on kirjattu eri oppiaineiden opintojaksoihin. Arvioinnin keskeisin tehtävä on tukea opiskelijan oppimista.

Opiskelijalle annetaan oppimisen tueksi arviointipalautetta suullisesti ja kirjallisesti opintojakson edetessä. Arviointipalautteen antamisessa voidaan hyödyntää opettajan antaman palautteen tukena opiskelijan itse- ja vertaisarviointia.

Opiskelijan työskentelyn arvioinnissa käytetään sekä summatiivista että formatiivista arviointia. Laaja-alaista osaamista arvioidaan sekä summatiivisen että formatiivisen arvioinnin sisällä. Opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaispalaute osallistavat opiskelijaa arvioinnin toteuttamiseen ja ohjaavat oppimista.

5.7.3. Arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet

5.7.4. Arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen

Arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumista seurataan lukiotasolla koulujen sisäisissä aineryhmissä sekä kaupunkitasolla kaikkien lukio-opettajien yhteisissä aineryhmissä. Lisäksi periaatteiden ja käytänteiden toteutumista seurataan lukiokoulutuksen johtotiimissä. Seurannassa hyödynnetään kouluittain toteutettavista lukuvuosikyselyistä saatua tietoa.

Tarkempia tapoja arvioinnin periaatteiden seuraamiseen on kirjattu lukioiden lukuvuosisuunnitelmiin.

5.7.5. Kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt

Keskeneräinen opintojakso on merkitty i -kirjaimella. Keskeneräinen opintojakso on suoritettava opintojakson opettajan kanssa sovitulla tavalla loppuun seuraavan periodin aikana koulujen lukuvuosisuunnitelmaan kirjattuun päivään mennessä. Muussa tapauksessa opintojakso keskeytyy kokonaan (K-merkintä) ja se on suoritettava uudelleen.

5.7.6. Hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä

Keskeneräinen opintojakso tulee suorittaa valmiiksi seuraavan jakson aikana, lukuvuoden työsuunnitelmassa merkittyyn päivämäärään mennessä. Lukuvuosittain sovitaan jaksoittain päivämäärä, jolloin Primuksen (opiskelijahallintojärjestelmä) i-merkintä (keskeneräinen suoritus) muutetaan K-merkinnäksi (keskeytynyt suoritus). Keskeytyneen opintojakson voi suorittaa käymällä sen uudelleen tai itsenäisesti, opettajan kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Hylätyn opintojakson arvosanan korottaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus korottaa hylättyä arvosanaa osoittamalla osaamistaan opintojakson keskeisissä sisällöissä ja taidoissa oppiaineen opettajan kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti. Hylätyn opintojakson arvosanan korottamisen tavat kuvataan tarkemmin lukioiden lukuvuosisuunnitelmissa.

Hyväksytyn opintojakson arvosanan korottaminen

1. Opiskelija voi uusia hyväksytysti suorittamansa opintojakson osallistumalla uudelleen kyseisen opintojakson opetukseen. Tällaisten uusintayritysten määrää ei rajoiteta.
2. Opiskelija voi myös uusia hyväksytysti suorittamansa opintojakson yhden kerran niin sanottuna itsenäisenä suorituksena. Suoritukseen liittyvät työt ja tehtävät sekä itsenäisen suorituksen aikataulu sovitaan kyseisen oppiaineen opettajan kanssa.

Luonnosversio 19.1.2021

5.7.7. Opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti

Itsenäisenä suoritettavat opintojaksot on kirjattu kunkin oppiaineen oppimäärän opintojaksojen kuvauksiin.

5.7.8. Opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely

Oppiaineen oppimäärään kuuluvien opintojaksojen ohjeellinen suoritusjärjestys on kuvattu oppiaineen opintojaksojen kuvauksissa. Oppimäärän hyväksytyssä suorittamisessa noudatetaan, mitä opetussuunnitelman perusteiden luvussa 5.3 *Oppiaineen oppimäärän arviointi* todetaan.

5.7.9. Todistusten ulkoasu

Kuopion lukioissa jaettavissa todistuksissa käytetään liitteiden 1-6 mukaisia malleja. Turvallisuussyistä paperina käytetään vesileimallista paperia. Päättötodistuksissa käytetään Kuopion kaupungin vaakunaa.

Liite 1

Liite 2

Liite 3

Liite 4

Liite 5

Liite 6

Luonnosversio 19.1.2021

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkimisesta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan kokonaisuuden. Luonnosversio 19.1.2021. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalaakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittämissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiansa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväa elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävan tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden toteutuminen on kuvattu lukioiden toimintakulttuurien kuvausten yhteydessä luvussa 3.4 sekä oppiaineittain opintojaksojen kuvausten yhteydessä.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Luonnosversio 19.1.2021

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

- Luetaan yksi kaunokirjallinen teos ja monipuolisesti erilaisia mediatekstejä.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen tulevat esille opintojakson aikana luettavissa ja laadittavissa teksteissä. Tehtävien aineistoiksi valitaan eettisyyteen ja ympäristöosaamiseen liittyviä erilaisia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Ohjaavan palautteen avulla opiskelijaa rohkaistaan kirjoittajana. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan itse omaa kirjoitusprosessiaan. Yhdessä kirjoitetuista teksteistä voi esimerkiksi antaa vertaispalautetta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Summatiivisesti arvioidaan aineistokirjoittamisen osa-alueita ja tekstikokonaisuuksien lukutaitoa.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista arvioidaan osana kirjoitettujen tekstien näkökulma-, sisältö- ja aineistovalintoja.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Paikallinen lisäys

- Luetaan yksi teos, esimerkiksi kauno- tai tietokirjallisuutta eri kulttuureista tai identiteetistä.

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja kielitaidon yhteiskunnallisen merkityksen. Opintojakson kaikki sisällöt liittyvät yhteiskunnalliseen osaamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää kielen kulttuurisen merkityksen. Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit ja kielet elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia aineistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija pohtii omaa kieli-identiteettiään ja näin tuetaan opintojakson tavoitteiden saavuttamista. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan kieli-identiteetin kehittymistä, esimerkiksi itsearvioinnilla ja rakentavalla vertaispalautteella sekä opettajan palautteella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana kirjoitustaidon, lukutaidon tai vuorovaikutustaidon tehtäviä, esimerkiksi pohtiva essee, esimerkkeihin tutustuminen (tietoiskutms.).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana pohtivien tekstien näkökulma-, sisältö- ja aineistovalintoja tai osana kirjallisia ja suullisia analyysitehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson kaikki sisällöt liittyvät vuorovaikutusosaamiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutustaitojen harjoittelulla tuetaan demokratia- ja työelämätaitoja sekä kannustetaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun aktiivisena kansalaisena.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu lisää opiskelijan itsetuntemusta ja yhteisön hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee itsearviointia omasta viestijäkuvastaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan viestijäkuvan kehittymistä, esimerkiksi itsearvioinnilla ja rakentavalla vertaispalautteella sekä opettajan palautteella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Ryhmäviestintätaitoja arvioidaan summatiivisesti, esimerkiksi hyödyntämällä ryhmätaitojen arviointilomaketta.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana ryhmäviestintätaitoja. Arvioinnin kohteita ovat esimerkiksi puheenvuorojen tavoitteellisuus, kuuntelemisen taito ja monipuolisten osallistumistapojen käyttö.

Hyvinvointiosaamista tuetaan esimerkiksi ohjaamalla opiskelijaa arvioimaan omaa viestijäkuvaansa sekä opettajan rohkaisevan palautteen sekä vertaispalautteen avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Käsitellään faktan ja fiktion eroja. Luetaan vapaavalintainen kaunokirjallinen teos eri kirjallisuudenlajeista. Luetaan myös tietokirja, jonka avulla tutustutaan tietokirjallisuuteen kirjallisuudenlajina.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan eri kirjallisuustilanteisiin ja niitä yhdistäviin esittävän taiteen muotoihin, kuten teatteriin ja elokuvaan. Harjoitellaan oman luovan tuotoksen tekemistä. Opiskellaan kirjallisuustieteen peruskäsitteitä ja harjoitellaan kirjallisuustieteellistä analyysiä eri lajityypeistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan eri kirjallisuudenlajeihin globaalista näkökulmasta sekä kertomukseen ja kertomuksellisuuteen kauno- ja tietokirjallisuudessa.

Kulttuuriosaamista harjoitellaan teatteriesityksen ja/tai elokuvan katsomisen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Formatiivisen arvioinnin tavoitteena on tukea eläytyvän ja luovan lukemisen tavan kehittymistä sekä opiskelijan ymmärtämystä taiteen (vars. kirjallisuuden) mahdollisuuksista yhteiskunnallisen keskustelun herättämisessä.

Tuetaan opiskelijan erilaisten lukutapojen (esimerkiksi silmäilevä ja syventävä) kehittymistä ja taitoa soveltaa tietoaan tieto- ja kaunokirjallisuuden lajeista esim. tekstianalyysin muodossa. Tuetaan kertomuksellisuuden tavoitteiden ymmärtämistä eri yhteyksissä, esim. vaikuttamisen keinona. Oppimista tuetaan esimerkiksi ryhmäkeskusteluin sekä itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Summatiivisesti arvioidaan opiskelijan taitoa käyttää käsitteitä kirjallisuuden lukemisen analysoinnin ja tulkinnan apuna.

Lisäksi arvioidaan esimerkiksi lukutaidon kokeella erilaisten kaunokirjallisuuden lajien kriittistä ja analyttistä lukutaitoa sekä sitä, kuinka hyvin opiskelija ymmärtää fakta- ja fiktiivisen tekstin eron.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Globaali- ja kulttuuriosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan mm. aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan

- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Paikallinen lisäys

- Luetaan vaikuttava tietokirja tai romaani.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa kannustetaan seuraamaan ajankohtaista yhteiskunnallista keskustelua, esimerkiksi mediaseurantana tai vaalipaneelina. Opintojakson luetaan monialaisesti tekstejä tai opiskelijaa motivoidaan löytämään itselleen tärkeitä, uusia ja tarpeellisia tiedon kanavia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kannustetaan ja ohjataan opiskelijaa muodostamaan perusteltuja mielipiteitä ja rohkaistaan tuomaan niitä esille sekä suullisesti että kirjallisesti, esimerkiksi pitämällä väittelyjä tai paneelikeskusteluja ja kirjoittamalla blogia tai osallistumalla verkkokeskusteluun. Tavoitteena on, että opiskelija oppii aktiiviseksi osallistujaksi yhteiskunnallisessa toiminnassa ja ymmärtää vastuunsa sekä fyysisestä että sosiaalisesta lähiympäristöstä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii opintojakson aikana hyödyntämään rakentavasti argumentaatiotaitojaan ja oivaltaa kuuntelemisen merkityksen osana vuorovaikutusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Ohjataan opiskelijan taitoa havainnoida ja reflektoida vuorovaikutusta ja analysoida keskustelua ja arvioida viestinnän eettisyyttä. Arvioidaan formatiivisesti erilaisten keskusteluroolien omaksumista ja soveltamista, esim. paneelikeskusteluissa, väittelyissä, sosiaalisessa mediassa.

Tuetaan opiskelijan kriittisen lukutaidon kehittymistä tarjoamalla luettavaksi monipuolisesti erilaisia tekstejä, joita analysoidaan yhdessä, esimerkiksi kirjoitetaan harjoitusanalyysseja, joiden itsearvioinnissa opiskelijaa ohjataan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioidaan opiskelijan kykyä analysoida argumentaatiota monimuotoisissa teksteissä sekä opiskelijan omaa argumentointitaitoa ja retoristen keinojen hallintaa puhutuissa ja kirjoitetuissa teksteissä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisesta osaamisesta vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista arvioidaan osana opiskelijan laatimien puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien arviointia.

Kannustetaan opiskelijaa etsimään itseä kiinnostavia tekstejä ajankohtaisista aiheista. Näin tuetaan luovan ja monitieteisen osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto*
- *tekstin omaaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

- Opintajaksossa luetaan jokin nykykirja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutuksellisuuden huomioon ottaminen kirjoitettaessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opitaan ymmärtämään lähdekritiikin merkitys erilaisia aineistoja käytettäessä.

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään kirjoittajan omaa ääntä ja valmiutta tuoda esiin näkemyksiä ja itselle tärkeistä asioista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opitaan ymmärtämään eri alojen tekstien erilaiset lähtökohdat ja konventiot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Tuetaan ja arvioidaan omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä kirjoittajana kirjoitusprosessin eri vaiheissa, esimerkiksi opettajan palautteen ja vertaispalautteen avulla. Tuetaan yhdessä oppimisen taitojen omaksumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Summatiivisesti arvioidaan opiskelijan kehittymistä erilaisten tekstien tuottajana, taitoa prosessoida omaa tekstiään sekä kirjoitetun yleiskielen normien hallintaa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Yhteiskunnallista ja monitieteistä osaamista arvioidaan osana kirjoitettujen tekstien näkökulma-, sisältö- ja aineistovalintojen arviointia.

Hyvinvointiosaamista tuetaan esimerkiksi luovan kirjoittamisen harjoitusten avulla. Itsearviointiin avulla tuetaan opiskelijan viestijäkuvan kehittymistä ja oman oppimisen johtamista.

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana kirjallisten ja suullisten tekstien esitystavan arviointia. Arviointikohteita ovat esimerkiksi omien tulkintojen selkeä esittäminen ja päätelmien perusteleminen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu

- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson kaikki sisällöt liittyvät vuorovaikutusosaamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Syvennetään opiskelijan tietoja esimerkiksi eri kulttuurien viestinnästä ja keinoista vaikuttaa kestävästi tulevaisuuden rakentamiseen. Esimerkiksi nämä aiheet huomioidaan aihepiirien valinnoissa.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu lisää opiskelijan itsetuntemusta ja yhteisön hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021
Palautteessa keskitytään opiskelijan vuorovaikutustaitojen ja työelämätaitojen kehittämiseen. Hyödynnetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta.

Tuetaan opiskelijan taitoja eritellä ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita. Aineistoina voidaan käyttää esimerkiksi multimodaalisia tekstikokonaisuuksia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioidaan esiintymistaitoja ja niiden erittelyä ja tulkintaa. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan koko opintojakson ajan erilaisin menetelmin ja harjoituksin. Opettajan palautteen lisäksi hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia.

Hyvinvointiosaamista tuetaan esimerkiksi opiskelijan itsetuntemusta lisäävän itsearvioinnin sekä opettajan rohkaisevan palautteen avulla. Itse- ja vertaisarvioinnin avulla opiskelijaa tuetaan oman viestijäkuvan jäsentymisessä ja esiintymisen vuorovaikutteisuuden sekä yleisön vastuun ymmärtämisessä.

Globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusharjoitusten sisältövalintoja.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Luetaan kaksi kokonaisteosta (kotimainen ja maailman kirjallisuuden teos).

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuus on osa yhteiskuntaa ja globaalia yhteisöä. Kirjallisuus tuo esille yksilön näkökulman eri aikoina. Opiskelija oppii ymmärtämään yksilön mahdollisuudet eri kulttuuri- ja aikakontekstissa.

Hyvinvointiosaaminen

Kaunokirjallisuuden lukeminen ja sen yhteinen käsittely tukee opiskelijan tunne- ja empatiataitojen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Formatiivisessa arvioinnissa hyödynnetään vertaisarviointia ja ryhmän itsearviointia esim. erilaisissa projektitoissa. Opintojaksoon voi sisältyä luovien itseilmaisutaitojen harjoittelua.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioidaan summatiivisesti opiskelijan taitoa analysoida kaunokirjallisia tekstejä kulttuurikontekstissaan ja pohtia niiden teemoja, esimerkiksi lukutaidon ja kirjoitustaidon kokeella.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan aineistopohjaisilla analyysi- ja tulkintatehtävillä sekä osana kirjoitettujen ja suullisten pohtivien tekstien sisältö-, näkökulma- ja aineistovalintoja. Palautteella ohjataan opiskelijaa huomioimaan tulkittavien tekstien tilanne- ja kulttuurikonteksti.

Hyvinvointiosaamista tuetaan esimerkiksi tarkastelemalla kaunokirjallisia tekstejä eri näkökulmista. Oman lukukokemuksen reflektoinnilla sekä keskustelulla kaunokirjallisuudesta tuetaan opiskelijan tunne- ja empatiataitojen kehittymistä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen monivaikeita ja kompleksisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painottuvat ilmaisuun ja vuorovaikutukseen liittyvät keinot ja taidot. Ilmaisua ja vuorovaikutusta harjoitellaan sekä tiedon välittämisen että sosiaalisen kanssakäymisen näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vaikuttamisen, argumentoinnin sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisuuden ja työelämän edellyttämiä taitoja. Opintojaksossa rohkaistaan paikalliseen ja valtakunnalliseen yhteiskunnalliseen keskusteluun; toteutuksessa hyödynnetään paikallisia yhteistyötahoja (esimerkiksi lehdet, radio, yrittäjätoiminta).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tunnistaa suomalaisen puhe- ja kulttuurin ominaispiirteet ja osaa hyödyntää niitä omassa ilmaisussaan sekä ymmärtää kulttuurisidonnaisuuden erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Oppimista arvioidaan ja tuetaan antamalla jatkuvaa ja kannustavaa palautetta, esimerkiksi opettajan antama palaute, vertaispalaute ja itsearviointi. Opiskelijat analysoivat ja arvioivat vuorovaikutustilanteita, antavat palautetta ja ottavat palautetta vastaan ja pyrkivät kehittämään omaa viestintäänsä sen mukaisesti.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson arvosana muodostuu opintojakson lopussa pidettävästä PUHVI-kokeesta tai vastaavasta kokeesta sekä jatkuvasta näytöstä kurssin aikana. Vuorovaikutustaitojen lisäksi voidaan arvioida opiskelijan taitoa analysoida vuorovaikutusta.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan koko opintojakson ajan monipuolisilla menetelmin ja harjoituksin. Opettajan palautteen lisäksi hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia.

Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan osana vuorovaikutustaitoja ja vuorovaikutuksen analyysia. Arvioinnin kohteita ovat esimerkiksi puheenvuorojen tavoitteellisuus, argumentointitaito ja kuuntelemisen taito. Palautteella tuetaan aktiivisen kansalaisuuden ja työelämän edellyttämiä taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana vaihtelevien vuorovaikutustilanteiden sisältö- ja näkökulmavaihteluita.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- kantaan ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen
- tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet
- kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu
- aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä
- tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

- Luetaan pohdiskeleva ajankohtainen teos (esimerkiksi esseekokoelma) tai tietyn kolumnistin ajankohtaisia tekstejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää kaikkea oppimaansa ja omia kokemuksiaan osana omaa tekstiään sekä löytää oman tyylinsä kirjoittajana ja saa oman äänensä näkyviin teksteissään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kykenee keskusteluun erityyppisten tekstien kanssa; hän osaa ottaa huomioon vastaanottajan ja kontekstin.

Opintojakson arviointi Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana kirjoitettavista teksteistä palautetta antavat sekä opettaja, opiskelija itse että muut opiskelijat. Opiskelija kehittää itseään kirjoittajana saamansa palautteen avulla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson arvosana perustuu opintojakson loppuvaiheessa pidettävään preliminäärikokeeseen tai muuhun yo-koetta vastaavaan kirjoitelmaan sekä kurssin aikana kirjoitettuihin harjoitusteksteihin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana kirjoitettujen tekstien sisältö-, näkökulma- ja aineistovalintoja.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (Ä11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (Ä11), valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Paikallinen lisäys

- Voidaan lukea opintojakson sisältöihin sopiva teos.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään taitoja analysoida monitieteisiä ja multimodaalisia aineistoja sekä ymmärtää kriittisen lukutaidon merkityksen yhteiskunnan jäsenenä. Opitaan ymmärtämään erilaisten tulkintatapojen taustoja yhteiskunnallisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjataan pohtimaan luetun tekstin fiktion ja faktan rajoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään omien tulkintojen selkeätä esittämistä ja perustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Käytetään itsearviointia esimerkiksi omien tavoitteiden asettamiseen. Vertaisarviointia ja -palautetta hyödynnetään ohjatusti oppimisprosessin tukemiseksi esimerkiksi YTL:n kriteereiden pohjalta. Henkilökohtaista suullista palautetta voidaan antaa myös mahdollisuuksien mukaan. Kirjoitetaan monipuolisesti analyyskejä erilaisista teksteistä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson arvosana perustuu opintojakson loppuvaiheessa pidettävään preliminäärikokeeseen tai muuhun yo-koetta vastaavaan lukutaidon kokeeseen sekä kurssin aikana kirjoitettuihin harjoitusteksteihin. Arvioidaan opiskelijan taitoja kielentää havaintojaan ja tulkintojaan erilaisista teksteistä yleiskielellä.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan osana lukutaitoa. Arvioinnin kohteena on kriittinen ja kulttuurinen lukutaito.

Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana kirjallisia ja suullisia analyysitehtäviä. Opiskelijan taitoa analysoida ja tulkita fiktiivisiä sekä faktatekstejä tuetaan esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana kirjallisten ja suullisten analyysitehtävien esitystavan arviointia. Arviointikohteita ovat omien tulkintojen selkeä esittäminen ja päätelmien perusteleminen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Ilmaisen itseäni, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja kartuttamaan esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan - tavoitteena on turvallisen, hyväksyvän ja luottamuksellisen työskentelyilmapiirin syntyminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan
- tehdään monipuolisesti ilmaisun harjoitteita, esim. keskittymis-, tunnetila- ja improvisaatioharjoituksia
- opintojakson aikana voidaan valmistella myös esitys

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuu vuorovaikutusosaaminen: improvisaatioharjoitusten ja esitystilanteiden harjoittelu muiden ryhmäläisten kanssa harjaannuttaa yhteistyötaitoja ja auttaa opiskelijaa tunnistamaan tunteiden ilmaisuun ja empatiaan liittyviä näkökohtia. Kielitietoisuus syvenee, kun improvisoidaan erilaisiin tilanteisiin sopivaa käyttäytymistä ja sopivaa ilmaisutapaa. Vertaispalautteen avulla harjoitellaan rakentavan viestinnän taitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan myös hyvinvointiosaamiseen liittyviä taitoja. Opiskelija rohkaistuu tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiaan viestijänä. Ilmaisutaidon harjoitteiden avulla hän oppii tunnistamaan ja sietämään myös epävarmuutta ja epäonnistumisia sekä keskittymään omaan ilmaisuunsa ja työskentelyynsä. Opiskelijan itsetunto itsensä ja tunteidensa ilmaisijana vahvistuu. Opiskelijan tunnetaidot erilaisissa vuorovaikutustilanteissa vahvistuvat, ja hän oppii tunnistamaan niitä myös toisten viestinnästä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija saa opettajalta palautetta vahvuuksistaan, oppimisestaan ja kehittämiskohteista. Ryhmän opiskelijat antavat toisilleen vertaispalautetta harjoitteista ja esityksistä tai niiden osista. Palautetta hyödynnetään ryhmän esitysten työstämisessä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opiskelija arvioi omaa työskentelyään sekä kehittymistään ilmaisijana. Opettaja puolestaan arvioi, miten opiskelijan itselleen määrittelemät tavoitteet ovat toteutuneet opintojakson päättyessä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamiseen ja hyvinvointiosaamiseen liittyvä arviointi toteutetaan itse- ja vertaispalautteiden kautta sekä keskustelemalla yhdessä erilaisten vuorovaikutus- ja ilmaisuharjoitteiden sekä esitysten onnistumisista ja epäonnistumisista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Valinnainen kirjallisuus 1, 1 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija lukee sovittavan määrän teoksia sovittun teeman mukaisesti
- laajentaa kirjallisuuden tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- teema sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- teema voi liittyä esimerkiksi kansainvälisyyteen, kirjallisuuden klassikoihin tai genreihin
- lukemiseen voi liittyä blogin tai vlogin tuottaminen, portfolion kokoaminen tms.
- teoksista keskustellaan ja luetun pohjalta kirjoitetaan esimerkiksi esseitä, arvosteluja ym.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden lukeminen auttaa opiskelijaa pääsemään arjesta kuvitteellisiin maailmoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää monenlaisia tekstejä luettavakseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Formatiivisessa arvioinnissa voidaan hyödyntää vertaisarviointia ja itsearviointia esim. erilaisissa projektitöissä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Voidaan arvioida summatiivisesti opiskelijan taitoa analysoida kaunokirjallisia tekstejä kulttuurikontekstissaan ja pohtia niiden teemoja keskeisissä sisällöissä esiteltujen erilaisten tuotosten avulla. Arvioidaan opiskelijan taitoa tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista tuetaan mm. itsearvioinnin avulla. Globaalia ja kulttuuriosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida mm. aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä; halutessaan opiskelija voi ottaa päättöarviointiin numeroarvioinnin (4 - 10).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Valinnainen kirjallisuus 2, 1 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija lukee sovittavan määrän teoksia sovittun teeman mukaisesti
- laajentaa kirjallisuuden tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- teema sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- teema voi liittyä esimerkiksi kansainvälisyyteen, kirjallisuuden klassikoihin tai genreihin
- lukemiseen voi liittyä blogin tai vlogin tuottaminen, portfolion kokoaminen tms.
- teoksista keskustellaan ja luetun pohjalta kirjoitetaan esimerkiksi esseitä, arvosteluja ym.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden lukeminen auttaa opiskelijaa pääsemään arjesta kuvitteellisiin maailmoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää monenlaisia tekstejä luettavakseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Formatiivisessa arvioinnissa voidaan hyödyntää vertaisarviointia ja itsearviointia esim. erilaisissa projektitöissä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Voidaan arvioida summatiivisesti opiskelijan taitoa analysoida kaunokirjallisia tekstejä kulttuurikontekstissaan ja pohtia niiden teemoja keskeisissä sisällöissä esiteltujen erilaisten tuotosten avulla. Arvioidaan opiskelijan taitoa tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista tuetaan mm. itsearvioinnin avulla. Globaalia ja kulttuuriosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida mm. aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä; halutessaan opiskelija voi ottaa päättöarviointiin numeroarvioinnin (4 - 10).

Itsenäinen suorittaminen Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa vapaasti kokeilla erilaista kirjoittamista
- oppii havaitsemaan kielen monenlaiset mahdollisuudet ja pääsee harjoittelemaan niitä
- tutustuu kaunokirjallisen tekstin keinoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kirjoitetaan paljon erilaisia, lähinnä kuvitteellisia tekstejä
- tutustutaan mm. proosan, runon ja näytelmän ilmaisukeinoihin
- etsitään omaa persoonallista kirjoitustyyliä ja arvioidaan muiden kirjoittamia tekstejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti ja herätellään opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan erilaisten kirjoitusharjoitusten kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija asettaa tavoitteita ja arvioi omaa oppimistaan. Opiskelija saa opettajalta palautetta vahvuuksistaan, kehittämiskohteistaan ja edistymisestään kirjoittajana. Suullista ja kirjallista vertaisarviointia voidaan hyödyntää kurssin aikana.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opiskelija arvioi omaa työskentelyään sekä kehittymistään kirjoittajana. Hän saa palautetta sekä opettajalta että muilta ryhmän jäseniltä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista tuetaan mm. itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Halutessaan opiskelija voi ottaa päättöarviointiin numeroarvioinnin (4 - 10).

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista ainoastaan erityisen painavista syistä.

Median maailma, 2 op (Ä16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija oppii analysoimaan ja tulkitsemaan eri medioita ja lukemaan niitä kriittisesti ja kontekstin mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perehdytään erilaisiin median lukemisstrategioihin.
- Analysoidaan eri medioita ja mediaesityksiä, esimerkiksi uutista, dokumentti- ja sarjaohjelmia, mainoksia, sanoma- ja aikakauslehtiä, verkkolehtiä, sosiaalisen median tekstejä ja elokuvaa.
- Opintojakso voidaan toteuttaa pelkästään elokuva-analyysiin painottuvana.
- Tehdään laajahko media-analyysi valitusta mediasta.
- Tehdään laajahko media-analyysi valitusta mediasta.
- Harjoitellaan omien mediatekstien tuottamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Globaali- ja kulttuuriosaaminen**

Kansallisen ja kansainvälisen materiaalin avulla vahvistetaan globaalia ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Harjoitellaan tunnistamaan ja sanoittamaan omaa identiteettiä median maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään ja tutkitaan vaikuttamista mediassa. Kehitetään omaa mediaosaamista omaksi ja yhteiskunnan hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä digiajassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija asettaa tavoitteita ja arvioi omaa oppimistaan. Suullista ja kirjallista vertaisarviointia voidaan hyödyntää kurssin aikana.

Luonnosversio 19.1.2021**Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen**

Opintojakson aikana opiskelija arvioi omaa työskentelyään sekä kehittymistään lukijana ja kirjoittajana. Hän saa opettajalta ja ryhmän jäseniltä palautetta kirjoittamistaan analyyseistä, suullisista esityksistä ja ryhmätyöskentelystä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana erilaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien arviointia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Myyttien maailma 1, 1 op (Äl17)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää tietojaan myyteistä
- oppii oivaltamaan yhteyksiä myyttien ja ympäröivän maailman välillä
- oppii erittelemään myyttisiä rakenteita teksteistä, kuvista ja audiovisuaalisista materiaaleista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan eri kulttuurien myytteihin ja nykykulttuurin myytteihin
- luetaan eri myytteihin liittyvää kirjallisuutta
- eritellään myyttisiä aineksia sisältäviä tekstejä ja kuvia, esim. elokuvia, tv-sarjoja ja mainoksia
- tarinallisuus ilmiönä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa monitieteinen osaaminen näkyy eri oppiaineiden yhteistyön kautta. Opiskelija harjaantuu monitieteiseen ajatteluun ja dialogiin eri tieteenalojen ja niiden tuomien näkökulmien avulla. Eri kulttuurien myytit ja niiden ilmeneminen nykykulttuurissa tulevat tutuiksi tehtävien, analyysien ja vierailijoiden myötä. Luova osaaminen tulee esille projektitöissä ja esityksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat opintojaksossa ovat keskeisiä. Opiskelija oppii tunnistamaan myyttisiä rakenteita sekä omasta että eri kulttuureista peräisin olevista teksteistä, kuvista ja audiovisuaalisista lähteistä. Opiskelija oppii oivaltamaan yhteyksiä eri kulttuureista tulevien ilmiöiden ja tarinoiden välillä.

Opintojakson arviointi   Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelijaa ohjataan opettajan kanssa keskustelemalla asettamaan itselleen tavoitteet ja valitsemaan tutkimuskohteensa oman kiinnostuksensa mukaan. Opintojaksolla käsiteltäviä teemoja syvennetään esimerkiksi vierailijoiden avulla sekä monitieteellisten keskustelujen kautta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Tavoitteiden saavuttamista tehdään näkyväksi opiskelijalle tunneilla tehtävien analyysien, projektitöiden ja tunneilla käytävien keskustelujen sekä niistä saatavien palautteiden avulla. Opiskelija luo omat tavoitteensa ja seuraa niiden toteutumista esimerkiksi itsearvioinnilla.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Monitieteinen osaamista arvioidaan kahden eri tiedonalan opettajan antaman palautteen sekä vertaispalautteen avulla. Luova osaaminen arvioidaan vertaisarvioinnin ja opettajan antaman palautteen kautta. Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida opintojaksolla tehtävien analyysien ja projektitöiden sisältöjen näkökulmasta.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa (1 op) tai omana moduulinaan (2 op).

Myyttien maailma 2, 2 op (Ä118)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää tietojaan myyteistä
- oppii oivaltamaan yhteyksiä myyttien ja ympäröivän maailman välillä
- oppii erittelemään myyttisiä rakenteita teksteistä, kuvista ja audiovisuaalisista materiaaleista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan eri kulttuurien myytteihin ja nykykulttuurin myytteihin
- luetaan eri myytteihin liittyvää kirjallisuutta
- eritellään myyttisiä aineksia sisältäviä tekstejä ja kuvia, esim. elokuvia, tv-sarjoja ja mainoksia
- tarinallisuus ilmiönä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksossa monitieteinen osaaminen näkyy eri oppiaineiden yhteistyön kautta. Opiskelija harjaantuu monitieteiseen ajatteluun ja dialogiin eri tieteenalojen ja niiden tuomien näkökulmien avulla. Eri kulttuurien myytit ja niiden ilmeneminen nykykulttuurissa tulevat tutuiksi tehtävien, analyysien ja vierailijoiden myötä. Luova osaaminen tulee esille projektitoissa ja esityksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat opintojaksossa ovat keskeisiä. Opiskelija oppii tunnistamaan myyttisiä rakenteita sekä omasta että eri kulttuureista peräisin olevista teksteistä, kuvista ja audiovisuaalisista lähteistä. Opiskelija oppii oivaltamaan yhteyksiä eri kulttuureista tulevien ilmiöiden ja tarinoiden välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelijaa ohjataan opettajan kanssa keskustelemalla asettamaan itselleen tavoitteet ja valitsemaan tutkimuskohteensa oman kiinnostuksensa mukaan. Opintojaksolla käsiteltäviä teemoja syvennetään esimerkiksi vierailijoiden avulla sekä monitieteellisten keskustelujen kautta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Tavoitteiden saavuttamista tehdään näkyväksi opiskelijalle tunneilla tehtävien analyysien, projektitöiden ja tunneilla käytävien keskustelujen sekä niistä saatavien palautteiden avulla. Opiskelija luo omat tavoitteensa ja seuraa niiden toteutumista esimerkiksi itsearvioinnilla.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Monitieteinen osaamista arvioidaan kahden eri tiedonalan opettajan antaman palautteen sekä vertaispalautteen avulla. Luova osaaminen arvioidaan vertaisarvioinnin ja opettajan antaman palautteen kautta. Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida opintojaksolla tehtävien analyysien ja projektitöiden sisältöjen näkökulmasta.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa (1 op) tai omana moduulinaan (2 op).

Produktio, 2 op (Ä19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ottaa osaa koulun produktion esiintymällä tai osallistumalla produktion toteutukseen esimerkiksi käsikirjoittamalla, lavastamalla tai huolehtimalla valaistuksesta ja äänentoistosta
- tutustuu produktion tuottamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tuotetaan ja esitetään produktio. Toteutus voi olla myös audiovisuaalinen.
- Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä jonkin taidelaitoksen tai toisen koulun kanssa.
- Opintojakson sisältö ja muoto vaihtelevat eri vuosina.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä produktion toteutuksessa. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan ja ilmaisuaan sekä oppii myös kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisten näkemyksiä produktion eri vaiheissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan produktion tuottamisen eri vaiheissa. Produktioon osallistuminen kehittää opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta omiin kykyihinsä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson sisältö ja muoto vaihtelevat eri vuosina. Opiskelijaa ohjataan asettamaan tavoitteet työnsä ja osallistumiselleen produktioon. Arvioinnissa voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opiskelija arvioi omaa työskentelyään suhteessa omiin ja tuotannon tavoitteisiin. Tavoitteiden saavuttamista tuetaan opintojakson aikana käytävien keskustelujen ja niistä saatavien palautteiden avulla.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista tuetaan itse-, vertais- ja ryhmäarvioinnin avulla.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kirjoittamisen tueksi, 2 op (ÄI20)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa kirjoittamisen perustaitoja
- vahvistaa aineistopohjaisen kirjoittamisen taitoja
- kertaa yleisimpiä kielenhuoltoon, oikeinkirjoitukseen ja tyyliin liittyviä asioita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kirjoitetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä
- harjoitellaan tehtävänannon noudattamista, tekstin jäsentelyä, tekstin sisällön rakentamista ja aineiston käyttämistä
- harjoitellaan kielenhuoltoa ja opitaan viimeistelemään omaa tekstiä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ohjataan opiskelijaa vuorovaikutuksellisuuteen eli keskustelemaan erityyppisten tekstien kanssa ja ottamaan huomioon vastaanottaja ja konteksti. Opiskelija antaa ja saa vertaispalautetta kirjoittamisesta.

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään kirjoittajan omaa ääntä ja valmiutta tuoda esiin näkemyksiä itselle tärkeistä asioista. Ohjataan kirjoittajaa monipuoliseen ajatusten kielentämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Ohjataan ja tuetaan opiskelijaa vahvistamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä viimeistelemään omaa tekstiään esim. itsearvioinnilla, kannustavalla vertaispalautteella ja opettajan antamalla palautteella kurssin aikana.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioidaan opiskelijan taitoa kielentää ajatuksiaan, käyttää aineistoja oman ajattelunsa tukena ja keskustella aineistojen kanssa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus valita päättöarviointiin numeroarviointi. Opintojakson voi perustellusta syystä suorittaa itsenäisesti.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana kirjoitettujen tekstien sisältö-, näkökulma- ja aineistovalintoja.

Hyvinvointiosaamisen arvioiminen otetaan huomioon oppilaalle annettavassa henkilökohtaisessa palautteessa.

Kurssin itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista ainostaan erityisen painavista syistä.

Luonnosversio 19.1.2021

Kielenhuolto, 1 op (ÄI21)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää ymmärrystään suomen kielestä ja sen rakenteista
- kertaa keskeisiä kielenhuoltoon ja yleiskielen normeihin liittyviä asioita
- parantaa tekstejään eri tilanteisiin ja tarkoituksiin sopiviksi ja onnistuneiksi
- kehittää taitoaan valita tuottamiinsa teksteihin tarkoitukseen sopiva tyyli ja sävy.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tehdään kielenhuollon ja kielenkäytön harjoituksia
- tuotetaan erilaisia tekstejä kiinnittäen huomiota kontekstiin, tyyliin ja sävyyn
- harjoitellaan kirjoitusprosessin vaiheista erityisesti muokkausta ja viimeistelyä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kielenhuollon ja kielenkäytön harjoituksissa ja erilaisten tekstin tuottamisessa korostuvat kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito digiajassa tarkoittaa myös taitoa tuottaa itse erilaisissa konteksteissa tyyliään ja sävyliään tarkoitukseensa sopivia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arvioinnissa kannustetaan itsearviointiin ja tuetaan itsearvioinnin taitoja.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioidaan suomen kielen rakenteiden ja yleiskielen normien hallintaa esimerkiksi kokeiden ja soveltavien tehtävien avulla. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus valita päättöarviointiin numeroarviointi. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana erilaisten kirjoitustehtävien arviointia.

Kurssin itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista ainostaan erityisen painavista syistä.

Kieli- ja tekstitietoisuus + Vuorovaikutus 1, 2 op (ÄI2ÄI3)

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Paikallinen lisäys

- Luetaan yksi teos, esimerkiksi kauno- tai tietokirjallisuutta eri kulttuureista tai identiteetistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja kielitaidon yhteiskunnallisen merkityksen. Suuri osa opintojakson sisällöistä liittyy yhteiskunnalliseen osaamiseen ja vuorovaikutusosaamiseen.

Vuorovaikutustaitojen harjoittelulla tuetaan demokratia- ja työelämätaitoja sekä kannustetaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun aktiivisena kansalaisena.

Luonnosversio 19.1.2021

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää kielen kulttuurisen merkityksen. Opiskelija syventää tietoaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit ja kielet elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia aineistoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Suuri osa opintojakson sisällöistä liittyy vuorovaikutusosaamiseen ja yhteiskunnalliseen osaamiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu lisää opiskelijan itsetuntemusta ja yhteisön hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija pohtii omaa kieli-identiteettiään, ja näin tuetaan opintojakson tavoitteiden saavuttamista.

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan kieli-identiteetin ja viestijäkuvan kehittymistä, esimerkiksi itsearvioinnilla ja rakentavalla vertaispalautteella sekä opettajan palautteella.

Opiskelija tekee itsearviointia omasta viestijäkuvastaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana kirjoitustaidon, lukutaidon tai vuorovaikutustaidon tehtäviä, esimerkiksi pohtiva essee, esimerkkeihin tutustuminen (tietoisku tms.).

Ryhmäviestintätaitoja arvioidaan summatiivisesti, esimerkiksi hyödyntämällä ryhmätaitojen arviointilomaketta.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana pohtivien tekstien näkökulma-, sisältö- ja aineistovalintoja tai osana kirjallisia ja suullisia analyysitehtäviä.

Yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana ryhmäviestintätaitoja. Arvioinnin kohteita ovat esimerkiksi puheenvuorojen tavoitteellisuus, kuuntelemisen taito ja monipuolisten osallistumistapojen käyttö.

Hyvinvointiosaamista tuetaan esimerkiksi ohjaamalla opiskelijaa arvioimaan omaa viestijäkuvaansa sekä opettajan rohkaisevan palautteen sekä vertaispalautteen avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjoittaminen 1 + Vuorovaikutus 2, 2 op (ÄI6ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*

- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa luetaan jokin nykykirja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Suuri osa opintojakson sisällöistä liittyy vuorovaikutusosaamiseen. Opintojaksossa korostuu vuorovaikutuksellisuuden huomioon ottaminen sekä suullisessa että kirjallisessa viestinnässä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään lähdekritiikin merkityksen erilaisia aineistoja käytettäessään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija syventää tietojään esimerkiksi eri kulttuurien viestinnästä ja keinoista vaikuttaa kestävänsä tulevaisuuden rakentamiseen. Esimerkiksi nämä aiheet huomioidaan aihepiirien valinnoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään eri alojen tekstien erilaiset lähtökohdat ja konventiot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Tuetaan ja arvioidaan omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä kirjoittajana kirjoitusprosessin eri vaiheissa, esimerkiksi opettajan palautteen ja vertaispalautteen avulla. Tuetaan yhdessä oppimisen taitojen omaksumista.

Palautteessa keskitytään opiskelijan vuorovaikutustaitojen ja työelämätaitojen kehittämiseen. Hyödynnetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta.

Tuetaan opiskelijan taitoja eritellä ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita. Aineistoina voidaan käyttää esimerkiksi multimodaalisia tekstikonaisuuksia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Summatiivisesti arvioidaan opiskelijan kehittymistä erilaisten tekstien tuottajana, taitoa prosessoida omaa tekstiään sekä kirjoitetun yleiskielen normien hallintaa.

Arvioidaan esiintymistaitoja ja niiden erittelyä ja tulkintaa. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Yhteiskunnallista ja monitieteistä osaamista arvioidaan osana kirjoitettujen tekstien näkökulma-, sisältö- ja aineistovalintojen arviointia.

Hyvinvointiosaamista tuetaan esimerkiksi luovan kirjoittamisen harjoitusten avulla. Itsearviointiin avulla tuetaan opiskelijan viestijäkuvan kehittymistä ja oman oppimisen johtamista.

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana kirjallisten ja suullisten tekstien esitystavan arviointia. Arviointikohteita ovat esimerkiksi omien tulkintojen selkeä esittäminen ja päätelmien perusteleminen. Opettajan palautteen lisäksi hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia.

Hyvinvointiosaamista tuetaan esimerkiksi opiskelijan itsetuntemusta lisäävän itsearviointin sekä opettajan rohkaisevan palautteen avulla. Itse- ja vertaisarviointin avulla opiskelijaa tuetaan oman viestijäkuvan jäsentymisessä ja esiintymisen vuorovaikutteisuuden sekä yleisön vastuun ymmärtämisessä.

Globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusharjoitusten sisältövalintoja.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten

opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessä
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarojaan
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyyli- ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettujen moduulien luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21) Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa

- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Ohjaavan palautteen avulla opiskelijaa rohkaistaan kirjoittajana. Opiskelijaa ohjataan arvioimaan itse omaa kirjoitusprosessiaan. Yhdessä kirjoitetuista teksteistä voi esimerkiksi antaa vertaispalautetta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan
- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle
- oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet

- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija pohtii omaa kieli-identiteettiään ja näin tuetaan opintojakson tavoitteiden saavuttamista. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan kieli-identiteetin ja -tietoisuuden kehittymistä itsearvioinnilla ja rakentavalla vertaispalautteella sekä opettajan palautteella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekuulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija harjoittelee omien vuorovaikutustaitojensa arviointia. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan vuorovaikutustaitojen kehittymistä, esim. itsearvioinnilla ja rakentavalla vertaispalautteella sekä opettajan ohjauksella.

luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutus-, hyvinvointi- ja yhteiskunnallista osaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Formatiivisen arvioinnin tavoitteena on tukea kirjallisuuden ymmärtämisen ja tulkinnan taitoja.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Monitieteistä ja luovaa sekä globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen Lunnonosversio 19.1.2021

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Ohjataan oppilasta syventämään kriittistä lukutaitoa, tarkastelemaan ja käyttämään vaikuttamisen keinoja sekä ilmaisemaan omia mielipiteitään esim. itsearviointilla, rakentavalla vertaispalautteella sekä opettajan palautteella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Monitieteistä ja luovaa osaamista, yhteiskunnallista osaamista, vuorovaikutusosaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyyllille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Tuetaan ja arvioidaan omia kirjoitustaitojen kehittymistä, palautteen antamista ja vastaanottamista esim. itsearviointilla, rakentavalla vertaispalautteella sekä opettajan palautteella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista, yhteiskunnallista osaamista, hyvinvointiosaamista ja monitieteistä osaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Tuetaan vuorovaikutustaitojen strategioiden sekä ja esiintymistaitojen harjoittelua esim. itsearvioinnilla, rakentavalla vertaispalautteella sekä opettajan palautteella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen tai tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista, globaali- ja kulttuuri-osaamista sekä hyvinvointiosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuri-osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Formatiivisen arvioinnin tavoitteena on tukea opiskelijan kirjallisuuden ymmärtämisen ja tulkinnan taitoja.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

Luonnosversio 19.1.2021

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Oppimista arvioidaan ja tuetaan antamalla jatkuvaa ja kannustavaa palautetta vuorovaikutustaidoista (esimerkiksi opettajan antama palaute, vertaispalaute ja itsearviointi). Opiskelijat analysoivat ja arvioivat vuorovaikutustilanteita, antavat palautetta ja ottavat palautetta vastaan ja pyrkivät kehittämään omaa viestintäänsä sen mukaisesti.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Yhteiskunnallista osaamista, vuorovaikutusosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*
- *omaäänisten tekstien tuottaminen*

- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*
- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

?????????

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen   Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

?????????

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Yhteiskunnallista osaamista, monitieteistä ja luovaa osaamista sekä vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana vuorovaikutusosaamisen, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen tehtäviä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Luonnosversio 19.1.2021

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jolla opiskelijat voivat kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestäväan elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdintoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta

- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisussa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

7.2.1. Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja adaptiivisuus
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kannustetaan monipuolisesti vuorovaikutukselliseen työskentelyyn kuten pari- ja tiimityöskentelyyn. Harjoitellaan väitteiden perustelua biologisen tiedon pohjalta, esimerkiksi keskustelua evoluutiosta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan esimerkkeihin biologisesta tutkimuksesta, esimerkiksi lehtiutisten, artikkeleiden ja dokumenttien avulla. Kurssilla opetellaan käyttämään biologian peruskäsitteitä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja

Luonnosversio 19.1.2021

pitkäjärjestytyttä biologialle ominaisissa opiskelutaidoissa, esimerkiksi tiedonhankinta, käsitteiden hallinta, kokeellisten töiden suorittaminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan biologian aloihin ja annetaan esimerkkejä ammateista, joissa näitä aloja sovelletaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin keinoin esimerkiksi biologialle ominaisissa työskentelytavoissa kuten tiedonhankinnassa, käsitteiden hallinnassa ja kokeellisten töiden suorittamisessa. Säännöllisesti tehtynä ohjattu itsearviointi vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja vahvuuksien löytämistä oppimisprosessin eri vaiheissa.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida itse- tai vertaispalautteella esimerkiksi ryhmätöiden aikana tai työn valmistuttua.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida erilaisilla aineistopohjaisilla tuotoksilla, joissa sovelletaan kurssin teoriasisältöjä.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida tutustumalla biologian eri aloihin ja keskustelemalla niistä pareittain tai ryhmissä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.2. Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kannustetaan monipuolisesti vuorovaikutukselliseen työskentelyyn kuten pari- ja tiimityöskentelyyn. **Luonnosversio 19.1.2021** Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksestä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa paikallisen, eurooppalaisen ja globaalin monimuotoisuuden keskinäinen vuorovaikutus avataan opiskelijoille, esimerkiksi kiinnittämällä huomiota ekologisten ilmiöiden laajoihin vaikutuksiin ja yhteyksiin ympäri maailmaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostuu luonnon monimuotoisuuden arvostus ja luonnon itseisarvon ymmärtäminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan ekologian peruskäsitteiden hallintaa ja soveltamista. Opiskelija oppii ymmärtämään, että luonnon monimuotoisuus on seurausta evoluutiosta. Tuodaan esiin luonnon ja lajien itseisarvo sekä lajien asema ekosysteemeissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan

käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin tai vertaispalautteen keinoin ryhmätyöskentelyn eri vaiheissa ja esimerkiksi osana kurssin lopussa tehtävää itsearviointia.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi käsitteiden hallintaa ja kokonaisuuksien hahmottamista mittaavilla oppimistavoilla. Teoriatiedon hallintaa ja sen soveltamista voidaan arvioida erilaisten aineistopohjaisten tuotosten avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi ryhmätyöskentelyn kautta, kun tarkastellaan erilaisten ekologisten ilmiöiden kuten luonnon monimuotoisuuden ilmenemistä, sen vähenemiseen liittyviä tekijöitä ja suojelua eri puolilla maailmaa.

Eettisyys ja ympäristöosaamista voidaan arvioida yhteisten keskustelujen ja itsearvioinnin kautta. Tarkastellaan, kuinka hyvin opiskelija tuntee keinoja ja osaa toimia arjessaan tavoilla, jotka edistävät kestävästä kehitystä ja luonnon monimuotoisuutta.

Itsenäinen suorittaminen   **Luonnosversio 19.1.2021**

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.3. Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyskannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*

- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tuodaan esille ekosysteemipalveluiden ja ihmisen vuorovaikutusta ja riippuvuutta toisistaan kiertotalouden näkökulmasta.

Opiskelija ymmärtää kestävä kehityksen periaatteet päätöksenteossa, esimerkiksi Agenda 2030:n kautta.

Opintojaksolla tutustutaan järjestötoimintaan kansainvälisellä, kansallisella tai paikallistasolla.

Opintojaksolla otetaan esimerkkejä aiheen käsittelystä mediassa ja arvioidaan niiden sisältöä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksoon liittyvä tutkimuksellisuus toteutetaan yhdessä muiden kanssa esim. pari- tai ryhmätyönä. Moninäkökulmaisuus huomioidaan esimerkiksi ilmastomuutokseen ja luonnonvarojen käyttöön liittyvissä lypsytyksissä.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksossa pyritään toteuttamaan opetusta myös koulun ulkopuolella, esim. havainnoiva tutkimus tai vierailut.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa huomioidaan ekosysteemien hyvinvoinnin itseisarvo sekä merkitys ihmisen hyvinvoinnille. Esimerkiksi korostetaan puhtaan juomaveden ja ravinnon, ympäristön virkistysarvon ym. Ekosysteemipalveluiden merkitystä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla korostetaan ympäristöongelmien globaaliutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso korostaa opiskelijan kykyä arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyiden kannalta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa perehdytään ympäristöongelmiin ja ekologiseen tutkimukseen liittyvään käsitteistöön.

Opintojaksossa tuodaan esiin bio- ja kiertotalouden haasteet ja mahdollisuudet ekosysteemien, talouden, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyiden kannalta. Lisäksi harjoitellaan etsimään tietoa erilaisista luotettavista lähteistä, kuten viranomaissivut, tutkimuslaitokset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esim. kuva-analyysitehtävin tai pari- ja ryhmäkeskusteluin.

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan esimerkiksi ryhmä- ja parityöskentelyn yhteydessä. Arviointia voidaan tehdä esimerkiksi itsearviointina tai henkilö- tai ryhmäkohtaisilla keskusteluilla opiskelijoiden kesken, tai opettajan ja opiskelijoiden välillä.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida antamalla suullista ja kirjallista palautetta täsmällisen käsitteiden käytöstä. Tiedonhakutaitoa ja kykyä tulkita erilaisia aineistoja arvioidaan kurssin aikana tehtyjen kirjallisten tehtävien, esitelmien tai pienimuotoisten tutkimusten avulla.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi ryhmäkeskusteluiden avulla. Kurssilla voidaan myös kannustaa tutustumaan ja/tai osallistumaan järjestötoimintaan, tai aktiivisen kansalaisen passin suorittamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen: Opiskelija voi arvioida omien kulutustottumustensa linkittymistä globaaleihin ympäristöongelmiin. Apuna voidaan käyttää esim. erilaisia verkosta löytyviä laskureita.

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kartoittaa havainnoimalla opiskelijan oman toiminnan ja käyttäytymisen muuttumista kannalta kestävämpään suuntaan. Tätä voidaan havainnoida esimerkiksi itsearvioinnin avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.4. Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelyminen sukupuusta

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana tehdään yhdessä toisten kanssa opintojakson sisältöihin kuuluvia kokeellisia töitä kuten erilaisten solujen mikroskopointia ja solujen mikroskooppisten rakenteiden tulkintaa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa edistetään monitieteistä osaamista esimerkiksi yhdyntämällä lähestytty tehtävissä matemaattisia menetelmiä kuten todennäköisyyyslaskentaa. Harjoitellaan käyttämään täsmällisiä solubiologian ja perinnöllisyyden käsitteitä, mikä edesauttaa niiden käyttämistä eri yhteyksissä esimerkiksi biologisia tietokantoja tutkittaessa. Opintojaksossa voidaan tuottaa luovia töitä kuten solumallinnus- kromosomi- ja DNA-mallitehtäviä eri materiaaleista, kirjoitustehtäviä ja sarjakuvia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Hyvinvointiosaaminen: Opiskelija arvioi itsearviointina omaa oppimisprosessiaan.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida vertaispalautteen keinoin kurssin kokeellisten töiden ja ryhmätöiden yhteydessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen: Täsmällisten käsitteiden käyttöä arvioidaan kirjallisten töiden yhteydessä. Luovien töiden arvioinnissa voidaan hyödyntää vertaispalautetta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida kokeellisten töiden yhteydessä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.5. Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudokset, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden erityys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija osaa käyttää oppimaansa tietoa ihmisen biologiasta yksilötason valintojen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjana esimerkiksi tarkastellessaan ravitsemussuosituksia, kansallinen rokotusohjelmaa ja liikuntasuosituksia. Opintojaksolla voidaan tarkastella esimerkkejä ihmisen biologian tuntemuksen hyödyntämisestä eri ammateissa esimerkiksi terveydenhuolto- ja liikunta-alalla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tehdään pienimuotoinen ihmiselimistön toimintaan liittyvä kokeellinen työ yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa, esimerkiksi tutkitaan luuston rakennetta, mitataan sykettä tai verenpainetta. Opiskelija osaa tulkita ja arvioida eri lähteistä hankitun ihmisen biologiaan ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja merkitystä ja keskustella niistä yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso keskittyy ihmiskehon toimintaan. Opintojaksolla kiinnitetään huomiota myös monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkitykseen ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Opintojakson aikana opiskelijan ymmärrys Ihmiskehon rakenteiden ja toimintojen biologisesta taustasta vahvistuu ja ymmärrys ihmisyksilöiden erilaisuudesta ja monimuotoisuudesta lisääntyy.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ihmiskehon ja ympäristön vuorovaikutusta, esimerkiksi säteilyn, karsinogeenien, ruokavalion, liikunnan, unen ja päihteiden merkitystä elimistön homeostasian ylläpitämisessä. Opintojakson sisältöihin yhdistellään muiden tieteenalojen tuottamaa

tietoa ihmiselimestön toiminnasta esimerkiksi kemian, terveystiedon, fysiikan, liikuntalääketieteen ja psykologian osalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Opintojaksolla tarkastellaan ihmiskehon ja ympäristön vuorovaikutusta, esimerkiksi säteilyn, karsinogeenien, ruokavalion, liikunnan, unen ja päihteiden merkitystä elimistön homeostasian ylläpitämisessä. Opintojakson sisältöihin yhdistellään muiden tieteenalojen tuottamaa tietoa ihmiselimestön toiminnasta esimerkiksi kemian, terveystiedon, fysiikan, liikuntalääketieteen ja psykologian osalta.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin avulla. Arvioidaan formatiivisesti opintojakson aikana opettajien aiheiden pohjalta karttuneen tiedon avulla tapahtuneita muutoksia asenteissa ja käyttäytymisessä.

Vuorovaikutusosaaminen voidaan arvioida itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin kurssin kokeellisten töiden ja ryhmätöiden yhteydessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen: Täsmällisten käsitteiden käyttöä arvioidaan kirjallisten töiden yhteydessä. Luovien töiden arvioinnissa voidaan hyödyntää vertaispalautetta. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida kokeellisten töiden yhteydessä.

Yhteiskunnallinen osaaminen: Opiskelija voi osoittaa mediakriittisyyttä esimerkiksi ryhmäkeskusteluilla tai paneeleilla, joita voidaan arvioida esimerkiksi vertaispalautteen ja itsearvioinnin kautta.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.6. Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Luonnosversio 19.1.2021

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu ammatteihin, joissa biotekniikan osaamista voidaan hyödyntää.

Opintojaksolla otetaan esimerkkejä aiheeseen liittyvien sisältöjen käsittelystä mediassa ja arvioidaan niitä.

Opintojaksolla pohditaan biotekniikan suhdetta yhteiskuntaan. Käsitellään biotekniikan käyttöä esimerkiksi lääketeollisuudessa, eläinjalostuksessa, mikrobitautien ja muiden epidemioiden torjunnassa sekä geenitestauksessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja arvioimaan biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittämään niistä perusteltuja mielipiteitä. Opiskelija

oppii perustelemaan ja argumentoimaan näkemyksiään esimerkiksi seuraaviin aiheisiin: GMO, rokotukset, geenitestit tai antibiootit.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija saa valmiuksia ymmärtää syvemmin geneettisen monimuotoisuuden merkityksen ihmisen ja ympäristön hyvinvoinnille. Esimerkkeinä voidaan käyttää mm. jalostusta, perinnöllisiä sairauksia ja maataisrotuja ja -lajikkeita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa kannustetaan tunnistamaan ja arvioimaan biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä tuetaan esittämään niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä. Esimerkkeinä käsiteltävistä aiheista voivat toimia koe-eläimet, eläinjalostus, geenitestit ja seulonnat sekä geenihoidot.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisia oppimisympäristöjä, kuten esimerkiksi digitaalisia oppimisympäristöjä, biologisia tietokantoja ja vierailuja paikan päällä tai videoyhteyksien kautta.

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan biotieteiden tulevaisuusskenaarioita liittyen esimerkiksi lääketieteeseen, teollisuuteen, ympäristönsuojeluun ja genomitietoon.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi pari- tai ryhmäkeskusteluiden avulla.

Vuorovaikutusosaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan kykyyn perustella mielipiteitään kurssilla opittujen faktojen pohjalta sekä hänen taitoonsa käyttää opintojakson sisältöihin liittyviä käsitteitä.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi esitelmien tai paneelikeskustelujen ja niistä tehtävien itse- ja vertaispalautteiden avulla.

Eettisessä ja ympäristöosaamisessa arvioidaan opiskelijan kykyä tunnistaa eettisiin kysymyksiin liittyviä vastakkaisia näkökulmia ja pohtia asioita monesta eri näkökulmasta. Arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi väittelyitä ja keskusteluja.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi mediaseurantatehtävän tai esitelmien ja niihin liittyvien itse- ja vertaispalautteiden avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.2.7. Biologian kertaus, 2 op (BI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tuntee, tunnistaa ja harjoittelee ylioppilaskirjoitusten erilaisia tehtävätyyppejä
- syventää osaamistaan vastata erilaisiin tehtäviin
- oppii hahmottamaan laajoja aihekokonaisuuksia opintojaksorajat ylittäen
- tunnistaa ajankohtaisia biologiaan liittyviä innovaatioita ja yhteiskunnallisia kehityskulkuja
- kehittää omia tulevaisuuden taitojaan kuten oppimaan oppimista, monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla kerrataan biologian pakollisten (BI1-3) ja syventävien (BI4-6) opintojaksojen sisältöjä
- käsiteltävien biologian aihesisältöjen painotukset valitaan opiskelijoiden toiveiden pohjalta
- opintojaksolla perehdytään biologian ylioppilaskokeen rakenteeseen, tehtävätyyppeihin ja vastaustekniikkaan
- jatko-opinnoissa tarvittavat tulevaisuuden taidot korostuvat opintojakson laaja-alaisen osaamisen sisällöissä

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija laajentaa näkemystään biologian merkityksestä yhteiskunnan eri osa-alueilla, ja oppii yhdistelemään eri opintojaksoilla saatua tietoa käytännön sovelluksiin mm. terveydenhuollon, maa- ja metsätalouden sekä ympäristötieteen alalla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu argumentoimaan erilaisia näkökulmia biologisen tiedon pohjalta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan asettamaan tavoitteita työskentelylleen (mm. aikataulutus) ja kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kykyään luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tiedon analysointiin sekä biologialle tyypillisen käsitteistön käyttöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelijan arviointi kohdistuu biologialle ominaisen vastaustekniikan hallintaan ja aihesisältöjen osaamiseen. Asiasisältöjen hallintaa ja laaja-alaista osaamista arvioidaan opiskelijan opintojakson aikana tekemien harjoitustehtävien kautta. Arviointikriteerit tukeutuvat YTL:n hyvän vastauksen piirteisiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija saa opintojakson aikana palautetta työskentelystään ja oppii itsearviointin taitoja. Myös vertaispalautetta voidaan hyödyntää.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä (mikäli kyseisenä ajankohtana ei järjestetä opiskelijalle sopivaa kertauskurssia.)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lukion biologian pakollisten ja syventävien opintojaksojen sisältöjä sekä kehitetään jatko-opintovalmiuksia.

7.2.8. Biologinen työskentely, 2 op (BI8)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- osaa suunnitella ja toteuttaa oman biologisen tutkimuksen
- osaa kirjoittaa työselostuksen ja tutkimusraportin
- oppii ekologisen kenttätöskentelyn perustaitoja
- oppii laboratoriotyöskentelyn perustaitoja
- osaa valmistaa preparaatteja ja mikroskopoida
- osaa tulkita mikroskooppikuvia
- hallitsee laboratorion työturvallisuuden
- osaa soveltaa aiemmilla biologian opintojaksoilla opiskeltuja asioita
- ymmärtää biologian näkymisen arkielämässä
- tutustuu biologian eri osa-alueisiin ja ammatteihin, joissa näitä osa-alueita sovelletaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokeelliset työt
- työselostusten ja tutkimusraporttien laatiminen
- mahdolliset vierailut

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla kannustetaan biologiaan liittyviin kansalaistutkimuksiin ja kansalaistoimintaan osallistumista, esimerkkinä vieraslajitalkoot ja kukkaketojen perustaminen. Opintojaksolla voidaan harjoitella kansalaisvaikuttamista esimerkiksi laatimalla perusteltu, tutkimustuloksiin nojaava mielipidekirjoitus johonkin paikalliseen ympäristöhankkeeseen liittyen. Opiskelijaa kannustetaan seuraamaan biologian alaan liittyviä uutisia ja tutkimuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla suunnitellaan ja tehdään tutkimustöitä yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista. Erilaisissa ryhmäkeskusteluissa ja tutkimustulosten esittelyissä harjoitellaan biologisen tietoon perustuvaa argumentointia.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan asettamaan tavoitteita työskentelylleen ja kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa tarkastelemaan omia arvovalintoja ja kulutusvalintoja kestävän kehityksen kannalta. Opiskelijaa kannustetaan aktiiviseen havaintojen tekemiseen, ympäristöongelmien tunnistamiseen sekä edistämään biodiversiteettiä lisääviä toimia omassa lähiympäristössään.

Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisia tutkimusaineistoja erilaisten aineistotehtävien kohdalla. Opintojaksolla tutustutaan biologian alan jatko-opintoihin ja ammatteihin sekä yliopistojen tutkimustyöhön. Monitieteinen ajattelu tulee esille biologisten ilmiöiden tarkastelussa. Luovaa osaamista harjoitetaan monipuolisten työtapojen, kuten mallintamisen, avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson arviointi voi perustua työselostuksista tai tutkimusraporteista koottuun portfolioon.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (s).

Laaja-alainen osaaminen

Opintojaksolla valitaan vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan opintojakson alussa asettamaan omat tavoitteet ja tavoitteiden saavuttamista tuetaan ja kannustetaan opintojakson aikana. Tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida itsearviointin avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan harjoitella tutkimustöistä annettavan vertaispalautteen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Täsmällistä biologian alaan liittyvien käsitteiden käyttöä voidaan arvioida tutkimusselostusten ja tutkimusraporttien yhteydessä. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida kokeellisten töiden yhteydessä itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan kykyä analysoida biologian alaan liittyviä uutisia ja tutkimuksia voidaan arvioida vertaispalautteen ja itsearvioinnin avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan kykyä tunnistaa lähiympäristönsä monimuotoisuutta, sitä uhkaavia tekijöitä ja suojelukeinoja voidaan arvioida esimerkiksi itsearvioinnin avulla. Opiskelija voi arvioida omien kulutustottumustensa linkittymistä lähiympäristössään ilmeneviin ympäristöongelmiin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan biologisia ilmiöitä luonnossa ja laboratoriossa. Opintojakso syventää ymmärrystä aiemmin opituista aiheista ja lisää valmiuksia ylioppilaskokeeseen sekä jatko-opintoihin.

7.2.9. Solu- ja mikrobiologian laborointi, 2 op (BI9)

Tavoitteet Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- osaa suunnitella ja toteuttaa oman biologisen tutkimuksen
- osaa kirjoittaa tutkimusraportin
- oppii laboratoriotyöskentelyn perustaitoja
- osaa valmistaa preparaatteja ja mikroskopoida
- osaa laskea suurennoksia
- osaa tulkita mikroskooppikuvia
- hallitsee laboratorion työturvallisuuden
- osaa soveltaa aiemmilla biologian opintojaksoilla opiskeltuja asioita
- ymmärtää mikrobien moninaisuutta ja merkitystä
- sisäistää aineenvaihdunnallisten reaktioiden tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää perimän rakennetta ja merkitystä
- tutustuu biologian eri osa-alueisiin ja ammatteihin, joissa näitä osa-alueita sovelletaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Käytännön laboratoriotyöskentely
- Mikrobien kasvattaminen ja tutkiminen
- Aineenvaihdunnallisten reaktioiden tutkiminen
- Työselostusten ja tutkimusraporttien laatiminen
- Mahdolliset vierailut

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Yhteiskunnallinen osaaminen**

Opintojaksossa tutustutaan biologian aloihin ja annetaan esimerkkejä ammateista, joissa näitä aloja sovelletaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson työt toteutetaan osittain ryhmässä tai pareittain, mikä harjoittaa opiskelijoiden ryhmätyötaitoja ja vuorovaikutusta.

Hyvinvointiosaaminen

Solu- ja mikrobiologian aiheet linkittyvät ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Opintojakson avulla opiskelija ymmärtää syvemmin myös aiemmilla biologian opintojaksoilla opiskeltujen asioiden ja ilmiöiden vaikutuksen arkielämään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla voidaan tutustua esimerkiksi mikrobien aiheuttamien tautien globaaliin luonteeseen ja alueellisiin eroihin. Myös bakteerien antibioottiresistenttiyttä voidaan tarkastella globaalisti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla voidaan tuoda esille bioteknologian ja esimerkiksi lääkkeiden valmistuksen eettisiä näkökulmia. Opintojaksolla harjoitellaan myös aseptista laboratoriotyöskentelyä.

Luonnosversio 19.1.2021**Monitieteinen ja luova osaaminen**

Opintojaksolla voidaan tuoda esille biologian monitieteisyyttä esimerkiksi käyttämällä tilastollisia menetelmiä, matemaattisia kaavoja ja biologisia tietokantoja. Opintojakso kehittää opiskelijan luovuutta sillä osan tutkimuksista opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat kokonaan itse.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelijaa ohjataan opintojakson alussa asettamaan omat tavoitteet ja tavoitteiden saavuttamista tuetaan ja kannustetaan opintojakson aikana.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen**Laaja-alainen osaaminen**

Tutkimustöistä voidaan arvioida vertaispalautteen tai itsearvion avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan biologisia ilmiöitä laboratoriossa. Keskiössä ovat solut, mikroskooppiset organismit, perinnöllisyys ja aineenvaihdunnalliset tapahtumat. Opintojakso syventää ymmärrystä aiemmin opituista aiheista ja lisää valmiuksia ylioppilaskokeeseen sekä jatko-opintoihin.

7.2.10. Eläinten käyttäytyminen, 2 op (BI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää mihin eläinten käyttäytyminen perustuu.
- Opiskelija syventää näkemystään ekologiasta ymmärtämällä tiettyjä mekanismeja, joiden perusteella eliöt luonnossa toimivat.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan eri eläinryhmien käyttäytymiseen ja toimintaan luonnossa esim. suuntautuminen, lisääntymiskäyttäytyminen, eläinten välinen viestintä, ravinnon hankinta, laumaelämisen hyödyt
- Opintojakson suorittamiseen liittyy osana oma eläinten käyttäytymiseen liittyvä tutkielma.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksossa tutustutaan biologian aloihin ja annetaan esimerkkejä ammateista, joissa näitä aloja sovelletaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää eliöiden merkityksen toimivan ekosysteemien osana. Globaali ravinnontuotannon riippuvuus monimuotoisesta luonnosta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää lajien monimuotoisuuden ylläpitämisen tärkeyden. Ymmärrystä voidaan arvioida tutkielman itsearvioinnilla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suoritus

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään eläinten käyttäytymisen perusteisiin ja tutustutaan eläinten käyttäytymisen tutkimuksiin.

7.2.11. Lajintuntemus, 2 op (BI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää lajintuntemustaan
- opiskelija harjoittelee kokoelman keräämistä ja tallentamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eliökokoelman, esimerkiksi herbaarion tai perhoskokoelman kerääminen ja tallentaminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eliökokoelman kerääminen kehittää oman työskentelyn organisointikykyä ja antaa valmiuksia käytännön työhön esimerkiksi luontoarvojen kartoittajana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan kykyä käyttää erilaisia välineitä ja tiedonlähteitä eliöiden tunnistamiseen ja kokoelman tallentamiseen, eli esimerkiksi kameroita, kiikareita, mikroskooppeja ja sähköisiä määrittysoppaita. Kokoelman kerääminen ja tallentaminen ehjäksi kokonaisuudeksi vaatii myös luovaa ajattelua.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Opintojaksolla valitaan vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opettaja voi arvioida ja tukea opiskelijan kehittymistä työn edetessä annettavan palautteen avulla. Monitieteisen ja luovan osaamisen kehittymistä voidaan arvioida esimerkiksi itsearviointina. Myös valmis kokoelma on samalla näyte monitieteisen ja luovan osaamisen onnistumisesta, arviointia voidaan käydä arviointikeskusteluissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä voidaan arvioida itsearviointina tai arviointikeskusteluissa.

Itsenäinen suoritus

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija kerää eliökokoelman. Kokoelman voi laatia myös valokuvaamalla kasveja, sieniä tai eläimiä. Kasvion laajuus on 50 kasvia. Muiden eliöryhmien kohdalla laajuus sovitaan ohjaavan opettajan kanssa.

7.2.12. Biologian retkikurssi, 2 op (BI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija parantaa luonnontuntemustaan
- Opiskelija oppii taitoja, joita luonnossa liikkueessaan tarvitsee

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maastoretken suunnittelu ja toteutus
- Luonnontuntemus
- Eräkokkaus
- Ensiapu maastossa itselle/toiselle
- Ekologinen liikkuminen luonnossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksoon liittyviä tehtäviä tehdään pienryhmissä tai pareittain. Erilaisissa, välillä vaativissakin ympäristöissä tapahtuva vuorovaikutus auttaa opiskelijaa ymmärtämään sekä omia että muiden opiskelijoiden tunteita ja näkemyksiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Retkikurssilla opiskelija saa käytännön näkökulman luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen tärkeydestä ja muusta luontoon kohdistuvasta huolenpidosta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijalle annetaan mahdollisuus löytää luonnossa liikkumisen psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia lisäävä vaikutus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojaksolla valitaan vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta.

Hyvinvointiosaaminen

Luonnossa liikkumisen psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia lisäävää vaikutusta voidaan tarkastella itsearviointin avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tehtäviä voidaan arvioida sekä itse- että vertaisarvioinnilla

Eettisyys- ja ympäristöosaaminen

Ympäristöosaamista ja sen kehittymistä voidaan arvioida itsearviointin avulla.

Itsenäinen suoritus

Opintojaksoa ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan retkeilytaitoja ja tehdään maastoretki johonkin kiinnostavaan luontokohteeseen.

7.2.13. Ekologian kenttäkurssi, 2 op (BI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ymmärrystään aiemmin opiskelluista ekologian aihepiireistä (valtakunnalliset pakolliset BI2 ja BI3-opintojaksot)
- Opiskelija kehittää ekologian alan menetelmäosaamistaan suunnittelemalla ja toteuttamalla maastotutkimuksen itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa
- Opiskelija osaa havainnollistaa tutkimustuloksia ja kirjoittaa tutkimusraportin tai laatia posterin
- Opiskelija tutustuu ekologian alan ammatteihin ja työtehtäviin asiantuntijavierailujen ja opintoretkien myötä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelu painottuu luonnon monimuotoisuuden tarkasteluun eri näkökulmista, sen merkitykseen, uhkatekijöihin ja suojeluun
- Opintojaksolla tarkastellaan ekologian ajankohtaisia teemoja globaalilla, alueellisella ja paikallisella tasolla kuten metsien monikäyttöä, vesistöjen ekologisen tilan arviointia sekä elinympäristöjen ja lajien uhanalaisuuden kehittymistä
- Opintojaksolla syvennetään suomalaisten ekosysteemien ominaispiirteiden ja lajiston tuntemusta
- Opintojaksolla tehdään monipuolista maastotutkimusta, opintoretkiä ja tutustutaan ekologian alan ammatteihin asiantuntijavierailujen yhteydessä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla kannustetaan myös aktiiviseen oman elinympäristön tarkkailuun ja kansalaistieteen edistämiseen ilmoittamalla omia havaintoja laji.fi -tai tiira.fi -tietokantaan esimerkiksi Luontoliiton kevätseurannan yhteydessä tai Birdlife ry:n erilaisissa lintubongaustapahtumissa. Opintojaksolla voidaan harjoitella kansalaisvaikuttamista laatimalla perusteltu, tutkimustuloksiin nojaava kannanotto johonkin paikalliseen hankkeeseen, jossa tarkastellaan ekologisista arvoja osana maankäyttösuunnitelmia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla suunnitellaan ja tehdään käytännön tutkimustyötä yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa sekä harjoitellaan vertaispalautteen antamista ja vastaanottamista työskentelyn eri vaiheissa. Erilaisissa ryhmäkeskusteluissa ja tutkimustulosten esittelyissä harjoitellaan perusteltujen näkemysten esittämistä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tuodaan esille ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin riippuvuus luonnon ekosysteemien hyvästä tilasta. Luonnon monimuotoisuuden merkitystä käsiteltäessä tarkastellaan myös biodiversiteettihypoteesia ja yhteisen terveyden (One Health) käsitettä, joiden kautta ymmärrys luonnon monimuotoisuuden merkityksestä ihmisen terveydelle tulee hyvin esille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tavoitteet ja sisällöt liitetään osaksi YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 –tavoitteita, joista opintojakson aihepiirejä käsiteltäessä nostetaan esille ainakin tavoitteet 13 (ilmastotekoja), 14 (vedenalainen elämä) ja 15 (maanjäätymisen elämä). Opintojaksolla kannustetaan toimimaan näiden globaalien kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti edistämällä niiden toteutumista omassa lähiympäristössä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan luonnon itseisarvon käsitettä sekä ohjataan tarkastelemaan omia arvovalintoja ja tekemään kulutusvalintoja, jotka huomioivat luonnon monimuotoisuuden säilymisen Suomessa ja muualla maailmassa. Opintojaksolla myös kannustetaan tekemään luonnonmonimuotoisuutta konkreettisesti edistäviä toimia omassa lähiympäristössä kuten torjumaan haitallisia vieraslajeja ja rakentamaan pönttöjä kolopesijöille ja pölyttäjähönteisille.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään erilaisten aineistotehtävien kohdalla monipuolisia tutkimusaineistoja ja tutustutaan ekologian alan kannalta tärkeimpiin viranomais- ja tietokantoihin kuten Luonnonvarakeskuksen (Luke), Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ja Ympäristöhallinnon verkkosivustoihin ja -palveluihin. Opintojaksolla tutustutaan myös ekologian alan jatko-opintoihin ja ammatteihin sekä yliopistojen tutkimustyöhön osana opintoretkiä ja asiantuntijavierailuja. Monitieteisen ajattelun tärkeys tulee esille tarkasteltaessa ekologisia ilmiöitä osana maankäyttö- ja ympäristönsuojelukysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla valitaan vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyvinvointiosaaminen

Luonnon terveysvaikutuksiin liittyvää hyvinvointiosaamista voidaan arvioida tekemällä opintoretkien ja maastotutkimuksen teon yhteydessä oman kehon tuntemusten ja toimintojen havainnoimisharjoituksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida vertaispalautteen ja itsearvioinnin keinoin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida tekemällä erilaisia monipuolisia aineistotehtäviä ja maastotöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida tekemällä lajihavaintoja avoimiin tietokantoihin, osallistumalla erilaisiin seurantoihin, hankkeisiin ja tiedeprojekteihin, jotka edellyttävät havaintojen ja tutkimustulosten kirjaamista tai raportointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin keinoin ottamalla pohdinnoissa esille luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavia valintoja ja toimia omassa arjessa ja lähiympäristössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida itsearvioinnin keinoin ottamalla pohdinnoissa esille YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 - tavoitteiden tuntemusta ja niiden toteuttamista omassa arjessa ja lähiympäristössä.

Itsenäinen suoritus

Opintojaksoa ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään ympäristöekologian osaamista, perehdytään erityisesti luonnon monimuotoisuuteen ja tehdään monipuolista maastotutkimusta.

7.2.14. Muut biologian opinnot, 0 op (BI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteet määrittyvät sen mukaan, mitä opintoja ja suorituksia opintojaksoon sisällytetään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vaihto-oppilaana suoritettut soveltavat opinnot
- Avoimen yliopiston kurssit
- Snellman-kesäyliopiston lukiolaiskurssit
- Ympäristöraadissa toimiminen (Nilsiä lukio)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen määrittyy opintojakson alle sijoitettavien opintojen mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suoritus

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämän opintojakson alle voidaan opettajan harkinnan mukaan hyväksi lukea soveltavia biologian opintoja, jotka eivät vastaa muita opetussuunnitelmassa mainittuja biologian opintojaksojen sisältöjä

7.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Luonnosversio 19.1.2021

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämäkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestäväällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Luonnosversio 19.1.2021

Elämäkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämäkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

7.3.1. Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäkatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- minuuks, elämäkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys

- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Minä ja hyvä elämä (ET1) -moduulissa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen**. Opiskelija pohtii omaa elämäntapomustaan ja identiteettiään peilaten niitä eri hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin. Tämä vahvistaa hänen itsetuntemustaan, mikä on omiaan kehittämään myös hänen hyvinvointiosaamistaan. Lisäksi moduulin sisällöt tarjoavat opiskelijalle eväitä elämäntapomukselliseen keskusteluun, jonka puitteissa toteutuu vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Minä ja hyvä elämä (ET1) -moduulissa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen**. Opiskelija pohtii omaa elämäntapomustaan ja identiteettiään peilaten niitä eri hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin. Tämä vahvistaa hänen itsetuntemustaan, mikä on omiaan kehittämään myös hänen hyvinvointiosaamistaan. Lisäksi moduulin sisällöt tarjoavat opiskelijalle eväitä elämäntapomukselliseen keskusteluun, jonka puitteissa toteutuu vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäntapomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Osaamisen ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäntapomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen perustelluista syistä.

7.3.2. Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäntarkastelukselle ja elämänvalinnoille
- osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia
- osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologioita piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväns tulevaisuuden rakentamisen periaatteita
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentamaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäriäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntarkastelukseseen
- aikalauskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestäväns kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Minä ja yhteiskunta (ET2) -opintojaksossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti **yhteiskunnallinen osaaminen, eettiset taidot ja globaali- ja kulttuuriosaaminen**. Moduulin sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Minä ja yhteiskunta (ET2) -opintojaksossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti **yhteiskunnallinen osaaminen, eettiset taidot ja globaali- ja**

kulttuuriosaaminen. Moduulin sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Minä ja yhteiskunta (ET2) -opintojaksossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti **yhteiskunnallinen osaaminen, eettiset taidot ja globaali- ja kulttuuriosaaminen.** Moduulin sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäntietomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Osaamisen ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäntietomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen perustelluista syistä.

7.3.3. Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntietomukselle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntietomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun

- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuuri relativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäntavoihin, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasmin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurit (ET3) -opintojaksossa painottuu laaja-alaisen osaamisen tavoitteista luonnollisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen**. Opintojakson aikana opitaan, että mikään kulttuuri ei ole immuuni vaikutuksille ja että kulttuurit ovat erilaisissa vuorovaikutussuhteissa keskenään.

Kulttuurisia ilmiöitä jäsennetään käsitteellisesti ja ne asetetaan historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Tämä auttaa ymmärtämään eri kulttuuria edustavia ihmisiä ja rohkaisee antautumaan vuorovaikutukseen heidän kanssaan.

Opintojaksossa tarkastellaan myös ongelmia, joita vieraan kulttuurin ymmärtämiseen, kulttuurien välisiin eroihin ja eri kulttuuria edustavien ihmisten kohtaamisiin voi liittyä. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi etnosentrismi ja syrjintä. Edellä mainituista syistä opintojakso kehittää myös **eettistä** ja **yhteiskunnallista** osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kulttuurit (ET3) -opintojaksossa painottuu laaja-alaisen osaamisen tavoitteista luonnollisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen**. Opintojakson aikana opitaan, että mikään kulttuuri ei ole immuuni vaikutuksille ja että kulttuurit ovat erilaisissa vuorovaikutussuhteissa keskenään.

Kulttuurisia ilmiöitä jäsennetään käsitteellisesti ja ne asetetaan historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Tämä auttaa ymmärtämään eri kulttuuria edustavia ihmisiä ja rohkaisee antautumaan vuorovaikutukseen heidän kanssaan.

Opintojaksossa tarkastellaan myös ongelmia, joita vieraan kulttuurin ymmärtämiseen, kulttuurien välisiin eroihin ja eri kulttuuria edustavien ihmisten kohtaamisiin voi liittyä. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi etnosentrismi ja syrjintä. Edellä mainituista syistä opintojakso kehittää myös **eettistä** ja **yhteiskunnallista** osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kulttuurit (ET3) -opintojaksossa painottuu laaja-alaisen osaamisen tavoitteista luonnollisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen**. Opintojakson aikana opitaan, että mikään kulttuuri ei ole immuuni vaikutuksille ja että kulttuurit ovat erilaisissa vuorovaikutussuhteissa keskenään.

Kulttuurisia ilmiöitä jäsennetään käsitteellisesti ja ne asetetaan historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Tämä auttaa ymmärtämään eri kulttuuria edustavia ihmisiä ja rohkaisee antautumaan vuorovaikutukseen heidän kanssaan.

Opintojaksossa tarkastellaan myös ongelmia, joita vieraan kulttuurin ymmärtämiseen, kulttuurien välisiin eroihin ja eri kulttuuria edustavien ihmisten kohtaamisiin voi liittyä. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi etnosentrismi ja syrjintä. Edellä mainituista syistä opintojakso kehittää myös **eettistä ja yhteiskunnallista** osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäkatsomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Osaamisen ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäkatsomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen perustelluista syistä.

7.3.4. Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämäkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*

- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämäkatsomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämäkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämäkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämäkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Katsomukset (ET4) -opintojaksossa laaja-alaisista osaamistavoitteista painottuvat erityisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

Opintojaksossa tutustutaan niihin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla. Opintojaksossa käsiteltävät asiat auttavat opiskelijaa arvioimaan oman katsomuksensa perusteita ja rakentamaan omaa identiteettiä, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Hyvinvointiosaaminen

Katsomukset (ET4) -moduulissa laaja-alaisista osaamistavoitteista painottuvat erityisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

Moduulissa tutustutaan niihin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla. Moduulissa käsiteltävät asiat auttavat opiskelijaa arvioimaan oman katsomuksensa perusteita ja rakentamaan omaa identiteettiä, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Katsomukset (ET4) -moduulissa laaja-alaisista osaamistavoitteista painottuvat erityisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

Moduulissa tutustutaan niihin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla. Moduulissa käsiteltävät asiat auttavat opiskelijaa arvioimaan oman katsomuksensa perusteita ja rakentamaan omaa identiteettiä, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäntietomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Osaamisen ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäntietomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen perustelluista syistä.

7.3.5. Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5), valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäntietomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*

- perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan
- ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskonnot ja uskonnottomuus (ET5) -opintojakossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

Opintojaksossa perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonnottomiin katsomuksiin ja hahmotetaan niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Opintojakson sisällöt kehittävät opiskelijan kykyä verrata uskonnollisia ja uskonnottomia katsomuksia omaan elämänskatsomukseensa ja kykyä muodostaa niihin perusteltu kantansa. Näin opintojakso tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten elämänvalintojen tekemistä ja aktiivista kansalaisuutta

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnot ja uskonnottomuus (ET5) -opintojaksossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti **globaali- ja kulttuuriosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

Opintojaksossa perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonnottomiin katsomuksiin ja hahmotetaan niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Opintojakson sisällöt kehittävät opiskelijan kykyä verrata uskonnollisia ja uskonnottomia katsomuksia omaan elämänskatsomukseensa ja kykyä muodostaa niihin perusteltu kantansa. Näin opintojakso tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten elämänvalintojen tekemistä ja aktiivista kansalaisuutta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäntietomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Osaamisen ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäntietomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen perustelluista syistä.

7.3.6. Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunteita, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäntietomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*

- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tulevaisuus (ET6) -opintojaksossa tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta. Opintojakso kattaa näin kaikki elämäkatsomuksen kannalta keskeiset aihealueet, mutta huomio kiinnitetään nyt erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin, jotka ohjaavat yksilöiden toimintaa, talouselämää ja yhteiskunnallista päätöksentekoa jo tällä hetkellä.

Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointia, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, moraalia, ympäristöä ja kulttuuria liittyviin kysymyksiin. Tällä tavalla opintojakso edistää **kaikkia laaja-alaisen osaamisen tavoitteita**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäkatsomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Osaamisen ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen. Voidaan käyttää suullisia arviointiosia. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Voidaan ohjata keskustelu-, väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että elämäkatsomustieto kehittää myös itsekritiikkiä, ja ohjataan opiskelijaa itsearviointiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen perustelluista syistä.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteidenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden osaamista ja oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteidenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteidenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväns tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväns toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

Luonnosversio 19.1.2021

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa

käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

7.4.1. Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelyä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso harjaannuttaa perustelemaan ja arvioimaan erilaisia väitteitä sekä käymään järkipäristä keskustelua, mikä kehittää vuorovaikutustaitoja. Siihen kuuluu suopeuden periaatteen noudattaminen keskustelukumppanin väitteiden tulkinnassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso luo edellytyksiä monitieteisen lähestymistavan omaksumiseen, sillä opintojaksossa tutustutaan tiedon ja argumentaation yhtäläisyyksiin ja eroihin eri tieteenaloilla. Tämä edesauttaa eri oppiaineiden keskeisten sisältöjen integraatiota.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Vertaispalautteen antamiseen voidaan ohjata väittely- tai muilla tehtävillä. Ohjataan huomaamaan, että filosofia kehittää itsekritiikkiä, ja tuetaan opiskelijaa itsearviointiin.

Yllä olevia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioitavissa suorituksissa arvosana painotetaan opiskelijan kykyä perustella, hahmottaa perusteluja, hallita tietoa, ilmaista selkeästi oma näkökantansa sekä sisällöllisten kokonaisuuksien hallintaa. Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan osana esseiden ja muiden vastaavien tehtävien arvioinnissa korostamalla argumentointia. Yhteiskunnallista osaamista ja vuorovaikutustaitoja voidaan kehittää välittömän palautteen kautta opetustilanteissa sekä tehtävien palautteenannossa.

Luova osaaminen sekä monitieteinen tarkastelutapa arvioidaan erityisesti ansioksi varsinkin kirjallisissa suorituksissa, mutta sitä ei voida edes korkeimpiin arvosanoihin.

Luovasta osaamisesta, kuten havainnollisten esimerkkien käytöstä sekä monitieteisyydestä, kuten eri oppiaineiden asioiden monipuolisesta yhdistelemisestä voidaan antaa palautetta välittömästi opetustilanteessa tai kirjallisten töiden palautteessa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen ainoastaan erityisen painavista syistä.

7.4.2. Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla

- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Etiikka on keskeinen osa filosofian opiskelua. Etiikassa jäsennetään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä. Eettinen pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Etiikan opiskelu rohkaisee itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Järkiperäinen eettinen ajattelu perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväen tulevaisuuden kunnioittamiseen, jota voi pitää kaiken yhteiskunnallisen ajattelun lähtökohdaksi. Opetus on keuhkoyhteiskunnallisten epäkohtien tunnistamiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa näin ympäristöosaamisen tavoitteita. Etiikan opetus kannustaa tavoittelevaan ekologisesti kestävä ja vastuullista elämäntapaa ja tarkastelee sen filosofisia perusteita. Globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta etiikan opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja sitä, että eri kulttuureissa on erilaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä.

Vuorovaikutusosaaminen

Etiikan opiskelu auttaa myös muiden laaja-alaisen tavoitteiden saavuttamista. Eettisen argumentaation harjoittelu yhdessä toisten opiskelijoiden ja opettajan kanssa harjaannuttaa vuorovaikutus- ja tunnetaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuminen etiikkaan edistää kykyä pitää huolta itsestä ja muista. Eettiset pohdinnat auttavat jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä ja moraalista sekä vahvistavat itsetuntemusta ja oman identiteetin rakentamista, mikä tukee hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Omien elämänvalintojen tarkastelu etiikan käsitteistön ja teorioiden valossa vaatii luovuutta. Etiikan opiskelu on luonteeltaan monitieteistä, koska siinä pohditaan laajalti eri elämänalueisiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuten fysiikan, kemian ja lääketieteen kehityksen mukanaan tuomaa eettistä problematiikkaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Vertaispalautteen antamiseen voidaan ohjata väittely- tai muilla tehtävillä. Ohjataan huomaamaan, että filosofia kehittää itsekritiikkiä, ja tuetaan opiskelijaa myös omien elämänvalintojen, moraalisten ratkaisujen ja asenteiden itsearviointiin.

Yllä olevia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioitavissa suorituksissa painotetaan opiskelijan kykyä perustella, hahmottaa perusteluja, hallita tietoa, ilmaista selkeästi oma näkökantansa sekä sisällöllisten kokonaisuuksien hallintaa. Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen.

Voidaan ohjata väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että filosofia kehittää itsekritiikkiä mutta myös itsekritiikin vaikeutta, ja ohjataan opiskelijaa itsereflektioon ja -arviointiin.

Arvioinnissa korostetaan kykyä muodostaa, jäsentää ja arvioida eettisiä argumentteja.

Laaja-alainen osaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan osana esseiden ja muiden vastaavien tehtävien arvioinnissa korostamalla argumentointia. Yhteiskunnallista osaamista ja vuorovaikutustaitoja voidaan kehittää välittömän palautteen kautta opetustilanteissa sekä tehtävien palautteenannossa. Ohjataan vuorovaikutustaitojen itsearviointiin.

Luova osaaminen sekä monitieteinen tarkastelutapa arvioidaan erityiseksi ansioksi varsinkin kirjallisissa suorituksissa, mutta sitä ei vaadita edes korkeimpiin arvosanoihin: voidaan huomioida esimerkiksi psykologian ja yhteiskuntaopin osaamisen yhdistämistä etiikkaan erityisansiona.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta korkeammassa arvosanoissa erityisansiona nähdään kyky hahmottaa erilaisia kulttuurisia näkökulmia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen ainoastaan erityisen painavista syistä.

7.4.3. Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*

- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin
- ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoria
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan laajasti yhteiskunnan eri puolia: yhteiskuntajärjestystä, valtaa, vapauksia, tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta, poliittisia ihanteita, hyvinvointia ja taloutta. Opintojaksossa pohditaan muun muassa, mistä mainituissa asioissa on kyse ja miten ne voitaisiin oikeuttaa.

Opintojaksossa käsitellään myös ajankohtaisia kysymyksiä, jotka liittyvät esimerkiksi teknologian kehitykseen, sukupuoleen tai ympäristöön. Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisista tavoitteista opintojakso edistää myös eettistä ja ympäristöosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisista tavoitteista opintojakso edistää myös hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Vertaispalautteen antamiseen voidaan ohjata väittely- tai muilla tehtävillä. Ohjataan huomaamaan, että filosofia kehittää itsekritiikkiä, ja tuetaan opiskelijaa itsearviointiin.

Yllä olevia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioitavissa suorituksissa arvosana painotetaan opiskelijan kykyä perustella, hahmottaa perusteluja, hallita tietoa, ilmaista selkeästi oma näkökantansa sekä sisällöllisten kokonaisuuksien hallintaa. Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen.

Voidaan ohjata väittely- tai muilla tehtävillä vertaispalautteen antamiseen. Tuodaan esille sitä, että filosofia kehittää itsekritiikkiä mutta myös itsekritiikin vaikeutta, ja ohjataan opiskelijaa itserefleksioon ja -arviointiin.

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky hahmottaa, eritellä ja kommentoida keskeisiä yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan osana esseiden ja muiden vastaavien tehtävien arvioinnissa korostamalla argumentointia. Kurssin sisältöosaamisen arvioinnissa otetaan huomioon erilaisten yhteiskunnallisten kysymysten käsittely. Yhteiskunnallista osaamista ja vuorovaikutustaitoja voidaan kehittää välittömän palautteen kautta opetustilanteissa sekä tehtävien palautteenannossa. Ohjataan vuorovaikutustaitojen itsearviointiin ja niiden merkityksen huomaamiseen yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

Luova osaaminen sekä monitieteinen tarkastelutapa arvioidaan erityisesti ansioksi varsinkin kirjallisissa suorituksissa, mutta sitä ei vaadita edes korkeimpiin arvosanoihin: voidaan huomioida esimerkiksi yhteiskuntaopin ja historian osaamisen yhdistämistä yhteiskuntafilosofiaan erityisansiona.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta korkeammissa arvosanoissa erityisansiona nähdään kyky hahmottaa erilaisia kulttuurisia näkökulmia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen perustelluista syistä.

Luonnosversio 19.1.2021

7.4.4. Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*

- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealism*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa laaja-alaisista osaamistavoitteista painottuvat erityisesti monitieteisyys ja luova osaaminen. Filosofissa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa.

Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun. Monimutkaisten ongelmien käsitteleminen kehittää opiskelijoissa epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Hyvinvointiosaaminen

Epävarmuuden sietäminen kuuluu edellä mainittujen laaja-alaisen tavoitteiden ohella myös hyvinvointiosaamisen ytimeen.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Vertaispalautteen antamiseen voidaan ohjata väittely- tai muilla tehtävillä. Ohjataan huomaamaan, että filosofia kehittää itsekritiikkiä, ja tuetaan opiskelijaa itsearviointiin.

Yllä olevia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Arvioidaan esseitä tai muita kirjallisia tehtäviä ja annetaan niistä palautetta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioitavissa suorituksissa arvosana painotetaan opiskelijan kykyä perustella, hahmottaa perusteluja, hallita tietoa, ilmaista selkeästi oma näkökantansa sekä sisällöllisten kokonaisuuksien hallintaa. Arvioidaan monipuolisesti erilaisia formatiivisia ja summatiivisia tapoja käyttäen.

Korkeammissa arvosanoissa erityisenä ansiona nähdään kyky arvioida tietoa ja tutkimuksesta saatua tietoa sekä tieteellistä menetelmää.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutustaitoja arvioidaan osana esseiden ja muiden vastaavien tehtävien arvioinnissa korostamalla argumentointia. Vuorovaikutustaitoja voidaan kehittää välittömän palautteen kautta opetustilanteissa sekä tehtävien palautteenannossa.

Luova osaaminen sekä monitieteinen tarkastelutapa arvioidaan erityiseksi ansioksi varsinkin kirjallisissa suorituksissa, mutta sitä ei vaadita edes korkeimpiin arvosanoihin.

Luovasta osaamisesta, kuten havainnollisten esimerkkien käytöstä sekä monitieteisyydestä, kuten eri oppiaineiden asioiden monipuolisesta yhdistelemisestä voidaan antaa palautetta välittömästi opetustilanteessa tai kirjallisten töiden palautteessa: esimerkiksi osaamisen

yhdistämistä luonnontieteistä sekä suomen kielestä ja kirjallisuudesta teoreettiseen filosofiaan voidaan huomioida erityisansiona.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen perustelluista syistä.

7.4.5. Kritiikki, argumentaatio ja kirjoittaminen, 2 op (FI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää ja kehittää argumentaatiotaitojaan erityisesti kirjallisessa muodossa
- Tutustuu erilaisiin filosofisiin, kaunokirjallisiin ja eri tieteenalojen aineistoihin
- Harjoittelee erilaisten aineistojen analysointia ja tulkintaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa harjoitellaan ja syvennetään kirjallisen argumentaation taitoja. Opintojakso tukee valmistautumista ylioppilaskirjoitusten reaalikokeisiin ja erityisesti filosofian ylioppilaskokeeseen. Tämän lisäksi opintojakso tukee valmistautumista jatko-opintoihin humanistisilla aloilla.
- Argumentaatio kirjallisessa esityksessä
- Epistemologian, tieteenfilosofian, etiikan ja yhteiskuntafilosofian keskeisten aiheiden syventäminen ja kertaaminen
- Analysoinnin, perustelemisen, selkeän esittämisen, kyseenalaistamisen ja muiden filosofialle keskeisten tieteellisten menetelmien harjoittaminen

suomenkielinen versio 19.4.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista tutustuttamalla opiskelijaa erilaisiin aineistoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tukee vuorovaikutusosaamisen kehittymistä, erityisesti rakentavan viestinnän taitoa kirjoitusharjoitusten kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tukee yhteiskunnallista osaamista kehittämällä demokratian kannalta keskeisiä argumentointitaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelija saa opintojakson aikana palautetta suorituksistaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voidaan toteuttaa laajempaan itsenäisenä kokonaisuutena (2 op) tai liitettynä toiseen opintojaksoon (esimerkiksi muut filosofian paikalliset kokonaisuudet) (1 op).

Toteutettaessa 2 op kokonaisuutena opintojakso toimii filosofian ylioppilaskokeeseen valmistavana opintojaksona.

7.4.6. Filosofinen väittely ja keskustelu, 2 op (FI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää dialogitaitojaan
- Syventää näkökulmaansa erilaisiin ajankohtaisiin, elämäntarkastuksellisiin ja filosofisiin kysymyksiin
- Oppii paremmin perustelemaan, tarkentamaan ja arvioimaan omia mielipiteitään ja tarkastelemaan muiden näkökulmien perusteluja
- Kehittää kriittistä ajatteluaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa harjoitellaan ja syvennetään suullisen argumentaation taitoja.
- Argumentoinnin muodot
- Hyvän keskustelun periaatteet
- Ryhmäkeskusteluja yhdessä sovitusta teemasta ja ajankohtaisista kysymyksistä, esimerkiksi kirjallisuuden, viihteen ja filosofisten ajattelijoiden näkemysten pohjalta

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista tutustuttamalla opiskelijaa erilaisiin aineistoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson harjoitukset tukevat vuorovaikutusosaamisen kehittymistä, tunne- ja empatiataitojen sekä erityisesti rakentavan viestinnän taitoa suullisten harjoitusten kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tukee yhteiskunnallista osaamista kehittämällä demokratian kannalta keskeisiä argumentointitaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelija saa opintojakson aikana palautetta keskustelutaidoistaan.

7.4.7. Oikeudenmukaisuuden kysymykset, 2 op (FI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa syvennetään oikeudenmukaisuuteen liittyviä teemoja ja tutustutaan oikeudenmukaisuuteen, lakiin ja oikeuksiin liittyviin teemoihin normatiivisen etiikan, yhteiskuntafilosofian ja oikeusfilosofian näkökulmien avulla. Opintojakso tukee yhteiskuntaopin ja filosofian ylioppilaskokeisiin valmistautumista sekä valmistaa opiskeluun yhteiskuntatieteellisellä tai oikeustieteellisellä alalla.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija: Syventää käsitystään yhteiskuntafilosofiasta, erityisesti lain, oikeuden ja oikeudenmukaisuuden teemoista.
- Harjoittelee argumentointia kirjallisesti ja suullisesti
- Harjoittelee erilaisten aineistojen eettistä ja filosofista arviointia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Normatiivisen etiikan, oikeusfilosofian ja yhteiskuntafilosofian käsitys oikeudenmukaisuudesta
- Luonnonoikeusperinne ja sen yhteys kristilliseen etiikkaan ja muihin teistisiin uskontoihin
- Lakien suhde oikeudenmukaisuuteen ja yleisemmin moraalisuuteen
- Lain tai lainsäädäntöjärjestelmän luonne (mm. tapaoikeuden ja säädösoikeuden perinne)
- Retributiivinen ja distributiivinen oikeudenmukaisuus
- Erilaiset teoriat rankaisemisen perusteluista ja tavoitteista
- Erilaiset oikeuksien tyypit, suhde velvollisuuksiin, ihmisoikeuksien erityiskysymykset.

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista tutustuttamalla opiskelijaa erilaisiin aineistoihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat yhteiskunnallista osaamista kehittämällä ymmärrystä oikeusvaltiosta sekä syventävät kykyä toimia oikeudenmukaisen yhteiskunnan edistämiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suoritusmerkinnän (S).

Opiskelijoille annetaan monipuolista palautetta suorituksistaan ja työskentelystään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on ensisijaisesti tarkoitettu toteutettavaksi liitettynä toiseen filosofian (esimerkiksi FI5 tai FI6) tai muun humanistisen aineen opintojaksoon (1 op).

7.4.8. Maailmankatsomusten konfliktit? Filosofia, tieteet ja uskonnot, 2 op (FI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan syvemmin filosofian, erityistieteiden ja erilaisten uskonnollisten ja muiden maailmankatsomusten välisiin yhteyksiin ja eroihin. Tavoitteena on auttaa hahmottamaan länsimaiseen ajatteluun ja sivistysperinteeseen liittyviä jatkuvuuksia, murroksia ja konflikteja (mm. kreikkalaisen filosofian vaikutus uskonnollisiin perinteisiin, näiden vaikutus ihmiskuvaan, tieteellinen uuden ajan tieteellinen vallankumous ja sen taustat, tieteellisen maailmankuvan suhde uskonnollisiin ja muihin katsomuksellisiin maailmakuviin).
- Syventää ymmärrystä länsimaisen kulttuurin erilaisista aatteellisista tekijöistä
- Syventää ymmärrystä modernin tieteellisen tutkimuksen ja maailmankuvan luonteesta ja taustoista
- Oppii tunnistamaan ja analysoimaan julkisessa keskustelussa käsiteltyjen tieteen, filosofian ja uskontojen suhteita koskevia keskustelujen ja kiistojen taustoja ja oletuksia
- Saa tukea omien maailmankuvallisten näkemystensä tarkentamiseen ja niistä keskustelemiseen sekä ymmärtämään paremmin itselleen vieraita näkemyksiä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Filosofian, erityisesti tieteenfilosofian ja metafysiikan suhde erityistieteisiin ja tieteelliseen maailmankuvaan
- Filosofian suhde uskonnollisiin perinteisiin (erityisesti teistiset uskonnot, myös esim. buddhalaisuus)
- Uskonnonfilosofia aihealueen osana luonnonfilosofian metodit uskonnon kielen luonne
- Teemoja kuten naturalismi, luonnon valinnan teoria, ateismi, agnostisimi, kreationismi ja salaliittoteoriat
- Kriittisen ajattelun, argumentaation ja tieteellisen tutkimuksen periaatteet.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista syventämällä opiskelijan tietämystä erilaisista kulttuurimme maailmankuvallisista perinteistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson harjoitukset tukevat vuorovaikutusosaamisen kehittymistä, erityisesti auttamalla huomaan omien ja toisten näkemysten taustoja ja yhteyksiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tukee yhteiskunnallista osaamista kehittämällä demokratian kannalta keskeisiä argumentointitaitoja, erilaisten näkemysten kohtaamista ja rakentavaa vuorovaikutusta näiden välillä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso kehittää globaali- ja kulttuuriosaamiseen kuuluvaan kulttuuriperinnön ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelijoille annetaan monipuolista palautetta suorituksistaan ja työskentelystään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunniteltu yhdistettäväksi (1 op) jonkin toiseen oppiaineeseen (mm. HI, UE, ET) moduuleihin tai filosofian muihin moduuleihin, mutta voidaan toteuttaa myös omana laajempaan kokonaisuutenaan (2 op).

7.4.9. Taiteet ja filosofia, 2 op (FI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa etsitään yhteyksiä eri taiteenalojen ja filosofian aiheiden välillä sekä opitaan tunnistamaan taiteen alojen ja taideteosten käsittelemiä ja taustalla olevia filosofisia teemoja ja kysymyksiä. Samalla pohditaan taiteen tehtävää ja asemaa ihmisten elämässä, yhteiskunnallisessa keskustelussa ja muutoksessa.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii pohdittamaan taide- ja kauneuskäsitysten ongelmia
- tutustuu keskeisiin taidefilosofisiin ja estetiikan teorioihin ja käsitteistöön
- yhdistää taidefilosofian ja estetiikan aiheita ja ongelmia muihin filosofian aloihin (mm. etiikka, yhteiskuntafilosofia, epistemologia)
- laajentaa näkemystään ja tietämystään taidehistoriasta
- oppii arvioimaan ja analysoimaan eri taiteen aloja, niiden tekemisen tapoja ja taideteoksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- taiteen ja kauneuden käsite
- taiteen ja hyvän taiteen määrittelyn ongelmat
- teoriat taiteesta, kauneudesta sekä esteettisestä kokemuksesta ja arvostelusta
- taiteen ja taiteen alojen suhde yhteiskuntaan ja ympäristöön sekä taide kriittisenä tekemisenä
- monipuolisesti joidenkin eri taiteen alojen ja muotojen teosten ja aiheiden käsittelyä (mm. teatteri, elokuva, kaunokirjallisuus sekä eri kuvataiteen ja musiikin alat)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista syventämällä opiskelijan tietämystä yhteyksistä taiteen alojen filosofisten, teoreettisten ja yhteiskunnallisten teemojen välillä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson harjoitukset tukevat vuorovaikutusosaamisen kehittymistä, erityisesti auttamalla huomaan omien ja toisten näkemysten taustoja ja yhteyksiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tukee yhteiskunnallista osaamista kehittämällä demokratian kannalta keskeisiä argumentointitaitoja, erilaisten näkemysten kohtaamista ja rakentavaa vuorovaikutusta näiden välillä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso kehittää globaali- ja kulttuuriosaamiseen kuuluvaan kulttuuriperinnön ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä eri taiteen alojen ja taideteosten sekä näitä koskevien keskustelujen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Palautetta annetaan sekä suullisista että kirjallisista töistä ja osallistumisesta, ja myös vertaispalautetta ja itsearviointia käytetään. Taidefilosofisista osaamista hyödyntäen voidaan valmistaa lopputyö yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa tai yksin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso on suunniteltu yhdistettäväksi (1 op) jonkin toiseen oppiaineeseen (mm. MU, KU, IT, ÄI) moduuleihin tai filosofian muihin moduuleihin, mutta voidaan toteuttaa myös omana laajempana kokonaisuutenaan (2 op).

7.4.10. Antiikin filosofia, 2 op (FI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija hahmottaa paremmin antiikin kreikkalaisroomalaisen perinteen mittavat vaikutukset länsimaiseen sivistysperinteeseen, mukaan lukien arabialais-islamilaisten perinne
- tutustuu tarkemmin antiikin filosofian vaikutuksiin niin eri filosofian aloilla kuin eri tieteenaloilla kuten matematiikassa ja lääketieteessä, taiteenaloilla ja uskonnollisissa ja muissa maailmankatsomuksellisissa perinteissä
- tutustuu suomennettuun antiikin filosofiseen kirjallisuuteen ja tulee tietoiseksi suomessa tehtävästä monipuolisesta antiikin filosofian ja kulttuurin tutkimuksesta
- syventää osaamistaan keskeisillä filosofian osa-alueilla kuten etiikassa, yhteiskuntafilosofiassa ja epistemologiassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aiheita ja esimerkkejä varhaisesta esisokraattisesta luonnonfilosofiasta
- syventäviä teemoja klassisesta ateenaalaisesta filosofiasta (Sokrates, Platon, Aristoteles)
- teemoja hellenistisen ajan filosofisista koulukunnista (stoalaisuus, epikurolaisuus, skeptikot, kyynikot, uusplatonistit)

- teemoja filosofian vaikutuksesta roomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan, uskonnollisiin perinteisiin ja myöhempään filosofiaan ja tieteeseen keskiajalta uudelle ajalle

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista syventämällä opiskelijan tietämystä antiikin filosofian ja sivistysperinteen laajasta vaikutuksesta länsimaaisessa kulttuurissa mukaan lukien eri tieteenalat.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson harjoitukset tukevat vuorovaikutusosaamisen kehittymistä, erityisesti auttamalla huomaa omien ja toisten näkemysten taustoja ja yhteyksiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tukee yhteiskunnallista osaamista tuomalla esiin antiikin filosofian ja yhteiskunnallisen ajattelun vaikutusta länsimaiseen demokratiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso kehittää globaali- ja kulttuuriosaamista johdattamalla antiikista juontuvaan sivistysperinteeseen kuuluvien aineiden ja teemojen ja muun muassa eri oppi- ja taiteen alojen yhteyksien syvempään tuntemiseen.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Palautetta annetaan sekä suullisista että kirjallisista töistä ja osallistumisesta, ja myös vertaispalautetta ja itsearviointia käytetään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunniteltu yhdistettäväksi (1 op) jonkin toiseen oppiaineeseen (erityisesti HI, ÄI, UE ja ET) moduuleihin tai filosofian muihin moduuleihin, mutta voidaan toteuttaa myös omana laajempaan kokonaisuutenaan (2 op).

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä.

Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja ympäristöstä käyttämällä fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **edistävyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita

- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja hakokumia fysiikalle omilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

7.5.1. Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitleminen ja toteutus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Fysiikka tieteenä perustuu tutkimukseen: fysiikka on perustiede, jota muut tieteet **yhteiskunnassa** soveltavat (esim. lääketiede). Tässä opintojaksossa opiskelija saa käsityksen tieteellisestä tavasta hankkia ja perustella tietoa. Tämä on demokratiassa päätöksenteon kannalta erittäin tärkeää. Fysiikan innovaatiot mahdollistavat yrittäjyyden näkökulman huomioimisen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Fysiikan luonne on **monitieteinen**, esimerkiksi matematiikka on oleellinen osa fysiikan opintoja. Myös kemia, biologia, tietotekniikka ja maantiede ovat fysiikan monitieteellisessä opiskelussa mukana. Opiskelijoita kannustetaan toteuttamaan tuotoksia **luovasti**.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa pyritään luomaan turvallinen ilmapiiri, jossa oppiminen voi tapahtua kaikkia kunnioittavassa hengessä. **Vuorovaikutusosaamista** voidaan mm. toteuttaa kokeellisten töiden suunnittelussa, ryhmätöissä sekä työselostusten tuottamisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Oman opiskelutekniikan löytäminen ja oma tapa oppia fysiikkaa vaikuttavat opiskelijan **hyvinvointiin**, millä on merkitystä myös myöhemmillä fysiikan kursseilla, mutta myös muissakin aineissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Moduulissa harjoitellaan matemaattista mallintamista fysiikassa ja työvälinohjelmistojen hyötykäyttöä. Näiden opiskelussa opiskelijat tarvitsevat erityistä tukea ja ohjaamista. Tämä toteutuu tuntien aikana mm. opettajan antamana henkilökohtaisena ohjauksena kunkin opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Opiskelijan oppimista opintojakson aikana tukevat ja ohjaavat esimerkiksi itsearviointit, parikeskustelut ja vertaisarviointit sekä palautekeskustelut, jotka voivat olla suullisia tai kirjallisia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osa opintojakson aikaisista arvioituista tehtävistä mahdollistaa osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin. Lisäksi opintojakson päättöpäivänä voidaan pitää ryhmä- ja/tai yksilökokeita.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee yhden laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä. Tällä opintojaksolla voidaan keskittyä vuorovaikutusosaamisen arviointiin, mikä toteutuu esimerkiksi kokeellisten töiden suunnittelussa, ryhmätöissä sekä työselostusten tuottamisessa.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.2. Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen*

Paikallinen lisäys

- voidaan tarkastella paikallisia energiantuotannon tapoja ja niiden ympäristövaikutuksia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ilmastonmuutoksen sekä kestävän energiantuotannon edellytysten ymmärtäminen ja edistäminen syventävät opiskelijan tietoa **eettisyydestä ja ympäristöosaamisesta**.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ilmastonmuutos on **globaali** ongelma, mutta siihen suhtautuminen voi olla **kulttuurisidonnaista**. Opintojaksolla opiskelija saa perusvalmiuksia fysiikasta, joka mahdollistaa osallistuminen **yhteiskunnalliseen** keskusteluun ja päätöksentekoon.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lisäksi opiskelijaa kannustetaan pohtimaan luovasti oman toiminnan ja valintojen merkitystä **yhteiskunnan ja ympäristön** kannalta. Tätä toteutetaan mm. uusien energiantuotantotapojen ideoinnissa ja energiankulutuksen pohtimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan tiedonhankintaa fysiikassa ja kiinnitetään huomiota lähdekriittisyyteen. Näiden opiskelussa opiskelijat tarvitsevat tukea ja ohjaamista. Tämä toteutuu tuntien aikana mm. opettajan antamana ohjauksena opiskelijaryhmille tarpeiden mukaisesti. Opiskelijan oppimista opintojakson aikana tukevat ja ohjaavat esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskustelut sekä vertaisarvioinnit ja palautekeskustelut, jotka voivat olla suullisia tai kirjallisia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osa opintojakson aikaisista arvioiduista tehtävistä mahdollistaa osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi opintojaksolla tuotetut esitelmät ja ryhmätyöt. Lisäksi opintojakson päättöpäivänä voidaan pitää ryhmä- ja/tai yksilökokeita.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä. Oman toiminnan ympäristövaikutusten arviointi voidaan toteuttaa tällä opintojaksolla esimerkiksi itse- tai vertaisarvioinnilla, joita voidaan käyttää eettisyys- ja ympäristöosaamisen formatiivisessa sekä myös summatiivisessa arvioinnissa.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.3. Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduuli antaa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan **yhteiskunnalliseen** keskusteluun ja päätöksentekoon. Mikä olisi paras tulevaisuuden energian tuotannon muoto?

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyydessä ja ympäristöosaamisessa on oleellisena osana oman toiminnan merkitys yhteiskunnan ja ympäristön kannalta: mitä minä voin tehdä omassa elämässäni?

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Moduuli syventää matemaattista mallintamista fysiikassa ja työvälineohjelmistojen hyötykäyttöä. Näiden hallinnassa opiskelijat tarvitsevat erityistä tukea ja ohjaamista. Tämä toteutuu tuntien aikana mm. opettajan antamana henkilökohtaisena ohjauksena kunkin opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Keskeisten taitojen kehittymistä seurataan esimerkiksi pienten testien, kokeellisten töiden ja muiden annettujen tehtävien kurssin aikaisella arvioinnilla ja palautteella. Lisäksi voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia ja vertaisarviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osa kurssin aikaisista arvioiduista tehtävistä mahdollistaa osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin. Lisäksi kurssin päättöpäivänä voidaan pitää ryhmä- ja/tai yksilökokeita.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä. Tällä kurssilla voidaan esimerkiksi keskittyä yhteiskunnallinen osaamisen arviointiin energian tuotantotapoihin liittyvien ryhmätehtävien ja -keskustelujen suoriutumisen näkökulmasta. Eräs tapa toteuttaa laaja-alaisen osaamisen formatiivinen ja summatiivinen arviointi on kurssin aikana ja lopussa tapahtuvat itsearviointit.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.4. Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan **hyvinvointia** edistää liikenneturvallisuuden fysikaalinen ymmärtäminen ja liikkumiseen/urheiluun liittyvä turvallisuus (esim. turvavyöt, auton rakenne, kitka, pyöräilykypärä).

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla voidaan tarkastella **monitieteisesti ja luovasti** uusia liikennetratkaisuja (mm. sähkö, kaasu, vety) ja suunnitella ja toteuttaa urheiluun liittyvien suureiden mittausta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelijan kurssin aikainen tukeminen ja ohjaaminen toteutuvat mm. opettajan antamana henkilökohtaisena ohjauksena kunkin opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Keskeisten taitojen kehittymistä seurataan esimerkiksi pienten testien, kokeellisten töiden ja muiden annettujen tehtävien kurssin aikaisella arvioinnilla ja palautteella. Lisäksi voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia ja vertaisarviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osa kurssin aikaisista arvioiduista tehtävistä mahdollistaa osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin. Lisäksi kurssin päättöpäivänä voidaan pitää ryhmä- ja/tai yksilökokeita.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta osa-alueen arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä. Tällä kurssilla voidaan esimerkiksi keskittyä opiskelijoiden hyvinvointiin liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Eräs tapa toteuttaa laaja-alaisen osaamisen formatiivinen ja summatiivinen arviointi on kurssin aikana ja lopussa tapahtuvat itsearviointit.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.5. Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Paikallinen lisäys

- mahdollinen tutustuminen aaltoliikkeen käyttöön lääketieteellisessä fysiikassa

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- momentti ja kappaleen kiertäminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikiikthyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike

- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

- mahdollisesti tutustutaan musiikkikeskuksen akustiikkaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamiseen liittyvät melun haittavaikutukset ja kuulon suojaaminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaamisen osa-alueita ovat muun muassa turvallisuusnäkökohdat maanjäristyksissä ja tsunamieissa (mm. rakentaminen ja hälytysjärjestelmät).

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan toteuttaa esimerkiksi ryhmätöillä, kokeiden suunnittelulla ja työselostuksilla ryhmissä, pari- ja palautekeskusteluina ja vertaisarviointina.

Opintojakson arviointi   Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Moduuli syventää matemaattista mallintamista fysiikassa ja työvälineohjelmistojen hyötykäyttöä. Näiden hallinnassa opiskelijat tarvitsevat erityistä tukea ja ohjaamista. Tämä toteutuu tuntien aikana mm. opettajan antamana henkilökohtaisena ohjauksena kunkin opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Keskeisten taitojen kehittymistä seurataan esimerkiksi pienten testien, kokeellisten töiden ja muiden annettujen tehtävien kurssin aikaisella arvioinnilla ja palautteella. Lisäksi voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia ja vertaisarviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osa kurssin aikaisista arvioituista tehtävistä mahdollistaa osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin. Lisäksi kurssin päättöpäivänä voidaan pitää ryhmä- ja/tai yksilökokeita.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä. Tällä kurssilla voidaan esimerkiksi keskittyä hyvinvointiosaamisen arviointiin melun haittavaikutuksiin ja kuulon suojaamiseen liittyvien ryhmätehtävien ja -keskustelujen suoriutumisen näkökulmasta. Eräs tapa toteuttaa laaja-alaisen osaamisen formatiivinen ja summatiivinen arviointi on kurssin aikana ja lopussa tapahtuvat itsearviointit.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.6. Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaal homogeenisessä sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Paikallinen lisäys

- mahdollinen tutustuminen sähkön käyttöön lääketieteessä ja paikallisessa teollisuudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnalliseen osaamiseen liittyvät sähköturvallisuuden ymmärtäminen ja ylläpito, sähkön säästäminen arkisin valinnoin ja sähkölaitteiden turvallinen käyttö.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaa osaamisesta esimerkkinä ovat elektroniikka ja akkutekniikat.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristö- ja eettiseen osaamiseen liittyy energiantuotannon ympäristövaikutukset ja sen vaikutus ilmastomuutokseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisessa tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia osallistua sähköenergiaan ja sähköön käyttöön liittyviin keskusteluihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakso syventää matemaattista mallintamista fysiikassa ja työvälinohjelmistojen hyötykäyttöä. Näiden hallinnassa opiskelijat tarvitsevat erityistä tukea ja ohjaamista. Tämä toteutuu tuntien aikana mm. opettajan antamana henkilökohtaisena ohjauksena kunkin opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Keskeisten taitojen kehittymistä seurataan esimerkiksi pienten testien, kokeellisten töiden ja muiden annettujen tehtävien kurssin aikaisella arvioinnilla ja palautteella. Lisäksi voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia ja vertaisarviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osa kurssin aikaisista arvioiduista tehtävistä mahdollistaa osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin. Lisäksi kurssin päättöpäivänä voidaan pitää ryhmä- ja/tai yksilökokeita.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä. Tällä kurssilla voidaan esimerkiksi keskittyä yhteiskunnallisen osaamisen arviointiin sähköturvallisuuteen ja sähköön säästämiseen liittyvien ryhmätehtävien ja -keskustelujen suorittamiseen hakokulmasta. Eräs tapa toteuttaa laaja-alaisen osaamisen formatiivinen ja summatiivinen arviointi on kurssin aikana ja lopussa tapahtuvat itsearviointit.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.7. Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

- Mikäli mahdollista niin tutustutaan paikalliseen energialaitoksen toimintaan. Samalla syvennyttään sähköturvallisuuden ymmärtämiseen, ylläpitoon ja sähköön säästämiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osa-alueet tulevat esille mm. sähköenergian tuotannon ja siirron sekä energiankulutuksen merkityksen ymmärtämisessä yhteiskunnan toiminnan kannalta. Tässä yhteydessä on syytä tarkastella säteilyturvallisuutta ja säteilyn sovellutuksia ympäristön ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sähkömagneettinen tiedonsiirto on elintärkeä nykyisen yhteiskunnan kannalta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson arvioinnissa on otettava huomioon opintojakson laaja sisältömäärä. Opintojaksoa voisi olla järkevää rytmittää usealla kokeella tai tuotoksella, jolloin työmäärä jakautunee tasaisemmin opintojakson aikana. Lisäksi voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia ja vertaisarviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Tässä vaiheessa opintoja olisi syytä testata suurien asiakokonaisuuksien hallintaa esimerkiksi koko opintojakson asioiden osaamista mittaavalla testillä. Opintojaksolla voidaan opiskelijan tavoitteiden toteutumista testata mm. Työselostuksella. Itsenäinen suoritus on mahdollinen opiskelijan keskusteltuaan asiasta opettajan kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Tässä vaiheessa opintoja olisi syytä testata suurien asiakokonaisuuksien hallintaa esimerkiksi koko opintojakson asioiden osaamista mittaavalla testillä. Testi voi sisältää mm. Monitieteisen ja luovan osaamisen ja Yhteiskunnallisen osaamisen osa-alueiden (keskeisissä sisällöissä mainittuja) asioita.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.8. Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva maailmankuva ja kvantittumisteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan säteilyturvallisuutta sekä säteilyn sovelluksia tutkimalla mahdollisuuksien mukaan ympäristön ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan terveysteknologialla, säteilyturvallisuudella, radioaktiivisen säteilyn hyötykäytöllä ja ydinenergialla (mm. fissio, fuusio ja ydinjätteen varastointi).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson arvioinnissa on otettava huomioon opintojakson laaja sisältömäärä. Opintojaksoa voisi olla järkevää rytmittää usealla kokeella tai tuotoksella, jolloin työmäärä jakautunee tasaisemmin opintojakson aikana.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Tässä vaiheessa opintoja olisi syytä testata suurien asiakokonaisuuksien hallintaa esimerkiksi koko opintojakson asioiden osaamista mittaavalla testillä. Opintojaksolla voidaan opiskelijan tavoitteiden toteutumista testata mm. työselostuksella. Lisäksi voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia ja vertaisarviointia.

Laaja-alainen osaaminen

Tässä vaiheessa opintoja olisi syytä testata suurien asiakokonaisuuksien hallintaa esimerkiksi koko opintojakson asioiden osaamista mittaavalla testillä. Testi voi testata tai arvioida mm. Yhteiskunnallisen osa-alueen asioita ja Eettisen ja ympäristöosaamisen osa-alueen asioita, joita mainitaan keskeisissä sisällöissä.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.9. Fysiikan kertaus, 2 op (FY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää osaamistaan erilaisten fysiikan osa-alueilla 40 oppituntin tyypisissä tehtävissä
- vahvistaa valmiuksiaan jatko-opintoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- fysiikan opintojaksojen keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelijoiden henkilökohtaiset tavoitteet ylioppilaskirjoituksissa sekä vaihtelevat taitotasot huomioiden opettajan antama henkilökohtainen ohjaus tuntien aikana korostuu tässä opintojaksossa.

Opettaja voi henkilökohtaisen suullisen ohjauksen lisäksi antaa opiskelijalle kirjallista palautetta esimerkiksi vain yksittäisistä harjoituksista ylioppilaskokeen tyypisissä tehtävissä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson lopussa voidaan pitää yksilökoee. Opintojakso arvioidaan opintojakson päätteeksi suoritusmerkinnällä.

Laaja-alainen osaaminen

Arviointi toteutetaan suullisen palautteen muodossa.

Lusimos versio 19.11.2021

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.5.10. Kokeellinen fysiikka, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää kokeellisen tiedonhankinnan taitoja
- harjaantuu virheen kvalitatiivisessa arvioinnissa ja osaa sen pohjalta kehittää valitsemaansa mittausmenetelmää
- tutustuu kvantitatiiviseen virheen arviointiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokeellisen työn suunnittelu
- mittalaitteiden turvallinen käsittely
- mittaustulosten analyysi
- työselostuksen laatiminen
- mahdollisuuksien mukaan vierailuja paikallisiin yrityksiin ja tutkimuslaitoksiin

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso voidaan toteuttaa esimerkiksi ryhmätöillä, tutkimusten suunnittelulla ja työselostuksilla ryhmissä ja yksilökohtaisesti, pari- ja palautekeskusteluina ja vertaisarviointina.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso voidaan toteuttaa esimerkiksi ryhmätöillä, tutkimusten suunnittelulla ja työselostuksilla ryhmissä ja yksilökohtaisesti, pari- ja palautekeskusteluina ja vertaisarviointina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakso syventää matemaattista mallintamista fysiikassa ja työvälinohjelmistojen hyötykäyttöä kokeellisessa työskentelyssä. Näiden hallinnassa opiskelijat tarvitsevat erityistä tukea ja ohjaamista. Tämä toteutuu tuntien aikana mm. opettajan antamana henkilökohtaisena ohjauksena kunkin opiskelijan tarpeiden ja kokeellisen työn mukaisesti. Keskeisten taitojen kehittymistä seurataan esimerkiksi kokeellisten töiden ja muiden annettujen tehtävien kurssin aikaisella arvioinnilla ja palautteella. Lisäksi voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia ja vertaisarviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saamiseksi opiskelijan tulee tehdä opintojaksossa määrättyt työt ja niihin kuuluvat työselostukset.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen sekä Vuorovaikutustaitojen kehittymistä voidaan seurata kurssin aikana itsearvioinnin keinoin.

Itsenäinen suoritus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.5.11. Tähtitiede, 2 op (FY11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tunnistaa ja löytää tähtitaivaan kohteita kuten planeettoja, tähtiä ja tähtijoukkoja havaintovälineiden tai kartastojen avulla
- perehtyy erilaisten tähtitieteellisten järjestelmien kehitykseen
- osaa muodostaa kokonaiskuvan maailmankaikkeuden rakenteesta ja maapallon asemasta avaruudessa
- tuntee tähtitieteen tutkimuksen haasteita ja osaa arvioida tähtitieteellisen tiedon merkitystä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tähtitaivaan kohteet ja niiden havainnointi
- planeettakunta ja sen tutkimus
- Aurinko, tähdet, tähtien kehitys
- Linnunrata, galaksit ja tähtijärjestelmät
- laajeneva maailmankaikkeus, kosmologiset havainnot

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla voidaan esitellä tieteellisen tutkimuksen menetelmiä ja rakentaa esimerkiksi vesiraketteja, joissa opiskelijoiden luovuus yhdistyy kokeelliseen työhön. Havaintoja voidaan tehdä paikallisesti tai vierailemalla harrastajatähtitornilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelijan omia kiinnostuksen kohteita ja taitoja voidaan hyödyntää antamalla niihin liittyviä tehtäviä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijoiden omia projektitöitä voidaan tarkastella päättöpäivänä esimerkiksi vesiraketien lennättämiskokeella ja ryhmäkeskusteluilla ajankohtaisista aiheista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saa osallistumalla aktiivisesti kurssin tehtävien tekemiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Luovuuteen liittyviä aktiviteetteja voivat olla esimerkiksi oman vesiraketin suunnittelu ja rakentaminen, Mars-aseman suunnittelu, planeettakunnan tai tähtikuvion pienoismallin rakentaminen. Tieteellisen tutkimuksen näkökulmaa voidaan esitellä vaikkapa vertailemalla planeettojen kaasukehiä maapallon ilmakehään ilmastomuutoksen näkökulmasta tai osallistumalla internetin kautta johonkin tutkimusprojektiin (esim. Zooniverse).

Itsenäinen suoritus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.5.12. Suhteellisuusteoriaa ja fysiikan kertausta, 2 op (FY12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- täydentää fysiikan kurssien sisältöjä siten, että opiskelijalle syntyy lisää valmiuksia vastata haastaviin ylioppilastehtäviin ja korkeakoulujen/yliopistojen pääsykoetehtäviin
- ymmärtää yleisen suhteellisuusteorian käsitteellisen perustan sekä siihen johtaneen ajattelun kehitystä klassisen maailmankuvan murtumisen ja suppean suhteellisuusteorian, sekä muutamien keskeisten ilmiöiden kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- fysiikan opintojaksojen täydentäminen ja syventäminen (opintojaksolla voidaan ottaa huomioon opiskelijoiden toivomuksia)
- yliopistojen pääsykoetehtävien harjoittelu
- suppean suhteellisuusteorian postulaatit
- suppean suhteellisuusteorian efektit: ajan dilataatio, Lorentzin kontraktio, massan ja energian yhteys
- yleisen suhteellisuusteorian efektit: valon taipuminen gravitaatiokentässä, gravitaation punasiirtymä, mustat aukot ja gravitaatioaalto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla korostuu pääsykoetehtävien laskennallisten tehtävien tekeminen ilman tietokoneen ohjelmia ja sähköisiä apuvälineitä. Tehtävät ovat vaativia ja edellyttävät eri fysiikan osa-alueiden osaamista, mikä vaatii myös luovaa osaamista. Monitieteisyys tulee esille suhteellisuusteoriaosuudessa: siinä yhdistyvät fysiikka, tähtitiede, tieteen filosofia ja historia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelijan oppimista tuetaan kurssin aikana henkilökohtaisen suullisen palautteen muodossa. Opiskelijan ryhmätöitä arvioidaan kurssilla tehtävässä suhteellisuusteoria-aiheisessa esitelmän suunnittelussa.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Kurssilla ei pidetä kokeita, eikä kurssilla anneta varsinaisia kotitehtäviä. Päätöspäivänä esitetään sovitusta suhteellisuusteoria-aiheesta esitelmä ryhmissä, josta annetaan arviointi ja palaute.

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojaksokohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Kurssilla ei ole numeroarviointia. Kurssin suorittamismerkintä edellyttää osallistumista kurssin aktiviteetteihin.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen sekä Vuorovaikutustaitojen kehittymistä seurataan kurssin aikana itsearvioinnin keinoin.

Itsenäinen suoritus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: tieteellisen teorian muodostuminen teoreettisen mallintamisen ja empiiristen kokeiden vuorovaikutuksena.

7.5.13. Muut fysiikan opinnot, 2 op (FY13)

Tavoitteet Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- syventää lukiossa suoritettuja fysiikan opintoja
- antaa jatko-opintovalmiuksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- syventävät fysiikan opinnot
- fysiikan erityisosaaminen

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa

opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi kartoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnaissa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien taitojensa kehittämiseen sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan

kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

Luonnosversio 19.1.2021

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomedian tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisilla menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

7.6.1. Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että **luonnosversio 19.1.2021**

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomedialla hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt, kuten ilmastonmuutos sekä väestömaantiede mahdollistavat monipuoliset vuorovaikutukseen perustuvat työtavat. Näitä ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöt sekä väittelyt. Näiden tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan muiden opiskelijoiden kanssa ja kuuntelemaan toisten näkemyksiä.

Opiskelija oppii ymmärtämään hyvinvoinnin jakautumisen, köyhyyden ja pakolaisuuden merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle. Hän oppii katsomaan eri näkökulmista ja harjoittelee sovittelun ja empatian taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson sisältö ohjaa opiskelijaa monitieteelliseen ajatteluun. Keskeisinä teemoina ovat ympäristön ja ihmiskunnan muutosten aiheuttamat ongelmat sekä niiden mahdolliset ratkaisukeinot.

Opintojaksolla seurataan ajankohtaisia uutisia, minkä myötä opiskelijan tiedonhankinta ja -esittämistavat kehittyvät. Samalla opiskelija kehittyy arvioimaan tiedon luotettavuutta.

Opintojaksolla opiskelija oppii käyttämään maantieteen peruskäsitteistöä.

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan käyttämään monipuolisesti geomedialla, esimerkiksi analysoimaan aineistoja, tulkitsemaan karttoja ja diagrammeja sekä seuraamaan ajankohtaisia asioita mediassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käydään läpi kestävän kehityksen periaatteet, mitkä ovat sen osa-alueet, ja miten niiden eteen voi tehdä työtä yksilötasolla aktiivisena kansalaisena ja toisaalta yhteiskunnan tasolla kansainvälisellä yhteistyöllä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan kestävän kehityksen sitoumuksia, kuten Agenda 2030 –tavoitteet, ja osaa käyttää niitä eettisten perustelujen pohjana.

Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää käsitystään ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida formatiivisesti esimerkiksi käyttämällä väittelyissä tai ryhmäkeskusteluissa itse- ja vertaisarviointia. Itsearviointia voidaan käyttää myös, kun harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä, geomedian omaa tuottamista edellyttävillä tehtävillä tai mediaseurantatehtävillä.

Eettistä ja ympäristöosaamista, kuten kykyä perustella näkemyksiä eettisissä kysymyksissä tai kulutusratkaisuihin, voidaan arvioida formatiivisesti pari- ja ryhmäkeskusteluiden tai väittelyiden avulla.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida itsearvioinnin avulla esim. omia kulutustottumuksia arvioimalla.

Globaalia ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida itsearviointina, jossa opiskelija arvioi oman alueellisen identiteettinsä ja maailmankatsomuksensa muuttumista kurssin aikana.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

7.6.2. Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Luonnosversio 19.1.2021

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tuodaan esiin hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä näkökulmia luonnonriskien kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla voidaan tehdä ryhmä- ja paritöitä, joissa harjoitellaan vastuun ottamista yhteisestä tehtävästä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tuodaan esiin luonnonmaantieteellisten ilmiöiden yhteyksiä fysiikan, kemian ja biologian oppiaineiden sisältöihin, esim. veden ja kiviaineksen kiertokulun, Auringon säteilyn, aurinkokunnan rakenteen, kasvillisuusalueiden jne. yhteydessä. Sen lisäksi opintojaksolla opetellaan käyttämään luonnonmaantieteen peruskäsitteistöä ja vertaillaan luonnonmaantieteellisten ilmiöiden alueellista esiintymistä

eri alueilla ja pohditaan niiden syy-seuraussuhteita. Opintojaksolla harjoitellaan luonnonmaantieteellisen tiedon hankkimista erilaisista lähteistä, kuten viranomaissivustoilta, tutkimuslaitoksista ja uutisista. Lisäksi harjoitellaan geomedian tuottamista ja tulkintaa, esimerkiksi diagrammien ja kaavioiden piirtämistä sekä maastokarttojen ja valokuvien tulkintaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tehdään aktiivista median seuranta ajankohtaisista luonnonmaantieteen ilmiöistä ja riskeistä. Opintojaksolla käsitellään luonnonvarojen syntyminen luonnontieteellistä perustaa, mikä vahvistaa ympäristöosaamista ja -tietoutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään luonnonvarojen syntyminen luonnontieteellistä perustaa, mikä vahvistaa ympäristöosaamista ja -tietoutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ajankohtaisia globaaleja luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä, esimerkiksi uutisia seuraamalla ja aihepiireihin yhdistämällä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaation ja osaamisen kehityksestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan kykyä ymmärtää luonnonmaantieteellisiä riskejä voidaan arvioida formatiivisesti yksilö-, pari- tai ryhmätöiden avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esimerkiksi ryhmä- ja paritöihin liittyvänä vertaisarviointina.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tulkinta- ja harjoitustehtävillä voidaan arvioida opiskelijan kykyä hyödyntää monipuolista luonnontieteellistä osaamistaan. Myös itse tuotettua geomediala voidaan hyödyntää arvioinnissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Voidaan arvioida formatiivisesti esimerkiksi erilaisten keskusteluiden avulla. Kurssin formatiivisessa tai summatiivisessa arvioinnissa voidaan lisäksi hyödyntää ajankohtaisiin luonnonmaantieteellisiin ilmiöihin liittyvää mediaseurantatehtävää.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kykyä perustella luonnonvarojen synnyn luonnontieteellistä perustaa voidaan arvioida pari- ja ryhmäkeskusteluiden tai väittelyiden avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan arvioida formatiivisesti esimerkiksi erilaisten keskusteluiden tai itse tuotetun geomedian avulla. Formativisessa tai summatiivisessa arvioinnissa voidaan hyödyntää ajankohtaisiin luonnonmaantieteellisiin ilmiöihin liittyvää mediaseurantatehtävää.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

7.6.3. Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

Luonnosversio 19.1.2021

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet

- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä ihmismaantieteen näkökulmasta. Lisäksi alueellisen identiteetin käsitteen avulla vahvistetaan itsetuntemusta.

Vuorovaikutusosaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksolla voidaan käsitellä väestö- ja kulttuurimaantieteen teemoja pari- ja ryhmätyöskentelyn kautta. Opintojakson aihealueet ovat usein esillä eri medioissa, joten ajankohtaisesta uutisoinnista löytyy hyviä tapausesimerkkejä yhdessä keskusteltavaksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tuodaan esiin yhteyksiä muiden yhteiskunnallisten oppiaineiden kuten yhteiskuntaopin ja historian sisältöjen kanssa. Tällaisia yhteisiä teemoja ovat esimerkiksi väestöasiat ja muuttoliike. Opintojaksolla tarkastellaan ihmismaantieteellisten ilmiöiden alueellista esiintymistä ja pohditaan niiden taustalla olevia syy-seuraussuhteita monipuolisesti esimerkiksi luonnonmaantieteellisten ja historiallisten tekijöiden kautta. Lisäksi opintojaksolla opetellaan käyttämään ihmismaantieteen peruskäsitteistöä. Opintojaksolla harjoitellaan ihmismaantieteellisen tiedon hankkimista erilaisista lähteistä, kuten tutkimuslaitosten ja viranomaisten ylläpitämillä sivustoilla sekä monipuolisista uutislähteistä. Opintojaksolla harjoitellaan monipuolisesti geomedian tuottamista ja tulkintaa, esimerkiksi diagrammien ja kaavioiden piirtämistä sekä erilaisten teemakarttojen ja valokuvien tulkintaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään ihmismaantieteen osa-alueita ja niille tyypillisiä ilmiöitä kestävä kehityksen periaatteiden näkökulmasta. Opintojaksolla korostetaan globaalin vastuun merkitystä ja yksilön kykyä ottaa se huomioon myös omassa toiminnassaan, esimerkiksi tekemällä kestävä kehityksen mukaisia valintoja ravinto- ja vaateasioissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla perehdytään uusiutuvien luonnonvarojen syntytapoihin ja merkitykseen ihmiselle. Opintojaksolla keskustellaan myös ihmisen vaikutuksista maankäyttöön ja rakennettuun ympäristöön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta. Opintojaksolla käsiteltävä kulttuuripiirien tuntemus lisää opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi mediaseurannan avulla, jossa perehdytään ajankohtaisiin ihmistoimintaan ja ympäristöön liittyviin riskeihin maapallolla.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida formatiivisesti tai summatiivisesti esimerkiksi vertaisarviointina pari- ja ryhmäkeskusteluissa. Voidaan harjoitella itse- ja vertaisarvioinnin kautta myös taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida aineistopohjaisilla tulkintatehtävillä tai geomedian omaa tuottamista edellyttävillä tehtävillä.

Eettistä ja ympäristöosaamista, kuten kykyä perustella näkemyksiä luonnonvarojen kestäväään käyttöön tai ihmisoikeuksiin liittyen, voidaan arvioida pari- ja ryhmäkeskusteluiden tai väittelyiden avulla.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida itsearvioinnin avulla esimerkiksi omia kulutustottumuksia arvioimalla.

Globaalia ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi itsearvioinnin avulla, jossa opiskelija arvioi oman alueellisen identiteettinsä ja maailmankatsomuksensa kehittymistä kurssin alussa ja lopussa ja lopuksi tuloksista keskustellaan pienryhmissä.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

7.6.4. Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusprosessin suunnittelu, kartoitus, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämiseksi

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelijalle annetaan mahdollisuus oman elinympäristön muokkaamiseen ja osallistuvaan suunnitteluun (maantieteellinen osallistumis- ja vaikuttamisprojekti). Geomedian sovellusten myötä opiskelijalle muodostuu käsitys teknologian vastuullisesta käytöstä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa voidaan harjoittaa vuorovaikutusosaamista erilaisilla pari- ja ryhmätöillä esimerkiksi aluesuunnittelussa. Opintojaksoon sisältyvän tutkielman tai projektin voi toteuttaa myös pari- tai ryhmätöinä, joka esitetään koko opetusryhmälle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisältämät teemat, kuten esimerkiksi aluesuunnittelu, yhdistyvät erityisesti yhteiskuntaoppiin. Luovaa osaamista voidaan harjoittaa opintojaksoon sisältyvässä osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä aluesuunnittelun lähtökohdista ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan aluesuunnitteluun. Opiskelija saa valmiuksia osallistua oman lähialueensa kehittämiseen.

Opintojakson aikana on mahdollisuus tehdä myös laajempi aktiivisen kansalaisen osallistumis- ja vaikuttamisprojekti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa soveltaa maantieteellistä osaamista omassa arkielämässä ja eettisissä pohdinnoissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija voi tarkastella ja tulkita globaaleja ilmiöitä geomedian, kuten satelliitti- ja kartta-aineistojen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Opettaja voi tukea opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen, opiskelijan käytännön työskentelyyn, tuntiaktiivisuuteen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Opettaja valitsee vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioitavaksi; valinnassa voidaan kuunnella myös opiskelijoiden mielipiteitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esimerkiksi aluesuunnitteluun liittyvissä tehtävissä, opintojakson aikana tehtävässä tutkielmassa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan kykyä teknologian vastuulliseen käyttöön sekä oman elinympäristön muokkaamiseen ja osallistavaan suunnitteluun liittyen voidaan arvioida opintojakson aikana toteutettavassa osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tehtävän tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin arvioinnissa voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia. Osallistumis- ja vaikuttamisprojektia voidaan käyttää myös osana opintojakson summatiivista arviointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi kestävään kehitykseen ja aluesuunnitteluun liittyvissä yksilö- pari- ja ryhmätoissa. Opintojakson aikana toteutettavan osallistumis- ja vaikuttamisprojektin arvioinnissa voidaan hyödyntää itse- ja vertaisarviointia. Osallistumis- ja vaikuttamisprojektia voidaan käyttää myös osana opintojakson summatiivista arviointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Maantieteellisen osaamisen yhdistämisessä opiskelijan arkielämään ja eettiseen pohdintaan voidaan käyttää pari- ja ryhmäkeskusteluja sekä niihin liittyviä itse- ja vertaisarvioiteja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan kykyä tulkita globaaleista ilmiöistä geomedian avulla tuotettuja aineistoja voidaan arvioida esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Opintojakso itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

7.6.5. Maantieteen kertaus, 2 op (GE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu erilaisiin maantieteen tehtävätyyppeihin
- oppii hahmottamaan laajoja asiakokonaisuuksia
- oppii laatimaan vastauksia oppiainerajat ylittäviin maantieteen tehtäviin
- oppii analysoimaan karttoja ja laatimaan annetun aineiston pohjalta kuvauksen alueesta
- oppii visualisoimaan annettua tietoa karttoina ja diagrammeina
- parantaa valmiuksiaan menestyä maantieteen ylioppilaskirjoituksissa sekä tulevaisuuden jatko-opinnoissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan maantieteen pakollisen (GE1) ja syventävien (GE2-4) opintojaksojen sisältöjä.
- perehdytään ylioppilaskokeen rakenteeseen ja tehtävätyyppeihin
- harjoitellaan vastaamista sekä kokeessa ja jatko-opinnoissa vaadittavia tietoteknisiä taitoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan asettamaan tavoitteita työskentelylleen (mm. aikataulus) ja kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn. Jakson aikana kiinnitetään huomiota myös opiskelijoiden jaksamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kykyään maantieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tiedon analysointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson aikana opiskelijan taitojen kehittymistä seurataan itsearvioinnin sekä opettajalta saadun palautteen avulla.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

7.6.6. Maantieteen työkurssi, 2 op (GE6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Tavoitteena on, että opiskelija soveltuvien osien osaa suunnitella ja toteuttaa oman maantieteellisen tutkimuksen
- osaa kirjoittaa työselostuksen ja tutkimusraportin
- oppii maantieteen kenttätyöskentelyn perustaitoja
- oppii tulkitsemaan maaston muotoja karttojen avulla
- oppii tekemään paikkatieto-ohjelmien ja karttaohjelmien avulla omaa maantieteellistä materiaalia
- osaa soveltaa aiemmilla maantieteen opintojaksoilla opiskeltuja asioita
- ymmärtää maantieteen näkymisen arkielämässä
- tutustuu maantieteen eri osa-alueisiin ja ammatteihin, joissa näitä osa-alueita sovelletaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maantieteelliset kenttätutkimukset: maastossa tehtävät työt, työselostusten ja tutkimusraporttien laatiminen, mahdolliset vierailut
- Kartat ja paikkatietoaineistot: geomedian tuottaminen ja analysoiminen, paikkatietoaineistojen tulkitseminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan asettamaan tavoitteita työskentelylleen ja kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla suunnitellaan ja tehdään tutkimustöitä yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista. Erilaisissa ryhmäkeskusteluissa ja tutkimustulosten esittelyissä harjoitellaan maantieteelliseen tietoon perustuvaa argumentointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisia tutkimusaineistoja erilaisten aineistotehtävien kohdalla. Monitieteinen ajattelu tulee esille maantieteellisten ilmiöiden tarkastelussa. Luovaa osaamista harjoitetaan monipuolisten työtapojen, kuten mallintamisen, avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla voidaan harjoitella kansalaisvaikuttamista esimerkiksi laatimalla perusteltu, tutkimustuloksiin nojaava mielipidekirjoitus johonkin paikalliseen maantieteen alaan liittyvään hankkeeseen liittyen. Opiskelijaa kannustetaan seuraamaan maantieteen alaan liittyviä uutisia ja tutkimuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi voi perustua esimerkiksi työselostuksista tai tutkimusraporteista koottuun portfolioon.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksolla valitaan arvioitavaksi vähintään kaksi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan opintojakson alussa asettamaan omat tavoitteet ja tavoitteiden saavuttamista tuetaan ja kannustetaan opintojakson aikana. Tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida itsearvioinnin avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan harjoitella tutkimustöistä annettavan vertaispalautteen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Täsmällistä maantieteen alaan liittyvien käsitteiden käyttöä voidaan arvioida tutkimusraporttien yhteydessä. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida kokeellisten töiden yhteydessä itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan kykyä analysoida maantieteen alaan liittyviä uutisia ja tutkimuksia voidaan arvioida vertaispalautteen ja itsearvioinnin avulla.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään aikaisemmillä opintojaksoilla käsiteltyjen aiheiden pohjalta saavutettua maantieteellistä tietoutta ja osaamista. Opintojaksolla tehdään käytännön läheistä maantieteen tieteenalalle ominaista työskentelyä esimerkiksi maastotyöskentelynä.

7.6.7. Suomen maantiede, 2 op (GE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee Suomen luonnon, maiseman sekä ihmistoiminnan kehitykseen ja vuorovaikutukseen vaikuttaneita tekijöitä.
- Opiskelija harjaantuu maantieteellisen aineiston tuottamisessa ja tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suomalaisen luonnonympäristön kehitys: viimeisen jääkauden vaikutus Suomen luonnonympäristön kehitykseen, Itämeren kehitys, maankohoaminen, kasvillisuuden kehitys, eläinten saapuminen jääkauden jälkeiseen Suomeen
- Suomalainen luonto: maankamara, yleisimmät mineraalit ja kivilajit, metsätyypit, suotyypit, vesistöalueet ja päävedenjakajat, sää ja ilmasto
- Suomen kulttuurimaantiede: väestö ja väestökehitys, muuttoliike, keskuksat ja vaikutusalueet, elinkeinot, liikenne
- Suomen maisema-alueet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan luonnon- ja kulttuurimaantieteellisen tiedon hankkimista karttojen ja kuvien kautta.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan väestökehityksen ja elinkeinorakenteen muutoksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitustehtäviä voidaan arvioida vertaisarvioinnin keinoin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Voidaan arvioida formatiivisesti esimerkiksi ryhmäkeskusteluiden avulla.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee Suomen luonnon, maiseman sekä ihmistoiminnan kehitykseen ja vuorovaikutukseen vaikuttaneita tekijöitä. Opiskelija harjaantuu maantieteellisen aineiston tuottamisessa ja tulkinnassa.

7.6.8. Muut maantieteen opinnot, 0 op (GE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteet määräytyvät sen mukaan, mitä opintoja sen alle sisällytetään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt määräytyvät opintojaksoon sisällytettävien opintojen perusteella.
- Opintojakson alle voidaan sijoittaa opintoja esim. vaihto-opiskelijana suoritettut maantieteen opinnot tai avoimen yliopiston opinnot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämän opintojakson alle voidaan opettajan harkinnan mukaan hyväksi lukea soveltavia maantieteen opintoja, jotka eivät vastaa muita opetussuunnitelmassa mainittuja maantieteen opintojaksojen sisältöjä.

7.7. Historia (HI)

Luonnosversio 19.1.2021

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoituksia. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan

ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia monilotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Luonnosversio 19.1.2021

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

7.7.1. Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää historiallisen lähdekritiikin ja oppii tuottamaan historiatieteelle ominaista tekstiä, esimerkiksi esseevastauksen

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

Paikallinen lisäys

- Ymmärtää historiallisen kehityskulun ilmastonmuutoksen sekä luonnon monimuotoisuuden heikentymisen taustalla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristön ja ilmaston muutosten historiallinen tarkastelu antaa valmiuksia tarkastella tämän päivän yhteisöjen toiminnan perusteita ja tehtyjen ratkaisujen seurauksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan perustelemaan esimerkiksi aineistojen avulla omia näkemyksiä ja ymmärtämään toisten näkemyksiä.

Lähdekritiikin pyrkimyksenä on asettautua toisen henkilön tai toisessa ajassa elävän asemaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ohjautuu historiassa yhdistelemään eri tieteiden tietoa ja luomaan itselleen uutta tietoa. Tavoitteena on tiedon soveltaminen ja kriittiseen tulkintaan ohjaaminen. Yhteistyötä voidaan tehdä muun muassa maantieteeseen, biologian, äidinkielen, matematiikan, uskonnon, filosofian tai yhteiskuntaopin kanssa.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista, kuten ymmärrystä ympäristön ja ilmaston merkityksestä ihmisten elämään ja kulttuurien kehitykseen, voidaan arvioida sekä formatiivisesti että summatiivisesti esimerkiksi keskusteluja ja kirjallisia töitä hyödyntäen.

Vuorovaikutusosaamisessa ja sen arvioinnissa korostuu erilaisten näkemysten ja niiden taustatekijöiden ymmärrys läpi käsiteltävän ajanjakson. Tätä voidaan arvioida alkuperäisaineistoja sisältäviä aineistotehtäviä sekä pari- ja ryhmäkeskusteluja hyödyntäen. Mahdollista on myös seurata opiskelijan kehittymistä itsearviointeihin peilaten.

Monitieteisen ja luovan osaamisen arvioinnissa korostuvat yhdistelyyn, soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan liittyvät taidot. Arviointia on mahdollista toteuttaa sekä formatiivisesti että summatiivisesti erilaisia kirjallisia töitä ja suullisia tehtäviä hyödyntäen.

Itsenäinen suoritus

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

7.7.2. Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä arvioida niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historianopetus tarkastelee, miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin ovat muuttuneet ja miten ne on perusteltu eri aikoina. Esimerkiksi imperialismi ja dekolonisaatio.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssilla korostuvat kansainvälisen yhteistyön merkitys ja vaikutukset kansainvälisiin suhteisiin sekä valtioiden ja ihmisten arkeen. Tärkeä osa kurssisisältöjä on ymmärtää ja analysoida historiaan liittyvien lähteiden käyttöä omana aikanaan sekä myöhemmin osana historiapolitiikkaa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään ihmisoikeuskysymyksiä ja ongelmia, etenkin kansanmurhien muodossa. Tavoitteena on kehittää opiskelijoiden historiallista empatiaa ja myötätuntoa ja parantaa heidän ymmärrystään kansainväliseen politiikkaan liittyvistä eettisistä kysymyksistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä esimerkiksi erilaisten aineistojen avulla. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen.

Laaja-alainen arviointi

Vuorovaikutusosaamisen kehittymistä ja **argumentaatiotaitoja** harjoittamista on mahdollista arvioida esimerkiksi oppitunneilla käytyjen väittelyiden ja keskusteluiden osalta. Kurssilla käsitellään asioita, joista on olemassa monia tulkintoja eikä yksiselitteisiä totuuksia (esimerkiksi atomipommien käyttäminen Japania vastaan toisessa maailmansodassa, tai länsimaiden ja entisten siirtomaiden suhteet). Mielipiteen ilmaisemista perustellusti faktoihin pohjaten voi harjoitella myös esseen kirjoittamisella. Esseiden arvioinnissa on mahdollista käyttää myös vertaisarviointia.

Hyvinvointi- ja yhteiskunnallista osaamista, niissä asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä osaamisalueiden kehittymistä voidaan arvioida niin formatiivisesti kuin summatiivisesti opintojakson aikana tehtäviä harjoituksia hyödyntämällä. Empatiakyvyn kehittymistä ei ole mahdollista mitata suoraan, mutta opiskelijoiden tietämystä esim. kansanmurhista (esim. holokausti) voidaan arvioida erilaisten harjoitusten kautta.

Kurssi sopii erinomaisesti opiskelijoiden omien esitysten pitämiseen, ja niihin on mahdollista soveltaa opiskelijoiden itsearviointiin lisäksi myös vertaisarviointia ja opettajan antamaa jäsenneltyä palautetta. Esimerkiksi **globaali- ja kulttuuriosaamista** voidaan kasvattaa jakamalla esimerkiksi aiheina kriisejä ympäri maailmaa eri ryhmille, jolloin ryhmä etsii tietoa ja valmistaa esityksen muille opiskelijoille.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

7.7.3. Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Paikallinen lisäys

- Kurssilla on mahdollisuus perehtyä ja tutkia historiallista kehitystä paikallisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

- Paikallistasoon liittyen tarkastelukohteita voivat olla esimerkiksi arjen historia, mikrohistoria, kansalaisjärjestötoiminta, teollistuminen, sisällissota, toinen maailmansota, paikalliset vaikuttajat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Historianopetus tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden ja muutoksen erilaisissa ajallisissa ja maantieteellisissä konteksteissa. Sisältö- ja taitotavoitteina suomalaisuuden synty ja oman identiteetin rakentaminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntaan (muutos ja jatkuvuus). Sisältö- ja taitotavoitteina suomalaisen yhteiskunnan kehitys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa ohjausta ja palautetta sekä arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen. Digitaalista sisällöntuotantoa voidaan arvioida esimerkiksi paikallishistoriaa tai sukututkimusta koskevien tutkielmien, esseiden tai esitysten avulla.

Laaja-alainen arviointi

Hyvinvointiosaamista arvioidaan monipuolisia menetelmiä käyttäen. Arvioinnissa voidaan huomioida esimerkiksi erilaiset pari- ja ryhmätyöt, joissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opintojaksolla voidaan tehdä erilaisia kirjallisia töitä, joiden arvioinnissa voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia. Esimerkiksi opiskelija voi etsiä tietoa omasta suvustaan erilaisia lähteitä käyttäen. Tällä tavoin yleinen yhteiskunnallinen kehitys tulee ymmärrettäväksi yksilöiden kautta ja erilaisten, historialle tyypillisten lähteiden käyttö tulee tutuksi.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida monipuolisia menetelmiä käyttäen. Opintojakson arvioinnissa voidaan huomioida erilaiset pari- ja ryhmätyöt. Opiskelijoiden argumentointitaitoja voidaan lisätä erilaisten väittelyiden tai paneelikeskustelujen avulla. Näissä voidaan käyttää myös vertaispalautetta. Opintojaksolla voi olla myös erilaisia kirjallisia töitä.

Itseäninen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.7.4. Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa
- ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen
- ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan yhteistyö esim. paikallisten museoiden ja/tai valokuvakeskuksen kanssa.

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- • antiikin kulttuurien yleispiirteet
- • demokratian ja tieteellisen ajattelun synty
- • keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

- Esimerkiksi aatteiden (esim. Naisasialiike ja työväenliike) ja taidesuuntausten vaikutus paikallishistoriassa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sananvapauden merkitys korostuu erilaisia historiallisia ja nykypäivän yhteiskuntia vertailemalla. Sisältötavoitteina ymmärrys sananvapauden kehityksestä ja oikeudesta lausua poliittinen mielipide pelkäämättä vainoa (huomioiden sananvapauden rajat), esimerkiksi erilaisten vuorovaikutusharjoitusten avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan eri aatteisiin, ja käydään läpi sitä, miten ne ovat vaikuttaneet vallitseviin eri yhteiskuntien arvopohjiin (esim. "Eurooppalaisuus" aatteena ja ideologiana). Opintojakson sisältö auttaa ymmärtämään humanistisen ajattelutavan ja tieteellisen maailmankatsomuksen syntyä ja taustaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan eri aatteisiin, ja käydään läpi sitä, miten ne ovat vaikuttaneet vallitseviin eri yhteiskuntien arvopohjiin (esim. "Eurooppalaisuus" aatteena ja ideologiana). Opintojakson sisältö auttaa ymmärtämään humanistisen ajattelutavan ja tieteellisen maailmankatsomuksen syntyä ja taustaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan ohjaavaa ja tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Syventävällä opintojaksolla korostuu opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi opettajan suorittaman arvioinnin tueksi.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen.

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen.

Opintojakso on otollinen myös mahdolliselle portfoliotyöskentelylle.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaaminen

Arvioidaan opiskelijoiden osaamista sananvapauden historiallista kehityksestä sekä merkityksestä länsimaisella demokratialle esimerkiksi roolitettujen väittelyjen avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Arvioidaan opiskelijan ymmärrystä yhteiskuntien muutoksesta ihmisten toiminnan seurauksena. Lisäksi arvioidaan kuinka opiskelija hahmottaa omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin.

Kurssi sopii erinomaisesti opiskelijoiden omien esitysten pitämiseen, ja niihin on mahdollista soveltaa opiskelijoiden itsearvioinnin lisäksi myös vertaisarviointia ja opettajan antamaa jäsenneltyä palautetta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arvioidaan opiskelijoiden ymmärrystä eri aatteista sekä ymmärrystä niiden vaikutuksesta vallitseviin eri yhteiskuntien arvopohjiin erilaisia arviointitapoja - vertaisarviointi, itsearviointi, opettajan arviointi - käyttäen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

7.7.5. Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti
- tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa
- hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- tutkimusmenetelmät ja lähteet
- käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikkakunnalla tarjolla olevia historiallisia ja arkeologisia lähteitä/resursseja. Opettaja käyttää omaa harkintaansa päällekkäisyyksien välttämiseksi niiden sisältöjen suhteen, jotka käsitellään myös opintojaksolla Historia 3.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tarkastelee, miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin ovat muuttuneet ja miten ne on perusteltu eri aikoina. Sisältö- ja taitotavoitteina esimerkiksi saamelaiden ja muiden vähemmistöjen kulttuuriperintö Suomessa. Opintojakso auttaa ymmärtämään suurvaltapoliittikkaa pohjoismaisesta näkökulmasta.

Hyvinvointiosaaminen

Historianopetus tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden ja muutoksen erilaisissa ajallisissa ja maantieteellisissä konteksteissa. Sisältö- ja taitotavoitteina suomalaisuuden synty, oman identiteetin rakentaminen, historian käyttö.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan ohjaavaa ja tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Luonnosversio 19.1.2021

Syventävällä opintojaksolla korostuu opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi opettajan suorittaman arvioinnin tueksi.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen.

Syventävällä opintojaksolla on mahdollista käsitellä osa sisällöistä opiskelijalähtöisillä työtavoilla (esim. tutkielmat, esitykset), ja tästä saatavan palautteen ja ohjauksen tulisi olla monipuolista opiskelijan kehittymisen tueksi.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Gloaaliosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Työskentely voi sisältää keskusteluja, ryhmätöitä, yksilötöitä.

Hyvinvointiosaamista opiskelija voi osoittaa esimerkiksi osaamalla nähdä oman sukunsa tai asuinmaakuntansa historian osana Suomen kehitystä. Työskentely voi sisältää keskusteluja, ryhmätöitä, yksilötöitä, museovierailuja, joissa opiskelija pystyy erittelemään identiteetin rakennusosia.

Osaamisalueiden kehittymistä voidaan arvioida niin formatiivisesti kuin summatiivisesti opintojakson aikana tehtäviä harjoituksia hyödyntämällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

7.7.6. Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Mikäli oppilaitoksessa on opiskelijoita muista kulttuureista, yhteistyö heidän kanssaan opintojaksolla on suositeltavaa, esimerkiksi omasta kulttuuristaan kertomisen muodossa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Paikallinen lisäys

- Opettaja oman harkintansa mukaan välttää päällekkäisyyksiä aikaisempien opintojaksojen kanssa sisällöissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Historianopetus tarkastelee, miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin ovat muuttuneet ja miten ne on perusteltu eri aikoina. Sisältö- ja taitotavoitteina ymmärrys Euroopan ulkopuolisista kulttuureista ja eurooppalaisten suhtautumisesta niihin ja globalisoituva maailma ja kulttuuri.

Historianopetus kannustaa kunnioittamaan kulttuuriperintöä mutta myös kulttuuriperinnön kriittiseen reflektointiin (esim. eurosentrisyyden) ja moniperspektiiviseen suhtautumiseen.

Historiallinen perspektiivi globalisaatioon, globaalin kansalaisuuden muotoutumiseen, maailman verkottumiseen ja keskinäisiin riippuvuuksiin auttaa ymmärtämään tätä päivää ja suuntaamaan tulevaisuuteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso auttaa ymmärtämään eri kulttuureja ja asettumaan toisten ihmisten asemaan ja ymmärtämään yhteisöjen ja ihmisten tekoja ja ratkaisuja eri näkökulmista (empatian kehitys).

Opintojaksolla tutustutaan eri kulttuurien ja alkuperäiskansojen luontosuhteeseen, ja siihen miten eri yhteisöt ovat sopeutuneet erilaisiin elinympäristön muutoksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan ohjaavaa ja tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Syventävällä opintojaksolla korostuu opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi opettajan suorittaman arvioinnin tueksi.

Opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita opettamaan osa sen sisällöstä toisilleen, esimerkiksi siten että työryhmät tutustuvat eri kulttuureihin, joista laativat oman esityksen tai jopa oppitunnin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen.

Opintojakso on otollinen myös mahdolliselle portfolio työskentelylle.

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista sekä **eettisyys ja ympäristöosaamista**, niissä asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä osaamisalueiden kehittymistä voidaan arvioida niin formatiivisesti kuin summatiivisesti opintojakson aikana tehtäviä harjoituksia tai laajempia projekteja hyödyntämällä. Kulttuurien ymmärryksen sekä empatiataitojen kehittämistä ja niiden arviointia voidaan pitää keskeisinä tarkastelukohteina.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.7.7. Historian kertaus, 2 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee, tunnistaa ja harjoittelee ylioppilaskirjoitusten erilaisia tehtävyytyyppejä
- syventää osaamistaan vastata erilaisiin tehtäviin
- oppii hahmottamaan laajoja aihekokonaisuuksia kurssirajat ylittäen
- oppii hahmottamaan laajoja aihekokonaisuuksia kurssirajat ylittäen
- oppii hahmottamaan laajoja aihekokonaisuuksia kurssirajat ylittäen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältö voidaan suunnitella yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Opintojaksolla kerrataan historian pakollisten (HI 1-3) sekä valtakunnallisten (HI 4-6) opintojaksojen keskeisiä sisältöjä opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.
- Opintojaksolla harjoitellaan laajojen asiakokonaisuuksien hahmottamista vaativiin tehtäviin sekä tilasto-, dokumentti- ja kuvatehtäviin vastaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelijaa ohjataan asettamaan tavoitteita työskentelylleen ja kannustetaan pitkäjänteiseen työskentelyyn. Jakson aikana kiinnitetään huomiota myös opiskelijoiden jaksamiseen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kykyään historialliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tiedon analysointiin. Opintojakso tukee opiskelijan lähdekriittisyyden ja monilukutaidon kehittymistä erilaisten lähdeaineistojen käytön ja niihin tutustumisen myötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson edellytyksenä on HI01-03-opintojaksojen suoritukset.

Opintojakso arvioidaan ensisijaisesti suoritusmerkinnällä. Opintojakso voidaan arvioida numerolla 4-10, jos opiskelija niin haluaa. Arvioinnista sovitaan opintojakson alussa opettajan kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen arvioiminen

Hyvinvointiosaamisen tavoitteita arvioidaan esimerkiksi itsearvioinnilla muun muassa lukuajataulujen ja erilaisten kyselyiden avulla.

Monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteita arvioidaan esimerkiksi vanhojen yo-tehtävien analysointi- tai kirjoitustehtävien avulla. Näitä voidaan arvioida opettajan johdolla tai vertaisarvioinnin keinoin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityyppisten painavista syistä.

7.7.8. Antiikin historia, 2 op (HI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee antiikin ajan eri yhteiskuntien elämän valo- ja varjopuolia
- syventää tietämystään antiikin kulttuuriperinnöstä
- kehittää omia tiedonhankintataitojaan sekä valmiuksiaan esittää monipuolisesti hankkimaansa tietoa suullisesti, kirjallisesti sekä sähköisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan Välimeren alueen kulttuuriympäristöön antiikin aikana. Painotus on Kreikan ja Rooman kulttuureissa. Näkökulmana voi olla esimerkiksi aikakauden taide, tiede, ihmisten arki ja juhla
- Opintojaksolla syvennetään myös tietämystä kreikkalaisesta ja roomalaisesta sivistysperinnöstä

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Antiikin historian kurssilla korostuvat länsimaisen demokratian ja sivistyksen syntyvaiheet sekä vaikutus nykypäivään. Antiikin yhteiskuntajärjestystä ja arvomaailmaa voidaan verrata nykyiseen eurooppalaiseen järjestelmään, esimerkiksi naisen asema yhteiskunnassa, suhtautuminen muihin kansoihin ja orjuuteen.

Opintojakso tukee opiskelijan ymmärrystä länsimaiden demokratian kehityksestä ja merkityksestä ja myös muista vallankäytön muodoista, joita antiikin aikana kokeiltiin ja pohdittiin aikalaisfilosofien toimesta. Historian opetuksessa korostuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Antiikin ja nykypäivän arvomaailmojen vertailu antaa hedelmällisen lähtökohdan kurssin keskeisten teemojen käsittelylle. Samalla tuetaan opiskelijan kykyä lähdekriittisyyteen. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa, ja antiikin kirjallisuuden ja filosofien tekstien tulkitseminen vaatii sekä lähdekriittisyyttä että medialukutaitoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Antiikin historian tutkiminen edellyttää osittain myös yhteiskuntaopin peruskäsitteiden sekä uskonnon ja maantieteen perusteiden hallintaa. Monet nykyajan sivistyssanat ja politiikan sekä taiteiden peruskäsitteet pohjautuvat antiikin kieliin, latinaan ja kreikkaan, joten myös kielitieteellisiä yhtymäkohtia löytyy runsaasti. Kurssin aikana käsiteltävät taiteen teemat antavat runsaasti yhteistyö- ja integrointimahdollisuuksia kuvataiteen ja äidinkielen kurssien kanssa. Kurssin aikana pidettävät mahdolliset esitelmät edellyttävät retorisia taitoja, joita esimerkiksi äidinkielen kursseilla harjoitellaan. Antiikin myyttien, tarinoiden ja puheiden ymmärtäminen ja

liittäminen omaan yhteiskunnalliseen viitekehykseen edellyttää opiskelijalta medialukutaitoa, lähdekriittisyyden ymmärtämystä ja retoristen keinojen hallintaa. Kurssilla on mahdollista tehdä tutkielmia, joissa perehdytään antiikin maailman ilmiöihin ja samalla opitaan historiallisen tiedon hankintaa, arviointia ja käsittelyä luovalla tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson kuluessa opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi sen aikana tai sen lopuksi oman työskentelynsä toteutumista ja tavoitteidensa saavuttamista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua (esim. essee, kirjaraportti, pienemmät tehtävät) tai ryhmän tuotoksen arviointia (esimerkiksi ryhmätyönä esitys). Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä esimerkiksi erilaisten aineistojen avulla. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen.

Edellytykset: Opintojakso HI1 suoritettuna.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4–10.

Opintojakso voidaan toteuttaa yhteistyössä esimerkiksi kuvataiteen tai musiikin kanssa.

Laaaja-alainen arviointi

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida erilaisten yksilö- ja ryhmätehtävien avulla sekä opetuskeskusteluissa. Lähdekriittisiä taitoja voidaan mitata esimerkiksi opiskelijoiden tekemien kirjoitelmien, tutkielmien ja esseiden avulla.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi esseiden ja tutkielmien kautta. Myös erilaiset esitelmät, joissa integroidaan tietoja useammasta oppiaineesta ja tieteenalasta, soveltuvat hyvin antiikin kurssin sisältöön. Tehtävistä, esseistä ja tutkielmista voidaan antaa monipuolisesti palautetta esimerkiksi opettajan suullinen ja kirjallinen palaute. Sen rinnalla voidaan harjoitella vertaisarvioinnin antamista ja itsearviointia.

Itseäänäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.7.9. Toinen maailmansota, 2 op (HI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- pintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää tuntemustaan toisen maailmansodan taustoista, tapahtumista ja seurauksista
- syventää tuntemustaan sotien ja konfliktien synnystä, ratkaisuista ja vaikutuksista yhteiskuntaan
- ymmärtää historiakuvan ja -politiikan muuttuvan luonteen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään toisen maailmansodan historiaan pakollista HI2-kurssia syvällisemmin. Sisältöjä voidaan suunnitella yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakson teemoina voivat korostua sodan syyt, seuraukset ja ratkaisut; sodan yhteiskunta- ja sosiaalishistoria; historiapolitiikka tai muut sotaan liittyvät ilmiöt. Työtapoina voivat olla luennot, kirjareferaatit, dokumenttienkatseluprojektit, erilaisten lähdemateriaalien (esimerkiksi elokuvat, sotapropaganda, taide, kirjallisuus, aikalaislähteet) monipuolinen hyödyntäminen, sekä tiedon etsiminen ja esittäminen.
- Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti kirjatenttinä. Tenttimateriaalina voivat toimia esimerkiksi seuraavat teokset: Beevor, Anthony: Toinen maailmansota, Roberts, Anthony: Sodan myrskyssä. Kirjatenttisuorituksesta sovitaan erikseen opettajan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Toisella maailmansodalla on keskeinen rooli aiheen kannalta, ja Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuksien julistuksen voidaan katsoa olevan suoraa seurausta sen tapahtumista.

Lähdekritiittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa, ja toisen maailmansodan tulkinnat vaativat molempien taitojen kehittämistä. Opintojakso auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi toisen maailmansodan historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä tänä päivänä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan eri näkökantoja ja pohtimaan niiden taustoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään ihmisoikeuksien merkitystä etenkin totaalisen sodan, kansanmurhien ja siviiliväestön koettelemusten muodossa. Opintojaksolla on tavoitteena kehittää opiskelijoiden historiallista empatiaa ja myötätuntoa ja parantaa heidän ymmärrystään kansainväliseen politiikkaan liittyvistä eettisistä kysymyksistä ja ymmärtää tavallisen ihmisen kokemuksia historian suurten tapahtumien pyörteissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Toisen maailmansodan historian tutkiminen edellyttää myös yhteiskuntaopin (eri poliittiset järjestelmät) ja maantiedon (kartat, sodan tapahtumat eri puolilla maailmaa) osaamista. Propagandaa ja aikalaislähteitä käyttäessä korostuvat medialukutaito, lähdekritiittisyys ja retoristen keinojen tunteminen. Laajaa aihetta voi lähestyä monista näkökulmista erilaisten lähteiden ja aineistojen avulla. Mahdollisten esitysten tai tutkielmien laatiminen edellyttää myös luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Edellytykset: opintojakso HI2 suoritettuna hyväksytysti.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson kuluessa opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi sen aikana tai sen lopuksi oman työskentelynsä toteutumista ja tavoitteidensa saavuttamista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua (esim. essee, kirjaraportti, pienemmät tehtävät) tai ryhmän tuotoksen arviointia (esimerkiksi

ryhmytyönä esitys). Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä esimerkiksi erilaisten aineistojen avulla. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4–10.

Laaja-alainen arviointi

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida erilaisten tehtävien, keskustelujen tai laajempien töiden kautta. Lähdekriittisiä taitoja voidaan mitata esimerkiksi aineistotehtävien tai aikalaisdokumenttien katselemisen ja pohtimisen kautta.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijoiden omien esitysten tai pohdiskelevien esseiden avulla. Empatiakyvyn kehitystä ei voi suoraan arvioida, mutta opiskelijoiden tietämystä esimerkiksi kansanmurhista tai sodan vaikutuksista siviiliväestöön voidaan arvioida.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi laajoilla aineistotehtävillä tai esseillä, opiskelijoiden omilla tutkielmissa, tai esityksillä. Opintojakso soveltuu erittäin hyvin laajoihin ryhmiin ja opiskelijoiden pitämiin esityksiin tai vertaisopettajuuteen. Tästä syystä on myös mahdollista käyttää runsaasti vertaispalautetta ja itsearviointia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti

7.7.10. Venäjän ja Neuvostoliiton historia, 2 op (HI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Opintojakso tavoitteena on, että opiskelija oppii tarkastelemaan tsaarin aikaisen Venäjän, Neuvostoliiton sekä nyky-Venäjän kehitystä eri näkökulmista
- Oppii muodostamaan perustellun käsityksen Venäjän/Neuvostoliiton merkityksestä maailmanhistoriassa.
- Kykenee selittämään nyky-Venäjällä esiintyviä ilmiöitä sen historiaa hyödyntäen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään tsaarin aikaisen Venäjän, Neuvostoliiton sekä sen jälkeisen Venäjän historiaan eri aikakausilla.
- Opintojakson sisällöt voidaan suunnitella yhdessä opiskelijoiden kanssa ja yhdessä heidän mielenkiinnon mukaan.
- Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisia opiskelutapoja, esimerkiksi pienimuotoisia tutkielmia, ryhmä/paritöitä, lähteisiin perustuvia tehtäviä, mediaseurantaa, elokuvia, museovierailuja, teatteriesityksiä ja mahdollisesti opintomatkoja.
- Kirjatenttimahdollisuudesta voi neuvotella opettajan kanssa. Kurssi voidaan suorittaa myös englanniksi yhdessä IB-historian ryhmän kanssa (Lyseo) ja opintojen sijoittumisesta eri jaksoihin saa lisätietoa Lyseon historian opettajalta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa käsitellään venäläisen kulttuurin erityispiirteitä, sekä Venäjän historiaan liittyvien tapahtumien vaikutusta venäläiseen kulttuuriin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan Venäjän lähihistoriaa sekä neuvostoaikaa. Tavoitteena on se, että opiskelijat ymmärtäisivät sen, mitkä tekijät vaikuttavat nyky-Venäjälle ominaisten ilmiöiden taustalla. Tärkeä osa kurssisisältöjä on ymmärtää ja analysoida historiaan liittyvien lähteiden käyttöä omana aikanaan sekä myöhemmin osana historiapolitiikkaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa lukea venäläistä viestintää ja ymmärtää venäläistä kulttuuria. Opiskelija ymmärtää historian tapahtumien ja kehityskulkujen merkityksellisyyden nykypäivän Venäjällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa ohjausta ja palautetta sekä arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista. Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisesti vertais- ja itsearviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä. Arviointi kohdistuu historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen. Digitaalista sisällöntuotantoa voidaan arvioida esimerkiksi tutkielmien, esseiden tai esitysten avulla. Keskustelut, ryhmätyöt, yksilötyöt tekevät näkyviksi oppimista.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso suositellaan opiskeltavaksi toisena opiskeluvuonna tai myöhemmin HI1 ja HI2 moduulien opiskelun jälkeen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Opiskelijan niin halutessa, kurssi voidaan arvioida myös suoritusmerkinnällä

Laaja-alainen arviointi

Globaali -ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi keskustelujen avulla. Venäjän uutiset tai kulttuuritapahtumat voivat olla mediasta yhteiseen keskusteluun nostettuja asioita ja opiskelijoiden on osattava muodostaa niistä perustellusti oma käsityksensä. Erilaisten tutkimustöiden yksi arviointikriteeri voi olla globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Yhteiskunnallista osaamista on mahdollista myös arvioida tämän päivän uutisten avulla. Opiskelija osaa selittää uutisten näkökulman perusteet ja ymmärtää venäläisen yhteiskunnan lainalaisuudet.

Vuorovaikutusosaamista on mahdollista arvioida esimerkiksi venäläisen taiteen yhteydessä. Opiskelija osaa eritellä vuorovaikutuksen erityispiirteet

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.7.11. Maailma nyt – ajankohtaiset tapahtumat, 2 op (HI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa ajankohtaisia ilmiöitä ja niiden historiallisia taustoja
- oppii hankkimaan ja vertailemaan tietoa eri tietolähteistä
- ymmärtää lähdekritiikin merkityksen tutkimusmetodina
- kykenee karsimaan ja yhdistelemään hankkimaansa tietoa sekä ilmaisemaan siitä olennaiset asiat

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso keskittyy nykypäivän kansainvälisiin tapahtumiin mediapainotteisesti. Opintojaksolla perehdytään ajankohtaisiin tapahtumiin maailmassa ja avataan niitä pintaa syvemmltä syy-seuraussuhteiden osalta. Opintojakson aikana seurataan ihmisten elämään vaikuttavia tuoreimpia tapahtumia ja ilmiöitä. Näihin liittyvät tehtävät ja raportit esimerkiksi lehtiartikkeleista, uutisista ja internetsivustoista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa syvennetään vuorovaikutustaitoja, siis erilaisten näkökulmien ymmärtämistä, kohtaamista ja kuulemistä kulloinkin ajankohtaisiksi valikoituvien teemojen puitteissa. Opintojaksolla harjoitellaan laajamittaisesti ymmärtämään ajankohtaisten ilmiöiden taustoja ja niihin liittyviä mediassa esille tulevia erilaisia näkökulmia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan kasvua osaksi globaalia maailmaa, kun tarkastellaan miten asenteet ja suhtautuminen ajankohtaisiin ilmiöihin ja niiden taustoihin ovat muuttuneet – tai parhaimmillaan muuttuvat opintojakson aikana. Opintojaksoon on mahdollista sisällyttää esimerkiksi korkeakouluyhteistyötä, jolloin opiskelijan kasvuun osaksi globaalia maailmaa saadaan uusi, esimerkiksi tietyn tiedekunnan, esille tuoma näkökulma valikoituun teemaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arviointi kohdistuu erityisesti ajankohtaisten historian tietojen ja taitojen osaamiseen sekä niiden soveltamiseen.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaamista, sen kehittymistä ja argumentaatiotaitojen harjoittamista on mahdollista arvioida formatiivisesti esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskustelujen tai koko luokan kesken käytävien keskusteluiden aikana. Eri lähteistä saatavan tiedon vertailua, arviointia ja lähdekriittistä tarkastelua on mahdollista arvioida myös erilaisten kirjallisten töiden, kuten mediaseurantojen tai tutkielmien, avulla. Itse- ja vertaisarvioinnilla on mahdollista saada myös muiden ryhmäläisten ja opiskelijan oma arviointi taitojen kehittymistä koskien.

Globaali- ja kulttuuriosaamista, siis esimerkiksi opiskelijan ymmärrystä ajankohtaisista ilmiöistä, voidaan arvioida sekä formatiivisesti että summatiivisesti pitkin opintojaksoa esimerkiksi kirjallisia tuotoksia hyödyntäen. Opintojakso mahdollistaa opiskelijoiden omien tutkielmien ja niihin liittyvien esitysten pitämisen, jolloin opiskelijoiden kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi yksilöksi voidaan arvioida summatiivisesti itse tuotoksen, mutta myös formatiivisesti esityksiin liittyvien keskustelujen avulla. Mahdollista on myös hyödyntää itsearviointia omien taitojen ja ymmärryksen kehittymiseen liittyen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.7.12. Rikoshistoria, 2 op (HI12)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy arvioimaan yhteiskunnan normien syntymekanismeja, ja sitä kuinka normit ja sanktiot ovat aina yhteydessä yhteiskunnan sen hetkiseen kehitykseen.
- tutustuu muihin tieteenaloihin ja niiden välisiin yhtymäkohtiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan rikosten ja rangaistusten historiaan sekä kriminologian perusteisiin. Rikollisuutta tarkastellaan yhteiskunnallisena ilmiönä, yksilön ja yhteisön näkökulmasta. Tavoitteena on tarkastella myös yksilön poikkeavuutta ja yhteiskunnassa ilmenevää sosiaalista kontrollia. Opintojakson tarkoituksena on havainnollistaa, kuinka yhteiskunnan arvot ja vallanpitäjien tavoitteet ovat vaikuttaneet rikoksen ja rikollisuuden määritelmään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua (esim. essee, kirjaraportti, pienemmät tehtävät) tai ryhmän tuotoksen arviointia (esimerkiksi ryhmätyönä esitys).

Kurssiarvioinnissa korostuvat tuntiaktiivisuus ja keskustelu/väittelytaito. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä, esimerkiksi tehtävä palautetaan podcast tai videomuodossa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4–10.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

7.7.13. Muut historian opinnot, 1 op (HI13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Muualla suoritettuihin historiaan liittyvät opinnot, esimerkiksi sukututkimuksen opinnot. Hyväksiluku neuvotellaan aineenopettajan ja rehtorin kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleistä koulutusta ja ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteiden kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. **Luonnosversio 19.1.2021** Luonnosversio 19.1.2021 järjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastomuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan

osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

7.8.1. Kemia ja minä, 1 op (KE1)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuuskäytännöt
- Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat osaa laskea massa- ja tilavuusprosentin.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Paikallinen lisäys

- Kerrataan yksikkömuunnokset ja merkitsevät numerot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kemia ja minä -opintojaksossa hyvinvointiosaamisen taitoja syvennetään arjen aineiden turvallisuuden ja terveellisuuden sekä opiskelijan henkilökohtaisten opiskelutaitojen näkökulmasta. Turvallinen työskentely kemikaaleja käsiteltäessä (varoituseroit, hävittäminen).

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kemia ja minä -opintojaksossa yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaisen osaamisen taitoja syvennetään mm. seuraamalla eri lähteissä esiintyvää ajankohtaista kemiaan liittyvää keskustelua arvioiden tiedon luotettavuutta ja merkitystä. Kemian merkitykseen työelämässä ja jatko-opinnoissa voidaan tutustua erilaisten ammattien, uratarinoiden tai yritys-/opiskelija-/oppilaitosvierailujen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja voi tukea ja ohjata opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Yhteistyössä opettajan kanssa opiskelija arvioi opintojakson aikana esimerkiksi oman osaamisensa ja työskentelynsä kehittymistä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi kokeelliseen työskentelyyn osallistumisen ja siinä osoitettujen taitojen arviointia. Formatiivista ja summatiivista arviointia (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Kirjallista ja suullista raportointia (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsitekartat) sekä osallistumisaktiivisuuden seuranta ja opiskelijan itsearviointia.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Opettaja voi arvioida turvallista laboratoriotyöskentelyä esimerkiksi antamalla jatkuvaa palautetta opiskelijan laboratoriotyöskentelystä ja ohjaamalla opiskelijaa itsearviointiin. Opintojakson aikana voidaan esimerkiksi koostaa portfolio, jossa on omia taitoja, tunteita, taitoja, työpaikat tms.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

7.8.2. Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemialla ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävä elämäntavan edistämiseksi
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Paikallinen lisäys

- Hallitsee turvallisen työskentelyn kokeellisessa työskentelyssä.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Jätteiden lajittelu luokassa, kemikaalien kulutuksen minimoiminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta. Osallistuu opetustilanteessa käytävään keskusteluun ja osaa perustella väittämänsä täsmällistä kemian kieltä käyttäen.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja voi tukea ja ohjata opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Yhteistyössä opettajan kanssa opiskelija arvioi opintojakson aikana esimerkiksi oman osaamisensa ja työskentelynsä kehittymistä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Kokeelliseen työskentelyyn osallistumisen ja siinä osoitetut taidot. Formatiivinen ja summatiivinen arviointi (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Kirjallinen ja suullinen raportointi (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsitekartat) osallistumisaktiivisuuden seuranta. Opiskelijan itsearviointi.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Opettaja voi arvioida turvallista laboratoriotyöskentelyä esimerkiksi antamalla jatkuvaa palautetta opiskelijan laboratoriotyöskentelystä ja ohjaamalla opiskelijaa itsearviointiin. Opettaja kannustaa opiskelijaa opetustilanteessa käytävään keskusteluun ja antaa hänelle jatkuvaa palautetta työskentelystään.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suoritus on mahdollinen ainoastaan erityisen painavasta syystä.

Opintojakson vapaa kuvaus

7.8.3. Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Paikallinen lisäys

- Oppii käyttämään ylioppilaskokeen sovelluksissa olevia ohjelmia kuten MarvinSketchia orgaanisten yhdisteiden mallintamisessa.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kokeellisten havaintojen kerääminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta. Erilaisten teknisten apuvälineiden ja ohjelmistojen käyttö (MarvinSketch, LoggerPro, GeoGebra ja muut laskinohjelmistot). Osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja arvioida tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta. Osallistuu opetustilanteessa käytävään keskusteluun ja osaa perustella väittämänsä täsmällistä kemian kieltä käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja voi tukea ja ohjata opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Yhteistyössä opettajan kanssa opiskelija arvioi opintojakson aikana esimerkiksi oman osaamisensa ja työskentelynsä kehittymistä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi voi perustua esimerkiksi kokeelliseen työskentelyyn osallistumisen ja siinä osoitettuihin taitoihin. Formatiiviseen ja summatiiviseen arviointiin (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Erilaisiin tiedonkäsittelyä ja -hankintaa mittaaviin tuotoksiin. Kirjalliseen ja suulliseen raportointiin (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsittekartat) sekä osallistumisaktiivisuuden seurantaan. Opiskelijan itsearviointiin.

Laaja-alaisten osaamisen arviointi

Opettaja voi arvioida turvallista laboratoriotyöskentelyä esimerkiksi antamalla jatkuvaa palautetta opiskelijan laboratoriotyöskentelystä ja ohjaamalla opiskelijaa itsearviointiin. Opettaja voi teettää esimerkiksi arvioitavia palautettavia tehtäviä, jotka tehty sähköisillä ohjelmistoilla. Opiskelija itsearvioi omien sähköisten ohjelmistojen käyttöä ja oman osaamisen kehittymistä.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luonnosversio 19.1.2021

7.8.4. Kemiaallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiaallinen reaktio, 2 op (KE4), valinnainen

Tavoitteet

Kemiaallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiaallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa
- osaa tutkia kemiaallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiaallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa tulkita kemian merkkikieltä, esittää symbolisia malleja ja kuvata ilmiöitä mallien avulla. Kokonaiskuva kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kiertotalous ja kierrättäminen (muovit), vaihtoehtoisten materiaalien käyttö, elinkaariajattelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opettaja voi tukea ja ohjata opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearviointin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Yhteistyössä opettajan kanssa opiskelija arvioi opintojakson aikana esimerkiksi oman osaamisensa ja työskentelynsä kehittymistä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi voi perustua esimerkiksi kokeelliseen työskentelyyn osallistumisen ja siinä osoitettuihin taitoihin. Formatiiviseen ja summatiiviseen arviointiin (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Erilaisiin tiedonkäsittelyä ja -hankintaa mittaaviin tuotoksiin. Kirjalliseen ja suulliseen raportointiin (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsitekartat) sekä osallistumisaktiivisuuden seurantaan. Opiskelijan itsearviointiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Opettaja voi arvioida turvallista laboratoriotyöskentelyä esimerkiksi antamalla jatkuvaa palautetta opiskelijan laboratoriotyöskentelystä ja ohjaamalla opiskelijaa itsearviointiin. Opettaja voi arvioida opiskelijan sähköisten ohjelmistojen käyttöä teettämällä palautettavia tehtäviä, jotka tehty sähköisillä ohjelmistoilla. Opettaja voi teettää elinkaarianalyysiä sekä jalanjälkiarviointia.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voidaan suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Numerojärjestyksessä, KE1 ja KE2 käytynä

7.8.5. Kemiaallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiaallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), valinnainen

Tavoitteet

Kemiaallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiaallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiaallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Kemiaallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-oksidointireaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiaallinen pari, elektrolyysi ja kemiaallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Osaa perustella tieteellisesti mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kiertotalous ja kierrättäminen monitieteisestä näkökulmasta

Yhteiskunnallinen osaaminen

Metallien jalostukseen liittyvät mahdolliset ympäristöongelmat.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kierrätyksen edut yhteiskunnalle ja ympäristölle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja voi tukea ja ohjata opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Yhteistyössä opettajan kanssa opiskelija arvioi opintojakson aikana esimerkiksi oman osaamisensa ja työskentelynsä kehittymistä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi voi perustua esimerkiksi kokeelliseen työskentelyyn osallistumisen ja siinä osoitettuihin taitoihin. Formatiiviseen ja summatiiviseen arviointiin (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Erilaisiin tiedonkäsittelyä ja -hankintaa mittaaviin tuotoksiin. Kirjalliseen ja suulliseen raportointiin (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsittekartat) sekä osallistumisaktiivisuuden seurantaan. Opiskelijan itsearviointiin.

Laaja-alaisten osaamisen arviointi

Laaja-alaisten arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi ryhmäkeskustelua ympäristöhaasteista ja niiden ratkaisuista sekä väittelyä yhteiskunnallisista asioista, esimerkiksi kierrättämisestä.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

7.8.6. Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sähköisten ohjelmistojen käyttäminen kemian ilmiöiden esittämisessä. Kemian merkityksen tunnistaminen terveyteen (veri puskuriliuoksena) ja ympäristöön vaikuttavissa sekä teollisissa prosesseissa (ympäristön happamoituminen, ilmaston lämpeneminen).

Hyvinvointiosaaminen

ihmisen arjessa käyttämien kemikaalien vaikutus hyvinvointiin. Vedenpuhdistus, veden happamoituminen. Lääkkeiden tuotantoprosessit. Oman toiminnan ympäristövaikutusten arviointi.

Vuorovaikutusosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta. Osallistuu opetustilanteessa käytävään keskusteluun ja osaa perustella väittämänsä täsmällistä kemian kieltä käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja voi tukea ja ohjata opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Yhteistyössä opettajan kanssa opiskelija arvioi opintojakson aikana esimerkiksi oman osaamisensa ja työskentelynsä kehittymistä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi voi perustua esimerkiksi kokeelliseen työskentelyyn osallistumisen ja siinä osoitettuihin taitoihin. Formatiiviseen ja summatiiviseen arviointiin (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Erilaisiin tiedonkäsittelyä ja -hankintaa mittaaviin tuotoksiin. Kirjalliseen ja suulliseen raportointiin (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsitekartat) sekä osallistumisaktiivisuuden seurantaan. Opiskelijan itsearviointiin.

Laaja-alaisten osaamisen arviointi

Opettaja voi arvioida opiskelijan sähköisten ohjelmistojen käyttöä teettämällä palautettavia tehtäviä, jotka tehty sähköisillä ohjelmistoilla. Posterinäyttely (ryhmätöistä) ja siinä esiintyminen.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.8.7. Kemian keskeisten sisältöjen kertaus, 2 op (KE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kertaava lukion kemian kurssien keskeiset sisällöt
- syventää tietojään ja taitojaan lukion kemian keskeisistä osa-alueista
- soveltaa jo saamia tietoa ja taitoja
- saa valmiuksia kemian ainerealia sekä yliopistojen ja korkeakoulujen pääsykokeita varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- keskeisten sisältöjen kertaaminen ja syventäminen
- vastaustekniikoiden harjoittelua
- YO-kokeessa käytettävien sähköisten ohjelmistojen käytön kertaaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää oppiainerajat ylittäen omaa osaamistaan. Opiskelija osaa soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida annettuja ja hankittuja tietoja. Opiskelija osaa hyödyntää mittausohjelmistojen oman osaamisen tukena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja voi tukea ja ohjata opiskelijaa esimerkiksi alkukartoituksilla, itsearvioinnin ohjeistuksella ja kommentoinnilla sekä henkilökohtaisilla keskusteluilla. Yhteistyössä opettajan kanssa opiskelija arvioi opintojakson aikana esimerkiksi oman osaamisensa ja työskentelynsä kehittymistä. Vertaispalautetta voidaan käyttää työskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi voi perustua esimerkiksi kokeelliseen työskentelyyn osallistumisen ja siinä osoitettuihin taitoihin. Formatiiviseen ja summatiiviseen arviointiin (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Erilaisiin tiedonkäsittelyä ja -hankintaa mittaaviin tuotoksiin. Kirjalliseen ja suulliseen raportointiin (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsittekartat) sekä osallistumisaktiivisuuden seurantaan. Opiskelijan itsearviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

7.8.8. Kemiaa kokeellisesti, 2 op (KE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saa lisää kokeellisen työskentelyn valmiuksia
- harjaantuu käsittelemään mittaustuloksia, tulkitsemaan niitä ja tekemään johtopäätöksiä
- arvioimaan tulosten luotettavuutta ja oikeellisuutta
- oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti
- saa valmiuksia tieteellisen raportin kirjoittamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin aikana opiskelija harjoittelee erilaisia kemian tutkimus- ja työmenetelmiä.
- Kurssin aikana voidaan vierailla erilaisissa tutkimus- tai oppilaitoksissa ja tutustua lähiympäristön kemian teollisuuteen ja laboratorioihin.
- Kurssisuoritus voi esimerkiksi koostua oppimispäiväkirjasta, projektityöstä, esitelmästä, työselosteista tai portfolioista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla tehdään monitieteisiä laboratoriotöitä, joissa opiskelija joutuu huomioimaan muita oppiaineita (esimerkiksi fysiikka, biologia, matematiikka ja äidinkieli). Opiskelija osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä. Opiskelija osaa soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida annettuja ja hankittuja tietoja.

Luonnos versio 19.1.2021

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa oikeaoppisen jätteidenkäsittelyn. Opiskelija oppii kemikaalien käytön minimointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee ryhmässä tai parin kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opintojakson aikana keskeisten taitojen kehittymistä seurataan opintojakson aikaisella opettajan henkilökohtaisen tai ryhmälle antaman palautteen avulla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi:

Kokeelliseen työskentelyyn osallistumista ja siinä osoitettuja taitoja. Formatiivinen ja summatiivinen arviointi (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Erilaiset tiedonkäsittelyä ja -hankintaa mittaavat tuotokset. Kirjallinen ja suullinen raportointi (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsitekartat) osallistumisaktiivisuuden seuranta. Opiskelijan itsearviointi.

Laaja-alaisten osaamisen arviointi

Opettaja voi arvioida turvallista laboratori työskentelyä esimerkiksi antamalla jatkuvaa palautetta opiskelijan laboratori työskentelystä ja ohjaamalla opiskelijaa itsearviointiin. Kurssilla tehtävissä kokeellisissa töissä voidaan yhdistää teorioita muista oppiaineista (esim. biologiaa).

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suoritus

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

7.8.9. Biokemia, 2 op (KE9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää ihmisen kemian tutustumalla elämän kannalta tärkeisiin biomolekyyliin
- tuntee biomolekyylien rakenteita, ominaisuuksia ja keskeisiä reaktioita
- osaa tutkia kokeellisesti biomolekyylien ominaisuuksia ja pitoisuuksia
- ymmärtää biokemian keskeisen merkityksen mm. muille biotieteille ja lääketieteelle

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- hiilihydraattien, lipidien, proteiinin ja nukleiinihappojen kemiallinen rakenne ja ominaisuudet
- biopolymeerit
- entsyymit biokatalyytteina

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää biomolekyylien merkitystä elimistön toiminnassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää oppiainerajat ylittäen omaa osaamistaan mm. biologiassa ja terveystiedossa. Opiskelija osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä. Opiskelija osaa soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida annettuja ja hankittuja tietoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi kokeelliseen työskentelyyn osallistumista ja siinä osoitettuja taitoja. Formatiivista ja summatiivista arviointia (erilaiset testit: kirjallinen, suullinen tai sähköinen). Erilaisia tiedonkäsittelyä ja -hankintaa mittaavia tuotoksia. Kirjallista ja suullista raportointia (projektityöt, esitelmät, tutkielmat, työselostukset, raportit, käsitekartat). Osallistumisaktiivisuuden seurantaa. Opiskelijan itsearviointia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Luonnosversio 19.1.2021

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntietämisen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

Luonnosversio 19.1.2021

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute

että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuurin perintää ja yhteiskuntaryhteisöön sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Luentoversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävässä tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Eri katsomuksiin tutustuminen mahdollistaa toisen kunnioittamisen, empatian ja yhteistyön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Katsomusten tuntemus mahdollistaa rakentavaan yhteiskuntarauhaan liittyvän keskustelun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnollisen kielen ja käsitteistön opiskelu mahdollistaa uskonnollisen lukutaidon kehittymisen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan oppimista esimerkiksi itsenäisen ja summatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Esimerkiksi uskonnollista lukutaitoa, joka kuuluu monitieteiseen ja luovaan osaamiseen, voidaan arvioida muun muassa itsearvioinnilla.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti erittäin perustellusta syystä.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinuskko

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyyden ilmiö
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinuskko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan monipuolisesti kristinuskon eri muotojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta sekä niiden taustoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen.

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Esimerkiksi ajankohtaisten kristinuskoon liittyvien aiheiden ja keskustelujen

seuraamista, joka kuuluu globaali- ja kulttuuriosaamiseen, voidaan arvioida muun muassa itsearvioinnin avulla.

Itsenäinen suoritus

Opintojakso voidaan suorittaa itsenäisesti perustellusta syystä.

Mailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Mailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), valinnainen

Tavoitteet

Mailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuuriin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin
- tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä
- hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä
- kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Mailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri uskontoihin ja katsomuksiin maailmankatsomuksellisen ymmärryksen mahdollistumiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen.

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Maailmankatsomuksellisen ymmärryksen lisääntymistä, joka kuuluu globaali- ja kulttuuriosaamiseen, voidaan arvioida muun muassa itsearvioinnin avulla.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa voidaan käsitellä paikallisia uskontoihin liittyviä erityispiirteitä. Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin ilmiöihin. Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija tutustuu Suomen uskonnolliseen ja katsomukselliseen kenttään sekä hahmottaa uskonnollisuutta ja uskonnettomuutta, mikä auttaa dialogitaitojen kehittämisessä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskunnan eri osa-alueilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen.

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Esimerkiksi vuorovaikutusosaamiseen kuuluvia dialogivalmiuksia voidaan arvioida muun muassa itsearvioinnin avulla.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tutustua paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson taiteeseen ja populaarikulttuuriin liittyvät aihepiirit mahdollistavat opiskelijan monikulttuurisen ja uskonnollisen lukutaidon kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii analysoimaan uskontojen eettisiä ja ekologisia ulottuvuuksia.

Hyvinvointiosaaminen

Perehtymällä uskonnon ja taiteen suhteeseen opiskelija tutustuu samalla taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksiin ja rooliin yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnin edistäjinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Esimerkiksi hyvinvointiosaamiseen kuuluvaa omien elämänskysymysten pohdintaa voidaan arvioida muun muassa itsearvioinnin avulla.

Itsenäinen suoritus

Opintojakso voidaan suorittaa itsenäisesti.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*

- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan paikallisiin uskonnollisiin kohteisiin, yhteisöihin tai ilmiöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Uskontoihin liittyvään tutkimukseen ja mediasisältöihin tutustuminen antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen ja eettiseen keskusteluun.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuessaan ajankohtaiseen uskonnon tutkimukseen sekä uskontoon liittyviin teemoihin mediassa opiskelija pohtii erilaisten elämän- ja maailmankatsomusten myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja saa samalla välineitä tunnistaa hyvinvointia edistäviä ja ehkäiseviä tekijöitä sekä valmiuksia toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Media-aineistojen lähdekriittisen tarkastelun avulla opintojaksossa voidaan tutustua muun muassa uskontoihin liittyviin asenteisiin ja mielikuviiin, uskontokritiikkiin sekä uskontojen roolin konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, mikä tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Esimerkiksi vuorovaikutusosaamiseen kuuluvia keskustelunvalmiuksia voidaan arvioida muun muassa itsearvioinnin avulla.

Itsenäinen suoritus

Opintojakso voidaan suorittaa itsenäisesti

Kohti ylioppilaskirjoituksia ja jatko-opintoja, 2 op (UE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa osaamistaan uskonnon opetussuunnitelman mukaisten sisältöjen ja tavoitteiden suhteen
- saa valmiuksia uskonnon ainereaaliiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan pakollisia ja valinnaisia opintojaksoja.
- Harjoitellaan esseiden kirjoittamista.
- Tutustutaan aiempien vuosien uskonnon reaalikoetehtäviin.
- Tutustutaan uskonnon ajankohtaisiin teemoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia uskontojen ja uskonnollisten ilmiöiden monipuoliseen tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Luonnosversio 19.1.2021

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kuuluvaa monipuolista uskontojen tarkastelua voidaan arvioida muun muassa itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Uskontojen pyhä kirjallisuus, 2 op (UE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee eri uskontojen pyhien kirjojen syntyä ja historiallista taustaa
- tuntee perustiedot eri uskontojen pyhien kirjojen tutkimuksesta ja tulkintatavoista

- ymmärtää eri uskontojen pyhien kirjojen merkityksiä ja vaikutuksia historiaan ja kulttuuriin
- voi opintojaksolla mahdollisesti tutustua tarkemmin jonkin uskonnon pyhään kirjaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pyhien kirjojen synty ja rakenne
- pyhien kirjojen tutkimus- ja tulkintatavat
- pyhien kirjojen vaikutuksia oman kontekstinsa historiaan ja kulttuuriin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu pyhiin kirjoihin maailmankatsomuksellisen ymmärryksen mahdollistumiseksi ja oppii hahmottamaan uskontojen pyhää kirjallisuutta kulttuurin taustavaikuttajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet on esitetty luonnosversio 19/1/2021. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Esimerkiksi globaaliin ja kulttuuriosaamiseen kuuluvaa pyhien kirjojen vaikutuksien tunnistamista voidaan arvioida muun muassa itsearvioinnin avulla.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Myytit uskonnoissa ja kirjallisuudessa, 2 op (UE09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää tietojaan myyteistä
- oppii oivaltamaan yhteyksiä myyttien ja elämän välillä
- oppii erittelemään myyttisiä rakenteita teksteistä, kuvista, musiikista ja elokuvista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan luomista, ihmisen elämää ja maailmanloppua käsitteleviin myytteihin
- luetaan eri myytteihin liittyvää kirjallisuutta
- eritellään myyttisiä aineksia sisältäviä tekstejä ja kuvia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat opintojaksossa ovat keskeisiä. Opiskelija oppii tunnistamaan myyttisiä rakenteita sekä omasta että eri kulttuureista peräisin olevista teksteistä, kuvista ja audiovisuaalisista lähteistä. Opiskelija oppii oivaltamaan yhteyksiä eri kulttuureista tulevien ilmiöiden ja tarinoiden välillä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa **monitieteinen osaaminen** näkyy eri oppiaineiden yhteistyön kautta. Opiskelija harjaantuu monitieteiseen ajatteluun ja dialogiin eri tieteenalojen ja niiden tuomien näkökulmien avulla. Eri kulttuurien myytit ja niiden ilmeneminen nykyculttuurissa tulevat tutuiksi tehtävien, analyysien ja vierailijoiden myötä. **Luova osaaminen** tulee esille projektitoissa ja esityksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Kts. äidinkielen myyttien maailma.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Uskonnon sovellusaloja, 1 op (UE10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hahmottaa uskonnon yhteyttä ja vuorovaikutusta oppiaineainerajat ylittävään teemaan
- oppii oivaltamaan yhteyksiä uskonnon ja muiden oppiaineiden sisältöjen välillä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan syvällisemmin johonkin uskonnon kanssa yhteensopivaan teemaan.
- Eritellään uskonnon suhdetta toiseen alaan historian, kielenrakentumisen, taiteen, yhteiskunnan tai jonkin muun valitun alan parissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aiheeseen liittyvät teemat vahvistavat opiskelijan käsitystä monitieteisyydestä.

Hyvinvointiosaaminen

Perehtymällä uskonnon ja toisen aineen yhteyteen opiskelija tutustuu samalla uskonnon ja kulttuurin mahdollisuuksiin ja rooliin yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnin edistäjinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojaksolla tuetaan ja ohjataan opiskelijaa esimerkiksi formatiivisen arvioinnin eri keinoin. Itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään oppimisen tukena.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson keskeiset sisällöt ja tavoitteet käydään yhdessä läpi. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan monipuolisesti kuten esimerkiksi kokeen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen avulla.

Laaja-alainen osaaminen

Monipuolinen arviointi mahdollistaa laaja-alaisen osaamisen sisältöjen ja tavoitteiden toteutumisen. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan monipuolisesti osana suorituksia ja tuntityöskentelyä. Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kuuluvan monitieteisen ajattelun kehittymisen arvioinnissa voidaan hyödyntää muun muassa itsearviointia.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestäväen elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luovuu uusia merkitysten ja tulkintojen mahdollisuuksia ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävässä kehityksessä liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan

elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Luonnosversio 19.1.2021

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta

- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävä. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

7.10.1. Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävästä tulevaisuudesta kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Turvalliset työskentelytavat, tilat ja materiaalit.

Mahdollisuus itseilmaisuun turvallisessa ympäristössä.

Kriittinen kuvanlukutaito opettaa vastuullisuutta ja itsestä huolehtimista visuaalisessa maailmassa.

Kuvataiteessa pitkäjänteinen ja prosessinomainen työskentely kehittää sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietämistä.

Lähtökohdat tehtävissä heijastavat nuorten omia kiinnostuksen kohtia. Kuvataide tukee omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä oman identiteetin rakentamista.

Kuvataiteen tehtävät auttavat tunteiden käsittelemistä ja vaikeidenkin asioiden purkamista.

Luonnosversio 19.1.2021

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat antavat positiivista palautetta toistensa töistä. Kuva-analyysitehtävän puitteissa käydään keskustelua taideteoksesta. Annetaan toisille työrauha ja annetaan neuvoja ja ohjausta muille opiskelijoille. Opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen osana kulttuuria ja inhimillistä toimintaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiaine perustuu luovuuden kehittämiselle. Taiteella on monia kosketuspintoja eri tieteenaloihin. Kuvataide hakee jatkuvasti kosketuspintoja tieteen uusiin keksintöihin ja tietämyksen aloihin.

Esimerkiksi kuvailmaisun ja kuvantulkinnan taitoja ja sanallistamista oppiessaan oppilas oppii monitieteistä tiedonhakua ja vuorovaikutusosaaminen kehittyy.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Visuaalisten taitojen ja esteettisten arvojen merkitysten ymmärtämistä harjoitetaan oman työskentelyn ja taiteen tarkastelun kautta

Opiskelija arvottaa ja pohtii taiteen, median, omien ja opiskelijatovereiden teosten avulla kuvan viestiä, merkityksiä ja vaikuttavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua opeteltavista asioista. Tarkastellaan mahdollisia ongelmia työssä tai työskentelyn etenemisessä ja annetaan parannusehdotuksia. Tavoitteena on se, että opiskelija oppii ottamaan palautetta vastaan ja osaa hyödyntää sitä työskentelyssään. Opiskelija osoittaa kiinnostusta ja aktiivisuutta kuvataiteen tunneilla. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan ja tarvittaessa myös opiskelijatoverinsa työtä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Itsenäiseen työskentelyyn ja tiedonhakuun kykenevä opiskelija osoittaa osaavansa etsiä, tulkita ja muokata tietoa (esim. kuvahaku, taustatiedot, lähteiden merkitseminen). Opiskelija suorittaa itsearvioinnin jokaisen opintojakson tehtävän osalta.

Opiskelijan suorittaessa vain yhden kuvataiteen opintojakson, KU1-opintopakso on se pakollinen opintopakso, joka tulee olla suoritettuna. Opintopaksoa ei voi korvata millään muulla opintopaksoilla.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osataan turvalliset työskentelytavat- ja menetelmät.

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentavan palautteen antaminen vertaisarvioinneissa. Ryhmässä työskentelyn taidot ja toisten kannustaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osoittaa heittäytymistä töiden toteuttamisessa eikä tyydy tuttuun ja tavalliseen.

Tehtävissä on osattu hyödyntää erilaisten elämänalueiden sisältöjä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa ilmaista omista töissään myös yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita ja ilmiöitä.

Opintopaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

7.10.2. Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä

- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
- ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Turvalliset työskentelytavat, tilat ja materiaalit.

Mahdollisuus itseilmaisuun turvallisessa ympäristössä.

Kriittinen kuvanlukutaito opettaa vastuullisuutta ja itsestä huolehtimista visuaalisessa maailmassa.

Kuvataiteessa pitkäjänteinen ja prosessinomainen työskentely kehittää sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietämistä.

Lähtökohdat tehtävissä heijastavat nuorten omia kiinnostuksen kohtia. Kuvataide tukee omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä oman identiteetin rakentamista.

Kuvataiteen tehtävät auttavat tunteiden käsittelemistä ja vaikeidenkin asioiden purkamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan kiinnostusta rakennettuun, luonnon ja sosiaaliseen ympäristöön.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija keksii ja kehittää uusia omia ideoitaan arkkitehtuuriin, ympäristösuunnittelun, muotoilun, veistotaiteen ja eri käyttötaiteen osa-alueilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään ihmisen ympäristösuhdetta:

- Kestävä rakentaminen ja tuotesuunnittelu
- Aktiivinen kansalainen, ihmisen mahdollisuudet vaikuttaa omaan lähiympäristöön ja sen suunnitteluun
- Kuluttajana ekologisten ja eettisten valintojen tiedostaminen ja tekeminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväan kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua opeteltavista asioista. Tarkastellaan mahdollisia ongelmia työssä tai työskentelyn etenemisessä ja annetaan parannusehdotuksia. Tavoitteena on se, että opiskelija oppii ottamaan palautetta vastaan ja osaa hyödyntää sitä työskentelyssään. Opiskelija osoittaa kiinnostusta ja aktiivisuutta kuvataiteen tunneilla. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan ja tarvittaessa myös opiskelijatoverinsa työtä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Itsenäiseen työskentelyyn ja tiedonhakuun kykenevä opiskelija osoittaa osaavansa etsiä, tulkita ja muokata tietoa (esim. kuvahaku, taustatiedot, lähteiden merkitseminen). Opiskelija suorittaa itsearviointin jokaisen opintojakson tehtävän osalta.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osataan turvalliset työskentelytavat- ja menetelmät

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentavan palautteen antaminen vertaisarvioinneissa. Ryhmässä työskentelyn taidot ja toisten kannustaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osoittaa heittäytymistä töiden toteuttamisessa eikä tyydy tuttuun ja tavalliseen.

Tehtävissä on osattu hyödyntää erilaisten elämänalueiden sisältöjä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa ilmaista omissa töissään myös yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita ja ilmiöitä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pitää hyvää huolta käyttämistään materiaaleista ja työvälineistä.

Opiskelija pitää huolen työtilan siisteydestä omalta osaltaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osoittaa globaalin ja kulttuurisen pohdintansa joidenkin töiden sisällöissä.

7.10.3. Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun keinoina kehittämällä
- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja
- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla

- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Turvalliset työskentelytavat, tilat ja materiaalit.

Mahdollisuus itseilmaisuun turvallisessa ympäristössä.

Kriittinen kuvanlukutaito opettaa vastuullisuutta ja itsestä huolehtimista visuaalisessa maailmassa.

Kuvataiteessa pitkäjänteinen ja prosessinomainen työskentely kehittää sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietämistä.

Lähtökohdat tehtävissä heijastavat nuorten omia kiinnostuksen kohtia. Kuvataide tukee omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä oman identiteetin rakentamista.

Kuvataiteen tehtävät auttavat tunteiden käsittelemistä ja vaikeidenkin asioiden purkamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija kehittää kuvallisen viestinnän taitojaan ja laajentaa kriittistä suhtautumistaan medioihin.

Oman sosiaalisen median käytön analysointi: Mitä - Miksi – Milloin. Kriittisen tietoisuuden lisääminen omasta ja muiden mediakäyttäytymisestä.

Omien mielipiteiden, aatteiden ja arvojen jakaminen median keinoin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä.

Visuaalisen kulttuurin uusimmat aluevaltauksset ja digitaalisen kulttuurin kosketuspinnat kuvan tekemiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pohditaan eri mediakanavien etiikkaa ja omaa vastuuta esim. sosiaalisessa mediassa sekä tekijänoikeudet huomioidaan työskentelyssä.

Opiskelija harjoittelee kuvien käyttöä tehokkaan viestinnän välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua opeteltavista asioista. Tarkastellaan mahdollisia ongelmia työssä tai työskentelyn etenemisessä ja annetaan parannusehdotuksia. Tavoitteena on se, että opiskelija oppii ottamaan palautetta vastaan ja osaa hyödyntää sitä työskentelyssään. Opiskelija osoittaa kiinnostusta ja aktiivisuutta kuvataiteen tunneilla. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan ja tarvittaessa myös opiskelijatoverinsa työtä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Itsenäiseen työskentelyyn ja tiedonhakuun kykenevä opiskelija osoittaa osaavansa etsiä, tulkita ja muokata tietoa (esim. kuvahaku, taustatiedot, lähteiden merkitseminen). Opiskelija suorittaa itsearviointiin jokaisen opintojakson tehtävän osalta.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osataan turvalliset työskentelytavat- ja menetelmät

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentavan palautteen antaminen vertaisarvioinneissa. Ryhmässä työskentelyn taidot ja toisten kannustaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osoittaa heittäytymistä töiden toteuttamisessa eikä tyydy tuttuun ja tavalliseen.

Tehtävissä on osattu hyödyntää erilaisten elämänalueiden sisältöjä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa ilmaista omissa töissään visuaalisen median ajankohtaisia asioita ja ilmiöitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osoittaa globaalin ja kulttuurisen pohdintansa joidenkin töiden sisällöissä.

7.10.4. Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun
- syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja
- tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista

- tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Turvalliset työskentelytavat, tilat ja materiaalit.

Mahdollisuus itseilmaisuuun turvallisessa ympäristössä.

Kriittinen kuvanlukutaito opettaa vastuullisuutta ja itsestä huolehtimista visuaalisessa maailmassa.

Kuvataiteessa pitkäjänteinen ja prosessinomainen työskentely kehittää sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietämistä.

Lähtökohdat tehtävissä heijastavat nuorten omia kiinnostuksen kohtia. Kuvataide tukee omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä oman identiteetin rakentamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarkastellaan kuvataidetta osana kulttuuriperintöä, taiteen tyyliä ja kulttuurien aikakausia. Kuvataidetta tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Tutustutaan taiteeseen, joka lainaa, kommentoi ja käyttää hyväkseen muita tieteenaloja ja niiden menetelmiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ymmärretään, että kuvataiteen kulttuuriperintö on tärkeä osa inhimillistä toimintaa. Tarkastellaan kuvaa vaikuttamisen ja vallan välineenä. Oma taiteellinen työskentely opettaa arvostamaan ammattitaiteilijoiden työtä. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään taideinstituutioita osana yhteiskuntaa. Taidetta tarkastellessa tutustutaan myös taiteilijan rooliin eri aikoina.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua opeteltavista asioista. Tarkastellaan mahdollisia ongelmia työssä tai työskentelyn etenemisessä ja annetaan parannusehdotuksia. Tavoitteena on se, että opiskelija oppii ottamaan palautetta vastaan ja osaa hyödyntää sitä työskentelyssään. Opiskelija osoittaa kiinnostusta ja aktiivisuutta kuvataiteen tunneilla. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan ja tarvittaessa myös opiskelijatoverinsa työtä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Itsenäiseen työskentelyyn ja tiedonhakuun kykenevä opiskelija osoittaa osaavansa etsiä, tulkita ja muokata tietoa (esim. kuvahaku, taustatiedot, lähteiden merkitseminen). Opiskelija suorittaa itsearviointin jokaisen opintojakson tehtävän osalta.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osataan turvalliset työskentelytavat- ja menetelmät

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentavan palautteen antaminen vertaisarvioinneissa. Ryhmässä työskentelyn taidot ja toisten kannustaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osoittaa heittäytymistä töiden toteuttamisessa eikä tyydy tuttuun ja tavalliseen.

Tehtävissä on osattu hyödyntää erilaisten elämänalueiden sisältöjä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kykenee pohtimaan taiteen yhteiskunnallisia sidoksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osoittaa kulttuurisen kontekstin ymmärtämisen töidensä sisällöissä.

7.10.5. Tietokonegrafiikka tutuksi, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvien käyttöoikeudet
- hallitsee kuvien tuomisen tietokoneelle eri lähteistä ja osaa kuvan tärkeimmät muokkaamisen keinot
- osaa kuvanmuokkauksien avulla tehdä esteettisesti eheitä kuvia ja kuvakokonaisuuksia
- perehtyy tietokoneen mahdollisuuksiin ilmaisuvälineenä digitoidun kuvan käsittelyn, taiton, graafisen suunnittelun ja oman vapaan taiteellisen työskentelyn kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssilla harjoitellaan ilmaisohjelmilla bittikartta- ja vektorigrafiikkaa
- kurssilla syvennetään opintojen ohjauksessa harjoiteltuja kuvankäsittelyn perusteita

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Erilaisten ilmaisten digitaalisen kuvanmuokkaamisen sovellusten harjoittelua, ja niiden soveltaminen omaan ilmaisuun. Opiskelija hyödyntää aiemmin opittua kuvien rakentamisen periaatteista, kuten sommittelua, värien käyttöä, tilan ja liikkeen kuvaamista jne. Tehtävien töiden ideat saadaan ympäröivästä maailmasta, ja niissä pyritään ajankohtaisuuteen ja omaan luovaan tulkintaan ajassamme liikkuvista ilmiöistä

Yhteiskunnallinen osaaminen

Digitaalisen kuvan ajankohtaisten ilmiöiden ja tulevaisuuden näkymien pohtiminen. Voiko kuvaan enää luottaa. Eri elämänalueiden ja ajankohtaisuuden hyödyntäminen tehtävien töiden toteuttamisessa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Alussa kartoitetaan opiskelijoiden osaamisen tasoa. Opintojakson aikana opiskelijan kanssa keskustellaan hänen töistään ja työskentelystään, käydään läpi mahdollisia ongelmia ja annetaan parannusehdotuksia. Opiskelija itsearvioi jokaista työtään, ja suoritetaan myös vertaisarviointia. Vaihdeltaan työskentelytapoja itsesuoritettavista töistä pari- ja ryhmätyöskentelyihin

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Opiskelija(t) saavat jokaisesta tehtävästä erillisen arvioinnin. Tuntiaktiivisuus, osallistuminen ryhmätyöskentelyihin ja itsearviointi ovat myös arvioinnin kohteina

Laaja alainen osaaminen**Monitieteinen ja luova osaaminen**

Opiskelija hallitsee kuvanmuokkaamisen perusasiat ja osaa soveltaa niitä omaan luovaan ilmaisuunsa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri elämänalueiden hyödyntäminen töiden ideoinnissa ja toteutuksessa. Ajankohtaisten ilmiöiden hyödyntäminen työskentelyssä.

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suoritusmerkinnän.

7.10.6. Omin siivin, 2 op (KU6)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii työskentelemään itsenäisesti
- etsii ja rajaa valitsemansa aiheen
- valitsee tekniikan, jonka hallitsee tai jonka käyttöä haluaa
- asettaa tavoitteet omalle työlleen
- oppii arvioimaan työprosessiaan sanallisesti
- ymmärtää kuvataiteen historian ja nykyaikaisen merkityksen omassa työskentelyssään
- kykenee toimimaan omien valintojen ja päätösten pohjalta pitkäjänteisesti oppimiaan taiteellisia valmiuksia hyväksi käyttäen
- osaa hahmottaa suunnittelemansa kokonaisuuden ennen työn aloittamista.

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- oman taideproduktion tekeminen
- teoksen tekoprosessin taltiointi, analysointi ja arviointi
- prosessiportfolion muotoon ja rakenteeseen perehtyminen
- oman taiteellisen työskentelyn liittäminen laajempaan taidekenttään

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Monitieteinen ja luova osaaminen**

Opiskelija osaa hyödyntää monitieteellistä ja –taiteellista aineistoa työskentelyssään ja työssään ja hallitsee lähdeviitteet portfolioissaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutkii kuvallisesti ja kirjallisesti omia taitojaan ja käsityksiään kuvataiteen historian valossa. Itsenäinen työskentelyn suunnittelu ja toteutus vahvistaa itseluottamusta ja kasvattaa oman näkemyksen ja ilmaisun tuottamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyn aloittamista, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua esiin nousevista asioista. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Itsenäiseen työskentelyyn ja tiedonhakuun kykenevä opiskelija osoittaa osaavansa etsiä, tulkita ja muokata tietoa (esim. kuvahaku, taustatiedot, lähteiden merkitseminen). Opiskelija suorittaa itsearvioinnin ja toteuttaa työskentelypäiväkirjan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Toteutetussa työssä on hyödynnetty monitieteellistä ja –taiteellista aineistoa. Opiskelija hallitsee lähdeviitteet portfolioissaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Oman työn lähtökohtia laajempiin kulttuuriin yhteyksiin on tuotu esille.

Opintojakso on ainoastaan itsenäisesti suoritettavissa ja toimii myös hyvin kuvataiteen lukiodiplomiin valmistavana opintojaksona. Suoritettavat työt valitaan kuvataiteen lukiodiplomitehtävien arkistosta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4–10.

Työskentelypäiväkirjassaan opiskelija osoittaa käyttäneensä opintojakson suorittamiseen 21 x 75 min.

7.10.7. Paremmaksi piirtäjäksi, 2 op (KU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija parantaa piirtämisen perustekniikoita ja pyrkii havaintojen tarkentamiseen
- kehittää omaa ilmaisukieltä
- kokeilee uusia työtapoja ja menetelmiä kuvallisessa työskentelyssä
- harjoittelee mallista ja ilman mallia piirtämisen ja maalaamisen peruslähtökohtia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisia, kuvallisia harjoituksia ja tehtäväprosesseja
- hiili, lyijykynät, tussi, pastelliliidut, vesivärit, akryylivärit jne.
- negatiivinen tila, ääriviiva ja muoto, valot ja varjot ja näiden käyttö ehyen ja taiteellisen kokonaisuuden saavuttamiseksi
- opintojaksossa käytetään perustekniikoita ja tehdään erilaisia harjoituksia mallia ja mielikuvitusta hyväksi käyttäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovuuden voiman ymmärtäminen laajempana käsitteenä ja voimavarana elämässä kuin pelkästään kuvataiteeseen liittyen. Katsomisen ja näkemisen ero luovassa prosessissa, jossa opitaan taitoja harjoittamalla luottamusta omaan kehittymisen kykyyn.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua opeteltavista asioista. Tarkastellaan mahdollisia ongelmia työssä tai työskentelyn etenemisessä ja annetaan parannusehdotuksia. Tavoitteena on se, että opiskelija oppii ottamaan palautetta vastaan ja osaa hyödyntää sitä työskentelyssään. Opiskelija osoittaa kiinnostusta ja aktiivisuutta kuvataiteen tunneilla. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan ja tarvittaessa myös opiskelijatoverinsa työtä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Opiskelija suorittaa itsearvioinnin jokaisen opintojakson tehtävän osalta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4–10.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osoittaa heittäytymistä töiden ideoimisessa ja toteuttamisessa eikä tyydy tuttuun ja tavalliseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija pitää hyvää huolta käyttämistään materiaaleista ja työvälineistä.

Opiskelija pitää huolen työtilan siisteydestä omalta osaltaan.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.10.8. Valokuvauksen perusteet, 2 op (KU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy valokuvaan ilmaisukeinona ja taidemuotona
- tutustuu kameran rakenteeseen ja oppii sen käyttöä
- tutustuu mahdollisuuksien ja mielenkiinnon mukaan pimiötyöskentelyyn
- tutustuu digitaaliseen kuvankäsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valokuvailmaisun perusteet
- digitaalikameralla ja puhelimella kuvaaminen
- pimiötyöskentelyä halukkaille mahdollisuuksien mukaan
- digitaalisen kuvankäsittelyn harjoittelemineen
- kuvausharjoitusten tekeminen

- valokuva-analyysi ja valokuvaajan esittely

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Valokuva viestinnän ja ilmaisun välineenä. Ajankohtaisiin ilmiöihin tarttuminen ja niiden soveltaminen omissa töissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tekijänoikeudet ja valokuvauksen eettiset periaatteet. Valokuvauksen kehitys ja sen mukanaan tuomia vaikutuksia yhteiskuntaan. Valokuvaajien esittelyä muille opintojakson opiskelijoille. Pohdintaa digitaalisen kuvan tulevaisuuden näkymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Alussa kartoitetaan opiskelijoiden osaamisen tasoa. Opintojakson aikana opiskelijan kanssa keskustellaan hänen töistään ja työskentelystään, käydään läpi mahdollisia ongelmia ja annetaan parannusehdotuksia. Opiskelija itsearvioi jokaista työtään, ja suoritetaan myös vertaisarviointia. Vaihdeltaan työskentelytapoja itsesuoritettavista töistä pari- ja ryhmätyöskentelyihin

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Opiskelija(t) saavat jokaisesta tehtävästä erillisen arvioinnin. Tuntiaktiivisuus, osallistuminen ryhmätyöskentelyihin ja itsearviointi ovat myös arvioinnin kohteina.

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suorituserkinnän (S).

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija löytää tehtäväkohtaisesti mielenkiintoisia näkökulmia ja luovaa ilmaisua. Töissä osataan hyödyntää ja soveltaa eri elämänalueilta saatavia ideoita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Työt ovat selkeästi kiinni nykyhetkessä hyödyntäen ajankohtaisia ilmiöitä.

7.10.9. Valokuvausta syventäen, 2 op (KU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää tietojaan ja taitojaan valokuvauksen perusteista
- etsii omaa persoonallista valokuvauksen ilmaisukieltään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valo tunnelman luojana

- oman valokuvaproduktion suunnittelu ja toteutus
- valokuvataiteeseen tutustuminen valokuvataiteilijoiden tuotantoon tutustuen
- tutustuu studiotyöskentelyn perusteisiin mahdollisuuksien mukaan
- valokuvauksen ilmaisun ja tekniikan kehitys luentoina

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla keskustellaan valokuvauksesta viestinnän ja ilmaisun välineenä ja opiskelija toteuttaa laajan valokuvausprojektin itselle merkittävästä aiheesta.

Valokuvauksen tekniikanhistoriikkiluennoilla tulee esille, kuinka valokuvaus on syntynyt käyttäen hyväksi tiettyjen kemiallisten ilmiöiden löytämistä ja fysikaalisten keksintöjä.

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan ymmärrystä valokuvauksen tekniikkaan ja siihen, miten kameran ja valaistuksen tekninen hallinta antaa lisää mahdollisuuksia taiteelliselle ilmaisulle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Valokuvauksen ilmaisun historiaan perehtyminen lisää ymmärrystä siitä, miten valokuvaus on vaikuttanut yhteiskuntaan ja lisännyt tietoutta yhteiskunnan eri ilmiöistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Alussa kartoitetaan opiskelijoiden osaamisen tasoa. Opintojakson aikana opiskelijan kanssa keskustellaan hänen töistään ja työskentelystään, käydään läpi mahdollisia ongelmia ja annetaan parannusehdotuksia. Opiskelija itsearvioi taideprojektiaan ja tekoprosessia, ja suoritetaan myös vertaisarviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Opiskelija(t) saavat jokaisesta tehtävästä erillisen arvioinnin. Tuntiaktiivisuus, osallistuminen ryhmätyöskentelyihin ja itsearviointi ovat myös arvioinnin kohteina.

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4-10) tai suorituserkinnän.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija löytää tehtäväkohtaisesti mielenkiintoisia näkökulmia ja luovaa ilmaisua. Töissä osataan hyödyntää ja soveltaa eri elämänalueilta saatavia ideoita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Työt ovat selkeästi kiinni nykyhetkessä hyödyntäen ajankohtaisia ilmiöitä.

7.10.10. Taidetyöpaja, 2 op (KU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija itse määrittelee oppimistavoitteensa kurssin alussa. Olennaista opintojaksossa on opiskelijan itseohjautuvuus ja vastuun ottaminen omasta taiteellisesta oppimisesta. Itsenäisen taiteellisen työskentelyn kautta syvennetään aiemmin kuvataiteen opintojaksoissa opittuja tietoja ja taitoja. Tavoitteina on kehittää visuaalisia taitoja ja projektin hallintaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt määräytyvät opintojaksokohtaisesti. Opiskelussa käytetään opintojaksokohtaisesti sovittuja oppimisen menetelmiä tutkivaa sekä tekemällä ja kokemalla oppimista painottaen. Keskeisenä periaatteena on ongelmalähtöinen oppiminen. Opintojakso voidaan toteuttaa yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden, kuten korkeakoulujen, kuvataiteilijoiden ja muotoilualan yritysten kanssa. Opiskelija pitää työskentelypäiväkirjaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää monitieteellistä ja –taiteellista aineistoa työskentelyssään ja työssään ja hallitsee lähdeviitteet portfolioissaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itsenäinen työskentelyn suunnittelu ja toteutus vahvistaa itseluottamusta ja kasvattaa oman näkemyksen ja ilmaisun tuottamista.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyn aloittamista, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua esiin nousevista asioista. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Itsenäiseen työskentelyyn ja tiedonhakuun kykenevä opiskelija osoittaa osaavansa etsiä, tulkita ja muokata tietoa (esim. kuvahaku, taustatiedot, lähteiden merkitseminen). Opiskelija suorittaa itsearviointia ja toteuttaa työskentelypäiväkirjan.

Arviointimenetelmät tarkentuvat kurssin alussa ja määräytyvät kulloisenkin opintojakson sisällöstä ja käytetyistä työskentelymenetelmistä. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta.

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suorituserkinnän (S).

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Työskentelyssä on hyödynnetty monitieteellistä ja –taiteellista aineistoa. Opiskelija hallitsee lähdeviitteet portfolioissaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Oman työskentelyn lähtökohtia laajempiin kulttuurisiin yhteyksiin on tuotu esille.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso KU1 tulee olla suoritettuna ennen Taidetyöpaja-opintojakson suorittamista.

7.10.11. Sarjakuvatyöpaja, 2 op (KU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu sarjakuvakerronnan keinoihin ja mahdollisuuksiin
- tutustuu sarjakuvaan taidemuotona
- tutustuu sarjakuvan historiaan
- ilmaisee itseään sarjakuvan keinoin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sarjakuvakerrontaan, piirrostekniikoihin ja erilaisiin tyyleihin perehtyminen erilaisten harjoitusten avulla
- luennot sarjakuvan historiasta
- opiskelijan oman sarjakuvan tekeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Turvalliset työskentelytavat, tilat ja materiaalit.

Mahdollisuus itseilmaisuun turvallisessa ympäristössä.

Kriittinen kuvanlukutaito opettaa vastuullisuutta ja itsestä huolehtimista visuaalisessa maailmassa.

Lähtökohdat tehtävissä heijastavat nuorten omia kiinnostuksen kohtia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat antavat positiivista palautetta toistensa töistä. Sarjakuvataiteeseen perehdyttäessä käydään aiheesta keskusteluja. Annetaan toisille työrauha ja annetaan neuvoja ja ohjausta muille opiskelijoille.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu sarjakuvana viestinnän ja ilmaisun välineenä. Opiskelija tarttuu ajankohtaisiin ilmiöihin ja soveltaa niitä omissa töissään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii sarja- ja pilakuvan eettisiä periaatteita. Opiskelija arvottaa ja pohtii taiteen, median, omien ja opiskelijatovereiden teosten avulla sarjakuvan viestiä, merkityksiä ja vaikuttavuutta. Sarjakuvahistorialuennoilla opiskelija tutustuu siihen, miten sarjakuva heijastaa yhteiskunnan eri aikoina ja miten sitä on käytetty propagandan välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten sarjakuvakerronta eri aikoina heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Opiskelija ymmärtää sarjakuvataiteen merkityksen osana kulttuuria ja inhimillistä toimintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua opeteltavista asioista. Tarkastellaan mahdollisia ongelmia työssä tai työskentelyn etenemisessä ja annetaan parannusehdotuksia. Tavoitteena on se, että opiskelija oppii ottamaan palautetta vastaan ja osaa hyödyntää sitä työskentelyssään. Opiskelija osoittaa kiinnostusta ja aktiivisuutta. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan ja tarvittaessa myös opiskelijatoverinsa työtä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Opiskelija suorittaa itsearvioinnin jokaisen opintojakson tehtävän osalta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4–10.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osataan turvalliset työskentelytavat- ja menetelmät

Luonnosversio 19.1.2021

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentavan palautteen antaminen vertaisarvioinneissa. Ryhmässä työskentelyn taidot ja toisten kannustaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osoittaa heittäytymistä töiden toteuttamisessa eikä tyydy tuttuun ja tavalliseen.

Tehtävissä opiskelija on osannut hyödyntää erilaisten elämänalueiden sisältöjä ja käyttää sarjakuvaa erilisiin tarkoituksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa ilmaista omissa töissään myös yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita ja ilmiöitä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osoittaa globaalin ja kulttuurisen pohdintansa joidenkin töiden sisällöissä.

7.10.12. Graafisen suunnittelun perusteet, 2 op (KU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu graafisen suunnittelun peruskäsitteisiin, yleisiin tehtäviin ja keskeisiin menetelmiin
- tutustuu graafisen suunnittelijan työkenttään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu graafisen suunnittelijan työnkuvaan ja monipuolisiin tehtäviin nykyajassa.
- Opiskelija omaksuu graafisen alan keskeisiä käsitteitä.
- Opiskelija opettelee käyttämään töissään erilaisia visuaalisen vaikuttamisen keinoja.
- Opiskelija harjoittelee taitto-ohjelman käyttöä.
- Opiskelija tekee useita graafisia tuotteita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Turvalliset työskentelytavat, tilat ja materiaalit.

Mahdollisuus itseilmaisuun turvallisessa ympäristössä.

Kriittinen kuvanlukutaito opettaa vastuullisuutta ja itsestä huolehtimista visuaalisessa maailmassa.

Lähtökohdat tehtävissä heijastavat nuorten omia kiinnostuksen kohtia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija keksii ja kehittää uusia omia ideoitaan graafisen suunnittelun eri osa-alueilla.

Yhteiskunnallinen osaaminenhuonnosversio 19.1.2021

Opiskelija osaa ilmaista omissa töissään myös yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita ja ilmiöitä.

Opiskelija tutustuu graafisen suunnittelijan työnkuviin ja ymmärtää, että graafisen suunnittelijan työ on ns. soveltava taiteen ala, jossa tuotos on vahvasti sidoksissa asiakkaan toiveisiin ja tavoitteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja ohjaa opiskelijan työskentelyä, ja työprosessin aikana käydään rakentavaa vuoropuhelua opeteltavista asioista. Tarkastellaan mahdollisia ongelmia työssä tai työskentelyn etenemisessä ja annetaan parannusehdotuksia. Tavoitteena on se, että opiskelija oppii ottamaan palautetta vastaan ja osaa hyödyntää sitä työskentelyssään. Opiskelija osoittaa kiinnostusta ja aktiivisuutta kuvataiteen tunneilla. Opiskelija osaa arvioida omaa työtään ja työprosessiaan ja tarvittaessa myös opiskelijatoverinsa työtä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään pääasiassa opintojakson tehtäväkohtaisten arviointikriteerien perusteella. Opiskelija suorittaa itsearviointin jokaisen opintojakson tehtävän osalta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4–10.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osataan turvalliset työskentelytavat- ja menetelmät

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osoittaa heittäytymistä töiden toteuttamisessa eikä tyydy tuttuun ja tavalliseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa ilmaista omissa töissään myös asiakaslähtöisen näkemyksen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

7.10.13. Kolmiulotteinen työskentely ja sisustussuunnittelu, 2 op (KU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kokeilee erilaisten kolmiulotteisten menetelmien ja materiaalien (savi, kipsi, paperimassa, luonnon materiaalit jne.) mahdollisuuksia omassa muotoilu- ja veistoilmaisussa
- voi keskittyä sisustuksen toimivuus- ja viihtyisyystekijöiden tutkimiseen: muoto-, väri-, valaistus-, ja materiaalitietoisuuden pohjalta
- voi myös kokeilla 3D-tulostusta sekä mallintaa suunnitelmiaan 3D-tietokonegrafiikalla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Luonnosversio 19.1.2021**
- pienten veistosten tekoa, keramiikkaesineiden valmistusta ja kokeilevaa kolmiulotteista työskentelyä.
  - pohjapiirustusten, pienoismallien ja sisustuselementtien suunnittelua.
  - 3D-tulostus ja 3D-tietokonegrafiikka.
  - mahdollisuuksien mukaan kokeillaan 360-virtuaalitodellisuuksien tekemistä
  - opintojaksossa opiskelija osallistuu opettajan esityksiin ja tekee harjoitustöitä omien valintojen ja suunnitelmien pohjalta. Opiskelija tekee henkilökohtaisen suunnitelman työskentelylleen ja pitää opintojakson aikana työskentelyprosessiin liittyvää päiväkirjaa. Itsenäisesti suoritettaessa opiskelija toteuttaa projektin, joka taltioidaan ja käyty prosessi tuodaan esille portfolioissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan kolmiulotteisen rakentamisen perinteisiä ja uusia menetelmiä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tilan hahmottaminen ja erilaisten tilojen merkitys ihmisten hyvinvoinnille

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Nykyisyys ja perinteet arkkitehtuurissa, muotoilussa ja veistotaiteessa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opiskelija laatii itselleen työskentelysuunnitelman opettajan tuella ja pitää työskentelypäiväkirjaa. Opintojakson aikana opiskelijan kanssa keskustellaan hänen töistään ja työskentelystään, käydään läpi mahdollisia ongelmia ja annetaan parannusehdotuksia. Opiskelija itsearvioi jokaista työtään.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi tehdään opiskelijan omien suunnitelmien ja työskentelyprosessin taltioinnin sekä tehtyjen töiden pohjalta.

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suorituserkinnän (S).

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää monipuolisesti erilaisia tekniikoita

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osoittaa tilasuunnittelussaan pohtineensa ympäristön eettisiä kysymyksiä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osoittaa portfolioissaan töidensä kulttuuriset sidokset.

7.11. Liikunta (LI)

Luonnosversio 19.1.2021

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaakin liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suoriutuvuuteen sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvausta vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelyä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Luonnosversio 19.1.2021
Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen on osaamista, jota käytetään myös toisten hyväksi. Liikunta on myös **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)

- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

7.11.1. Oppiva liikkua, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkua, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkua

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkua

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson monipuoliset sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja. Opiskelijaa autetaan ymmärtämään fyysisen aktiivisuuden merkitys oman hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys ja myönteinen minäkuva vahvistuvat uuden oppimisen sekä liikunnan tuoman ilon ja virkistymisen myötä.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit lisäävät opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä. Voidaan tehdä yhteistyötä terveystiedon kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija vahvistaa yhteiskunnallista osaamistaan ottamalla vastuuta oman toimintakykynsä kehittämisestä ja yrittämällä parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti. Opiskelijaa autetaan ymmärtämään, että jokainen yksilö on omalta osaltaan vastuussa toimintakyvystään yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä. Opintojakson yhteistoiminnalliset työtavat tukevat yhteisöllisyyden kokemuksen syntymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Lihassoimalla liikuntapaikoille siirtymiseen kannustetaan ympäristöarvoja kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla pyritään tekemään paljon yhteistyötä opiskelijoiden kesken. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään ihmisten erilaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelijan jatkuva ja monipuolinen näyttö oppitunneilla ja mahdollinen palautekeskustelu.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Opettajan antama oppimista ja työskentelyä edistävä palaute oppitunneilla, vertaispalaute/-arviointi ja itsearviointi.

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti eettisyyttä ja ympäristöosaamista sekä globaalia ja kulttuuriosaamista. Esimerkiksi seurataan liikuntapaikoille siirtymistä eettisestä ja ympäristönäkökulmasta. Seurataan vuorovaikutusta opiskelijoiden välillä ja annetaan siitä palautetta.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.2. Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään, että terveyttä ja toimintakykyä tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arkisista valinnoista. Opiskelija ymmärtää, että näihin arjen valintoihin kuuluvat myös ergonomiset työasennot ja suoritustekniikat. Opiskelijaa kannustetaan liikunnallisen

elämäntavan omaksumiseen. Opiskelija osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja asettaa niille kehittämistavoitteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija toimii oppitunneilla vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttavasti ja kannustavasti. Opiskelija osaa antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa voidaan hyödyntää terveystiedon oppisisältöjä, mm. ergonomian ja fyysisten ominaisuuksien kehittämisen kohdalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa ohjataan opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta sekä turvallisuudesta. Opiskelijoille pyritään tarjoamaan yhteisöllisiä kokemuksia. Opiskelijaa autetaan ymmärtämään, että vain hän itse voi vaikuttaa omiin valintoihinsa ja siten omaan fyysiseen terveyteensä ja hyvinvointiinsa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetuksessa tuetaan positiivisia eettisiä arvoja kuten vastuullisuutta ja toisten positiivista kannustamista. Opiskelija oppii tekemään oman toimintakykynsä kehittämisen kohdalla perusteltuja valintoja myös ympäristön kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson aikainen yhdessä tekeminen lisää opiskelijoiden ymmärrystä ihmisten erilaisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opettajan antama oppimista ja työskentelyä edistävä palaute oppitunneilla, vertaispalaute/-arviointi ja itsearviointi.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Opiskelijan jatkuva ja monipuolinen näyttö oppitunneilla ja mahdollinen palautekeskustelu. Opiskelijan omien kehittämistavoitteiden saavuttaminen.

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista. Tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus tehdä fyysisiä testejä ja arvioida näin omaa suorituskyykyään. Monitieteisen ja luovan osaamisen osiota voidaan arvioida esimerkiksi tarkastelemalla lihaskuntotyöskentelyä ergonomian näkökulmasta.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.3. Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin
- harjaantuu kehon hallinnassa
- tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

Luonnosversio 19.1.2021

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osaa edistää fyysistä toimintakykyään. Tähän pyritään muun muassa harjoittamalla ja soveltamalla liikuntataitoja ja tietoja monipuolisesti sekä mahdollisuuksien mukaan uusin tavoin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa tunnistaa tunteitaan, toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukea yhteisöllisyyttä muun muassa kannustamalla ja tukemalla toisia opiskelijoita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa voidaan hyödyntää esimerkiksi terveystiedon oppisisältöjä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksien mukaan tilaisuutta tutustua uusiin liikuntamuotoihin ja lajeihin, mikä jo itsessään vaatii luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa ohjataan opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta sekä turvallisuudesta. Lisäksi opiskelijoille pyritään tarjoamaan yhteisöllisiä kokemuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetuksessa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja, kuten vastuullisuutta. Uusien liikuntamuotojen ja -lajien osalta tuodaan mahdollisuuksien mukaan esille tietoa ympäristöä säästävistä tai kuluttavista asioista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opetuksessa voidaan hyödyntää mahdollisuuksien mukaan hyvinvointiteknologiaa. Uudet lajit syventävät opiskelijoiden kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opettajan antama oppimista ja työskentelyä edistävä palaute oppitunneilla, vertaispalaute/-arviointi ja itsearviointi.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön. Arviointia tehdään monipuolisesti muun muassa opettaja- ja itsearviointia hyödyntäen.

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan ^{Luonnosversio 19.1.2021} formatiivisesti vuorovaikutusosaamista, esimerkiksi antamalla palautetta opiskelijoiden keskinäisestä vuorovaikutuksesta erilaisissa liikuntatilanteissa. Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida tilanteissa, joissa opiskelijat kantavat vastuuta ryhmän sujuvasta toiminnasta.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.4. Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointiaan osana ryhmäliikuntaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii huomioimaan muut kanssaliikkuajat. Yhdessä tehdyn projektin, esim. vanhojen tanssien, pohjalta opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot kehittyvät.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä esimerkiksi muiden taito- ja taideaineiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ottamaan vastuuta yhdessä laaditun projektin, esim. vanhojen päivän tanssiesityksestä eri tavoin. Opiskelija kokee osallisuutta yhdessä liikkumisen kautta osana kulttuurista perintöä.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opettaja antaa opintojakson aikana sanallista palautetta opiskelijoille oppimisen edistymisestä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Arvioinnissa otetaan huomioon tavoitteenmukaisen toiminnan pitkäjänteisyys, monipuolisuus ja laatu.

Laaaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista ja yhteiskunnallista osaamista. Näitä arvioidaan erityisesti sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta, esimerkiksi miten jokainen opiskelija antaa oman panoksensa yhteiseen päämäärään pyrkiessä ja noudattaa annettuja ohjeita.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.5. Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi
- ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä
- osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- virkistystä lisäävät liikuntamuodot
- rentoutus ja kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija edistää omaa psyykkistä toimintakykyään liikunnan keinoin. Opiskelija ymmärtää itselle sopivan, tarkoituksenmukaisen liikunnan vaikutukset voimavarojen ja opiskelukyvyyn lisäämiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulissa tuodaan esille erityisesti psyykkisen ja fyysisen toimintakyvyn, mutta myös sosiaalisen toimintakyvyn vaikutukset opiskelukykyyn, jolloin korostuu esimerkiksi ihmisen biologia sekä psykologia.

Vuorovaikutusosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulissa tavoitteena on myös yhteisöllisyyden edistäminen, jolloin opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi suunnitellessaan yhdessä muiden kanssa virkistäviä ja yhteisöllisiä liikuntamuotoja opintojaksolle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opettaja antaa opintojakson aikana sanallista palautetta opiskelijoille oppimisen edistymisestä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Arvioinnissa otetaan huomioon tavoitteenmukaisen toiminnan pitkäjänteisyys, monipuolisuus ja laatu.

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista ja monitieteistä sekä luovaa osaamista. Opiskelijaa ohjataan itsearvioinnilla oppimaan kuuntelemaan omia tuntemuksiaan esimerkiksi päiväkirjaa apuna käyttäen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.6. Palloilu soveltava opintojakso, 2 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää ja syventää eri palloilulajien pelitaitojaan ja pelikäsitystään sekä kokee iloa ja virkistystä yhdessä tekemisen kautta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat ja opettaja yhdessä suunnittelevat kurssin tarkemman sisällön.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla pyritään edistämään ja ylläpitämään opiskelijoiden toimintakykyä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla pyritään käyttämään monipuolisia työtapoja ja menetelmiä, jotka edistävät opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Työtapoina voivat esimerkiksi olla yksilö-, pari-, pienryhmä- ja ryhmätyöskentely.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Palloilun oppimistilanteet ovat usein luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita, joissa tarvitaan luovaa osaamista. Opintojaksolla voidaan hyödyntää esimerkiksi terveystiedon tai psykologian sisältöjä (esimerkiksi kognitiivinen osaaminen).

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla kannustetaan opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä turvallisuudesta. Opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen kautta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa reilun pelin hengessä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monet palloilulajit ovat globaaleja. Tämän ymmärtäminen edistää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana keskeisistä sisällöistä. Vertaisarviointia voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan. Opettaja antaa opintojakson aikana sanallista palautetta opiskelijoille oppimisen edistymisestä.

Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista ryhmän ja opintojakson toimintaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi voi perustua jatkuvan näytön lisäksi esimerkiksi yksilö- tai ryhmätehtäviin tai palautekeskusteluun.

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan vuorovaikutusosaamista ja monitieteistä ja luovaa osaamista. Näitä arvioidaan esimerkiksi antamalla palautetta erilaisten pallopeleissä ilmenevien ongelmaratkaisutilanteiden selvittämisestä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.7. Maila- ja jääpelit, 2 op (L17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa vaihtelua ja virkistystä koulupäivään jää- ja mailapeliin kautta. Samalla opiskelija oppii vastuulliseen ja itsenäiseen pienryhmä- ja pariliikuntaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pelataan erilaisia jääpelejä esim. kaukalopalloa ja "höntsäkiekkoa" sekä mailapelejä esim. sulkapallo, tennis, squash, pöytätennis ja sähly. Lajit valitaan tarkemmin yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää liikunnan merkityksen oman hyvinvoinnin ja oppimiskyvyn edistämisessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Käytetään vuorovaikutteisia opetusmenetelmiä, esimerkiksi pari- ja ryhmä/tiimityötä eri peleissä sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana keskeisistä sisällöistä. Opettaja antaa opintojakson aikana sanallista palautetta opiskelijoille oppimisen edistymisestä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista sekä vuorovaikutusosaamista. Arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi opiskelijan tekemää itsearviointia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.8. Stressinhallinta - keho ja mieli kuntoon, 2 op (LI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on edistää opiskelijan itsetuntemusta ja stressinhallintaa liikunnallisten harjoitteiden sekä voimavaroja ja hyvinvointia lisäävän liikunnan avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Rentoutusharjoitteet, kehonhuolto ja opiskelijan valitsema voimavaroja ja hyvinvointia lisäävä liikunta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää omaa psyykkistä ja fyysistä toimintakykyään. Opiskelija oppii ymmärtämään, miten fyysisen toimintakyvyn edistämällä voidaan vaikuttaa positiivisesti psyykkiseen toimintakykyyn.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla lisätään ymmärrystä stressin ja stressinhallinnan biologisista vaikutusmekanismeista ja liikunnan fysiologisiin vaikutuksiin stressinhallinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Perustuu opiskelijan opintojakson aikana tekemään itsearviointiin opintojakson tavoitteiden toteutumisesta sekä opettajan antamasta sanallisesta palautteesta opiskelijan työskentelystä opintojakson tavoitteiden suuntaisesti.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Perustuu opiskelijan tekemään itsearviointiin sekä opiskelijan ja opettajan tekemään työskentelyn arviointiin. Arviointi tapahtuu suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista ja monitieteistä ja luovaa osaamista. Arvioinnissa voidaan käyttää itsearviointia. Esimerkiksi opiskelija reflektoi fyysisen toimintakyvyn harjoittamisen vaikutuksia psyykkiseen hyvinvointiin itsearvioinnin avulla.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.9. Jooga, 2 op (LI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on fyysisen toimintakyvyn ja kehon liikkuvuuden lisääminen, kehon ja mielen palautuminen, itsetuntemuksen sekä keskittymiskyvyn parantaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan joogaan harjoitusmenetelmänä, jossa jokainen työskentelee omista lähtökohdistaan ja omien edellytystensä mukaisesti.
- Harjoitellaan keskeisiä joogan liikkeitä eli asanoita ja hengitystekniikkaa
- Tutustutaan joogan eri tyylisuuntiin mahdollisuuksien ja ryhmän kiinnostuksen mukaan.
- Suunnitellaan itselle joogaohjelma itsenäistä kotona tapahtuvaan harjoittelua varten.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää joogan terveyttä kokonaisvaltaisesti eheyttävänä ja omaa toimintakykyä parantavana harjoitusmenetelmänä. Opiskelija oppii arvioimaan omia arvojaan ja valintojaan. Opiskelija syventyy tiedostamaan kehon ja mielen yhteyttä fyysisen harjoittelun, rentoutumisen ja meditaation keinoin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uusi versio 19.1.2021

Opiskelija omaksuu opintojaksolla uusia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on luovaan ajatteluun ohjaaminen. Yhteistyötä voidaan tehdä terveystiedon, filosofian, uskonnon ja kuvataiteen kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arvioidaan ja analysoidaan omia arkielämän tottumuksia sekä niiden terveysvaikutuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana omasta edistymisestä opintojakson tavoitteiden osalta. Opettaja antaa opintojakson aikana sanallista palautetta opiskelijoille oppimisen edistymisestä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Perustuu palautteeseen yksilötehtävästä (oma joogaohjelma itsenäiseen harjoitteluun).

Laaaja-alaisen oppimisen arviointi on formatiivista ja se painottuu hyvinvointiosaamisen sekä eettisyyden ja ympäristöosaamisen osa-alueisiin. Opiskelijan itserefleksion avulla seurataan kurssin aikana omaa edistymistä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.10. Kuntosaliharjoittelun perusteet, 2 op (LI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskelija saa tietoa kuntosaliharjoittelun periaatteista sekä oppii harjoittelemaan järkevästi ja turvallisesti myös omatoimisesti.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy Opintojakson käytyään jatkamaan turvallisesti ja järkevästi kuntosaliharrastustaan.
- Moduulin alussa olevan teoriaosuuden jälkeen opiskelija ymmärtää fyysisten ominaisuuksien kehittymisen periaatteet, voimaharjoittelun pääperiaatteet sekä kuntosalilla tehtävien harjoitusliikkeiden oikeat suoritustekniikat. Tällä osaamisellaan hän osaa suunnitella itselleen järkevän ja turvallisen harjoitusohjelman sekä kykenee sen itsenäiseen toteuttamiseen.
- Lisäksi tavoitteena on nousujohteisen, progressiivisen, harjoitusohjelman noudattaminen ja sitä kautta valitun kehityskohteen tavoitteen saavuttaminen. Tämä todennetaan Opintojaksolla tehtävillä alku- ja loppumittauksilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuntosaliharjoittelun turvallisten periaatteiden oppiminen niin teoriassa kuin käytännössäkin.
- Tiedon ja käytännön soveltaminen erilaisissa kuntosaliympäristöissä.
- Määrätietoinen ja itsenäinen työskentely tavoitteen saavuttamiseksi.

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija hahmottaa ihmisen fyysisen suorituskyvyn osa-alueet ja niistä erityisesti voiman ja lihaskunnon. Opiskelija ymmärtää kuntosaliharjoittelun pääperiaatteet ja hallitsee harjoitusliikkeiden turvalliset suoritustekniikat. Myös oma kehotietoisuus ja itsetuntemus kehittyvät.

Vuorovaikutusosaaminen

Kuntosaliharjoittelussa käytetään monimuotoisia työskentely- ja opetusmenetelmiä mm. parityöskentelyä. Kuntosaliympäristössä toimitaan paljon myös koulun ulkopuolisten ihmisten, esim. eläkeläisten kanssa yhteistyössä samassa ympäristössä, joka kehittää toisia kunnioittavaa ja ihmisten erilaisuutta hyväksyvää ajattelua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Lihaskunto- ja kuntosaliharjoittelu (kuntosalit, personal trainerit, kuva- ja verkkomateriaalit ym.) on valtava business globaalisti. Opiskelija pääsee osaksi maailmanlaajuisia liikettä matalalla kynnyksellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelijalta edellytetään aktiivista osallistumista ryhmän toimintaan. Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön ja toiminnan raportointiin harjoitusohjelman ja tavoitteiden osalta. Arviointia tehdään monipuolisesti muun muassa opettaja- ja itsearviointia hyödyntäen.

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista ja vuorovaikutusosaamista. Arvioinnissa voidaan käyttää itsearviointia, esimerkiksi kehityskohteen tavoitteen saavuttaminen tai vertaisarviointia esim. harjoitusparin nostotekniikan seuraaminen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.11. Extreme, 2 op (LI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on haastaa opiskelijoita kokeilemaan turvallisesti omia liikunnallisia rajojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Edistetään teemaan liittyviä liikuntaharrastuksia esimerkiksi lajeina voivat olla: ammunta, itsepuolustus, seinäkiipeily, laitesukellus, miekkailu, mikroautoilu, laserpelit. Opintojakso suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii käyttämään erilaisia liikuntapalveluja ja mahdollisesti löytää elämyksiä tuottavia sekä omaa hyvinvointia lisääviä liikuntamuotoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla kannustetaan opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä turvallisuudesta. Opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana tutustuessaan uusiin lajeihin esimerkiksi oppimispäiväkirjan muodossa.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Opiskelija tutustuu uusiin liikuntapalveluihin niiden aidossa toimintaympäristössä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista. Arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi opiskelijan tekemää itsearviointia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.12. Retkeily, 2 op (LI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijat perehtyvät luontoretkeilyn perustietoihin ja -taitoihin. He tuntevat luonnonsuojelun periaatteet ja merkityksen sekä osaavat retkeillä luontoa kunnioittaen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisenä sisältönä on luontoretkeilyn tietojen ja taitojen kehittäminen sekä soveltaminen käytännössä.
- Kurssin sisältönä voi olla esimerkiksi luontoretki, jonka suunnitteluun ja toteutukseen opiskelijat osallistuvat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan oppimista, hyvinvointia ja jaksamista vahvistaen hyvinvointiosaamista. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään luonnon merkitystä hyvinvoinnin osatekijänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaidot ja niiden harjoittelu ovat keskeinen osa opintojaksoa. Monipuoliset työtavat tukevat yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso voidaan toteuttaa esimerkiksi yhteistyössä biologian ja terveystiedon kanssa. Luonnossa liikkuminen kehittää opiskelijan kykyä selvittää erilaisista ongelmanratkaisutilanteista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä turvallisuudesta. Opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten vastuullisuutta. Opiskelija oppii kestävän kehityksen periaatteita ja niiden mukaista liikkumista luontoympäristössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla voidaan hyödyntää mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa, kuten sähköisiä karttapalveluja tai aktiivisuusmittareita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana keskeisistä sisällöistä. Itsearvioinnin voi toteuttaa myös ryhmätehtävänä. Opiskelija saa palautetta itsearviointinsa tueksi myös luontoliikuntakokemuksistaan. Vertaisarviointia voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi ryhmätehtävissä. Opettaja antaa opintojakson aikana sanallista palautetta opiskelijoille oppimisen edistymisestä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista ryhmän ja opintojakson toimintaan. Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi voi perustua esimerkiksi yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin ja jatkuvaan näyttöön opintojakson aikana.

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi opiskelijan itsearvioinnilla tai pienryhmien palautekeskusteluilla.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

7.11.13. Tanssia eri tavoin, 2 op (LI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelija tutustuu tanssimiseen ja kehittää monipuolisesti siihen liittyviä taitojaan.
- Opintojakson tavoitteena on edistää opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä ja yhteenkuuluvuutta tanssin avulla.
- Tavoitteena on tutustua tanssin eri muotoihin ja tekniikoihin ja kehittää tanssitaitoa.
- Opiskelija voi suorittaa opintojakson myös osallistumalla LI4 - opintojaksolle uudestaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältöinä ovat erilaisten tanssien harjoittelu ja mahdollisesti myös niiden esittäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa omaa liikunnallista identiteettiään tanssin avulla. Tanssiminen parantaa opiskelijan itsetuntemusta ja kehotietoisuutta. Musiikin kuuntelu tanssiessa edistää mielen hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Tanssin kautta opitaan toimimaan ryhmässä, jolloin se harjoittaa sosiaalisia taitoja, mm. rakentavia ja toisia kunnioittavia viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan palautetta osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä.

Laaja-alaisen oppisen tavoitteista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen taitoja itse- ja vertaisarvioiden

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.14. Liikuntatutor, 2 op (LI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisenä tavoitteena on osallistua kouluyhteisön liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseen.
- Tavoitteena on teoriapainotteisten oppituntien tauottamisen lisääminen ja opiskeluergonomian edistäminen.
- Lisäksi pyritään koko kouluyhteisön, myös henkilökunnan, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseen vuosittain laadittavan, koulukohtaisen suunnitelman eli ns. Vuosikellon pohjalta.
- Vähän liikkuvien opiskelijoiden tunnistaminen ja toimenpiteet heidän liikunnallisuutensa tukemiseksi ovat myös keskeisiä sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson toimintamuotoina voivat olla esim. tutustumiset uusiin lukiolaisia liikuttaviin liikuntamuotoihin ja koulumatkaliikkumisen sekä välituntiliikunnan lisääminen eri keinoin.
- Asiantuntijoiden esitykset ja liikunnallisia teemapäiviä voidaan sisällyttää koulujen vuosikelloon.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osaa pitää huolta omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toimintakyvystään. Hän ymmärtää liikunnallisen hyvinvoinnin laaja-alaisen merkityksen sekä oman elämän, että kouluyhteisön tasolla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu vuorovaikutus- ja viestintätilanteessa, oppii toimimaan erilaisten ihmisten kanssa, havainnoimaan ryhmädynamiikkaa ja hallitsemaan ryhmän toiminnan peruserätyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Liikuntatutortoiminnassa hyödynnetään eri oppiaineiden osallisuutta kouluyhteisön toimintaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ottamaan vastuuta yhteisön liikuntakulttuurin edistämisestä. Liikuntatutortoimintaan osallistuminen edistää ymmärrystä opiskelijoiden ergonomisista opiskelutavoista ja ennakoii näin myös tulevaisuuden työelämän haasteita esim. lisääntyneen ruutuajan aiheuttamien ongelmien osalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opintojakson aikana annetaan formatiivista palautetta itsearvioiden omaa toimintaansa ja reflektoiden ryhmän toimintaa liikuntatutortoimintaa vastaavalle opettajalle.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esim. liikuntapareina tai ryhmätyönä tehtävien toimintojen osalta.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden arviointi perustuu koulukohtaisen vuosikellon mukaisen toiminnan toteutuksen saavuttamiseen esim. sovittujen tehtävien pohjalta. Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esim. käyttämällä päiväkirjatyyppistä raportointia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista oppimisjaksolla.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.11.15. Perusliikuntaa ja terveyttä lukion aikana, 4 op (LI1TE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.12. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista sekä hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilemaan ja tutkimaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota.

Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perusteleamiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.12.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa opintojakson aikana esimerkiksi työskentelemällä pareittain tai ryhmissä. Opiskelijoita kannustetaan tekemään kysymyksiä opettajalle ja toisilleen, vastaamaan kysymyksiin, ajattelemaan ääneen, neuvomaan toisiaan, muodostamaan päätelmiä sekä selittämään ja perustelemaan niitä. Opetustilanteessa pyritään rakentamaan ja kannustamaan ilmapiiriin. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelija uskaltaa ottaa esille omia ajatuksiaan ja ratkaisumallejaan, myös virheellisiä ratkaisuja.

Harjoitellaan oman ajattelun ja ratkaisumenetelmien ilmaisemista sanallisesti ja matematiikan kielellä (sanat ja symbolit). Opitaan lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan matemaattisia tekstejä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen ja yritteliääseen työskentelyyn huomioiden kuitenkin oman hyvinvoinnin rajat. Opettaja ohjaa opiskelijaa tunnistamaan itselleen sopivia opiskelutekniikoita. Opettaja ohjeistaa opiskelijaa järkevään ajan käyttöön esimerkiksi kotona työskentelyyn käytettävän ajan osalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida teettämällä opintojakson aikana pari- ja ryhmätöitä. Opettaja voi tarkkailla opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja oppitunneilla.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijoiden ratkaisemien tehtävien määrän, laadun ja siihen käytetyn ajan avulla. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös opettajan ohjaamaa opiskelijan itsearviointia.

Itsenäinen suoritus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan geometristen kuvioiden piirtämistä laskinohjelmistoilla tai muilla teknisillä apuvälineillä. Lisäksi harjoitellaan hahmottelemaan ajattelua tukevia kuvioita, jotka auttavat lopullisen ratkaisun muodostamisessa.

Opintojaksossa käsitellään useita esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan soveltaminen ja yhteydet muihin oppiaineisiin. Esimerkkeinä näistä yhteydet maantieteeseen (maapallo, ilmansuunnat, mittakaava), kuvataiteeseen (mittakaava, kolmiulotteinen hahmottaminen), arkkitehtuuriin sekä fysiikkaan ja kemiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan ymmärrystä matematiikan käsitteiden ja merkintöjen oikeanlaisesta käytöstä. Lisäksi harjoitellaan matemaattisen tiedon lukemista ja tulkintaa myös kuvista.

Opintojaksossa käsitellään useita esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan soveltaminen ja yhteydet muihin oppiaineisiin. Esimerkkeinä näistä yhteydet maantieteeseen (maapallo, ilmansuunnat, mittakaava), kuvataiteeseen (mittakaava, kolmiulotteinen hahmottaminen), arkkitehtuuriin sekä fysiikkaan ja kemiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Luonnosversio 19.1.2021

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida tarkkailemalla, kuinka opiskelija tuottaa geometrian tehtävien ratkaisua tukevia kuvioita.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi mittakaavoihin, arkkitehtuuriin ja maapallon geometriaan liittyvien tehtävien yhteydessä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan mm. käyrien ja vektoreiden piirtämistä laskinohjelmistoilla tai muilla teknisillä apuvälineillä. Lisäksi harjoitellaan hahmottelemaan ajattelua tukevia kuvioita, jotka auttavat lopullisen ratkaisun muodostamisessa.

Opintojaksossa opiskellaan taitoja, joita tarvitaan mm. fysiikan ja kemian opinnoissa. Harjoitellaan matemaattisen tiedon lukemista ja tulkintaa myös kuvista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan vektorilaskennan erilaisiin käytössä oleviin merkintöihin ja syvennetään opiskelijan ymmärrystä matematiikan käsitteiden ja merkintöjen oikeanlaisesta käytöstä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi fysiikkaan liittyvien sovellustehtävien yhteydessä.

Globaali- ja kulttuuriosaamiseen liittyvää merkintöjen ymmärtämistä ja oikeellisuutta voidaan arvioida tarkkailemalla opiskelijan tuottamaa matemaattista tekstiä. Lisäksi opiskelijan käsitteiden käytön oikeellisuutta voidaan arvioida suullisten ja kirjallisten tuotosten perusteella.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$*
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$*
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani*

- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan eksponentti- ja logaritmifunktioihin, joiden avulla mallinnetaan useita yhteiskunnassa ja ympäristössä esiintyviä ilmiöitä. Trigonometrinen funktioiden avulla voidaan mallintaa esimerkiksi luonnossa esiintyviä jaksollisia ilmiöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan trigonometrisiin funktioihin, joiden avulla voidaan mallintaa esimerkiksi luonnossa esiintyviä jaksollisia ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestä esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida esimerkiksi teettämällä tehtäviä, joiden aiheet liittyvät yhteiskunnassa ja ympäristössä esiintyviin ilmiöihin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan derivaatan käsite, jonka avulla voidaan tutkia aiemmissa opintojaksoissa mallinnettujen ilmiöiden muutosnopeutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan derivaatan käsite, jonka avulla voidaan tutkia aiemmissa opintojaksoissa mallinnettujen yhteiskunnallisten ilmiöiden muutosnopeutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää

erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi tarkkailemalla opiskelijan kirjallisia tuotoksia.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida teettämällä soveltavia tehtäviä, joiden aihepiirit liittyvät esimerkiksi luonnonilmiöihin tai teknologiaan tai materiaalin säästöön.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). Pakollinen

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään integraalilaskennan historialliseen kehitykseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opittavia taitoja hyödynnetään mm. todennäköisyyslaskennassa sekä tilastotieteissä. Opintojakson tiedoilla on suuri merkitys myös fysiikan teorioissa. Monissa yhteyksissä pinta-aloja ja tilavuuksia määritetään integraalilaskennan keinoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Luonnosversio 19.1.2021

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi integraalilaskennan historiaan liittyvien tehtävien yhteydessä.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi tarkkailemalla opiskelijan kirjallisia tuotoksia liittyen esimerkiksi pinta-aloihin, tilavuuksiin ja arkkitehtuuriin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa kehitetään opiskelijan tilastollista lukutaitoa. Lisäksi harjoitellaan tiedon tulkitsemista tilastomatematiikan keinoin sekä opetellaan havainnollistamaan erilaisia aineistoja sopivien tilastokuvaajien ja tilastollisten tunnuslukujen avulla. Tilastoja tutkitaan ja havainnollistetaan taulukkolaskentatyökaluilla. Opintojaksossa pyritään harjoittelemaan tilastojen kriittistä tulkintaa. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää tilastojen merkityksen yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tilastotieteen osaamista tarvitaan useissa muissa lukion oppiaineissa sekä jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Todennäköisyyslaskennassa pyritään ennustamaan erilaisten tapahtumien todennäköisyyksiä. Lisäksi perehdytään erilaisten vaihtoehtojen lukumääriin. Todennäköisyyslaskenta kehittää opiskelijan systemaattista ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on tilastoihin ja todennäköisyyslaskentaan liittyvien taitojen kehittäminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen omaksumista monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla

opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida tehtävillä, joissa tutkitaan otantajoukkoa, esimerkiksi valtion asukkaita, tilastomatematiikan menetelmin. Näissä tilanteissa tuloksien avulla voidaan pohtia hyötyjä ja haittoja yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista.

Monitieteisyyden ja luovan osaamisen arviointiin on mahdollista käyttää tehtäviä, jotka käsittelevät väestönkasvua tai sääilmiöitä (maantiede), yhteiskuntatieteitä (poliittiset kannatusmittaukset) sekä uhkapelaamista tai sijoittamista (taloustiede).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy siihen, kuinka talouden muutokset vaikuttavat ympäristöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yrittäjämäistä toimintaa voidaan harjoittaa korostamalla yhteistyön merkitystä sekä tavoitteiden asettamista omissa opinnoissa. Opintojaksossa pyritään hahmottamaan yrityksen talouden hallintaan liittyviä periaatteita sekä vahvistamaan oman talouden hallintaan liittyviä taitoja. Opiskelija oppii, että matemaattisen tiedon tulkinta on osa yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa maailman rahatalouteen liittyviä käsitteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on talouden hallintaan liittyvien matemaattisten taitojen vahvistaminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen kehittymistä monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisuista ja onnistuneista tuloksista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Eettistä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida esimerkiksi soveltavilla tehtävillä, jotka liittyvät talouden ja ympäristön väliseen yhteyteen.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida yritykseen tai opiskelijan omaan talouteen liittyvillä tehtävillä.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi havainnoimalla opiskelijoiden ymmärrystä maailman rahatalouteen liittyvistä käsitteistä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Suosittelaa pohjatiedoksi opintojaksoa "Talousmatematiikan perusteet MAA15".

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana syvennetään xyz-koordinaatiston piirtotaitoja geometriaohjelmistoilla ja opiskellaan kolmiulotteisen vektorilaskennan työkaluja. Lisäksi harjoitellaan hahmottelemaan ajattelua tukevia kuvioita, jotka auttavat lopullisen ratkaisun muodostamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana voidaan tutustua eri kulttuurien eri aikoina rakentamien monumenttien, pyramidien, siltojen jne. tutkimiseen 3D-geometrian välineillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää

erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida antamalla eri oppiaineisiin liittyviä soveltavia ongelmia tai tehtäviä. Aihealueeseen soveltuvia ongelmia tai tehtäviä löytyy esimerkiksi mekaniikasta.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi voi liittyä eri aikoina rakennettujen monumenttien, pyramidien, siltojen jne. tutkimiseen 3D-geometrian välineillä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), välinäinen

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja
- oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta
- käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija oppii näkemään algoritmien, ohjelmoinnin ja lukuteorian merkityksen yhteiskunnan toiminnan taustalla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskellaan matemaattisen logiikan merkitystä algoritmien taustalla. Lukuteoriassa perehdytään historiallisiin matematiikan ongelmiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestä esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida teettämällä soveltavia tehtäviä, joiden aihepiirit liittyvät esimerkiksi tietoturvaan ja salausmenetelmiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi historiallisiin matematiikan menetelmiin, kuten Eukleideen algoritmiin, liittyvien tehtävien yhteydessä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Analyyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy jatkuvaa jakaumaa noudattaviin ympäristön ilmiöihin ja harjoittelee näiden ilmiöiden analysointia matemaattisin menetelmin. Erityisesti perehdytään normaalijakaumaan ja sen käytännön sovelluksiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy jatkuvaa jakaumaa noudattaviin yhteiskunnan ilmiöihin ja harjoittelee näiden ilmiöiden analysointia matemaattisin menetelmin. Erityisesti perehdytään normaalijakaumaan ja sen käytännön sovelluksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestä esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan

arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida soveltavia tehtäviä teettämällä liittyen esimerkiksi jatkuviin jakaumiin. Tehtävät voivat olla oppiainerajat ylittäviä tehtäviä. Aihepiirit voivat liittyä esimerkiksi luonnon- ja yhteiskunnan ilmiöihin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Pitkän matematiikan kertaus, 4 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksiin.
- Opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja tulevaisuuden työelämään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään lukion pitkän matematiikan oppimäärän keskeisiä sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen ja yritteliäiseen työskentelyyn huomioiden kuitenkin oman hyvinvoinnin rajat. Opettaja ohjeistaa opiskelijoita järkevään ajan käyttöön esimerkiksi koetilanteessa ja kotona työskenneltäessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa opintojakson aikana opiskelemalla yhteistoiminnallisesti. Opiskelijoita kannustetaan tekemään kysymyksiä opettajalle ja toisilleen, vastaamaan kysymyksiin, ajattelemaan ääneen, neuvomaan toisiaan, muodostamaan päätelmiä sekä selittämään ja perustelemaan niitä. Opetustilanteessa pyritään rakentamaan, avoimeen ja kannustavaan ilmapiiriin. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelija uskaltaa tuoda esille omia ajatuksia ja ratkaisumalleja, myös virheellisiä ratkaisuja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan arviointi kohdistuu matematiikalle ominaisen vastaustekniikan hallintaan ja aihesisältöjen osaamiseen. Asiasisältöjen hallintaa arvioidaan opiskelijan opintojakson aikana tekemien harjoitustehtävien kautta. Opintojakson päätteeksi voidaan pitää YO-koetta vastaava laaja harjoituskoe. Arviointikriteerit pohjautuvat YTL:n hyvän vastauksen piirteisiin.

Opiskelija saa opintojakson aikana palautetta työskentelystään ja oppii itsearvioinnin taitoja. Myös vertaispalautetta voidaan hyödyntää.

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suorituserkinnän (S).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijoiden ratkaisemien tehtävien määrän, laadun ja siihen käytetyn ajan avulla. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös opettajan ohjaamaa opiskelijan itsearviointia.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida tarkkailemalla opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja opitunneilla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa valmistaudutaan pitkän matematiikan ylioppilaskirjoituksiin. Opintojaksolle voi osallistua, kun pitkän matematiikan pakolliset opinnot on suoritettu (MAA2-MAA9).

Lyhyen matematiikan kertaus pitkän matematiikan opiskelijoille, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksiin.
- Opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja tulevaisuuden työelämään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään luonnosversio 19.1.2021 Lyhyen matematiikan oppimäärän keskeisiä sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen ja yritteliääseen työskentelyyn huomioiden kuitenkin oman hyvinvoinnin rajat. Opettaja ohjeistaa opiskelijoita järkevään ajan käyttöön esimerkiksi koetilanteessa ja kotona työskenneltäessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa opintojakson aikana opiskelemalla yhteistoiminnallisesti. Opiskelijoita kannustetaan tekemään kysymyksiä opettajalle ja toisilleen, vastaamaan kysymyksiin, ajattelemaan ääneen, neuvomaan toisiaan, muodostamaan päätelmiä sekä selittämään ja perustelemaan niitä. Opetustilanteessa pyritään rakentamaan, avoimeen ja kannustavaan ilmapiiriin. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelija uskaltaa tuoda esille omia ajatuksia ja ratkaisumalleja, myös virheellisiä ratkaisuja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan arviointi kohdistuu matematiikalle ominaisen vastaustekniikan hallintaan ja aihesisältöjen osaamiseen. Asiasisältöjen hallintaa arvioidaan opiskelijan opintojakson aikana tekemien harjoitustehtävien kautta. Opintojakson päätteeksi voidaan pitää YO-koetta vastaava laaja harjoituskoe. Arviointikriteerit pohjautuvat YTL:n hyvän vastauksen piirteisiin.

Opiskelija saa opintojakson aikana palautetta työskentelystään ja oppii itsearvioinnin taitoja. Myös vertaispalautetta voidaan hyödyntää.

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suoritusmerkinnän (S).

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijoiden ratkaisemien tehtävien määrän, laadun ja siihen käytetyn ajan avulla. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös opettajan ohjaamaa opiskelijan itsearviointia.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida tarkkailemalla opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja oppitunneilla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa valmistaudutaan lyhyen matematiikan ylioppilaskirjoituksiin. Sama sisältö kuin opintojaksossa MAB10. Opintojaksolle voi osallistua, kun lyhyen matematiikan pakolliset opinnot (MAB2-MAB7) tai pitkän matematiikan pakolliset opinnot (MAA2-MAA9) on suoritettu.

Talousmatematiikan perusteet, 0 op (MAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot.
- Opiskelija syventää prosenttilaskemisen taitojaan.
- Opiskelija oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä.
- Opiskelija osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa perehdytään hyvinvointivaltion ja verotuksen yhteyteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa perehdytään matemaattisen tiedon tulkintaan osana yhteiskunnallista osaamista. Opiskelija vahvistaa oman talouden hallintaan liittyviä taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaalia osaamista syvennetään käsittelemällä mm. valuuttojen vaihtokursseja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on oman talouden hallintaan liittyvien matemaattisten taitojen vahvistaminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen kehittymistä monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestä esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Eettistä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla opiskelijoiden kanssa verotuksen ja hyvinvointivaltion välistä yhteyttä.

Yhteiskunnallinen osaamista voidaan arvioida käyttämällä harjoitustehtäviä, joiden aihealueet liittyvät yrittäjämäiseen toimintaan, matemaattisen tiedon tulkintaan tai oman talouden hallintaan.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida käyttämällä harjoitustehtäviä, joissa käsitellään mm. valuuttojen vaihtokursseja.

Opintojakson arviointi

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suoritusmerkinnän (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan talousmatematiikan perusteiden hallintaa talousmatematiikan pakollista opintojaksoa varten. Sama sisältö kuin opintojaksossa MAB6.

Matematiikan vertaisohjaaja, 1 op (MAA16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy pakollisten pitkän matematiikan oppimäärän keskeisimpään opetussisältöön
- Opiskelija oppii toimimaan tuutorina nuoremmille opiskelijoille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vuorovaikutustaitojen kehittyminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaidot kehittyvät opiskelijan ohjatessa kanssaopiskelijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritustapa

- Opintojakson aikana opiskelija toimii ensimmäisen tai toisen vuositason laskuharjoitusryhmissä ohjaajana, ohjaavan opettajan koordinoimana.
- Laskuharjoitusryhmissä voi olla kerralla useita ohjaajia.
- Ohjaavan opiskelijan tehtävänä on auttaa nuorempia opiskelijoita matematiikan kotitehtävissä ja teknisten apuvälineiden käytössä.

Itsenäinen suoritus voi kestää useamman jakson ajan. Kun sovitut ohjauskerrat on tehty, opiskelija saa opintojaksosta suoritusmerkinnän. Opintojaksoa pidetään useita kerran viikossa pidetyistä ohjauskerroista.

Opintojakson laajuus voi olla enemmän kuin 1 opintopiste. Yksi opintopiste vastaa noin 19 tunnin työskentelyä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suoritus

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan omaa matematiikan osaamista ohjaamalla muiden opiskelijoiden matematiikan opiskelua. Edellytykset opintojaksoa varten ovat moduuleja MAY1 ja MAA2-MAA4 vastaavat opintojaksot.

Tukea pitkän matematiikan opintoihin, 1 op (MAA17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa tukea pitkän matematiikan opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vahvistetaan ja syvennetään lukion pitkän matematiikan oppisisällön hallintaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen ja yritteliäiseen työskentelyyn huomioiden kuitenkin oman hyvinvoinnin rajat. Opettaja ohjaa opiskelijaa tunnistamaan itselleen sopivia opiskelutekniikoita. Opettaja ohjeistaa opiskelijoita järkevään ajan käyttöön esimerkiksi kotona työskentelyyn käytettävän ajan osalta. Autetaan opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja hyödyntämään niitä matematiikan opiskelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritus voi kestää useamman jakson ajan. Kun opiskelija on osallistunut haluamaansa määrään tukitunteja, saa hän opintojaksosta suoritusmerkinnän.

Opintojakson laajuus voi olla enemmän kuin 1 opintopiste. Yksi opintopiste vastaa noin 19 tunnin työskentelyä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijoiden ratkaisemien tehtävien määrän, laadun ja siihen käytetyn ajan avulla. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös opettajan ohjaamaa opiskelijan itsearviointia.

Itsenäinen suoritus

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti. **Luento** versio 19.1.2021

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana vahvistetaan pitkän matematiikan taitoja.

7.12.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaa lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*

- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Paikallinen lisäys

- osaa käyttää ohjelmistoja lausekkeiden sieventämisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa
- osaa käyttää ohjelmistoja lukujonojen mallintamisessa

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen ja yritteliäiseen työskentelyyn muutosten ja yllätysten maailmassa huomioiden kuitenkin oman hyvinvoinnin rajat. Opettaja ohjaa opiskelijaa tunnistamaan itselleen sopivia opiskelutekniikoita sekä omia vahvuuksiaan. Opettaja ohjeistaa opiskelijoita järkevään ajan käyttöön esimerkiksi kotona työskentelyyn käytettävän ajan osalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa opintojakson aikana esimerkiksi työskentelemällä pareittain tai ryhmissä. Opiskelijoita kannustetaan tekemään kysymyksiä opettajalle ja toisilleen, vastaamaan kysymyksiin, ajattelemaan ääneen, neuvomaan toisiaan, muodostamaan päätelmiä sekä selittämään ja perustelemaan niitä. Opetustilanteessa pyritään rakentamaan ja kannustamaan ilmapiiriin. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelija uskaltaa ottaa esille omia ajatuksiaan ja ratkaisumallejaan, myös virheellisiä ratkaisuja.

Harjoitellaan oman ajattelun ja ratkaisumenetelmien ilmaisemista sanallisesti ja matematiikan kielellä (sanat ja symbolit). Opitaan lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan matemaattisia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on laskutaitojen vahvistaminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan laskutaitojen kehittymistä monipuolisesti. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida vertailemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja.

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijoiden ratkaisemien tehtävien määrän, laadun ja siihen käytetyn ajan avulla. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös opettajan ohjaamaa opiskelijan itsearviointia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan geometristen kuvioiden piirtämistä laskinohjelmistoilla tai muilla teknisillä apuvälineillä. Lisäksi harjoitellaan hahmottelemaan ajattelua tukevia kuvioita, jotka auttavat lopullisen ratkaisun muodostamisessa.

Opintojaksossa käsitellään useita esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan soveltaminen ja yhteydet muihin oppiaineisiin. Esimerkkeinä näistä yhteydet maantieteeseen (maapallo, ilmansuunnat, mittakaava), kuvataiteeseen (mittakaava, kolmiulotteinen hahmottaminen), arkkitehtuuriin sekä fysiikkaan ja kemiaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat vertailevat erilaisia ratkaisutapoja sekä keskustelevat niistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan ymmärrystä matematiikan käsitteiden ja merkintöjen oikeanlaisesta käytöstä. Lisäksi harjoitellaan matemaattisen tiedon lukemista ja tulkintaa myös kuvista.

Opintojaksossa käsitellään useita esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan soveltaminen ja yhteydet muihin oppiaineisiin. Esimerkkeinä näistä yhteydet maantieteeseen (maapallo, ilmansuunnat, mittakaava), kuvataiteeseen (mittakaava, kolmiulotteinen hahmottaminen), arkkitehtuuriin sekä fysiikkaan ja kemiaan.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on geometriaan liittyvien taitojen vahvistaminen ja laajentaminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen kehittymistä monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestä esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Geometria

Muokattu: 16.11.2020 10:19, Paavo Heiskanen

Nimi

Geometria

Koodi

MAA3

Oppiaineet

- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintopisteet

2 op (Johdetaan moduuleista)

Opintojakson moduulit

Valitut moduulit

Geometria

2 op

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrasta tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistojen tulkintavälineitä ja -kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Paikallinen lisäys tavoitteille

Ei paikallista tarkennusta

-

Geometria

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Paikallinen lisäys keskeisille sisällöille

Ei paikallista tarkennusta

-

Matematiikan pitkä oppimäärä

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista sekä hyvinvointiosaamista.**

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessä sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Laaja-alainen osaaminen opintojaksossa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan geometristen kuvioden piirtämistä laskinohjelmistoilla tai muilla teknisillä apuvälineillä. Lisäksi harjoitellaan hahmottelemaan ajattelua tukevia kuvioita, jotka auttavat lopullisen ratkaisun muodostamisessa.

Opintojaksossa käsitellään useita esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan soveltaminen ja yhteydet muihin oppiaineisiin. Esimerkkeinä näistä yhteydet maantieteeseen (maapallo, ilmansuunnat, mittakaava), kuvataiteeseen (mittakaava, kolmiulotteinen hahmottaminen), arkkitehtuuriin sekä fysiikkaan ja kemiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen **Luonnosversio 19.1.2021**

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan ymmärrystä matematiikan käsitteiden ja merkintöjen oikeanlaisesta käytöstä. Lisäksi harjoitellaan matemaattisen tiedon lukemista ja tulkintaa myös kuvista.

Opintojaksossa käsitellään useita esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan soveltaminen ja yhteydet muihin oppiaineisiin. Esimerkkeinä näistä yhteydet maantieteeseen (maapallo, ilmansuunnat, mittakaava), kuvataiteeseen (mittakaava, kolmiulotteinen hahmottaminen), arkkitehtuuriin sekä fysiikkaan ja kemiaan.

Matematiikan pitkä oppimäärä

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perusteleamiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli

MAA2

MAA3

MAA6

MAA8

MAA9

Lyhyen oppimäärän moduuli

MAB2

MAB3

MAB8

MAB5

MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021 Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestä esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida tarkkailemalla, kuinka opiskelija tuottaa geometrian tehtävien ratkaisua tukevia kuvia.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida tarkkailemalla opiskelijoiden yhteistyötä oppituntien aikana.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi mittakaavoihin, arkkitehtuuriin ja maapallon geometriaan liittyvien tehtävien yhteydessä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tutkitaan matemaattisten mallien avulla erilaisia luonnon ilmiöitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään esimerkkejä, joissa tulee esiin matematiikan soveltaminen ja yhteydet muihin oppiaineisiin. Monilukutaitoa syvennetään harjoittelemalla symbolista, kuvallista, numeerista ja sanallista viestintää. Lisäksi harjoitellaan hahmottelemaan ajattelua tukevia kuvioita, jotka eivät välttämättä ole osa ratkaisua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana voidaan harjoitella yrittäjämäistä toimintaa korostamalla opinnoissa yhteistyön merkitystä ja tavoitteiden asettamisen tärkeyttä. Matemaattisen tiedon tulkinta on luonteva osa yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on matemaattiseen mallintamiseen liittyvien taitojen vahvistaminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen kehittymistä monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen sekä eettisen ja ympäristö osaamisen arviointiin on mahdollista käyttää reaali maailman tilanteita. Tehtäviä voidaan ratkaista, tutkia ja analysoida lineaaristen ja eksponentiaalisten mallien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen on arvioitavissa yksilö-, pari- tai ryhmätehtävien avulla, joissa on yhdistettävä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja. Eri aineyhdisteistä esimerkkeinä matematiikka ja fysiikka: lämpötilan muutokset systeemeissä tai radioaktiivisuus; sekä matematiikka ja biologia: bakteerien kasvunopeus tai solujen jakaantuminen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tilastotieteen osaamista tarvitaan useissa muissa lukion oppiaineissa sekä jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Todennäköisyyslaskennassa pyritään ennustamaan erilaisten tapahtumien todennäköisyyksiä. Lisäksi perehdytään erilaisten vaihtoehtojen lukumääriin. Todennäköisyyslaskenta kehittää opiskelijan systemaattista ajattelua.

Yhteiskunnallinen osaaminen **luonnosversio 19.1.2021**

Opintojaksossa kehitetään opiskelijan tilastollista lukutaitoa. Lisäksi harjoitellaan tiedon tulkittamista tilastomatematiikan keinoin sekä opetellaan havainnollistamaan erilaisia aineistoja sopivien tilastokuvaajien ja tilastollisten tunnuslukujen avulla. Tilastoja tutkitaan ja havainnollistetaan taulukkolaskentatyökaluilla. Opintojaksossa pyritään harjoittelemaan tilastojen kriittistä tulkintaa. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää tilastojen merkityksen yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on tilastoihin ja todennäköisyyslaskentaan liittyvien taitojen kehittäminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen omaksumista monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarviointin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida tehtävillä, joissa tutkitaan otantajoukkoa, esimerkiksi valtion asukkaita, tilastomatematiikan menetelmin. Näissä tilanteissa tuloksien avulla voidaan pohtia hyötyjä ja haittoja yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista.

Monitieteisyyden ja luovan osaamisen arviointiin on mahdollista käyttää tehtäviä, jotka käsittelevät väestönkasvua tai sääilmiöitä (maantiede), yhteiskuntatieteitä (poliittiset kannatusmittaukset) sekä uhkapelaamista tai sijoittamista (taloustiede).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa perehdytään matemaattisen tiedon tulkintaan osana yhteiskunnallista osaamista. Opiskelija vahvistaa oman talouden hallintaan liittyviä taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa perehdytään hyvinvointivaltion ja verotuksen yhteyteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaalia osaamista syvennetään käsittelemällä mm. valuuttojen vaihtokursseja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on oman talouden hallintaan liittyvien matemaattisten taitojen vahvistaminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen kehittymistä monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa.

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestä esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Eettistä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla opiskelijoiden kanssa verotuksen ja hyvinvointivaltion välistä yhteyttä.

Yhteiskunnallinen osaamista voidaan arvioida käyttämällä harjoitustehtäviä, joiden aihealueet liittyvät yrittäjämäiseen toimintaan, matemaattisen tiedon tulkintaan tai oman talouden hallintaan.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida käyttämällä harjoitustehtäviä, joissa käsitellään mm. valuuttojen vaihtokursseja.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa

- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy siihen, kuinka talouden muutokset vaikuttavat ympäristöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yrittäjämäistä toimintaa voidaan harjoittaa korostamalla yhteistyön merkitystä sekä tavoitteiden asettamista omista opinnoista. Opintojaksossa pyritään hahmottamaan yrityksen talouden hallintaan liittyviä periaatteita sekä vahvistamaan oman talouden hallintaan liittyviä taitoja. Opiskelija oppii, että matemaattisella menetelmällä voidaan analysoida yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa maailman rahatalouteen liittyviä käsitteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on talouden hallintaan liittyvien matemaattisten taitojen vahvistaminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen kehittymistä monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestä esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarviointin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin

yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Eettistä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida esimerkiksi soveltavilla tehtävillä, jotka liittyvät talouden ja ympäristön väliseen yhteyteen.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida yritykseen tai opiskelijan omaan talouteen liittyvillä tehtävillä.

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida esimerkiksi havainnoimalla opiskelijoiden ymmärrystä maailman rahatalouteen liittyvistä käsitteistä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

MAB6-moduuli pitää olla suoritettuna tai sitä vastaavat taidot osoitettuna.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

Luonnosversio 19.1.2021

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy erilaisia ilmiöitä kuvaaviin malleihin sekä mallien tulkitsemiseen.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen ja yritteliääseen työskentelyyn huomioiden kuitenkin oman hyvinvoinnin rajat.
- Opettaja ohjeistaa opiskelijoita järkevään ajan käyttöön esimerkiksi kotona työskentelyyn käytettävän ajan osalta.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa voidaan käsitellä esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan soveltaminen ja yhteydet muihin oppiaineisiin. Seuraavia monilukutaidon osa-alueita harjoitellaan opinto-jakson aikana: symbolinen, kuvallinen, numeerinen, sanallinen.

Kehitetään opiskelijan tutkimustaitoja ja tulosten tulkintaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamiseen liittyy opintojakson aikana syvennettävä tilastollisen tiedon tulkinnan taito.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen.

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on tilastolliseen mallintamiseen ja todennäköisyyslaskentaan liittyvien taitojen vahvistaminen. Opintojakson aikana mitataan ja arvioidaan näiden taitojen omaksumista monipuolisesti. Arvioinnin tuloksia käytetään hyväksi opintojakson aikaisessa ohjausprosessissa. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita pelitään opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida esimerkiksi yhteiskunnallisiin aiheisiin liittyvien tilastollisten mallinnustehtävien avulla sekä arvioimalla opiskelijan taitoja tulkita yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyviä erilaisia kaavioita.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi teettämällä opiskelijoilla oppiainerajat ylittäviä tilastollisia mallinnuksia tai tutkimuksia.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

MAB5-moduuli pitää olla suoritettuna tai vastaavat taidot osoitettuna.

Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksiin.
- Opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja tulevaisuuden työelämään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään lukion lyhyen matematiikan oppimäärän keskeisiä sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen ja yritteliäiseen työskentelyyn huomioiden kuitenkin oman hyvinvoinnin rajat. Opettaja ohjeistaa opiskelijoita järkevään ajan käyttöön esimerkiksi koetilanteessa ja kotona työskenneltäessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa opintojakson aikana opiskelemalla yhteistoiminnallisesti. Opiskelijoita kannustetaan tekemään kysymyksiä opettajalle ja toisilleen, vastaamaan kysymyksiin, ajattelemaan ääneen, neuvomaan toisiaan, muodostamaan päätelmiä sekä selittämään ja perustelemaan niitä. Opetustilanteessa pyritään rakentamaan, avoimeen ja kannustavaan ilmapiiriin. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelija uskaltaa tuoda esille omia ajatuksia ja ratkaisumalleja, myös virheellisiä ratkaisuja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan arviointi kohdistuu matematiikalle ominaisen vastaustekniikan hallintaan ja aihesisältöjen osaamiseen. Asiasisältöjen hallintaa arvioidaan opiskelijan opintojakson aikana tekemien harjoitustehtävien kautta. Opintojakson päätteeksi voidaan pitää YO-koetta vastaava laaja harjoituskoe. Arviointikriteerit pohjautuvat YTL:n hyvän vastauksen piirteisiin.

Opiskelija saa opintojakson aikana palautetta työskentelystään ja oppii itsearviointin taitoja. Myös vertaispalautetta voidaan hyödyntää.

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suorituserkinnän (S).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijoiden ratkaisemien tehtävien määrän, laadun ja siihen käytetyn ajan avulla. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös opettajan ohjaamaa opiskelijan itsearviointia.

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida tarkkailemalla opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja opitunneilla.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa valmistaudutaan lyhyen matematiikan ylioppilaskirjoituksiin. Opintojaksolle voi osallistua, kun lyhyen matematiikan pakolliset opinnot on suoritettu (MAB2-MAB7).

Tukea lyhyen matematiikan opintoihin, 1 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa peruskoulun matematiikan oppimäärää.
- Opiskelija saa tukea lyhyen matematiikan opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan peruskoulun matematiikan sisältöjä ja aihepiirejä.
- Tuetaan ja vahvistetaan lukion 1. opintovuoden lyhyen matematiikan oppisisällön hallintaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan pitkäjänteiseen ja yritteliäiseen työskentelyyn huomioiden kuitenkin oman hyvinvoinnin rajat. Opettaja ohjaa opiskelijaa tunnistamaan itselleen sopivia opiskelutekniikoita. Opettaja ohjeistaa opiskelijoita järkevään ajan käyttöön esimerkiksi kotona työskentelyyn käytettävän ajan osalta. Autetaan opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja hyödyntämään niitä matematiikan opiskelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritus voi kestää useamman jakson ajan. Kun opiskelija on osallistunut haluamaansa määrään tuki-tunteja, saa hän opintojaksosta suoritusmerkinnän.

Opintojakson laajuus voi olla enemmän kuin 1 opintopiste. Yksi opintopiste vastaa noin 19 tunnin työskentelyä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Hyvinvointiosaamista voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijoiden ratkaisemien tehtävien määrän, laadun ja siihen käytetyn ajan avulla. Arvioinnissa voidaan hyödyntää myös opettajan ohjaamaa opiskelijan itsearviointia.

Itsenäinen suoritus

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana vahvistetaan matematiikan perustaitoja.

7.12.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan opintojakson aikana esimerkiksi työskentelemällä pareittain tai ryhmissä. Ryhmätyötilanteissa opiskelijoita kannustetaan tekemään kysymyksiä opettajalle ja toisilleen, neuvomaan toisiaan, muodostamaan päätelmiä ja perustelemaan niitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Prosenttilaskennan ja verrannollisuuden sovelluksissa voidaan tutustua muun muassa terveyteen ja talouteen liittyviin sovelluksiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana syvennetään opiskelijan ymmärrystä matematiikan käsitteiden ja merkintöjen oikeanlaisesta käytöstä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana keskustelemalla opiskelijoiden kanssa erilaisista ratkaisumalleista. Opiskelijalle voidaan antaa palautetta edistymisestään esim. opintojakson aikaisten välitestien tai palautettavien tehtävien avulla sekä itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Oppimisen ohjaamisessa ja tukemisessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisanalytiikan työkaluja. Resurssien sallimissa rajoissa tarjotaan myös tukiopetusta, joko opettajan tai tutor-opiskelijan antamana opetuksena.

Opetusta pyritään eriyttämään mahdollisuuksien rajoissa esimerkiksi jakamalla tehtävät taitotasoihin. Opiskelijalle tarjotaan käyttöön monipuolisia opiskelumateriaaleja opiskelun tueksi. Näitä voivat olla esimerkiksi tiivistelmät oppituntien sisällöistä, tuntitallenteet ja opetusvideot.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Yksi opintojakson keskeisistä tavoitteista on peruslaskutaitojen vahvistaminen. Arviointi perustuu muun muassa yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, välitesteihin, päättökokeeseen, aktiiviseen työskentelyyn, näyttöön tietoteknisten apuvälineiden hallinnasta tai näiden erilaisiin yhdistelmiin. Arvioinnissa pyritään monipuolisuuteen. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnin

toteuttamistavoista. Opettajan arviointi perustuu edellä mainittuihin näyttöihin, joita peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida esimerkiksi teettämällä ryhmä- tai paritöitä.

Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida teettämällä soveltavia tehtäviä, joiden aihepiirit liittyvät esimerkiksi terveyteen ja talouteen.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi tarkkailemalla opiskelijan kirjallisia tuotoksia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista ainoastaan erityisen painavista syistä.

7.13. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Luonnosversio 19.1.2021

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakehtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätöimintää, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi- ja vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävästä elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Luonnosversio 19.1.2021

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa

- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskeissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä tukee hänen omaa oppimistaan.

Luonnosversio 19.1.2021

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

7.13.1. Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa

- toimii edistämällä turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Paikallinen lisäys

- Mahdollinen vierailu paikallisissa musiikki- tai kulttuuritapahtumissa esim. Musiikkikeskuksella tai pieni musiikillisen tervehdyksen vieminen paikalliseen hoivalaitokseen, liikekeskukseen tms.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musisointi on tutkitusti hyvinvointia lisäävä. Musiikin kuuntelun, kirjoittamisen ja keskustelun avulla nuoret oppivat säätämään tunne-elämää.

Vuorovaikutusosaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Musisointi on tutkitusti hyvinvointia lisäävä. Musiikin kuuntelun, kirjoittamisen ja keskustelun avulla nuoret oppivat säätämään tunne-elämää.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri musiikkityylien sekä niihin liittyvien sanoitusten, ilmiöiden ja kulttuurisidonnaisuuksien kautta opitaan tuntemaan ja tunnistamaan musiikin yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiaineena musiikki linkittyy hyvin luontevasti muihin oppiaineisiin esim. äidinkieleen, ilmaisutaitoon, kuvataiteeseen, liikuntaan, historiaan, psykologiaan, fysiikkaan, terveystietoon, vieraisiin kieliin.

Opiskelijoita kannustetaan toteuttamaan omia musiikillisia ideoita ja kokeilemaan rohkeasti erilaisia musiikin ilmaisukeinoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri musiikkityylien kautta opitaan tuntemaan eri musiikkikulttuureja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija huolehtii omalta osaltaan luokkaympäristön siisteydestä ja soitinten kunnosta. Hän palauttaa soittimet ja työvälineet käytön jälkeen omille paikoilleen ja sammuttaa virrat käyttämistään musisointilaitteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot ja tuntityöskentely. Arvioinnissa arvioidaan sekä prosessia että tuotosta. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla tai tallenteena. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin painavista syistä.

7.13.2. Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan itselleen mieluississa musiikillisissa ilmaisutavoissa
- kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan
- analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä
- heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto
- suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen

Paikallinen lisäys

- Musiikillisten tietojen ja taitojen vahvistaminen ja kehittäminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri musiikkityylien sekä niihin liittyvien sanoitusten, ilmiöiden ja kulttuurisidonnaisuuksien kautta opitaan tuntemaan ja tunnistamaan musiikin yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmätyöskentely ja yhdessä musisoiminen vahvistavat sosiaalisia taitoja. Opiskelijat oppivat kunnioittamaan toistensa musiikillista tekemistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiaineena musiikki linkittyy hyvin luontevasti muihin oppiaineisiin esim. äidinkieleen, ilmaisutaitoon, kuvataiteeseen, liikunnan, historian, psykologiaan, fysiikkaan, terveystietoon, vieraisiin kieliin.

Opiskelijoita kannustetaan toteuttamaan omia musiikillisia ideoita ja kokeilemaan rohkeasti erilaisia musiikin ilmaisukeinoja.

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri musiikkityylien kautta opitaan tuntemaan eri musiikkikulttuureja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija huolehtii omalta osaltaan luokkaympäristön siisteydestä ja soitinten kunnosta. Hän palauttaa soittimet ja työvälineet käytön jälkeen omille paikoilleen ja sammuttaa virrat käyttämistään musisointilaitteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella.

Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot ja tuntityöskentely. Arvioinnissa arvioidaan sekä prosessia että tuotosta. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla tai tallenteena. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin painavista syistä.

Luonnosversio 19.1.2021

7.13.3. Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan käydään paikallisissa konserteissa tai tapahtumissa, joiden ohjelma tukee kurssin sisältöä ja käydään vierailuilla tai pyydetään vierailijoita eri kulttuureista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musisointi on tutkitusti hyvinvointia lisäävä. Musiikin kuuntelun, kirjoittamisen ja keskustelun avulla nuoret oppivat säätelämään tunne-elämää.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmätyöskentely ja yhdessä musisoiminen vahvistavat sosiaalisia taitoja. Opiskelijat oppivat kunnioittamaan toistensa musiikillista tekemistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri musiikkityylien sekä niihin liittyvien sanoitusten, ilmiöiden ja kulttuurisidonnaisuuksien kautta opitaan tuntemaan ja tunnistamaan musiikin yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiaineena musiikki linkittyy hyvin luontevasti muihin oppiaineisiin esim. äidinkieleen, ilmaisutaitoon, kuvataiteeseen, liikuntaan, historiaan, psykologiaan, fysiikkaan, terveystietoon, vieraisiin kieliin.

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelijoita kannustetaan toteuttamaan omia musiikillisia ideoita ja kokeilemaan rohkeasti erilaisia musiikin ilmaisukeinoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri musiikkityylien kautta opitaan tuntemaan eri musiikkikulttuureja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija huolehtii omalta osaltaan luokkaympäristön siisteydestä ja soitinten kunnosta. Hän palauttaa soittimet ja työvälineet käytön jälkeen omille paikoilleen ja sammuttaa virrat käyttämistään musisointilaitteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot ja tuntityöskentely. Arvioinnissa arvioidaan sekä prosessia että tuotosta. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla tai tallenteena. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

7.13.4. Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson rakentuu tapauskohtaisesti toiveiden ja tarpeiden pohjalta (esim. bändikurssi).

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri musiikkityylien sekä niihin liittyvien sanoitusten, ilmiöiden ja kulttuurisidonnaisuuksien kautta opitaan tuntemaan ja tunnistamaan musiikin yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiaineena musiikki linkittyy hyvin luontevasti muihin oppiaineisiin esim. äidinkieleen, ilmaisutaitoon, kuvataiteeseen, liikuntaan, historiaan, psykologiaan, fysiikkaan, terveystietoon, vieraisiin kieliin.

Opiskelijoita kannustetaan toteuttamaan omia musiikillisia ideoita ja kokeilemaan rohkeasti erilaisia musiikin ilmaisukeinoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri musiikkityylien kautta opitaan tuntemaan eri musiikkikulttuureja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija huolehtii omalta osaltaan luokkaympäristön siisteydestä ja soitinten kunnosta. Hän palauttaa soittimet ja työvälineet käytön jälkeen omille paikoilleen ja sammuttaa virrat käyttämistään musisointilaitteista.

Hyvinvointiosaaminen

Musisointi on tutkitusti hyvinvointia lisäävä toiminta, jota tuetaan kuuntelun ja juttamisen ja keskustelun avulla. Nuoret oppivat säätämään tunne-elämää.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmätyöskentely ja yhdessä musisoiminen vahvistavat sosiaalisia taitoja. Opiskelijat oppivat kunnioittamaan toistensa musiikillista tekemistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot ja tuntityöskentely. Arvioinnissa arvioidaan sekä prosessia että tuotosta. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta tai tallenteena. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

7.13.5. Yhteismusisointi 1, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää yhteismusisointitaitoja monipuolisesti ryhmässä
- syventää laaja-alaisesti musiikintuntemusta
- tutustua myös materiaaliin, joka ei ole päivittäisestä kuuntelusta tuttua
- oppia toimimaan rakentavasti osana musisoivaa ryhmää
- oppia ymmärtämään musiikin eri elementtien osuus kokonaisuudessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oppia ymmärtämään musiikin eri elementtien osuus kokonaisuudessa
- Opiskelija voi hioa omia vahvuuksiaan esim. jonkin instrumentin soitossa, mutta tärkeää on tehdä musiikkia monipuolisesti ja tutustua myös uusiin soittimiin
- Laulaminen on oma tärkeä osansa kurssia ja sitä harjoitellaan ryhmän kehitystason mukaisesti myös moniäänisesti
- Bodypercussion voidaan liittää osaksi kurssin ohjelmaa
- Materiaali sovitaan opettajan kanssa ja opiskelijoille voidaan antaa mahdollisuus tuoda musisoitavaksi heidän omia valintojaan
- Tärkeää on kannustava ilmapiiri ja hyvä yhteishenki, joka rentouttaa ja vapauttaa opiskelijan olemaan mukana avoimin mielin
- Opintojaksolla harjoiteltuja kappaleita voidaan mahdollisuuksien mukaan esittää koulun tilaisuuksissa, välituntikonsertteina tai teemapäivinä. Ryhmä voi myös vierailla konsertissa tai esiintyä esim. vanhainkodissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointia tuo tutkitusti tullessaan myönteisessä ilmapiirissä yhdessä musiikin tekeminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaidot kehittyvät luontevasti soiton ja laulun kautta. Positiivinen palaute kannustaa olemaan rohkeasti mukana oman taitotason mukaisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovuus ja monitieteellinen osaaminen ovat mukana musiikin harjoittelussa. Annetaan mahdollisuus harjoitella improvisoimista turvallisessa ympäristössä ja mietitään yhdessä musiikillisia ratkaisuja. Yleissivistävä musiikkitieto karttuu monipuolista ohjelmistoa harjoiteltaessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöosaaminen liittyy tällä kurssilla luokan siisteyteen sekä soittamista ja luokkatilasta huolehtimiseen. Laulujen sanoitusten kautta voidaan pohdiskella mm. luonnonsuojelun ja kestävän kehityksen tärkeyttä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen lisääntyy ns. maailmanmusiikin myötä. Eri maiden kulttuurit tulevat tutuiksi esim. bluesin, salsan, afrikkalaisen tai irlantilaisen musiikin myötä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen on mukana musiikillisesti demokraattisessa yhteistyössä, oman mielipiteen ilmaisussa sekä opiskelijatovereiden työskentelyn ja persoonan kunnioittamisessa.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija arvioi omaa kehitystään yhdessä opettajan kanssa jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Suoritusmerkintä edellyttää säännöllistä läsnäoloa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen ei ole mahdollista.

7.13.6. Yhteismusisointi 2, 2 op (MU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää tietojaan ja taitojaan yhteismusisoinnissa
- Opiskelija työskentelee rakentavasti ja tavoitteellisesti ryhmässä sekä kunnioittaa kaikkien jäsenten musiikillista osaamista
- Opiskelija osallistuu ohjelmiston suunnitteluun ja taitojensa mukaan myös sovitusten tekoon
- Opiskelija oppii hiomaan kappaleita ja viimeistelemään omia ja yhteisiä musiikillisia ideoita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yhteismusisoinnin muotoja voivat olla esimerkiksi bändikokoonpano (pelkkä soitinkokoonpano tai sisältäen laulua), pienyhtye tai suurempi soitinkokoonpano
- Oppilaiden omia soittimia käytetään kokoonpanon ja ohjelmiston asettamisessa rajoissa
- Opintojakson aikana opiskelijat harjoittelevat ryhmän lähtötason ja kokoonpanon mukaista ohjelmistoa, joka harjoitetaan esityskuntoon
- Opintojakson päätteeksi järjestetään esiintyminen
- Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, jossa tärkeänä osana on musiikin tekemisen ilo ja sanattoman viestinnän hienous
- Pyritään soittamisen, laulamisen ja yhteistoiminnan sujuvuuteen sekä ilmaisun rohkeuteen
- Kappaleissa voidaan hyödyntää myös musiikkiteknologian tuomia mahdollisuuksia

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista tuntityöskentelyä.

Laja-alaisen osaamisen arviointi

Laja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija arvioi omaa kehitystään yhdessä opettajan kanssa jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Suoritusmerkintä edellyttää säännöllistä läsnäoloa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso on jatkoa ”Yhteismusisointi 1”-opintojaksolle.

7.13.7. Laulu, 2 op (MU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyä terveeseen äänenkäytön perusteisiin, kuten laulajan hengitystekniikkaan, lauluinstrumentin monipuoliseen hallintaan ja ilmaisuun
- oppia tuntemaan ja kehittämään lauluinstrumenttiaan yksin ja ryhmässä
- tutustua monipuoliseen laulumateriaaliin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan lauluinstrumenttiin monipuolisesti erilaisten äänenavaus-, rentoutus- ja hengitysharjoitusten kautta
- Opiskelija tutustuu monipuolisesti yksi- ja moniääniseen ohjelmistoon, joka koostuu eri tyyllilajeista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista tuntityöskentelyä.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Suoritusmerkintä edellyttää säännöllistä läsnäoloa.

Luonnosversio 19.1.2021

7.13.8. Kuoro- ja yhtyelaulu 1, 2 op (MU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu nuorelle äänelle sopivaan ohjelmistoon
- Hän oppii kiinnittämään erityistä huomiota terveeseen äänenkäyttöön, instrumentin hallintaan, laulun puhtauteen, rytminkäsittelyyn ja esiintymistaitoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija laulaa nuorelle äänelle sopivaa monipuolista ohjelmistoa, jota voidaan esittää esimerkiksi koulun tapahtumissa ja juhlissa
- Hän oppii kiinnittämään erityistä huomiota terveeseen äänenkäyttöön, instrumentin hallintaan, laulun puhtauteen, rytminkäsittelyyn ja esiintymistaitoihin
- Äänenavaus-, rentoutus- ja hengitysharjoituksilla pyritään kokonaisvaltaiseen vapaaseen ilmaisuun
- Rento tunnelma ja mukava yhdessäolo on kuoron tärkeä tavoite

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista tuntityöskentelyä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa kokonaisarviointia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.13.9. Kuoro- ja yhtyelaulu 2, 2 op (MU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu nuorelle äänelle sopivaan ohjelmistoon
- Hän oppii kiinnittämään erityistä huomiota terveeseen äänenkäyttöön, instrumentin hallintaan, laulun puhtauteen, rytminkäsittelyyn ja esiintymistaitoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija laulaa nuorelle äänelle sopivaa monipuolista ohjelmistoa, jota voidaan esittää esimerkiksi koulun tapahtumissa ja juhlissa.
- Hän oppii kiinnittämään erityistä huomiota terveeseen äänenkäyttöön, instrumentin hallintaan, laulun puhtauteen, rytminkäsittelyyn ja esiintymistaitoihin.
- Äänenavaus-, rentoutus- ja hengitysharjoituksilla pyritään kokonaisvaltaiseen vapaaseen ilmaisuun. Rento tunnelma ja mukava yhdessäolo on kuoron tärkeä tavoite.
- Opiskelija laajentaa ja syventää "Kuoro- ja yhtyelaulu 1"-opintojaksolla opittuja asioita.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista tuntityöskentelyä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa kokonaisarviointia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso on jatkoa "Kuoro- ja yhtyelaulu 1"-opintojaksolle.

7.13.10. Koulun juhlat ja tapahtumat 1, 2 op (MU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistaa musiikkiohjelmaa erikseen sovittaviin koulun juhliin ja tapahtumiin.
- Opiskelija kehittää esiintymistaitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistaa musiikkiohjelmaa erikseen sovittaviin koulun juhliin ja tapahtumiin. Tapahtumia voivat olla esimerkiksi kevätjuhlat, ylioppilasjuhlat, itsenäisyyspäiväjuhlat, joulujuhlat, konsertit, tanssiesitykset, produktiot, päivänavaukset ja vanhempainillat.
- Opintojakson voi suorittaa esimerkiksi soittajana, laulajana, säveltäjänä, sovittajana tai tekniikkaryhmän jäsenenä joko itsenäisesti tai opettajan ohjaamassa ryhmässä.
- Opintojakso koostuu yleensä useista koko lukioaikana tehdyistä osasuorituksista, jotka voidaan koota esim. opiskelijakohtaiseen opiskelupäiväkirjaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista työskentelyä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa kokonaisarviointia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.13.11. Koulun juhlat ja tapahtumat 2, 2 op (MU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistaa musiikkiohjelmaa erikseen sovittaviin koulun juhliin ja tapahtumiin.
- Opiskelija kehittää esiintymistaitoja.

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistaa musiikkiohjelmaa erikseen sovittaviin koulun juhliin ja tapahtumiin. Tapahtumia voivat olla esimerkiksi kevätjuhlat, ylioppilasjuhlat, itsenäisyyspäiväjuhlat, joulujuhlat, konsertit, tanssiesitykset, produktiot, päivänavaukset ja vanhempainillat.
- Opintojakson voi suorittaa esimerkiksi soittaja, laulajana, säveltäjänä, sovittajana tai tekniikkaryhmän jäsenenä joko itsenäisesti tai opettajan ohjaamassa ryhmässä.
- Opintojakso koostuu yleensä useista koko lukioaikana tehdyistä osasuorituksista, jotka voidaan koota esim. opiskelijakohtaiseen opiskelupäiväkirjaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista työskentelyä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa kokonaisarviointia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.13.12. Koulun juhlat ja tapahtumat 3, 2 op (MU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistaa musiikkiohjelmaa erikseen sovittaviin koulun juhliin ja tapahtumiin.
- Opiskelija kehittää esiintymistaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistaa musiikkiohjelmaa erikseen sovittaviin koulun juhliin ja tapahtumiin. Tapahtumia voivat olla esimerkiksi kevätjuhlat, ylioppilasjuhlat, itsenäisyyspäiväjuhlat, joulujuhlat, konsertit, tanssiesitykset, produktiot, päivänavaukset ja vanhempainillat.
- Opintojakson voi suorittaa esimerkiksi soittajana, laulajana, säveltäjänä, sovittajana tai tekniikkaryhmän jäsenenä joko itsenäisesti tai opettajan ohjaamassa ryhmässä.
- Opintojakso koostuu yleensä useista koko lukioaikana tehdyistä osasuorituksista, jotka voidaan koota esim. opiskelijakohtaiseen opiskelupäiväkirjaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista työskentelyä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa kokonaisarviointia.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.13.13. Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan musiikissa
- Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun (3-4 eri osaamisalueelta) lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä.
- Opintojakson keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin.
- Musiikin lukiodiplomi koostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijan lausunto.
- Opetushallituksen suoritusohjeet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin suorittaa koulun oman musiikinopettajan lisäksi koulun ulkopuolinen asiantuntija. Numeroarvosanan lisäksi opiskelijalle annetaan sanallinen arvio, joka liitetään palautettavaan diplomityöhön. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa kokonaisarviointia.

7.14. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutus- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan

- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteeseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

7.14.1. Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Paikallinen lisäys

- Tuntee paikallisen koulutustarjonnan laajat mahdollisuudet ja osaa hyödyntää niitä tarvittaessa omissa opinnoissaan
- Lukion erityislinjoilla opiskelevat ja muilta paikkakunnilta muuttaneet tunnistavat paikalliset tuki- ja toimintamahdollisuudet

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi

- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Tutustuu paikalliseen koulutustarjontaan ja yhteistyömahdollisuuksiin

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointia tuetaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Opintojakson aikana tehtävät erilaiset omien vahvuuksien, kiinnostusten kohteiden ja osaamisen pohdinnat tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä. Tätä voidaan seurata esimerkiksi opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opinto-ohjauksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tunnistaa omat kykynsä ja vahvuutensa sekä koulutusjärjestelmän ja työelämän tarjoamat mahdollisuudet.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opinto-ohjauksessa huomioidaan esimerkiksi työelämään ja tulevaisuuteen liittyvät ekologiset ja eettiset lähtökohdat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan pääsääntöisesti ensimmäisen lukuvuoden aikana suoritusmerkinnällä, kun opiskelija on saavuttanut itselleen asettamat tavoitteet.

Oppimista tuetaan ja ohjataan henkilökohtaisessa ohjauksessa sekä tarvittaessa moniammatillisessa yhteistyössä.

Opiskelija osallistuu aktiivisesti opintojaksolle ja suorittaa opintojaksolle asetetut tehtävät.

7.14.2. Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Paikallinen lisäys

- Tuntee paikalliset jatkokoulutusvaihtoehdot ja osaa hakeutua niihin
- Osaa arvioida eri koulutusvaihtoehtojen ja työelämän mahdollisuuksien soveltuvuutta itselleen
- Tuntee paikalliset työllistymismahdollisuudet

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Tutustuu paikallisiin jatkokoulutusvaihtoehtoihin ja työelämään

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan kriittiseen tiedonhankintaan ja sen soveltamiseen koulutus- ja urasuunnittelussa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää elinikäisen kouluttautumisen merkityksen oman tulevaisuuden rakentamisen kannalta.

Opiskelija tunnistaa koulutusjärjestelmän hänelle tarjoamat mahdollisuudet jatko-opintoihin ja edelleen sijoittumisen työelämään.

Opiskelija harjaantuu suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan ja tunnistaa tulevaisuuden työelämän ja yrittäjyyden vaatimukset.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opinto-ohjauksessa huomioidaan esimerkiksi työelämään ja tulevaisuuteen liittyvät ekologiset ja eettiset lähtökohdat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia erilaisissa kansainvälisissä opiskelija- ja työyhteisöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan pääsääntöisesti toisen ja kolmannen lukuvuoden aikana suorituserkinnällä, kun opiskelija on saavuttanut itselleen asettamat tavoitteet.

Oppimista seurataan, tuetaan ja ohjataan henkilökohtaisessa ohjauksessa sekä tarvittaessa moniammatillisessa yhteistyössä.

Opiskelija osallistuu aktiivisesti opintojaksolle ja suorittaa opintojaksolle asetetut tehtävät.

7.14.3. Tutortoiminta, 2 op (OP3)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija: pystyy antamaan vertaistukea ja -ohjausta opintonsa aloittaville opiskelijoille yhdenvertaisesti
- auttaa opintonsa aloittavia sopeutumaan uuteen oppimisympäristöön
- edistää omaa ja kouluyhteisön hyvinvointia, yhteisöllisyyttä, yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamista ja eettistä osaamista
- osallistuu oman oppilaitoksen ja lukiokoulutuksen markkinointiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vertaisohjaustoiminnan tavoitteet
- opiskelijoiden kohtaaminen: kuunteleminen ja tukeminen
- tapahtumien järjestäminen
- markkinointiviestintä ja esiintyminen
- itsetuntemuksen lisääminen ja tutorina kehittyminen työelämätaidot huomioiden

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutoropiskelijan ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tuetaan vertaistuen sekä yhteisöllisyyden lisäämisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutorohjauksessa harjoitellaan vuorovaikutus- ja esiintymistaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutoropiskelija ymmärtää suomalaisen koulutusjärjestelmän toimintaperiaatteet.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutorohjauksessa huomioidaan ekologiset ja eettiset lähtökohdat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutoropiskelijat pystyvät antamaan vertaistukea monikulttuurisessa oppimisympäristössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvioinnissa käytetään itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opiskelu tapahtuu osallistumalla tutorkoulutukseen, yhteisiin tapahtumiin ja osallistumalla monipuolisesti oppilaitoksen tutortoimintaan.

7.14.4. Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (OP4)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija: oppii edistämään opiskelijoiden asioita oppilaitoksen opiskelijakunnan toiminnan kautta
- edistää koulun yhteisöllisyyttä ja toimintakulttuuria
- oppii demokraattisen yhteiskunnan päätöksentekoprosesseja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelijoiden ja koulun yhteisten asioiden hoitaminen
- erilaiset vaikuttamisen keinot
- kokoustekniikka

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson suorittamisen edellytyksenä on aktiivinen toiminta opiskelijakunnan hallituksessa.

7.14.5. Opiskelun TVT-aidot, 2 op (OP5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että oppija tutustuu oman lukion ja Kuopion lukiotoimen tietoteknisiin- ja verkkokäytänteisiin
- oppii hyödyntämään tietotekniikkaa lukio-opinnoissa
- hallitsee digitaalisissa kokeissa ja yo-kirjoituksissa vaadittavat tietotekniset taidot

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tieto- ja viestintätekniikan käyttö koulussa
- lukiossa käytettävät digitaaliset oppimisympäristöt
- lukiossa käytettävät digitaaliset koeympäristöt
- oman tietokoneen käyttö opiskelussa
- etäopiskelun välineet
- erilaiset lukiossa käytettävät työvälineohjelmat
- tiedon hakeminen verkosta sekä sen kriittinen arviointi
- tekijänoikeudet ja plagiointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Digitaalisen viestinnän hyödyntäminen jatkuvassa arvioinnissa

Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Digitaalisten välineiden hallinta mahdollistaa monilukutaidon

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään tietotekniikan moniulotteisen osaamisen merkityksen opiskelussa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakso suoritetaan pääsääntöisesti 1. opiskeluvuoden aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voidaan yhdistää opintojaksoksi OP1-opintojakson kanssa (4 op) tai jonkin 1. vuoden pakollisen opintojakson kanssa (esim. FY1+OP5 = 3op ja GE1+OP5 = 3 op).

7.14.6. Työelämä oppimisympäristönä, 2 op (OP6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija: tutustuu erilaisiin työelämän mahdollisuuksiin
- kehittää työelämävalmiuksiaan ja -taitojaan
- saa uusia valmiuksia koulutus- ja uravalintojensa tekemiseen
- saa uusia näkökulmia työelämän vaatimista taidoista ja tiedoista
- reflektoi omia valmiuksiaan ja vahvuuksiaan työelämän asettamiin vaatimuksiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yleinen työelämäosaaminen
- työnhakuosaaminen
- erilaisten työtehtävien vaatimat tiedot ja taidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson suorittaminen edellyttää OP1-opintojakson suorittamista.

7.14.7. Opiskelutaidot, 2 op (OP7)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelutaitojen opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, jotka kokevat haasteita lukemisen ja kirjoittamisen osa-alueilla. Opintojaksolla pyritään tehostamaan lukemisen ja tuottavan kirjoittamisen strategioita, tukemaan opiskelijaa omien vahvuuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä sekä vahvistamaan opiskelijan myönteistä minäkuvaa oppijana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelutaitojen opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, jotka kokevat haasteita lukemisen ja kirjoittamisen osa-alueilla. Opintojaksolla pyritään tehostamaan lukemisen ja tuottavan kirjoittamisen strategioita, tukemaan opiskelijaa omien vahvuuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä sekä vahvistamaan opiskelijan myönteistä minäkuvaa oppijana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat selkeimmin monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden saavuttamista.

Opintojaksossa pyritään vahvistamaan opiskelijan omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä identiteetin rakentumista. Pyritään myös kielitietoisuuden ja jatkuvien oppimistaitojen kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutuu myös hyvinvointiosaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa toteutuu myös hyvinvointiosaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaisen osaamisen tavoitteet.

Opintojaksossa pyritään vahvistamaan opiskelijan omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä identiteetin rakentumista. Pyritään myös kielitietoisuuden ja jatkuvien oppimistaitojen kehittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.14.8. Hyvinvointia ja stressinhallintaa lukio-opintoihin, 2 op (OP8)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla saat tietoa stressistä, mielen hyvinvoinnista ja elämänhallinnasta. Opit tehokkaita stressin hallintakeinoja opiskelun ja työelämän tueksi. Kurssi koostuu luennoista ja käytännön harjoitteista. Lisäät itseymmärrystä omasta stressin sietokyvystä ja hallintakeinoista itsenäisten tehtävien kautta. Kurssi koostuu lähiopetuskertojen lisäksi kotona tehtävistä harjoituksista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla saat tietoa stressistä, mielen hyvinvoinnista ja elämänhallinnasta. Opit tehokkaita stressin hallintakeinoja opiskelun ja työelämän tueksi. Kurssi koostuu luennoista ja käytännön harjoitteista. Lisäät itseymmärrystä omasta stressin sietokyvystä ja hallintakeinoista itsenäisten tehtävien kautta. Kurssi koostuu lähiopetuskertojen lisäksi kotona tehtävistä harjoituksista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteet nivoutuvat selkeimmin hyvinvointiosaamisen lisäämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

7.14.9. Nuisku - nuorten ihmissuhdekurssi, 2 op (OP9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Nuisku-opintojaksolla opiskellaan ihmissuhdetaitoja nuoren näkökulmasta. Kurssilla vahvistetaan puhumiseen ja kuuntelemiseen sekä ristiriitojen ratkaisemiseen liittyviä taitoja. Nuisku kuuluu kansainväliseen Gordon-ihmissuhdetaitokurssien perheeseen, jonka perustaja oli tohtori Thomas Gordon. Nuiskussa opiskellaan taitoja, jotka auttavat meitä tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa. Painopiste kurssilla on vuorovaikutustaitojen harjoittelemisessa. Harjoituksen jälkeen keskustellaan yhdessä, mitä opittiin ja miten opittua voi soveltaa käytäntöön.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- omat ihmissuhteet
- minäviestien lähettäminen
- kuunteleminen ja kuuntelemalla auttaminen
- ystävyys ja perheen ihmissuhteet
- itsensä arvostaminen ja tulevaisuuden suunnittelu
- ristiriitojen ratkaiseminen
- erilaisuuden kohtaaminen

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Nuorten ihmissuhdekurssi-opintojakson tavoitteet tukevat selkeimmin hyvinvointiosaamisen ja vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Nuorten ihmissuhdekurssi-opintojakson tavoitteet tukevat selkeimmin hyvinvointiosaamisen ja vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

7.14.10. Korkea-asteen valintakokeisiin valmistautuminen, 1 op (OP10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija: tutustuu erilaisiin korkea-asteen koulutusten valintakokeisiin
- harjoittelee valintakokeissa edellytettäviä taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan saatavilla oleviin vanhojen valintakokeiden tehtäviin sekä voidaan simuloida erilaisia valintakokeiden tehtävätyyppejä, kuten monivalinta-, päättely- ja aineistotehtäviä. Opintojakson aikana harjoitellaan valintakokeissa edellytettäviä taitoja ja kerrataan tietoja.
- Opintojakson sisältöjä suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakso voidaan integroida muiden oppiaineiden opintojaksoihin.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää ulkopuolisten tahojen, kuten TE-palveluiden, Ohjaamon, korkeakoulujen ja alumnien osaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisessä ja luovassa osaamisessa korostuu opiskelijan kyky oppia ja etsiä merkityksiä sekä yhdistellä lukiossa oppimiaan tietoja ja taitoja valintakokeessa menestymiseksi.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija tunnistaa ja reflektoi omia vahvuuksiaan ja osaamistaan erilaisissa valintakoetilanteissa toimimisessa. Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan sinnikkyyttä haastavissa, jopa stressaavissa tilanteissa

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija tunnistaa ja reflektoi omia vahvuuksiaan ja osaamistaan erilaisissa valintakoetilanteissa toimimisessa. Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan sinnikkyyttä haastavissa, jopa stressaavissa tilanteissa

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Oppimista tuetaan ja ohjataan opintojakson ajan yksilöllisten tavoitteiden ja tarpeiden mukaan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

7.15. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä

vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Luonnosversio 19.1.2021

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojensa oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankkimisen ja esittämisen taitoihin.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksot

7.15.1. Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psykykinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psykykinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaia-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

"Opiskelija tutustuu johonkin hyvinvointiin liittyvään psykologisesta, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta."

Hyvinvointiosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia voi käsitellä esimerkiksi tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

"Opiskelija osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja."

Tätä voi tarkastella moduulissa vuorovaikutusosaamista vahvistaen käsiteltäessä eri tavoin psyykkistä, biologista, sosiaalista ja kulttuurista näkökulmaa.

"Opiskelija osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan."

Keskeisistä sisällöistä esimerkiksi oppimisen sosiaalisuus ja erilaisten oppimiskulttuurien tarkastelu edesauttavat vuorovaikutusosaamisen tavoitteiden saavuttamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

"Opiskelija ymmärtää sen, millainen tiede psykologia on, ja sen, että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin."

Tätä voi lähestyä monitieteistä osaamista vahvistaen esimerkiksi tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia sekä laadullisista ja psykologisista tutkimuksista nostettuja esimerkkejä.

"Opiskelija osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta."

Monitieteistä osaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tieteellisen tiedon ja arkitiedon tarkastelu.

"Opiskelija osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan."

Oppimiseen liittyvät sisällöt, kuten oppimisstrategiat, metakognitio ja erilaiset oppimiskulttuurit, auttavat saavuttamaan monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

"Opiskelija osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää sen pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan."

Yhteiskunnallisen osaamisen kannalta tätä tukee keskeisistä sisällöistä esimerkiksi metakognition, tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten tarkastelu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

"Opiskelija osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä."

Eettistä osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla psykologisen tutkimuksen eettisiä periaatteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

"Opiskelija osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä."

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kannalta tärkeitä näkökulmia nousee esiin tarkasteltaessa esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja seuraa opiskelijan oppimista ja tukee tarvittaessa erilaisten palautteiden avulla, esimerkiksi keskustelemalla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa. Opiskelijan tavoitteiden saavuttamista ja työskentelyä opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti sekä summatiivisilla että formatiivisilla arviointitavoilla.

Summatiivista arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi tutkimussuunnitelman teettämisellä tai kokeella.

Laaja-alainen osaaminen

Esimerkiksi laaja-alaisesta osaamisesta vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida formatiivisesti muun muassa oppimiskäsityksen kehittymistä ja tehokkaiden opiskelutaitojen hyödyntämistä muun muassa itsearvioinnilla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen ainoastaan erityisen painavista syistä.

7.15.2. Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa
- osaa antaa esimerkkejä sosialisoinnin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen
- ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta
- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

Luonnosversio 19.1.2021

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- kieli ja ajattelu
- toiminnanohjaus

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- henkilökohtainen identiteetti
- sosiaalinen identiteetti
- kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
- sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
- vanhemmuuden ja kasvu ympäristön merkitys

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

"Opiskelija osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen."

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan esimerkiksi tarkastelemalla minuutta ja minäkäsitystä sekä tunteiden, tunnetaitojen ja tunteiden säätelyä.

"Opiskelija perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä."

Hyvinvointiosaamista tukee moduulissa esimerkiksi sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden tarkastelu.

Vuorovaikutusosaaminen

"Opiskelija osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa."

Vuorovaikutusosaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tunnetaitojen, tunteiden säätelyn ja toiminnanohjauksen tarkastelu.

Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

"Opiskelija osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta."

Monitieteistä osaamista tukee tämän osalta esimerkiksi varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteiden sekä temperamentin käsitteen tarkastelu.

"Opiskelija osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun."

Monitieteiseen osaamiseen liittyviä näkökulmia voi tuoda esiin esimerkiksi tarkasteltaessa hermoston kehitystä psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana.

"Opiskelija osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa."

Tätä tukee monitieteisen osaamisen näkökulmasta esimerkiksi tunne-elämän, vuorovaikutuksen ja kognitiivisen kehityksen tarkastelu lapsuudessa ja nuoruudessa.

"Opiskelija ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta."

Monitieteistä ja luovaa osaamista edistää tämän osalta esimerkiksi erilaisten kehityspolkujen tarkastelu varhaislapsuudesta aikuisuuteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

"Opiskelija osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta."

Tämä linkittyy yhteiskunnalliseen osaamiseen esimerkiksi vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkityksen käsittelyssä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

"Opiskelija ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta."

Eettisyyteen ja ympäristöosaamiseen liittyviä taitoja voi tämän osalta vahvistaa esimerkiksi tarkasteltaessa vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitystä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

"Opiskelija osaa antaa esimerkkejä" sosialisointin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen."

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsittelemällä esimerkiksi henkilökohtaisen identiteetin, sosiaalisen identiteetin, kulttuuri-identiteetin ja etnisen identiteetin teemoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja seuraa opiskelijan oppimista ja tukee tarvittaessa erilaisten palautteiden avulla, esimerkiksi keskustelemalla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimistaan. Opiskelija osoittaa tavoitteiden saavuttamista ja työskentelyä opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti sekä summatiivisilla että formatiivisilla arviointitavoilla.

Summatiivista arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi ihmisen kehitystä kokoavalla kurssityöllä tai kokeella.

Laaja-alainen osaaminen

Esimerkiksi laaja-alaisesta osaamisesta globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida keskustelun avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen.

7.15.3. Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkasteluun

- osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn
- ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle
- ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa
- tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä
- ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana
- osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

Luonnosversio 19.1.2021

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen päärakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

"Opiskelija tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä."

Aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista nostetut esimerkit samoin kuin neuropsykologisen kuntoutuksen esittelemisen edistävät opiskelijan hyvinvointiosaamista ja valmiutta mielenterveysongelmien kohtaamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

"Opiskelija ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle."

Vuorovaikutusosaamisen kannalta moduulin sisällöistä keskeisimpiä ovat kieleen liittyvät sisällöt, kuten kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä ja esimerkit aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

"Opiskelija osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia."

Kokeellisen tutkimuksen periaatteiden käsittely, soveltaminen ja arviointi tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

"Opiskelija osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn."

Havaitsemisen, tarkkaavaisuuden ja muistin käsittely tukevat monitieteistä osaamista.

"Opiskelija ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana."

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen liittyviä näkökohtia voi tässä yhteydessä nostaa esiin esimerkiksi tarkasteltaessa esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta.

"Opiskelija osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotointia."

Monitieteistä ja luovaa osaamista voi tämän osalta edistää esimerkiksi käsiteltäessä kognitiivisten toimintojen hermostollista perustaa sekä tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyviä häiriöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

"Opiskelija ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa."

Tämä kytkeytyy yhteiskunnallisen osaamiseen esimerkiksi tarkasteltaessa nopean ja hitaan ajattelun sisältöjä ja kognitiivisia vinoumia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

"Opiskelija osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia."

Kokeellisen tutkimuksen suunnitteluun ja tutkimussuunnitelman arvioimiseen kuuluu eettisten näkökohtien huomioon ottaminen, mikä tukee eettistä osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

”Opiskelija tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen.”

Esimerkiksi sisäisten mallien ja havaintokehän tarkastelu tukee globaali- ja kulttuuriosaamiseen liittyviä tavoitteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja seuraa opiskelijan oppimista ja tukee tarvittaessa erilaisten palautteiden avulla, esimerkiksi keskustelemalla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa. Opiskelijan tavoitteiden saavuttamista ja työskentelyä opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti sekä summatiivisilla että formatiivisilla arviointitavoilla.

Summatiivista arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi prosessikirjoittamisella ja kokeella.

Laaja-alainen osaaminen

Esimerkiksi laaja-alaisesta osaamisesta monitieteinen ja luova osaaminen voidaan arvioida formatiivisesti muun muassa erilaisten soveltavien tehtävien avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen.

Luonnosversio 19.1.2021

7.15.4. Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Luonnosversio 19.1.2021

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

"Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen."

Hyvinvointiosaamista tukee esimerkiksi ymmärrys resilienssistä ja tunteiden säätelystä sekä kriisien ja niistä selviytymisen käsittely.

"Opiskelija tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä."

Yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ja niiden tyypillisten oireiden tarkastelu edistää hyvinvointiosaamiseen liittyviä tavoitteita.

Vuorovaikutusosaaminen

"Opiskelija ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä."

Tunteiden psykologiaan liittyvät sisällöt tukevat monipuolisesti vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

"Opiskelija syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon."

Mielenterveysongelmien ja -häiriöiden syntyyn ja hoitomuotoihin liittyvien biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen näkökulmien tarkastelu kehittää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

"Opiskelija osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia."

Mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta nostettujen esimerkkien tarkastelu sekä mielenterveys -käsitteen pohdinta tukevat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

"Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen."

Moduulin sisältöihin kuuluvan resilienssin tarkastelun avulla opiskelijaa voidaan rohkaista ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

"Opiskelija osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia."

Ajankohtaiseen mielenterveyshäiriöihin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun liittyy myös eettisiä näkökohtia, joita pohtimalla voidaan vahvistaa opiskelijan eettistä osaamista.

Luonnosversio 19.1.2021

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

"Opiskelija osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta."

Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää tarkastelemalla esimerkiksi tunteiden universaaliutta ja kulttuurisidonnaisuutta sekä tunteiden merkitystä kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä.

"Opiskelija osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa."

Globaali- ja kulttuuriosaamiseen linkittyy tämän osalta erityisesti sisällöt, joissa selitetään mielenterveysongelmia kulttuurisilla taustatekijöillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja seuraa opiskelijan oppimista ja tukee tarvittaessa erilaisten palautteiden avulla, esimerkiksi keskustelemalla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa. Opiskelijan tavoitteiden saavuttamista ja työskentelyä opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti sekä summatiivisilla että formatiivisilla arviointitavoilla.

Summatiivista arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi osakokeilla/kokeella. Opintojaksoa voidaan formatiivisesti arvioida esimerkiksi vertaisarvioinnilla ryhmätöillä.

Laaja-alainen osaaminen

Esimerkiksi laaja-alaisesta osaamisesta hyvinvointiosaaminen voidaan arvioida formatiivisesti itsearviointien avulla, jossa opiskelija tarkastelee omaa hyvinvointiaan psykologista teorialtietoa hyödyntäen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen.

7.15.5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

"Opiskelija osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa."

Opiskelijan hyvinvointiosaamista voidaan vahvistaa tarkasteltaessa esimerkiksi piirreteoreettista näkökulmaa, motivaatiota ja yksilöllisiä tulkinta- ja toimintatyyliä sekä älykkyyden ja luovuuden määritelmiä.

Luonnosversio 19.1.2021

"Opiskelija osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen."

Hyvinvointiosaamista tukee tämän osalta esimerkiksi identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu.

Vuorovaikutusosaaminen

"Opiskelija ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta."

Vuorovaikutusosaamista voidaan tukea tarkasteltaessa esimerkiksi sosiaalipsykologian tutkimusesimerkkejä sekä esimerkkejä, jotka liittyvät kulttuurien vaikutukseen ajatteluun ja käyttäytymiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

"Opiskelija osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa."

Monitieteistä osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi käsiteltäessä perimän ja ympäristön vuorovaikutusta älykkyydessä.

"Opiskelija osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa."

Monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteita voidaan tukea tarkasteltaessa älykkyyteen ja luovuuteen vaikuttavia yksilöllisiä eroja esimerkiksi persoonallisuuden pysyvyyden ja muuttuvuuden sekä käyttäytymisgenetiikan perustiedon avulla. Luovuuden määritelmien ja luovuuteen liittyvien tekijöiden käsitteleminen syventää opiskelijan käsitystä luovuudesta.

"Opiskelija osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä."

Muun muassa yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista ovat moduulin sisältöjä, joiden avulla voidaan vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

"Opiskelija osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä."

Yhteiskunnalliseen osaamiseen liittyvät tavoitteet kytkeytyvät moduulissa erityisesti seuraaviin sisältöihin: yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

"Opiskelija osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen."

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen kannalta hyödyllisiä sisältöjä ovat esimerkit kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen sekä esimerkit yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

"Opiskelija osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan."

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista.

"Opiskelija ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta."

Tämän osalta esimerkiksi identiteetin ja persoonallisuuden narratiivisuuden tarkastelu tukee opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja seuraa opiskelijan oppimista ja tukee tarvittaessa erilaisten palautteiden avulla, esimerkiksi keskustelemalla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa. Opiskelijan tavoitteiden saavuttamista ja työskentelyä opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti sekä summatiivisilla että formatiivisilla arviointitavoilla.

Summatiivista arviointia voidaan toteuttaa esimerkiksi erilaisilla analysointitehtävillä. Opintojaksoa voidaan formatiivisesti arvioida esimerkiksi vertaisarvioitavilla ryhmittäin.

Laaja-alainen osaaminen

Esimerkiksi laaja-alaisesta osaamisesta eettisyys ja ympäristöosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida formatiivisesti erilaisten sosiaalipsykologiaan liittyvien havainnointitehtävien avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen.

7.15.6. Psykologisen ajattelun taitoja abiturienteille, 2 op (PS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa osaamistaan psykologian opetussuunnitelman mukaisten sisältöjen ja tavoitteiden suhteen
- opiskelija saa valmiuksia psykologian ainereaaliin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan pakolliset ja syventävät opintojaksot sekä mahdollisesti sosiaalipsykologian teemoja
- harjoitellaan esseen kirjoittamista
- tutustutaan aiempien vuosien psykologian reaalikoetettäviin
- tutustutaan psykologian ajankohtaisiin teemoihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen   Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (vaatii aktiivista työskentelyä ja tehtävien hyvää suorittamista).

7.15.7. Sosiaalipsykologia, 2 op (PS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu laajemmin sosiaalipsykologiaan tieteenä
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuoro- vaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ryhmät ja ryhmädynamiikka
- asenteet
- viestintä ja sosiaalisen vaikuttamisen keinot
- sosiaalinen vuorovaikutus attraktiosta aggressiivisuuteen
- maailman monikulttuuristuminen
- tutustuminen ajankohtaisiin sosiaalipsykologisiin tutkimuksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten globaali- ja kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja eettisissä kysymyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelu ja arviointi

Edellytyksenä PS1 -opintojakson suorittaminen.

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti perustellusta syystä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (vaatii aktiivista työskentelyä ja sisältöjen hyvää osaamista).

7.15.8. Urheilupsykologia, 2 op (PS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee psyykkisen valmennuksen keinoja ja mahdollisuuksia
- osaa käyttää erilaisia rentoutus-, keskittymis- ja mielikuvaharjoituksia
- osaa soveltaa urheilupsykologisia tietoja käytännön tilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- psyykkisen valmennuksen tehtävät ja mahdollisuudet
- keskittyminen, stressi, suorituspaine
- erilaiset rentoutustekniikat, keskittymis- ja mielikuvaharjoitukset sekä niiden käyttäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Edellytyksenä PS1 -opintojakson suorittaminen.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (vaatii aktiivista työskentelyä ja sisältöjen hyvää osaamista.)

Luonnosversio 19.1.2021

7.15.9. Psykologian sovellusalueita, 2 op (PS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy syvemmin psykologian eri osa-alueisiin ja aihepiireihin
- pystyy soveltamaan tällä ja aiemmilla kursseilla oppimiaan psykologian tietoja niin omassa elämässä kuin ainereaalissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Teemat kullekin opintojaksolle valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Esimerkiksi kriisipsykologiaa, oppimisvaikeuksia, pahuuden psykologiaa, kriminaalipsykologiaa, liikennepsykologiaa tai ympäristöpsykologiaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta yhteiskunnallista osaamista. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja eettisissä kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien ympäristöosaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Edellytyksenä PS1 - opintojakson suorittaminen.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (vaatii aktiivista työskentelyä ja tehtävien hyvää suorittamista).

7.15.10. Elämänhallintaa elämänkaaressa, 2 op (PS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu elämänhallintaan vaikuttaviin tekijöihin
- osaa tunnistaa elämänhallinnan riskitekijöihin ja osaa etsiä erilaisia mahdollisuuksia ratkaista ne

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- osaa tunnistaa elämänhallinnan riskitekijöihin ja osaa etsiä erilaisia mahdollisuuksia ratkaista ne
- Opintojaksolla perehdytään yksilön selviytymiskeinoihin arjen haasteissa sekä tutustutaan niihin hyvinvointipalvelujen muotoihin, joita yksilöllä/ryhmillä on käytettävissään erilaisissa elämän ongelma- ja kriisitilanteissa
- Opintojaksolla tutustutaan erilaisille ryhmille suunnattuihin hyvinvointipalvelujen muotoihin luentojen ja vierailujen muodossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Edellytyksenä PS1 –opintojakson suorittaminen.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (vaatii aktiivista työskentelyä ja tehtävien hyvää suorittamista).

7.15.11. Psykologian tutkimuskurssi, 2 op (PS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu psykologian tapaan tehdä tutkimusta
- käy läpi tutkimusotteet ja tiedonhankinnan
- tekee oman tutkimussuunnitelman ja harjoittelee tiedonhankintaa sekä tulosten analysointia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutkimuksen perusteet
- tutkimusprosessi
- tiedonhankinnan tavat
- aineiston käsittely ja tulosten kuvaus
- tutkimuksen kirjoittaminen, tiivistelmä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Edellytyksenä PS1 –opintojakson suorittaminen.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (vaatii aktiivista työskentelyä ja tehtävien hyvää suorittamista).

7.15.12. Seikkailu aivoihin, 2 op (PS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa empiirisen otteen aivotutkimukseen
- tutustuu aivotutkimuksen ajankohtaisiin tuloksiin
- ymmärtää aivotutkimuksen prosessiluonteisuuden (uuden tiedon karttuminen, tiedon arviointi, jatkuva kriittisyys)

- ymmärtää vastuullisuuden omien aivojen terveydestä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aivojen vertailu eri lajien välillä ja yhteys evoluutioon
- aivojen tutkimusmenetelmät
- aivojen anatomiaa
- aivoihin liittyviä sairauksia, niiden viimeaikainen tutkimus ja hoito
- aivojen huolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Edellytyksenä opintojaksot BI1, BI2, PS1 ja PS3.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (vaatii aktiivista työskentelyä ja tehtävien hyvää suorittamista).

7.15.13. Contemporary Psychology, 2 op (PS13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- The course takes up contemporary issues in psychology. It is suitable for all who wish to deepen their understanding of phenomena in modern psychology. The course requires basic knowledge of English but uses Finnish to clarify the content. It is also a great way to learn the basic vocabulary of psychology in English.

7.16. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyinä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykenä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaan terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävästä kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiantietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluita. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystietämiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

7.16.1. Perusliikuntaa ja terveyttä lukion aikana, 4 op (LI1TE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.16.2. Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveystekijöiden ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalipsykologinen teoria, terveystekijämalli, muutosvaihemalli*
- *terveystekijöiden ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyden sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää terveyttään suojaavien ja kuluttajien tekijöiden ja elämäntapavalintojen merkityksen sekä oppii arvioimaan omia arvojaan ja valintojaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Käytetään vuorovaikutteisia opetusmenetelmiä, esimerkiksi pari- ja ryhmä/työryhmätyöä yhteisöllisessä tiedonrakentamisessa sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ohjautuu terveystiedossa yhdistelemään eri tieteenalojen tietoa ja luomaan itselleen uutta tietoa. Tavoitteena on tiedon soveltaminen ja kriittiseen tulkintaan ohjaaminen. Yhteistyötä voidaan tehdä liikunnan, biologian, psykologian, filosofian tai yhteiskuntaopin kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pohditaan terveyden eriarvoisuutta ja elintapojen seurauksia yhteiskunnan näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana keskeisistä sisällöistä. Vertaisarviointia voidaan käyttää esimerkiksi esseen kirjoittamisen harjoittelussa. Opettaja antaa opintojakson aikana sanallista palautetta opiskelijoille oppimisen edistymisestä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi voi perustua arvosteltaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin.

Laaja-alainen oppiminen

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Esimerkiksi opiskelijat tekemä itsearviointi omista elämäntapavalinnoistaan oman hyvinvointinsa ja ympäristön näkökulmasta.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista ainoastaan erityisen painavista syistä.

7.16.3. Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveystieteen muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveystieteen merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*

- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osaa esitellä ja arvioida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön vaikutuksia terveyteen. Opiskelija osaa eritellä riippuvuuden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä riippuvuuksien ehkäisykeinoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tietää väkivallattoman vuorovaikutuksen keinoja. Opetuksessa käytetään vuorovaikutteisia opetusmenetelmiä (pari- ja ryhmätyöt).

Monitieteinen ja luova osaaminen

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jossa opiskelija käsittelee ja yhdistelee eri tieteenalojen tietoa. Opiskelija soveltaa tutkimustiedon hankkimisen periaatteita ja arvioi kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija analysoi ja arvioi omien kulutustottumusten vaikutusta ympäristön terveydelle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija analysoi terveysviestinnän, tieteellisen tiedon, arkitiedon, ympäristöjen turvallisuuden sekä riippuvuuksien vaikutuksia yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opettaja antaa palautetta oppilaan edistymisestä tehtävä palautteessa. Opiskelija tekee opintojakson aikana itsearviointia omasta opiskelustaan. Opiskelija saa vertaispalautetta opintojakson aikana tehtävistä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi voi perustua yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin.

Laaaja-alainen oppiminen

Laaaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti eettisyyttä ja ympäristöosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista. Esimerkiksi opiskelija tekee itsearviointia omista kulutustottumuksistaan ympäristön näkökulmasta.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.16.4. Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveyskasityksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää keskeisten tarttumattomiin ja tartuntatauteihin liittyviä tekijöitä ja osaa soveltaa niitä sekä itse- että omahoidon osalta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on ymmärtää yhteiskunnallisia sekä globaaleja ilmiöitä oppiainerajat ylittävästä näkökulmasta. Tuodaan esille terveyden ja sairauksien sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteyksiä mm. biologian, maantieteen, historian ja yhteiskuntaopin ilmiöihin.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten muutosten yhteyksiä väestön nykyiseen terveyteen ja pohtia tulevaisuuden terveyshaasteita. Opiskelija osaa perustellen esitellä sosiaali- ja terveyspalveluihin hakeutumisen prosessia erilaisissa tilanteissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, jotka liittyvät yksilön ja yhteisön esim. perheen elämään. Pohditaan yhteiskunnallisia, mm. terveyseroja aiheuttavia, ilmiöitä eettisistä näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia ja saa vertaispalautetta tekemistään oppimistehtävistä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi voi perustua arvioitaviin yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, esitelmiin, portfolioon, päättökokeeseen tai näiden erilaisiin yhdistelmiin.

Laaja-alainen oppiminen

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Tätä voidaan arvioida erilaisilla pohdintatehtävillä kuten terveydenhuollon priorisoinnilla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

7.16.5. Terveystiedon kertaus, 2 op (TE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii hahmottamaan suuria asiakokonaisuuksia oppiainerajat ylittävästi terveystiedon eri opintojaksoilta. Opiskelija oppii laatimaan ylioppilaskirjoitusten vaatimia ja terveystiedon monitieteellisen luonteen mukaisia vastauksia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso kokoaa terveystiedon aiemmat opintojaksot yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Opintojakson aikana tarkastellaan terveystiedon asiakokonaisuuksia useiden eri oppiaineiden näkökulmista erilaisten tehtävien muodossa. Lisäksi syvennetään tietoa kansanterveystyön näkökulmasta erilaisten tilastojen ja kuvaajien avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää terveyttään suojaavien ja kuluttajien tekijöiden ja elämäntapavalintojen merkityksen sekä oppii arvioimaan elämäntapavaltien vaikutusta kansanterveydellisestä näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Käytetään vuorovaikutteisia opetusmenetelmiä, esimerkiksi pari- ja ryhmä/tiimityötä yhteisöllisessä tiedonrakentamisessa sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ohjautuu terveystiedossa yhdistelemään eri tieteiden tietoa ja luomaan itselleen uutta tietoa. Tavoitteena on tiedon soveltaminen ja kriittiseen tulkintaan ohjaaminen. Yhteistyötä voidaan tehdä esim. biologian, psykologian, filosofian, historian tai yhteiskuntaopin kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pohditaan terveyden eriarvoisuutta ja elintapojen seurauksia yhteiskunnan näkökulmasta. Tutustutaan yhteiskunnallisen terveysvaikuttamisen keinoihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arvioidaan ja analysoidaan kulutustottumuksia sekä niiden terveysvaikutuksia yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä globaalista näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää miten kulttuuri voi vaikuttaa erilaisiin elintapavalintoihin ja miten tämän näkyy eri maiden ihmisten terveydentilassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana ja saa vertaispalautetta tekemistään tehtävistä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, jonka saamisen edellytyksenä on opintojakson aikana tehtyjen tehtävien hyväksytty suorittaminen.

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla voidaan arvioida formatiivisesti opiskelijan ymmärtämistä, soveltamista ja aineistojen analysointikykyä oppiainerajat ylittävien tehtävien avulla. Erilaisten tehtävätyyppien tunnistamista ja monitieteistä näkökulmaa voidaan arvioida summatiivisella päättökokeella, esim. preliminäärikokeen muodossa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla voidaan arvioida argumentaatiotaitoja reaaliainekirjoittamisessa, esimerkiksi terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.16.6. Ergonomia ja työhyvinvointi, 2 op (TE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää ergonomian ja työhyvinvoinnin peruskäsitteiden ymmärrystä. Opiskelija tutustuu ergonomian alan ajankohtaiseen tutkimustietoon ja uutisiin sekä oppii arvioimaan omaa työ-/opiskeluhyvinvointiaan ja luomaan ratkaisuja sen kehittämiseen. Tämän lisäksi opiskelija ymmärtää mitä haasteita eri työelämän alat aiheuttavat ergonomialle ja työhyvinvoinnille, tutustuu eri aloille tyypillisiin työperäisiin sairauksiin sekä syventää tietojaan työterveyshuollon vastuualueista. Opiskelija oppii mitä haasteita monikulttuurinen työyhteisö ja tietotyön muutokset asettavat kognitiiviselle ja organisaatioergonomialle sekä ymmärtää minkälaiset johtamis- ja alaistaidot parantavat koko työyhteisön hyvinvointia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ergonomia ja työhyvinvointi sekä niiden kehittämisen keinot, työperäiset sairaudet, työterveyshuollon rooli ja tehtävät, työhyvinvointi muuttuvassa yhteiskunnassa, johtaminen ja alaistaidot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson opetus tuottaa hyvinvointiosaamista kehittämällä ymmärrystä keskeisistä työhyvinvointiin ja ergonomiaan liittyvistä asioista. Opintojaksolla pyritään kehittämään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä työhyvinvoinnin ja ergonomian näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla pyritään kehittämään vuorovaikutustaitoja esimerkiksi johtamis- ja alaistaitojen näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä psykologian, biologian, yhteiskuntaopin ja liikunnan kanssa. Opiskelijaa ohjataan löytämään itselleen sopivia työtapoja työhyvinvoinnin ja ergonomian näkökulmasta ja pohtimaan niiden merkitystä itselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan pohtimaan turvallisen työympäristön edellytyksiä sekä elintapavalintojen vaikutuksia työhyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson aikana annettava palaute

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana ja saa vertaispalautetta tekemistään tehtävistä.

Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, jonka saamisen edellytyksenä on opintojakson aikana tehtyjen tehtävien hyväksytty suorittaminen

Laaja-alainen oppiminen

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueista arvioidaan formatiivisesti hyvinvointiosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi opiskelijan itsearvioinnilla liittyen työelämätaitoihin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.17. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia

opetuksessa ja oppimisessa ylipäättään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien kanssa. Luonnosversio 19.1.2021
Luonnosversion avulla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kieli politiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. **Luonnosversio 19.1.2021**

Gloaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytkeytyvä osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Luonnosversio 19.1.2021

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.17.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kielenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta
- tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen ja vertailu ruotsin näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan opiskelijan oman osaamisen tunnistamista ja kehittämistä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle. Pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan ruotsin kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan ruotsin kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media, muut mediat ja sovellukset).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin. Tarkkaillaan opiskelijoiden mahdollista erityisen tuen tarvetta.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Luonnosversio 19.1.2021

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa*
- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- *pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*

- ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli eri medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja toimia aktiivisena keskustelijana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä laajemmassa, pohjoismaisessa kontekstissa. Kielellinen itsetunto ja hyvinvointi paranevat vuorovaikutustaitojen kehittyessä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan vuorovaikutustaitoja, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet, mutta myös vaativammat kielenkäyttötilanteet. Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä olennaisena osana suullista vuorovaikutusta. Pohjoismaisuus ja autenttisuus korostuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa pohditaan omaa kulttuuri-identiteettiä sekä roolia kulttuurin tuottajana ja kuluttajana. Lisäksi pyritään pääsemään syvemmälle kulttuurin ja taiteen merkitykseen yksilölle ja yhteisölle. Tutustutaan ruotsinkieliseen mediaan erityisesti pienehköjen tuotosten lähteenä. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Voidaan laatia pienimuotoisia esityksiä kirjoittaen ja videoiden ja samalla harjoitella itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearviointin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- *pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta*
- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan teeman mukaisesti yhteiskuntaa, pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa ja kansalaisyhteiskuntaa laajemmin ja syvällisemmin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan monilukutaito vahvistuu ja hän oppii tulkitsemaan yhteiskuntaa laajemmasta näkökulmasta, samalla mediakriittisyys lisääntyy. Tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä.

Vuorovaikutusosaaminen

Pohditaan erilaisia vaikuttamisen keinoja ja mielipiteen ilmaisua. Voidaan laatia vaikuttavia puheita, kirjoitelmia tai videoita esim. blogitekstejä, mainoksia, vaalimainoksia ja kirjeitä päättäjille tai yrityksille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa nousevat esille teeman mukaisesti laaja-alaisen osaamisen useat osa-alueet: monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Osa-alueita nostetaan esiin tutustumalla erilaisiin, vaativiin autenttisiin teksteihin mm. tieteen, teknologian, tulevaisuuden ja globalisaation perspektiivistä. Tekstejä avataan tiivistämällä ja miettimällä erilaisia lukustrategioita. Lähdekriittisyys korostuu tutustuttaessa autenttisiin lähteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa nousevat esille teeman mukaisesti laaja-alaisen osaamisen useat osa-alueet: monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Osa-alueita nostetaan esiin tutustumalla erilaisiin, vaativiin autenttisiin teksteihin mm. tieteen, teknologian, tulevaisuuden ja globalisaation perspektiivistä. Tekstejä avataan tiivistämällä ja miettimällä erilaisia lukustrategioita. Lähdekriittisyys korostuu tutustuttaessa autenttisiin lähteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa nousevat esille teeman mukaisesti laaja-alaisen osaamisen useat osa-alueet: monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Osa-alueita nostetaan esiin tutustumalla erilaisiin, vaativiin autenttisiin teksteihin mm. tieteen, teknologian, tulevaisuuden

ja globalisaation perspektiivistä. Tekstejä avataan tiivistämällä ja miettimällä erilaisia lukustrategioita. Lähdekriittisyys korostuu tutustuttaessa autenttisiin lähteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa nousevat esille teeman mukaisesti laaja-alaisen osaamisen useat osa-alueet: monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Osa-alueita nostetaan esiin tutustumalla erilaisiin, vaativiin autenttisiin teksteihin mm. tieteen, teknologian, tulevaisuuden ja globalisaation perspektiivistä. Tekstejä avataan tiivistämällä ja miettimällä erilaisia lukustrategioita. Lähdekriittisyys korostuu tutustuttaessa autenttisiin lähteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää taitoaan ja rohkaistuu ilmaisemaan itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä. Tätä voidaan harjoitella esim. työhaastatteluilla ja työhakemuksen tekemisellä kirjoitettuna tai videoituna. Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ruotsin valinnaiskursseille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä hälventää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää taitoaan ja rohkaistuu ilmaisemaan itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä. Tätä voidaan harjoitella esim. työhaastatteluilla ja työhakemuksen tekemisellä kirjoitettuna tai videoituna. Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ruotsin valinnaiskursseille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä hälventää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat työelämävalmiudet ja oman elämän hallinta. Harjoitellaan mm. työhakemuksen ja CV:n tekoa, työhaastattelua. Tutustutaan erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opiskelu- ja työpaikkoja myös muissa Pohjoismaissa. Opintojakson suoritettuaan opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito ja hän on rohkaistunut käyttämään ruotsia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostetaan ruotsin kielen merkitystä lukion jälkeen ei ainoastaan kotimaassa, vaan myös Suomen roolia yhtenä Pohjoismaana, pohjoismainen yhteistyö mukaan lukien.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuväistöään*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinympäristössä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskeisenä sisältönä on ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueita avataan tutustumalla vaativiin, autenttisiin teksteihin. Teemat voivat liittyä globaaleihin ympäristökysymyksiin, esimerkiksi ilmastonmuutokseen, kestävään elämäntapaan opiskelijan omassa elinpiirissä ja kansainvälisiin sopimuksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen oppimisen osa-alueita avataan tutustumalla vaativiin, autenttisiin teksteihin. Teemat voivat liittyä globaaleihin ympäristökysymyksiin, esimerkiksi ilmastonmuutokseen, kestävään elämäntapaan opiskelijan omassa elinpiirissä ja kansainvälisiin sopimuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8), valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa
- dialogisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kielenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan ruotsinkieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Kannustava tunnelma ja yhteen hiileen puhaltaminen korostuvat. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kielenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan ruotsinkieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Kannustava tunnelma ja yhteen hiileen puhaltaminen korostuvat. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suullinen kielitaito on työelämätaito. Kurssilla voidaan harjoitella mm. puhelimesta asioimista, omien mielipiteiden ilmaisua, neuvottelutaitoja ja puheenpitämistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Opintojakson osaamisen arviointi koostuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta, josta annetaan erillinen todistus, sekä mahdollisten erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittamisesta sekä muista opintojakson alussa sovituista suullisista ja/tai kirjallisista tehtävistä.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien kirjoitusten laatua ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Suosittelaa suoritettavaksi pakollisten opintojaksojen 1-6 jälkeen. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.17.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää

- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieli-profiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan opiskelijan oman osaamisen tunnistamista ja kehittämistä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle. Pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Opiskelija kehittää omia opiskelustrategioitaan ja etsii itselleen uusia ja sopivia työtapoja. Tavoitteena on tutkia itseään oppijana ja kehittää oppimistaitoja opintojen edetessä. Kieliprofiilin täydentäminen tukee tätä kehitystä.

Luonnosversio 19.1.2021

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan ruotsin kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan ruotsin kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media, muut mediat ja sovellukset).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijalle muodostuu kuva kotimaisista ja pohjoismaisista kielistä ja niiden välisistä suhteista. Hän laajentaa käsitystään kielten ja kulttuurien moninaisuudesta kouluyhteisössä sekä koulun ulkopuolella.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kuuluu elämänhallinnan taitoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Tarkkaillaan opiskelijoiden mahdollista erityisen tuen tarvetta. Opintojakson aikana harjoitellaan vertaispalautteen antamista sekä itsearviointia. Opiskelija pohtii itse vertaispalautetta ja

itsearviointia: mitä ja kuinka arvioidaan. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esim. kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi erityistapauksissa harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani **Luonnosversio 19.1.2021**

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja toimia aktiivisena keskustelijana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä olennaisena osana suullista vuorovaikutusta. Lisäksi vahvistetaan vuorovaikutustaitoja tekemällä esimerkiksi pari- ja ryhmätöitä arkipäivän tilanteissa. Harjoitellaan palautteenantotaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Jatketaan opiskelijoiden erityisen tuen tarpeen tarkkailemista. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja/tai suullisia tuotoksia (esim. kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijoiden kanssa.

Itsenäinen suorittaminen Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi erityistapauksessa harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa pohditaan omaa kulttuuri-identiteettiä sekä roolia kulttuurin tuottajana ja kuluttajana. Opiskelija hahmottaa ruotsin kielen merkitystä ja ymmärtää suomenruotsalaista kulttuuriperimää.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Harjoitellaan lähdekriittisyyttä. Voidaan laatia pienimuotoisia esityksiä ja samalla harjoitella itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Jatketaan opiskelijoiden erityisen tuen tarpeen tarkkailemista. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamisen ja itsearviointitaitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavaa kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esim. kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi erityistapauksessa harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia
- harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu
- pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa teeman mukaiset erilaiset elinympäristöt nousevat esiin, pohditaan esim. mitä luonto merkitsee jokaiselle ja vertaillaan erilaisia kulttuureja ja elämäntapoja. Käsitellään kestävästä tulevaisuudesta ja ilmasto-osaamista. Pohditaan myös omaa elämäntapomusta ja sitä, miten se eroaa muiden tavasta kokea elämä. Käsitellään myös suvaitsevaisuutta ja kansainvälisyyttä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan monilukutaito vahvistuu ja hän oppii tulkitsemaan ympäristöään laajemmasta näkökulmasta, **Luonnosversio 19.1.2021** luonnon monimuotoisuutta lisäänty. Tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä. Käsitellään vaikuttamisen keinoja esimerkiksi vaikuttava puhe, blogit, tweetit, äänestäminen. Tutustutaan mahdollisuuksiin tehdä vapaaehtoistyötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opintojakson aikana vertaispalautteen antaminen ja itsearviointi ovat osa arkityöskentelyä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esim. kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi erityisestä syystä harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnittelu*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ruotsin valinnaiskursseille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä hälventää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijaa käyttämään ruotsin kieltä rohkeasti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne. Harjoitellaan mm. työhakemuksen ja CV:n tekoa, työhaastattelua. Tutustutaan yrittäjyyteen ja erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opiskelu- ja työpaikkoja. Opintojakson suoritettuaan opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito ja hän on rohkaistunut käyttämään ruotsia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostetaan ruotsin kielen merkitystä lukion jälkeen kotimaassa erityisesti suomenruotsalaisilla alueilla sekä Suomen roolia yhtenä Pohjoismaana, pohjoismainen yhteistyö mukaan lukien.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikaisen tukemisen tapoja voivat olla mm. opettajan antama kirjallinen ja/ tai suullinen palaute, formatiiviset testit, itsearviointi, pareittain tai ryhmissä suoritettava vertaisarviointi sekä eri sähköiset oppimisalustat ja sovellukset. Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson osaamisen arviointi voi koostua mm. summatiivisista testeistä, suullisista ja/tai kirjallisista näytöistä (esim. kirjoitelmat, esitykset, erilaiset tallenteet) ja tuntityöskentelystä. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi erityistapauksissa harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vankentaa puhumisen sujuvuutta
- tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen
- tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet

- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kieltenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan ruotsinkieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Kannustava tunnelma ja yhteen hiileen puhaltaminen korostuvat. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kieltenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan ruotsinkieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Kannustava tunnelma ja yhteen hiileen puhaltaminen korostuvat. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suullinen kielitaito on työelämätaito. Kurssilla voidaan harjoitella mm. puhelimesta asioimista, omien mielipiteiden ilmaisua, neuvottelutaitoja ja puheenpitämistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opintojakson aikaisen tukemisen tapoja voivat olla mm. opettajan antama kirjallinen ja/tai suullinen palaute, formatiiviset testit, itsearviointi, pareittain tai ryhmissä suoritettava vertaisarviointi sekä eri sähköiset oppimisalustat ja sovellukset.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson osaamisen arviointi koostuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta, josta annetaan erillinen todistus, sekä mahdollisten erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittamisesta sekä muista opintojakson alussa sovituista suullisista ja/tai kirjallisista tehtävistä.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen

osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakso suositellaan suoritettavaksi pakollisten opintojaksojen 1-5 jälkeen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä
- tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

Luonnosversio 19.1.2021

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskeisenä sisältönä on ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa. Opintojaksossa käsitellään myös teknologian vastuullista käyttöä. Lisäksi sosiaalisen median tuntemus ruotsin kielellä laajenee.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia vaikuttamisen keinoja, esim. mielipidetekstin laatimista. Teemat voivat liittyä mm. kestävään kehitykseen ja elämäntapaan, sananvapauteen, mediakriittisyyteen, eettisyyteen ja vastuullisuuteen sosiaalisen median käytössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opintojakson aikaisen tukemisen tapoja voivat olla mm. opettajan antama kirjallinen ja/tai suullinen palaute, formatiiviset testit, itsearviointi, pareittain tai ryhmissä suoritettava vertaisarviointi sekä eri

sähköiset oppimisalustat ja sovellukset. Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson osaamisen arviointi voi koostua mm. summatiivisista testeistä, suullisista ja/tai kirjallisista näytöistä (esim. kirjoitelmat, esitykset, erilaiset tallenteet) ja tuntityöskentelystä. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakso voidaan suorittaa pakollisten opintojaksojen 1-5 jälkeen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi erityistapauksissa harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

Ruotsin perusteiden kertaus, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaava ja vahvistaa ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja rakenteita .
- Opiskelija opettelee ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan.
- Opiskelija kehittää omia kieltenopiskelutaitojaan.
- Opiskelija osaa ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti ja ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kannustetaan opiskelijaa toisen kotimaisen kielen rohkeaan käyttöön arkipäiväisissä viestintätilanteissa. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan esim. pari- ja ryhmätöiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen ja osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet. Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää opintojakson alussa sovittujen tehtävien/osasuoritusten tekemistä ohjeistuksen mukaan ja aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn. Opintojakson osaamisen arviointi voi koostua mm. erilaisista suullisista ja/tai kirjallisista näytöistä.

Opintojakson aikaisen tukemisen tapoja voivat olla mm. opettajan antama kirjallinen ja/ tai suullinen palaute, formatiiviset testit, itsearviointi, pareittain tai ryhmissä suoritettava vertaisarviointi sekä eri sähköiset oppimisolustat ja sovellukset.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijoiden kanssa. Myös reflektointia sekä itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Ruotsin kielen keskeisten sisältöjen kertaus, 2 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kertaai aiemmin oppimaansa ja harjoittelee monipuolisesti ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppejä ja sisältöjä.
- Edellytyksenä on, että pakolliset opintojaksot RUB11 - RUB15 on suoritettu.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskellaan omien taitojen ja tavoitteiden mukaisesti.
- Samalla harjoitellaan jatko-opintoja varten, jotka vaativat opiskelijalta omatoimisuutta ja itseohjautuvuutta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa edelleen kielenopiskelutaitojaan työskentelemällä itselleen sopivien strategioiden mukaisesti ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Opintojakson aikana opiskelijan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittava itseohjautuvuus kehittyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Ruotsin kirjallinen tuottaminen, 2 op (RUB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy ilmaisemaan itseään kirjallisesti erilaisissa viestintätilanteissa.
- Opiskelija hallitsee ylioppilaskirjoituksissa esiintyvät tekstityypit.
- Opiskelija laajentaa sanavarastoaan ja vahvistaa rakenteiden hallintaa.
- Pääsääntöisesti abeille tarkoitettu opintojakso. Suositellaan valittavaksi pakollisten opintojaksojen jälkeen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin tekstityyppeihin ja opetellaan mm. ilmaisemaan omia mielipiteitä kirjallisesti. Jakson aikana harjoitetaan sellaisia kirjallisen viestinnän taitoja, joita tarvitaan ylioppilaskirjoituksissa, jatko-opinnoissa sekä työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Muut ruotsin kieliopinnot, 2 op (RUB111)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Pääsääntöisesti muualla suoritettut opinnot, esimerkiksi kielikurssi tai pidempiaikainen oleskelu kielialueella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Muualla suoritettavien opintojen tai kielialueella oleskelun aikana vuorovaikutustaidot ruotsin kielessä kehittyvät, ja opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Etenkin pidempiaikainen oleskelu kielialueella vahvistaa opiskelijan kulttuuriosaamista. Lisäksi opiskelijan käsitys ruotsin sekä mahdollisesti muiden pohjoismaisten kielten asemasta merkityksestä vahvistuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritustavasta ja raportoinnista on sovittava etukäteen opettajan kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Ennen suoritusmerkinnän antamista opiskelija käy opettajan kanssa esimerkiksi arviointikeskustelun, jossa hän reflektoi oppimistaan erityisesti vuorovaikutusosaamisen ja globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Affärsvenska, 2 op (RUB112)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu kansainvälisen liiketoiminnan keskeiseen sanastoon ja fraseologiaan.
- Opiskelija vahvistaa kielitaitoaan talouteen ja yhteiskuntaan liittyvissä teemoissa.
- Opiskelija vahvistaa suullista- ja kirjallista ilmaisuaan keskeisimmissä talouselämän viestintätilanteissa.
- Edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut hyväksytysti opintojaksot RUB11, RUB12 ja RUB13.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ruotsi pohjoismaisena kielenä yritysmaailmassa.
- Viestintä työelämässä (esim. työhakemukset, kokous- ja työpaikkakäytänteet, esiintyminen yleisön edessä ruotsin kielellä).
- Ajankohtaisten talouteen ja talouden kautta yhteiskuntaan liittyvien eri tekstityyppien ja uutisten seuraaminen ja niistä keskusteleminen.
- Tarvittaessa opintojaksossa voidaan myös kerrata joitakin kieliopin osa-alueita.

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan ymmärrystä toisen kotimaisen kielen hyödyllisyydestä kansallisessa ja pohjoismaisessa yhteistyössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kannustetaan opiskelijaa toisen kotimaisen kielen rohkeaan käyttöön niin luokkatilanteissa kuin tulevaisuuden talouselämän viestintätilanteissakin. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan esim. pari- ja ryhmätöiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikaisen tukemisen tapoja voivat olla mm. opettajan antama kirjallinen ja/ tai suullinen palaute, formatiiviset testit, itsearviointi, pareittain tai ryhmissä suoritettava vertaisarviointi sekä eri sähköiset oppimisalustat ja sovellukset.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää opintojakson alussa sovittujen tehtävien/osasuoritusten tekemistä ohjeistuksen mukaan ja aktiivista osallistumista tuntityöskentelyyn. Opintojakson

osaamisen arviointi voi koostua mm. erilaisista suullisista ja/tai kirjallisista näytöistä (esim. video-cv, simuloitu työpaikkahaastattelu, bisnesidean esittäminen ruotsiksi, esitelmä yrityksestä tai yrittäjästä, henkilökohtainen essee).

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijoiden kanssa. Myös reflektointia sekä itse- ja vertaisarviointia voidaan hyödyntää arvioinnin apuna.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen ja Ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB11RUB12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevat omat vahvuudet
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö

- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan opiskelijan oman osaamisen tunnistamista ja kehittämistä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle. Pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja toimia aktiivisena keskustelijana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan ruotsin kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Häntä rohkaistaan lisäksi altistumaan ruotsin kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media, muut mediat ja sovellukset).

Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä olennaisena osana suullista vuorovaikutusta. Lisäksi vahvistetaan vuorovaikutustaitoja tekemällä esimerkiksi pari- ja ryhmätöitä arkipäivän tilanteissa. Harjoitellaan palautteenantotaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelijalle muodostuu kuva kotimaisista ja pohjoismaisista kielistä ja niiden välisistä suhteista. Hän laajentaa käsitystään kielten ja kulttuurien moninaisuudesta kouluyhteisössä sekä koulun ulkopuolella.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kuuluu elämänhallinnan taitoihin. Opiskelija kehittää omia opiskelustrategioitaan ja etsii itselleen uusia ja sopivia työtapoja. Tavoitteena on tutkia itseään oppijana ja kehittää oppimistaitoja opintojen edetessä. Kieliprofiilin täydentäminen tukee tätä kehitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Tarkkaillaan opiskelijoiden mahdollista erityisen tuen tarvetta. Opintojakson aikana harjoitellaan vertaispalautteen antamista sekä itsearviointia. Opiskelija pohtii itse vertaispalautetta ja itsearviointia: mitä ja kuinka arvioidaan. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijoiden kanssa.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esim. kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta

työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti. Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti, mutta opettaja voi erityistapauksissa harkinnan mukaan myöntää luvan itsenäiseen suoritukseen.

7.18. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

7.18.1. Aktiivisen kansalaisen passi, 2 op (AKP)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Opintojaksolla opiskelija toimii aktiivisesti yhteisön, yhteiskunnan tai koko maapallon hyväksi
- dokumentoi ja raportoi toimintansa ja kytkee sen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030:n tavoitteisiin
- opiskelija esittelee suunnitellun toiminnan ohjaavalle opettajalle, joka hyväksyy suunnitelman tai tukee sen kehittämisessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030
- Opintojakson sisällöt ja dokumentointitavat vaihtelevat opiskelijan valitseman toiminnan mukaan.
- Raportti voi olla esim. teksti, blogi tai video tehdystä aktiviteetista esim. projektista, harrastustoiminnasta tai vapaaehtoistyöstä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla korostuu kestävän tulevaisuuden hyväksi toimiminen. Aktiivisen kansalaisen passin suoritus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen luonnon ja terveellisen ympäristön, myös sosiaalisen ympäristön merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille. Opintojakso antaa mahdollisuuden toimia yhteisön, yhteiskunnan tai globaalin hyvinvoinnin puolesta. Opiskelija oppii tuntemaan omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan toimia yhteisön parhaaksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Aktiivisen kansalaisen passin suorittaminen voi sisältää paljon mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja yhteistyökykyjen harjoitteluun, jos opiskelija sisällyttää opintojaksoon esimerkiksi toimintaa erilaisissa järjestöissä tai ihmisten avustamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aktiivisen kansalaisen passia suorittaessaan opiskelija joutuu hakemaan tietoa itsenäisesti ja suunnittelemaan itse sen tallentamis- ja raportointitavat käyttäen digitaalisia tiedonhankinnan ja -käsittelyn valmiuksiaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta Aktiivisen kansalaisen passi kannustaa toimimaan yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Opiskelija voi omalla toiminnallaan vaikuttaa kestävä kehityksen mukaisen toiminnan toteutumiseen yhteiskunnassa. Opiskelija saa myös työelämässä tarvittavia valmiuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan valitseman toiminnan mukaan ympäristöosaaminen voi korostua Aktiivisen kansalaisen passin suorituksessa, opiskelijan toiminta voi liittyä esimerkiksi kiertotalouteen ja kestävään kuluttajuuteen. Opintojaksolla perusajatuksena on eettinen toiminta yhteisön ja luonnon parhaaksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Aktiivisen kansalaisen passin perusajatus on globaaliin vastuuseen kasvaminen. Opiskelijan valitsema toiminta voi liittyä esimerkiksi kulttuurien moninaisuuteen tai sellaiseen vapaaehtoistyöhön, joka voi lisätä kulttuuriharrastusten tarjontaa yhteisössä

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Siitä annetaan myös erillinen todistus, jossa toiminnan sisältö ja laajuus on kuvattu.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaista osaamista arvioidaan esimerkiksi opiskelijan raporttiinsa sisällyttämän pohdinnan ja itsearviointin sekä opettajan kanssa käytävän keskustelun avulla.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aktiivisen kansalaisen passin tavoitteena on kannustaa opiskelijaa yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen. Opiskelijan omaehtoinen aktiivisuus yhteiskunnan ja paremman maailman edistämiseksi tuodaan näkyväksi ja palkitaan. Opiskelija hakee yhtymäkohtia liittämällä YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelman, Agenda 2030:n, aiheisiin ja siten avaa oman toimintansa laajempaa merkitystä. Keskeisinä arvoina ovat yhteisöllisyys ja kestävä tulevaisuus. Tavoitteena on nähdä oma lähiympäristö ja toiminta osana globaalia kokonaisuutta. Samalla luodaan

tiivimpää yhteistyötä koulun ja ympäröivän yhteiskunnan instituutioiden, yritysten ja järjestöjen välille.

7.18.2. Metsien monikäyttö, 2 op (MET)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksen tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää metsään liittyviä psyykkisiä ja fyysisiä terveyshyötyjä
- tutkii ja analysoi omaa metsäsuhdettaan
- ymmärtää metsän merkityksen osana suomalaista kulttuuriperintöä ja historiaa
- osaa ilmaista ajatuksiaan ja näkemyksiään visuaalisin keinoin
- ymmärtää metsän taloudellisen hyödyntämisen mahdollisuuksia ja haasteita
- tuntee talous- ja luonnonmetsien ominaispiirteitä
- tuntee metsän erilaisia tutkimusmenetelmiä ja metsänhoidon perusteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- • Opintojaksolla tutkitaan metsää eri oppiaineiden näkökulmasta, esimerkiksi metsien terveysvaikutuksia, metsien ja metsänkäytön historiaa, metsien ekologiaa, metsiin liittyviä fysikaalisia tutkimusmenetelmiä sekä metsän kulttuurillista merkitystä esimerkiksi kuvataiteen keinoin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija hahmottaa metsään liittyviä psyykkisiä ja fyysisiä terveyshyötyjä sekä kokemukseräisesti että tutkimukseen perehtymisen kautta. Opintojaksolla toteutetaan erilaisia opintoretkiä, joiden aikana voidaan analysoida metsän vaikutusta opiskelijoiden hyvinvointiin. Opintojaksen aikana pyritään vahvistamaan opiskelijan luontosuhdetta hänen kokonaisvaltaisen hyvinvointinsa perustana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan metsien merkitykseen osana ilmastonmuutoksen torjuntaa ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamista. Opintojaksolla opiskelijan tavoitteena on hahmottaa metsiin liittyvän keskustelun erilaisia, joskus vastakkaisia intressejä ja hahmottaa luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyviä eettisiä ja ekologisia haasteita. Luonnon ja metsien omakohtainen tutkiminen opintoretkillä nostavat esiin ja kehittävät eettistä ja ekologista ajattelua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan metsien merkitykseen osana suomalaista kulttuuriperintöä. Esimerkiksi kuvataiteen keinoin pyritään ilmaisemaan omaa metsäsuhdetta. Kuvataide mahdollistaa oman visuaalisen ympäristön sekä sen kulttuurisen ja henkisen merkityksen tutkimisen. Pohdiskelu, luonnostelu ja kuvallinen ilmaisu tukevat itsensä tutkimista, kasvua ja hyvinvointia. Itse tekemällä ja taiteen esikuvia tutkimalla opiskelija oppii arvostamaan omaa ja muiden näkemyksiä ja tuotoksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla yksilöön kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä.

7.19. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielten opetusta, joka tuottaa ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäänsä. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltäviä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopinnot mahdollistavat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset ovat merkittäviä yhteiskuntaa vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Gloaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1(A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Luonnosversio 19.1.2021

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia

- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasosteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.19.1. Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyyden voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyliilajeihin tutustuminen

- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat esille tekstien sisällöissä. Opiskelijaa autetaan huomaamaan kielen oppimisen mekanisme ja prosesseja myös koulun ulkopuolella (esim. Internet ja sosiaalinen media, muut mediat ja sovellukset). Työtapoina käytetään esim. pari- ja ryhmätöitä tukemaan vuorovaikutusosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat esille tekstien sisällöissä. Opintojaksolla tunnistetaan oppimisvaikeuksia ja ohjataan opiskelijoita tukitoimien pariin (esim. tukikurssi, läksypaja, erityisopettajan tuki). Opiskelijaa tuetaan omien kielivahvuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä mm. aloittamalla kieliprofiilin laatiminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Pyritään tunnistamaan oppimisvaikeudet ja ohjaamaan tukitoimien piiriin.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Aloitetaan kieliprofiilin laatiminen. Voidaan pitää lähtötasotesti, sanakokeita, formatiivisia kokeita ym. opettajan tarpeelliseksi katsomalla tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan formatiivisesti opintojakson kuluessa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen ainoastaan erityisen painavista syistä.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*

- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan englannin kielen asemaan lingua francana ja englannin eri variantteihin. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat esille tekstien sisällöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Työtapoina opintojaksolla käytetään esim. pari- ja ryhmätöitä tukemaan vuorovaikutusosaamista. Opiskelijaa tuetaan omien kielivahvuuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan formatiivisesti opintojakson kuluessa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen ainoastaan erityisen painavista syistä.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksossa korostuu monitieteinen ja luova osaaminen tekstien teemojen kautta. Vahvistetaan monilukutaitoa ja mm. erilaisten fiktiivisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu kulttuuriosaaminen tekstien teemojen kautta. Opintojaksossa pohditaan omaa kulttuuri-identiteettiä sekä roolia kulttuurin tuottajana ja kuluttajana.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan tekemällä esim. pari- ja ryhmätöitä. Voidaan laatia pienimuotoisia esityksiä ja samalla harjoitella itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen sekä kulttuuriosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Opintojakson aikainen luovan ilmaisun tuotos voi olla esim. kulttuuriarvostelu tai oma luova tuotos.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu yhteiskunnallinen osaaminen tekstien teemojen kautta. Tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostuu eettisyys ja ympäristöosaaminen tekstien teemojen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan tekemällä esim. pari- ja ryhmätöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit   Luonnosversio 19.1.2021

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostuu eettisyys- ja ympäristöosaaminen tekstien teemojen kautta. Opiskelija tiedostaa englannin merkityksen tieteen kielenä ja ymmärtää englannin keskeisen roolin jatko-opinnoissa. Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan tekemällä esim. pari- ja ryhmätöitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuu monitieteinen ja luova osaaminen tekstien teemojen kautta. Opiskelija tiedostaa englannin merkityksen tieteen kielenä ja ymmärtää englannin keskeisen roolin jatko-opinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tiedostaa englannin merkityksen tieteen kielenä ja ymmärtää englannin keskeisen roolin jatko-opinnoissa. Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan tekemällä esim. pari- ja ryhmätöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttua kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen sekä eettisyys- ja ympäristöosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen korostuu opintojaksossa tekstien teemojen kautta. Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan tekemällä esim. pari- ja ryhmätöitä. Vuorovaikutusosaamisen osalta voidaan harjoitella erilaisia työelämäkontekstin tilanteita, kuten esim. työpaikkahaastattelu. **luonnosversio 19.1.2021** Opintojakson suorittava opiskelija tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämän viestintätaito.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu yhteiskunnallinen osaaminen tekstien teemojen kautta. Keskeistä on työelämän sanaston ja käsitteiden oppiminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaamisen ja yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista.

Vuorovaikutusosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan opintojakson aikana formatiivisesti ja voidaan esim. teettää työnhaku- tai opiskelupaikanhakuasiakirja.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostuu eettisyys ja ympäristöosaaminen tekstien teemojen kautta. Opintojakson keskeisenä sisältönä on ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa. Rohkaistaan opiskelijoita pohtimaan kestävä kehitystä omassa elinpiirissään.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää ympäristöaiheisia tekstejä ja osaa keskustella kestävä kehityksen teemoista. Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan tekemällä esim. pari- ja ryhmätöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa

opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaamisen sekä eettisyys- ja ympäristöosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aiheita käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

Luonnosversio 19.1.2021

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuu vuorovaikutusosaaminen. Tavoitteena on, että opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää suullisen kielitaidon olevan keskeinen työelämätaito. Opintojakson aikana voidaan harjoitella esim. puheen tai esitelmien pitämistä, mahdollisuuksien mukaan ajankohtaisista aiheista. Harjoitellaan englannin kielellä esiintymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tavoitteena on, että opintojakson suoritettuaan opiskelija ymmärtää suullisen kielitaidon olevan keskeinen työelämätaito.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Suullisen kielitaidon osaaminen arvioidaan Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeen avulla, josta opiskelija saa erillisen todistuksen. Opintojakson aikana opettaja voi teettää esitelmää ym. tarpeelliseksi katsomallaan tavalla. Opintojakson aikainen työskentely otetaan huomioon opintojakson arvosanaa määritettäessä.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen arvioidaan Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeen avulla.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. OPH:n suullisen kielitaidon kokeeseen osallistuminen edellyttää opintojakson suorittamista.

Luonnosversio 19.1.2021

Englannin kielen keskeisten sisältöjen kertaus, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu A1-englannin ylioppilaskokeeseen.
- Edellytykset: Vähintään opintojaksot ENA1 - ENA6 tulee olla suoritettuina.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana harjoitellaan kuullunymmärtämistä, tekstinymmärtämistä, rakenteita ja kirjoittamista sekä perehdytään niihin tehtävätyyppeihin, joita ylioppilaskokeessa esiintyy.
- Opintojaksoon voi sisältyä eri aihepiirien sanaston kertausta ja käännösharjoittelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää annettujen tehtävien tekemistä ohjeistuksen mukaan määräaikaan mennessä.

Opintojakso arvoidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Global Issues, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii aihepiirien sanastoa, varmentaa kuuntelutaitojaan ja saa kokemusta vaativista teksteistä.
- Opetusmateriaalin ja työtapojen vaativuuden vuoksi suositellaan, että opintojaksot ENA1 - ENA6 on suoritettu ja arvosanojen keskiarvo on vähintään 7.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aihepiireinä ovat ajankohtaiset kansainväliset tapahtumat ja yhteiskunnalliset asiat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla painottuu globaali ja kulttuuriosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojakson aikana käsitellään globaaleja, ajankohtaisia asioita, joista sovitaan yhdessä osallistujien kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla painottuvat globaali ja kulttuuriosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojakson aikana käsitellään globaaleja, ajankohtaisia asioita, joista sovitaan yhdessä osallistujien kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Työtapoina käytetään esim. pari- ja ryhmätöitä tukemaan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan reflektomaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää annettujen tehtävien tekemistä ohjeistuksen mukaan määräaikaan mennessä.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Tukea lukioenglantiin, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Peruskoulun oppimäärän kertaaminen. Opintojakso antaa valmiuksia englannin kielen opiskeluun lukiossa.
- Opintojakso on tarkoitettu lähinnä nivelvaiheeseen peruskoulusta lukioon 1.vuoden opiskelijoille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kerrataan peruskoulun sanastoa ja käydään läpi keskeisimmät rakenneasiat, kuten verbien aikamuodot ja lauseen sanajärjestys.
- Keskitytään myös tehokkaiden kieltenopiskelustrategioiden harjoitteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan reflektomaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon

eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää annettujen tehtävien tekemistä ohjeistuksen mukaan määräaikaan mennessä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kirjallisuuskurssi, 2 op (ENA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan kulttuuritietouden lisääminen ja sanavaraston laajentaminen.
- Opintojakso suositellaan aloitettavaksi joko 1. jakson alussa ja suoritus valmistuu jaksojen 1 – 2 aikana tai 3. jakson alussa ja valmistuu jaksojen 3 – 4 aikana, tai yhteisen sopimuksen mukaan muussa aikataulussa.
- Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opettajan antaman aikataulun ja ohjeistuksen mukaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija lukee kaksi englanninkielistä romaania (alkuperäiskielisiä). Toinen romaani on klassikko, joka valitaan opettajan antamasta kirjaluetelosta, toinen vapaavalintainen romaani.
- Opiskelija kirjoittaa kumminkin romaanista laajan kirjallisen tuotoksen opettajan antamien ohjeiden mukaisesti.
- Lukemisen aikana hän pitää lukupäiväkirjaa, jonka myös palauttaa opintojakson ohjaajalle.
- Lisäksi hän esittelee kummankin kirjailijan suullisesti (tallennus) tai kirjallisesti ohjeiden mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla painottuu globaali- ja kulttuuriosaaminen, joka kehittyy fiktiivisen tekstin lukemisen ja tekstin analysoinnin kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opintojakson toteutustavasta riippuen voidaan käyttää myös itse- ja vertaisarviointia. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää annettujen tehtävien tekemistä ohjeistuksen mukaan määräaikaan mennessä.

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opettajan antaman aikataulun ja ohjeistuksen mukaan.

Kirjoituskurssi, 2 op (ENA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kirjoittamisen ja kieliopin hallinnan kohentaminen.
- Edellytyksenä opintojaksolle on, että vähintään opintojaksot ENA1 - ENA4 on suoritettuina.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kieliopin solmukohtien selvittelyä ja harjoittelua.
- Opintojaksoon voi sisältyä myös yksilöllisten vaikeuksien diagnoosi ja sen mukaan ohjautuvaa opiskelua.
- Opintojakson aikana harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa esiintyviä kirjoitelmatyyppejä monipuolisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen   Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen kirjallisen vuorovaikutuksen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuu vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen kirjallisen vuorovaikutuksen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu eri tekstilajien tuottamista harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella (esim. prosessikirjoittaminen). Apuna voi käyttää eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia sekä YTL:n pisteytyskriteereitä.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee erilaisten tekstityyppien kirjoittamista ja saa opettajalta palautetta niistä. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kirjallisessa viestinnässä monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää annettujen tehtävien tekemistä ohjeistuksen mukaan määräaikaan mennessä.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen tuottamista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Muut kieliopinnot, 2 op (ENA14)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Projektityö tms = 2 opintopistettä, opiskelu englanninkielisessä maassa = 4 -10 opintopistettä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan suorittama ylimääräinen opiskelu englannin kielessä, esimerkiksi koulun projektityö tai opiskelu englanninkielisessä maassa.

Cultural Diversity in the United States, 2 op (ENA15)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Opiskelija perehtyy Yhdysvaltojen kulttuuriseen monimuotoisuuteen (etninen, uskonnollinen, maantieteellinen jne) ja sen taustoihin Yhdysvalloissa.
- Opintojakson suorittamisen edellytyksenä on, että opintojaksot ENA1 - ENA5 on suoritettu.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tekee valitsemastaan aiheesta esitelmän, jonka pohjalta keskustellaan.
- Opintojakson aikana hyödynnetään monipuolisesti verkko - ym. materiaalia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Globaali- ja kulttuuriosaaminen**

Opintojaksolla painottuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opintojakson aikana käsitellään Yhdysvaltojen historiaa ja nykypäivää monipuolisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla painottuu monitieteinen ja luova osaaminen. Opintojakson aikana käsitellään Yhdysvaltojen historiaa ja nykypäivää monipuolisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Työtapoina käytetään esim. pari- ja ryhmätöitä tukemaan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää annettujen tehtävien tekemistä ohjeistuksen mukaan määräaikaan mennessä.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Business English, 2 op (ENA16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää opiskelijoiden kielellistä osaamista etenkin talouteen ja yhteiskuntaan liittyvissä teemoissa.
- Kehittää opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja kehittää heidän esiintymisvarmuuttaan ja oman osaamisensa esilletuomista.
- Kehittää opiskelijoiden viestintästrategioita ja osaamista.
- Antaa opiskelijoille valmiuksia suuntautua opiskelemaan ja työskentelemään kansainvälisesti.
- Edellytyksenä on, että opintojaksot ENA1 - ENA3 on suoritettu.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Englanti kansainvälisenä kielenä yritysmaailmassa.
- Liiketalouden keskeisen sanaston opiskeleminen ja hallitseminen.
- Ajankohtaisten talousuutisten seuraaminen ja niistä keskusteleminen.
- Viestintä työelämässä (työhakemukset, viralliset kokoukset, esityksen pitäminen).
- Toimintatavat monikulttuurisessa työyhteisössä ja kulttuurilliset erot eri puolilla maailmaa liiketoiminnan näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opintojaksolla harjoitellaan viestintää eri tavoilla ja eri tilanteissa, tutustutaan kansainvälisessä liiketoiminnassa tarvittaviin tietoihin ja taitoihin (esim. kulttuurintuntemus, kansainvälisessä työyhteisössä toimiminen).

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan viestintää eri tavoilla ja eri tilanteissa, tutustutaan kansainvälisessä liiketoiminnassa tarvittaviin tietoihin ja taitoihin (esim. kulttuurintuntemus, kansainvälisessä työyhteisössä toimiminen).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää annettujen tehtävien tekemistä ohjeistuksen mukaan. Tehtävinä voi olla esimerkiksi video-cv, simuloitu työpaikkahaastattelu, bisnesidean esittäminen englanniksi, esitelmä yrityksestä tai yrittäjästä, tai henkilökohtainen essee.

Suorituksista saa palautetta opettajalta ja myös vertaisarvioinnin kautta.

Opintojaksolla laaditaan itsearviointi ja sen lopuksi käydään palautekeskustelu opettajan kanssa.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen ja Englanti globaalina kielenä, 4 op (ENA1ENA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*

- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Englanti globaalina kielenä

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyyli erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat esille tekstien sisällöissä. Opiskelijaa autetaan huomaamaan kielen oppimisen mekanisme ja prosesseja myös koulun ulkopuolella (esim. Internet ja sosiaalinen media, muut mediat ja sovellukset). Työtapoina käytetään esim. pari- ja ryhmätöitä tukemaan vuorovaikutusosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat esille tekstien sisällöissä. Opintojakson aikana tutustutaan englannin kielen asemaan lingua francana ja englannin eri variantteihin. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat esille tekstien sisällöissä.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat esille tekstien sisällöissä. Opintojaksolla tunnistetaan oppimisvaikeuksia ja ohjataan opiskelijoita tukitoimien pariin (esim. tukikurssi, läksypaja, erityisopettajan tuki). Opiskelijaa tuetaan omien kielivahvuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä mm. aloittamalla kieliprofiilin laatiminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. itse- ja vertaisarviointia tapahtuu kielenkäyttötilanteissa

opittavaa aineistoa harjoiteltaessa. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan refleктоimaan osaamistaan saamansa palautteen perusteella. Apuna käytetään eurooppalaisen viitekehyksen kriteeripohjaista arviointia. Pyritään tunnistamaan oppimisvaikeudet ja ohjaamaan tukitoimien piiriin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Aloitetaan kieliprofiilin laatiminen. Opintojakson aikana opettaja voi teettää erilaisia töitä, kuten pitää sanakokeita, formatiivisia kokeita, kirjoituttaa kirjoitelmia, teettää tutkielmia, suullisia esityksiä, pitää päättökokeen ym. opintojakson sisältöihin sopivalla tavalla. Niiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan kielitaidon eri osa-alueissa monipuolisesti. Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson aikaiset työt ja annettujen tehtävien tekeminen sekä koulussa että kotona.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan arvioimalla opiskelijan aihetta käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan formatiivisesti opintojakson kuluessa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollinen ainoastaan erityisen painavista syistä.

7.19.2. Vieraat kielet, latina, B2-oppimäärä (VKLKB2)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Latinan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi*
- *ymmärtää latinan kielen merkityksen kulttuurissa ja tieteissä*
- *ymmärtää latinan kielen vaikutuksen eurooppalaisten kielten kehitykseen*
- *oppii tuntemaan kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa sekä tekee huomioita niiden vaikutuksesta eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin*
- *osaa kohtalaisen hyvin sanastoa ja muoto- ja lauseopin rakenteita sekä yleisiä idiomaattisia ilmaisuja*
- *ymmärtää apuvälineitä käyttäen helpohkoa autenttista tekstiä, osaa hankkia uutta tietoa tutuista aiheista ja osaa jonkin verran päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja asiayhteydestä.*

Osaamisen arviointi

Opiskelijan kielen osaamista arvioidaan latinan kielen erityisten tavoitteiden mukaan sekä soveltuvin osin vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden mukaan. Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää ottaen huomioon latinan kielen erityispiirteet ja käyttöalueen rajallisuus. Opintojen aikana annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia.

Opintojaksot

Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB21)

Opintojakson moduulit

- Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB21), valinnainen

Tavoitteet

Tietoa, taitoa ja taruperintöä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa lauseopin osaamistaan
- harjaantuu lukemaan ja suomentamaan fiktiivisiä tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Tietoa, taitoa ja taruperintöä

- antiikin vapaa-aika
- antiikin roomalaisnuorten kasvatus ja koulunkäynti
- antiikin kreikkalais-roomalainen jumaltarusto ja faabelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021
Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja ongelmanratkaisutaitoja. Tutustuminen ryhmän muihin jäseniin tapahtuu luontevasti harjoittelemalla latinan kielen eri osa-alueita. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen tuottaa parhaimmillaan suunnatonta oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa!

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö ryhmän muiden jäsenten kanssa kehittyy. Tullaan tutuiksi, ja yhdessä opiskelusta saa voimaa. Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan huomaamaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita esim. tarinoissa ja tavoissa sekä suomen ja muiden kielten sanastossa. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille myös koulun ulkopuolella esim. kirjallisuuden, elokuvien, pelien, sosiaalisen ja muun median kautta. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyisiin kulttuureihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen asian parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija on tukevasti aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito lisää opiskelijan kielitietoisuutta, koska latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi jo varsin tottuneesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään.

Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellsivät kielelliset hassutellut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Rooman historian vaiheita, 2 op (LAB22)

Opintojakson moduulit

- Rooman historian vaiheita, 2 op (LAB22), valinnainen

Tavoitteet

Rooman historian vaiheita

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää muoto- ja lauseopin tuntemustaan
- tutustuu pääpiirteittäin Rooman historiaan
- tutustuu etruskeihin.

Keskeiset sisällöt

Rooman historian vaiheita

- Rooman varhaishistoria ja siihen liittyvät tarut
- Rooman historian käännekohdat
- Rooman kehittyminen maailmanvallaksi
- roomalainen aikakäsitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä. Työskennellään yhdessä jo varsin tottuneesti kukin omia vahvuuksiaan omaksi ja muiden hyödyksi käyttäen. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö ryhmän muiden jäsenten kanssa tiivistyy. Ollaan jo tuttuja, ja yhdessä opiskelusta saa voimaa: Autan muita ja saan itsekin apua! Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan huomaamaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita esim. tarinoissa ja tavoissa sekä suomen ja muiden kielten sanastossa. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille myös koulun ulkopuolella esim. kirjallisuuden, elokuvien, pelien, sosiaalisen ja muun median kautta. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyisiin kulttuureihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla. Monilukutaito kehittyi kohisten!

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen asian eli kaikille uuden kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä. Minä osaan ja opin vielä taitavamaksi - yhdessä opiskellen opimme vielä enemmän!

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija jatkaa aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito lisää opiskelijan kieli- ja kulttuuritietoisuutta, koska latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin, ja antiikin kulttuurin vaikutteita opiskelija huomaa ympärillään yhä enemmän. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi jo varsin tottuneesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmää, ryhmäkeskustelua tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassuttelut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanrjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB23)

Opintojakson moduulit

- Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB23), valinnainen

Tavoitteet

Merkittäviä roomalaisia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää lauseopin osaamistaan
- hallitsee keskeisen muoto-opin
- syventää tietämystään roomalaisesta yhteiskunnasta
- tutustuu runomitoista heksametriin.

Keskeiset sisällöt

Merkittäviä roomalaisia

- Rooman historian merkkihenkilöitä
- roomalaiset hyveet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä. Työskennellään yhdessä jo totutusti. Kukin kantaa kortensa kekoon: tiedostetaan omat vahvuudet ja opitaan lisää muilta ryhmän jäseniltä. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö ryhmän muiden jäsenten kanssa tiivistyy edelleen. Ollaan jo tuttuja, ja yhdessä opiskelusta saa voimaa: Autan muita ja saan itsekin apua! Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan huomaamaan lisää latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille monipuolisesti. Hyödynnetään esim. mediaa monipuolisesti. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla. Kehitetään faktantarkastustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä. Minä osaan ja opin vielä taitavamaksi - yhdessä opiskellen opimme vielä enemmän!

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija jatkaa aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito kasvattaa edelleen opiskelijan kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi jo varsin tottuneesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmää, ryhmäkeskustelua tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellsivät kielelliset hassutukset esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista viritteisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB24)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB24), valinnainen

Tavoitteet

Kulttuuriperintömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään sijamuotojen käytöstä lauseessa
- monipuolistaa käsitystään antiikista periytyvästä kulttuurista
- tutustuu lyryisiin runomittoihin.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuriperintömme

- antiikin kulttuurin eri alueet ja niiden merkitys kulttuuriperinnössämme
- antiikin tieteet ja taiteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä. Työskennellään ja ratkaistaan ongelmia yhdessä tutustusti. Kukin kantaa kortensa kekoon: tiedostetaan omat vahvuudet ja opitaan lisää muilta ryhmän jäseniltä. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö ryhmän muiden jäsenten kanssa tiivistyy edelleen. Ollaan jo tuttuja, ja yhdessä opiskelusta saa voimaa: Yhdessä tekeminen on nautinnollista ja hauskaa. Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat innostavat toisiaan huomaamaan lisää latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita esim. tieteiden ja taiteiden saralla. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille monipuolisesti. Hyödynnetään esim. kirjallisuutta, pelejä, elokuvia ja muuta mediaa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla. Kehitetään moniluku- ja faktantarkastustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä. Minä osaan ja opin vielä taitavamaksi - yhdessä opiskellen opimme vielä enemmän!

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija jatkaa aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito kasvattaa edelleen opiskelijan kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi luontevasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmää, ryhmäkeskustelua tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellsivät kielelliset hassutukset esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista viritäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB25)

Opintojakson moduulit

- Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB25), valinnainen

Tavoitteet

Viestejä menneisyydestä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hioo lauseopin (syntaksin) taitojaan
- tarkastelee elämän suuria kysymyksiä antiikin näkökulmasta autenttisten tekstikatkelmien pohjalta.

Keskeiset sisällöt

Viestejä menneisyydestä

- *tekstit avaimena menneisyyden arkeen*
- *antiikin roomalaisten elämä ja suhtautuminen elämän eri ilmiöihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä. Nautitaan yhteisistä haasteista ja saavutuksista yhdessä jo totutusti. Kukin kantaa kortensa kekoon: tiedostetaan omat vahvuudet ja opitaan lisää muilta ryhmän jäseniltä. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö tutussa ryhmässä on hioutunut lähes huippuunsa. Yhdessä opiskelusta saa voimaa: Yhdessä tekeminen on nautinnollista ja hauskaa. Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjaannutaan tulkitsemaan monenlaisia tekstejä. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille monipuolisesti. Hyödynnetään esim. kirjallisuutta, pelejä, elokuvia ja muuta mediaa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hiotaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla. Kehitetään moniluku- ja faktantarkastustaitoja yhä paremmiksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä. Minä osaan ja opin vielä taitavamaksi - yhdessä opimme vielä enemmän!

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija jatkaa aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito kasvattaa edelleen opiskelijan kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi tottuneesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön, näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellsivät kielelliset hassutukset esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB26)

Opintojakson moduulit

- Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB26), valinnainen

Tavoitteet

Latinaa kautta vuosisatojen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii muokattuja tekstejä ja helppoja autenttisia tekstinäytteitä

- *nauttii latinan kielen moninaisuudesta kautta vuosisatojen ja ymmärtää latinan kielen arvon monenlaisen viestinnän välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Latinaa kautta vuosisatojen

- *latinan kielen käyttöalueet myöhäisantiikista nykypäivään*
- *kristillinen ja humanistinen latina*
- *latinan lausuminen eri maissa*
- *Suomen latiniteetti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan sinnikkyyttä, epävarmuuden sietokykyä ja ongelmanratkaisutaitoja. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia. Rohkaistaan opiskelijaa hyödyntämään ja kehittämään vahvuuksiaan edelleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö tutussa ryhmässä on hioutunut huippuunsa. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Kulttuuri- ja poikkitieteellisiä aiheita pohdiskellaan monipuolisesti, ja havainnoidaan kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä. Kannustetaan opiskelijaa verkostoitumaan myös jatko-opinnoissaan yhteisen tekemisen avulla.

Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan monenlaisia tekstejä ja havainnoidaan latinan vaikutusta eri tieteenalojen terminologiassa. Opiskelijaa rohkaistaan nauttimaan latinan kielen taidostaan koko elämänsä ajan, ja hyödyntämään oppimaansa: Tärkeintä ei ole muistaa kaikkea ulkoa, vaan luottaa siihen, että osaa etsiä ja löytää kulloinkin tarvitsemansa tiedon.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kannustetaan opiskelijaa hyödyntämään karttuneita tiedonhakutaitojaan mahdollisimman monipuolisesti myös tulevaisuudessa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Ponnistelu yhteisen asian parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan nauttimaan hankkimastaan yleissivistyksestä, ja häntä rohkaistaan edelleen kehittämään kielitaitoaan ja kulttuuritietoisuuttaan koko elämän ajan. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Latinan taitajalla on näin ollen loistavat lähtökohdat nautiskella näitä pienempiä ja suurempia kielellisiä ja kulttuurillisia ahaa-elämyksiä vaikka päivittäin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön, näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellsivät kielelliset hassutukset esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Epiikkaa ja lyriikkaa, 2 op (LAB27)

Opintojakson moduulit

- Epiikkaa ja lyriikkaa, 2 op (LAB27), valinnainen

Tavoitteet

Epiikkaa ja lyriikkaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu analysoimaan tekstejä kieliopillisesti ja sisällöllisesti
- vahvistaa taitojaan autenttisten tekstien lukemisessa
- syventää osaamistaan runomitoista ja runoille tyypillisestä kielestä.

Keskeiset sisällöt

Epiikkaa ja lyriikkaa

- *epiikan ja lyriikan mestareita ja heidän tuotantoaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan sinnikkyyttä, epävarmuuden sietokykyä ja ongelmanratkaisutaitoja. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia. Rohkaistaan opiskelijaa hyödyntämään ja kehittämään vahvuuksiaan edelleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö tutussa ryhmässä on hioutunut huippuunsa, eikä tarvitse jännittää. Opetellaan uusia runomittoja ja harjoitellaan ääntämään tyylikkäästi. Luetaan yhdessä ääneen ja nautitaan kuulemastamme. Kulttuuri- ja poikkitieteellisiä aiheita pohdiskellaan monipuolisesti, ja havainnoidaan kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä. Kannustetaan opiskelijaa verkostoitumaan myös jatko-opinnoissaan yhteisen tekemisen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan monenlaisia tekstejä ja havainnoidaan sävyjä. Opiskelijaa rohkaistaan nauttimaan latinan kielen taidostaan koko elämänsä ajan, ja hyödyntämään oppimaansa: Tärkeintä ei ole muistaa kaikkea ulkoa, vaan luottaa siihen, että osaa etsiä ja löytää kulloinkin tarvitsemansa tiedon.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Kannustetaan opiskelijaa hyödyntämään karttuneita tiedonhakutaitojaan mahdollisimman monipuolisesti myös tulevaisuudessa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Ponnistelu yhteisen asian parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan nauttimaan hankkimastaan yleissivistyksestä, ja häntä rohkaistaan edelleen kehittämään kielitaitoaan ja kulttuuritietoisuuttaan koko elämän ajan. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Latinan taitajalla on näin ollen loistavat mahdollisuudet poimia näitä kielellisiä ja kulttuurillisia herkkupaloja ympäriltään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

arviointin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön, näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassutellut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Luonnosversio 19.1.2021

Retoriikkaa ja filosofiaa, 2 op (LAB28)

Opintojakson moduulit

- Retoriikkaa ja filosofiaa, 2 op (LAB28), valinnainen

Tavoitteet

Retoriikkaa ja filosofiaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu analysoimaan tekstejä kieliopillisesti ja sisällöllisesti
- vahvistaa taitojaan autenttisten tekstien lukemisessa
- tutustuu antiikin puhetaitoon ja filosofiaan.

Keskeiset sisällöt

Retoriikkaa ja filosofiaa

- antiikin puhujia ja filosofia heidän henkilöhistoriansa ja kirjallisen tuotantonsa valossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan sinnikkyyttä, epävarmuuden sietokykyä ja ongelmanratkaisutaitoja. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia. Rohkaistaan opiskelijaa hyödyntämään ja kehittämään vahvuuksiaan edelleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö tutussa ryhmässä on hioutunut huippuunsa. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Kulttuuri- ja poikkitieteellisiä aiheita pohdiskellaan monipuolisesti, ja havainnoidaan kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä. Kannustetaan opiskelijaa verkostoitumaan myös jatko-opinnoissaan yhteisen tekemisen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan monenlaisia tekstejä ja havainnoidaan latinan vaikutusta eri tieteenalojen terminologiassa. Opiskelijaa rohkaistaan nauttimaan latinan kielen taidostaan koko elämänsä ajan, ja hyödyntämään oppimaansa: Tärkeintä ei ole muistaa kaikkea ulkoa, vaan luottaa siihen, että osaa etsiä ja löytää kulloinkin tarvitsemansa tiedon.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kannustetaan opiskelijaa hyödyntämään karttuneita tiedonhakutaitojaan mahdollisimman monipuolisesti myös tulevaisuudessa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Luonnosversio 19.1.2021

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Ponnistelu yhteisen asian parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan nauttimaan hankkimastaan yleissivistyksestä, ja häntä rohkaistaan edelleen kehittämään kielitaitoaan ja kulttuuritietoisuuttaan koko elämän ajan. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Latinan taitajalla on näin ollen loistavat lähtökohdat nautiskella näitä pienempiä ja suurempia kielellisiä ja kulttuurillisia ahaa-elämyksiä vaikka päivittäin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön, näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä

ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassutellut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Sovella supervoimin, 0 op (LAB29)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutkii aihepiireiltään vaihtelevia muokattuja tekstejä ja tekstinäytteitä
- nauttii latinan kielen moninaisuudesta ja kielellisen ilmaisun rikkaudesta
- ymmärtää latinan kielen arvon monenlaisen viestinnän välineenä
- harjaantuu analysoimaan tekstiä ja kehittyä kääntäjänä
- hankkii itseluottamusta ylioppilaskirjoituksiin
- voi halutessaan jatkaa latinanopintojaan yliopistossa tai muulla tavoin hyödyntää lukiossa kasvattamaansa kielellistä repertuaaria
- sisäistää, että aina voi kehittyä ja oppia lisää

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- latinankieliset aihepiireiltään vaihtelevat tekstit ja tekstinäytteet
- faciendo discis - tekemällä opit
- teoria on käsitelty jo aiemmin, joten mahdollisimman paljon käytännön harjoittelua monipuolisesti erilaisia tehtävätyyppejä
- aivovoimistelua ja kielellisiä haasteita
- kannustusta jatkuvaan oppimistaitojen kehittämiseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan sinnikkyyttä, epävarmuuden sietokykyä, ongelmanratkaisutaitoja ja loogista päättelyä sekä auttaa ymmärtämään syitä ja seurauksia. Rohkaistaan opiskelijaa hyödyntämään ja kehittämään vahvuuksiaan edelleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijaa verkostoitumaan myös jatko-opinnoissaan yhteisen tekemisen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan monenlaisia tekstejä ja havainnoidaan latinan vaikutusta eri tieteenalojen terminologiassa. Opiskelijaa rohkaistaan nauttimaan latinan kielen taidostaan koko elämänsä ajan, ja hyödyntämään oppimaansa: Tärkeintä ei ole muistaa kaikkea ulkoa, vaan harjaantua apuvälineiden avulla etsimään, löytämään ja valikoimaan kulloinkin tarvitsemaansa tietoa sekä arvioimaan sen luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kannustetaan opiskelijaa hyödyntämään karttuneita tiedonhakutaitojaan mahdollisimman monipuolisesti myös tulevaisuudessa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin ja tieteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Ponnistelu yhteisen asian parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan nauttimaan hankkimastaan yleissivistyksestä, ja häntä rohkaistaan edelleen kehittämään kielitaitoaan ja kulttuuritietoisuuttaan koko elämän ajan. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Latinan taitajalla on näin ollen loistavat lähtökohdat nautiskella näitä pienempiä ja suurempia kielellisiä ja kulttuurillisia ahaa-elämyksiä ja henkisiä makupaloja vaikka päivittäin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Olenaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija työskentelee opintojaksolla omien tavoitteidensa mukaisesti ja omaan tahtiinsa. Opiskelijalla on myös mahdollisuus valita opintojaksolla käsiteltäviä tehtäviä ja tekstejä häntä kiinnostavista aihepiireistä.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Kaikki laaja-alaisen osaamisen alueet ovat mukana esim. silloin, kun käydään keskustelua eri kielipiirien termien nimistä ja käyttötarkoituksista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on saavuttaa kosmos eli kaunis järjestyksen tila, jossa teoria ja käytäntö yhdistyvät tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tavoitteena on, että opiskelija oppii luovasti soveltamaan jo oppimaansa, eli löytää sisältään tieteen supervoimat ja puhkeaa kääntäjänä kukkaan.

7.19.3. Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä (VKLKB3)

Tavoitteet

Latinan kielen B3-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi*
- *ymmärtää latinan kielen merkityksen kulttuurissa ja tieteissä*
- *ymmärtää latinan kielen vaikutuksen eurooppalaisten kielten kehitykseen*
- *oppii tuntemaan kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa sekä tekee huomioita niiden vaikutuksesta eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin*
- *osaa kohtalaisen hyvin perussanastoa ja keskeisiä muoto- ja lauseopin rakenteita sekä yleisiä idiomaattisia ilmauksia*
- *ymmärtää apuvälineitä käyttäen helppoa autenttista tekstiä, osaa poimia yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden perusteella.*

Osaamisen arviointi

Opiskelijan kielen osaamista arvioidaan latinan kielen erityisten tavoitteiden mukaan sekä soveltuvien osien vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden mukaan. Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää ottaen huomioon latinan kielen erityispiirteet ja käyttöalueen rajallisuus. Opintojen aikana annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia.

Opintojaksot

Ikkunat auki antiikkiin, 2 op (LAB31)

Opintojakson moduulit

- Ikkunat auki antiikkiin, 2 op (LAB31), valinnainen

Tavoitteet

Ikkunat auki antiikkiin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kertomaan itsestään perusasioita latinaksi
- tutustuu kielen keskeisiin piirteisiin
- tutustuu antiikin kulttuuriin ja latinan kieleen nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää latinan kielen aseman Euroopan kielten joukossa ja erityisesti romaanisissa kielissä.

Keskeiset sisällöt

Ikkunat auki antiikkiin

- Rooman valtakunnan latinan kielen vaiheet pääpiirteittäin
- antiikin ja nykypäivän Italiaa ja roomalaisia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja ongelmanratkaisutaitoja. Tutustuminen ryhmän muihin jäseniin tapahtuu luontevasti harjoittelemalla latinan kielen alkeita: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen tuottaa parhaimmillaan suunnatonta oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa!

Vuorovaikutusosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Heti alusta alkaen harjoitellaan ääntämään latinaa tyylikkäästi yhdessä ja erikseen esim. pareittain ja ryhmässä. Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Totutellaan myös kulttuuriaiheisiin ja poikkitieteellisiin keskusteluihin äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa totutetaan alusta alkaen huomaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita esim. mainoksissa, tuotemerkeissä sekä suomen ja muiden kielten sanastossa. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille myös koulun ulkopuolella esim. kirjallisuuden, elokuvien, pelien, sosiaalisen ja muun median kautta. Pohditaan, missä tilanteissa latinan kielen taidosta voisi tulevaisuudessa olla etua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan alustavasti latinanopiskelun käytänteisiin ja tapoihin – monipuoliseen kielen ja kulttuurin opiskeluun. Aletaan harjoitella latinan opiskelun erityispiirteitä: tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen asian eli kaikille uuden kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija aloittaa vertailevan aikamatkan antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito lisää opiskelijan kielitietoisuutta, koska latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön, näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassuttelut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Antiikin elämää, 2 op (LAB32)

Opintojakson moduulit

- Antiikin elämää, 2 op (LAB32), valinnainen

Tavoitteet

Antiikin elämää

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kielitietoisuuttaan ja oppii käyttämään kieliopillisia käsitteitä
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja lisää muoto-opin osaamistaan
- tutustuu pääpiirteittäin elämään antiikin aikaisessa kaupungissa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin elämää

- yksityinen ja julkinen elämä antiikissa
- työnteke antiikissa
- orjuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää edelleen opiskelijan epävarmuudensietokykyä ja ongelmanratkaisutaitoja. Yhdessä puuhailu ryhmän muiden jäsenten kanssa tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Tullaan tutummiksi yli koulu- ja vuositasorajojen. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Opintojakson kulttuuriteema tarjoaa hedelmällisiä keskusteluaiheita yhteisiin pohdintatuokioihin. Jatketaan poikkitieteellisiä kulttuurikeskusteluja.

Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sukelletaan syvemmälle antiikin maailmaan ja tapoihin, joista opitaan huomaamaan latinan kielen ja antiikin vaikutteita omassa ajassamme.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjaannutaan latinanopiskelun käytänteissä ja tavoissa – opiskellaan monipuolisesti kieltä ja kulttuuria. Harjoitellaan lisää apuvälineiden käyttöä: etsitään ja valikoidaan tietoa monenlaisista lähteistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä saattaa olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Yhdessä työskentely lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija aikamatkailee antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito lisää opiskelijan kielitietoisuutta: latinan ja antiikin kulttuurin vaikutus muihin kieliin ja kulttuureihin alkaa avautua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen.

Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön, näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmää, ryhmäkeskustelua tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellsivät kielelliset hassutellut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tiettyjen teemojen oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Luonnosversio 19.1.2021

Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB33)

Opintojakson moduulit

- Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB33), valinnainen

Tavoitteet

Tietoa, taitoa ja taruperintöä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa lauseopin osaamistaan
- harjaantuu lukemaan ja suomentamaan fiktiivisiä tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Tietoa, taitoa ja taruperintöä

- antiikin vapaa-aika
- antiikin roomalaisnuorten kasvatus ja koulunkäynti
- antiikin kreikkalais-roomalainen jumaltarusto ja faabelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja ongelmanratkaisutaitoja. Tutustuminen ryhmän muihin jäseniin yhä paremmin tapahtuu luontevasti harjoittelemalla latinan kielen eri osa-alueita. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistävää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen tuottaa parhaimmillaan suunnatonta oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa!

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö ryhmän muiden jäsenten kanssa tiivistyy. Ollaan jo tutumpia, ja yhdessä opiskelusta saa voimaa. Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan huomaamaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita esim. tarinoissa ja tavoissa sekä suomen ja muiden kielten sanastossa. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille myös koulun ulkopuolella esim. kirjallisuuden, elokuvien, pelien, sosiaalisen ja muun median kautta. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyisiin kulttuureihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla.

Luonnosversio 19.1.2021

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen asian parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija on tukevasti aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito lisää opiskelijan kielitietoisuutta, koska latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi jo varsin tottuneesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön, näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden

tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassutukset esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehittellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Rooman historian vaiheita, 2 op (LAB34)

Opintojakson moduulit

- Rooman historian vaiheita, 1 op (LAB34)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Rooman historian vaiheita

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää muoto- ja lauseopin tuntemustaan
- tutustuu pääpiirteittäin Rooman historiaan
- tutustuu etruskeihin.

Keskeiset sisällöt

Rooman historian vaiheita

- Rooman varhaishistoria ja siihen liittyvät tarut
- Rooman historian käännekohdat
- Rooman kehittyminen maailmanvallaksi
- roomalainen aikakäsitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä. Työskennellään yhdessä jo varsin tottuneesti kukin omia vahvuuksiaan omaksi ja

muiden hyödyksi käyttäen. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö ryhmän muiden jäsenten kanssa tiivistyy. Ollaan jo tuttuja, ja yhdessä opiskelusta saa voimaa: Autan muita ja saan itsekin apua! Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan huomaamaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita esim. tarinoissa ja tavoissa sekä suomen ja muiden kielten sanastossa. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille myös koulun ulkopuolella esim. kirjallisuuden, elokuvien, pelien, sosiaalisen ja muun median kautta. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyisiin kulttuureihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla. Monilukutaito kehittyy kohisten!

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen asian eli kaikille uuden kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä. Minä osaan ja olen vielä taitavampi kuin... Yhteisessä opiskelussa opimme vielä enemmän!

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija jatkaa aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito lisää opiskelijan kieli- ja kulttuuritietoisuutta, koska latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin, ja antiikin kulttuurin vaikutteita opiskelija huomaa ympärillään yhä enemmän. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi jo varsin tottuneesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassuttelut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehittellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB35)

Opintojakson moduulit

- Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB35), valinnainen

Tavoitteet

Merkittäviä roomalaisia

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää lauseopin osaamistaan
- hallitsee keskeisen muoto-opin
- syventää tietämystään roomalaisesta yhteiskunnasta
- tutustuu runomitoista heksametriin.

Keskeiset sisällöt

Merkittäviä roomalaisia

- Rooman historian merkkihenkilöitä
- roomalaiset hyveet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä. Työskennellään yhdessä jo totutusti. Kukin kantaa kortensa kekoon: tiedostetaan omat vahvuudet ja opitaan lisää muilta ryhmän jäseniltä. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö ryhmän muiden jäsenten kanssa tiivistyy edelleen. Ollaan jo tuttuja, ja yhdessä opiskelusta saa voimaa: Autan muita ja saan itsekin apua! Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan huomaamaan lisää latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille monipuolisesti. Hyödynnetään esim. mediaa monipuolisesti. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla. Kehitetään faktantarkastustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä. Minä osaan ja opin vielä taitavammasi - yhdessä opiskellen opimme vielä enemmän!

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija jatkaa aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito kasvattaa edelleen opiskelijan kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi jo varsin tottuneesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön, näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerjärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmää, ryhmäkeskustelua tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassuttelut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehittellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB36)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB36), valinnainen

Tavoitteet

Kulttuuriperintömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään sijamuotojen käytöstä lauseessa
- monipuolistaa käsitystään antiikista periytyvästä kulttuurista
- tutustuu lyyrisiin runomittamuksiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Kulttuuriperintömme

- antiikin kulttuurin eri alueet ja niiden merkitys kulttuuriperinnössämme
- antiikin tieteet ja taiteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä. Työskennellään ja ratkaistaan ongelmia yhdessä jo totutusti. Kukin kantaa kortensa kekoon: tiedostetaan omat vahvuudet ja opitaan lisää muilta ryhmän jäseniltä. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö ryhmän muiden jäsenten kanssa tiivistyy edelleen. Ollaan jo tuttuja, ja yhdessä opiskelusta saa voimaa: Yhdessä tekeminen on nautinnollista ja hauskaa. Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat innostavat toisiaan huomaamaan lisää latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteita esim. tieteiden ja taiteiden saralla. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille monipuolisesti. Hyödynnetään esim. kirjallisuutta, pelejä, elokuvia ja muuta mediaa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla. Kehitetään moniluku- ja faktantarkastustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä. Minä osaan ja opin vielä taitavamaksi - yhdessä opiskellen opimme vielä enemmän!

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija jatkaa aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito kasvattaa edelleen opiskelijan kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi luontevasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassutellut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia

yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB37)

Opintojakson moduulit

- Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB37), valinnainen

Tavoitteet

Viestejä menneisyydestä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hioo lauseopin (syntaksin) taitojaan*
- *tarkastelee elämän suuria kysymyksiä antiikin näkökulmasta autenttisten tekstikatkelmien pohjalta.*

Keskeiset sisällöt

Viestejä menneisyydestä

- *tekstit avaimena menneisyyden arkeen*
- *antiikin roomalaisten elämä ja suhtautuminen elämän ongelmiin*

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja epävarmuuden sietokykyä. Nautitaan yhteisistä haasteista, ja ratkaistaan ongelmia yhdessä jo totutusti. Kukin kantaa kortensa kekoon: tiedostetaan omat vahvuudet ja opitaan lisää muilta ryhmän jäseniltä. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö tutussa ryhmässä on hioutunut lähes huippuunsa. Yhdessä opiskelusta saa voimaa: Yhdessä tekeminen on nautinnollista ja hauskaa. Opiskelijaa rohkaistaan latinan kielen käyttöön aina kun se on mahdollista. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Keskustellaan kulttuuri- ja poikkitieteellisistä aiheista myös äidinkielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjaannutaan tulkitsemaan monenlaisia tekstejä. Opiskelijoita rohkaistaan altistumaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin vaikutteille monipuolisesti. Hyödynnetään esim. kirjallisuutta, pelejä, elokuvia ja muuta mediaa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hiotaan edelleen tiedonhakutaitoja: tarvittavan tiedon etsimistä, seulomista ja valikoimista apuvälineiden avulla. Kehitetään moniluku- ja faktantarkastustaitoja yhä paremmiksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Työskentely yhteisen kielen parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä. Minä osaan ja opin vielä taitavammasi - yhdessä opimme vielä enemmän!

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija jatkaa aikamatkalla antiikista nykyisyyteen ja takaisin. Latinan taito kasvattaa edelleen opiskelijan kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Näitä kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä opiskelija havainnoi tottuneesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellsivät kielelliset hassutellut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehittellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB38)

Opintojakson moduulit

- Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB38), valinnainen

Tavoitteet

Latinaa kautta vuosisatojen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii muokattuja tekstejä ja helppoja autenttisia tekstinäytteitä*
- *nauttii latinan kielen moninaisuudesta kautta vuosisatojen ja ymmärtää latinan kielen arvon monenlaisen viestinnän välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Latinaa kautta vuosisatojen

- *latinan kielen käyttöalueet myöhäisantiikista nykypäivään*
- *kristillinen ja humanistinen latina*
- *latinan lausuminen eri maissa*
- *Suomen latiniteetti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan sinnikkyyttä, epävarmuuden sietokykyä ja ongelmanratkaisutaitoja. Yhdessä tekeminen tukee yhteisöllisyyttä ja edistää kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvointia. Rohkaistaan opiskelijaa hyödyntämään ja kehittämään vahvuuksiaan edelleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö tutussa ryhmässä on hioutunut huippuunsa. Keskustellaan latinasta ja latinaksi. Kulttuuri- ja poikkitieteellisiä aiheita pohdiskellaan monipuolisesti, ja havainnoidaan kielellisiä ja kulttuurillisia yhteyksiä. Kannustetaan opiskelijaa verkostoitumaan myös jatko-opinnoissaan yhteisen tekemisen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan monenlaisia tekstejä ja havainnoidaan latinan vaikutusta eri tieteenalojen terminologiassa. Opiskelijaa rohkaistaan nauttimaan latinan kielen taidostaan koko elämänsä ajan, ja hyödyntämään oppimaansa: Tärkeintä ei ole muistaa kaikkea ulkoa, vaan luottaa siihen, että osaa etsiä ja löytää kulloinkin tarvitsemansa tiedon.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kannustetaan opiskelijaa hyödyntämään karttuneita tiedonhakutaitojaan mahdollisimman monipuolisesti myös tulevaisuudessa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Ponnistelu yhteisen asian parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan nauttimaan hankkimastaan yleissivistyksestä, ja häntä rohkaistaan edelleen kehittämään kielitaitoaan ja kulttuuritietoisuuttaan koko elämän ajan. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Latinan taitajalla on näin ollen loistavat lähtökohdat nautiskella näitä pienempiä ja suurempia kielellisiä ja kulttuurillisia ahaa-elämyksiä vaikka päivittäin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Latinassa arvioidaan sekä kieli- että kulttuuriosaamista monin eri tavoin. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojakson arvosana perustuu monipuoliseen näyttöön. Näyttötavoista ja arviointiperusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään. Latinan opintojaksot on suositeltavaa suorittaa numerjärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Arviointi perustuu kieli- ja kulttuuritehtäviin. Valikoimaan pyritään ottamaan monipuolisesti sekä yksilö- että ryhmätehtäviä, jotka voivat olla esim. kielitestejä, esitelmiä, ryhmäkeskusteluja tai luovia tuotoksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson arvioitavien tehtävien valintaan.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan arvioida pohtimalla arvoja tai vaikkapa maaseutua ja kaupunkia ennen ja nyt. Globaali- ja kulttuuriosaamista voisi arvioida esim. suunnittelemalla ja toteuttamalla antiikkivaikutteisen kaupunkiseikkailun tai kulttuurikävelyn rastipisteineen. Hyvinvointiosaamista hellisivät kielelliset hassuttelut esim. uusia latinankielisiä lausahduksia yhdessä kehitellen. Monitieteistä ja luovaa osaamista saattaisi arvioida etsimällä latinavaikutteita mainoksista, tuotemerkeistä ja yritysten nimistä. Vuorovaikutusosaamista virittäisivät keskustelut latinaksi tai latinasta. Yhteiskunnallista osaamista voisi arvioida keskustelemalla latinan monialaisesta vaikutuksesta esim. tieteelliseen terminologiaan ja muiden oppiaineiden sanastoon. Latinaa osaavalla on mahdollisuus päästä tajunnanräjäyttävälle kulttuuriselle mielikuvitusmatkalle koko loppuelämäkseen - jokaisessa latinistissa nimittäin asuu pieni tutkija, joka tekee uusia löytöjä joka päivä!

Sovella supervoimin, 2 op (LAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutkii aihepiireiltään vaihtelevia muokattuja tekstejä ja tekstinäytteitä
- nauttii latinan kielen moninaisuudesta ja kielellisen ilmaisun rikkaudesta
- ymmärtää latinan kielen arvon monenlaisen viestinnän välineenä
- harjaantuu analysoimaan tekstiä ja kehittyä kääntäjänä
- hankkii itseluottamusta ylioppilaskirjoituksiin
- voi halutessaan jatkaa latinanopintojaan yliopistossa tai muulla tavoin hyödyntää lukiossa kasvattamaansa kielellistä repertuaaria
- sisäistää, että aina voi kehittyä ja oppia lisää

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- latinankieliset aihepiireiltään vaihtelevat tekstit ja tekstinäytteet
- faciendo discis - tekemällä opit
- teoria on käsitelty jo aiemmin, joten mahdollisimman paljon käytännön harjoittelua
- monipuolisesti erilaisia tehtävätyyppejä
- aivovoimistelua ja kielellisiä haasteita
- kannustusta jatkuvaan oppimistaitojen kehittämiseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Hyvinvointiosaaminen

Latinan kielen opiskelu kehittää opiskelijan sinnikkyyttä, epävarmuuden sietokykyä, ongelmanratkaisutaitoja ja loogista päättelyä sekä auttaa ymmärtämään syitä ja seurauksia. Rohkaistaan opiskelijaa hyödyntämään ja kehittämään vahvuuksiaan edelleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijaa verkostoitumaan myös jatko-opinnoissaan yhteisen tekemisen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan monenlaisia tekstejä ja havainnoidaan latinan vaikutusta eri tieteenalojen terminologiassa. Opiskelijaa rohkaistaan nauttimaan latinan kielen taidostaan koko elämänsä ajan, ja hyödyntämään oppimaansa: Tärkeintä ei ole muistaa kaikkea ulkoa, vaan harjaantua apuvälineiden avulla etsimään, löytämään ja valikoimaan kulloinkin tarvitsemaansa tietoa sekä arvioimaan sen luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kannustetaan opiskelijaa hyödyntämään karttuneita tiedonhakutaitojaan mahdollisimman monipuolisesti myös tulevaisuudessa. Keskustellaan latinan kielen ja antiikin kulttuurin moninaisesta vaikutuksesta nykyajan ilmiöihin ja tieteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Latinan ryhmässä voi olla opiskelijoita useasta eri koulusta ja eri vuositasoilta. Ponnistelu yhteisen asian parissa lisää suvaitsevaisuutta ja kasvattaa yhteishenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan nauttimaan hankkimastaan yleissivistyksestä, ja häntä rohkaistaan edelleen kehittämään kielitaitoaan ja kulttuuritietoisuuttaan koko elämän ajan. Latina on vaikuttanut moniin muihin kieliin ja kulttuureihin. Latinan taitajalla on näin ollen loistavat lähtökohdat nautiskella näitä pienempiä ja suurempia kielellisiä ja kulttuurillisia ahaa-elämyksiä ja henkisiä makupaloja vaikka päivittäin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Olenaisia arvioinnin kohteita ovat tiedonhankinta- ja apuvälineiden käyttötaidot sekä opitun luova soveltaminen. Opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Latinan opiskelussa olennaista on tiedon etsiminen apuvälineiden avulla, löydetyn tiedon analysointi, valikoiminen ja hyödyntäminen. Tämä vaatii ja kehittää opiskelijan kärsivällisyyttä ja itseohjautuvuutta, vuorovaikutustaitoja ja ongelmanratkaisukykyä. Näiden tärkeiden tulevaisuustaitojen harjoitteluun ja kehittämiseen opettaja tarjoaa opiskelijalle tukea ja asiantuntija-apua koko opintojakson ajan.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelija työskentelee opintojaksolla omien tavoitteidensa mukaisesti ja omaan tahtiinsa. Opiskelijalla on myös mahdollisuus valita opintojaksolla käsiteltäviä tehtäviä ja tekstejä häntä kiinnostavista aihepiireistä.

Laaja-alainen osaaminen

Latinassa on luontevaa hyödyntää itse- ja vertaisarviointia läpi opintojakson, sillä latinalle ominaisiin työskentelytapoihin kuuluu eri teemoista keskustelu ja tiimityöskentely eri muodoissa. Kaikki laaja-alaisen osaamisen alueet ovat mukana esim. silloin, kun käydään keskustelua eri kieliopillisten termien nimistä ja käyttötarkoituksista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on saavuttaa kosmos eli kaunis järjestyksen tila, jossa teoria ja käytäntö yhdistyvät tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tavoitteena on, että opiskelija oppii luovasti soveltamaan jo oppimaansa, eli löytää sisältään tieteen supervoimat ja puhkeaa kääntäjänä kukkaan.

7.19.4. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja

kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Perustason alkeet 1 (VKB31), 2 op (EAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen ominaisuuksia ja oppimistapoja tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Herätetään opiskelijan kiinnostus kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia.

Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Pohditaan, missä tilanteissa kohdekieltä tulevaisuudessa voisi tarvita. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti. Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021
Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Perustason alkeet 2 (VKB32), 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden taitoja kertoa omasta elämästään ja hyvinvoinnistaan. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan pohtia, miten omaa ja yhteisön hyvinvointia voidaan lisätä eettisesti ja kestävästi. Voidaan tarkastella eri hyvinvointia tuottavien fyysisten ja psyykkisten tekijöiden ympäristövaikutuksia, esimerkiksi eri harrastusten ympäristövaikutuksia vertailemalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yrittämisen merkityksen sekä oppii sietämään epävarmuutta ja epäonnistumista ja ponnistelemaan sitkeästi tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Opiskelija harjoittelee mielipiteidensä ilmaisemista esimerkiksi samaa/eri mieltä olemista, väittelyä tai kyselyn laatimista ja siihen vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa,

oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Perustason alkeet 3 (VKB33), 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), vainainen 19.1.2021

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti ja vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia pidetään yllä. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä koulu ja vapaa-aika.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekielelle ja -kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarvittaessa voidaan kerrata aiemmin opittuja yhteiskunnallisia taitoja. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja

suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Perustaso 1 (VKB34), 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kulttuuriosaamista käsittelemällä esimerkiksi stereotypioita tai vertailemalla kulttuurieroja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteitä. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista. Kannustetaan luovuuteen eri työskentelytapojen valinnassa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistä harjoitellaan ja vankennetaan edelleen sekä voidaan tutustua kohdekielen variantteihin eri puolilla maailmaa. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa. Rohkaistaan opiskelijaa sekä kirjallisiin että suullisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Opiskelija voi laatia esimerkiksi lyhyehkön esityksen opintojakson aihepiireistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Perustaso 2 (VKB35), 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Perustaso 3 (VKB36), 2 op (EAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen luonnosversio 19.1.2021

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Harjoitellaan mielipiteenilmaisua opintojakson aihepiireistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käydä esimerkiksi museossa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai jossain muussa kulttuuritapahtumassa tai katsoa kohdekielinen elokuva ja tehdä jokin kirjallinen tai suullinen tuotos. Voidaan hyödyntää paikallista tai verkossa olevaa kulttuuritarjontaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien oppimateriaalien ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Perustaso 4 (VKB37), 2 op (EAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan monipuoliseen vuorovaikutukseen kohdekielellä jatko-opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Korostetaan monipuolisen kielitaidon tärkeyttä opiskelussa ja työelämässä. Voidaan tutustua työelämässä ja opiskelemassa olevien, esimerkiksi koulun entisten opiskelijoiden, kokemuksiin kielitaidon merkityksestä mm. etäyhteyksiä hyödyntäen. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan yritysvierailuja tai tapaamisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan keskustella etäopiskelun ja -työn tarjoamista mahdollisuuksista ympäristönäkökulma ja kestävä kehitys huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan täydentää opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Perustaso 5 (VKB38), 2 op (EAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tutustua kohdekielisten maiden mediaan. Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (EAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita.
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kieliopintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kielioppirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä, millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.5. Vieraat kielet, italia, B3-oppimäärä (IAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja

kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen omaksi työ- tai opiskelukielenä tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Herätetään opiskelijan kiinnostus kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia.

Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Pohditaan, missä tilanteissa kohdekieltä tulevaisuudessa voisi tarvita. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielille myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti. Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, luonnosversio 19.1.2021
luonnosversio 19.1.2021
opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja keuhkiä.

Luonnos versio 19.1.2021

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33)

Opintojakson moduulit   Luonnosversio 19.1.2021

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja -kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti ja vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia pidetään yllä. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä koulu ja vapaa-aika.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarvittaessa voidaan kerrata aiemmin opittuja yhteiskunnallisia taitoja. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopauihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 1, 2 op (IAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kulttuuriosaamista käsittelemällä esimerkiksi stereotypioita tai vertailemalla kulttuurieroja.

Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteitä. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista. Kannustetaan luovuuteen eri työskentelytapojen valinnassa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistä harjoitellaan ja vankennetaan edelleen sekä voidaan tutustua kohdekielen variantteihin eri puolilla maailmaa. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa. Rohkaistaan opiskelijaa sekä kirjallisiin että suullisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Opiskelija voi laatia esimerkiksi lyhyehkön esityksen opintojakson aihepiireistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 2, 2 op (IAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden taitoja kertoa omasta elämästään ja hyvinvoinnistaan. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan pohtia, miten omaa ja yhteisön hyvinvointia voidaan lisätä eettisesti ja kestävästi. Voidaan tarkastella eri hyvinvointia tuottavien fyysisten ja psyykkisten tekijöiden ympäristövaikutuksia, esimerkiksi eri harrastusten ympäristövaikutuksia vertailemalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yrittämisen merkityksen sekä oppii sietämään epävarmuutta ja epäonnistumista ja ponnistelemaan sitkeästi tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Opiskelija harjoittelee mielipiteidensä ilmaisemista esimerkiksi samaa/eri mieltä olemista, väittelyä tai kyselyn laatimista ja siihen vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Luonnosversio 19.1.2021

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 3, 2 op (IAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaihteita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto.

Luonnosversio 19.1.2021

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Harjoitellaan mielipiteenilmaisua opintojakson aihepiireistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käydä esimerkiksi museossa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai jossain muussa kulttuuritapahtumassa tai katsoa kohdekielinen elokuva ja tehdä jokin kirjallinen tai suullinen tuotos. Voidaan hyödyntää paikallista tai verkossa olevaa kulttuuritarjontaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 4, 2 op (IAB37) Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan monipuoliseen vuorovaikutukseen kohdekielellä jatko-opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Korostetaan monipuolisen kielitaidon tärkeyttä opiskelussa ja työelämässä. Voidaan tutustua työelämässä ja opiskelemissa olevien, esimerkiksi koulun entisten opiskelijoiden, kokemuksiin kielitaidon merkityksestä mm. etäyhteyksiä hyödyntäen. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan yritysvierailuja tai tapaamisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan keskustella etäopiskelun ja -työn tarjoamista mahdollisuuksista ympäristönäkökulma ja kestävä kehitys huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan täydentää opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittämisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 5, 2 op (IAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tutustua kohdekielisten maiden mediaan. Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehitymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (IAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita.
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kieliohotoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kieliohpirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja.
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä, millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehitymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana

syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.6. Vieraat kielet, ranska, A-oppimäärä (RAA)

Oppiaineen tehtävä

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RAA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Opiskelijaa tuetaan omien **Luonnosversio 19.1.2021** oppimistaitojensa hyödyntämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijoiden mahdollista erityisen tuen tarvetta tarkkaillaan. Opintojakson aikana

harjoitellaan vertaispalautteen antamista sekä itsearviointia. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opiskelutaidot ja kieliidentiteetin rakentaminen / Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RAA1RAA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielen oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen

- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla. Opintojakson edetessä pidetään yllä vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervetuloisuus, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Opiskelijaa tuetaan omien kielivahvuuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Opintojakson edetessä opiskelijaa tuetaan edelleen omien kielivahvuuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Jatketaan tutustumista erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin.

Lisäksi harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja toimia aktiivisena keskustelijana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä (mediaatio). Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijoiden mahdollista erityisen tuen tarvetta tarkkaillaan. Opintojakson aikana harjoitellaan vertaispalautteen antamista sekä itsearviointia. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 0 op (RAA2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on edelleen opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla ja samalla pidetään yllä vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa tuetaan edelleen omien kielivahvuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Jatketaan tutustumista erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Lisäksi harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja toimia aktiivisena keskustelijana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä (mediaatio). Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijoiden mahdollista erityisen tuen tarvetta tarkkaillaan Opintojakson aikana harjoitellaan vertaispalautteen antamista sekä itsearviointia. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista.

Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija voi tehdä oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Samalla voidaan vahvistaa itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksossa pohditaan omaa kulttuuri-identiteettiä sekä roolia kulttuurin tuottajana ja kuluttajana. Opiskelija hahmottaa kohdekielen merkitystä ja syventää kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Lisäksi kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa. Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja -kulttuuriin esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan

oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä ja voidaan käsitellä paikallisia, ajankohtaisia aiheita opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Tutustutaan vaikuttamisen keinoihin kirjallisesti ja suullisesti. Voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Harjoitellaan lähdekriittisyyttä. Voidaan laatia pienimuotoisia esityksiä ja samalla harjoitella itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä mahdollistettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa teeman mukaiset erilaiset elinympäristöt nousevat esiin. Pohditaan esimerkiksi mitä luonto merkitsee jokaiselle ja vertaillaan erilaisia kulttuureja ja elämäntapoja. Käsitellään kestävää tulevaisuutta ja ilmasto-osaamista ja voidaan esimerkiksi kartoittaa opiskelijan hiilijalanjälki tai tutustua Agenda2030-tavoitteisiin. Pohditaan myös omaa elämäntapomusta ja sitä, miten se eroaa muiden tavasta kokea elämä. Käsitellään myös suvaitsevaisuutta ja kansainvälisyyttä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan monilukutaito vahvistuu ja hän oppii tulkitsemaan ympäristöään laajemmasta näkökulmasta, samalla mediakriittisyys lisääntyy. Tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä. Käsitellään vaikuttamisen keinoja esimerkiksi vaikuttava puhe, blogit, tviitit, äänestäminen. Voidaan laatia **Opintojakson arvioinnin kysely**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittämisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Luonnosversio 19.1.2021

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Kannustetaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä rohkeasti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan jatkuvaan oppimiseen. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kohdekielen valinnaisille opintojaksoille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä vähentää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Kannustetaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä rohkeasti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan jatkuvaan oppimiseen. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kohdekielen valinnaisille opintojaksoille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä vähentää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne. Voidaan harjoitella työhakemuksen ja CV:n tekoa sekä työhaastattelua. Tutustutaan yrittäjyyteen ja erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opiskelu- ja työpaikkoja. Opintojakson suoritettuaan opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito ja hän on rohkaistunut käyttämään kohdekieltä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa jatkamaan kohdekielen opiskelua lukioin jälkeisissä jatko-opinnoissa sekä korostetaan kohdekielen merkitystä työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskeisenä sisältönä on ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa. Opintojaksossa voidaan tutustua Agenda2030 -tavoitteisiin ja esimerkiksi laatia niihin tai jollain muulla tavalla ekologiaan liittyvä laajempi työ esimerkiksi tutkimus, esitelmä tai tallenne. Opintojaksossa käsitellään myös teknologian ja sosiaalisen median vastuullista käyttöä.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia vaikuttamisen keinoja. Teemat voivat liittyä kestävään kehitykseen ja elämäntapaan, sananvapauteen, mediakriittisyyteen, eettisyyteen ja vastuullisuuteen sosiaalisen median käytössä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan

oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kieltenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan kohdekieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kielenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan kohdekieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suullinen kielitaito on työelämätaito. Kurssilla voidaan harjoitella mm. puhelimesta asioimista, omien mielipiteiden ilmaisua, neuvottelutaitoja ja puheen pitämistä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4-10.

Suosittelaa suoritettavaksi pakollisten opintojaksojen 1-6 ja valinnaisen opintojakson 7 jälkeen.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arvioinnin.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Opintojakson osaamisen arviointi koostuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta, josta annetaan erillinen todistus, sekä mahdollisten erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittamisesta sekä muista opintojakson alussa sovitusta suullisista ja/tai kirjallisista tehtävistä.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Kertaa ja harjoittele, 2 op (RAA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita.
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalle oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kieliopintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kielioppirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja.
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä, millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

7.19.7. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21) Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja -kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Tutustutaan kohdekielisten

maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti ja vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia pidetään yllä. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä koulu ja vapaa-aika.

Vuorovaikutusosaaminen

Tarvittaessa voidaan kerrata aiemmin opittuja yhteiskunnallisia taitoja. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen

osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurieroja vertailua*

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kulttuuriosaamista käsittelemällä esimerkiksi stereotypioita tai vertailemalla kulttuurieroja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteitä. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista. Kannustetaan luovuuteen eri työskentelytapojen valinnassa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistä harjoitellaan ja vankennetaan edelleen sekä voidaan tutustua kohdekielen variantteihin eri puolilla maailmaa. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa. Rohkaistaan opiskelijaa sekä kirjallisiin että suullisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Opiskelija voi laatia esimerkiksi lyhyehkön esityksen opintojakson aihepiireistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden taitoja kertoa omasta elämästään ja hyvinvoinnistaan. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan pohtia, miten omaa ja yhteisön hyvinvointia voidaan lisätä eettisesti ja kestävästi. Voidaan tarkastella eri hyvinvointia tuottavien fyysisten ja psyykkisten tekijöiden ympäristövaikutuksia, esimerkiksi eri harrastusten ympäristövaikutuksia vertailemalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yrittämisen merkityksen sekä oppii sietämään epävarmuutta ja epäonnistumista ja ponnistelemaan sitkeästi tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Opiskelija harjoittelee mielipiteidensä ilmaisemista esimerkiksi samaa/eri mieltä olemista, väittelyä tai kyselyn laatimista ja siihen vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen

osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen   Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Harjoitellaan mielipiteenilmaisua opintojakson aihepiireistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käydä esimerkiksi museossa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai jossain muussa kulttuuritapahtumassa tai katsoa kohdekielinen elokuva ja tehdä jokin kirjallinen tai suullinen tuotos. Voidaan hyödyntää paikallista tai verkossa olevaa kulttuuritarjontaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 4, 2 op (RAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan monipuoliseen vuorovaikutukseen kohdekielellä jatko-opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Korostetaan monipuolisen kielitaidon tärkeyttä opiskelussa ja työelämässä. Voidaan tutustua työelämässä ja opiskelemissa olevien, esimerkiksi koulun entisten opiskelijoiden, kokemuksiin kielitaidon merkityksestä mm. etäyhteyksiä hyödyntäen. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan yritysvierailuja tai tapaamisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan keskustella etäopiskelun ja -työn tarjoamista mahdollisuuksista ympäristönäkökulma ja kestävä kehitys huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan täydentää opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Luonnosversio 19.1.2021

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tutustua kohdekielisten maiden mediaan. Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason jatko 1, 2 op (RAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason jatko 2, 2 op (RAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Voidaan harjoitella erilaisia yo-kokeiden tehtävätyyppejä.
- Voidaan tutustua ulkomaisten yliopistojen pääsyvaatimuksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi, esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (RAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kieliopinintoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kielioppirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja.
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja kirjallisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.8. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Perustason alkeet, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen äänen ja merkityksen
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Herätetään opiskelijan kiinnostus kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia.

Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Pohditaan, missä tilanteissa kohdekieltä tulevaisuudessa voisi tarvita. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielille myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti. Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, luonnosversio 19.1.2021
luonnosversio 19.1.2021
opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja keuhkiä.

Luonnos versio 19.1.2021

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit   Luonnosversio 19.1.2021

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja -kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti ja vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia pidetään yllä. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä koulu ja vapaa-aika.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarvittaessa voidaan kerrata aiemmin opittuja yhteiskunnallisia taitoja. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopauihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kulttuuriosaamista käsittelemällä esimerkiksi stereotyyppioita tai vertailemalla kulttuurieroja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteitä. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista. Kannustetaan luovuuteen eri työskentelytapojen valinnassa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistä harjoitellaan ja vankennetaan edelleen sekä voidaan tutustua kohdekielen variantteihin eri puolilla maailmaa. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa. Rohkaistaan opiskelijaa sekä kirjallisiin että suullisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Opiskelija voi laatia esimerkiksi lyhyehkön esityksen opintojakson aihepiireistä.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden taitoja kertoa omasta elämästään ja hyvinvoinnistaan. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan pohtia, miten omaa ja yhteisön hyvinvointia voidaan lisätä eettisesti ja kestävästi. Voidaan tarkastella eri hyvinvointia tuottavien fyysisten ja psyykkisten tekijöiden ympäristövaikutuksia, esimerkiksi eri harrastusten ympäristövaikutuksia vertailemalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yrittämisen merkityksen sekä oppii sietämään epävarmuutta ja epäonnistumista ja ponnistelemaan sitkeästi tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Opiskelija harjoittelee mielipiteidensä ilmaisemista esimerkiksi samaa/eri mieltä olemista, väittelyä tai kyselyn laatimista ja siihen vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Luonnosversio 19.1.2021

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto.

Luonnosversio 19.1.2021

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Harjoitellaan mielipiteenilmaisua opintojakson aihepiireistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käydä esimerkiksi museossa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai jossain muussa kulttuuritapahtumassa tai katsoa kohdekielinen elokuva ja tehdä jokin kirjallinen tai suullinen tuotos. Voidaan hyödyntää paikallista tai verkossa olevaa kulttuuritarjontaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 4, 2 op (RAB37) Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan monipuoliseen vuorovaikutukseen kohdekielellä jatko-opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Korostetaan monipuolisen kielitaidon tärkeyttä opiskelussa ja työelämässä. Voidaan tutustua työelämässä ja opiskelemissa olevien, esimerkiksi koulun entisten opiskelijoiden, kokemuksiin kielitaidon merkityksestä mm. etäyhteyksiä hyödyntäen. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan yritysvierailuja tai tapaamisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan keskustella etäopiskelun ja -työn tarjoamista mahdollisuuksista ympäristönäkökulma ja kestävä kehitys huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan täydentää opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittämisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- ajankohtaiset aiheet
- kohdekieliset mediat
- lähdekritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tutustua kohdekielisten maiden mediaan. Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehitymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (RAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita.
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kieliohotoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kieliohpirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja.
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä, millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehitymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana

syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.9. Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä (SAA)

Oppiaineen tehtävä

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (SAA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Opiskelijaa tuetaan omien **Luonnosversio 19.1.2021** oppimistaitojensa hyödyntämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana

syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen / Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (SAA1SAA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielen oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyliilajeihin tutustuminen

- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla. Opintojakson edetessä pidetään yllä vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: **Elvontinversio 19.1.2021** tervehtiminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Opiskelijaa tuetaan omien kielivahvuuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Opintojakson edetessä opiskelijaa tuetaan edelleen omien kielivahvuuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Jatketaan tutustumista erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin.

Lisäksi harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja toimia aktiivisena keskustelijana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä (mediaatio). Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (SAA2)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset

- kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on edelleen opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla ja samalla pidetään yllä vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa tuetaan edelleen omien kielivahvuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Jatketaan tutustumista erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Lisäksi harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja toimia aktiivisena keskustelijana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä (mediaatio). Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisuuden välineenä, 2 op (SAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisuuden välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisuuden välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisuuden välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisuuden identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista.

Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija voi tehdä oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Samalla voidaan vahvistaa itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa pohditaan omaa kulttuuri-identiteettiä sekä roolia kulttuurin tuottajana ja kuluttajana. Opiskelija hahmottaa kohdekielen merkitystä ja syventää kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Lisäksi kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon

merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa. Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja -kulttuuriin esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja kirjallisesti.

Esitiedot 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä ja voidaan käsitellä paikallisia, ajankohtaisia aiheita opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Tutustutaan vaikuttamisen keinoihin kirjallisesti ja suullisesti. Voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Harjoitellaan lähdekriittisyyttä. Voidaan laatia pienimuotoisia esityksiä ja samalla harjoitella itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen

osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esim. *Maailman tiede* -lehti

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa teeman mukaiset erilaiset elinympäristöt nousevat esiin. Pohditaan esimerkiksi mitä luonto merkitsee jokaiselle ja vertaillaan erilaisia kulttuureja ja elämäntapoja. Käsitellään kestävää tulevaisuutta ja ilmasto-osaamista ja voidaan esimerkiksi kartoittaa opiskelijan hiilijalanjälki tai tutustua Agenda2030-tavoitteisiin. Pohditaan myös omaa elämäntavasta ja sitä, miten se eroaa muiden tavasta kokea elämä. Käsitellään myös suvaitsevaisuutta ja kansainvälisyyttä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan monilukutaito vahvistuu ja hän oppii tulkitsemaan ympäristöään laajemmasta näkökulmasta, samalla mediakriittisyys lisääntyy. Tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä. Käsitellään vaikuttamisen keinoja esimerkiksi vaikuttava puhe, blogit, tiitit, äänestäminen. Voidaan laatia opintojakson aihepiireistä erilaisia kyselyjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Luonnosversio 19.1.2021

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työnteekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Kannustetaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä rohkeasti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan jatkuvaan oppimiseen. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kohdekielen valinnaisille opintojaksoille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä vähentää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Kannustetaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä rohkeasti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan jatkuvaan oppimiseen. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kohdekielen valinnaisille opintojaksoille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä vähentää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne. Voidaan harjoitella työhakemuksen ja CV:n tekoa sekä työhaastattelua. Tutustutaan yrittäjyyteen ja erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opiskelu- ja työpaikkoja. Opintojakson suoritettuaan opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito ja hän on rohkaistunut käyttämään kohdekieltä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kelpoprofiilia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa jatkamaan kohdekielen opiskelua lukioin jälkeisissä jatko-opinnoissa sekä korostetaan kohdekielen merkitystä työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittämisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempaan ympäristöön liittyviin vuorovaikutustilanteisiin.

luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskeisenä sisältönä on ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa. Opintojaksossa voidaan tutustua Agenda2030 -tavoitteisiin ja esimerkiksi laatia niihin tai jollain muulla tavalla ekologiaan liittyvä laajempi työ esimerkiksi tutkimus, esitelmä tai tallenne. Opintojaksossa käsitellään myös teknologian ja sosiaalisen median vastuullista käyttöä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia vaikuttamisen keinoja. Teemat voivat liittyä kestäväan kehitykseen ja elämäntapaan, sananvapauteen, mediakriittisyyteen, eettisyyteen ja vastuullisuuden sosiaalisen median käytössä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielen vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kieltenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan kohdekieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kieltenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan kohdekieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suullinen kielitaito on työelämätaito. Kurssilla voidaan harjoitella mm. puhelimesta asioimista, omien mielipiteiden ilmaisua, neuvottelutaitoja ja puheen pitämistä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Suositteltaan suoritettavaksi pakollisten opintojaksojen 1-6 ja valinnaisen opintojakson 7 jälkeen.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Opintojakson osaamisen arviointi koostuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta, josta annetaan erillinen todistus, sekä mahdollisten erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittamisesta sekä muista opintojakson alussa sovitusta suullisista ja/tai kirjallisista tehtävistä.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (SAA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvälle oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kielipintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kielipirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja.
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä, millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävyytyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.10. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti ja vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia pidetään yllä. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä koulu ja vapaa-aika.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarvittaessa voidaan kerrata aiemmin opittuja yhteiskunnallisia taitoja. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopapoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurieroja vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kulttuuriosaamista käsittelemällä esimerkiksi stereotypioita tai vertailemalla kulttuurieroja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteitä. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista. Kannustetaan luovuuteen eri työskentelytapojen valinnassa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistä harjoitellaan ja vankennetaan edelleen sekä voidaan tutustua kohdekielen variantteihin eri puolilla maailmaa. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa. Rohkaistaan opiskelijaa sekä kirjallisiin että suullisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Opiskelija voi laatia esimerkiksi lyhyehkön esityksen opintojakson aihepiireistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittämisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden taitoja kertoa omasta elämästään ja hyvinvoinnistaan. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan pohtia, miten omaa ja yhteisön hyvinvointia voidaan lisätä eettisesti ja kestävästi. Voidaan tarkastella eri hyvinvointia tuottavien fyysisten ja psyykkisten tekijöiden ympäristövaikutuksia, esimerkiksi eri harrastusten ympäristövaikutuksia vertailemalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yrittämisen merkityksen sekä oppii sietämään epävarmuutta ja epäonnistumista ja ponnistelemaan sitkeästi tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Opiskelija harjoittelee mielipiteidensä ilmaisemista esimerkiksi samaa/eri mieltä olemista, väittelyä tai kyselyn laatimista ja siihen vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Harjoitellaan mielipiteenilmaisua opintojakson aihepiireistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käydä esimerkiksi museossa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai jossain muussa kulttuuritapahtumassa tai katsoa kohdekielinen elokuva ja tehdä jokin kirjallinen tai suullinen tuotos. Voidaan hyödyntää paikallista tai verkossa olevaa kulttuuritarjontaa.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen

osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen   Luonnosversio 19.1.2021

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan monipuoliseen vuorovaikutukseen kohdekielellä jatko-opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Korostetaan monipuolisen kielitaidon tärkeyttä opiskelussa ja työelämässä. Voidaan tutustua työelämässä ja opiskelemissa olevien, esimerkiksi koulun entisten opiskelijoiden, kokemuksiin kielitaidon merkityksestä mm. etäyhteyksiä hyödyntäen. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan yritysvierailuja tai tapaamisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan keskustella etäopiskelun ja -työn tarjoamista mahdollisuuksista ympäristönäkökulma ja kestävä kehitys huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan täydentää opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Luonnosversio 19.1.2021

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tutustua kohdekielisten maiden mediaan. Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason jatko 1, 2 op (SAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

- Voidaan harjoitella erilaisia yo-kokeiden tehtävätyyppejä.
- Voidaan tutustua ulkomaisten yliopistojen pääsyvaatimuksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi, esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Luentoversio 19.1.2021

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (SAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kielipintoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kehittämällä keskeisiä kieliooppirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.11. Vieraat kielet, uuden oppiminen (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Luonnosversio 19.1.2021

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti ja vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia pidetään yllä. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä koulu ja vapaa-aika.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarvittaessa voidaan kerrata aiemmin opittuja yhteiskunnallisia taitoja. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopapoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurieroja vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kulttuuriosaamista käsittelemällä esimerkiksi stereotypioita tai vertailemalla kulttuurieroja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteitä. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista. Kannustetaan luovuuteen eri työskentelytapojen valinnassa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistä harjoitellaan ja vankennetaan edelleen sekä voidaan tutustua kohdekielen variantteihin eri puolilla maailmaa. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa. Rohkaistaan opiskelijaa sekä kirjallisiin että suullisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Opiskelija voi laatia esimerkiksi lyhyehkön esityksen opintojakson aihepiireistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittämisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden taitoja kertoa omasta elämästään ja hyvinvoinnistaan. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämäntapaan vaikuttavia tekijöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan pohtia, miten omaa ja yhteisön hyvinvointia voidaan lisätä eettisesti ja kestävästi. Voidaan tarkastella eri hyvinvointia tuottavien fyysisten ja psyykkisten tekijöiden ympäristövaikutuksia, esimerkiksi eri harrastusten ympäristövaikutuksia vertailemalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yrittämisen merkityksen sekä oppii sietämään epävarmuutta ja epäonnistumista ja ponnistelemaan sitkeästi tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Opiskelija harjoittelee mielipiteidensä ilmaisemista esimerkiksi samaa/eri mieltä olemista, väittelyä tai kyselyn laatimista ja siihen vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehitymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehitymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehitymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Harjoitellaan mielipiteenilmaisua opintojakson aihepiireistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käydä esimerkiksi museossa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai jossain muussa kulttuuritapahtumassa tai katsoa kohdekielinen elokuva ja tehdä jokin kirjallinen tai suullinen tuotos. Voidaan hyödyntää paikallista tai verkossa olevaa kulttuuritarjontaa.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen

osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen   Luonnosversio 19.1.2021

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan monipuoliseen vuorovaikutukseen kohdekielellä jatko-opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Korostetaan monipuolisen kielitaidon tärkeyttä opiskelussa ja työelämässä. Voidaan tutustua työelämässä ja opiskelemissa olevien, esimerkiksi koulun entisten opiskelijoiden, kokemuksiin kielitaidon merkityksestä mm. etäyhteyksiä hyödyntäen. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan yritysvierailuja tai tapaamisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan keskustella etäopiskelun ja -työn tarjoamista mahdollisuuksista ympäristönäkökulma ja kestävä kehitys huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan täydentää opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Luonnosversio 19.1.2021

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tutustua kohdekielisten maiden mediaan. Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kertaa ja harjoittele, 0 op (SAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kielipintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kielipirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä, millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovitun kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.12. Vieraat kielet, venäjä, A-oppimäärä (VEA)

Oppiaineen tehtävä

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VEA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

Luonnosversio 19.1.2021

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kielenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määritellyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulauskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan

altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Opiskelijaa tuetaan omien kielivahvuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10

Luonnosversio 19.1.2021

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen / Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (VEA1VEA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kielenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen kulttuurisesta ja kielellisestä monimuotoisuudesta näkökulmasta.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin
- viestintätyylit erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla. Opintojakson edetessä pidetään yllä vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Opiskelijaa tuetaan omien kielivahvuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustutaan erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Opintojakson edetessä opiskelijaa tuetaan edelleen omien kielivahvuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Jatketaan tutustumista erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin.

Lisäksi harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja vuorovaikutusosaajana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä (mediaatio). Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan

oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VEA2)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on edelleen opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Tätä tuetaan ääntämisen monipuolisella harjoittelulla ja samalla pidetään yllä vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia. Lisäksi opiskelijaa rohkaistaan altistumaan kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa tuetaan edelleen omien kielivahvuuksiensa löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä yksin ja yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Jatketaan tutustumista erilaisiin opiskelustrategioihin ja oppimisympäristöihin. Arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle opiskelulle sekä pyritään edistämään opiskelumotivaation syntymistä.

Lisäksi harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opitaan ja harjoitellaan taitoja toimia aktiivisena keskustelijana ja toisia kuuntelevana kielenkäyttäjänä (mediaatio). Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaista kieltä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsemääräilyä ja ohjausta esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä
- vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottamalla huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista.

Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija voi tehdä oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Samalla voidaan vahvistaa itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa pohditaan omaa kulttuuri-identiteettiä sekä roolia kulttuurin tuottajana ja kuluttajana. Opiskelija hahmottaa kohdekielen merkitystä ja syventää kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Lisäksi kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa. Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja -kulttuuriin esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA4)

Opintojakson moduulit   Luonnosversio 19.1.2021

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä ja voidaan käsitellä paikallisia, ajankohtaisia aiheita opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Tutustutaan vaikuttamisen keinoihin kirjallisesti ja suullisesti. Voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Harjoitellaan lähdekriittisyyttä. Voidaan laatia pienimuotoisia esityksiä ja samalla harjoitella itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa teeman mukaiset erilaiset elinympäristöt nousevat esiin. Pohditaan esimerkiksi mitä luonto merkitsee jokaiselle ja vertaillaan erilaisia kulttuureja ja elämäntapoja. Käsitellään kestävää tulevaisuutta ja ilmasto-osaamista ja voidaan esimerkiksi kartoittaa opiskelijan hiilijalanjälki tai tutustua Agenda2030-tavoitteisiin. Pohditaan myös omaa elämänskatsomusta ja sitä, miten se eroaa muiden tavasta kokea elämä. Käsitellään myös suvaitsevaisuutta ja kansainvälisyyttä.

luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan monilukutaito vahvistuu ja hän oppii tulkitsemaan ympäristöään laajemmasta näkökulmasta, samalla mediakriittisyys lisääntyy. Tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin asioihin käyttäen erilaisia tekstityyppejä. Käsitellään vaikuttamisen keinoja esimerkiksi vaikuttava puhe, blogit, tviitit, äänestäminen. Voidaan laatia opintojakson aihepiireistä erilaisia kyselyjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan

oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyyppisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työnteekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Kannustetaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä rohkeasti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan jatkuvaan oppimiseen. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kohdekielen valinnaisille opintojaksoille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä vähentää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen. Kannustetaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä rohkeasti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin. Opiskelija pohtii myös omia valmiuksiaan jatkuvaan oppimiseen. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kohdekielen valinnaisille opintojaksoille ja ylioppilaskirjoituksiin, mikä vähentää opiskelijoiden epävarmuutta omien taitojen sekä tulevaisuuden suhteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne. Voidaan harjoitella työhakemuksen ja CV:n tekoa sekä työhaastattelua. Tutustutaan yrittäjyyteen ja erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opiskelu- ja työpaikkoja. Opintojakson suoritettuaan opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito ja hän on rohkaistunut käyttämään kohdekieltä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa jatkamaan kohdekielen opiskelua lukioin jälkeisissä jatko-opinnoissa sekä korostetaan kohdekielen merkitystä työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskeisenä sisältönä on ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa. Opintojaksossa voidaan tutustua Agenda2030 -tavoitteisiin ja esimerkiksi laatia niihin tai jollain muulla tavalla ekologiaan liittyvä laajempi työ esimerkiksi tutkimus, esitelmä tai tallenne. Opintojaksossa käsitellään myös teknologian ja sosiaalisen median vastuullista käyttöä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia vaikuttamisen keinoja. Teemat voivat liittyä kestäväan kehitykseen ja elämäntapaan, sananvapauteen, mediakriittisyyteen, eettisyyteen ja vastuullisuuteen sosiaalisen median käytössä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA8)

Opintojakson moduulit   Luonnosversio 19.1.2021

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kieltenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan kohdekieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa epävarmuuden sietokykyä. Suullinen kielitaito on kieltenopiskelussa yksi vaativimpia osa-alueita. Opiskelijaa rohkaistaan kohdekieliseen vuorovaikutukseen myös oppituntien ulkopuolella. Vahvistetaan omia opiskelustrategioita sekä keskustelu- ja esiintymistaitoa, jotta opiskelija saa realistisen kuvan omista vahvuuksistaan. Oman osaamisen vahvistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen. Koska opintojaksossa suullinen kielitaito painottuu, vahvistavat pari- ja ryhmäkeskustelut ryhmän sosiaalisia suhteita ja lisäävät empatiaa. Näin sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi vahvistuu. Suullisessa opintojaksossa korostuu opiskelijan oma vastuu oppimisestaan sekä aktiivisuus oppitunneilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suullinen kielitaito on työelämätaito. Kurssilla voidaan harjoitella mm. puhelimesta asioimista, omien mielipiteiden ilmaisua, neuvottelutaitoja ja puheen pitämistä. Tässä opintojaksossa täydennetään opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Suositteltaan suoritettavaksi pakollisten opintojaksojen 1-6 ja valinnaisen opintojakson 7 jälkeen.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfoliot, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Opintojakson osaamisen arviointi koostuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta, josta annetaan erillinen todistus, sekä mahdollisten erillisen ohjeistuksen

mukaisten näyttöjen suorittamisesta sekä muista opintojakson alussa sovituista suullisista ja/tai kirjallisista tehtävistä.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittämisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (VEA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita
- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kieliohotoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kieliooppirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja.
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä, millaisia ryhmän valitsema teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittämisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana

syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.13. Vieraat kielet, venäjä, B2-oppimäärä (VEB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervetuloisuus, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti ja vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia pidetään yllä. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä koulu ja vapaa-aika.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarvittaessa voidaan kerrata aiemmin opittuja yhteiskunnallisia taitoja. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 1, 2 op (VEB22) Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kulttuuriosaamista käsittelemällä esimerkiksi stereotypioita tai vertailemalla kulttuurieroja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteitä. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista. Kannustetaan luovuuteen eri työskentelytapojen valinnassa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistä harjoitellaan ja vankennetaan edelleen sekä voidaan tutustua kohdekielen variantteihin eri puolilla maailmaa. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa. Rohkaistaan opiskelijaa sekä kirjallisiin että suullisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Opiskelija voi laatia esimerkiksi lyhyehkön esityksen opintojakson aihepiireistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 2, 2 op (VEB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden taitoja kertoa omasta elämästään ja hyvinvoinnistaan. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Luonnosversio 19.1.2021

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan pohtia, miten omaa ja yhteisön hyvinvointia voidaan lisätä eettisesti ja kestävästi. Voidaan tarkastella eri hyvinvointia tuottavien fyysisten ja psyykkisten tekijöiden ympäristövaikutuksia, esimerkiksi eri harrastusten ympäristövaikutuksia vertailemalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yrittämisen merkityksen sekä oppii sietämään epävarmuutta ja epäonnistumista ja ponnistelemaan sitkeästi tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Opiskelija harjoittelee mielipiteidensä ilmaisemista esimerkiksi samaa/eri mieltä olemista, väittelyä tai kyselyn laatimista ja siihen vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearviointin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 3, 2 op (VEB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), valinnainen

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoita, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla

tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Harjoitellaan mielipiteenilmaisua opintojakson aihepiireistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käydä esimerkiksi museossa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai jossain muussa kulttuuritapahtumassa tai katsoa kohdekielinen elokuva ja tehdä jokin kirjallinen tai suullinen tuotos. Voidaan hyödyntää paikallista tai verkossa olevaa kulttuuritarjontaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 4, 2 op (VEB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan monipuoliseen vuorovaikutukseen kohdekielellä jatko-opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Korostetaan monipuolisen kielitaidon tärkeyttä opiskelussa ja työelämässä. Voidaan tutustua työelämässä ja opiskelemassa olevien, esimerkiksi koulun entisten opiskelijoiden, kokemuksiin kielitaidon merkityksestä mm. etäyhteyksiä hyödyntäen. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan yritysvierailuja tai tapaamisia.

Luonnosversio 19.1.2021

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan keskustella etäopiskelun ja -työn tarjoamista mahdollisuuksista ympäristönäkökulma ja kestävä kehitys huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan täydentää opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana

syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 5, 2 op (VEB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tutustua kohdekielisten maiden mediaan. Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehitymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehitymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehitymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason jatko 1, 2 op (VEB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Luonnosversio 19.1.2021

Perustason jatko 2, 2 op (VEB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Voidaan harjoitella erilaisia yo-kokeiden tehtävätyyppejä.
- Voidaan tutustua ulkomaisten yliopistojen pääsyvaatimuksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi, esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (VEB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita.

- Opintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kieliopintoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kielioppirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Luonnosversio 19.1.2021

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.19.14. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Herätetään opiskelijan kiinnostus kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia.

Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Pohditaan, missä tilanteissa kohdekieltä tulevaisuudessa voisi tarvita. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti. Painopiste on vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään eri kielenkäyttötilanteissa erilaisia kieliä esimerkiksi sinuttelu/teitittely, tervehtimisen merkityksen ja kohteliaisuuden korostaminen. Opiskelija tutustutetaan kielen eri rekistereihin ja käydään läpi missä kaikkialla kyseistä kieltä puhutaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen taitojen kehittäminen*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön arkipäivän tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohde

kielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti. Painopiste on edelleen

vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä arkipäivän tilanteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*

- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kiinnostusta kohdekieleen ja –kulttuuriin, esimerkiksi kohdekielistä musiikkia kuuntelemalla tai ajankohtaisia aiheita käsittelemällä. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin. Havainnollistetaan kielen lisäksi muita viestintästrategioita sekä nonverbaalista viestintää ja kehonkieltä.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen opiskelu kehittää kykyä sietää epävarmuutta. Hyvinvointiosaamisen yksi tärkeä osa on toisten huomioon ottaminen: tervehtiminen, kuulumisten kysyminen, kiittäminen, kehuminen ja yhdessä tekeminen, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja edistävät hyvinvointia. Toisten ymmärtäminen ja ymmärretyksi tuleminen vieraalla kielellä tuottaa oppimisen iloa ja vahvistaa itsetuntoa! Vieraan kielen osaaminen mahdollistaa muita kieliä puhuvien ihmisten ymmärtämisen ja heidän kulttuurinsa tuntemisen, mikä lisää suvaitsevaisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksen painopiste on opiskelijan rohkaiseminen kielen käyttöön vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa. Opiskelijaa rohkaistaan lisäksi altistumaan kohdekielelle myös koulun ulkopuolella (esimerkiksi internet, sosiaalinen media ja opintomatkat). Harjoitellaan ääntämistä monipuolisesti ja vakiintuneita harjoituksia toteutetaan myös luokan yllä. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa aihepiireinä koulu ja vapaa-aika.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarvittaessa voidaan kerrata aiemmin opittuja yhteiskunnallisia taitoja. Tutustutaan kohdekielisten maiden koulujärjestelmään ja vapaa-ajanviettopoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan

oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1-3 tavoitteiden mukaisesti.*

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kulttuuriosaamista käsittelemällä esimerkiksi stereotypioita tai vertailemalla kulttuurieroja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja ilmaista mielipiteitä. Esimerkkien / videoiden / vierailijoiden / omien kokemusten / roolileikkien / pari- ja ryhmätehtävien avulla voidaan tarkastella ja tulla tietoisiksi viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden kulttuurisista eroista. Kannustetaan luovuuteen eri työskentelytapojen valinnassa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia töitä, kuten esimerkiksi lyhyiden viestien kirjoittamista, joissa kannustetaan kielelliseen tarkkuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistä harjoitellaan ja vankennetaan edelleen sekä voidaan tutustua kohdekielen variantteihin eri puolilla maailmaa. Painopiste on edelleen vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa, esimerkiksi pari- ja ryhmätöiden muodossa. Rohkaistaan opiskelijaa sekä kirjallisiin että suullisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään kohdekielisten maiden ja niissä puhuttujen varianttien tuntemusta. Opiskelija voi laatia esimerkiksi lyhyehkön esityksen opintojakson aihepiireistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeet tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijoiden taitoja kertoa omasta elämästään ja hyvinvoinnistaan. Pohditaan hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan pohtia, miten omaa ja yhteisön hyvinvointia voidaan lisätä eettisesti ja kestävästi. Voidaan tarkastella eri hyvinvointia tuottavien fyysisten ja psyykkisten tekijöiden ympäristövaikutuksia, esimerkiksi eri harrastusten ympäristövaikutuksia vertailemalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää yrittämisen merkityksen sekä oppii sietämään epävarmuutta ja epäonnistumista ja ponnistelemaan sitkeästi tavoitteisiinsa pääsemiseksi. Opiskelija harjoittelee mielipiteidensä ilmaisemista esimerkiksi samaa/eri mieltä olemista, väittelyä tai kyselyn laatimista ja siihen vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia

tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittämisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

Luonnosversio 19.1.2021

- *eri kulttuuriaihteita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille yhteisesti sovitulla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu tai ainutkertainen performanssi / liveveto.

Vuorovaikutusosaaminen

Ääntämistaitoja voidaan vielä syventää ottaen huomioon opiskelijoiden erityistarpeet. Painopiste siirtyy enemmän kirjalliseen viestintään ja monilukutaitoon. Opiskelija tekee oman tuotoksen, joka voidaan esitellä toisille opiskelijoille opiskelijan tai opettajan valitsemalla tavalla. Tuotos voi esimerkiksi olla videoitu, äänitetty tai kirjoitettu. Harjoitellaan mielipiteenilmaisua opintojakson aihepiireistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään erityisesti huomiota kielitaidon merkitykseen kohdekulttuurin tuntemisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käydä esimerkiksi museossa, konsertissa, taidenäyttelyssä tai jossain muussa kulttuuritapahtumassa tai katsoa kohdekielinen elokuva ja tehdä jokin kirjallinen tai suullinen tuotos. Voidaan hyödyntää paikallista tai verkossa olevaa kulttuuritarjontaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä
- tulevaisuudensuunnitelmat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Rohkaistaan monipuoliseen vuorovaikutukseen kohdekielellä jatko-opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Korostetaan monipuolisen kielitaidon tärkeyttä opiskelussa ja työelämässä. Voidaan tutustua työelämässä ja opiskelemissa olevien, esimerkiksi koulun entisten opiskelijoiden, kokemuksiin kielitaidon merkityksestä mm. etäyhteyksiä hyödyntäen. Järjestetään mahdollisuuksien mukaan yritysvierailuja tai tapaamisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan keskustella etäopiskelun ja -työn tarjoamista mahdollisuuksista ympäristönäkökulma ja kestävä kehitys huomioiden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan täydentää opiskelijan aiemmin laatimaa kieliprofiilia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolio, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehitymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan käyttää autenttista materiaalia oppikirjan lisäksi esimerkiksi blogeja, lehtiä tai sosiaalisen median kanavia. Voidaan käsitellä laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita ryhmän kiinnostuksen, ajankohtaisuuden ja /tai oppimateriaalin mukaan. Voidaan vertailla, kuinka opintojakson aihepiirejä käsitellään eri maiden medioissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Voidaan tutustua kohdekielisten maiden mediaan. Perehdytään kohdekielen ja kielitaidon merkitykseen ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin niin työelämässä kuin kansainvälisissä yhteyksissäkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10.

Arvosana muodostuu opintojakson alussa sovittujen kirjallisten ja suullisten näyttöjen sekä tuntityöskentelyn perusteella.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Kertaa ja harjoittele, 2 op (VEB39)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoituksia varten harjoittelemalla ylioppilaskokeen eri osioita.
- pintojaksossa luodaan pohjaa jatkuvalla oppimiselle ja valmennetaan opiskelijaa lukion jälkeisiin kieliopinointeihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kielioppirakenteita
- syventämällä tekstin ja puheen ymmärtämisen taitoja
- täydentämällä kirjallisen tuottamisen taitoa
- harjoittelemalla ylioppilaskirjoitusten erilaisia testitapoja
- Lisäksi täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa voivat korostua kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet riippuen siitä, millaisia ryhmän valitsemia teemoja ja aihepiirejä käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opettaja antaa monipuolista, opiskelijaa tukevaa ja ohjaavaa palautetta opintojakson aikana. Opiskelija tekee opettajan tuella itsearviointia opintojakson aikana esimerkiksi osaamisensa, oppimisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymisestä. Vertaispalautetta voidaan käyttää esimerkiksi pari- tai ryhmätyöskentelyn arviointiin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson alussa käydään läpi opintojakson tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelijan erityisen tuen tarpeen tarkkailemista jatketaan. Opintojakson aikana syvennetään vertaispalautteen antamista sekä itsearvioinnin taitoa käytössä olevan oppimateriaalin avulla. Vuorovaikutusosaamisesta ja sen kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Osaamisen arvioinnin tukena voidaan käyttää mm. sanakokeita sekä laajempaan osaamiseen perustuvia kokeita, erilaisia sähköisiä sovelluksia sekä palautettavia kirjallisia ja suullisia tuotoksia (esimerkiksi kirjoitelmat, portfolioit, äänitiedostot, videot). Opiskelijalle annetaan jatkuvaa palautetta työskentelystä suullisesti ja/tai kirjallisesti.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueiden tavoitteiden saavuttamista tarkastellaan arvioimalla opiskelijan teemoja käsittelevien aineistojen ymmärtämistä ja tuottamista. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista ja niiden kehittymisestä käydään jatkuvaa vuoropuhelua opiskelijan kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on kerrata aiemmin opittua, harjoitella monipuolisesti erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä sekä totuttaa opiskelija ylioppilaskirjoituksissa käytettävään Abitti-järjestelmään.

7.20. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratia taitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävästi toimivan yhteiskunnan ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Luonnosversio 19.1.2021

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä

- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Luonnosversio 19.1.2021

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsenyneyttä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

7.20.1. Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa hyödynnetään ajankohtaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja tapahtumia, kuten esimerkiksi vaaleja.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

Luonnosversio 19.1.2021

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa pyritään tutustumaan kansallisiin ja paikallisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja vaikuttajiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee oman identiteetin rakentamista ja tekee näkyväksi identiteettien moninaisuuden suomalaisessa yhteiskunnassa.

Opintojakso ohjaa pohtimaan yksilön ja yhteiskunnan vastuuta sekä roolia hyvän elämän kannalta sekä tarkastelemaan yhteiskunnan järjestämisen ja yksilön hyvinvoinnin välistä yhteyttä.

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kehitystä aktiivisena kansalaisena.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja –rakenteiden sekä kansalaisen perusoikeuksien ja velvollisuuksien ymmärtäminen.

Yhteiskuntaopin opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painotetaan monipuolisia tiedontuottamis- ja julkaisemistapoja sekä harjoitellaan asiaperusteista argumentointia ja yhteiskunnallisen keskustelun taitoja. Opintojaksossa voidaan esimerkiksi harjoitella näitä taitoja yhteydenotoin yhteiskunnallisiin toimijoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua, ryhmän tuotoksen arviointia tai/ja vertaisarviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä.

Arviointi kohdistuu opiskelijan kykyyn ymmärtää yhteiskunnallisten ilmiöiden syitä ja seurauksia sekä kykyyn esittää ja arvioida ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Opintojakson aikana arvioidaan myös opiskelijan kykyä tulkita ja analysoida erilaisia yhteiskunnallisia aineistoja, esimerkiksi tilastoja tai poliittisia näkemyksiä.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaamisen kehittymistä ja argumentaatiotaitoja harjoittamista on mahdollista arvioida esimerkiksi oppitunneilla käytyjen väittelyiden ja keskusteluiden osalta.

Hyvinvointi- ja yhteiskunnallista osaamista, niissä asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä osaamisalueiden kehittymistä voidaan arvioida niin formatiivisesti kuin summatiivisesti opintojakson aikana tehtäviä harjoituksia hyödyntämällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

7.20.2. Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa hyödynnetään ajankohtaisia ja/tai paikallisia taloudellisia ilmiöitä ja uutisointia niistä.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

Luonnosversio 19.1.2021

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan kansallisiin ja paikallisiin taloudellisiin kysymyksiin, kuntatalouteen ja talouselämään.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso vahvistaa ymmärrystä siitä, kuinka poliittiset päätökset, yhteiskunnalliset rakenteet ja yksilöiden ratkaisut voivat estää tai mahdollistaa kestävä elämäntavan.

Opintojaksossa painotetaan kestävä kehityksen taloudellisia ulottuvuuksia ja talouspoliittisten päätösten yhteyttä kestävä yhteiskunnan rakentamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan taloustieteellisten käsitteiden ymmärtämistä ja käyttämistä. Hallitsemalla opintojakson tieteenalalle keskeisiä käsitteitä vahvistetaan opiskelijan kykyä seurata, osallistua ja tulkita talouspoliittista keskustelua.

Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä tehdä muun muassa kielten, maantieteen, filosofian, psykologian ja matematiikan kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen.

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä.

Arviointi kohdistuu opiskelijan kykyyn ymmärtää taloustieteen kieltä ja keskeisiä käsitteitä, taloudellisten ilmiöiden syitä ja seurauksia sekä esittää ja arvioida ratkaisuja taloudellisiin haasteisiin ja ilmiöihin.

Opintojakson aikana arvioidaan myös opiskelijan kykyä tulkita ja analysoida erilaisia taloudellisia aineistoja, kuten esimerkiksi tilastoja.

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista kuten kykyä perustella näkemyksiä eettisissä kysymyksissä tai kulutusratkaisuihin, voidaan arvioida formatiivisesti esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskustelujen tai koko luokan kesken käytävien keskusteluiden aikana. Ymmärrystä poliittisten päätösten ja yksilöiden valintojen vaikutuksesta talouteen ja siihen liittyviin eettisiin kysymyksiin - sekä opiskelijan kehittymistä tässä yhteydessä jakson aikana - voidaan arvioida sekä formatiivisesti että summatiivisesti pitkin opintojaksoa esimerkiksi kirjallisia tuotoksia hyödyntäen.

Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida aineistotehtävillä mediaa ja ajankohtaisia taloustieteen tilastoja hyödyntäen. Taloustieteellisen uutisoinnin ja käsitteiden ymmärrystä ja käytön kehittymistä on lisäksi mahdollista arvioida formatiivisesti jakson aikana käytävien keskustelujen aikana sekä pienemmissä ryhmissä että koko ryhmän kanssa keskustellen.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.20.3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa hyödynnetään ajankohtaisia, esimerkiksi kansainväliseen yhteistyöhön ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä ja uutisointia niistä.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma **luonnosversio 19.1.2021**

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastomuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan keskinäisriippuvaista maailmaa ja globalisaatiota ihmisoikeuksien, demokratian, politiikan, turvallisuuden ja talouden näkökulmista.

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelija kykyä hahmottaa Suomen, suomalaisten ja omaa roolia osana kansainvälistä yhteisöä sekä lisätä valmiuksia erilaisissa kansainvälisissä verkostoissa toimimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan taitoja harjoittaa monilukutaitoa ja lähdekritiikkiä. Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisia aineistoja, kuten pilakuvia, lehtiartikkeleita, podcastien, uutisklippejä tai tv-dokumentteja.

Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä esimerkiksi muiden yhteiskuntaopin opintojaksojen, uskonnon, maantieteen, historian ja kielten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä.

Opintojakson arviointi kohdistuu opiskelijan kykyyn ymmärtää kansainväliseen yhteistyöhön liittyviä mahdollisuuksia, haasteita ja uhkia.

Opintojakso suositellaan suoritettavaksi YH2, YH1 ja YH2 -opintojaksojen jälkeen.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida tekemällä vertailua eri EU-maiden piirteiden, luonteiden ja identiteettien välillä esimerkiksi pienryhmätöinä tai suullisina esitelminä, joita voidaan arvioida joko summatiivisesti tai formatiivisesti. Näitä voidaan myös yhdistää eri maita koskevaan uutisointiin ja poliittisiin päätöksiin tai käydä näistä erillisiä keskusteluja, joissa voidaan arvioida opiskelijan osaamisen kehittymistä formatiivisesti. Opintojakso mahdollistaa myös temaattisen käsittelyn esimerkiksi ihmisoikeuksista ja eettisesti vastuullisista ratkaisuksista globaalilla tasolla. Näitä voidaan tarkastella vaikkapa väittelyiden, mallikokousten tai pienryhmäkeskusteluiden kautta.

Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida aineistotehtävillä esimerkiksi median sekä viranomaisten tuottamia erilaisia lähdeaineistoja hyödyntäen. Opintojakson sisältöihin liittyvän uutisoinnin ja käsitteiden ymmärrystä ja käytön kehittymistä on lisäksi mahdollista arvioida formatiivisesti jakson aikana käytävien keskustelujen aikana sekä pienemmissä ryhmissä että koko ryhmän kanssa keskustellen. Opintojakso antaa mahdollisuuden monilukutaidon kehittämiseen myös portfoliotyöskentelyn ja pienryhmäesitelmien muodossa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.20.4. Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet
- osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa
- tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin
- osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet
- oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö
- oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä
- oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- sopimus- ja vahingonkorvausoikeus
- perhe- ja jäämistöoikeus
- varallisuusoikeus
- tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus
- työoikeus
- asumiseen liittyvä sopimusoikeus
- hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa
- prosessi- ja rikosoikeus
- ympäristöoikeus

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla voidaan hyödyntää vierailuja esimerkiksi käräjäoikeudessa tai vankilassa sekä vierailijoita oppitunneilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa pohtimaan yksilön ja yhteiskunnan vastuuta sekä roolia hyvän elämän ja oikeusvaltioperiaatteen kannalta.

Opintojaksolla harjoitellaan kansalaisen keskeisiä oikeustoimia ja vahvistetaan opiskelijan ymmärrystä omasta oikeusturvastaan esimerkiksi kuluttajana tai työntekijänä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan juridisten käsitteiden ymmärtämistä ja käyttämistä. Tällä pyritään vahvistamaan opiskelijan kykyä ymmärtää juridisiin kysymyksiin liittyvää uutisointia ja

keskustelua. Juridisen kielen hallinta vahvistaa myös opiskelijan toimintakykyä kansalaisena tehdessään erilaisia oikeustoimia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä.

Opintojakson arviointi kohdistuu opiskelijan kykyyn hankkia ja soveltaa oikeudellista tietoa sekä käyttää juridista ilmaisua ja käsitteitä.

Opintojakso suositellaan suoritettavaksi YH1-opintojakson jälkeen.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi sekä kansalaisen oikeus- ja oikeustoimikelpoisuutta tarkastelevilla keskusteluilla että aihealueeseen liittyvien tehtävien tarkastamisella. Voidaan arvioida opiskelijan ymmärrystä omista oikeuksistaan ja vastuistaan sekä kyvystään ja mahdollisuuksistaan vaikuttaa kansalaisena yhteiskunnan oikeusjärjestykseen.

Luonnosversio 19.1.2021

Monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan sen kautta, kuinka hyvin opiskelijat osaavat käyttää juridisia käsitteitä eri aihealueiden tehtävissä ja keskusteluissa. Opiskelijoilla voidaan teettää esimerkiksi opintojakson aihealueisiin liittyviä uutis-/oikeustapausanalyyssejä, joita voidaan arvioida formatiivisesti opettajan ja/tai vertaisarvioinnin keinoin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

7.20.5. Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee ja tunnistaa ylioppilaskirjoitusten erilaiset tehtävätyypit
- syventää osaamistaan vastata erilaisiin tehtäviin
- oppii hahmottamaan laajoja aihekokonaisuuksia oppiainerajat ylittäen
- tunnistaa meneillään olevia yhteiskunnallisia ilmiöitä taustoineen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältö voidaan suunnitella yhdessä opiskelijoiden kanssa.

- Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin pakollisten (YH 1-3) sekä valtakunnallisten (YH 4) opintojaksojen keskeisiä sisältöjä opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.
- Opintojaksolla harjoitellaan laajojen asiakokonaisuuksien hahmottamista vaativiin tehtäviin sekä tilasto-, dokumentti- ja kuvatehtäviin vastaamista.
- Opintojaksolla painotetaan ajankohtaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tukee ja ohjaa sosiaalisten taitojen, yhteistyökyvyn ja yhdessä oppimisen taitojen kehittymistä pienryhmätöiden, analyysien ja pohdintojen kautta.

Opintojakso ohjaa pohtimaan laaja-alaisesti yksilön ja yhteiskunnan vastuuta sekä roolia hyvän elämän kannalta vahvistaen näin opiskelijan tunne- ja empatiataitoja.

Opintojaksolla tuotetaan sekä lyhyitä analyyseja että pidempiä kirjoitustehtäviä, joilla tähdätään etenkin kirjallisen viestinnän taitojen kehittymiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuu opiskelijan kyky etsiä asioiden merkityksiä sekä niiden yhdistely uudenlaisilla tavoilla sekä yli yhteiskuntaopin kurssi- että eri oppiaineiden välisten rajojen.

Opintojakso tukee opiskelijan lähdekriittisyyden ja monilukutaidon kehittymistä erilaisten lähdeaineistojen käytön ja niihin tutustumisen myötä.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua, ryhmän tuotoksen arviointia tai/ja vertaisarviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä.

Arviointi kohdistuu opiskelijan kykyyn ymmärtää yhteiskunnallisten ilmiöiden syitä ja seurauksia sekä kykyyn esittää ja arvioida ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Opintojakson aikana arvioidaan myös opiskelijan kykyä tulkita ja analysoida erilaisia yhteiskunnallisia aineistoja, esimerkiksi tilastoja tai poliittisia näkemyksiä.

Opintojakson edellytyksenä on YH01-03 -opintojaksojen suoritukset

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi pienillä väittelyillä, keskusteluilla sekä uutis- ja että erilaisilla lähdeaineistoanalyysillä. Näiden erilaisten tehtävien avulla voidaan arvioida sekä opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnallisten asioiden monista näkökulmista että opiskelija kykyä asettua erilaisten toimijoiden asemaan.

Monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan sen kautta, kuinka laaja-alaisesti opiskelija osaa tarkastella opintojaksolla käytäviä asioita. Opiskelijoilla voidaan teettää esimerkiksi entisten yo-tehtävien analysointi- tai kirjoitustehtäviä, joita voidaan arvioida formatiivisesti opettajan ja/tai vertaisarvioinnin keinoin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

7.20.6. Yrittäjyys ja työelämätaidot, 2 op (YH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisätä opiskelijan työelämätaitoja ja yrittäjyysosaamista. Opiskelija ymmärtää omaehtoisen, sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden käsitteet sekä tätä kautta asenteen, työnteon ja yrittäjyyden merkityksen yksilölle, kansantaloudelle ja yhteiskunnalle.
- ymmärtää, mitä yrittäjyys, yrittäminen ja yrittäjämäinen toimintatapa tarkoittavat käytännössä
- kykenee arvioimaan yrittäjyyttä yhtenä ura- ja työllistymisvaihtoehtona itselleen
- tunnistaa ja osaa tuoda esille omia vahvuuksiaan ja osaamisalueitaan työelämää ajatellen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan yrittäjyyden, yritteliäisyyden ja yrittäjän käsitteisiin niin teorioiden kuin käytännön elämän näkökulmasta.
- Opintojaksolla käydään läpi erilaiset yritysmuodot, tehdään esimerkiksi yritysvierailuja, haastatellaan yrittäjiä ja myös yrittäjä-shadowingit ovat mahdollisia. Opintojaksolla kehitetään oma liikeidea, joka voidaan ajatella toteutettavaksi oikeasti.
- Kurssi voidaan toteuttaa Nuori Yrittäjyys ry:n Vuosi yrittäjänä -ohjelman kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yrittäjyyden opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** lisäämällä laaja-alaisesti opiskelijan ymmärrystä työelämästä.

Opiskelija saa mahdollisuuden tutustua yrittäjyyteen ja työelämään monipuolisesti. Opintojakso auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi yrityksen perustamisesta, toiminnasta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä, sekä omista mahdollisuuksistaan yrittäjyyteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yrittäjyys ja työelämätaidot edellyttää laajaa yhteiskunnallista ymmärrystä (taloustieto, lakitieto). Kansainvälisyys tuo yrittäjyyteen myös monipuolisia mahdollisuuksia (kielet) Mahdollisten esitysten tai tutkielmien laatiminen edellyttää myös luovaa osaamista ja retorisia taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson kuluessa opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi sen aikana tai sen lopuksi oman työskentelynsä toteutumista ja tavoitteidensa saavuttamista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskeijan työskentelyyn kohdennettua (esim. yrittäjä-shadowingista tehty raportti, pienemmät tehtävät) tai ryhmän tuotoksen arviointia (esimerkiksi ryhmätyönä esitys). Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä esimerkiksi haastattelut tai videoklippien editointi. Arviointi kohdistuu kurssilla opittujen tietojen ja taitojen osaamiseen sekä soveltamiseen.

Edellytykset: YH2 –kurssia suositellaan käytäväksi ennen YH6 –kurssia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.20.7. Yrittäjyysprojekti, 1 op (YH7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija osaa ottaa vastuuta sekä omasta että ryhmän toiminnasta
- oppii vuorovaikutus-, neuvottelu- ja esiintymistaitoja
- oppii ongelmanratkaisutaitoja
- ymmärtää yrittäjämäisen toiminnan, taitojen ja ominaisuuksien merkityksellisyyden työssä ja työelämässä
- kykenee arvioimaan yrittäjyyttä yhtenä ura- ja työllistymisvaihtoehtona itselleen
- tunnistaa ja osaa tuoda esille omia vahvuuksiaan ja osaamisalueitaan työelämää ajatellen

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yrittäjyysprojekti voidaan suorittaa esimerkiksi Startup High School -etäopiskeluna, NY24h -leirinä tai Vuosi yrittäjänä -ohjelmanä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee ja ohjaa opiskelijaa omien vahvuuksien tunnistamiseen ja käyttämiseen.

Opintojakso ohjaa pohtimaan yksilön vastuuta sekä roolia hyvän elämän rakentamisessa tukien näin opiskelijan ymmärrystä sekä itsestä että muista huolehtimisen arvosta yhteiskunnassa.

Opintojaksolla voidaan tuottaa joko liiketoimintaideoita tai pyörittää oikeaa yritystoimintaa. Tällä tavoin ohjataan opiskelijaa tutkimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja pohtimaan siinä vaikuttavia muutosvoimia.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee ja ohjaa opiskelijaa omien vahvuuksien tunnistamiseen ja käyttämiseen.

Opintojakso ohjaa pohtimaan yksilön vastuuta sekä roolia hyvän elämän rakentamisessa tukien näin opiskelijan ymmärrystä sekä itsestä että muista huolehtimisen arvosta yhteiskunnassa.

Opintojaksolla voidaan tuottaa joko liiketoimintaideoita tai pyörittää oikeaa yritystoimintaa. Tällä tavoin ohjataan opiskelijaa tutkimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja pohtimaan siinä vaikuttavia muutosvoimia

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu opiskelijan kyky hahmottaa yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja -rakenteiden mahdollisuuksia ja reunaehjoja yritystoiminnalle.

Opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omia mahdollisuuksiaan vaikuttaa kehitykseen.

Opintojakso tukee opiskelijan työelämävalmiuksien ja yrittäjämäisen asenteen rakentumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskeijan työskentelyyn kohdennettua, ryhmän tuotoksen arviointia tai/ja vertaisarviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä.

Luonnosversio 19.1.2021

Arviointi kohdistuu opiskelijan kykyyn ymmärtää yhteiskunnallisten ilmiöiden syitä ja seurauksia sekä kykyyn esittää ja arvioida ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Opintojakson aikana arvioidaan myös opiskelijan kykyä tulkita ja analysoida erilaisia yhteiskunnallisia aineistoja, esimerkiksi tilastoja tai poliittisia näkemyksiä.

Opintojakson edellytyksenä on YH01-03 -opintojaksojen suoritukset.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan esimerkiksi opiskelijan itsereflektoinnin avulla. Opintojakson aikana voidaan pitää esimerkiksi keskusteluja opiskelijan toiminnan suunnasta ja tavoitteista. Mahdollisuuksien mukaan toteutettavia yritys- ja yrittäjävierailuja ongelmia ja menestyksiä sisältävine tarinoineen voidaan analysoida opiskelijahavaintojen pohjalta.

Yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan sen kautta, kuinka monipuolisesti opiskelija ymmärtää yrittämisen ja yritystoiminnan merkityksen paitsi talouselämälle niin myös yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentumiselle. Opintojaksolla voidaan pohtia esimerkiksi erilaisten liikeideoiden merkitystä ja mahdollisuuksia kestävästä tulevaisuuden rakentajina. Opiskelijoiden vaikuttamistaitoja voidaan arvioida esimerkiksi oman yritysideoan esittelypuheiden kautta formatiivisesti opettajan ja/tai vertaisarvioinnin keinoin.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakso suorittaminen itsenäisesti on mahdollista vain erityisen painavista syistä.

7.20.8. Taloustieteen jatko, 2 op (YH8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- avoitteena on, että opiskelija ymmärtää maailman ja Suomen talouden historiallisia kehitysvaiheita ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää Suomen talouden sidokset globaaliin maailmantalouteen
- saa syvempää tietoa pörssin toiminnasta, arvopaperisijoittamisesta ja niihin liittyvistä mahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tarkastellaan ajankohtaisia talouden ilmiöitä monipuolisesti ja syvennetään taloustieteen opintojaksolla (YH2) opittua. Opintojakson sisältö on mahdollista suunnitella yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan taloustieteellisten käsitteiden syvällisempää ymmärtämistä ja käyttämistä. Opintojakson suoritettuaan opiskelija kykenee seuraamaan ajankohtaista taloustieteellistä keskustelua, ymmärtämään taloustieteellisten kannanottojen tulkinnallisuuden sekä katsomaan niitä kriittisesti.

Opintojaksolla on mahdollista hyödyntää paikallisia talouden toimijoita ja korkeakouluyhteistyötä, mitkä edelleen vahvistavat ymmärrystä taloustieteellisestä keskustelusta ja sen moninaisuudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso mahdollistaa yhteiskunnallisen osaamisen vahvistamisen esimerkiksi sijoittamiseen liittyvien harjoitusten kautta. Ymmärrys ajankohtaisten ilmiöiden vaikutuksesta sijoituksiin, työelämään ja yritysmaailmaan vahvistuvat ja opiskelija harjaantuu seuraamaan ja arvioimaan näihin liittyvää informaatiota.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä, esimerkiksi virtuaalisen sijoitussalkun menestyksen seuranta läpi opintojakson.

Arvioinnissa painottuu opiskelijan syvällisempi kyky ymmärtää taloustieteen kieltä ja keskeisiä käsitteitä, sekä paikallisten että globaalien taloudellisten ilmiöiden syitä ja seurauksia, sekä esittää ja arvioida ratkaisuja taloudellisiin haasteisiin ja ilmiöihin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteellisyyttä ja luovaa osaamista sekä **yhteiskunnallista osaamista** voidaan arvioida aineistotehtävillä ja mediaseurannoilla mediaa ja ajankohtaisia taloustieteen tilastoja hyödyntäen. Mahdollista on myös käyttää esimerkiksi virtuaalisia, kuvitteellisia sijoitussalkkuja. Keskustelut opettajan ja muiden ryhmäläisten kanssa mahdollistavat formatiivisen arvioinnin osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti.

7.20.9. Mikrotalous, 2 op (YH9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii hyödyntämään tietotekniikkaa ja erilaisia ohjelmistoja tehdessään kansantaloustieteelle ominaisia tilastoja ja kaavioita
- ymmärtää niukkuuden käsitteen ja merkityksen kansantaloudessa
- ymmärtää pääpiirteissään markkinamekanismin ja valtiovallan puuttumisen vaikutukset siihen
- ymmärtää pääpiirteissään markkinamekanismin ja valtiovallan puuttumisen vaikutukset siihen
- osaa arvioida markkinoiden toimimattomuuteen liittyvien ratkaisukeinojen tehokkuutta

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: tuotantomahdollisuuksien käyrä, hintamekanismi, välillisten verojen ja tukien vaikutus hintamekanismiin, minimi- ja maksimihinta, kysynnän hinta- ja tulojousto, tarjonnan hintajousto sekä markkinoiden toimimattomuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii hyödyntämään erilaisia tietokoneohjelmia ja soveltamaan matemaattista osaamistaan osana mikrotaloutta koskevien aiheiden opiskelua. Opiskelija kehittää taitoja, joiden avulla hän oppii ymmärtämään taloudellisiin ilmiöihin liittyviä hyötyjä ja haittoja kansantalouden eri toimijoiden näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelussa painottuvat menetelmät, jotka kehittävät opiskelijoiden sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa omaa oppimisprosessiaan tukevaa palautetta ja arvioi oman työskentelynsä ja tavoitteidensa toteutumista.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson aikaisen osaamisen näytön arviointi voi olla opiskelijan työskentelyyn kohdennettua tai ryhmän tuotoksen arviointia. Arvioitavissa tuotoksissa voi olla mukana erilaisia taitoja edellyttäviä tehtäviä, esimerkiksi virtuaalisen sijoitussalkun menestyksen seuranta läpi opintojakson.

Arvioinnissa painottuu opiskelijan syvällisempi kyky ymmärtää taloustieteen kieltä ja keskeisiä käsitteitä, sekä markkinoiden toiminnan syitä ja seurauksia, sekä esittää ja arvioida ratkaisuja taloudellisiin haasteisiin ja ilmiöihin.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 1- 7

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisten kansantaloustieteen teoriaa kuvaavien mallien tuottamista tietotekniikan avulla arvioidaan formatiivisesti. Koevastauksissa usein edellytetään tällaisten mallien avulla tapahtuvaa kansantalouden selittämistä. Tätä arvioidaan summatiivisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Arviointi tapahtuu formatiivisesti; opiskelija arvioi omaa osaamistaan sekä siinä tapahtunutta kehitystä opettajan antaman arvioinnin lisäksi.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi toteutetaan osana IB-ryhmän opetusta.

7.21. Liikunta/alppilajit (LIA)

Oppiaineen tehtävä

Oppilaitoksissa tapahtuvan valmennuksen tavoitteena on ohjata nuoret urheilijat säännölliseen, päämäärätietoiseen ja vastuulliseen harjoitteluun sekä lisätä heidän elämänhallinnan taitojaan. Toimintaa ohjaa urheilija ja valmennus keskiössä -ajattelu. Tämä mahdollistaa nuorten kehittymisen urheilijoina.

Valmennuksen toteuttamisesta vastaavat osaavat ja koulutetut valmentajat ja heidän tukenaan toimivat asiantuntijat. Valmentajien ja asiantuntijoiden työnjako ja vastuut ovat yhdessä sovittuja ja lajivalmennuksessa noudatetaan lajiliiton antamia linjauksia. Toiminta on valmentajajohtoista.

- Opiskelija kehittyy urheilijana lukion aikana.
- Valmennus tukee urheilijan yksilöllistä kehittymistä harjoittelun kaikilla osa-alueilla.
- Opiskelija ymmärtää systemaattisen harjoittelun periaatteet ja sitoutuu määrätietoiseen harjoitteluun.
- Hänen identiteettinsä urheilijana vahvistuu ja hän kokee urheilun mielekkääksi valinnaksi.
- Opiskelija omaksuu urheilullisen elämäntavan ja oikeat elämänhallinnan taidot, jota kautta hän ymmärtää harjoittelun, levon ja ravinnon merkityksen omassa kehitymisessään.

- Opiskelijan oma ajattelu ja päätöksentekokyky kehittyvät. Samalla hän kokee kuuluvansa yhteisöön ja osaa hyödyntää lajien välisen yhteistyön tuomaa tietotaitoa.
- Opiskelija omaksuu urheilun eettiset ohjeet ja toimintatavat ja hän oppii kunnioittamaan urheilun muita toimijoita.
- Valmennus luo kannustavan ja kehitysmuotoisen ilmapiirin, jossa opiskelijan intohimo urheiluun kasvaa ja luodaan perusta huippu-urheilijan uralle.

Tavoitteet

Alppiihitovalmennuksen tavoitteena on tukea ja kannustaa huippu-urheilijan uraa tukemalla hänen henkistä, fyysistä ja sosiaalista kasvuaan. Valmennuksen tarkoitus on luoda kannustava ja kehitysmuotoinen ilmapiiri, jossa opiskelija omaksuu koko elämän kestävän liikunnallisen elämäntavan. Opetuksen tarkoituksena on mahdollistaa urheilijan päivittäisharjoittelu sekä harjoitteluun että opiskeluun liittyvät tukitoimet (opinto-ohjaus, tukiopetus, terveydenhoito jne.) ja antaa urheilijalle samalla laaja yleissivistävä koulutus. Tavoitteena on tasapainoinen nuori, jolla on hyvät elämänhallintataidot ja valmius suunnitella, toteuttaa ja arvioida omaa valmentautumistaan. Valmennusryhmän arvot ja toimintakulttuuri määritellään valmennussopimuksessa, joka allekirjoitetaan liittyessä valmennusryhmään. Urheilijoiden saavuttamat tiedot ja taidot mahdollistavat toimimisen seuravalmentajina ja hiihdonohjaajina hiihtokouluissa. Valmennuksen läpikäyneellä oppilaalla on hyvät lähtökohdat hakeutua mm. liikunta-alan jatkokoulutukseen.

Valmennuksessa painotetaan urheilijoiden yleis- ja lajitaitavuuden sekä alppiihdossa tarvittavien fyysisten ja lajio ominaisuuksien kehittymistä. Alppiihitovalmennuksen tavoitteena on ohjata urheilijoita harjoittelemaan määrätietoisesti ja monipuolisesti, jotta he kehittyisivät alppiihtäjinä ja monipuolisina liikunnan harrastajina. Jokaiselle urheilijalle tehdään lukuvuoden alussa oma valmentautumissuunnitelma, jossa urheilija kokee onnistuvansa. Psyykkinen valmennus on osa päivittäistä toimintaa ja jokainen urheilija suunnittelee ja toteuttaa itselleen sopivan kilpailuunvalmistautumisohjelman. Urheilija saa monipuolisesti tietoa terveellisten elämäntapojen vaikutuksesta urheilusuoritukseen.

Luonnosversio 19.1.2021

Työtavat harjoitusjaksoittain

Perusharjoittelukausi: elokuu - syyskuu (1. jakso)

Jakson keskeinen tavoite on kehittää alppiihdossa tarvittavia perusominaisuuksia, joita ovat: perusvoima, taitavuus, nopeus, koordinaatiokyky, notkeus ja kestävyys. Rentousharjoittelu aloitetaan. Lajitekniikkaa harjoitellaan lumileirien aikana Norjan tai Keski-Euroopan jäätiköillä. Valmennussuunnitelmat tehdään tulevalle kaudelle. Teoriaosuuksissa käsitellään muun muassa terveellisiä elämäntapoja (ravitsemus, riittävä yöuni jne.) sekä henkistä valmennusta.

Kilpailukauteen valmistava kausi: lokakuu - marraskuu (2. jakso)

Jakson tavoitteena on hioa lajissa tarvittavat fyysiset ominaisuudet huippuunsa; perusvoimasta siirrytään maksimivoimaan ja nopeusvoimaan. Taito- ja nopeusharjoittelu lisääntyvät edellisestä jaksosta. Lajiharjoittelussa siirrytään kohti kilpailunomaista suoritusta. Jakson aikana lajiharjoittelua toteutetaan lumileireillä kotimaassa ja ulkomailla sekä lumiolosuhteiden salliessa kotirinteessä Tahkolla. Urheilija suunnittelee itselleen sopivan kilpailuunvalmistautumisohjelman sekä kilpailusuunnitelman tulevalle kaudelle yhdessä vastuuvallmentajansa kanssa.

Kilpailukausi I ja kilpailukausi II: joulukuu - huhtikuu (3. ja 4. jakso)

Jaksot painottuvat lajitekniikan harjoitteluun ja fyysisten ominaisuuksien ylläpitämiseen. Hankitut fyysiset ominaisuudet pyritään ylläpitämään ja siirtämään lajisuoritukseen. Psyykkisen valmennuksen puolella keskitytään rasituksen ja levon kontrollointiin sekä kilpailutilanteen hallintaan. Valmennettavat osallistuvat jaksojen aikana noin 20-30:een kilpailuun yksilöllisen kilpailuohjelman mukaisesti.

Siirtymäkausi ja peruskuntokauden aloitus: huhtikuu - kesäkuu (5. jakso)

Jakson aikana jatketaan lajiharjoittelua loppukevään lumiolosuhteet huomioon ottaen keskittyen perustekniikkaan ja välinetestaukseen. Urheilija lepää valmennuksesta noin kaksi viikkoa, jonka jälkeen aloitetaan valmistautuminen seuraavaan harjoittelukauteen. Valmentaja ja urheilija analysoivat menneen kauden kriittisesti ja suunnittelevat tulevaa sen avulla. Kesäharjoitteluohjelmia laaditaan yhteistyössä valmentajan ja urheilijan kanssa. Peruskuntokausi aloitetaan toukokuussa, jolloin painotetaan kestävyyttä ja kestovoimaa. Teoriaosuuksissa käsitellään harjoitusohjelman laatimista, yleistietoa fyysisistä ominaisuuksista ja niiden kehittämisestä. Kesän aikana voidaan toteuttaa lajileirejä tarpeen mukaan.

Osaamisen arviointi

Alppihiihtovalmennuksen opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Arviointi voidaan opiskelijan omasta pyynnöstä suorittaa numeroin (4-10). Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus ja vastuullisuus sekä tiedot, taidot ja toimintakyky. Urheilijat testataan Ski Sport Finland ry:n voimassaolevien alpinistitestien lisäksi mm. Cooperin-testillä. Mikäli oppilaalla on selvittämättömiä poissaoloja ei opintojaksoa voida arvioida, jolloin siitä tulee hylätty.

Valmennuksen arvosana muodostuu valmennustuntien aikana annetuista näytöistä, suoritetuista testeistä ja urheilumenestyksestä. Lisäksi arvosanaan vaikuttaa itsearviointi, jonka pohjana toimii oppilaan harjoituspäiväkirja. Arvioinnissa korostuu työskentely ja harrastuneisuus, jota valmentajat arvioivat havainnoimalla, testeillä sekä oppilaan harjoituspäiväkirjan avulla. Urheilija saa jokaisesta valmennusjaksosta jaksopalautteen.

Opintojaksot suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä. Opiskelijalla on valittavanaan 17 opintojaksoa alppihiihtoa, joista kaksi ensimmäistä LIA01-LIA02 ovat pakollisia liikunnan opintojaksoja. LIA03-LIA18 ovat valinnaisia opintojaksoja. LIA17 ja LIA18 toteutetaan yhteistyössä Ski Sport Finland ry:n ja Suomen Hiihdonopettaja ry:n kanssa.

Opintojaksojen itsenäinen suoritusmerkintä on mahdollista, mutta siitä on sovittava aina etukäteen.

Päättöarviointi

Päättöarvosana muodostuu kaikkien opintojaksojen mukaan lasketusta keskiarvosta. Valmentaja voi halutessaan nostaa numeroa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Terve lukiolainen kykenee kehittämään itseään ja huolehtimaan ympäristöstään. Urheiluvalmennuksen avulla nuoria autetaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja parantamaan kehitettäviä piirteitä sekä arvioimaan omaa hyvinvointiaan ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Urheilu tukee nuoren identiteetin rakentumista. Urheiluvalmennuksen tavoitteet asetetaan yhdessä lukiolaisen kanssa siten, että se tukee lukiolaisen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja henkilökohtaisia tavoitteita. Hyvinvointiosaamista tuetaan useiden oppiaineiden avulla. Urheiluvalmennus toimii koordinoitusti yhteistyössä mm. terveystiedon, liikunnan ja psykologian oppiaineiden kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Urheiluvalmennuksella pyritään auttamaan lukiolaista toimimaan yhdessä toisten kanssa. Henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää aina yhteistyötä toisten opiskelijoiden, opettajien ja valmentajien kanssa. On tärkeää, että lukiolainen osaa viestiä omista tarpeistaan ja tavoitteistaan selvästi ja kokonaisvaltaisesti. Urheilulukiossa korostetaan nuoren elämän tilanteen ymmärrystä sekä valmennuksessa että opiskelussa. Valmennuksen avulla nuorta

autetaan kasvamaan empatiaa korostavassa ympäristössä, jolloin hänen tunne- ja yhteistyötaidot kehittyvät.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy pitkän ajan kuluessa, joten urheilulukio pyrkii useiden oppiaineiden yhteistyöllä tarjoamaan opiskelijalle työkaluja omien vuorovaikutustaitojen kehittämiseksi. Yhteistyötä tehdään mm. äidinkielen, liikunnan, terveystiedon, uskonnon, filosofian ja vieraiden kielten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Urheilun vaatimukset muuttuvat nopeasti samoin kuin ympäröivä yhteiskuntakin. Urheilulukiolaiselle on tärkeää pystyä seuraamaan muutoksia ja reagoimaan niihin nopeasti. Tämä edellyttää kykyä kriittiseen pohdiskeluun ja asioiden jatkuvaan oppimiseen. Urheiluvalmennus tukee nuorta löytämään itselle sopivat oppimistavat. Henkilökohtainen uteliaisuus uutta kohtaan auttaa ylläpitämään ja parantamaan motivaatiota. Urheilutavoitteiden saavuttaminen edellyttää usein luovia ratkaisuja, joten urheilulukiossa kannustetaan nuorta kyseenalaistamaan jo vakiintuneita toimintamalleja. Valmennuksessa apuna käytettävät teknologiat tuovat arkeen tieteellistä ja tutkimuksellista näkökulmaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Urheilulukiolainen saa laajan ymmärryksen yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta. Hänestä kasvaa aktiivinen ja rohkea vaikuttaja, joka käyttää mahdollisuuksiaan yhteisen hyvän toteuttamiseksi. Hän kykenee keskustelemaan ja perustelemaan omia mielipiteitään tilanteissa, joissa demokraattiset arvot ovat tärkeitä. Urheilun kautta hän omaksuu yrittäjähenkisen asenteen, joka kasvattaa aloitteellisuutta ja vastuunkantamista. Sivistyksen laaja ymmärrys auttaa nuorta tekemään oikeudenmukaisia valintoja ja puolustamaan tarvittaessa heikompiään. Muuttuvassa maailmassa urheilulukiolainen säilyttää kykynsä reagoida uusiin tarpeisiin ja pystyy mukautumaan työelämän muutoksiin niin urheilussa kuin muilla työelämän alueilla. Useat oppiaineet tukevat urheilulukiolaisen yhteiskunnallista osaamista ja urheiluvalmennus tukee toiminnallaan mm. yhteiskuntaopin, terveystiedon, uskonnon ja historia oppiaineiden tavoitteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheilun eettiset periaatteet ohjaavat urheilulukioiden toimintaa niin urheiluvalmennuksessa kuin muussa koulutuksessa. Urheilulukiot kantavat vastuunsa mm. antidoping-koulutuksesta ja -toiminnasta, reilun pelin sääntöihin ohjaamisesta sekä arvoista kumpuavasta kokonaisvaltaisesta urheilijakasvatuksesta. Urheiluvalmennus ottaa huomioon sen, että nuorten mahdollisuudet toimia yhteiskunnan jäsenenä säilyvät ja kehittyvät. Suomalaisen huippu-urheilun valinta on tukea nuoria omissa tavoitteissaan ja mahdollistaa menestyminen myös muussakin kuin urheilussa. Lukiokoulutuksessa pyritään edistämään nuoren ymmärrystä siitä, että hän on osa suurempaa kokonaisuutta ja hänen valintansa sekä toimensa vaikuttavat ympäristön hyvinvointiin. Urheiluvalmennuksella pyritään ohjaamaan nuoria valitsemaan kulutustottumuksia, jotka säästävät ympäristöä ja ehkäisevät ilmastonmuutosta. Oppiaine-yhteistyötä tehdään mm. biologian, filosofian, liikunnan, maantiedon, terveystiedon, yhteiskuntaopin ja uskonnon oppiaineiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kilpa- ja varsinkin huippu-urheilu on kansainvälistä toimintaa. Tapahtumiin osallistuminen ja valmistautuminen edellyttävät nuorilta toimimista eri kulttuureissa ja ymmärrystä toisten maiden tavoista ja käytänteistä sekä suvaitsevaisuutta. Kielten osaaminen korostuu tilanteissa, joissa valmentajalla ei ole aina mahdollista olla mukana. Urheilulukiolaiselle on tärkeää kyetä kommunikoidaan vieraila kielillä ja pystyä kertomaan oman maansa kulttuurista ja historiasta kansainvälisissä tapaamisissa. Urheilulukio valmistaa nuorta toimimaan tilanteissa, joissa hän edustaa maataan eri tapahtumissa ja eri median välityksellä. Urheilulukiolainen kykenee hyödyntämään eri teknologisia ratkaisuja kaksoisuransa toteuttamiseksi niin kotimaassa

kuin ulkomailla. Urheiluvalmennus tekee yhteistyötä lukion muiden oppiaineiden osalta mm. historiassa, vieraissa kielissä ja maantiedossa sekä teknologia kasvatuksessa.

Opintojaksot

7.21.1. Osaava liikkuja, 2 op (LIA1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija • soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (sisällä, ulkona ja vedessä)
- • osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa mui-ta liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- • yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- • liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- • opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suoritusmerkinnän (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija saa monipuolisia kokemuksia yhdessä liikkumisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen sekä liikunnan tuoman ilon ja virkistymisen myötä.

7.21.2. Palloilu, 2 op (LIA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on eri palloilulajien pelitaidon ja -käsityksen kehittäminen ja syventäminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä urheilijoiden kanssa.

7.21.3. Alppihiihto 5, 2 op (LIA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija hallitsee pujottelutekniikan kovassa vauhdissa ja vaativilla radoilla.
- Opintojakson tavoitteena on osallistua menestyksekkäästi pujottelukilpailuihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilija osaa pujottelun Fis-säännöt.
- Urheilija osaa tutustua rataa mielikuvaharjoittelun avulla ja laatia kilpailutaktiikan.

7.21.4. Alppihiihto 6, 2 op (LIA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija hallitsee suurpujottelutekniikan kovassa vauhdissa ja vaativilla radoilla.
- Opintojakson tavoitteena on osallistua menestyksekkäästi suurpujottelukilpailuihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilija osaa suurpujottelun säännöt.
- Urheilija osaa tutustua rataa mielikuvaharjoittelun avulla ja laatia kilpailutaktiikan.

7.21.5. Harjoitusohjelman suunnittelu, laadinta ja seuranta, 2 op (LIA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija pystyy testaamaan lajissa tarvittavat fyysiset ominaisuudet käytettävissä olevilla testimenetelmillä ja laatimaan testien pohjalta harjoitteluohjelman itselleen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilija tietää miten eri tekijät (sairastaminen, ylikunto ja niin edelleen) voivat harjoitteluun vaikuttaa ja hän kykenee niiden pohjalta tekemään tarvittaessa muutoksia ohjelmaansa.

7.21.6. Henkinen valmennus, 2 op (LIA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija tietää mitkä eri tekijät urheilusuoritukseen vaikuttavat, kuten olosuhteet, koettu kuntotaso, yleisö ja niin edelleen ja kuinka eri tavoin niihin voi reagoida.

Luonnosversio 19.1.2021

- Urheilijan itsetuntemus lisääntyy.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilija hallitsee yleisimmät rentoutumistavat ja mielikuvaharjoittelun.
- Jokainen tekee itselleen kilpailuunvalmistautumisohjelman.

7.21.7. Alppihiihto 7, 2 op (LIA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija rohkaistuu käyttämään eri kieliä ulkomaille suuntautuvilla leireillä tai kilpailumatkoilla ja hän oivaltaa kielten opiskelun tärkeyden.
- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija osallistuu alppikilpailun tai rinnetapahtuman jär-jestämiseen ja oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä sekä kehittyä sosi-aalisessa kanssakäymisessä. Lisäksi urheilija omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- . Urheilija voi halutessaan osallistua urheilijavaihtoon alppikoulun yhteistyökoulujen kanssa sekä toimia itse isäntänä vieraileville vaihtourheilijoille tai osallistua kansainvälisten suhteiden hoitamiseen.

7.21.8. Alppihiihto 8, 2 op (LIA16)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tukea urheilijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta.
- Urheilija saa laajan käsityksen mitä kaikkea lumella voi harrastaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältönä voi olla lumiliikunnan eri lajeja, kuten kumparelaskua, lumilautailua, telemarkia ja maastohiihtoa.
- Lajit sovitaan yhdessä urheilijoiden kanssa.

7.21.9. Alppihiihdon seuraohjaaja, 2 op (LIA17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa alppihiihtovalmennuksen perustaidot ja pystyy kurssin suoritettuaan toimimaan ohjaajana seuravalmennuksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson koostuu seuraavista osa-alueista: alppihiihdon valmentajakoulutus, lasten ja nuorten kasvu ja kehitys, motorinen oppiminen, lasten ohjaamisen perusteet, lasten

ja nuorten fyysisen harjoittelun perusteet ja testaus, alppiihdon perustaidot ja niiden harjoit-taminen, harjoitusradat, harjoituksen rakentaminen ja esimerkkiharjoituksia, suksien huol-taminen, lihashuolto, alppiihtäjien tyyppivammat ja ensiapu.

7.21.10. Alppiihdon ohjaajakurssi, 2 op (LIA18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa hiihdonohjauksen perustaidot ja pystyy kurssin suoritettuaan toimimaan hiihdonohjaajana hiihtokeskuksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso keskittyy hiihdonopetuksen perusteisiin ja alppiihdon omien taitojen kehittämiseen sekä aloittelijoiden / lasten ohjaamiseen.
- Opintojakso sisältö koostuu seuraavista osa-alueista: alppiihdon koulutusohjelma, omat taidot, opetusharjoitukset, lasten hiihtokoulu, maastohiihto alppilajien taitopohjan kehittäjä-nä sekä taito- että teoriatestit.

7.21.11. Aktiivinen elämä, 2 op (LIA2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä aset-taa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysi-sen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita lii-kuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, yllä-pito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- • yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija voi valita numeroarvioinnin (4–10) tai suorituserkinnän (S).

7.21.12. Alppihiihto 1, 2 op (LIA3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija hallitsee pujottelutekniikan vapaalaskussa ja tekniikk-karadoilla. Urheilija tietää pujottelukäännöksen eri vaiheet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opitaan taitoharjoitteita, joilla käännöksen eri osa-alueita voidaan kehittää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

7.21.13. Alppihiihto 2, 2 op (LIA4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija hallitsee suurpujottelutekniikan vapaalaskussa ja tekniikkaradoilla. Urheilija tietää suurpujottelukäännöksen eri vaiheet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opitaan taitoharjoitteita, joilla käännöksen eri osa-alueita voidaan kehittää.

7.21.14. Nopeusharjoittelu, 2 op (LIA5)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija tietää nopeuden eri lajit reaktio-, räjähtävä- ja liikenoisuus sekä niiden kehittämisen periaatteet. Opintojakson tavoitteena on, että urheilija tietää lukuisia eri tapoja harjoitella nopeutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Merkittävimmän osuuden harjoittelusta muodostavat erilaiset hyppelyt, spurtit ja yleisurheilun eri lajit.

7.21.15. Voimaharjoittelu, 2 op (LIA5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija tunnistaa voiman eri lajit; perusvoima, maksimi-voima ja nopeusvoima.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilija tietää voimaharjoittelun periaatteet ja eri liikkeitä millä kutakin lihasryhmää voidaan harjoittaa. Urheilija osaa voimaharjoitteluliikkeiden suoritustekniikat ja tunnistaa niihin liittyvät riskit sekä testausmenetelmät.

7.21.16. Alppihiihto 3, 2 op (LIA7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija hallitsee supersuurpujottelutekniikan vapaalaskussa, tekniikkaradalla ja virallisella kilpailuradalla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilija tottuu vähitellen vauhtiharjoitteluun. Urheilija osaa tutustua rataa mielikuvaharjoittelun avulla.
- Urheilija tietää super-g:n Fis-säännöt.

7.21.17. Alppihiihto 4, 2 op (LIA8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija hallitsee syöksylaskutekniikan vapaalaskussa ja radalla.
- Opintojakson tavoitteena on saada tottumusta kovaan vauhtiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilija osaa hyppytekniikan kunnissa.
- Urheilija tietää syöksylaskun Fis-säännöt.
- Halutessaan urheilija voi osallistua vauhtilajien kilpailuihin.

Luonnosversio 19.1.2021

7.21.18. Fyysisen kunnon osa-alueet ja niiden harjoittaminen, 2 op (LIA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että urheilija tietää fyysisen kunnon merkityksen tavalliselle ihmiselle (sydän- ja verisuonisairaudet, ylipaino, psyykkiset tekijät, vanheneminen, työkyky, terveydentilan häiriöt ja niin edelleen), urheilijalle ja ikääntyvälle ihmiselle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilija tietää fyysisen kunnon koostuvan voimasta, kestävydestä, nopeudesta, taidosta ja liikkuvuudesta ja kuinka mitään ominaisuutta voidaan harjoittaa.
- Urheilija osaa hermo-lihasjärjestelmän toimintamekanismit ja eri energiantuottotavat.
- Urheilija tietää mitkä tekijät voivat fyysisestä kuntoa heikentää kuten sairastaminen ja ylikunto.

7.22. Urheiluvalmennus (LIV)

Oppiaineen tehtävä

Urheilulukion valmennuksen tehtävä

Urheilun erityisen tehtävän lukion eli urheilulukion tehtävänä on mahdollistaa opiskelun ja huipulle tähtäävän urheilun yhdistäminen. Urheilun erityistä tehtävää toteutetaan niissä lukioissa, joille Opetusministeriö on myöntänyt urheilun erityisen tehtävän. Urheilulukion opiskelijat suorittavat vähintään 24 opintopisteen verran oppilaitoksen opetussuunnitelmassa määriteltyjä erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja: urheiluvalmennusta tai muita erityistehtävää tukevia opintoja. (Opetus- ja kulttuuriministeriön päätös OKM/45/530/2015, tehty 18.12.2015). Urheilulukiolaisella on oikeus poislukea pakollisia opintoja 16 opintopisteen verran, jos hän on suorittanut vähintään 24 pisteen verran erityistehtäväopintoja.

Toisen asteen urheilun erityisen tehtävän saaneet oppilaitokset ovat tärkeä osa suomalaista urheilujärjestelmää ja niiden tehtävänä on varmistaa, että urheilijoilla on kansainvälisen vertailun kestävä päivittäisvalmennus ja toimintaympäristö. Laadukkaan opetuksen ja valmennuksen lisäksi tarjoaa mahdollisuuksien mukaan opintoja ja urheilua tukevia asiantuntijatoimintaa, kuten fysioterapiaa, hierontaa, urheilulääkärin ja urheilupsykologin palveluita sekä ravitsemukseen liittyviä palveluita yhteistyössä urheiluakatemiaa kanssa. Asiantuntijat painottavat toiminnassaan erityisosaamisalueensa koulutusta ja terveyttä edistävää harjoittelukulttuuria. Näin lahjakkaat nuoret voivat saavuttaa oman potentiaalinsa urheilussa ja lukio-opinnoissa.

Urheiluoppilaitosten toimintaa koordinoi valtakunnallisesti Suomen Olympiakomitean Huippu-urheiluyksikön Urheiluakatemiaohjelma. Urheilulukiot ovat osa lajiliittojen valmennusjärjestelmää, jolloin kouluun hakeutuvat lahjakkaat urheilijat, joille järjestetään ammattitaitoinen valmennus yhteistyössä toimintaympäristön (laji, urheiluakatemia) kanssa. Kaikissa erityisen tehtävän saaneissa urheilulukioissa noudatetaan yhteistä urheiluvalmennuksen opetussuunnitelmaa sekä yhteisiä periaatteita opiskelijavalinnassa. Valinnat tukevat potentiaalisten urheilijoiden pääsyä opiskelemaan urheilulukioon. Urheilulukiot toimivat kiinteässä yhteistyössä oman alueensa urheiluakatemiaa kanssa.

Urheiluoppilaitoksissa tapahtuvan valmennuksen tavoitteena on ohjata nuoret urheilijat säännölliseen, päämäärätietoiseen ja vastuulliseen harjoitteluun sekä lisätä heidän elämänhallinnan taitojaan. Toimintaa ohjaa urheilija ja valmennus keskiössä ajattelu. Tämä mahdollistaa heidän kehityksensä.

Luonnosversio 19.1.2021

Urheiluvalmennuksen arvoperusta

Urheiluvalmennuksen arvoperusta noudattaa oppilaitosten omien arvojen lisäksi suomalaisen urheilun yhteisiä arvoja.

Yhdessä – rohkeasti

- Teemme tuloksemme aina yhdessä muiden kanssa.
- Olemme rohkeita kokeilemaan uutta, ottamaan esille myös vaikeat asiat, haastamaan itsemme ja muut tekemään myös niitä asioita, joita emme vielä osaa.
- Uskallamme ottaa isoja haasteita ja epäonnistumiset ovat meille parhaita oppimisen paikkoja.

Ilolla – ei otsa rypyssä

- Hyviin tuloksiin päästään positiivisessa ilmapiirissä. Haluamme ja osaamme luoda positiivisen ilmapiirin.
- Toimimme ratkaisukeskeisesti emmekä jää murehtimaan asioita, joihin emme voi vaikuttaa.

Kunnioittavasti – yksilöllisesti ja yhdenvertaisesti

- Erilaisuus on meille rikkaus omassa työyhteisössä, verkostoissa sekä liikkujissa ja urheilijoissa. Arvostamme jokaisen osaamista ja erilaisia näkökulmia.
- Erilaisuus parantaa kykyämme oppia ja kehittyä. Kohtelemme kaikkia yksilöllisesti ja yhdenvertaisesti.

Vastuullisesti – ei hinnalla millä hyvänsä

- Jokainen työntekijä ja opiskelija on sitoutunut toimimaan eettisten periaatteidemme mukaisesti ja näiden periaatteiden jatkuvaan kehittämiseen.

Erinomaisesti – kunnianhimoisesti ja vaikuttavasti

- Pyrimme kaikessa tekemisessä erinomaisuuteen.

Suomalaisen urheilun yhteinen arvovalinta on urheilijan kaksoisura -ajattelu.

Kaksoisuran tukeminen urheilulukiossa tarkoittaa urheilun ja opiskelun yhdistämistä ja se valmistaa nuorta urheiluun ammattina, urheilun ja jatko-opintojen yhdistämiseen sekä urheilun ja työelämän yhdistämiseen. Jo urheilu-uran aikana valmistaudutaan urheilu-uran jälkeiseen aikaan huomioimalla urheilu-uran tuomat työelämävalmiudet ja jatko-opintomahdollisuudet.

Urheiluvalmennuksen yleiset sisällöt ja periaatteet

Valmennus on huippu-urheilun näkökulmasta laadukasta. Valmentautumisen tavoitteena on urheilijan kehittyminen ja kansainvälinen menestys.

- Urheilijalla on valmentautumisen kokonaisuudesta vastaava henkilö, joka tekee yhteistyötä oppilaitoksen kanssa.
- Urheilijoiden kehittymistä seurataan.
- Urheilijan valmennuskokonaisuuteen sisältyy teoriaopintoja, joita urheilija soveltaa valmentautumiseensa.

Valmennus tukee urheilijan kokonaisvaltaista kehittymistä

- urheilulukio tarjoaa valmennusta pääsääntöisesti vähintään kolmesti viikossa aamupäivisin lukuvuoden jokaisessa jaksossa
- valmennus on ohjattua laji- tai ominaisuusharjoittelua
- urheilulukiovalmennus on osa urheilijan kokonaisharjoittelua ja kokonaisharjoittelun määrän ja laadun tulee vastata kansainväliselle huipulle kehittymisen vaadetta
- valmennuksen painopisteenä on laji- ja yleistaitavuuden sekä tarvittavien fyysisten ominaisuuksien kehittäminen perustuen terveyttä edistävään valmennuskulttuuriin
- valmennus ohjaa opiskelijan myös urheilun ja elämän välisiin sekä ymmärrykseen lukio-opintojen jälkeisistä mahdollisuuksista
- urheilun ja opintojen yhdistämistä tukee koko koulun henkilöstö, seuravalmentajat ja lajiliitot

Valmennuksen laatu

- Yksilöllisen valmennuksen varmistamiseksi valmennusryhmän koko pidetään valmennuksen näkökulmasta mahdollisimman tarkoituksenmukaisena.
- Harjoittelun toteutuksessa pyritään noudattamaan parhaat parhaiden kanssa periaatetta.
- Painopistelaajien valmentajat valitaan yhteistyössä akatemioiden ja lajiliittojen kanssa.
- Valmentautumisesta vastaavat osaavat ja koulutetut ammattivalmentajat, jotka toimivat osana toimintaympäristön valmentajayhteisöä.
- Valmentajien kehittymiseen on suunnitelma ja sitä tuetaan ja seurataan.
- Urheilijat osallistuvat valmentautumisen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.
- Valmentajalla on riittävä työaika harjoittelun suunnitteluun ja laadukkaan valmennustoiminnan järjestämiseksi sekä yhteydenpitoon sidosryhmien kanssa.

Osallistuva asiantuntijatoiminta on osa lajien valmennusprosessia.

- Valmennus on moniammatillista yhteistyötä.
- Painopistelaajeissa fysiikkavalmennus, fysioterapia, psyykinen valmennus ja ravitsemusvalmennus ovat osa lajin kokonaisvaltaista valmennusprosessia.
- Urheilijalle pyritään järjestetämään mahdollisuus urheilijan terveystarkastukseen.
- Loukkaantuneelle tai sairastuneelle urheilijalle on tarjolla nopea hoitoonohjaus ja hänen kuntoutumistaan tuetaan.
- Roolitus urheiluvalmennuksen asiantuntijapalveluiden ja perusterveydenhuollon välillä on oppilaitoksessa määritelty sekä kuvattu eri toimijoille.

Harjoitusolosuhteet mahdollistavat urheilijana kehittymisen.

- Harjoitusolosuhteet täyttävät laji- ja yleisvalmennuksen vaatimukset painopistelaajeissa

Urheilijana kasvaminen

- valmennus tähtää urheilijoiden itseohjautuvuuteen, jotta urheilijoilla on kyky ottaa vastuu omasta harjoittelustaan ja kehitymisestään lukioiän aikana ja sen jälkeen
- päivittäisessä toiminnassa on huomioitu psyykkisen valmennuksen periaatteet. Ne ilmenevät muun muassa
  - jatkuvana vuorovaikutuksena urheilijoiden ja valmentajien välillä
  - valmentajan tilanneherkkyytenä, jossa valmentaja osaa tunnistaa kriisitilanteet ja ohjata urheilijaa niistä eteenpäin
  - realistisena valmennusohjelmana, jossa urheilijan itseluottamus ja motivaatio kehittyvät harjoittelun myötä
  - urheilulukion kurssitarjonnassa, josta on valittavissa psyykkiseen kehittämiseen liittyviä opintoja
  - urheilijoiden osallistamisena valmennuksen suunnitteluun ja kehittämiseen

LAJIKOHTAISET OPETUSSUUNNITELMAT

JALKAPALLO, POJAT

Yleistä:

- Valmennusta on kolme kertaa viikossa. Tiistaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin kello 8.00–9.15
- Harjoituspaikkoina ovat Kuopion keskuskentän jalkapallostadion, Kuopio-halli ja Lippumäen ylipainehalli.
- Harjoittelussa otetaan huomioon yksittäisen pelaajan kehitystarpeet. Harjoittelu yhteensovitetään joukkueharjoittelun kanssa.

Tavoitteet:

- Henkilökohtaisten lajitaitojen ja fyysisten ominaisuuksien kehittäminen
- Koulunkäynnin ja harjoittelun yhteensovittaminen
- Omasta kehityksestä ja hyvinvoinnista huolehtivaksi yksilöksi kasvaminen

Valmennuksen sisältö:

- Henkilökohtaisten lajitaitojen harjoittelu
- Pelipaikkakohtaisten taitojen harjoittelu
- Fyysisten ominaisuuksien harjoittelu
- Henkis-sosiaalisten ominaisuuksien kehittäminen

1. jakso

- syöttäminen
- 1. kosketus
- pelattavaksi liikkuminen
- liikkuvuus
- kehonhallinta
- ketteryys
- aloituskeskustelut

2. jakso

- syöttäminen
- 1. kosketus

- pelattavaksi liikkuminen
- murtautuminen keskeltä
- liikkuvuus
- kehonhallinta
- ketteryys
- osallistaminen harjoittelun suunnitteluun

3. jakso

- pelipaikkakohtaisten lajitaitojen harjoittelu
- liikkuvuus
- kehonhallinta
- ketteryys
- nopeus
- osallistaminen harjoittelun suunnitteluun ja toteutukseen
- kehityskeskustelut

4. jakso

- pelipaikkakohtaisten lajitaitojen harjoittelu
- liikkuvuus
- kehonhallinta
- ketteryys
- nopeus
- osallistaminen harjoittelun suunnitteluun ja toteutukseen

Luonnosversio 19.1.2021

5. jakso

- pelipaikkakohtaisten lajitaitojen harjoittelu
- liikkuvuus
- kehonhallinta
- ketteryys
- nopeus
- osallistaminen harjoittelun suunnitteluun ja toteutukseen
- kehityskeskustelut

JALKAPALLO, TYTÖT

YLEISTÄ

Aamuharjoitukset pidetään tiistai-, keskiviikko- ja perjantaiamuina. Harjoittelupaikkoina käytämme Keskuskenttää, Kuopio-hallia, Lippumäen ylipainehallia ja uimahallia.

TAVOITTEET

Aamuharjoitusten tavoitteena on luoda joustava ja toimiva yhteistyö opiskelun ja urheilijan kokonaisharjoittelun kanssa. Aamuharjoitusten avulla pyritään urheilijalle antamaan kyky yhdistää

opiskelu tehokkaan ja laadukkaan harjoittelun kanssa. Samalla pyritään jokaisen urheilijan kanssa käymään läpi hänen vahvuutensa urheilijana sekä heikkoudet, mihin ko. urheilijan tulisi kiinnittää eritoten huomiota, varsinkin omaehtoisessa harjoittelussaan. Koska ryhmä on tällä hetkellä erittäin pieni on tavoite lisätä yhteysharjoittelua KuPS edustusjoukkueen kanssa. Lisäämme paljon harjoitteluun (n. 1 x viikossa) tapahtuvaa urheilijana kasvamista eli ravinnon, palautumisen, psyykkisen valmennuksen erilaisia prosesseja sekä myös fyysisien kehityskohteiden parantamista. Kaikessa harjoittelussa lähtökohtana on yksilö ja yksilön kehittäminen mahdollisimman hyväksi urheilijaksi.

KAUSISUUNNITELMA

Kausisuunnitelmassa yhdistyy selkeästi kolme isoa osa-aluetta:

1. Urheilijana kasvaminen (ravinto, palautuminen, psyykkinen valmennus)
2. Fyysinen harjoittelu lajinomaisesti (voiman eri osa-alueet, kestävyys, maitohapoton nopeuskestävyys, nopeuden eri osa-alueet)
3. Lajikohtainen taitoharjoittelu (perustaito ja pelipaikkakohtainen)

Näistä kohdennetaan aina jaksoittain spesifiseen osa-alueeseen pelaajan tarpeet huomioiden. Pelaajia osallistetaan mukaan päätöksen tekemiseen.

TOTEUTUS

Jokaisen jakson alussa pidetään palaveri, jossa jakson suunnitelma käydään pelaajien kanssa läpi ja pelaajat valitsevat omat kehityskohteensa. Urheilijana kasvamisen aiheen valitsemme yhdessä. Jokaisen jakson lopussa pelaajat raportoivat henkilökohtaisesti onnistumiset / vaikeudet ja teemme yhdessä päätöksen vaihdetaanko aiheita (kehityskohdetta) vai jatketaanko samalla. Jaksojen päivät on jaoteltu seuraavasti.

Ti: fyysinen kehityskohde

Ke: urheilijana kasvaminen

Pe: lajikohtainen taitoharjoittelu

JÄÄKIEKKO

Yleistä

- Aamuvalmennuksesta vastaa Juniori-KalPan urheilujohtaja Herkko Koski. Aamuharjoittelun toteutuksessa ovat mukana myös U20, U18, Naisten Liigan valmentajat. Yhteensä mukana on yhdeksän valmentajaa.
- Aamuvalmennukset ovat neljä kertaa viikossa (maanantai, tiistai, keskiviikko ja perjantai) läpi kauden pois lukien koeviikot. Harjoittelun rytmitys riippuu siitä missä ryhmässä pelaajat ovat.
- Jääharjoitukset pidetään Niiralan jäähallissa ja Toivalan Tuplajäillä. Oheisharjoittelu kuntolaakson kuntosalissa tai Kuopio-hallissa ja Toivalan Tuplajäillä.
- Ryhmät on jaettu karkeasti joukkueharjoittelun mukaisiin ryhmiin:
  - U20 SM, U18 SM, Naisten Liiga (Niirala), U18 akatemia ja U19 (Toivala)
- Yhteistyötahoina: Savon ammattiopisto, Siilinjärven lukio, Kuopion alueen urheiluakatemia, SJL, Jääkiekkolehtorit ja muut urheiluoppilaitokset. Juniori-KalPa ja KalPa Hockey Oy.
- Tukipalvelut rakentuvat seuran oman fysioterapeutin/fysiikkavalmentajan ja urheiluakatemian palveluiden kautta. Esim. Fyysiset testit, kuormituksen seuranta, ravintovalmennus, psyykkinen valmennus, lääkärintarkastukset jne.
- 1. jakso on seuratoiminnassa sarjaan valmistava, 2-4. jaksot ovat kilpailukautta ja 5. jakso on ylimenokausi sarjatoimintaan nähden.

- Harjoittelussa oleellista on jatkuva kehittyminen, ja aamuharjoittelussakin harjoitellaan pitkäntähtäimen kehitystarpeiden mukaisesti. Uskallus harjoitella, pelienkin kustannuksella. Pelaajille luodaan myös aamuharjoittelun osalta, henkilökohtaiset lajitekniikkapainopisteet, joiden mukaan osittain harjoittelua toteutetaan.

Tavoitteet

- Henkilökohtaisten lajitaitojen, pelikäsityksen ja fyysisten valmiuksien kehittäminen. Pelaajat ovat matkalla kohti kansallista ja kansainvälistä huipputasoa, joten valmennustapahtuman vaatimustaso ja suoritusten laatu on oltava korkea.
- Urheilijan uran rakentaminen, urheilijan vastuu itsestään: ajankäyttö, ravinto, lepo, terveet elämäntavat. Henkilökohtaisten lajitaitavuuden kehittäminen joka osa-alueella, pelaajalle omistajuus kehitettävästä – valmentajan palaute ja siitä aiheutuvat kehittämistoimenpiteet. Seuravalmennuksessa ei kilpailutoiminnan alkaessa jää riittävästi aikaa henkilökohtaiseen harjoitteluun, joten

Sisältö (mitä harjoitellaan)

- Vuosikohtaiset painotusalueet pohjautuvat pelaajien henkilökohtaisiin kehityssuunnitelmiin
- Fyysiset valmiudet ja niiden kehittäminen testitulosten perusteella

Jaksokohtaiset sisällöt:

- Kaikilla muilla jaksoilla, paitsi kevään viimeisellä 5. jaksolla, jaksokohtaiset painopisteet määräytyvät henkilökohtaisen lajitaitopainopisteen mukaisesti:
  - Luistelun monipuolisuus (Luistelutekniikka, teränsäkäyttö, käännökset, kaarreluistelu, harhauttaminen)
  - Suoraluistelu (Luistelutekniikka, luisteluvoima, terän/pakaranhallinta, kiihdytykset/lähdöt, vauhdin ylläpitäminen)
  - Maalinteko + laukaus (Laukaus lajiteknisesti, eri maalintekotilanteiden pelin omainen suorittaminen) **Luonnosversio 19.1.2021**
  - Pelipaikkakohtainen harjoittelu. (Maalivahdit, Puolustajat, Hyökkääjät/keskushyökkääjät)
  - Henkilökohtainen fysiikkaharjoittelu.

Viikkorytmi:

- Maanantai:
  - Naisten Liiga: Luistelu ja kiekontaidot
- Tiistai:
  - U18: Luistelunmonipuolisuus ja Suoraluisteluryhmät jäällä / Maalintekoryhmä, henkilökohtainen fysiikka.
  - U20: Lajitaitoharjoitus kiekontaidot
- Keskiviikko:
  - Naisten liiga/U18 SM maalintekoryhmä, Luisteluryhmät henkilökohtainen fysiikka.
  - U20: Pelipaikkakohtainen harjoitus
  - U18 akatemia/U19 Luistelu+harhauttaminen(Toivala)
- Perjantai:
  - Naistenliiga Fysiikkaharjoitus/oheispelit
  - U18 pelipaikkakohtainen harjoitus.
  - U20 Peliin valmistava lajitaidot-pienpelit
  - U18 akatemian/U19 maalinteko + laukominen (Toivala)

LENTOPALLO, POJAT

Yleistä

- Harjoitukset ovat kolmena aamuna viikossa lukuun ottamatta päättöviikkoja.

- Aamuharjoitukset ovat pääosin tiistaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin. Myös maanantaita voidaan käyttää tarvittaessa.
- Normaali viikko sisältää kaksi lajiharjoitusta ja yhden fysiikkaharjoituksen.
- Lajiharjoitukset pidetään Studentian salissa yliopistolla.
- Fysiikkaharjoittelu ja muu oheisharjoittelu tapahtuu pääosin Kuopio-hallissa.

Tavoitteet

- Urheilun ja opiskelun yksilöllinen yhdistäminen. Yhdistäminen toteutetaan jokaisen urheilijan kanssa yhdessä läpikäytyjen tavoitteiden pohjalta. Urheilija oppii itse aikatauluttamaan oman viikko-ohjelmamurongon yhdessä valmentajan kanssa jokaiselle jaksolle.
- Urheilija oppii harjoittelun ohella ottamaan vastuuta myös muilla urheilijalle tärkeillä osa-alueilla (mm. terveet elämäntavat, lepo, ravinto, lihashuolto jne.)
- Lajitaitojen kehittäminen ja monipuolistaminen. Yksilökohtaisten lajitaitojen puutteiden ja vahvuuksien selvittäminen yhdessä urheilijan kanssa. Puutteellisten taitojen parantaminen ja vahvuuksien vahvistaminen.
- Fyysisen harjoittelun tekniikoiden opettelu turvallista harjoittelua varten. Fyysisen pohjan luominen lisääntyvää harjoitusmäärää silmällä pitäen ja tähtäimenä pitkä ura.

Sisältö

- Harjoittelun sisältö jakautuu lajiharjoitteluun ja fyysiseen harjoitteluun:
  - Lajiharjoittelu yhtenä painopisteenä on tyttöjen ja poikien kanssa samaan aikaan toteutettava lentopallon perustekniikoiden kehittäminen. Lajiharjoitusten toisena painopisteenä toteutetaan ryhmät erillään tehtävää yksilökohtaisempaa teknistä tai taktista taitoharjoittelua. Pyrkimyksenä kehittää lajin puolella pelaajia teknisesti ja taktisesti tasaisesti läpi vuoden.
  - Fysiikkaharjoittelussa kartoitetaan ja tasoitetaan mahdollisia puolieroja sekä lihastasapainoa. Opetellaan liikkeen turvalliset suoritustekniikat ja opitaan käyttämään oikeita lihaksia. Fysiikkaharjoittelussa vaihdetaan harjoitusohjelmia noin 6 viikon välein koko vartalon lihasvoima jokaisessa ohjelmassa huomioon ottaen. Harjoitusten pää- ja apuliikkeiden avulla pyritään voimatasojen systemaattiseen ja turvalliseen kasvattamiseen sekä vartalon kykyyn kestää lajiharjoittelua mahdollisimman vähillä loukkaantumisilla.

Jaksokohtaiset sisällöt

- I jakso: Lähtötason kartoitus. Fysiikkaharjoittelussa 1.luokan opiskelijoilla tutustuminen uuteen fyysiseen harjoitteluun. Lajitaidoissa valitaan pääasiallinen tekninen taito, jota harjoitellaan systemaattisesti useamman eri harjoituksen avulla muutaman viikon ajan, jonka jälkeen siirrytään seuraavaan tekniseen taitoon. Yksilökohtaisissa lajitaidoissa tarkastellaan pelipaikkakohtaisia kehittämisen kohteita. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.
- II jakso: Pelikauden alkaessa sekä fysiikka- että lajiharjoituksissa otetaan huomioon pelikuormitus ja tasoitetaan kuormaa lajin puolella vähemmällä hypyillä aamuisin. Fysiikkaharjoituksissa toteutetaan n. kuuden viikon ohjelmia. Lajin puolella jatketaan I jakson tapaan yhdessä lajin eri teknisten taitojen harjoittelua. Yksilökohtaisissa lajitaidoissa etsitään jokaiselle pelaajalle hyviä tapoja hyödyntää tekniikoissa ja taktiikoissa omia fyysisiä ja teknisiä vahvuuksiaan. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.
- III jakso: Laji- ja fysiikkaharjoittelu jatkuu joulukuun saakka kuten jaksossa II. Joulutauolle luodaan fysiikkaohjelmat henkilökohtaisesti jokaiselle urheilijalle. Kevätkauden alkaessa palautetaan mieliin jo opittuja teknisiä ja taktisia taitoja. Syvennetään jo opittuja taitoja. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.
- IV jakso: Kilpailukauden loppuvaihe. Sovitetaan sekä fyysinen harjoittelu että myös lajiharjoittelu kevään otteluja silmällä pitäen. Pyritään kehittämään urheilijan

ominaisuuksia myös kilpailukauden loppuvaiheessa. Korostetaan erityisesti levon ja lihashuollon merkitystä, sekä tarkkaillaan yhdessä urheilijoiden kanssa kokonaisrasitusta ja tuntemuksia. Osallistetaan ja ohjataan urheilijaa tässä kauden tärkeimmässä vaiheessa tekemään valintoja lajiharjoittelussa yksilöllisesti. Muokataan yksilökohtaista lajiharjoittelua urheilijoiden tarpeiden mukaan. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.

- V jakso: Siirtymäkaudella fysiikassa keskitytään rakenteelliseen tasapainoon ja lajitaidoissa lisätään erilaisten peliälyä kehittävien pienpelien määrää pitäen tekniset harjoitteet harjoittelussa mukana. Luodaan tavoitteet kesäkaudeksi sekä fyysisessä harjoittelussa, että lajiharjoittelussa. Tarkastellaan urheilijoiden kanssa menneen kauden kehittyminen lajissa ja fysiikassa. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.

Normaali viikkorytmi

- Tiistai: Lajitekniikoiden harjoittelua. Tyttöillä ja pojilla samankaltainen lajiharjoitus.
- Keskiviikko: Yksilöllinen lajiharjoitus jaksosta riippuen joko tyttöjen tai poikien ryhmälle. Toinen ryhmä tekee ohjatun fysiikkaharjoituksen.
- Perjantai: Yksilöllinen lajiharjoitus jaksosta riippuen joko tyttöjen tai poikien ryhmälle. Toinen ryhmä tekee ohjatun fysiikkaharjoituksen.

LENTOPALLO, TYTÖT

Yleistä

- Harjoitukset ovat kolmena aamuna viikossa lukuun ottamatta päättöviikkoja.
- Aamuharjoitukset ovat pääosin tiistaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin. Myös maanantaita voidaan käyttää tarvittaessa.
- Normaali viikko sisältää kaksi lajiharjoitusta ja yhden fysiikkaharjoituksen.
- Lajiharjoitukset pidetään Studentian salissa yliopistolla.
- Fysiikkaharjoittelu ja muu oheisharjoittelu tapahtuu pääosin Kuopio-hallissa.

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

- Urheilun ja opiskelun yksilöllinen yhdistäminen. Yhdistäminen toteutetaan jokaisen urheilijan kanssa yhdessä läpikäytyjen tavoitteiden pohjalta. Urheilija oppii itse aikatauluttamaan oman viikko-ohjelmamurongon yhdessä valmentajan kanssa jokaiselle jaksolle.
- Urheilija oppii harjoittelun ohella ottamaan vastuuta myös muilla urheilijalle tärkeillä osa-alueilla (mm. terveet elämäntavat, lepo, ravinto, lihashuolto jne.)
- Lajitaitojen kehittäminen ja monipuolistaminen. Yksilökohtaisten lajitaitojen puutteiden ja vahvuuksien selvittäminen yhdessä urheilijan kanssa. Puutteellisten taitojen parantaminen ja vahvuuksien vahvistaminen.
- Fyysisen harjoittelun tekniikoiden opettelu turvallista harjoittelua varten. Fyysisen pohjan luominen lisääntyvää harjoitusmäärää silmällä pitäen ja tähtäimenä pitkä ura.

Sisältö

- Harjoittelun sisältö jakautuu lajiharjoitteluun ja fyysiseen harjoitteluun:
  - Lajiharjoittelu yhtenä painopisteenä on tyttöjen ja poikien kanssa samaan aikaan toteutettava lentopallon perustekniikoiden kehittäminen. Lajiharjoitusten toisena painopisteenä toteutetaan ryhmät erillään tehtävää yksilökohtaisempaa teknistä tai taktista taitoharjoittelua. Pyrkimyksenä kehittää lajin puolella pelaajia teknisesti ja taktisesti tasaisesti läpi vuoden.
  - Fysiikkaharjoittelussa kartoitetaan ja tasoitetaan mahdollisia puolieroja sekä lihastasapainoa. Opetellaan liikkeiden turvalliset suoritustekniikat ja opitaan käyttämään oikeita lihaksia. Fysiikkaharjoittelussa vaihdetaan harjoitusohjelmia noin 6 viikon välein koko vartalon lihasvoima jokaisessa ohjelmassa huomioon ottaen. Harjoitusten pää- ja apuliikkeiden avulla pyritään voimatasojen systemaattiseen

ja turvalliseen kasvattamiseen sekä vartalon kykyyn kestää lajiharjoittelua mahdollisimman vähillä loukkaantumisilla.

Jaksokohtaiset sisällöt

- I jakso: Lähtötason kartoitus. Fysiikkaharjoittelussa 1.luokan opiskelijoilla tutustuminen uuteen fyysiseen harjoitteluun. Lajitaidoissa valitaan pääasiallinen tekninen taito, jota harjoitellaan systemaattisesti useamman eri harjoituksen avulla muutaman viikon ajan, jonka jälkeen siirrytään seuraavaan tekniseen taitoon. Yksilökohtaisissa lajitaidoissa tarkastellaan pelipaikkakohtaisia kehittämisen kohteita. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.
- II jakso: Pelikauden alkaessa sekä fysiikka- että lajiharjoituksissa otetaan huomioon pelikuormitus ja tasoitetaan kuormaa lajin puolella vähemmällä hypyillä aamuisin. Fysiikkaharjoituksissa toteutetaan n. kuuden viikon ohjelmia. Lajin puolella jatketaan I jakson tapaan yhdessä lajin eri teknisten taitojen harjoittelua. Yksilökohtaisissa lajitaidoissa etsitään jokaiselle pelaajalle hyviä tapoja hyödyntää tekniikoissa ja taktiikoissa omia fyysisiä ja teknisiä vahvuuksiaan. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.
- III jakso: Laji- ja fysiikkaharjoittelu jatkuu joulukuun saakka kuten jaksossa II. Joulutauolle luodaan fysiikkaohjelmat henkilökohtaisesti jokaiselle urheilijalle. Kevätkauden alkaessa palautetaan mieliin jo opittuja teknisiä ja taktisia taitoja. Syvennetään jo opittuja taitoja. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.
- IV jakso: Kilpailukauden loppuvaihe. Sovitetaan sekä fyysinen harjoittelu että myös lajiharjoittelu kevään otteluja silmällä pitäen. Pyritään kehittämään urheilijan ominaisuuksia myös kilpailukauden loppuvaiheessa. Korostetaan erityisesti levon ja lihahuollon merkitystä, sekä tarkkaillaan yhdessä urheilijoiden kanssa kokonaisrasitusta ja tuntemuksia. Osallistetaan ja ohjataan urheilijaa tässä kauden tärkeimmässä vaiheessa tekemään valintoja lajiharjoittelussa yksilöllisesti. Muokataan yksilökohtaista lajiharjoittelua urheilijoiden tarpeiden mukaan. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.
- V jakso: Siirtymäkaudella fysiikassa keskitytään rakenteelliseen tasapainoon ja lajitaidoissa lisätään erilaisten peliälyä kehittävien pienpelien määrää pitäen tekniset harjoitteet harjoittelussa mukana. Luodaan tavoitteet kesäkaudeksi sekä fyysisessä harjoittelussa, että lajiharjoittelussa. Tarkastellaan urheilijoiden kanssa menneen kauden kehittyminen lajissa ja fysiikassa. Jokainen tekee jakson alussa yhdessä valmentajan kanssa jaksoa koskevan viikko-ohjelman, jossa yhdistettynä harjoittelu, koulu, ruokailut ja lepo.

Normaali viikkorytmi

- Tiistai: Lajitekniikoiden harjoittelua. Tytöillä ja pojilla samankaltainen lajiharjoitus.
- Keskiviikko: Yksilöllinen lajiharjoitus jaksosta riippuen joko tyttöjen tai poikien ryhmälle. Toinen ryhmä tekee ohjatun fysiikkaharjoituksen.
- Perjantai: Yksilöllinen lajiharjoitus jaksosta riippuen joko tyttöjen tai poikien ryhmälle. Toinen ryhmä tekee ohjatun fysiikkaharjoituksen.

MAASTOHIHTO

Yleistä

Kokonaisvaltainen kehittyminen

- valmennus ohjaa opiskelijaa hyviin elämänhallinnan taitoihin sekä ymmärrykseen lukio-opintojen jälkeisistä mahdollisuuksista
- urheilun ja opintojen yhdistämistä tukevat urheilukoordinaattorit, opinto-ohjaajat, opettajat, koulun valmentajat, rehtori, seuravalmentajat ja lajiliitot
- yhteistyön kautta urheilijoille tarjotaan mahdollisuus käyttää opintoja ja urheilua tukevia asiantuntijapalveluita, kuten fysioterapiaa, hierontaa, urheilulääkärin ja urheilupsykologin

palveluita sekä ravitsemukseen liittyviä palveluita. Asiantuntijapalvelut painottavat toiminnassaan erityisosaamisalueensa koulutusta ja terveyttä edistävää harjoittelukulttuuria.

Urheiluvalmennuksen laatu ja määrä

- harjoitukset tiistaina, keskiviikkona ja perjantaina
- valmennuksesta vastaavat koulutetut ja ammattitaitoiset valmentajat yhteistyössä mahdollisten henkilökohtaisten valmentajien kanssa
- valmennusryhmä luo laadukkaan ympäristön urheilijan kehittymiselle
- valmennus on ohjattua laji- tai ominaisuusharjoittelua
- urheilulukiovalmennus on osa urheilijan kokonaisharjoittelua ja kokonaisharjoittelun määrän ja laadun tulee vastata kansainväliselle huipulle kehittymisen vaadetta
- urheilulukiolla on toimiva ja aktiivinen yhteistyö lajiliittojen, paikallisten seurojen ja seuravalmentajien kanssa, jossa määritellään oppilaitosvalmennuksen rooli urheilijan kokonaisharjoittelussa
- urheilulukiot laativat yhdessä lajiliittojen kanssa valmennuksen päälinjaukset ja toteuttavat niitä omassa toiminnassaan. Urheilulukiovalmennus ja lajiliiton valmennus toimivat hyvässä yhteistyössä. Urheilulukion valmentajat kuuluvat lajiliittojen valmentajaverkostoon.
- jatkuva valmennusosaamisen lisääminen on osa koulun valmennuksen kehittämistä

Urheilijana kasvaminen

- valmennus tähtää urheilijoiden itseohjautuvuuteen, jotta urheilijoilla on kyky ottaa vastuu omasta harjoittelustaan ja kehitymisestä **luonnos versio 19.1.2021**
- päivittäisessä toiminnassa on huomioitu psyykkisen valmennuksen periaatteet. Ne ilmenevät muun muassa
  - jatkuvana vuorovaikutuksena urheilijoiden ja valmentajien välillä
  - valmentajan tilanneherkkyytenä, jossa valmentaja osaa tunnistaa kriisitilanteet ja ohjata urheilijaa niistä eteenpäin
  - realistisena valmennusohjelmanä, jossa urheilijan itseluottamus ja motivaatio kehittyvät harjoittelun myötä
  - urheilulukion kurssitarjonnassa, josta on valittavissa psyykkiseen kehittymiseen liittyviä opintoja
  - urheilijoiden osallistumisena valmennuksen suunnitteluun ja kehittämiseen
- urheiluvalmennuksen monipuolisuus
- valmennuksen painopisteenä on laji- ja yleistaitavuuden sekä tarvittavien fyysisten ominaisuuksien kehittäminen perustuen terveyttä edistävään valmennuskulttuuriin
- valmentajien monipuolisen osaamisen kehittäminen eri lajien valmentajien yhteistyön kautta

Tavoitteet

- opiskelija kehittyy urheilijana, suorittaa lukio-opinnot ja ylioppilastutkinnon sekä kykenee arvioimaan ja suunnittelemaan jatko-opintomahdollisuuksia.
- opiskelija ymmärtää systemaattisen harjoittelun periaatteet ja sitoutuu määrätietoiseen harjoitteluun. Hänen identiteettinsä urheilijana vahvistuu ja hän kokee urheilun mielekkääksi valinnaksi.

- opiskelijan oma ajattelu ja päätöksentekokyky kehittyvät. Samalla hän kokee kuuluvansa yhteisöön ja osaa hyödyntää lajien välisen yhteistyön tuomaa tietotaitoa.
- opiskelija omaksuu urheilullisen elämäntavan ja oikeat elämänhallinnan taidot, jota kautta hän ymmärtää harjoittelun, levon ja ravinnon merkityksen omassa kehitymisessään.
- opiskelija arvostaa urheilun ideaa reilusta ja sääntöjen mukaisesta kamppailusta.
- valmennus painottaa urheilijan yksilöllistä kehittymistä harjoittelun kaikilla osa-alueilla.
- valmennus luo kannustavan ja kehitysmuotoisen ilmapiirin, jossa opiskelijan intohimo urheiluun kasvaa ja urheilu-ura jatkuu myös urheilulukion jälkeen.
- opiskelijan yhteistyötaidot kehittyvät ja hän kunnioittaa urheilun muita toimijoita. Urheilulukio on osa lajiliittojen valmennusjärjestelmää, jolloin kouluun hakeutuvat lahjakkaat urheilijat ja ammattitaitoiset valmentajat. Järjestelmä pyrkii kehittämään ammattimaisen valmennuksen olosuhteita.
- lajiliitot ja niiden kautta paikallisten seurojen edustajat ymmärtävät lukio-opintojen merkityksen urheilijan elämässä

Kausisuunnittelu OV 1-3(4)

1. jakso

- Oheisharjoittelun perusteet ja lajitekniikoiden hallinta.
- Syksyn voimajakso painottuen lajinomaiseen voimaan.
- Omakohtaiset analyysit ja painotusten suunnittelut.

Tavoite

- Oppia suoritustekniikat eri harjoitteisiin.
- Lajinomaisten nopeusvoima ja lihaskestävyys ominaisuuksien kehittäminen.
- Lajinomaisten nopeus, nopeusvoima ja lihaskestävyysominaisuuksien edelleen kehittäminen yksilöllisten tarpeiden mukaan.

2. jakso

- Kestävyysharjoittelun tehoalueet, tyyppiharjoitukset. Sykemittarin käyttö harjoittelussa.
- Kestävyysharjoittelun ja eri kestävyysominaisuuksien rytmitys ja mittaaminen.
- Kestävyysharjoittelun tehostaminen ja kohdentaminen, tasokontrollit.

Tavoite

- Oppia ymmärtämään kestävyysharjoittelun eri tehoalueet hyödyntäen mattotestiä ja SR-kontrolliharjoituksia
- Oppia toteuttamaan laadukasta kestävyysharjoittelua ja soveltamaan testituloksia harjoittelussa.
- Kestävyysharjoittelun yksilöllistä kohdentamista hyödyntäen erilaiset tasokontrollit.

3. jakso

- Vauhdinjakso, hiihdon koulutekniikoiden jalostaminen lumelle.
- Tekniikoiden soveltaminen ryhmäharjoitteluna kilpailuanalyysit.
- Suorituskykyisyys, kilpailuvahvuuksien tiedostaminen ja väliaikatietojen hallinta.

Tavoite

Luonnosversio 19.1.2021

- Oppia vauhdinjako erilaisiin maastoihin hyödyntäen kisa-analyysejä sekä hyödyntää tarkoituksenmukainen hiihtotekniikka eri maaston kohtiin.
- Kestävyysskunnan edelleen rakentaminen ja tekniikan kehittäminen kilpailuanalyysoien pohjalta.
- Tehoharjoitusten rytmitys ja kilpailutaktiikan luonti.

4. jakso

- Laskutekniikat, hiihtotaitojen tarkistaminen ja tekniikan analysointi.
- Tekniikoiden tiedostaminen ja osaaminen vaihe vaiheelta.

Tavoite

- Laadukkaan harjoittelun ylläpito kisakaudella sekä lajitaitojen edelleen kehittäminen.
- Omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen sekä kehittäminen/parantaminen.

5. jakso

- Kevään voimaharjoittelujakso perusvoimaa painottaen ja yksilöllisyys huomioiden.
- Muut lajit.

Tavoite

- Voimaharjoittelutekniikoiden oppiminen.
- Omien tarpeiden mukainen voimaharjoittelu.

Viikkorytmitys

Ti. Voima, lajivoima, lihaskestävyys

Ke. Nopeus, nopeuskestävyys

Pe. Tehopainotus, kilpailuun valmistava harjoitus

- mahdollistetaan omatoiminen harjoittelu

Luonnosversio 19.1.2021

MÄKIHYPPY

Yleistä

Urheilulukion valmennuksen yleisenä tavoitteena on opettaa urheilijoita määrätietoiseen ja tavoitteelliseen harjoitteluun, sekä edistää valmennukseen liittyvien monipuolisten asioiden vaikutusten ymmärtämistä.

Urheilupainotteisen opiskelun tavoitteena on myös opettaa opiskelijoita suunnittelemaan ja toteuttamaan omaa elämänrytmiään (esim. lepo/harjoittelu, ruokailut, opiskelun/harjoittelun painottuminen, jne.) henkilökohtaisten tarpeiden pohjalta ja näin edistää koulun ja valmennuksen yhtäaikaista hoitamista, sekä yleisesti itsenäistä ajattelua. Tavoitteena on myös opettaa urheilijoita ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja harjoittelustaan.

Tavoitteet

- Valmennuksen tavoitteena on täydentää oman henkilökohtaisen valmentajan laatimaa harjoitusohjelmaa ja mahdollistaa urheilijalle parhaat mahdolliset harjoitusolosuhteet. Lukion valmentaja suunnittelee valmennustuntien sisällöt henkilökohtaisten valmentajien toiveet huomioon ottaen, sekä toimii linkkinä koulun ja vanhempien välillä.
- Mäkihypyn ja yhdistetyn valmennusryhmässä tämä tarkoittaa lukion valmennustuntien painottumista yleistaitavuuden, elimistön yleisen lihaskunnan ja liikkuvuuden sekä

aineenvaihdunnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Tällöin seurojen harjoituksissa voidaan keskittyä lajin kannalta ensisijaisten asioiden kehittämiseen.

Kausisuunnittelu

- Mäkihypyn ja yhdistetyn kilpailukausi painottuu marraskuu-maaliskuu väliseen aikaan, jonka perusteella rakennetaan myös urheilulukion tuntien painotus.
- Elo – lokakuun aikana painottuvat lukioharjoituksissa taito, lihaskunto ja aineenvaihdunta
- Kilpailukauden lähestyessä lokakuussa harjoitukset painottuvat enemmän yleistaitoon ja palauttaviin harjoituksiin. Kevennetyillä harjoituksilla ja monipuolisilla harjoitteilla ylläpidetään mäkihypyssä myös erittäin tärkeää henkistä vireyttä.
- Huhti – toukokuussa harjoittelussa painottuu enemmän peruskunnon kehittäminen ja saavutettujen ominaisuuksien ylläpitäminen, koska tällöin (huhtikuussa) seurojen viikkoharjoituskerrat ovat vähäisiä. Täten lukion valmennustunneilla on varsin tärkeä merkitys, kun valmistaudutaan tulevaan harjoituskauteen.

Viikkorytmi

- Esim. 1 syyskuu
  - Maanantai: ip. Peli 30 min + taito 1h (Kuopio-halli)
  - Tiistai: ap. Laji (mäkiharjoitus Puijo)
  - Keskiviikko: Ap. Peli 45 min + kuntosali 45 min (Kuopio-halli)
  - Torstai: Ip. Laji (mäkiharjoitus Puijo)
  - Perjantai: Ap. tukilihaksisto + liikkuvuus (Kuopio-halli) 1h

Eriyttäminen

Jokaiselle laaditaan tarvittaessa henkilökohtainen harjoitusohjelma yhdessä henkilökohtaisen valmentajan kanssa oman tason mukaan. Tehdään lähtötasotestit jokaiselle urheilijalle aina lukuvuoden alussa ja testataan säännöllisesti. Yhdistetyn urheilijat harjoittelevat myös yhdessä hiihtäjien kanssa.

Luonnosversio 19.1.2021

Lajin erityispiirteet

Lajiharjoituksissa säällä on aika ratkaiseva merkitys, mistä johtuen joudumme usein soveltamaan viikkorytmitystä ja myös muuttamaan harjoitusten sisältöä.

SALIBANDY

Yleistä:

Pohjois-Savon Urheiluakatemian salibandyvalmennus järjestetään yhteistyössä Salibandyseura Welhojen kanssa. Harjoittelun päävastuussa on Welhojen valmennuspäällikkö Mikko Tiihonen. Harjoituksia järjestetään lukuvuoden aikana tiistaisen, keskiviikkoisin ja perjantaisin pl. koulujen loma-aika ja koeviikot.

Pääharjoituspaikkana toimii Kuopiohalli ja muita mahdollisia harjoittelupaikkoja ovat Kotkankallion väestönsuoja, Niiralan uimahalli.

Tavoitteet:

- Yksilö oppii yhdistämään urheilun ja opiskelun.
- Yksilö oppii itse ottamaan vastuuta kokonaisvaltaisesta kehittymisestään urheilijana.
- Aamuharjoittelu tukee seurassa tapahtuvaa joukkueharjoittelua ja on rytmitetty oikein.

Sisällöt:

- Henkinen valmennus:
  - Saadaan yksilö ymmärtämään se etuoikeus, joka hänellä on akatemiaurheilijana.
  - Yksilölliset keskustelut tavoite-asettelusta ja siitä kuinka niitä kohti edetään.

- Taito- ja fyysinen valmennus:
  - Havainnointi, ennakointi.
  - Loukkaantumisia ennaltaehkäisevä oheisharjoittelu. (Polven alueen tukiharjoitteet, lantion ja keskivartalon syvien tukilihasten harjoittelu. Palauttava- ja liikkuvuusharjoittelu.)
  - Nopeus, nopeusvoima ja voima (taidon kautta)
- Lajiharjoittelu:
  - Pelaamisen perusvalmiudet. Painopisteenä pallonkäsittelytaidot ja maalinteko.
  - Pelin opettaminen. Painopiste hyökkäyspelissä, tilan käyttäminen ja tukipelaaminen.
  - Maalivahtien perusvalmiudet ja toimiminen osana viisikkoa.

Jaksot:

- 1. jakso
  - Kilpailuun valmistava kausi.
  - Nopeus, pelaamisen perusvalmiudet, maalinteko
- 2.-3. jaksot
  - Kilpailukausi.
  - Voima, pelaamisen perusvalmiudet, tilankäyttäminen, havainnointi
- 4. jakso
  - Kilpailukausi huipentuu.
  - Nopeus, pelaamisen perusvalmiudet, tukipelaaminen, ennakointi
- 5. jakso
  - Ylimenokausi, fyysisten ominaisuuksien kehittäminen.
  - Voima

Yleinen viikkorytmi:

Luonnosversio 19.1.2021

- ti: laji
- ke: oheisharjoittelu + laji
- pe: oheisharjoittelu (yksilölliset ohjelmat, joukkueiden otteluohjelmat huomioiden)
- 5. jaksolla yksilöllisemmät ohjelmat.

SUUNNISTUS

Yleistä

- urheilulukion suunnistusvalmennus on 3-4 vuoden jakso urheilijan elämässä
- viikkotasolla käytettävissä on n. 6 viikkotuntia
- luonteenomaista tälle ajanjaksolle on
  - o harjoittelumäärän ja tehon kasvaminen vuosittain
  - o suunnistustekniikan ja - taidon kehittyminen
  - o suunnistusajattelun kehittyminen juoksuvauhdin mukana
  - o aineenvaihdunnan perustan kehittyminen
  - o perus- ja lajivoiman kehittyminen
  - o liikkuvuuden ja ketteryuden ylläpitäminen ja kehittäminen
  - o harjoittelu uusissa maastoissa ajantasaisilla kartoilla
- koulun lukuvuoteen sisältyy syksyn kilpailukausi, ylimenokausi, peruskuntokausi (marras-maaliskuu), kilpailukauteen valmistava kausi (huhtikuu) ja osa kevään kilpailukaudesta (toukokuu)

Tavoitteet

- kouluvalmennuksen tavoitteena on valmennettavien suunnistussuorituksen kehittyminen kokonaisvaltaisesti
- oman suunnistusajattelun kehittämisen tukeminen
- tavoitteellisen fysiikkaharjoittelun toteuttaminen oman valmentajan ohjauksessa, jota koulun harjoitukset tukevat
- Keskustelu urheilijan ja tämän oman valmentajan kanssa (esim. suunnistusajattelun kehittämiskohteet, suorituksen hallinta, psykologin palveluiden hyödyntäminen)
- suunnistajan oman henkilökohtaisen ajattelun ja oman suorituksen analysoinnin ja sen sanallistamisen kehittäminen

Valmennuksen jaksokohtaiset tavoitteet:

Jakso 1:

- syksyn kilpailukausi menossa
- tehdään kilpailuihin valmistavia suunnistusharjoituksia
- palauttava harjoittelu, tukiominaisuudet

Jakso 2:

- Ylimenokausi/Peruskuntokausi 1
- Suunnistetaan mahdollisimman haastavia ja monipuolisia suunnistusharjoituksia keliolosuhteet huomioon ottaen
- Tehdään liikkuvuus ja lajivoimaharjoitteita

Jakso 3:

- Peruskuntokausi
- Suunnistetaan mahdollisuuksien mukaan maastossa, mutta pääasiassa korttelissa
- Hiihtoa, juoksua, tukiharjoitteita sisätiloissa

Jakso 4:

- Peruskuntokausi/ Kilpailukauteen valmistautuminen
- Suunnistetaan mahdollisuuksien mukaan maastossa, mutta pääasiassa korttelissa
- Hiihtoa, juoksua, tukiharjoitteita sisätiloissa
- Viikonloppu-/päiväleirit keliolosuhteiden mukaan

Jakso 5:

- Kilpailukauteen valmistautuminen/kilpailukausi
- Vauhdikkaat suunnistusharjoitukset
- Sulan maan leirit, joissa kisavauhtiset suunnistussuoritukset tärkeässä roolissa
- Tukiharjoitteet

Lajin erityispiirteet:

- Jokaisella urheilijalla on oma valmentaja, jonka kanssa yhteistyössä akatemiavalmentaja toimii
- Urheilija päättää oman valmentajansa kanssa jaksojen painopistealueista ja urheilulukion valmennuksen tehtävänä on tukea tätä harjoittelua
- Urheilulukion valmennuksen tehtävä on antaa palautetta urheilijalle ja hänen valmentajalleen kehityskohteista ja edistymisestä
- Suunnistajalla pitää olla kanttia tehdä omat ratkaisut niin harjoittelussa kuin haastavissa kilpailutilanteissakin

TELINEVOIMISTELU

Yleistä

- Lukion alkaessa urheilija siirtyy kilpailemaan naisten sarjaan, jolloin vaatimukset kasvavat Lukioikäisenä voimistelija on 16-19v, eli tyypillisesti "huippuiässä" telinevoimistelussa
- Aamutreenejä kolme kertaa viikossa, joista 2x viikossa pelkät lukiolaiset ja 1x viikossa yhdessä yläkoulun kanssa
- Luonteenomaista ko ajanjaksolle on
- Harjoittelumäärän nosto voimistelijoille tyypilliseen maksimiin eli noin 20-25 h/vk
- Huippu-urheilijan asenteen omaksuminen: "urheilija 24/7"
- Voimistelijan oma vahva osallistuminen oman tekemisen analysointiin, tavoitteenasetteluun jne à keskusteleva valmennuskulttuuri
- Voimistelija opettelee seuraamaan kokonaiskuormitusta ja palautumista
- Suorituksen optimointi psyykkisen valmennuksen keinoin
- FIG-vaatimuksilla kilpailtaessa vaadittavien kokoonpanovaatimusten harjoittelu, vaativat paljon aikaa ja toistoja
- Koulun lukuvuoteen sisältyy urheilijalla syksyisin kilpailuihin valmistava kausi ja kilpailukausi, marras-tammikuussa peruskuntokausi 2 ja keväällä kilpailuihin valmistava kausi ja pääkisakausi (SM-kilpailut, Voimisteluliiton mestrauskilpailut, katsastukset ja näytöt ym)

Tavoitteet

- Kouluvalmennuksen tavoitteena on valmennettavien ominaisuuksien ja lajitaitojen kehittäminen, kunkin urheilijan yksilöllisen tarpeen mukaisesti
- Käytännössä urheilulukiolaisilla aamuvalmennuksia pitää pääsääntöisesti sama valmentaja, joka valmentaa myös iltaisin seuraharjoituksissa, joten aamuharjoitukset suunnitellaan luontevaksi osaksi harjoitusohjelmaa
- Aamuharjoituksissa painopisteenä kunkin urheilijan omat kehityskohteet, hyödyntäen parempia olosuhteita kuin seuraharjoituksissa (rauhallisempi ympäristö, enemmän tilaa, mahdollisuus käyttää kaikkia telineitä)
- Aamuharjoituksissa painottuvat erityistä keskittymistä vaativat haastavat liikkeet
- Kehitetään fyysisiä ominaisuuksia, erityisesti jokaisen voimistelijan omaa heikkoutta (voima, liikkuvuus)

- Tehdään huoltavaa harjoittelua sekä koko ryhmän että henkilökohtaisen suunnitelman mukaan

Sisällöt (mitä harjoitellaan)

- I jakso
  - o Kilpailusarjojen liikkeiden hiominen, alkuverryttelyissä lajinomaista voimaa + aktivoinnit
- II jakso
  - o Kilpailusarjat, puolisarjat, sarjojen heikoimmat osat, alkuverryttelyissä lajinomaista voimaa + aktivoinnit
- III jakso
  - o Voima, liikkuvuus, uudet liikkeet
- IV jakso
  - o Kilpailusarjojen liikkeiden hiominen, alkuverryttelyissä lajinomaista voimaa + aktivoinnit
- V jakso
  - o Kilpailusarjat, puolisarjat, sarjojen heikommat osat, alkuverryttelyissä lajinomaista voimaa + aktivoinnit

Lajin erityispiirteet

- Jokaisella urheilijalla henkilökohtaiset tavoitteet ja oman tason mukainen kilpailuluokka, joiden mukaan harjoitussisältö suunnitellaan

Luonnosversio 19.1.2021

- Viikkorytmi määräytyy seuraharjoitusten mukaan, aamuharjoittelulla tärkeä rooli tukemassa ja täydentämässä seuraharjoittelua
- Pienehkössä ryhmässä urheilijoilla mahdollisuus saada enemmän huomiota ja palautetta ja suoritusten analysointi yhdessä urheilijoiden kanssa korostuu
- Painotus aamuharjoittelussa määrän sijaan laadussa, keskittymisessä, hyvässä vireystilassa ja uudet asiat on helpompi oppia aluksi rauhallisessa ympäristössä aamuharjoituksissa ja siirtää myöhemmin seuraharjoitteluun

UINTI

Yleistä

Aamuvalmennustunnit ovat kolme kertaa viikossa tiistai, keskiviikko ja perjantai aamuisin. Harjoituksista kaksi on allasharjoituksia ja yksi on oheisharjoitus. Tunnit ovat suunniteltu täydentämään oppilaiden vuosittaista valmennussuunnitelmaa. Uintivalmennusryhmä muodostuu kilpauimareista, vesipalloilijoista, taitouimareista ja triathlonisteista. Harjoittelussa huomioidaan ajoittain lajivaatimukset, muutoin harjoitteet suunnitellaan kehittämään kaikkia lajiryhmiä. Lähempänä kauden päätapahtumia lajinomaisuus lisääntyy harjoittelussa ja tässä hyödynnetään myös lajivalmennusta. Lisäksi yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan myös muiden lajiryhmien kanssa (esim. triathlon juoksu). Koulun ja lajivalmentajan kanssa yhteistyössä tavoitellaan hyvää opiskelua ja urheilutulosta. Akatemian asiantuntia palveluita hyödynnetään tarpeiden mukaan. Testaaminen omien lajiryhmien mukana päivittäisessä harjoittelussa.

Tavoitteet

Valmennuksen tavoitteena on olla osa henkilökohtaista valmennusohjelmaa ja tukea lajivalmennusta. Aamuharjoituksista pyritään rakentamaan kokonaisuuksia, jotka palvelisivat parhaalla mahdollisilla tavalla urheilijoiden kehitystä yksilöllisyys huomioiden. Siirtymäkausilla tehdään yhteistyötä muiden lajiryhmien kanssa mahdollisuuksien mukaan. Akatemian

asiantuntijoiden käyttäminen lajiryhmänä tarpeen mukaan ja yksilön tasolla ohjaaminen asiantuntijan luokse tilanteen sitä vaatiessa. Urheilijoiden tulee tietää mitä palveluita akatemia tarjoaa ja kuinka näitä palveluita voi käyttää. Osallistuminen/osallistumisen tukeminen akatemian tarjoamille verkkojaksoille. Valmennuksessa olevaa oppilasta kehitetään/tuetaan kohti urheilullista elämää, vastuun kanton opiskelusta ja itsenäisyyteen.

Kausisuunnittelu

Kausisuunnittelu aamuharjoittelussa mukailee uinnin kausisuunnittelua kuitenkin niin, että lajiharjoittelua lisätään lajien tarpeiden mukaan kauden pääkilpailuiden lähestyessä. Aamuharjoittelusta pääsääntöisesti toinen allas on aina taitoharjoitus, josta kaikki lajiryhmät hyötyvät ja toinen allas ja kuiva taas enemmän kauden painopisteen mukaisia.

Kilpauinnin kilpailukaudet painottuvat marras-joulukuuhun ja kesään. Syyskauden pääkilpailut ovat marras-joulukuussa ikäluokasta riippuen. Kevätkauden pääkilpailut ajoittuvat kesä-heinäkuuhun. Lisäksi maaliskuussa on kilpailemiseen painottuva jakso. Uinnissa huomioitava, että kilpailuita käytännössä elokuusta kesäkuuhun. Vesipallon kilpailukausi on lokakuusta toukokuuhun. Taitouinnin kilpailujaksot ovat samat kuin kilpauimareilla. Triathlonin kilpailukausi on kesällä. Kilpailujaksot ovat jaksosuunnitteluun vaikuttava tekijä.

Kilpauinnin puolella syyskausi jakautuu 3 sykliin ja kevätkausi 3-4 sykliin. Näiden syklien sisällä tavoitteena rakentamaan ominaisuuksia niin että kilpailullinen taso säilyy kauden aikana hyvällä tasolla. Syklit painopisteet muuttuvat kauden edetessä. Kaikki jaksot sisältävät kuitenkin myös kilpailuvauhtista tekemistä.

- I jakso (12.8-1.10)
  - Sykli 1
  - Peruskestävyys ja taidolliset perusominaisuudet. Nopeuden huomioiminen
  - Oheisharjoittelu ulkona.
- II jakso (2.10-1.12)
  - Sykli 2-3
  - Alkujakson aikana ominaisuuksien rakentamista kilpailukautta silmällä pitäen (Kilpailukausi jakson lopussa).
- III jakso (2.12-8.2)
  - Sykli 3-4
  - Kilpailukausi jakson alku, siirtymäjakson jälkeen valmistautuminen kohti kevättä alkaa. Syyskauden pääkilpailut.
  - Lajinomaiset harjoitukset, kilpailuominaisuudet. Oheisharjoitus terävyyttä hakeva tai huoltava. Siirtymäjakson jälkeen määrällisesti paljon harjoittelua, perusominaisuudet. Nopeuden huomioiminen.
- IV jakso (9.2-9.4):
  - Sykli 4-5
  - Pääpaino kovatehoisissa harjoituksissa. Loppujaksossa haetaan kilpailullisia ominaisuuksia esiin.
- V jakso (12.4-
  - Sykli 5-6
  - Pääpaino pitkän radan harjoittelussa. Alkujaksosta kestävyys ominaisuudet ja loppu jaksosta kovan vauhdin kestämistä pitkällä radalla.

Luonnosversio 19.1.2021

YLEISURHEILU

Yleistä

- urheilulukion yleisurheiluvalmennus käsittää 3-4 vuoden aikajakson urheilijan urheilu-urasta
- kouluvalmennukseen käytettävä aika on kolme 75 minuutin mittaista aamuharjoitusta viikossa

- luonteenomaista tälle ajanjaksolle urheilijan uralla on
  - harjoittelumäärän ja tehon kasvaminen vuosittain
  - lajitaitojen ja tekniikan voimakas kehittäminen
  - aineenvaihdunnan perustan kehittäminen (tai ainakin ylläpitäminen)
  - perus- ja lajivoiman vuosittainen kehittyminen
  - oman kehon ”tuntemisen” oppiminen – ylikuormituksen tunnistaminen
  - huippu-urheilija asenteen omaksuminen
  - päämäärätietoisien ohjelmoidun valmentautumisen omaksuminen
- koulun lukuvuoteen sisältyy urheilijan kesäkilpailukauden loppuosa, ylimenokausi, peruskuntokausi I (syksy), hallikilpailukausi, peruskuntokausi II (kevät) ja osa kilpailukauteen valmistavasta kaudesta (huhti-toukokuu)

Tavoitteet

- kouluvalmennuksen tavoitteena on valmennettavien ominaisuuksien ja lajitaitojen kehittäminen, kunkin urheilijan yksilöllisen tarpeen mukaisesti
- kouluvalmennus toimii urheilija-/valmentajaparin valmennustyön tukena
- perusteet valmennustuntien sisällölle saadaan vuosittain urheilija-/ valmentajaparien kanssa tehtävän yhteistyön pohjalta
- urheilijan valmennuksen kokonaisuohjelmoinnista vastaa urheilijan henkilökohtainen valmentaja

Jaksokohtaiset sisällöt (painotusalueet) pääpiirtein

- I jakso
  - o palauttava/kilpailuun valmistava harjoittelu, pallopelit, monipuolinen taitoharjoittelu ja tulevan harjoitusvuoden suunnittelu yhdessä urheilija-/valmentajaparien kanssa
- II jakso
  - o lihaskestävyys, liikkuvuus, koordinaatio, tekniikka ja peruskestävyys
- III jakso
  - o voima, lajivoima, nopeus, koordinaatio, tekniikka, lajinomainen kestävyys
- IV jakso
  - o hallikilpailukausi, palauttava harjoittelu, peruskestävyys, lajivoima ja -tekniikka
- V jakso
  - o liikkuvuus, lajitekniikka, lajivoima, lajinomainen nopeus, palauttava harjoittelu
  - viikkorytmytys käydään yhdessä läpi ryhmän urheilijoiden kanssa

Lajin erityispiirteet

- jokaisella urheilijalla on henkilökohtainen valmennussuunnitelma
- aamuharjoittelun toteutumisesta vastaa lajiryhmävalmentaja, muusta harjoittelusta henkilökohtainen valmentaja
- urheilulukion valmennuksen tehtävänä on urheilijan kokonaisvaltainen kehittyminen
- lukion valmentajan tehtävänä on mahdollisuuksien mukaan antaa palautetta urheilija-/valmentajaparille urheilijan kehittymisestä ja havaitsemistaan puutteista sekä ongelmista

YLEISVALMENNUS

Yleistä:

Kuopion klassillisessa urheilulukiossa opiskelee urheilijoita, joiden lajissa ei ole omaa ryhmävalmentajaa. Nämä urheilijat edustavat kaikkia niitä lajeja, joissa on valtakunnallinen lajiliitto

ja kilpailutoimintaan kuuluu vähintäänkin vuosittaiset maan mestaruuskilpailut. Ryhmän suuresta heterogeenisyydestä johtuen kilpailu- ja harjoittelukaudet vaihtelevat ryhmän sisällä suuresti.

Kouluvalmennuksen rooli sisällöllisesti on monipuolisen oheisharjoittelun kautta perusominaisuuksien ja urheilijan puutteiden kehittämisessä. Lajikohtaisten tekniikoiden ja taktiikoiden kehittäminen jää täten seuravalmennuksen tehtäväksi. Siltä osin Kuopion klassillisessa lukiossa yksilölajien ryhmän vuosisuunnitelma noudattaa yleisesti Suomen urheiluoppilaitosten ns. yleisvalmennuksen linjauksia.

Johtuen lajien erilaisuudesta koulun valmennusohjelma ei voi yleisellä tasolla huomioida eri lajien kilpailu- ja harjoituskausia. Eri lajien urheilijat harjoittelevat yhteisessä ryhmässä yhtenevän valmennusohjelman mukaan. Koulun valmennusohjelma keskittyykin perusasioiden kehittämiseen läpi kouluvuoden. Urheilijoiden tärkeimmät kilpailut huomioidaan ohjelmassa urheilijakohtaisina sovelluksina, joista aina sovitaan etukäteen ryhmän valmentajan ja urheilijan välisissä keskusteluissa. Koulun ohjelma pyrkii huomioimaan mahdollisimman hyvin urheilijoiden ja heidän lajivalmentajiensa toiveet. Sopimuksen mukaan urheilijalla on mahdollisuus hyödyntää koulun harjoitusaikoja myös oman lajinsa harjoitteluun. Tällöin urheilijan on osoitettava oma valmentaja, joka valvoo harjoituksia tai hänellä tulee itsellään olla riittävä kokemus ja tietämys itsenäisestä harjoittelusta. Ensimmäisenä lukiovuotena pyritään mahdollisemman paljon noudattamaan koulun omaa valmennusohjelmaa ja osallistumaan aamuisiin koulun valmennustunteihin.

Yksilöllisen valmennuksen tavoitteet

- Kehittää yleisvalmiuksia ja ominaisuuksia tehokkaampiin suorituksiin omassa lajissa
- Oppia säännölliseen ja laadukkaaseen harjoitteluun
- Kehittää kaikessa urheilussa tarvittavia liiketaitoja sekä fyysisiä ominaisuuksia
- Luoda pohjia ja valmiuksia vuosittain lisääntyville harjoitusmäärille (kestävyys, lihaskunto yms.)
- Oppia toimimaan ryhmässä ja arvostamaan muiden lajien urheilijoita
- Oppia ymmärtämään, mitä omassa lajissa edistymisen huipputasolle vaaditaan
- Oppia harjoittelun rytmittämisen ja harjoitusten räsitusasteiden vaihtelun merkitys
- Tuoda monipuolisella yleisharjoittelulla virikkeitä ja ideoita oman lajin harjoitteluun
- Palauttavan ja huoltavan harjoittelun merkityksen ymmärtäminen
- Oppia ymmärtämään omaa kehoaan ja harjoittelun vaikutuksia omaan suorituskyykyyn
- Testien hyödyntäminen harjoittelun seurannassa ja suunnittelussa

Sisällöt

Vuosikohtaiset painotusalueet jakautuvat niin, että

- 1. vuosikurssilla keskitytään kouluvalmennukseen ja lisääntyneeseen harjoittelumäärään totutteluun ja perustekniikoiden oppimiseen.
- 2. vuosikurssilla painopisteenä on harjoitusmäärien kasvattaminen, oman lajin vaatimusten hahmottaminen ja niiden huomioiminen omassa harjoittelussa.
- 3. – 4. vuosikurssilla keskitytään harjoitusmäärien ja intensiteetin kasvattamiseen, vastuun ottaminen omasta harjoittelusta ja oman lajiharjoittelun lisäämiseen.

Valmennus perustuu mahdollisimman monipuoliseen harjoitteluun. Harjoittelun viikkorytmi ohjelmoidaan niin, että yksi harjoitus kehittää puhtaasti jakson painotusalueen mukaista tavoitetta, yksi harjoitus kehittää tavoitetta taidon kautta ja yksi harjoitus on kehoa huoltava ja kuormitukseltaan kevyempi harjoitus.

Jaksokohtaiset sisällöt:

- 1. jakso: painotus liiketaidot, voimaharjoittelun perustekniikat, loikka- ja hyppytekniikat, juoksutekniikka, keskivartalon tuki ja voima, polven ja lantion hallinta
- 2. jakso: voimaharjoittelu (perustekniikat jatkuvat), aerobinen kestävyys ja anaerobinen kynnys, keskivartalon tuki ja voima, polven ja lantion hallinta
- 3. jakso: voimakestävyys ja perusvoima, liiketaitoharjoittelu, koordinaatio, keskivartalon tuki ja voima, polven ja lantion hallinta

- 4. jakso: voimakestävyys, perusvoima, nopeus, kimmoisuus, ketteryys, keskivartalon tuki ja voima, polven ja lantion hallinta
- 5. aerobinen kestävyys ja anaerobinen kynnys, lihaskestävyys, koordinaatio ja kehonhallinta, keskivartalon tuki ja voima, polven ja lantion hallinta

Tavoitteet

Valmennuksen toteuttamisesta vastaavat osaavat ja koulutetut valmentajat ja heidän tukena toimivat asiantuntijat. Valmentajien ja asiantuntijoiden työnjako ja vastuut ovat yhdessä sovittuja ja lajivalmennuksessa noudatetaan lajiliiton antamia linjauksia. Toiminta on valmentajajohtoista.

- Opiskelija kehittyy urheilijana lukion aikana.
- Valmennus tukee urheilijan yksilöllistä kehittymistä harjoittelun kaikilla osa-alueilla.
- Opiskelija ymmärtää systemaattisen harjoittelun periaatteet ja sitoutuu määrätietoiseen harjoitteluun.
- Hänen identiteettinsä urheilijana vahvistuu ja hän kokee urheilun mielekkääksi valinnaksi.
- Opiskelija omaksuu urheilullisen elämäntavan ja oikeat elämänhallinnan taidot, jota kautta hän ymmärtää harjoittelun, levon ja ravinnon merkityksen omassa kehitymisessään.
- Opiskelijan oma ajattelu ja päätöksentekokyky kehittyvät. Samalla hän kokee kuuluvansa yhteisöön ja osaa hyödyntää lajien välisen yhteistyön tuomaa tietotaitoa.
- Opiskelija omaksuu urheilun eettiset ohjeet ja toimintatavat ja hän oppii kunnioittamaan urheilun muita toimijoita.
- Valmennus luo kannustavan ja kehitysmuotoisen ilmapiirin, jossa opiskelijan intohimo urheiluun kasvaa ja luodaan perusta huippu-urheilijan uralle.

Osaamisen arviointi

Urheiluvalmennuksen arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Urheiluvalmennuksen opinnot ovat valinnaisia opintoja ja ne arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty.

Vaikka urheiluvalmennuksesta ei anneta numeroarvosanaa, on tärkeää, että opiskelija saa jatkuvaa palautetta omasta edistymisestään ja kehitymisestään. Lisäksi opiskelijan tulee oppia arvioimaan itse suorituksiaan. Tässä työvälineenä voidaan käyttää esimerkiksi harjoituspäiväkirjaa. Palaute sekä itse- että vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään asetettujen tavoitteiden suuntaisesti.

Arvioinnissa voidaan hyödyntää erilaisia arviointimuotoja kuten itsearviointia, arviointikeskusteluja, observointia, vertaisarviointia sekä erilaisia teknisiä sovelluksia esimerkiksi älylaitteita ja videoanalyysijä.

Valmennuskurssien arvioinnissa huomioidaan seuraavia asioita

- opiskelijaa ohjataan arvioimaan säännöllisesti edistymistään asetetuissa tavoitteissa. Näitä tavoitteita ovat muun muassa
  - laji- ja yleistaidoissa kehittyminen
  - fyysisissä ominaisuuksissa kehittyminen
  - psyykkisissä taidoissa kehittyminen
  - ryhmässä toimiminen ja yhteistyötaidot
  - urheilullinen elämäntapa
  - aktiivisuus ja motivaatio urheiluvalmennukseen osallistumisessa
  - henkilökohtaisen opiskelu- ja valmennussuunnitelman toteuttaminen

- yksilöllisyys
  - jokaista opiskelijaa ja hänen kehittymistään arvioidaan yksilönä
  - jokainen opiskelija kasvaa ymmärtämään oman suorituksensa arvioinnin merkityksen
  - arviointi perustuu tehtyihin havaintoihin ja mittauksiin suhteessa urheilulukiotoiminnalle asetettuihin tavoitteisiin

Laaja-alainen osaaminen urheiluvalmennuksessa

Urheiluvalmennus toimii osana lukiokoulutuksen laaja-alaista eheyttävää tehtävää. Valmennuksen tavoitteet, sisällöt sekä arviointi tukevat lukiolaisen kokonaisvaltaista kehittymistä ja oppimista. Urheilun kautta lukiolainen oppii hallitsemaan arkea kokonaisuutena ja kasvaa vuorovaikutteisessa ja eettisyyttä korostavassa ympäristössä. Opinnoissa ja urheilussa menestymiseen vaaditaan taitoja, jotka nuoret oppivat sekä urheilun että opiskelun avulla. Yhdessä tekemistä ja toiset huomioon ottamista korostetaan tavoitteisiin pääsyn varmistamiseksi. Urheilijoita kannustetaan suvaitsevaisuuteen, kansainvälisyyteen sekä omasta itsestä ja luonnosta huolehtimiseen. Urheilulukiossa kannustetaan nuoria osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja siihen, että he rohkaistuvat vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin ja kykenevät siihen toiset huomioon ottavalla tavalla. Urheilulukioiden urheiluvalmennus huomioi nuoren kasvun ja kehityksen siten, että hänellä on lukion jälkeen hyvä mahdollisuus edetä omien taipumustensa suunnassa sekä urheilussa, koulutuksen saralla että työelämässä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Terve lukiolainen kykenee kehittämään itseään ja huolehtimaan ympäristöstään. Urheiluvalmennuksen avulla nuoria autetaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja parantamaan kehitettäviä piirteitä sekä arvioimaan omaa hyvinvointiaan ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Urheilu tukee nuoren identiteettiä ja hyvinvointia. Urheiluvalmennuksen tavoitteet asetetaan yhdessä lukiolaisen kanssa siten, että se tukee lukiolaisen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja henkilökohtaisia tavoitteita. Hyvinvointiosaamista tuetaan useiden oppiaineiden avulla. Urheiluvalmennus toimii koordinoitusti yhteistyössä mm. terveystiedon, liikunnan ja psykologian oppiaineiden kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Urheiluvalmennuksella pyritään auttamaan lukiolaista toimimaan yhdessä toisten kanssa. Henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää aina yhteistyötä toisten opiskelijoiden, opettajien ja valmentajien kanssa. On tärkeää, että lukiolainen osaa viestiä omista tarpeistaan ja tavoitteistaan selvästi ja kokonaisvaltaisesti. Urheilulukiossa korostetaan nuoren elämän tilanteen ymmärrystä sekä valmennuksessa että opiskelussa. Valmennuksen avulla nuorta autetaan kasvamaan empatiaa korostavassa ympäristössä, jolloin hänen tunne- ja yhteistyötaitot kehittyvät.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy pitkän ajan kuluessa, joten urheilulukio pyrkii useiden oppiaineiden yhteistyöllä tarjoamaan opiskelijalle työkaluja omien vuorovaikutustaitojen kehittämiseksi. Yhteistyötä tehdään mm. äidinkielen, liikunnan, terveystiedon, uskonnon, filosofian ja vieraiden kielten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Urheilun vaatimukset muuttuvat nopeasti samoin kuin ympäröivä yhteiskuntakin. Urheilulukiolaiselle on tärkeää pystyä seuraamaan muutoksia ja reagoimaan niihin nopeasti. Tämä edellyttää kykyä kriittiseen pohdiskeluun ja asioiden jatkuvaan oppimiseen. Urheiluvalmennus tukee nuorta löytämään itselle sopivat oppimistavat. Henkilökohtainen

uteliaisuus uutta kohtaan auttaa ylläpitämään ja parantamaan motivaatiota. Urheilutavoitteiden saavuttaminen edellyttää usein luovia ratkaisuja, joten urheilulukiossa kannustetaan nuorta kyseenalaistamaan jo vakiintuneita toimintamalleja. Valmennuksessa apuna käytettävät teknologiat tuovat arkeen tieteellistä ja tutkimuksellista näkökulmaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Urheilulukiolainen saa laajan ymmärryksen yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta. Hänestä kasvaa aktiivinen ja rohkea vaikuttaja, joka käyttää mahdollisuuksiaan yhteisen hyvän toteuttamiseksi. Hän kykenee keskustelemaan ja perustelemaan omia mielipiteitään tilanteissa, joissa demokraattiset arvot ovat tärkeitä. Urheilun kautta hän omaksuu yrittäjähenkisen asenteen, joka kasvattaa aloitteellisuutta ja vastuunkantamista. Sivistyksen laaja ymmärrys auttaa nuorta tekemään oikeudenmukaisia valintoja ja puolustamaan tarvittaessa heikompiaan. Muuttuvassa maailmassa urheilulukiolainen säilyttää kykynsä reagoida uusiin tarpeisiin ja pystyy mukautumaan työelämän muutoksiin niin urheilussa kuin muilla työelämän alueilla. Useat oppiaineet tukevat urheilulukiolaisen yhteiskunnallista osaamista ja urheiluvalmennus tukee toiminnallaan mm. yhteiskuntaopin, terveystiedon, uskonnon ja historia oppiaineiden tavoitteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Urheilun eettiset periaatteet ohjaavat urheilulukioden toimintaa niin urheiluvalmennuksessa kuin muussa koulutuksessa. Urheilulukiot kantavat vastuunsa mm. antidoping-koulutuksesta ja -toiminnasta, reilun pelin sääntöihin ohjaamisessa sekä arvoista kumpuavasta kokonaisvaltaisesta urheilijakasvatuksesta. Urheiluvalmennus ottaa huomioon sen, että nuorten mahdollisuudet toimia yhteiskunnan jäseninä säilyvät ja kehittyvät. Suomalaisen huippu-urheilun valinta on tukea nuoria omissa tavoitteissaan ja mahdollistaa menestyminen myös muussakin kuin urheilussa. Lukiokoulutuksessa pyritään edistämään nuoren ymmärrystä siitä, että hän on osa suurempaa kokonaisuutta ja hänen valintansa sekä toimensa vaikuttavat ympäristön hyvinvointiin. Urheiluvalmennuksella pyritään ohjaamaan nuoria valitsemaan kulutustottumuksia, jotka säästävät ympäristöä ja ehkäisevät ilmastonmuutosta. Oppiaineyhteistyötä tehdään mm. biologian, filosofian, liikunnan, maantiedon, terveystiedon, yhteiskuntaopin ja uskonnon oppiaineiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kilpa- ja varsinkin huippu-urheilu on kansainvälistä toimintaa. Tapahtumiin osallistuminen ja valmistautuminen edellyttävät nuorilta toimimista eri kulttuureissa ja ymmärrystä toisten maiden tavoista ja käytänteistä sekä suvaitsevaisuutta. Kielten osaaminen korostuu tilanteissa, joissa valmentajalla ei ole aina mahdollista olla mukana. Urheilulukiolaiselle on tärkeää kyetä kommunikoidaan vierailta kielillä ja pystyä kertomaan oman maansa kulttuurista ja historiasta kansainvälisissä tapaamisissa. Urheilulukio valmistaa nuorta toimimaan tilanteissa, joissa hän edustaa maataan eri tapahtumissa ja eri median välityksellä. Urheilulukiolainen kykenee hyödyntämään eri teknologisia ratkaisuja kaksoisuransa toteuttamiseksi niin kotimaassa kuin ulkomailla. Urheiluvalmennus tekee yhteistyötä lukion muiden oppiaineiden osalta mm. historiassa, vieraissa kielissä ja maantiedossa sekä teknologia kasvatuksessa.

Opintojaksot

7.22.1. Urheiluvalmennus 1, 2 op (LIV1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.2. Urheiluvalmennus 10, 2 op (LIV10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.3. Urheiluvalmennus 11, 2 op (LIV11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.4. Urheiluvalmennus 12, 2 op (LIV12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.5. Urheiluvalmennus 13, 2 op (LIV13)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Luonnosversio 19.1.2021

7.22.6. Urheiluvalmennus 14, 2 op (LIV14)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.7. Urheiluvalmennus 15, 2 op (LIV15)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.8. Urheiluvalmennus 16, 2 op (LIV16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Luonnosversio 19.1.2021

7.22.9. Urheiluvalmennus 17, 2 op (LIV17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.10. Urheiluvalmennus 18, 2 op (LIV18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.11. Urheiluvalmennus 2, 2 op (LIV2)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Luonnosversio 19.1.2021

7.22.12. Urheiluvalmennus 3, 2 op (LIV3)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.13. Urheiluvalmennus 4, 2 op (LIV4)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.14. Urheiluvalmennus 5, 2 op (LIV5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Luonnosversio 19.1.2021

7.22.15. Urheiluvalmennus 6, 2 op (LIV6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.16. Urheiluvalmennus 7, 2 op (LIV7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.22.17. Urheiluvalmennus 8, 2 op (LIV8)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Luonnosversio 19.1.2021

7.22.18. Urheiluvalmennus 9, 2 op (LIV9)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Katso kohdasta oppiaineen sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.23. Taidelukion tanssi (TAN)**Oppiaineen tehtävä**

Jokaisen tanssilinjalaisen on opiskeltava vähintään 24 opintopistettä tanssin taideaineita. Tämän lisäksi opiskelija voi valita haluamansa määrän syventäviä ja soveltavia opintoja vuotuisen tarjonnan mukaan. Taidelukiossa on mahdollista suorittaa valtakunnallinen tanssin lukiodiplomi, jonka työstäminen integroidaan lukioaikana tanssiaineisiin.

Tanssitekniikka-opintojen tavoitteena on kehittää opiskelijan kehollista tietoutta ja liikkeellistä älykkyyttä laaja-alaisesti. Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan omaa kehoaan ja työskentelemään terveellisesti ja pitkäjännitteisesti. Pyrkimyksenä on kehittää opiskelijan omaa oivalluskykyä ja luovuutta sekä ohjata opiskelijaa vastuulliseen ja omakohtaiseen tanssin opiskeluun.

Tanssitekniikan harjoitustunnit pohjautuvat mm. nyky-, jazz- ja katutanssin tekniikoihin. Pääpaino on nykytanssissa, mutta opiskelija pääsee tutustumaan myös laajasti muiden lajien perusteisiin ja tekniikoihin opinnoissaan. Erilaiset improvisaatioon pohjautuvat tehtävät ja oman liikkeen tutkiminen ovat tärkeä osa tanssin opiskelua. Opiskelijaa kannustetaan oman luovuuden käyttöön ja persoonallisen liikekielen etsimiseen. Tanssilinjalla yksi tavoite on, että opiskelijat saavat mahdollisimman paljon kokemusta esiintymisestä. Tanssijat osallistuvat aktiivisesti erilaisiin tanssilinjan omiin esityksiin ja koko koulun yhteisiin produktioihin.

Tanssitekniikan syventävissä ja soveltavissa opinnoissa syvennetään opiskelijan tietoja ja taitoja tanssitekniikoista. Kannustetaan opiskelijaa arvioimaan ja analysoimaan omaa tanssiaan ja työskentelyään. Opiskelijaa kannustetaan myös analysoimaan näkemäänsä ja kokemaansa liikettä sanallisesti, sekä soveltamaan oppimiaan tietoja ja taitoja osaksi omaa persoonallista tanssi-ilmaisuaan.

Tanssitiedon opinnoissa tutustutaan länsimaisen taidetanssin kehitykseen esihistoriasta tähän päivään. Tavoitteena on avartaa opiskelijan käsitystä tanssista osana ihmisen olemusta ja muuta kulttuuri- ja taidemaailmaa, sekä ymmärtää oman tanssijuuden tausta osana muuta tanssimaailmaa. Tanssitiedossa tutustutaan myös nykypäivän tanssinkenttään ja tanssin ammattikoulutukseen Suomessa ja ulkomailla. Opintoja elävöittää eri aikakausien tanssi-ilmiöiden kokeileminen käytännössä sekä esitysten seuraaminen. Esitykset valitaan vuotuisen esitystarjonnan mukaan. Tanssihistorian opinnot taidelukiossa muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden, ja suositellaankin, että ne suoritetaan järjestyksessä.

Opintojaksojen sisällöt muokkautuvat ryhmän ja opettajan mukaan. Jaksoissa voi vieraila myös koulun ulkopuolisia opettajia.

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Taidelukion tanssinopetuksen tavoitteena on johdattaa opiskelijaa kohti kokonaisvaltaista tanssin ja taiteen ymmärrystä tarjoamalla monipuolista tanssinopetusta sekä teoriassa että käytännössä. Tanssin opinnoissa opiskelijaa kannustetaan ottamaan aktiivinen rooli oman tanssiajattelunsa ja tanssijana toimimisensa kehittäjänä. Tanssin opinnot ovat pitkälti ryhmäopetusta ja opiskelijoita ohjataan ottamaan opinnoissaan vastuullinen ja välittävä rooli muita ihmisiä ja ympäristöä kohtaan.

Tanssin tekniikkatuntien painopisteet ovat nyky- ja jazztanssissa, joiden lisäksi opiskellaan vähintään kaksi opintojaksoa klassista balettia. Tanssinopiskeluun kuuluvat myös mm. tanssihistorian, kehonhuollon, katutanssin, koreografian ja improvisaation opinnot. Koulussa järjestetään vuosittain useita erilaisia esiintymistilanteita tanssilinjan sisällä ja muiden taidelinjojen välillä. Koreografian opinnoissa opiskelijoilla on mahdollisuus tehdä omaa koreografista työtä sooloissa, ryhmäkoreografioissa ja koulun yhteisissä esitysproduktioissa.

Kirjallinen työskentely on tärkeä osa tanssinopintoja. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan omaa tanssijuuttaan, kehitystään, työskentelyään ja elämäntapojaan tanssin työpäiväkirjassa, jonka voi lukion lopussa liittää osaksi valtakunnallista tanssin lukiodiplomia. Taidelukion tanssiopinnot antavat opiskelijoille valmiuksia jatkaa tanssin opiskelua ammatillisissa oppilaitoksissa, mutta tanssin opinnot voivat toimia myös virkistävänä harrastuksena muiden lukio-opintojen ohella.

Osaamisen arviointi

Tanssissa eteneminen vaatii säännöllistä läsnäoloa tunneilla. Opiskelija arvioidaan tuntityöskentelyn perusteella ja hän saa jatkuvasti palautetta edistymisestään.

Arvioinnin tavoitteena on tukea myönteisesti tanssin opiskelijoiden kokonaisvaltaista kehitystä. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan tietojen ja taitojen kehitystä, motivaatiota,

sekä yhteistyötaitoja ja vastuunottoa sekä omasta opiskelusta että omasta ryhmästä. Tanssinopetuksessa tuetaan opiskelijan itseohjautuvuutta työskentelyssä ja arvioinnissa. Häntä kannustetaan itsearviointiin ja oman työskentelyn seuraamiseen esim. työpäiväkirjan ja videointien avulla. Arvioinnissa käytetään myös vertaisarviointia ja muutamilla jaksoilla on myös koulun ulkopuolista ammattilaisten arviointia.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

- omien vahvuuksien ja taitojen tunnistaminen tanssin, esiintymisen, itseilmaisun, vuorovaikutuksen ja koreografian tekemisen näkökulmista
- opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Tanssi-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen
- opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan
- opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista

Vuorovaikutusosaaminen

- harjoitellaan toimista yhteistoiminnallisesti ja rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, -suhteissa ja ryhmissä harjoitellaan ottamaan toisten näkökulmat huomioon, kiinnostumaan kuuntelemaan toista ja annetaan tilaa ryhmässä
- harjoitellaan neuvottelun taitoja sekä etsitään ratkaisumalleja konflikteihin. Otetaan huomioon eri osapuolten tarpeita ja tavoitteita
- harjoitellaan tunteiden tunnistamista, tunteiden ilmaisemista ja havaitsemista ja tunnistamista sekä harjoitellaan tunteiden säätelyä ja ilmaisemisista

Monitieteinen ja luova osaaminen

- tanssitaiteen opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta, luovuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa tanssitaiteita – taidetta ja kulttuuria kokonaisuudessaan
- opiskelijaa innostetaan etsimään uteliaasti uusia merkityksiä oppimistaan asioista ja yhdistelemään
- asioita luovasti, uusilla tavoilla
- oppimistaitojen jatkuva kehittäminen itselle sopivaksi

Yhteiskunnallinen osaaminen

- vahvistetaan opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea hyvinvoinnin toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa
- opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta
- rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväan kehitykseen liittyvissä kysymyksissä
- taiteellisen työskentelyn kautta avataan teemanmukaisia monipuolisia toteuttamisen tapoja

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään sen kulttuuriperintöä. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Yhteiskunnallinen osaaminen
- opintojaksossa käsitellään ihmisen ympäristösuhdetta
- aktiivinen kansalainen, ihmisen mahdollisuudet vaikuttaa omaan lähiympäristöön, kulttuuriin ja tapoihin
- kuluttajana ekologisten ja eettisten valintojen tiedostaminen ja tekeminen

Opintojaksot

7.23.1. Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tanssitietouden syventäminen
- Ohjata opiskelijan kriittistä arviointia omasta tekemisestään
- Mahdollisuuden antaminen itsensä kehittämiseen tanssijana yksilöllisesti ja luovasti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssin lukiodiplomi on näyttö tanssin erityisosaamisesta ja tavoitteellisesta tanssinopiskelusta lukioaikana.
- Lukiodiplomin suorittaminen on pitkäjänteistä lukioaikaista toimintaa

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tanssillinen tehtävä ja tutkielma arvioidaan asteikolla 1-5 (hyväksytty-tydyttävä-hyvä-kiitettävä-erinomainen). Opiskelija saa hyväksytystä Tanssin lukiodiplomin suorituksesta erillisen todistuksen.

Tanssin lukiodiplomin ohjaus ja arviointi perustuu valtakunnalliseen ohjeistukseen, joka löytyy opetushallituksen Internet- osoitteesta www.oph.fi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssin lukiodiplomin suorittaminen edellyttää tanssitiedon 1 ja 3 –opintojen sekä Koreografia 1-opintojen suorittamista. Tanssin lukiodiplomin työstäminen integroidaan erityisesti tanssitiedon opintoihin 1 ja 3.

7.23.2. Tanssitieto 1 - Länsimaisen taidetanssin juuret, 2 op (TAN1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- pohtia tanssin olemusta osana länsimaisen ihmisen historiaa, yleistä kulttuurihistoriaa ja toisaalta osana jokaisen opiskelijan omaa persoonaa
- oppia hahmottamaan länsimaisen tanssinhistorian kehityksen historian alkujuurilta 1800-luvun loppuun saakka

- pohtia omaa tanssin historiaansa, tutustuu tanssin opiskeluun taidelukiossa ja tanssin kenttään Kuopiossa
- hahmottaa omia tanssillisia tavoitteitaan lukioajalle

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri aikakausina esihistoriasta tutustutaan tanssin olemukseen alkaen. 1600-luvulta lähtien painotus siirtyy baletin kehityksen eri vaiheisiin 1800-luvun lopulle saakka
- käsitellään tanssi-ilmiöitä ja tanssin kehitystä historiallisina aikakausina
- aloitetaan tanssin lukiodiplomin työstäminen oman tanssihistorian pohtimisella ja oman tanssiportfolion keräämisellä
- esitysvierailu vuotuisen tanssitarjonnan mukaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin perustelluista syistä.

7.23.3. Tanssitekniikka 7 - Musikaalitanssi, 2 op (TAN10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää ilmaisutaitoaan musikaaligenressä
- oppii lisää liikemuistia, pystyy kuljettamaan tarinaa ja ilmaisuaan kokoillan teoksessa
- kehittyä vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaidoissaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- koreografian opiskelu
- liikemuistinharjoittaminen
- luovat harjoitteet
- oma taiteellinen ilmaisu ja tarinankerronta keholla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laa- ja alaisen osaamisen arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Laa- ja alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.4. Tanssitekniikka 8 – esiintyjätö/musikaali, 2 op (TAN11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppii vastuullista ja itsenäistä suhtautumista tanssijana ja esiintyjänä
- pääsee tutustumaan ammattitanssijan työhön teatterityöskentelyn kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esiintyminen musikaalissa
- nyky- ja jazztanssin harjoitteet

- luovat harjoitteet
- koulun ulkopuolisen tanssin ammattilaisen vierailu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.5. Tanssitekniikka 9 – työskentely tanssiteoksessa, 2 op (TAN12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua tanssijan työskentelyyn tanssiteoksessa. Jaksossa tehdään pienimuotoinen tanssiteos, jonka rakentamisessa opiskelijat ovat keskeisesti mukana sekä koreografeina että tanssijoina. Tanssijoiden ammattimainen asenne ja vastuunotto omasta ja ryhmän toimimisesta korostuu.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tanssiteoksen ideoiminen, rakentaminen ja harjoittelu
- teoksen prosessiin liittyvät erilaiset harjoitukset
- itsenäinen työ, vastuunotto omasta ja ryhmän toimimisesta
- teoksen esittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.6. Tanssitekniikka 10 - tanssijantyö/repertuaari, 2 op (TAN13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää kehollisen kokonaisuuden, tanssin laadullisten tekijöiden ja taiteellisen sisällön kanssa työskentelyä
- keskittyy vahvasti ammattimaisuuteen tähtäävään, itsenäiseen ja vastuuntuntoiseen tanssijan työhön
- tutustuu ammattimaiseen työskentelyyn konkreettisesti harjoittelemalla repertuaarimateriaalia valitusta nykytanssin teoksesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- teos/koreografikohtaiset harjoitteet
- nykytanssin teosrepertuaarin harjoittaminen
- itsenäinen ja vastuullinen työskentely annettujen tehtävien mukaan
- harjoitetun teoksen pienimuotoinen esittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.7. Baletti 1, 2 op (TAN14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- baletin perusliikkeisiin tutustuminen tangossa ja keskilattialla tehtävien sarjojen kautta
- vartalon oikean asennon ja linjausten työstäminen eri alkuasennoissa (I, II, III, IV ja V) tehtävissä baletin perusliikkeissä
- jalkojen aukikierron käytön harjoittelu opiskelijan yksilöllisten mahdollisuuksien mukaan

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.8. Baletti 2, 2 op (TAN15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hallita pään, käsien ja jalkojen yhteiskoordinaation baletin perusliikkeissä sekä ymmärtää eri tanssilajien tuoman tuomisen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- jaksolla jatketaan baletin perusliikkeiden harjoittelua, lisäten sarjoihin mukaan enemmän esim. käännöksiä ja rytmin vaihteluja
- harjoituksissa kiinnitetään huomiota päään, käsien ja jalkojen yhteiskoordinaatioon sekä tasapainon vahvistamiseen puolivarvasasentoissa ja yhdellä jalalla seisoessa
- pyörimis- ja hyppytekniikkaa kehittävät harjoitukset

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.9. Baletti 3, 2 op (TAN16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppia hahmottamaan ja hallitsemaan liikkeiden dynamiikkoja sekä sitomaan liikkeitä toisiinsa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- harjoitellaan monipuolisempia liikekompinaatioita ja tanssisarjoja sekä erilaisia hyppyjä ja piruetteja
- harjoituksissa korostetaan liikkeen laadullisia tekijöitä (virtaus, voima, aika) ja tanssillisuutta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.10. Baletti 4, 2 op (TAN17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ymmärtää baletin tekniikan ja liikekielen ilmaisullisen muodon

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- jatketaan edellisten jaksojen liikemateriaalien kehittämistä syventäen opiskelijan ymmärrystä baletista
- painotetaan tanssillisten kokonaisuuksien hahmottamista ja ilmaisua
- harjoitellaan myös tuottamaan omaa tanssillista liikemateriaalia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.11. Koreografia 1 – soolo, 2 op (TAN18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- valmistaa oman soolokoreografian ideasta valmiiksi esitykseksi
- valmistaa oman soolokoreografian ideasta valmiiksi esitykseksi
- ymmärtää vertaistuen ja rakentavan palautteen merkityksen luovassa työskentelyssä
- tutustuu tanssiteoksen tuotantoon ja tekniseen toteutukseen
- oppii valo- ja äänisuunnittelun perusteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- jaksossa käydään läpi koreografiseen työskentelyyn liittyviä perusasioita teoriassa keskustellen ja käytännössä kokeillen
- koreografista prosessia tukeva teoriamateriaali
- vertaustuki, apu ja palaute muilta ryhmäläisiltä
- esityksen rakentaminen ideasta valmiiksi teokseksi ja esiintyminen
- työskentelyyn liittyy keskeisesti työpäiväkirja, jonka avulla harjoitellaan oman tanssin sanallistamista ja koreografisen työprosessin analysointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päätyttyä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.12. Koreografia 2 - musikaali, 2 op (TAN19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- osallistua koreografina ja tanssijana koulun yhteiseen produktion
- hahmottaa ja etsiä liikkeen ilmaisullisia ja kerronnallisia mahdollisuuksia ja kasvattaa opiskelijan ymmärrystä tanssin ja muiden taiteenlajien yhteydestä ja yhdistämisestä. Opiskelijalla on mahdollisuus syventää omaa esiintyjyyttään heittäytymällä vaadittuihin rooleihin esityksessä
- ymmärtää ja työstää tanssiteoksen rakentamiseen liittyvät eri osa-alueet ja teoksen rakentumisen vaiheet
- kasvattaa yhteistyötaitojaan ryhmäkoreografian teon ja suuressa teoksessa toimimisen myötä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- produktiokohtaisen koreografian ideointi ja valmistaminen
- roolin mukaisen esitystavat etsiminen ja ilmaisuun heittäytyminen
- tanssijoiden oman aikataulun suunnittelu ja vastuullinen työskentely
- yhteisissä harjoituksissa mukana oleminen
- tanssijana toimiminen ja esiintyminen valmiissa esityksessä

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.13. Tanssitieto 2 Taidetanssin kehitys 1900-luvun alusta nykypäivään saakka, 2 op (TAN2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyä taidetanssin kehitykseen 1900-luvun alusta lähtien. Opiskelija saa kattavan käsityksen modernin baletin, sekä nyky- ja jazztanssin kehitykseen vaikuttaneista henkilöistä, heidän teoksistaan ja eri tyylisuunnista Euroopassa ja Amerikassa
- ymmärtää tanssin kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja ilmiöitä yhteiskunnassa ja tanssimaailman sisällä
- osata löytää yhteyksiä oman tanssijuutensa ja muun tanssimaailman ja siihen vaikuttavien tekijöiden välillä, etsiä itsenäisesti tietoa ja toimia yhteistyössä muun ryhmän kanssa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- baletin suuntauksia 1900 –luvulla sekä modernin, nyky- ja jazztanssin kehitys 1900-luvun alusta tähän päivään saakka
- painotetaan myös opiskelijan omaa tiedonhakua ja kehitetään yhdessä tekemisen taitoja erilaisten pari- ja ryhmätöiden avulla. Jaksoon liittyy myös teemojen käsittelyä käytännössä sekä mahdollinen esitys- tai muu tanssivierailu

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin perustelluista syistä.

7.23.14. Koreografia 3 – yhteinen päättötyö, 2 op (TAN20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- valmistaa yhteisen kokoillan tanssiteoksen ideoinnista valmiiseen esitykseen saakka yhdessä kurssikavereidensa kanssa
- oppia kantamaan vastuuta teoksen kokonaisuudesta huolehtimalla omasta vastuualueestaan ja toimimaan osana suurta työryhmää. Jaksossa on mahdollisuus tehdä yhteistyötä muiden taidelinjojen opiskelijoiden kanssa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tanssiteoksen ideointi ja valmistaminen yhdessä oman ryhmän kanssa
- aikataulutus ja tehtävien jako
- teoksen teknisen toteutuksen suunnittelu
- tanssiteoksen markkinoinnin ja tuotannon suunnittelu
- tanssijana toimiminen ja esiintyminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjausversio 19.1.2021

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.15. Me taidelukiolaiset – tutustumisjakso tanssiin, 2 op (TAN21)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua taidelukioon, omaan ryhmään, muihin opiskelijoihin ja opettajiin. Jaksossa kiinnitetään erityistä huomiota hyvän ryhmädynamiikan ja toimivan työskentelyilmapiirin syntymiseen omassa luokassa ja taidelukiossa yleensä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustumisharjoitukset liikkuen, jutellen, kirjoittaen, piirtäen
- Luovat harjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Harjoitukset yhdessä muiden taidelinjalaisten kanssa
- Esityksen ideointi ja toteutus yhdessä opettajien ja muiden opiskelijoiden kanssa
- Tanssijana ja esiintyjänä toimiminen valmiissa esityksessä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon osallistuvat sekä ilmaisutaidon että tanssin ensimmäisen vuoden opiskelijat ja se toteutetaan yhteistyössä valtakunnallisen musiikin 1. opintojen kanssa. Jaksossa toimitaan sekä omassa ryhmässä että osana suurta ryhmää. Jaksossa opiskelijat tekevät ja esittävät yhteisen esityksen yhdessä muiden ensimmäisen vuoden taidelinjalaisten kanssa.

7.23.16. Musiikkitietoa tanssijoille - TMUTI, 2 op (TAN22)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- laajentaa musiikillista tietämystään
- oppia kuuntelemalla analysoimaan sävellyksiä
- saada varmuutta ja valmiuksia itse tuottaa musiikkia ja ääntä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- jaksossa käsitellään keskeistä musiikkikäsitteistöä (mm. tavallisimmat tahtilajit ja rytmikuviot) ja musiikki-terminologiaa
- Musiikin kuuntelua ja analysointia
- Omaa musisointia ryhmän edellytysten mukaan
- Länsimaisen musiikin tyylikaudet pääpiirteittäin keskiajalta nykyaikaan. (Keskeisiä säveltäjiä, sävellyksiä, sävellysmuotoja, rakenteita, soittimia. Opetettava aines painottuu tanssiin liittyvään musiikkiin.)

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luonnosversio 19.1.2021

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on ei ole mahdollista.

7.23.17. Improvisaatio - IMPRO, 2 op (TAN23)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaista opiskelijaa heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- pyrkiä kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on ei ole mahdollista.

7.23.18. Tanssin workshop, 2 op (TAN24)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- laajentaa opiskelijan tanssikäsitystä

- innostaa opiskelijoita uusien ja erilaisten tanssityylien pariin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustua erilaisiin tanssimuotoihin ja -tyyleihin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jakson sisällöt voivat tulla taidetanssin, show- ja street-lajien tai vaikkapa latinotanssien tekniikoista. Sisältö vaihtelee vuosittain ja jaksolla vierailee koulun ulkopuolisia opettajia. Taerin voi suorittaa useaan kertaan.

7.23.19. Kehonhuolto, 2 op (TAN25)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii hahmottamaan ja hallitsemaan vartalon asentoaan ja linjauksiaan sekä huoltamaan monipuolisesti omaa kehoaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- jaksolla pyritään lisäämään opiskelijan kehotietoisuutta tutustumalla erilaisten harjoitusten avulla kehon rakenteeseen ja toimintaan

- tunneilla harjoitellaan oman kehon huoltamista ja tutustutaan tanssijan oheisharjoittelun (esim. alkulämmittely, loppuverryttely, liikkuvuus- ja lihasvoimaharjoittelu, kestävyysharjoittelu) pääperiaatteisiin sekä teoriassa että käytännössä
- jakson aikana opiskelijat suunnittelevat itselleen omatoimisen kehonhuolto-ohjelman. Tehtävä toteutetaan yhteistyössä tanssitekniikka 1 (TT1) kanssa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.20. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 1, 1 op (TAN27)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Pääsee tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkii kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustuu työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearvioinnilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Laaaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.23.21. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 2, 2 op (TAN28)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin

- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkii kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa keuhkosyöpä 19.11.2021 arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.23.22. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 3, 3 op (TAN29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa

ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja

- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttäen kehoa ja ääntä
- Pyrkiä kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapöydässä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.23.23. Tanssitieto 3 - Taidetanssi Suomessa, tanssin jatko-opinnot Suomessa ja ulkomailla, 2 op (TAN3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustua taidetanssin kehitykseen ja nykypäivään Suomessa
- tutustua tanssialan eri ammattivaihtoehtoihin ja tanssin ammattikoulutukseen Suomessa ja ulkomailla sekä pohtia omaa mahdollista tanssipolkua lukio-opintojen jälkeen
- opettella tutkivaa lähestymistapaa tanssitaiteeseen, pohtii henkilökohtaista kiinnostusta johonkin tiettyyn tanssi-ilmiöön ja opettelee tutkielman teon peruseräilyä ja etsii omaa aihetta lukiodiplomin tanssillista tutkielmaa varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään suomalaisen taidetanssin kehitykseen vaikuttaneita tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä 1900-luvun alusta tähän päivään saakka
- käydään läpi suomalaisen baletin vaiheita sekä modernin ja nykytanssin syntymiseen vaikuttaneita henkilöitä ja tanssiryhmiä
- opiskelijoita kannustetaan omaan tiedonhakuun ja tutkivaan otteeseen
- järjestetään vierailevia tanssintekijöitä kertomaan omasta urastaan ja opinnoistaan tanssin alalla
- jakson aikana vieraillaan tanssin eri organisaatioissa Kuopion alueella ja kannustetaan opiskelijoita ottamaan itse vastuuta oman ammatillisen suuntauksensa etsimisessä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin perustelluista syistä.

7.23.24. Tanssiproduktio 1, 1 op (TAN31)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavassa produktiossa
- Kehittää valmiuksiaan esiintyjänä ja muissa esityksen rakentamiseen liittyvissä tehtävissä (käsikirjoittaminen, koreografian suunnittelu, tanssijantyö, visuaalinen suunnittelu, valo- ja äänitekniikka, tuotanto ym.)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidon työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiproduktion laajuus ja toteutus vaihtelee vuosittain

7.23.25. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 4, 4 op (TAN31)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkiä kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti **luonnosversio 19.1.2021** kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.23.26. Tanssiproduktio 2, 2 op (TAN32)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavassa produktiossa
- Kehittää valmiuksia esiintyjänä ja muissa esityksen rakentamiseen liittyvissä tehtävissä (käsikirjoittaminen, koreografian suunnittelu, tanssijantyö, visuaalinen suunnittelu, valo- ja äänitekniikka, tuotanto ym.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suorituserkinnällä (S)

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiproduktion laajuus ja toteutus vaihtelee vuosittain

7.23.27. Tanssiproduktio 3, 3 op (TAN33)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavassa produktiossa
- Kehittää valmiuksia esiintyjänä ja muissa esityksen rakentamiseen liittyvissä tehtävissä (käsikirjoittaminen, koreografian suunnittelu, tanssijantyö, visuaalinen suunnittelu, valo- ja äänitekniikka, tuotanto ym.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Luonnosversio 19.1.2021

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiproduktion laajuus ja toteutus vaihtelee vuosittain

7.23.28. Tanssiproduktio 4, 4 op (TAN34)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavassa produktiossa

- Kehittää valmiuksia esiintyjänä ja muissa esityksen rakentamiseen liittyvissä tehtävissä (käsikirjoittaminen, koreografian suunnittelu, tanssijantyö, visuaalinen suunnittelu, valo- ja äänitekniikka, tuotanto ym.)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiproduktion laajuus ja toteutus vaihtelee vuosittain

7.23.29. Tanssiproduktio 5, 5 op (TAN35)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavassa produktiossa
- Kehittää valmiuksia esiintyjänä ja muissa esityksen rakentamiseen liittyvissä tehtävissä (käsikirjoittaminen, koreografian suunnittelu, tanssijantyö, visuaalinen suunnittelu, valo- ja äänitekniikka, tuotanto ym.)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiproduktion laajuus ja toteutus vaihtelee vuosittain

7.23.30. Tanssiproduktio 6, 6 op (TAN36)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavassa produktiossa
- Kehittää valmiuksia esiintyjänä ja muissa esityksen rakentamiseen liittyvissä tehtävissä (käsikirjoittaminen, koreografian suunnittelu, tanssijantyö, visuaalinen suunnittelu, valo- ja äänitekniikka, tuotanto ym.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Itsenäinen suorittaminen Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiproduktion laajuus ja toteutus vaihtelee vuosittain

7.23.31. Tanssitekniikka 1 – minä ja keho, 2 op (TAN4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustua pitkäjänteiseen, keskittyneeseen ja tavoitteelliseen tanssinopiskeluun lukiossa
- opetella työskentelemään taloudellisesti oman kehonsa kanssa ja ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan ja kehityksestään
- valmistaa yhdessä muun ryhmän ja opettajan johdolla yhteisen esityksen, jonka kautta opiskelijan yhteistyö- ja esiintymistaidot kasvavat

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oman kehon toiminnan hahmottaminen erilaisten tanssillisten harjoitusten avulla
- kehon liikevalmiuksien lisääminen voima- ja venyvyys harjoitteiden kautta
- erilaiset omaan luovaan työskentelyyn johdattelevat yksilö-, pari- ja ryhmässä tehtävät luovat harjoitukset
- pidetään omaa tanssipäiväkirjaa. Sen avulla opetellaan tiedostamaan, analysoimaan ja sanallistamaan omaa tanssijana toimintaa ja terveellisiä treenaus- ja elintapoja

- opiskelijat suunnittelevat oman kehonhuollollisen ohjelman tämän kurssin ja kehonhuoltojakson yhteisenä lopputuotoksena

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin perustelluista syistä.

7.23.32. Tanssitekniikka 2 - liike, tila ja luovuus, 2 op (TAN5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- jatkaa oman kehon mahdollisuuksien, linjausten ja hyvinvoinnin kanssa työskentelyä
- hahmottaa liikkumisen tilallisia elementtejä, kuten tasot ja suunnat
- herättelee omaa luovaa työskentelyä ja improvisaatioon heittäytymistä, sekä kasvattaa esiintymistaitoja yhdessä tehtävän esityksen myötä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- nyky- ja jazztanssin perustekniikkaharjoitteet
- luovat harjoitukset
- kehonhuollolliset harjoitukset
- yhteisen esityksen harjoittelu ja esiintyminen tanssijoiden joulunäytöksessä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin perustelluista syistä.

7.23.33. Tanssitekniikka 3 – nyanssit, rytmit ja tunteet, 2 op (TAN6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppii analysoimaan näkemäänsä ja kokemaansa liikettä sanallisesti, sekä soveltamaan oppimiaan tietoja ja taitoja osaksi omaa persoonallista tanssi-ilmaisuaan
- oppii arvioimaan itse omaa työskentelyään tanssitunneilla ja antaa jakson päätteeksi itselleen arvion työskentelystään ja edistymisestään

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tanssin perustekniikkaharjoitteet
- luovat harjoitteet
- kehonhuollolliset harjoitukset
- oman päiväkirjan pitäminen ja itsearvioinnin tekeminen jakson aikana ja lopussa
- jakson päätteeksi järjestetään näytetunti, johon kootaan erilaisia tanssiteknisiä harjoitteita. Opiskelija saa näytetunnista myös koulun ulkopuolisten ammattilaisten arvion

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin perustelluista syistä.

7.23.34. Tanssitekniikka 4 – TANSSI JA ILMAISUTAITO, 2 op (TAN7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- rohkaistua monipuoliseen lavailmaisuun näyttelijän- ja tanssityön kautta. Jaksossa avataan opiskelijoiden mahdollisuuksia sanalliseen, äänenkäyttöön ja fyysiseen ilmaisuun
- saada lisää yhteistyötaitoja, havaitsee poikkitaiteellisen ryhmän mahdollisuuksia ja tukee toisten työtä
- lisätä omaa esiintymisrohkeuttaan, laajentaa omia esiintymistapojaan ja tutkii erilaisia esitysmuotoja
- opiskelija tekee pienimuotoisen esityksen koulun ulkopuolelle yhdessä ilmaisutaitolinjan ensimmäisen vuosikurssin kanssa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- puheilmaisuus, monipuolinen äänenkäyttö ja puheen laadut
- tekstin työstäminen, vuorovaikutus ja dialogisuus lavalla
- fyysinen ilmaisuus, ilmeet, eleet

- vertaisryhmän kanssa työskentely, heidän tukeminen ja heiltä oppiminen
- pienimuotoisen esityksen sisällön rakentaminen ja esiintyminen koulun ulkopuolisessa tilassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Luonnosversio 19.1.2021

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain erittäin perustelluista syistä.

7.23.35. Tanssitekniikka 5 – TANSSITAIDE JA YHTEISKUNTA, 2 op (TAN8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ymmärtää taiteen ja erityisesti tanssitaiteen laajat mahdollisuudet ja merkitykset yhteiskunnassa
- ymmärtää taiteen mahdollisuudet myös kantaaottavana voimana

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pohditaan taiteella vaikuttamista, kantaaottavaa taidetta
- esitystaiteellisen miniteoksen valmistaminen
- osallistuminen kansainväliseen Kuopiossa tapahtuvaan Anti-festivaaliin
- oman taiteellisen ajattelun kirjaaminen työpäiväkirjaan
- tanssitekniikan harjoitteet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilla. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Luonnosversio 19.1.2021

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.23.36. Tanssitekniikka 6 - LIIKE JA LAATU, 2 op (TAN9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Etsiä omia rajojaan liikkujana. Tekninen materiaali muuttuu vaativammaksi ja liikkeen laadulliset elementit tulevat keskeiseksi tutkimisen aiheeksi. Oman kehon tutkiminen syvenyy ja vastuunotto omasta harjoittelusta kasvaa. Tärkeitä elementtejä ovat mm. hengityksen ja liikkeen yhteyden löytäminen, kehon kokonaisvaltaisuuden aistiminen, keskittyminen ja läsnäolo, kehon sisäisten impulssien havainnoiminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tanssitekniset harjoitukset
- kehon tutkimiseen johdattavat harjoitteet ja somaattiset menetelmät
- luovat harjoitteet, improvisaatio

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan tanssin osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssiopiskelun prosessiin, tanssille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Kiitettävään arvosanaan edellytetään aktiivista osallistumista ja monipuolista käytännön näyttöä tunnilta. Kiitettävän arvosanan saava opiskelija toimii rakentavasti ryhmässä.

Hyvään arvosanaan edellytetään säännöllistä osallistumista opiskeluun ja annettujen tehtävien tekemistä sekä asiallista toiset huomioon ottavaa asennoitumista.

Välttävään arvosanaan edellytetään osallistumista opiskeluun.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.24. Taidelukion Ilmaisutaito (TII)

Luonnosversio 19.1.2021

Oppiaineen tehtävä

Jokaisen ilmaisutaitolinjalaisen on opiskeltava vähintään 16 opintopistettä ilmaisutaidon opintojaksoja. Tämän lisäksi opiskelija voi valita haluamansa määrän ilmaisutaidon valinnaisia opintoja vuotuisen tarjonnan mukaan. Taidelukiossa on mahdollista suorittaa valtakunnallinen teatterin lukiodiplomi.

Ilmaisutaidon opinnoissa syvennetään opiskelijan tietoja ja taitoja teatteritaiteen eri osa-alueista. Kannustetaan opiskelijaa arvioimaan ja analysoimaan omaa itseilmaisuaan ja työskentelyään ryhmän jäsenenä. Opiskelijaa kannustetaan myös analysoimaan näkemäänsä ja kokemaansa sanallisesti, sekä soveltamaan oppimiaan tietoja ja taitoja osaksi omaa persoonallista teatteri-ilmaisuaan ja näyttämöajatteluaan.

Opintojaksojen sisällöt muokkautuvat ryhmän ja opettajan mukaan. Jaksoissa voi vierailla myös koulun ulkopuolisia opettajia.

Ilmaisutaito koostuu ilmaisutaitolinjalle opiskelijoiksi valituille suunnatuista opintojaksoista ja kaikille lukio-opiskelijoille suunnatuista opintojaksoista.

Opintojaksot IT1 (Me), IT2 (Improvisaatio), IT3 (Näyttelijäntyö 1), IT4 (Näyttelijäntyö 2), IT5 (Liike ja tanssi), IT6 (Oma ääni) ja IT7 (Teatteritietous) ovat suunnattuja ainoastaan ilmaisutaitolinjan opiskelijoille ja ne ovat heille pakollisia.

Pakollisten opintojaksojen lisäksi ilmaisutaitolinjan opiskelija valitsee vähintään 2 opintopisteen verran vapaavalintaisia opintojaksoja.

Vapaavalintaisia opintojaksoja ovat IT8 (Dramaturgia ja käsikirjoittaminen), IT9 (Ohjaajan työ), IT10 (Soveltava teatteri), IT11 (Esityksen valmistaminen), IT12-IT15 (Monitaiteellinen musiikkiprojekti - musikaali) ja TELD08 (Teatterin lukiodiplomi).

Kaikille lukio-opiskelijoille avoimia ilmaisutaidon opintojaksoja ovat IT16 (ilmaisutaidon peruskurssi), IT17 (Ilmaisutaidon jatkokurssi), IT8 (Dramaturgia ja käsikirjoittaminen) ja TELD08 (Teatterin lukiodiplomi). Teatterin lukiodiplomin voi suorittaa opiskelija, jolla on takanaan vähintään kuuden opintopisteen verran ilmaisutaidon opintoja tai muita vastaavia opintoja. Myös produktion tekemiseen voi osallistua kaikilta taidelukio Lumitin linjoilta. Produktion hakuprosessista ja opintojaksojen valinnoista tiedotetaan erikseen.

Ilmaisutaitolinjan opiskelijoille suunnatut pakolliset opintojaksot

IT1 Me (2op)

IT2 Improvisaatio (2op)

IT3 Näyttelijäntyö 1 (2op)

IT4 Näyttelijäntyö 2 (2op)

IT5 Liike ja tanssi (2op)

IT6 Oma ääni (2op)

IT7 Teatteritietous (2op)

Ilmaisutaitolinjan opiskelijoille suunnatut vapaavalintaiset opintojaksot

IT8 Dramaturgia ja käsikirjoittaminen (2op)

IT9 Ohjaajan työ (2op)

IT10 Soveltava teatteri (2op)

IT11 Esityksen valmistaminen (2op)

IT12 Monitaiteellinen musiikkiprojekti – musikaali (1op)

IT13 Monitaiteellinen musiikkiprojekti – musikaali (2op)

IT14 Monitaiteellinen musiikkiprojekti – musikaali (3op)

IT15 Monitaiteellinen musiikkiprojekti – musikaali (4op)

TELD8 Teatterin lukiodiplomi (2op)

luonnosversio 19.1.2021

Kaikille lukio-opiskelijoille suunnatut ilmaisutaidon opintojaksot

IT16 Ilmaisutaidon peruskurssi (2op)

IT17 Ilmaisutaidon jatkokurssi (2op)

IT8 Dramaturgia ja käsikirjoittaminen (2op)

TELD8 Teatterin lukiodiplomi (2op)

Tavoitteet

Taidelukion ilmaisutaidon opetuksen tavoitteena on johdattaa opiskelijaa kohti kokonaisvaltaista itseilmaisun ja teatteritaiteen ymmärrystä tarjoamalla monipuolista ilmaisutaidon opetusta sekä teoriassa että käytännössä. Ilmaisutaidon opinnoissa opiskelijaa kannustetaan ottamaan aktiivinen rooli oman ilmaisunsa ja näyttämöllisen ajattelunsa kehittäjänä. Ilmaisutaidon opinnot ovat pitkälti ryhmäopetusta ja opiskelijoita ohjataan ottamaan opinnoissaan vastuullinen ja välittävä rooli muita ihmisiä ja ympäristöä kohtaan.

Taidelukion ilmaisutaidon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija kehittää ilmaisullisia, näyttämöllisiä, dramaturgisia ja sosiaalisia taitojaan. Lisäksi opiskelija lisää teatteritietouttaan ja saa mahdollisuuksia esiintymiskokemuksen lisäämiseen.

Taidelukion ilmaisutaidon opinnot antavat opiskelijoille valmiuksia jatkaa teatteritaiteen opiskelua ammatillisissa oppilaitoksissa, mutta ilmaisutaidon opinnot voivat toimia myös virkistävänä harrastuksena muiden lukio-opintojen ohella.

Osaamisen arviointi

Ilmaisutaidon opinnot vaativat säännöllistä läsnäoloa tunneilla ja opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti. Arviointi tapahtuu suullisesti ja suoritusmerkinnällä (S). Teatterin lukiodiplomi arvioidaan arvosana-asteikolla 4-10.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien ja taitojen tunnistaminen esiintymisen, itseilmaisun ja vuorovaikutuksen näkökulmista

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Ilmaisutaidon opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan

Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan edistävät elämäntavat ja tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä

Luonnos versio 19.1.2021

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan toimista yhteistoiminnallisesti ja rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, -suhteissa ja ryhmissä harjoitellaan ottamaan toisten näkökulmat huomioon, kiinnostumaan Kuuntelemaan toista ja annetaan tilaa ryhmässä

Harjoitellaan neuvottelun taitoja sekä etsitään ratkaisumalleja konflikteihin. Otetaan huomioon eri Osapuolten tarpeita ja tavoitteita

Harjoitellaan tunteilanteissa omien ja toisten tunteilmaisujen havaitsemista ja tunnistamista sekä Harjoitellaan tunteiden säätelyä ja ilmaisemisista

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ilmaisutaidon opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta, luovuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa teatteritaiteen ja itseilmaisun kautta erilaisia tapoja katsoa maailmaa ja sen ilmiöitä

Opiskelijaa innostetaan etsimään uteliaasti uusia merkityksiä oppimisista asioista ja yhdistelemään asioita luovasti, uusilla tavoilla

Oppimistaitojen jatkuva kehittäminen itselle sopivaksi

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea hyvinvoinnin toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa

Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta

Rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväan kehitykseen liittyvissä kysymyksissä

Taiteellisen työskentelyn kautta avataan teemanmukaisia monipuolisia toteuttamisen tapoja

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Aktiivinen kansalainen, ihmisen mahdollisuudet vaikuttaa omaan lähiympäristöön, kulttuuriin ja tapoihin

Kuluttajana ekologisten ja eettisten valintojen tiedostaminen ja tekeminen

Opintojaksot

7.24.1. Me taidelukiolaiset – tutustumisjakso ilmaisutaito, 2 op (IT1)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua taidelukioon, omaan ryhmään, muihin opiskelijoihin ja opettajiin. Opintojaksossa kiinnitetään erityistä huomiota hyvän ryhmädynamiikan ja toimivan työskentelyilmapiirin syntymiseen omassa luokassa ja taidelukiassa yleensä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustumisharjoitukset liikkuen, jutellen, kirjoittaen, piirtäen
- Luovat harjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Harjoitukset yhdessä muiden taidelinjalaisten kanssa
- Esityksen ideointi ja toteutus yhdessä opettajien ja muiden opiskelijoiden kanssa
- Esiintyjänä toimiminen valmiissa esityksessä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.24.2. Soveltava teatteri, 2 op (IT10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Laajentaa käsitystään teatterin mahdollisuuksista
- Hahmottaa teatterille tyypillisten työtapojen käyttömahdollisuuksia taiteen ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Teoriaa soveltavan teatterin erilaisista muodoista
- Teorian soveltaminen käytäntöön erilaisten harjoitteiden kautta
- Soveltavan teatterin projekti: suunnittelu, käsikirjoittaminen, toteuttaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan teatterin soveltaviin muotoihin ja tehdään mahdollisuuksien mukaan pienimuotoisia soveltavan teatterin projekteja, joita viedään ns. perinteisen teatteritilan ulkopuolelle.

7.24.3. Esityksen valmistaminen, 2 op (IT11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua osallistumisen kautta teatteriproduktion valmistamiseen
- Ymmärtää ryhmätyöskentelyn tärkeyden teatterityössä
- Ottaa vastuuta taiteellisesta työskentelystään ja sitoutuu esityksen valmistamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Teatteriesityksen harjoittelu: alkuideointi, roolihahmon rakentaminen, kohtausten harjoittelu, läpimenot
- Yleisesitykset
- Ryhmän ja opettajan kanssa käytävät keskustelut prosessin etenemisen eri vaiheista

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana valmistetaan teatteriesitys

7.24.4. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 1, 1 op (IT12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkiä kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmässä
- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.24.5. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 2, 2 op (IT13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkiä kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.24.6. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 3, 3 op (IT14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteellisen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkii kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.24.7. Monitaiteellinen musiikkiprojekti – Musikaali 4, 4 op (IT15)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkii kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi-, musiikki- ja teatteri-improvisaatioharjoitukset yksin, pareittain ja ryhmissä
- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidealojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

Luonnosversio 19.1.2021

7.24.8. Ilmaisutaidon peruskurssi, 2 op (IT16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Rohkaistua ilmaisemaan itseään ja tutustua omiin ilmaisukeinoihinsa
- Kartuttaa esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan
- Kehittää myönteistä minäkuvaansa
- Sitoutua toimimaan osana ryhmää

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustumiseen ja heittäytymiseen johdattavat leikit ja pelit
- Tutustumiseen ja heittäytymiseen johdattavat leikit ja pelit
- Aisti- ja tunnetilaharjoitteet
- Keskittymis- ja rentoutumisharjoitteet
- Improvisaatioharjoitteet: heittäytymisen riemu ja mokaamisen sietäminen
- Luovat harjoitteet yksin, pareittain ja ryhmässä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään itseilmaisun perusteisiin, ja se on suunnattu erityisesti opiskelijoille, jotka eivät ole aiemmin tehneet ilmaisutaidon opintoja. Opintojaksolla tehdään erilaisia teatteri-ilmaisun harjoitteita turvallisessa, hyväksyvässä ja luottamuksellisessa työskentelyilmapiirissä.

7.24.9. Ilmaisutaidon jatkokurssi, 2 op (IT17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää ja laajentaa oman ilmaisun tuntemusta
- Tutustua näyttämöilmaisun perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustumisleikit/pelit
- Ilmaisutaidon peruskurssin asioiden kertaaminen (kontakti, aistit, tunnetilat, keskittyminen, rentoutuminen, improvisaatio)
- Erilaiset näyttämöilmaisun harjoitteet yksin, pareittain ja ryhmässä
- Pienimuotoisen esityksen valmistaminen mahdollisuuksien mukaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään ilmaisutaidon peruskurssilla opittuja ilmaisullisia taitoja ja perehdytään erityisesti näyttämöilmaisuun. Opintojakso on suunnattu kaikille taidelukion opiskelijoille.

7.24.10. Improvisaatio, 2 op (112)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Rohkaistuu oman mielikuvituksen käyttäjänä
- Tutustuu hetkeen heittäytymisen riemuun ja mokaamisen sietämiseen
- Tuottaa aktiivisesti näyttämöllisiä tarjouksia
- Tunnistaa ja hyväksyy toisten tekemiä näyttämöllisiä tarjouksia
- Oppii ryhmätyöskentelytaitoja
- Saa esiintymisrohkeutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vuorovaikutus- ja kontaktiharjoitteet pareittain ja ryhmissä
- Erilaiset leikit ja pelit vastavoiman ja jännitteen luojina
- Näyttämöllisten tarjousten tunnistaminen, hyväksyminen ja tekeminen
- Tarinankerronnan, statusilmaisun ja tunneilmaisun harjoitteet
- Erilaiset improvisaatiotekniikat tutuiksi

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu teatteri-improvisaation peruseriaatteisiin ja erilaisiin improvisaatiotekniikoihin.

7.24.11. Näyttelijäntyö 1, 2 op (173) 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hahmottaa itsensä luovana ja ilmaisevana yksilönä
- Rohkaistuu kontaktityöskentelyyn muiden ryhmäläisten kanssa
- Tutkii ja kokeilee omaa esiintymistä ja näyttelijäntyötä erilaisista näkökulmista käsin
- Tutustuu tekstin kanssa työskentelemiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kontaktityöskentely
- Ääni- ja liikeilmaisun harjoitteet
- Aisti-, keskittymis- ja rentoutumisharjoitteet
- Puheen ja liikkeen erilaiset laadut
- Dialogityöskentely ja kohtausharjoittelu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearvioinnilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan näyttelijäntyön perusteisiin. Opiskelija tutustuu erilaisten yksilö- ja ryhmäharjoitusten kautta näyttelijän instrumenttiin eli omaan itseensä sekä kehittää omaa näyttämöllistä ajatteluaan.

7.24.12. Näyttelijäntyö 2, 2 op (114)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää kosketustaan omaan ilmaisuunsa
- Oppia roolityön rakentamista
- Motivoitua kehittämään itseään näyttelijäntyössä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Näyttelijäntyön ykköskurssin asioiden kertaaminen (kontakti, ääni, liike, rentoutuminen, keskittyminen, aistit)
- Puheen ja fyysisen toiminnan suhde toisiinsa
- Draamatekstin tutkiminen ja työstäminen näyttelijän näkökulmasta käsin
- Näyttämöllisten valintojen tutkiminen kohtausharjoittelun kautta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija syventää omaa näyttelijänilmaisuaan. Opiskelija saa työkaluja roolityön rakentamiseen ja kohtausharjoitteluun sekä laajentaa omaa teatterillista ajatteluaan.

7.24.13. Liike ja tanssi, 2 op (IT5)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää yhteistyötaitojaan
- Oppia havaitsemaan poikkitaiteellisen ryhmän mahdollisuuksia
- Oppia tukemaan toisten työskentelyä
- Saada lisää esiintymisrohkeutta
- Laajentaa omia esiintymistapojaan
- Tutkia erilaisten esitysmuotoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kehon tuntemukseen, oikeaan linjaukseen ja maadoitukseen johdattavat nykytanssin perusharjoitukset
- Luova tanssi-improvisaatio yksin, pareittain ja ryhmissä
- Kehonhuollolliset harjoitteet
- Vertaisryhmän kanssa työskentely, heidän tukeminen ja heiltä oppiminen
- Pienimuotoisen esityksen sisällön rakentaminen ja esiintyminen koulun ulkopuolisessa tilassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä tanssilinjan kanssa. Tavoitteena on rohkaista opiskelijoita monipuoliseen lavailmaisuun sekä avata opiskelijoiden mahdollisuuksia luovaan liikkeeseen, tanssiin, fyysiseen ilmaisuun ja oman kehon tuntemukseen.

Luonnosversio 19.1.2021

7.24.14. Oma ääni, 2 op (IT6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppia äänenkäytön perusteita näyttämöpuheen ja laulamisen näkökulmista
- rohkaistua oman äänen käyttäjänä
- oppia huoltamaan omaa ääntään

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- äänenkäytön perusteet
- laulun perusteet: - ääntä huoltavat harjoitteet, - ääni-improvisaatio harjoitteet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista

7.24.15. Teatteritietous, 2 op (IT7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppia hahmottamaan teatterin kehittymisen vaiheita
- Oppia ymmärtämään teatterin lainalaisuuksia
- Oppia hahmottamaan teatteria laajempänä kulttuurisen ilmiönä
- Oppia hahmottamaan teorian ja käytännön yhteyttä
- Saada tietoa nykykentällä tapahtuvasta esitystoiminnasta ja keskustelusta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Länsimaisen teatterin historiaan ja kehitysvaiheisiin tutustuminen (mm. taiteen tyylisuunnat, esitysmuodot, näytelmäkirjallisuus)
- Teatteri instituutiona (laitosteatterit, vapaat ryhmät, harrastajateatterit, teatterikoulutus)
- Teatterin nykykenttään tutustuminen (esityksien katsominen, taidetapahtumien seuraaminen, taidekeskusteluun osallistuminen)

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan länsimaisen teatterin kehityshistoriaan, teatteriin instituutiona sekä tämän päivän teatterikenttään esityksineen ja merkityksineen. Opiskelija syventää tietämystään teatterista taidemuotona, teatterin tekemisen prosesseista ja teatteriammateista.

7.24.16. Dramaturgia ja käsikirjoittaminen, 2 op (IT8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Rohkaistua draaman kirjoittajana
- Oppia ajattelemaan omaa tekstiään näyttämölle
- Tutustua dramaturgian peruskäsitteistöön
- Osata soveltaa dramaturgian käsitteistöä omaan tekstiinsä
- Löytää oma kirjoitusrutiini

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Dramaturgian peruskäsitteistö
- Mielikuvitusta herättelevät kirjoitustehtävät
- Oman aiheen etsiminen
- Pienoisnäytelmän kirjoittaminen
- Draamatekstien ja esityksien dramaturgian analysoiminen
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearvioinnilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan dramaturgian peruskäsitteistöön, harjoitellaan tekstin kirjoittamista näyttämölle sekä analysoidaan draamatekstejä ja esityksiä.

7.24.17. Ohjaajan työ, 2 op (IT9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppia sanallistamaan teatterillisiä ideoitaan
- oppia hahmottamaan ohjaajan ja näyttelijän välistä vuorovaikutusta
- luoda omakohtaisen suhteen ohjaamiseen

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ohjaamisen harjoittelua käytännössä
- ohjaussuunnitelman tekeminen
- näytteleminen muiden opiskelijoiden ohjauksessa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ohjaamisen perusteisiin. Opiskelija tutustuu tekstilähtöisen esityksen suunnitteluvaiheeseen sekä näyttelijän ohjaamiseen. Lisäksi opiskelija näyttelee ja saa siten omakohtaista kokemusta ohjattavana olemisesta.

7.24.18. Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa
- Vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan
- Kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys
- Työskentelyprosessin hallinta
- Taiteellisen prosessin arviointitaidot
- Taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen
- Teatterin keinot
- Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- Esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Teatterin lukiodiplomi arvioidaan arvosana-asteikolla 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

7.25. Taidelukion musiikki (TMU)

Oppiaineen tehtävä

Musiikkilukiossa voi opiskella musiikin valtakunnallisten opintojaksojen lisäksi musiikin perusteita (musiikkitietoa sekä musiikin hahmottamisen aineita; musiikin teoriaa ja säveltäpailua), musiikkiteknologiaa, yhteismusisointia, solistisia aineita ja koulukohtaisia soveltavia erikoisopintoja, kuten musiikin johtamisen perusteita, säveltämistä ja sovittamista sekä osallistua erilaisiin produktioihin.

Kaikkien musiikkilukiolaisten on suoritettava valtakunnallisen opetussuunnitelman mukainen MU1 -opintojakso. Koulu suosittaa, että se suoritetaan heti opintojen alussa.

Musiikkilukion omasta tarjonnasta on opiskeltava **vähintään 24 opintopistettä**. Opiskelijan tulee suorittaa

vähintään kolme (3) musiikin hahmottamisen opintojaksoa (MUHA) omasta lähtötasosta alkaen, yhteensä vähintään 6 op

vähintään kolme (3) musiikkilukion ja yhteismusisointia (MUTI), joista **MUTI1** ja **MUTI2** opintojaksot kuuluvat kaikkien opinto-ohjelmaan, yhteensä vähintään 6 op

vähintään kolme (3) opintojaksoa yhteismusisointia (MUSA) oman koulun tarjonnasta, joista *vähintään yhden opintojakson on oltava kuorossa* suoritettu opintojakso. Yhteensä vähintään 6 op. Opiskelija voi suorittaa yhteismusisointia sekä laulaen että soittaen. Yhteismusisointitarjonta vaihtelee vuosittain. Useat opintojaksot on hajautettu lukujärjestykseen. Yhteismusisointia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Muut erikoislukion opintojaksot voi valita vapaasti.

Erikoislukion opinnot taulukoituna

Musiikin hahmottaminen (vähintään 3)	Musiikin tuntemus ja musiikkitieto (vähintään 3)	Musiikkiteknotiede (vähintään 3)	Musiikkisovittaminen (vähintään 3)	Solistiset aineet/laulu	Solistiset aineet/soitto	Soveltavat opintojaksot
MUHA 1 (2 op)	MUTI 1 (2 op)	MUTE 1 (2 op)	MUSA 1-2 (laulaen)	MULA 1(1-2 op)	MUSO 1(1-2 op)	MUJO (2 op)
MUHA 2 (2 op)	MUTI 2 (2 op)	MUTE 2 (2 op)	MUSA 3-4 (soittaen)			MUSO (2 op)
MUHA 3 (2 op)	MUTI 3 (2 op)	MUTE 3 (2 op)				MUBI (2 op)
MUHA 4 (2 op)	MUTE 4 (2 op)	MUTE 4 (2 op)				MUPR 1-6 (1-6 op)
MUHA 5 (2 op)	MUTI 5 (2 op)					MULU 1 (1 op)
MUHA 6 (2 op)	MUTI 6 (2 op)					
MUHA 7 (2 op)	MUTI 7 (2 op)					

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Tavoitteena on antaa musiikin perusopetusta monipuolisesti sekä ohjata musiikin ja muiden taiteiden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Opetus antaa valmiuksia ammattiopintoihin ja omaan harrastamiseen. Taidelukiossa kehitetään opiskelijoiden luovuutta, musiikillista ilmaisukykyä ja esiintymistaitoa yhdessä koulun muun opetuksen kanssa. Musiikinopetuksessa korostetaan elinikäistä oppimista, luovaa ajattelua, ongelmanratkaisutaitoja, itsenäistä ja reflektointia oppimista, uteliaisuutta, suvaitsevaisuutta sekä kommunikointia.

Yhteistyötä tehdään Suomen muiden erikoislukioden sekä maakunnan muiden taidelaitosten kanssa, kuten Kuopion kaupunginorkesteri, Kuopion Konservatorio, Savonia Ammattikorkeakoulu ja Taideyliopisto.

Osaamisen arviointi

Musiikinopetuksen arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä. Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Samoin jatkuva formatiivinen arviointi erityisesti solistisissa aineissa. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa sekä hänen edistymistään opinnoissa, ei hänen musikaalisuuttaan. Arviointi toteutetaan joko numeroarviointina tai suoritusmerkintänä. Tarkemmat arviointiperusteet ilmoitetaan opintojaksokohtaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Musiikki edesauttaa ihmisen hyvinvointia henkisesti, sosiaalisesti ja fyysisesti. Musiikin avulla nuoret oppivat säätelemään tunne-elämäänsä löytäen oman luontevan tapansa toimia musiikin saralla. Parhaimmillaan syntyy elinikäinen musiikkisuhde, joka lisää hyvinvointia koko loppuelämän ajan. Musiikin hyvinvointia edistäviä vaikutuksia ymmärtäessään opiskelijat oppivat, kuinka he voivat musiikkia tuottaessaan lisätä hyvinvointia myös muille esimerkiksi esiintymisten muodossa.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmätyöskentely ja yhdessä musisoiminen vahvistavat sosiaalisia taitoja. Opiskelijat oppivat kunnioittamaan toistensa musiikillista tekemistä sekä tukemaan ja kannustamaan toisiaan. Vuorovaikutustaidot kehittyvät suhteessa toisiin opiskelijoihin ja esiintymistilanteissa myös suhteessa yleisöön. Näitä taitoja kehitetään monella tasolla, kuten verbaalisesti, kirjallisesti ja musisoiden.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiaineena musiikki linkittyy luontevasti muihin oppiaineisiin mahdollistaen monipuolisen ja monitieteisen lähestymistavan musiikinopiskeluun. Opiskelijoita kannustetaan toteuttamaan omia musiikillisia ideoita ja kokeilemaan rohkeasti erilaisia musiikin ilmaisukeinoja. Musiikin tavoitteellinen opiskelu antaa työkaluja ja sanavarastoa toteuttaa omaa luovuutta monipuolisesti sekä tarkastella kriittisesti omaa oppimisprosessiaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Eri musiikkityylien sekä niihin liittyvien sanoitusten, ilmiöiden ja kulttuurisidonnaisuuksien kautta opitaan tuntemaan ja tunnistamaan musiikin yhteiskunnallisia vaikutuksia. Musiikin opiskelun kautta opitaan ymmärtämään erilaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja hahmotetaan musiikki myös yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija huolehtii omalta osaltaan luokkaympäristön siisteydestä ja soitinten kunnosta. Hän palauttaa soittimet ja työvälineet käytön jälkeen omille paikoilleen ja sammuttaa virrat käyttämistään musisointilaitteista. Turhaa paperien kopiointia tulee välttää oppimistilanteissa. Lisäksi on tärkeää ymmärtää, millaisia eettisiä tai ympäristöön liittyviä kysymyksiä musiikin taustalla on.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri musiikkityylien kautta opitaan tuntemaan eri musiikkikulttuureja. Ymmärrys erilaisuutta kohtaan lisääntyy, kun opetuksessa suhtaudutaan avarakatseisesti erilaisiin musiikkikulttuureihin ja -ilmiöihin. Tavoitteena on ymmärtää, että musiikki ei synny tyhjiössä vaan ilmentää ympärillä olevaa yhteiskuntaa eri osa-alueineen. Erilaisten kulttuurien tunteminen ja ymmärtäminen on osa musiikillista yleissivistystä. Kielitaito kehittyy esimerkiksi laulujen sanojen kautta.

Opintojaksot

7.25.1. Musiikin hahmottaminen 1 - MUHA1, 2 op (TMU1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saa perustiedot ja – taidot musiikin lukemiseen, kirjoittamiseen, tuottamiseen ja analysoimiseen
- oppii kehittämään rytmi-, melodia- ja muototajuaan, sävelkorvaansa ja musiikin hahmottamiskykyään, saa valmiuksia omaan muusikkouteensa ja oppii hyödyntämään tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii soivan ja kirjoitetun länsimaisen musiikin analysoinnin ja nuotintamisen perusteet
- hyödyntää teoreettisia opintojaan laulu- ja soitto-opinnoissaan sekä yhteismusisoinnissa
- kehittää mahdollisuuksiaan musiikilliseen itsensä ilmaisemiseen sekä oman sävelkielen löytämiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- juuri/kantasävelet, kromaattiset merkit ja oktaavialat (C-c3)
- nuottiavaimet (G-avain ja F-avain)
- kvinttiympyrän periaate ja rinnakkaissävellajin käsite
- intervallit (1–8) harmonisena ja melodisena
- kolmisoinnut (duuri ja molli) sekä niiden reaalisointumerkinnät
- duuriasteikko sekä luonnollinen ja harmoninen molliasteikko (kolmeen ylennys- ja alennusmerkkiin asti) sekä niiden sävellajien I, IV ja V-asteet
- nuottien ja taukojen perusaika-arvot
- tahtiosoituksen periaate sekä tahtilajit 2/4, 3/4 ja 4/4
- säveltapailun perusperiaate (perussykkeen hallinta, melodian laulaminen kvintin alueella, sävelpuhtaus, eteneminen mahdollisista virheistä huolimatta, duuriasteikon ja peruskolmisoinnun laulaminen, säveltason löytäminen, intervallien 1-8 laulaminen, rytmi- ja melodiasanelun alkeet)
- perusterminologiaa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti hyvinvointi

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Opiskelija aloittaa opiskelunsa oman lähtötasonsa mukaan. Esimerkiksi jos opiskelija aloittaa opiskelun opintojaksosta numero 2, hänen tulee suorittaa numerojärjestyksessä opintojaksot 2, 3 ja 4.

Opiskelijan lähtötaso määrää, mistä opintojaksosta hän aloittaa aineen opinnot.

Laaja-alainen oppiminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti hyvinvointi ja vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.25.2. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 3 - MUTI3 - länsimainen musiikki 3, 2 op (TMU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saa kokonaiskäsityksen 1900-luvun musiikin tärkeimmistä ilmiöistä ja suomalaisesta säveltaiteesta sen osana
- oppii ymmärtämään erilaisten musiikkityylien samanaikaisuuden ja vaikutukset toisiinsa
- oppii yhdistämään musiikin aikakaudet historialliseen viitekehykseen
- oppii ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa
- oppii sekä keskustelemaan että kirjoittamaan opintojaksolla käsiteltävistä asioista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- 1900-luvun tärkeimmät ilmiöt klassisessa musiikissa, esimerkiksi ismit ja uudet sävellystekniikat
- opintojakson aikana tutustutaan myös jazz- ja rockmusiikin syntyyn ja kehitykseen sekä muihin mahdollisiin ajan ilmiöihin

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Suorittaminen

opiskelijan on suoritettava vähintään kolme (3) opintojaksoa musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintoja, yhteensä vähintään 6 op.

kaikkien opinto-ohjelmaan kuuluvat opintojaksot 1–3 suoritetaan lähtökohtaisesti numerojärjestyksessä

muut opinnot voi valita vapaasti ja suorittaa haluamassaan järjestyksessä

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu erityisesti yhteiskunnallinen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

7.25.3. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 4 - MUTI4 - Suomen musiikki, 2 op (TMU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saada yleiskäsityksen suomalaisesta kansanperinteestä ennen ja nyt, ja oppii ymmärtämään sen merkityksen musiikkikulttuurissamme
- saada kokonaiskuvan suomalaisen klassisen musiikin kehitymisestä
- oppia ymmärtämään maamme vähemmistöjen musiikkikulttuureita
- tutustua populaarimusiikin syntyyn ja kehittymiseen Suomessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kalevalainen musiikkikulttuuri
- pelimannimusiikin aikakausi
- suomalaisen musiikin varhaisvaiheet
- klassisen musiikin kehittyminen ja vakiintuminen
- suomalaisen säveltaiteen nousu 1700-luvulta alkaen
- suomalaisen musiikin ”kultakausi”
- modernismi Suomessa
- nykymusiikin ilmiöitä
- populaarimusiikki Suomessa 1900-luvulta alkaen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Suorittaminen

opiskelijan on suoritettava vähintään kolme (3) opintojaksoa musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintoja, yhteensä vähintään 6 op.

Luonnosversio 19.1.2021

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu erityisesti yhteiskunnallinen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija

- o oppii perustiedot musiikin eri tyylikausista ja – lajeista
- o oppii kirjoittamaan musiikista ja oppii integroimaan musiikin muihin oppiaineisiin.
- o kykenee valikoivaan, analyttiseen kuunteluun ja oppii kuuntelemalla analysoimaan ja kriittisesti keskustelemaan musiikista sekä tuottamaan tekstiä kuulemastaan
- o saa kokonaiskäsityksen käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyaikalle
- o oppii yhdistämään musiikin historian yleiseen historialliseen, kulttuurihistorialliseen ja sosiaaliseen taustaan
- o oppii ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa
- o oppii kuuntelemaan ennakkoluulottomasti monenlaista 1900-luvun musiikkia ja laajentaa taidekäsitystään nykyaikaiseen
- o oppii käymään konserteissa ja muissa kulttuuritapahtumissa

7.25.4. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 5 - MUTI5 - globaali musiikki ja kansanperinne, 2 op (TMU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppia ymmärtämään musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja yhteyttä yhteiskunnallisiin oloihin
- oppia vieraiden kulttuurien käsityksiä musiikista
- oppia ymmärtämään ja arvostamaan jokaisen yksilön ja yhteisön tapaa ilmaista itseään
- rikastuttaa omaa ajatteluaan ja käyttäytymistään ymmärtämällä monikulttuurista yhteiskuntaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppi ymmärtämään maailman erilaisia musiikkikulttuureja sekä niiden vaikutuksia toisiinsa sekä omaan kulttuuriympäristöön
- opintojakson aikana käsitellään monipuolisesti (soittaen, laulaen, tutkien, keskustellen, kirjoittaen) musiikkikulttuureita jokaisesta maanosasta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Suorittaminen

opiskelijan on suoritettava vähintään kolme (3) opintojaksoa musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintoja, yhteensä vähintään 10 op

Luonnosversio 19.1.2021

Laaaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu erityisesti yhteiskunnallinen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija

- o oppii perustiedot musiikin eri tyylikausista ja –lajeista
- o oppii kirjoittamaan musiikista ja oppii integroimaan musiikin muihin oppiaineisiin.
- o kykenee valikoivaan, analyttiseen kuunteluun ja oppii kuuntelemalla analysoimaan ja kriittisesti keskustelemaan musiikista sekä tuottamaan tekstiä kuulemastaan
- o saa kokonaiskäsityksen käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyajalle
- o oppii yhdistämään musiikin historian yleiseen historialliseen, kulttuurihistorialliseen ja sosiaaliseen taustaan
- o oppii ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa
- o oppii kuuntelemaan ennakkoluulottomasti monenlaista 1900-luvun musiikkia ja laajentaa taidekäsitystään nykyaikaiseen

oppii käymään konserteissa ja muissa kulttuuritapahtumissa

7.25.5. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 6 - MUTI6 - länsimainen populaarimusiikki, 2 op (TMU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyä populaarimusiikin historiaan, sen taustoihin ja kehitykseen 1800-luvun lopusta tähän päivään
- hahmottaa populaarimusiikin tyylejä tiedollisesti sekä taidollisesti kuunnellen, analysoiden, soittaen ja laulaen
- tunnistaa aikakausien keskeisimmät tyylipiirteet ja tärkeimmät edustajat

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- blues
- jazz
- rock´n roll
- iskelmä
- muut populaarimusiikin lajit

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla **luonnos versio 19.1.2021**

Suorittaminen

opiskelijan on suoritettava vähintään kolme (3) opintojaksoa musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintoja, yhteensä vähintään 6 op.

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu erityisesti yhteiskunnallinen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija

- o oppii perustiedot musiikin eri tyylikausista ja – lajeista
- o oppii kirjoittamaan musiikista ja oppii integroimaan musiikin muihin oppiaineisiin.
- o kykenee valikoivaan, analyttiseen kuunteluun ja oppii kuuntelemalla analysoimaan ja kriittisesti keskustelemaan musiikista sekä tuottamaan tekstiä kuulemastaan
- o saa kokonaiskäsityksen käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyaikalle
- o oppii yhdistämään musiikin historian yleiseen historialliseen, kulttuurihistorialliseen ja sosiaaliseen taustaan

- o oppii ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa
- o oppii kuuntelemaan ennakkoluulottomasti monenlaista 1900-luvun musiikkia ja laajentaa taidekäsitystään nykyaikaiseen
- o oppii käymään konserteissa ja muissa kulttuuritapahtumissa

7.25.6. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 7 - MUTI7 - nykymusiikin ilmiöitä, 2 op (TMU14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppia ymmärtämään erilaisten musiikkityylien ja sävellystekniikoiden vaikutukset toisiinsa
- syventää ja yhdistää aikaisemmin oppimiensa MUTI –opintojaksojen asioita
- oppia soveltamaan muilla opintojaksoilla oppimaansa teoria-ainesta käytäntöön
- oppia yhdistämään musiikin aikakaudet historialliseen viitekehykseen
- oppia tunnistamaan musiikkia ja analysoimaan sitä kuulemansa ja näkemänsä (esim. partituurit) perusteella

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- analyttinen kuuntelu, luova toiminta, itse keksiminen, mahdollisuuksien mukaan pienimuotoisten sävellysideoiden kokeileminen
- ryhmän mielenkiinnon mukaan valitaan 5–8 erilaista ilmiötä, joita tutkitaan

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Suorittaminen

opiskelijan on suoritettava vähintään kolme (3) opintojaksoa musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintoja, yhteensä vähintään 6 op.

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu erityisesti yhteiskunnallinen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija

- o oppii perustiedot musiikin eri tyylikausista ja –lajeista
- o oppii kirjoittamaan musiikista ja oppii integroimaan musiikin muihin oppiaineisiin.
- o kykenee valikoimaan, analyttiseen kuunteluun ja oppii kuuntelemalla analysoimaan ja kriittisesti keskustelemaan musiikista sekä tuottamaan tekstiä kuulemastaan
- o saa kokonaiskäsityksen käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyaikalle

- o oppii yhdistämään musiikin historian yleiseen historialliseen, kulttuurihistorialliseen ja sosiaaliseen taustaan
- o oppii ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa
- o oppii kuuntelemaan ennakkoluulottomasti monenlaista 1900-luvun musiikkia ja laajentaa taidekäsitystään nykyaikaiseen
- o oppii käymään konserteissa ja muissa kulttuuritapahtumissa

7.25.7. Musiikkiteknologia 1 - MUTE1 - nuotinkirjoitus, 2 op (TMU15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyä nuotinkirjoittamisen perusteisiin ja tutustua johonkin yleisesti käytettävään notaatio-ohjelmaan
- pystyä nuotintamaan yksinkertaisia musiikkikappaleita
- pystyä kirjoittamaan soitinnuksen sovittamalla tai transkriptioimalla musiikkikappaleeseen
- saada hyvät pohjataidot ammatillisiin jatko-opintoihin notaatiossa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- notaatio-ohjelman käyttöön perehtyminen
- nuotintaminen
- sovittamisen ja transkription perusteet

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu vuorovaikutusosaamisen eri alueet, sillä musiikin tekeminen on usein luovaa tiimityötä

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

musiikkiteknologian opinnoissa opiskelijalla on mahdollisuus monipuoliseen itsensä ja osaamisensa kehittämiseen musiikin harrastamisessa

eri opintojaksojen myötä opinnoissa pyritään antamaan opiskelijalle monipuoliset välineet ja taidot musiikin harjoitteluun, harrastamiseen ja tuottamiseen

musiikkiteknologian opintojen myötä opiskelija saa hyvät pohjataidot ammatillisia jatko-opintoja varten

7.25.8. Musiikkiteknologia 2 - MUTE2 - musiikkitekologiset sovellukset, 2 op (TMU16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- saada kattavan tietopaketin erilaisista musiikkitekologisisista perusvälineistä ja niiden sovelluksista liittyen musiikin tuottamiseen, esittämiseen ja harjoitteluun
- oppia käyttämään musiikkitekologisia laitteita ja sovelluksia käytännössä
- osata tuottaa opintojakson aikana musiikillisen tuotoksen niillä sovelluksilla ja välineillä joihin jaksossa on perehdytty
- saada hyvät pohjataidot musiikkitekologisten laitteiden hallintaan ja erilaisien musiikkisovellusten käyttöön ajatellen omaa harrastustaan ja ammatillisia jatko-opintoja musiikin parissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan erilaisiin sovelluksiin tietokoneissa, tableteissa ja älypuhelimissa, jotka soveltuvat musiikin tuottamiseen, esittämiseen ja harjoitteluun
- musiikkitekologisten laitteiden käyttäminen käytännössä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

Luonnosversio 19.1.2021

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu vuorovaikutusosaamisen eri alueet, sillä musiikin tekeminen on usein luovaa tiimityötä

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

musiikkitekologian opinnoissa opiskelijalla on mahdollisuus monipuoliseen itsensä ja osaamisensa kehittämiseen musiikin harrastamisessa

eri opintojaksojen myötä opinnoissa pyritään antamaan opiskelijalle monipuoliset välineet ja taidot musiikin harjoitteluun, harrastamiseen ja tuottamiseen

musiikkitekologian opintojen myötä opiskelija saa hyvät pohjataidot ammatillisia jatko-opintoja varten

7.25.9. Musiikkiteknologia 3.1 - MUTE3.1 - ääni- ja valotekniikka 1, 2 op (TMU17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehtyä erilaisten äänentoistolaitteiden käytön perusteisiin ja osaa soveltaa taitojaan erilaisien koulun tilaisuuksien, tapahtumien ja esityksien äänentoiston toteutuksessa
- Perehtyä koulun valotekniikkaan ja osaa käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti koulun erilaisten tilaisuuksissa, tapahtumissa ja esityksissä

- Opiskelija osaa myös suunnitella ja luoda valotilanteita tarkoituksenmukaisesti eri tilanteisiin
- Saada hyvät pohjataidot ääni- ja valotekniikan hallinnassa musiikin harrastusta ajatellen ja ammatillisiin jatko-opintoihin suuntautuessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaisten äänentoistolaitteiden (kaiuttimet, mikserit, johdot, mikrofonit, standit yms.) käytön perusteet ja hallinta
- Valotekniikan perusteet ja valojen suunnittelu sekä toteutus
- Koulun tilaisuuksien ja esitysten ääni- ja valotekninen toteuttaminen lukuvuoden aikana

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Suorittaminen

Opintokokonaisuus toteutetaan koko lukuvuoden aikana

Oppilas osallistuu opintokokonaisuudessa annettaviin koulutuksiin sekä koulun tapahtumiin ääni- ja valotekniikkaa toteuttaen ensimmäisen lukuvuoden aikana

Opintojakson voi suorittaa kolme kertaa syventäen tietojaan ja taitojaan

Laa-ja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu vuorovaikutusosaamisen eri alueet, sillä musiikin tekeminen on usein luovaa tiimityötä

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

musiikkiteknologian opinnoissa opiskelijalla on mahdollisuus monipuoliseen itsensä ja osaamisensa kehittämiseen musiikin harrastamisessa

eri opintojaksojen myötä opinnoissa pyritään antamaan opiskelijalle monipuoliset välineet ja taidot musiikin harjoitteluun, harrastamiseen ja tuottamiseen

musiikkiteknologian opintojen myötä opiskelija saa hyvät pohjataidot ammatillisia jatko-opintoja varten

7.25.10. Musiikkiteknologia 3.2 - MUTE3.2 - ääni- ja valotekniikka 2, 2 op (TMU18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehtyä erilaisten äänentoistolaitteiden käytön perusteisiin ja osaa soveltaa taitojaan erilaisien koulun tilaisuuksien, tapahtumien ja esityksien äänentoiston toteutuksessa
- Perehtyä koulun valotekniikkaan ja osaa käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti koulun erilaisten tilaisuuksissa, tapahtumissa ja esityksissä
- Opiskelija osaa myös suunnitella ja luoda valotilanteita tarkoituksenmukaisesti eri tilanteisiin

- Saada hyvät pohjataidot ääni- ja valotekniikan hallinnassa musiikin harrastusta ajatellen ja ammatillisiin jatko-opintoihin suuntautuessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaisten äänentoistolaitteiden (kaiuttimet, mikserit, johdot, mikrofonit, standit yms.) käytön perusteet ja hallinta
- Valotekniikan perusteet ja valojen suunnittelu sekä toteutus
- Koulun tilaisuuksien ja esitysten ääni- ja valotekninen toteuttaminen lukuvuoden aikana

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Suorittaminen

Opintokokonaisuus toteutetaan koko lukuvuoden aikana

Oppilas osallistuu opintokokonaisuudessa annettaviin koulutuksiin sekä koulun tapahtumiin ääni- ja valotekniikkaa toteuttaen toisen lukuvuoden aikana

Opintojakson voi suorittaa kolme kertaa syventäen tietojaan ja taitojaan

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu vuorovaikutusosaamisen eri alueet, sillä musiikin tekeminen on usein luovaa tiimityötä

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson vapaa kuvaus

musiikkiteknologian opinnoissa opiskelijalla on mahdollisuus monipuoliseen itsensä ja osaamisensa kehittämiseen musiikin harrastamisessa

eri opintojaksojen myötä opinnoissa pyritään antamaan opiskelijalle monipuoliset välineet ja taidot musiikin harjoitteluun, harrastamiseen ja tuottamiseen

musiikkiteknologian opintojen myötä opiskelija saa hyvät pohjataidot ammatillisia jatko-opintoja varten

7.25.11. Musiikkiteknologia 3.3 - MUTE3.3 - ääni- ja valotekniikka 3, 2 op (TMU19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehtyä erilaisten äänentoistolaitteiden käytön perusteisiin ja osaa soveltaa taitojaan erilaisien koulun tilaisuuksien, tapahtumien ja esityksien äänentoiston toteutuksessa
- Perehtyä koulun valotekniikkaan ja osaa käyttää sitä tarkoituksenmukaisesti koulun erilaisten tilaisuuksissa, tapahtumissa ja esityksissä
- Opiskelija osaa myös suunnitella ja luoda valotilanteita tarkoituksenmukaisesti eri tilanteisiin. Saada hyvät pohjataidot ääni- ja valotekniikan hallinnassa musiikin harrastusta ajatellen ja ammatillisiin jatko-opintoihin suuntautuessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaisten äänentoistolaitteiden (kaiuttimet, mikserit, johdot, mikrofonit, standit yms.) käytön perusteet ja hallinta
- Valotekniikan perusteet ja valojen suunnittelu sekä toteutus
- Koulun tilaisuuksien ja esitysten ääni- ja valotekninen toteuttaminen lukuvuoden aikana

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Suorittaminen

Opintokokonaisuus toteutetaan koko lukuvuoden aikana

Oppilas osallistuu opintokokonaisuudessa annettaviin koulutuksiin sekä koulun tapahtumiin ääni- ja valotekniikkaa toteuttaen kolmannen lukuvuoden aikana

Opintojakson voi suorittaa kolme kertaa syventäen tietojaan ja taitojaan

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu vuorovaikutusosaamisen eri alueet, sillä musiikin tekeminen on usein luovaa tiimityötä

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Luonnosversio 19.1.2021

musiikkiteknologian opinnoissa opiskelijalla on mahdollisuus monipuoliseen itsensä ja osaamisensa kehittämiseen musiikin harrastamisessa

eri opintojaksojen myötä opinnoissa pyritään antamaan opiskelijalle monipuoliset välineet ja taidot musiikin harjoitteluun, harrastamiseen ja tuottamiseen

musiikkiteknologian opintojen myötä opiskelija saa hyvät pohjataidot ammatillisia jatko-opintoja varten

7.25.12. Musiikin hahmottaminen 2 - MUHA2, 2 op (TMU2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Saa perustiedot ja – taidot musiikin lukemiseen, kirjoittamiseen, tuottamiseen ja analysoimiseen
- Oppii kehittämään rytmi-, melodia- ja muototajuaan, sävelkorvaansa ja musiikin hahmottamiskykyään, saa valmiuksia omaan muusikkouteensa ja oppii hyödyntämään tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia
- Oppii soivan ja kirjoitetun länsimaisen musiikin analysoinnin ja nuotintamisen perusteet
- Hyödyntää teoreettisia opintojaan laulu- ja soitto-opinnoissaan sekä yhteismusisoinnissa
- Kehittää mahdollisuuksiaan musiikilliseen itsensä ilmaisemiseen sekä oman sävelkielen löytämiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oktaavialat (C2- c4)
- kvinttiympyrä kokonaan
- kolmisoinnut (duuri, molli, ylinouseva ja vähennetty) sekä niiden reaalisointumerkinnät
- sointuasteet duurissa ja mollissa
- duuriasteikko sekä luonnollinen, harmoninen ja melodinen molliasteikko (viiteen ylennys- ja alennusmerkkiin asti) sekä niiden sävellajien I, IV ja V7 -asteet
- sävellajin tunnistaminen etumerkinnästä
- intervallit (1–8) harmonisena ja melodisena sekä niiden laadut (suuret, pienet ja puhtaat)
- nuottien ja taukojen aika-arvot (uutena synkooppi, trioli ja pisteellinen nuotti ja tauko)
- tahtiosoitusten 3/8 ja 6/8 periaate
- säveltäjäpöytäharjoittaminen, helppoja rytmi- ja melodiasaneluja sekä intervallien tunnistusta ja laulamista
- perusterminologiaa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Opiskelija aloittaa opiskelunsa oman lähtötasonsa mukaan. Esimerkiksi jos opiskelija aloittaa opiskelun opintojaksosta numero 2, hänen tulee suorittaa numerojärjestyksessä opintojaksot 2, 3 ja 4.

Opiskelijan lähtötaso määrää, mistä opintojaksosta hän aloittaa aineen opinnot.

Laaja-alainen oppiminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti hyvinvointi ja vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.25.13. Musiikkiteknologia 4.1 - MUTE4.1 - studiotekniikka1, 2 op (TMU20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyä studiossa musiikin tuottamiseen ja äänittämisen perusteisiin
- ymmärtää koko musiikin tuottamisen prosessin studiossa harjoittelemisesta viimeiseen miksausukseen
- omaksua perustaidot studiossa työskentelystä omaa musiikkiharrastustaan ja ammatillisia jatko-opintoja ajatellen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- prosessi äänitykseen valmistautumisesta miksaamiseen; valmistautuminen, äänitysten vaiheet, mikittämisen perusteet, studiolaitteiston ja –sovellusten käyttö ja äänittäminen sekä miksaaminen
- opiskelijat tuottavat pienissä ryhmissä omat demoäänitteet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Suorittaminen

Opintojakso suoritetaan ensimmäisen tai toisen opintovuoden aikana.

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu vuorovaikutusosaamisen eri alueet, sillä musiikin tekeminen on usein luovaa tiimityötä

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

musiikkiteknologian opinnoissa opiskelijalla on mahdollisuus monipuoliseen itsensä ja osaamisensa kehittämiseen musiikin harrastamisessa

eri opintojaksojen myötä opinnoissa pyritään antamaan opiskelijalle monipuoliset välineet ja taidot musiikin harjoitteluun, harrastamiseen ja tuottamiseen

musiikkiteknologian opintojen myötä opiskelija saa hyvät pohjataidot ammatillisia jatko-opintoja varten

7.25.14. Musiikkiteknologia 4.2 - MUTE4.2 - studiotekniikka 2, 2 op (TMU21)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyä studiossa musiikin tuottamiseen ja äänittämiseen perusteisiin
- ymmärtää koko musiikin tuottamisen prosessin studiossa harjoittelemisesta viimeiseen miksaukseen
- omaksua perustaidot studiossa työskentelystä omaa musiikkiharrastustaan ja ammatillisia jatko-opintoja ajatellen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- prosessi äänitykseen valmistautumisesta miksaamiseen; valmistautuminen, äänitysten vaiheet, mikittämisen perusteet, studiolaitteiston ja –sovellusten käyttö ja äänittäminen sekä miksaaminen
- opiskelijat tuottavat pienissä ryhmissä omat demoäänitteet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Suorittaminen

Opintojakso suoritetaan toisen tai kolmannen opintovuoden aikana.

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu vuorovaikutusosaamisen eri alueet, sillä musiikin tekeminen on usein luovaa tiimityötä

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

musiikkiteknologian opinnoissa opiskelijalla on mahdollisuus monipuoliseen itsensä ja osaamisensa kehittämiseen musiikin harrastamisessa

eri opintojaksojen myötä opinnoissa pyritään antamaan opiskelijalle monipuoliset välineet ja taidot musiikin harjoitteluun, harrastamiseen ja tuottamiseen

musiikkiteknologian opintojen myötä opiskelija saa hyvät pohjataidot ammatillisia jatko-opintoja varten

7.25.15. Yhteismusisointi 1.1 - MUSA1.1 - kuoro 1, 2 op (TMU22)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman lauluinstrumentin kehittäminen ryhmässä
- harmoniatajun ja kuuntelemistaidon kehittäminen ja vastuun ottaminen omasta stemmastaan
- musiikin peruselementtien syventäminen käytännön kautta
- ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- monipuoliseen kuorokirjallisuuteen tutustuminen kuoromuodosta riippuen (SA, SSA, SMSA, SSAA, SAB, SATB)
- omatoimiseen harjoitteluun ohjaaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erityyppiset äänenavaus-, laulu- ja laulusäilysharjoitukset ja fraseerausharjoitukset
- kuorosoinnin kehittäminen
- monipuolisen kuoro-ohjelmiston harjoittelu ja esittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia

- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.16. Yhteismusisointi 1.2 - MUSA1.2 - kuoro 2, 2 op (TMU23)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman lauluinstrumentin kehittäminen ryhmässä
- harmoniatajun ja kuuntelemistaidon kehittäminen ja vastuun ottaminen omasta stemmastaan
- musiikin peruselementtien syventäminen käytännön kautta
- ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- monipuoliseen kuorokirjallisuuteen tutustuminen kuoromuodosta riippuen (SA, SSA, SMSA, SSAA, SAB, SATB)
- omatoimiseen harjoitteluun ohjaaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erityyppiset äänenavaus-, laulu-, ja lauluväline- ja fraseerausharjoitukset
- kuorosoinnin kehittäminen
- monipuolisen kuoro-ohjelmiston harjoittelu ja esittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia

- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.17. Yhteismusisointi 1.3 - MUSA1.3 - kuoro 3, 2 op (TMU24)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman lauluinstrumentin kehittäminen ryhmässä
- harmoniatajun ja kuuntelemistaidon kehittäminen ja vastuun ottaminen omasta stemmastaan
- musiikin peruselementtien syventäminen käytännön kautta
- ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- monipuoliseen kuorokirjallisuuteen tutustuminen kuoromuodosta riippuen (SA, SSA, SMSA, SSAA, SAB, SATB)
- omatoimiseen harjoitteluun ohjaaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erityyppiset äänenavaus-, laulu- ja laulusävel- ja fraseerausharjoitukset
- kuorosoinnin kehittäminen
- monipuolisen kuoro-ohjelmiston harjoittelu ja esittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia

- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.18. Yhteismusisointi 2.1 - MUSA2.1 - yhtyelaulu 1, 2 op (TMU25)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman lauluinstrumentin kehittäminen pienryhmässä sekä vastuun ottaminen pienryhmän toiminnassa
- harmoniatajun ja kuuntelemistaidon kehittäminen sekä vastuun ottaminen omasta stemmastaan
- musiikin peruselementtien syventäminen käytännön kautta
- ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- omatoimiseen harjoitteluun ohjaaminen
- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- monipuolisen (klassinen ja ei-klassinen) lauluhytyehjelmiston harjoittelu ryhmän toivomusten ja taipumusten mukaan sekä säestyksellisten että a cappella –laulujen harjoittelu ja mahdollisuuksien mukaan esittäminen
- soinnin, fraseerauksen, nyanssien, sävelpuhtauden ja rytmiikan kehittäminen
- harmoniatajun kehittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti

- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

Yhteytlaulun edeltävät opinnot

- o riittävät taidot oman lauluinstrumentin hallinnassa

7.25.19. Yhteismusisointi 2.2 - MUSA2.1 - yhteytlaulu 2, 2 op (TMU26)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman lauluinstrumentin kehittäminen pienryhmässä sekä vastuun ottaminen pienryhmän toiminnassa
- harmoniatajun ja kuuntelemistaidon kehittäminen sekä vastuun ottaminen omasta stemmastaan
- musiikin peruselementtien syventäminen käytännön kautta
- ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- omatoimiseen harjoitteluun ohjaaminen
- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen (klassinen ja ei-klassinen) laulu-yhtyeohjelmiston harjoittelu ryhmän toivomusten ja taipumusten mukaan sekä säestyksellisten että a cappella –laulujen harjoittelu ja mahdollisuuksien mukaan esittäminen
- soinnin, fraseerauksen, nyanssien, sävelpuhtauden ja rytmiikan kehittäminen
- harmoniatajun kehittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

Yhteylaulun edeltävät opinnot

- o riittävät taidot oman lauluinstrumentin hallinnassa

7.25.20. Yhteismusisointi 2.3 - MUSA2.3- yhteylaulu 3, 2 op (TMU27)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman lauluinstrumentin kehittäminen pienryhmässä sekä vastuun ottaminen pienryhmän toiminnassa
- harmoniatajun ja kuuntelemistaidon kehittäminen sekä vastuun ottaminen omasta stemmastaan
- musiikin peruselementtien syventäminen käytännön kautta
- ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- omatoimiseen harjoitteluun ohjaaminen
- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen (klassinen ja ei-klassinen) laulu-yhtyeohjelmiston harjoittelemine ryhmän toivomusten ja taipumusten mukaan sekä säestyksellisten että a cappella –laulujen harjoittelemine ja mahdollisuuksien mukaan esittäminen
- soinnin, fraseerauksen, nyanssien, sävelpuhtauden ja rytmiikan kehittäminen
- harmoniatajun kehittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

Edeltävät opinnot

- o riittävät taidot oman lauluinstrumentin hallinnassa

7.25.21. Yhteismusisointi 3.1.1 - MUSA3.1.1 - bändisoitto 1.1, 2 op (TMU28)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja ilmais- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointihuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtymusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.22. Yhteismusisointi 3.1.2 - MUSA3.1.2 - bändisoitto 1.2, 2 op (TMU29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoittotaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

Edeltävät opinnot

- o riittävät taidot oman lauluinstrumentin hallinnassa

7.25.23. Musiikin hahmottaminen 3 - MUHA3, 2 op (TMU3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Saa perustiedot ja – taidot musiikin lukemiseen, kirjoittamiseen, tuottamiseen ja analysoimiseen
- Oppii kehittämään rytmi-, melodia- ja muototajuaan, sävelkorvaansa ja musiikin hahmottamiskykyään, saa valmiuksia omaan muusikkouteensa ja oppii hyödyntämään tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia
- Oppii soivan ja kirjoitetun laulun ja musiikin analysoimisen ja nuotintamisen perusteet
- Hyödyntää teoreettisia opintojaan laulu- ja soitto-opinnoissaan sekä yhteismusisoinnissa
- Kehittää mahdollisuuksiaan musiikilliseen itsensä ilmaisemiseen sekä oman sävelkielen löytämiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- loput oktaavialat sekä oktaavin siirto
- esitellään nuottiavaimista C-avain
- kolmisointujen käännökset ja niiden reaalisointumerkinnot
- duuriasteikko sekä luonnollinen, harmoninen ja melodinen molliasteikko (seitsemään ylennys- ja alennusmerkkiin asti) sekä niiden sävellajien I, IV ja V7 –asteet sekä lopukkeet
- sävellajin tunnistaminen etumerkinnot
- sointuanalyysi
- intervallit (1–10) harmonisena ja melodisena sekä niiden laadut (suuret, pienet, puhtaat, ylinousevat ja vähennetyt)
- nuottien ja taukojen aika-arvot (uutena synkooppiin pohjautuvia rytmejä, kohotahdin käsite ja kolmimuunteisuus)
- tahtilajit 3/8, 6/8 ja 9/8
- säveltapailun harjoittaminen edelleen
- perusterminologiaa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Opiskelija aloittaa opiskelunsa oman lähtötasonsa mukaan. Esimerkiksi jos opiskelija aloittaa opiskelun opintojaksosta numero 2, hänen tulee suorittaa numerojärjestyksessä opintojaksot 2, 3 ja 4.

Opiskelijan lähtötaso määrää, mistä opintojaksosta hän aloittaa aineen opinnot.

Laaja-alainen oppiminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti hyvinvointi ja vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.25.24. Yhteismusisointi 3.1.3 - MUSA3.1.3 - bändisoitto 1.3, 2 op (TMU30)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitotaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston luominen
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soitotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia

- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.25. Yhteismusisointi 3.1.4 - MUSA3.1.4 - bändisoitto 1.4, 2 op (TMU31)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitotaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi   Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.26. Yhteismusisointi 3.1.5 - MUSA3.1.5 - bändisoitto 1.5, 2 op (TMU32)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto taitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). **Luonnosversio 19.1.2021**

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soitto taitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.27. Yhteismusisointi 3.2.1 - MUSA3.2.1 - bändisoitto 2.1, 2 op (TMU33)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhteysohjelmaa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soitto- ja soittotaitojaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.28. Yhteismusisointi 3.2.2 - MUSA3.2.2 - bändisoitto 2.2, 2 op (TMU34)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto taitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhteysoisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soitto taitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.29. Yhteismusisointi 3.2.3 - MUSA3.2.3 - bändisoitto 2.3, 2 op (TMU35)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto taitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhteysoisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaia-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soitto taitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.30. Yhteismusisointi 3.2.4 - MUSA3.2.4 - bändisoitto 2.4, 2 op (TMU36)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhteysoisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittoaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.31. Yhteismusisointi 3.2.4 - MUSA3.2.4 - bändisoitto 2.4, 2 op (TMU37)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoittoaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtymusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittoaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.32. Yhteismusisointi 3.2.5 - MUSA3.2.5 - bändisoitto 2.5, 2 op (TMU38)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto taitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyeemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.33. Yhteismusisointi 3.3.1 - MUSA3.3.1 - bändisoitto 3.1, 2 op (TMU39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.34. Musiikin hahmottaminen 4 - MUHA4, 2 op (TMU4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Saa perustiedot ja – taidot musiikin lukemiseen, kirjoittamiseen, tuottamiseen ja analysoimiseen
- Oppii kehittämään rytmi-, melodia- ja muototajuaan, sävelkorvaansa ja musiikin hahmottamiskykyään, saa valmiuksia omaan muusikkouteensa ja oppii hyödyntämään tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia
- Oppii soivan ja kirjoitetun länsimaisen musiikin analysoinnin ja nuotintamisen perusteet
- Hyödyntää teoreettisia opintojaan laulu- ja soitto-opinnoissaan sekä yhteismusisoinnissa
- Kehittää mahdollisuuksiaan musiikilliseen itsensä ilmaisemiseen sekä oman sävelkielen löytämiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oktaavialat (A2 – c5)
- etumerkinnät
- intervallit (1–15) laatuineen
- duuriasteikot, molliasteikot ja moodit
- kolmisoinnut ja niiden käännökset
- sointuasteet ja reaalisointumerkinnät
- säveltapailussa perusasioiden kertausta edellisistä opintojaksoista
- uutena säveltapailussa kolmi- ja nelisointujen tunnistamista, harmonioiden tunnistamista sekä lopukkeet
- tutustutaan äänenkuljetuksen perusteisiin huomioiden myös reaalisoitumerkit

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeropastikolla 4-10.

Luonnosversio 19.1.2021

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Opiskelija aloittaa opiskelunsa oman lähtötasonsa mukaan. Esimerkiksi jos opiskelija aloittaa opiskelun opintojaksosta numero 2, hänen tulee suorittaa numerojärjestyksessä opintojaksot 2, 3 ja 4.

Opiskelijan lähtötaso määrää, mistä opintojaksosta hän aloittaa aineen opinnot.

Laaja-alainen oppiminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti hyvinvointi ja vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.25.35. Yhteismusisointi 3.3.2 - MUSA3.3.2 - bändisoitto 3.2, 2 op (TMU40)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitotaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtymusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.36. Yhteismusisointi 3.3.3 - MUSA3.3.3 - bändisoitto 3.3, 1 op (TMU41)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitotaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtymusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

Luonnosversio 19.1.2021

7.25.37. Yhteismusisointi 4.1.1 - MUSA 4.1.1 orkesteri 1.1, 2 op (TMU42)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitotaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus**Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat**

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.38. Yhteismusisointi 4.1.2. MUSA 4.1.2 orkesteri 1.2, 2 op (TMU43)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja ilmais- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointihuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtymusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.39. Yhteismusisointi 4.1.3 - MUSA 4.1.3 orkesteri 1.3, 2 op (TMU44)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja soitto- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus**Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat**

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.40. Yhteismusisointi 4.2.1 - MUSA 4.2.1 orkesteri 2.1, 2 op (TMU45)

Tavoitteet**Paikallinen lisäys**

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitotaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt**Paikallinen lisäys**

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi**Paikallinen lisäys**

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus**Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat**

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä

- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.41. Yhteismusisointi 4.2.2 - MUSA 4.2.2 orkesteri 2.2, 2 op (TMU46)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitotaitojen sekä ilmaisu- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtymusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

7.25.42. Yhteismusisointi 4.2.3 - MUSA 4.2.3 orkesteri 2.3, 2 op (TMU47)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia omaa elämäänsä elättämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.43. Yhteismusisointi 4.3.1 - MUSA4.3.1 - orkesteri 3.1, 2 op (TMU48)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.44. Yhteismusisointi 4.3.2 - MUSA4.3.2 - orkesteri 3.2, 1 op (TMU49)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- monipuoliseen ohjelmistoon tutustuminen yhtyeen kokoonpano huomioiden
- omien yhtyesoitto- ja esiintymistaitojen kehittäminen
- ryhmän jäsenenä toimiminen kantaen vastuuta koko ryhmän onnistumisesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisen ohjelmiston harjoittelu
- esiintymistaitojen harjoittelu
- oheistoimintojen, kuten virittämisen, roudauksen, sointinhuollon, äänentoiston hallinnan ja kuulonsuojauksen harjoittelu osana yhtyemusisointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteismusisoinnin keskeiset tavoitteet ovat

- o oppia toimimaan kuuntelevana, kommunikoivana ja toiset huomioon ottavana ryhmän jäsenenä
- o kehittää laulu- ja/tai soittotaitoaan tavoitteellisesti
- o oppia ilmaisemaan itseään musiikillisesti
- o oppia soveltamaan musiikin tiedollisia ja taidollisia perusvalmiuksia
- o oppia toimimaan vastuullisesti vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- o saada oppimis- ja taide-elämyksiä sekä esiintymiskokemusta

Yhteismusisoinnin keskeiset sisällöt ovat

- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o kehittää omaa muusikkouttaan

7.25.45. Musiikin hahmottaminen 5 - MUHA5, 2 op (TMU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Saa perustiedot ja – taidot musiikin lukemiseen, kirjoittamiseen, tuottamiseen ja analysoimiseen
- Oppii kehittämään rytmi-, melodia- ja muototajuaan, sävelkorvaansa ja musiikin hahmottamiskykyään, saa valmiuksia omaan muusikkouteensa ja oppii hyödyntämään tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia
- Oppii soivan ja kirjoitetun länsimaisen musiikin analysoinnin ja nuotintamisen perusteet
- Hyödyntää teoreettisia opintojaan laulu- ja soitto-opinnoissaan sekä yhteismusisoinnissa
- Kehittää mahdollisuuksiaan musiikilliseen itsensä ilmaisemiseen sekä oman sävelkielen löytämiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sointuanalyysi hajallisessa asettelussa
- tonaaliset muunnosoinnut sekä napolilainen sekstisointu (N6)
- reaalisointumerkinnot
- säerakenteita
- säveltämisessä keskitytään asteittain vaikeutuviin melodia- ja rytmidiktateihin sisältäen mm. N6 ja V/V, erilaiset triolit, synkoopit sekä pisteelliset rytmikuviot. Opintojaksolla harjoitellaan elävän musiikin analyysiä (elmu)
- harmoniaopissa opiskellaan äänenkuljetusta, kolmisointu ja niiden käännökset reaalisointumerkkiavusteisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Opiskelija aloittaa opiskelunsa oman lähtötasonsa mukaan. Esimerkiksi jos opiskelija aloittaa opiskelun opintojaksosta numero 2, hänen tulee suorittaa numerojärjestyksessä opintojaksot 2, 3 ja 4.

Opiskelijan lähtötaso määrää, mistä opintojaksosta hän aloittaa aineen opinnot.

Laaja-alainen oppiminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti hyvinvointi ja vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.25.46. Solittiset aineet 1.1 - MULA1.1 - laulun perusteet, 1 op (TMU50)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Laulun perusteissa tutustutaan sekä teoriassa että käytännössä laulajan anatomiaan ja fysiologiaan, terveeseen ja kokonaisvaltaiseen äänenkäyttöön, klassisen ja ei-klassisen laulun tyylieroihin, esiintymiseen, rentoutumiseen sekä kehon- ja äänen huoltoon. Opintokokonaisuus toteutetaan ryhmäopetuksena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojen suorittaminen

Opiskelija aloittaa lauluopintonsa käymällä Laulun perusteet – opinnot ryhmäopetuksena. Opinnot järjestetään vuosittain pääsääntöisesti syyslukukaudella. Saadakseen henkilökohtaista laulun opetusta, opiskelijan tulee suorittaa Laulun perusteet – opinnot hyväksytysti. Kurssin voi suorittaa myös jatkamatta solistisiin opintoihin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

- o kehittää lauluääntä ja -ilmaisua omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehittyy ilmaisukykyinen instrumentti
- o suhtautua laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoitella säännöllisesti
- o tutustua monipuolisesti laulumusiikkiin
- o oppia ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- o pystyä itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita
- o oppia työskentelemään säestäjänä

Ennen versio 19.1.2021

Laulunopiskelun keskeiset sisällöt ovat

- o perehtyminen terveeseen ja vapaaseen äänenkäyttöön huomioiden mm. asento, kehon hallinta ja käyttö, hengitys, sävelpuhtaus, rytmiikka, artikulaatio, fraseeraus ja resonanssi
- o oppia hoitamaan omaa ääntään ja instrumenttiaan
- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o oppia ilmaisemaan itseään oman instrumentin kautta
- o kehittää omaa ilmaisuaan ja tulkintaa esim. esiintymisten kautta

7.25.47. Solistiset aineet 1.2 - MULA1.2 - solistinen laulu 1, 2 op (TMU51)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehitetään kunkin opiskelijan kehon ja instrumentin hallintaa sekä äänenkäytön hallintaa edelleen opiskelija omista lähtökohdista käsin käyttäen erilaisia äänen- ja kehonkäytön harjoituksia sekä monipuolista lauluohjelmistoa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kehitetään kunkin opiskelijan kehon ja instrumentin hallintaa sekä äänenkäytön hallintaa edelleen opiskelija omista lähtökohdista käsin käyttäen erilaisia äänen- ja kehonkäytön harjoituksia sekä monipuolista lauluohjelmistoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojen suorittaminen

opiskelija aloittaa lauluopintonsa käymällä. Laulun perusteet – opinnot ryhmäopetuksena. Opinnot järjestetään vuosittain pääsääntöisesti syyslukukaudella. Saadakseen henkilökohtaista laulun opetusta, opiskelijan tulee suorittaa Laulun perusteet – opinnot hyväksytysti. Kurssin voi suorittaa myös jatkamatta solistisiin opintoihin.

laulutunnit ja henkilökohtainen harjoittelu. Laulutunteja saa vain kolmannen opintovuoden syyslukukauden loppuun asti, vaikka opiskelija olisi aloittanut opintonsa vasta esimerkiksi toisen opintovuoden syksyllä. Laulutuntien määrä tarkistetaan vuosittain. Mikäli opiskelija aloittaa solistisen laulun opiskelun heti ensimmäisen opintovuoden syksyllä, hänellä on mahdollisuus saada maksimissaan kuusi (6) opintopistettä lukion aikana.

mikäli opiskelija ei ole käyttänyt opinto-oikeuttaan laulunopiskeluun tavoitteellisesti, häneltä voidaan evätä opinto-oikeus.

Arviointi

Opintojaksot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Lauluopinnoissa käytetään jatkuvaa formatiivista arviointia (esim. välitön palaute tunteilla ja oppimiskeskustelut opiskelijan ja opettajan välillä) sekä summatiivista arviointia kurssin päätteeksi. MULA 1.1 opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Muista opintojaksoista opettaja antaa lausunnon (4-10). Numeromerkintä näkyy opiskelijan päättötodistuksessa vain, mikäli opiskelija erikseen sitä pyytää. Tällöin päättötodistuksen arvosana laulussa on keskiarvo saaduista numeroista.

Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, selvittää poissaolonsa asiallisesti, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään laulutaitoaan ja esiintymistään. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Laulunopiskelun keskeiset tavoitteet ovat

- o kehittää lauluääntä ja -ilmaisua omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehittyä ilmaisukykyinen instrumentti
- o suhtautua laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoitella säännöllisesti
- o tutustua monipuolisesti laulumusiikkiin
- o oppia ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- o pystyä itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita
- o oppia työskentelemään säestäjän kanssa

Laulunopiskelun keskeiset sisällöt ovat

- o perehtyminen terveeseen ja vapaaseen äänenkäyttöön huomioiden mm. asento, kehon hallinta ja käyttö, hengitys, sävelpuhtaus, rytmikka, artikulaatio, fraseeraus ja resonanssi
- o oppia hoitamaan omaa ääntään ja instrumenttiaan
- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o oppia ilmaisemaan itseään oman instrumentin kautta
- o kehittää omaa ilmaisuaan ja tulkintaa esim. esiintymisten kautta

Toivotaan suoritettavan ensimmäisen opintovuoden keväällä.

7.25.48. Solistiset aineet 1.3 MULA1.3 - solistinen laulu 2, 2 op (TMU52)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehitetään kunkin opiskelijan kehon ja instrumentin hallintaa sekä äänenkäytön hallintaa edelleen opiskelija omista lähtökohdista käsin käyttäen erilaisia äänen- ja kehonkäytön harjoituksia sekä monipuolista lauluohjelmistoa. Harjoitellaan säestäjän kanssa työskentelyä ja esiintymistä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojen suorittaminen Luonnosversio 19.1.2021

- opiskelija aloittaa lauluopintonsa käymällä Laulun perusteet – opinnot ryhmäopetuksena. Opinnot järjestetään vuosittain pääsääntöisesti syyslukukaudella. Saadaksesen henkilökohtaista laulun opetusta, opiskelijan tulee suorittaa Laulun perusteet – opinnot hyväksytysti. Kurssin voi suorittaa myös jatkamatta solistisiin opintoihin.
- laulutunnit ja henkilökohtainen harjoittelu. Laulutunteja saa vain kolmannen opintovuoden syyslukukauden loppuun asti, vaikka opiskelija olisi aloittanut opintonsa vasta esimerkiksi toisen opintovuoden syksyllä. Laulutuntien määrä tarkistetaan vuosittain. Mikäli opiskelija aloittaa solistisen laulun opiskelun heti ensimmäisen opintovuoden syksyllä, hänellä on mahdollisuus saada maksimissaan kuusi (6) opintopistettä lukion aikana.
- mikäli opiskelija ei ole käyttänyt opinto-oikeuttaan laulunopiskeluun tavoitteellisesti, häneltä voidaan evätä opinto-oikeus.

Arviointi

- Opintojaksot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Lauluopinnoissa käytetään jatkuvaa formatiivista arviointia (esim. välitön palaute tunteilla ja oppimiskeskustelut opiskelijan ja opettajan välillä) sekä summatiivista arviointia kurssin päätteeksi. MULA 1.1 opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Muista opintojaksoista opettaja antaa sekä suoritusmerkinnän (S) että numeron (4-10). Numeromerkintä näkyy opiskelijan päättötodistuksessa vain, mikäli opiskelija erikseen sitä pyytää. Tällöin päättötodistuksen arvosana laulussa on keskiarvo saaduista numeroista.
- Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, selvittää poissaolonsa asiallisesti, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään laulutaitoaan ja esiintymistään. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

- Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Laulunopiskelun keskeiset tavoitteet ovat

- o kehittää lauluääntä ja -ilmaisua omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehittyy ilmaisukykyinen instrumentti
- o suhtautua laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoitella säännöllisesti
- o tutustua monipuolisesti laulumusiikkiin
- o oppia ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- o pystyä itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita
- o oppia työskentelemään säestäjän kanssa

Laulunopiskelun keskeiset sisällöt ovat

- o perehtyminen terveeseen ja vapaaseen äänenkäyttöön huomioiden mm. asento, kehon hallinta ja käyttö, hengitys, sävelpuhtaus, rytmikka, artikulaatio, fraseeraus ja resonanssi
- o oppia hoitamaan omaa ääntään ja instrumenttiaan
- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o oppia ilmaisemaan itseään oman instrumentin kautta
- o kehittää omaa ilmaisuaan ja esiintymistään

Luonnosversio 19.1.2021

Toivotaan suoritettavan toisena opintovuonna.

7.25.49. Solistiset aineet 1.4 - MULA1.4 - solistinen laulu 3, 1 op (TMU53)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehitetään kunkin opiskelijan kehon- ja äänenkäytön hallintaa ja vokaalitekniikkaa edelleen opiskelijan omista lähtökohdista ja tavoitteista käsin käyttäen erilaisia harjoituksia sekä monipuolista lauluohjelmistoa. Harjoitellaan säestäjän kanssa työskentelyä ja esiintymistä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojen suorittaminen

- opiskelija aloittaa lauluopintonsa käymällä Laulun perusteet – opinnot ryhmäopetuksena. Opinnot järjestetään vuosittain pääsääntöisesti syyslukukaudella. Saadakseen henkilökohtaista laulun opetusta, opiskelijan tulee suorittaa Laulun perusteet – opinnot hyväksytysti. Kurssin voi suorittaa myös jatkamatta solistisiin opintoihin.
- laulutunnit ja henkilökohtainen harjoittelu. Laulutunteja saa vain kolmannen opintovuoden syyslukukauden loppuun asti, vaikka opiskelija olisi aloittanut opintonsa vasta esimerkiksi toisen

opintovuoden syksyllä. Laulutuntien määrä tarkistetaan vuosittain. Mikäli opiskelija aloittaa solistisen laulun opiskelun heti ensimmäisen opintovuoden syksyllä, hänellä on mahdollisuus saada maksimissaan kuusi (6) opintopistettä lukion aikana.

- mikäli opiskelija ei ole käyttänyt opinto-oikeuttaan laulunopiskeluun tavoitteellisesti, häneltä voidaan evätä opinto-oikeus.

Arviointi

- Opintojaksot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Lauluopinnoissa käytetään jatkuvaa formatiivista arviointia (esim. välitön palaute tunteilla ja oppimiskeskustelut opiskelijan ja opettajan välillä) sekä summatiivista arviointia kurssin päätteeksi. MULA 1.1 opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Muista opintojaksoista opettaja antaa sekä suoritusmerkinnän (S) että numeron (4-10). Numeromerkintä näkyy opiskelijan päättötodistuksessa vain, mikäli opiskelija erikseen sitä pyytää. Tällöin päättötodistuksen arvosana laulussa on keskiarvo saaduista numeroista.

- Kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, selvittää poissaolonsa asiallisesti, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään laulutaitoaan ja esiintymistään. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

- *Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti*

Opintojakson vapaa kuvaus

Laulunopiskelun keskeiset tavoitteet ovat

- o kehittää lauluääntä ja ilmaisua omista lähtökohdistaan niin, että lauluäänestä kehittyy ilmaisukykyinen instrumentti
- o suhtautua laulunopiskeluun tavoitteellisesti ja harjoitella säännöllisesti
- o tutustua monipuolisesti laulumusiikkiin
- o oppia ottamaan vastuuta äänenhuollostaan
- o pystyä itsenäisesti opettelemaan nuoteista ja korvakuulolta uusia kappaleita
- o oppia työskentelemään säestäjän kanssa

Laulunopiskelun keskeiset sisällöt ovat

- o perehtyminen terveeseen ja vapaaseen äänenkäyttöön huomioiden mm. asento, kehon hallinta ja käyttö, hengitys, sävelpuhtaus, rytmiikka, artikulaatio, fraseeraus ja resonanssi
- o oppia hoitamaan omaa ääntään ja instrumenttiaan
- o tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta
- o oppia ilmaisemaan itseään oman instrumentin kautta
- o kehittää omaa ilmaisuaan ja tulkintaa esim. esiintymisten kautta

Toivotaan suoritettavan kolmannen opintovuoden syyslukukaudella.

7.25.50. Solistiset aineet 2.1 - MUSO 1.1 - solistinen soitto 1, 2 op (TMU54)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tiedostaa ergonomisen soittoasennon, osaa soittaa oikeaoppisella tekniikalla
- tiedostaa itsenäisen harjoittelun merkityksen kehittymisen kannalta
- kehittää soittamisen tekniikkaa ja tulkintaa oman lähtötasonsa mukaisesti
- oppii tunnistamaan ja harjoittamaan käytännössä musiikin teoriassa ja musiikkitiedossa opittuja asioita
- tutustuu oman instrumenttinsa kirjallisuuteen monipuolisesti
- saa eväitä elinikäiseen oppimiseen oman instrumentin parissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta, esimerkiksi pianossa tutustutaan sekä klassiseen, perinteisempään ohjelmistoon sekä vapaa säestykseen.
- oppia ilmaisemaan itseään oman instrumentin kautta
- kehittää omaa ilmaisuaan ja tulkintaa esim. esiintymisten kautta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojen suorittaminen

- solistisen instrumentin soitto- ja tulkintatekniikan harjoittelu
- mikäli opiskelija ei ole käyttänyt opinto-oikeuttaan opiskeluun tavoitteellisesti, häneltä voidaan evätä opinto-oikeus

Arviointi

- opintojaksot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opintoissa käytetään jatkuvaa formatiivista arviointia (esim. välitön palaute tunteilla ja oppimiskeskustelut opiskelijan ja opettajan välillä) sekä summatiivista arviointia opintojakson päätteeksi.
- opettaja antaa sekä suoritusmerkinnän (S) että numeron (4-10). Numeromerkintä näkyy opiskelijan päättötodistuksessa vain, mikäli opiskelija erikseen sitä pyytää. Tällöin päättötodistuksen arvosana soitossa on keskiarvo saaduista numeroista.
- kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, selvittää poissaolonsa asiallisesti, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään laulutaitoaan ja esiintymistään. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

- *Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti*

Opintojakson vapaa kuvaus

Ensimmäisen opintovuoden solistinen soitto

7.25.51. Solistiset aineet 2.2 - MUSO 1.2 - solistinen soitto 2, 2 op (TMU55)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tiedostaa ergonomisen soittoasennon, osaa soittaa oikeaoppisella tekniikalla
- tiedostaa itsenäisen harjoittelun merkityksen kehittymisen kannalta
- kehittää soittamisen tekniikkaa ja tulkintaa oman lähtötasonsa mukaisesti
- oppii tunnistamaan ja harjoittamaan käytännössä musiikin teoriassa ja musiikkitiedossa opittuja asioita
- tutustuu oman instrumenttinsa kirjallisuuteen monipuolisesti
- saa eväitä elinikäiseen oppimiseen oman instrumentin parissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta, esimerkiksi pianossa tutustutaan sekä klassiseen, perinteisempään ohjelmistoon sekä vapaa säestykseen.
- oppia ilmaisemaan itseään oman instrumentin kautta
- kehittää omaa ilmaisuaan ja tulkintaa esim. esiintymisten kautta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojen suorittaminen

- solistisen instrumentin soittaminen ja ensisijoinen harjoittelu
- mikäli opiskelija ei ole käyttänyt opinto-oikeuttaan opiskeluun tavoitteellisesti, häneltä voidaan evätä opinto-oikeus

Arviointi

- opintojaksot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opintoissa käytetään jatkuvaa formatiivista arviointia (esim. välitön palaute tunteilla ja oppimiskeskustelut opiskelijan ja opettajan välillä) sekä summatiivista arviointia opintojakson päätteeksi.
- opettaja antaa sekä suoritusmerkinnän (S) että numeron (4-10). Numeromerkintä näkyy opiskelijan päättötodistuksessa vain, mikäli opiskelija erikseen sitä pyytää. Tällöin päättötodistuksen arvosana soitossa on keskiarvo saaduista numeroista.
- kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, selvittää poissaolonsa asiallisesti, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään laulutaitoaan ja esiintymistään. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

- *Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti*

Opintojakson vapaa kuvaus

Toisen opintovuoden solistinen soitto

7.25.52. Solistiset aineet 2.3 - MUSO 1.3 - solistinen soitto 3, 1 op (TMU56)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tiedostaa ergonomisen soittoasennon, osaa soittaa oikeaoppisella tekniikalla
- tiedostaa itsenäisen harjoittelun merkityksen kehittymisen kannalta
- kehittää soittamisen tekniikkaa ja tulkintaa oman lähtötasonsa mukaisesti
- oppii tunnistamaan ja harjoittamaan käytännössä musiikin teoriassa ja musiikkitiedossa opittuja asioita
- tutustuu oman instrumenttinsa kirjallisuuteen monipuolisesti
- saa eväitä elinikäiseen oppimiseen oman instrumentin parissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustua eri musiikkityyleihin monipuolisen ohjelmiston kautta, esimerkiksi pianossa tutustutaan sekä klassiseen, perinteisempään ohjelmistoon sekä vapaa säestykseen.
- oppia ilmaisemaan itseään oman instrumentin kautta
- kehittää omaa ilmaisuaan ja tulkintaa esim. esiintymisten kautta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojen suorittaminen

o solistisen instrumentin soitto ja ohjelmistoinen harjoittelu

o mikäli opiskelija ei ole käyttänyt opinto-oikeuttaan opiskeluun tavoitteellisesti, häneltä voidaan evätä opinto-oikeus

Arviointi

• opintojaksot suoritetaan osallistumalla opetukseen ja harjoittelemalla säännöllisesti sekä suorittamalla annetut tehtävät. Opinnoissa käytetään jatkuvaa formatiivista arviointia (esim. välitön palaute tunneilla ja oppimiskeskustelut opiskelijan ja opettajan välillä) sekä summatiivista arviointia opintojakson päätteeksi.

• opettaja antaa sekä suoritusmerkinnän (S) että numeron (4-10). Numeromerkintä näkyy opiskelijan päättötodistuksessa vain, mikäli opiskelija erikseen sitä pyytää. Tällöin päättötodistuksen arvosana soitossa on keskiarvo saaduista numeroista.

• kiitettävän arvosanan kriteerit: Opiskelija käy säännöllisesti oppitunneilla, selvittää poissaolonsa asiallisesti, ottaa vastuuta omasta edistymisestään, harjoittelee saamiensa ohjeiden mukaisesti, on motivoitunut kehittämään laulutaitoaan ja esiintymistään. Opiskelija valmistaa osan harjoittamastaan ohjelmistosta esitettävään kuntoon.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

• *Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti*

Opintojakson vapaa kuvaus

Kolmannen opintovuoden solistinen soitto

7.25.53. Musiikin johtamisen perusteet - MUJO, 2 op (TMU57)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii kuoron- ja orkesterin johtamisen perusasioita, kuten vuorovaikutustaitoja, johtamisen psykologiaa, lyöntitekniikkaa ja partituurioppia
- opiskelija tutustuu kuoron/orkesterin ja kuoronjohtajan/kapellimestarin työhön sekä teoriassa että käytännössä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erityyppisiä lyöntitekniikan harjoituksia huomioiden lyöntikaavat, valmistukset, lopetukset, insatsit, fermaatit sekä käsien eriyttäminen huomioiden esimerkiksi nyanssit, dynamiikan vaihtelut ja fraseeraus
- kapellimestari- ja konserttavierailuja mahdollisuuksien mukaan
- partituureihin tutustumista
- opintojakso voidaan mahdollisuuksien mukaan toteuttaa yhteistyössä koulun kuorojen ja soitinyhtyeiden kanssa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S)

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Edeltävät opinnot

opiskelija omaa riittävät musiikin perustiedot ja taidot

7.25.54. Sovittaminen ja transkriptio, 2 op (TMU58)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää taitojana nuotintamisessa ja sovittamisessa
- harjoittelee erilaisten musiikillisten ilmiöiden kuulemistä ja nuotintamista erilaiset musiikkityylit huomioiden
- tutustuu erilaisten soitin- ja laulukokoonpanojen sovitusmekaniikoiden perusteisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kuuntelu, nuotintamis- ja sovitusharjoitukset
- erilaisiin sovitusmekaniikoihin tutustuminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Edeltävät opinnot

nuotinkirjoituskurssi on hyvä olla suoritettuna ennen tätä opintojaksoa.

7.25.55. Biisinkirjoitus - MUBI, 2 op (TMU59)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- perehtyy melodian ja harmonian luomisen perusteisiin biisin kirjoittamisessa
- perehtyy sanoitusten kirjoittamisen perusteisiin ja tekniikoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla perehdytään länsimaisen populaarimusiikin biisinkirjoittamiseen monipuolisesti
- opintojaksolla opiskelija säveltää ja/tai sanoittaa oman biisin kurssilla yksin tai yhteistyössä muiden oppilaiden kanssa

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voidaan toteuttaa myös yhteistyössä äidinkielen ja kirjallisuuden kanssa.

7.25.56. Musiikin hahmottaminen 6 - MUHA6, 2 op (TMU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Saa perustiedot ja – taidot musiikin lukemiseen, kirjoittamiseen, tuottamiseen ja analysoimiseen
- Oppii kehittämään rytmi-, melodia- ja muototajuaan, sävelkorvaansa ja musiikin hahmottamiskykyään, saa valmiuksia omaan muusikkouteensa ja oppii hyödyntämään tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia
- Oppii soivan ja kirjoitetun länsimaisen musiikin analysoinnin ja nuotintamisen perusteet
- Hyödyntää teoreettisia opintojaan laulu- ja soitto-opinnoissaan sekä yhteismusisoinnissa

- Kehittää mahdollisuuksiaan musiikilliseen itsensä ilmaisemiseen sekä oman sävelkielen löytämiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tonaaliset, modaaliset ja kromaattiset muunnosoinnut sekä niiden reaalisointumerkinnot
- säerakenteet
- säveltapailussa opiskellaan muunnosoinnuista aiheutuvia vaikeutuvia intervaleja
- opiskelija kehittää edelleen rytmiluku- ja melodiankirjoitustaitojaan
- harjoitellaan elävän musiikin analyysiä eri tyylilajit huomioiden
- harmoniaopissa opiskellaan äänenkuljetusta edelleen, kolmisoinnut ja niiden käännökset huomioiden reaalisointumerkkiavusteisesti sekä tutustutaan nelisointujen käyttöön

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Opiskelija aloittaa opiskelunsa oman lähtötasonsa mukaan. Esimerkiksi jos opiskelija aloittaa opiskelun opintojaksosta numero 2, hänen tulee suorittaa numerojärjestyksessä opintojaksot 2, 3 ja 4.

Opiskelijan lähtötaso määrää, mistä opintojaksosta hän aloittaa aineen opinnot.

Laaja-alainen oppiminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti hyvinvointi ja vuorovaikutusosaaminen.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.25.57. Monitaiteellinen musiikkiprojekti - Musikaali 1, 1 op (TMU60)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkii kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.25.58. Monitaiteellinen musiikkiprojekti - Musikaali 2, 2 op (TMU61)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin

- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkiä kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Luonnosversio 19.1.2021

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.25.59. Monitaiteellinen musiikkiprojekti - Musikaali 3, 3 op (TMU62)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkiä kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.25.60. Monitaiteellinen musiikkiprojekti - Musikaali 4, 4 op (TMU63)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitoaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa
- Suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja
- Päästä tutustumaan musiikin, tanssin ja ilmaistaidon erilaisiin improvisaatiotekniikoihin
- Laajentaa käsityksiä ja taitoja itsensä ilmaisussa sekä rohkaistuu heittäytymään myös itselle tuntemattomampiin tapoihin käyttää kehoa ja ääntä
- Pyrkiä kohti kokonaisvaltaista ja monipuolista lavailmaisua
- Tutustua työryhmään ja luo osaltaan toimivaa yhteistyökulttuuria tulevaa koko koulun produktiota varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt muokkautuvat tulevan produktion teeman mukaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakso arvioidaan opiskelijan tekemällä itsearviointilla, opettajan antamalla suullisella palautteella ja suoritusmerkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko ilmaisutaidon opiskelun prosessiin, ilmaisutaidolle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä eri taidelinjojen opettajien ja opiskelijoiden kanssa

7.25.61. Musiikkiproduktio 1, 1 op (TMU64)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisällöt määräytyvät kulloinkin toteutettavan produktion mukaan opiskelijan oma osaaminen, mielenkiinnonkohteet ja produktion tarpeet huomioiden.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suorittaminen

Luonnosversio 19.1.2021

musiikkiproduktion opintojaksoja voi tehdä useita

opintokokonaisuuksien laajuus ja opiskelijan saama opintopistemäärä vaihtelevat produktiokohtaisesti

Arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.25.62. Musiikkiproduktio 2, 2 op (TMU65)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisällöt määräytyvät kulloinkin toteutettavan produktion mukaan opiskelijan oma osaaminen, mielenkiinnonkohteet ja produktion tarpeet huomioiden.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suorittaminen

musiikkiproduktion opintojaksoja voi tehdä useita

opintokokonaisuuksien laajuus ja opiskelijan saama opintopistemäärä vaihtelevat produktiokohtaisesti

Arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.25.63. Musiikkiproduktio 3, 3 op (TMU66)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisällöt määräytyvät kulloinkin toteutettavan produktion mukaan opiskelijan oma osaaminen, mielenkiinnonkohteet ja produktion tarpeet huomioiden

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

Suorittaminen

musiikkiproduktion opintojaksoja voi tehdä useita

opintokokonaisuuksien laajuus ja opiskelijan saama opintopistemäärä vaihtelevat produktiokohtaisesti

Arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

7.25.64. Musiikkiproduktio 4, 4 op (TMU67)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisällöt määräytyvät kulloinkin toteutettavan produktion mukaan opiskelijan oma osaaminen, mielenkiinnonkohteet ja produktion tarpeet huomioiden

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suorittaminen

musiikkiproduktion opintojaksoja voi tehdä useita

opintokokonaisuuksien laajuus ja opiskelijan saama opintopistemäärä vaihtelevat produktiokohtaisesti

Arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

7.25.65. Musiikkiproduktio 5, 5 op (TMU68)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisällöt määräytyvät kulloinkin toteutettavan production mukaan opiskelijan oma osaaminen, mielenkiinnonkohteet ja production tarpeet huomioiden

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suorittaminen

musiikkiproduktion opintojaksoja voi tehdä useita

opintokokonaisuuksien laajuus ja opiskelijan saama opintopistemäärä vaihtelevat produktiokohtaisesti

Arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

7.25.66. Musiikkiproduktio 6, 6 op (TMU69)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ja soveltaa aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja koulussa toteutettavissa produktioissa ja kehittää taitojaan ja valmiuksiaan esiintyjänä tai muussa tehtävässä (käsikirjoittaminen, säveltäminen, sovittaminen, lavastus, valo- ja äänitekniikka, puvustus, markkinointi)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisällöt määräytyvät kulloinkin toteutettavan produktion mukaan opiskelijan oma osaaminen, mielenkiinnonkohteet ja produktion tarpeet huomioiden

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suorittaminen

musiikkiproduktion opintojaksoja voi tehdä useita

opintokokonaisuuksien laajuus ja opiskelijan saama opintopistemäärä vaihtelevat produktiokohtaisesti

Arviointi

opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

7.25.67. Musiikin hahmottaminen 7 - MUHA7, 2 op (TMU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija saa mahdollisuuden valmistautua ammatillisiin pääsykokeisiin ohjatusti
- saa mahdollisuuden harjoitella ja kerrata lukiossa oppimiaan asioita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Opinnot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Opiskelija aloittaa opiskelunsa oman lähtötasonsa mukaan. Esimerkiksi jos opiskelija aloittaa opiskelun opintojaksosta numero 2, hänen tulee suorittaa numerojärjestyksessä opintojaksot 2, 3 ja 4.

Opiskelijan lähtötaso määrää, mistä opintojaksosta hän aloittaa aineen opinnot.

Laaja-alainen oppiminen

Musiikin perusasioiden opiskelussa korostuvat erityisesti hyvinvointi ja vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.25.68. Musiikkilukiopäivät, 1 op (TMU70)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää oppimiaan asioita valtakunnallisilla Musiikkilukiopäivillä yhdessä muiden lukiolaisten kanssa erilaisten esitysten, konserttien, workshoppien ja luentojen kautta
- opiskelija oppii ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valtakunnallisten Musiikkilukiopäivien ohjelma

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Laaja-alainen osaaminen oppiaineessa

Opiskelija oppii käyttämään musiikkia oman hyvinvointinsa edistämiseen itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija oppii hyväksymään ja sietämään epäonnistumisen tunteita sekä oppii iloitsemaan onnistumisista itsensä ja muiden puolesta.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Valtakunnalliset musiikkilukiopäivät järjestetään joka toinen vuosi.

7.25.69. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 1 MUTI1 - länsimainen musiikki 1, 2 op (TMU8)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- tunnistaa kuuntelemalla opintojaksolla käsiteltävien aikakausien musiikillisia ilmiöitä, tyylipiirteitä ja sävellysmuotoja
- saada kokonaiskäsitys käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyajalle
- oppia yhdistämään musiikin aikakaudet historialliseen viitekehykseen
- oppia ymmärtämään suomalaisen musiikin ilmiöitä opintojaksolla käsiteltävien aikakausien aikana
- oppia ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa
- oppia sekä keskustelemaan että kirjoittamaan opintojaksolla käsiteltävistä asioista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- länsimaisen taidemusiikin juuret (Mesopotamia, Egypti sekä Antiikin Kreikka ja Rooma)
- keskiajan keskeiset vaikutukset musiikkiin sekä tärkeimmät musiikilliset ilmiöt, esimerkiksi yksiaänien kirkkolaulu, moniäänisyyden syntyminen ja kehittyminen, Ars Antiqua ja Ars Nova, vokaali- ja instrumentaalimusiikin ilmiöitä, suomalaisen musiikin varhaisvaiheet
- renessanssin keskeiset vaikutukset musiikkiin sekä tärkeimmät musiikilliset ilmiöt, esimerkiksi instrumentaali- ja vokaalimusiikin kehittyminen, uudet sävellysmuodot ja niiden sävellykselliset ilmiöt sekä Alankomaalaiset koulukunnat, Piae Cantiones, suomalaisen musiikin kehittyminen
- barokin keskeiset vaikutukset musiikkiin sekä tärkeimmät musiikilliset ilmiöt, esimerkiksi instrumentaali- ja vokaalimusiikin kehittyminen, keskeiset sävellysmuodot ja niiden sävellykselliset ilmiöt
- siirtyminen barokista klassismiin ja varhaisklassismiin, esimerkiksi Mannheimin koulukunta, Galantityyli, Ekspressiivinen tyyli

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Suorittaminen

opiskelijan on suoritettava vähintään kolme (3) opintojaksoa musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintoja, yhteensä vähintään 6 op.

kaikkien opinto-ohjelmaan kuuluvat opintojaksot 1–3 suoritetaan lähtökohtaisesti numerojärjestyksessä

muut opinnot voi valita vapaasti ja suorittaa haluamassaan järjestyksessä

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksoissa korostuu erityisesti yhteiskunnallinen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija

- o oppii perustiedot musiikin eri tyylikausista ja –lajeista
- o oppii kirjoittamaan musiikista ja oppii integroimaan musiikin muihin oppiaineisiin.
- o kykenee valikoivaan, analyyttiseen kuunteluun ja oppii kuuntelemalla analysoimaan ja kriittisesti keskustelemaan musiikista sekä tuottamaan tekstiä kuulemastaan
- o saa kokonaiskäsityksen käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyajalle
- o oppii yhdistämään musiikin historian yleiseen historialliseen, kulttuurihistorialliseen ja sosiaaliseen taustaan
- o oppii ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa
- o oppii kuuntelemaan ennakkoluulottomasti monenlaista 1900-luvun musiikkia ja laajentaa taidekäsitystään nykyaikaiseen
- o oppii käymään konserteissa ja muissa kulttuuritapahtumissa

7.25.70. Musiikin tuntemus ja musiikkitieto 2 - MUTI2 - länsimainen musiikki 2, 2 op (TMU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tunnistaa kuuntelemalla opintojaksolla käsiteltävien aikakausien musiikin tyylipiirteitä ja sävellysmuotoja
- saada kokonaiskäsityksen käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyajalle
- oppia yhdistämään musiikin aikakaudet historialliseen viitekehykseen
- oppia ymmärtämään suomalaisen musiikin ja vuosisadan vaihteen (1800–1900) ilmiöitä
- oppia ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa

- oppia sekä keskustelemaan että kirjoittamaan opintojaksolla käsiteltävistä asioista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- klassisen tyylin keskeisimmät tunnusmerkit ja sävellysmuodot, esimerkiksi sonaattimuoto, sinfonia, konsertto ja kvartetto
- ensimmäiset suomalaiset säveltäjät
- Kustavilainen aika Suomessa
- suomalaisen säveltaiteen kehittyminen ja vakiintuminen
- romantiikan keskeisimmät tunnusmerkit ja sävellysmuodot
- 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun ilmiöt eri musiikkityyleissä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4–10.

Suorittaminen

opiskelijan on suoritettava vähintään kolme (3) opintojaksoa musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintoja, yhteensä vähintään 6 op.

kaikkien opinto-ohjelmaan kuuluvat opintojaksot 1–3 suoritetaan lähtökohtaisesti numerojärjestyksessä

muut opinnot voi valita vapaasti ja suorittaa haluamassaan järjestyksessä

Laaja-alainen oppiminen oppiaineessa

musiikin tuntemuksen ja musiikkitiedon opintojaksossa korostuu erityisesti yhteiskunnallinen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen

Opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on, että opiskelija

- o oppii perustiedot musiikin eri tyylikausista ja – lajeista
- o oppii kirjoittamaan musiikista ja oppii integroimaan musiikin muihin oppiaineisiin.
- o kykenee valikoivaan, analyttiseen kuunteluun ja oppii kuuntelemalla analysoimaan ja kriittisesti keskustelemaan musiikista sekä tuottamaan tekstiä kuulemastaan
- o saa kokonaiskäsityksen käsiteltävien aikakausien musiikista aikansa ilmiönä ja merkityksestä nykyaikalle
- o oppii yhdistämään musiikin historian yleiseen historialliseen, kulttuurihistorialliseen ja sosiaaliseen taustaan
- o oppii ymmärtämään ja käyttämään musiikin terminologiaa
- o oppii kuuntelemaan ennakkoluulottomasti monenlaista 1900-luvun musiikkia ja laajentaa taidekäsitystään nykyaikaiseen
- o oppii käymään konserteissa ja muissa kulttuuritapahtumissa

7.26. Tanssi (Tanssi)

Oppiaineen tehtävä

Tutustua tanssiin, liikkeeseen, rytmiin ja omaan itseensä liikkujana

Tavoitteet

Löytää iloa ja nautintoa tanssista ja saa itsevarmuutta liikkumiseensa

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

7.26.1. Tanssin workshop, 2 op (TANW)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua tanssiin, liikkeeseen, rytmiin ja omaan itseensä liikkujana
- Tutustua eri tanssilajeihin rennolla meiningillä
- Löytää iloa ja nautintoa tanssista ja saa itsevarmuutta liikkumiseensa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Luonnosversio 19.1.2021

- Tanssitekniikan perusharjoitukset ja tanssilliset tehtävät hyödyntäen eri tanssilajeja
- Käydään läpi kehon oikeaa linjausta, hengitystekniikkaa sekä taloudellisia, terveellisiä liikkumistapoja
- Tehdään myös luovia harjoituksia, sekä voimaa ja venyvyyttä lisääviä harjoituksia
- Voima-, venytys- ja rentoutusharjoitukset

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan opettajan antamalla suullisella palautteella ja suorituserkinnällä (S)

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan itseilmaisun osaamisen kehittymistä ja syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko tanssin opiskelun prosessiin, tanssitaiteelle ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opiskelijan tieto- ja taitotasoa kartoitetaan opintojakson alussa. Opiskelija arvioi omaa kehitystään jakson aikana sekä jakson päättyessä.

Arvioinnin perustana ovat opiskelijan esille tuomat tiedot, taidot, kommunikaatiokyky ja tuntityöskentely. Itsearviointia käytetään opiskelijan oman työskentelyn, oppimisen ja arvioinnin tukena.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaiset kokonaisuudet arvioidaan yhdessä osana opintojaksoa.

Itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista

7.27. Valmennusoppi (VAP)

Oppiaineen tehtävä

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

7.27.1. Valmennusoppi, 2 op (VAP1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii paremmin ymmärtämään omaa valmentautumistaan
- Opiskelija saa lisää eväitä sekä yhdessä että yksin tapahtuvan harjoittelun laadun parantamiseksi sekä itsensä kehittämiseksi urheilijana
- Opiskelija oppii paremmin jäsentämään harjoitteluaan ja ymmärtämään paremmin harjoitteluun liittyviä tukitoimia
- Opiskelija saa tietoa muista tavoitteelliseen urheiluun kuuluvista, mutta varsinaisen urheiluharjoittelun ja kilpailemisen ulkopuolisista, osa-alueista

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilijana kehittyminen ja lajiosaaminen: Urheilijan elämänhallintataidot, lajiansalyysi ja kansainvälinen vaatimustaso, ominaisuuksien ja lajitaitojen kehittäminen, huoltava harjoittelu, urheilijan terveys, urheilijan ravitsemus, reilusti huipulle
- Itsensä kehittämisen taidot, ihmisenä kasvu ja kuulumisen tunne: Urheilijan polku ja kaksoisura, psyykkisten taitojen kehittäminen, urheilijan talous ja vakuutukset, urheilijabrändi

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa työskennellään opiskelijan kokonaisvaltaisen urheilijana kehittymisen tukemiseksi suomalaisen valmennusosaamisen mallia mukaillen. Lajiharjoittelun ja fyysisen harjoittelun ymmärtämisen syventämisen lisäksi annetaan tukea psyykkisiin, sosiaalisiin sekä elämänhallinnan taitoihin sekä ajankäytön ja kuormituksen hallintaan.

7.27.2. Tiedostava urheilija, 2 op (VAP2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Laajentaa itsetuntemustaan ja selkiyttää urheilijaidentiteettiään huomioiden muut elämän roolit
- Tiedostaa ja tunnistaa itselle tärkeät asiat ja arvot, jotka ohjaavat tavoitteellista tapaa olla urheilija
- Ymmärtää käsitteet havainnoiva minä ja hyväksyvä suhtautumisen
- Ymmärtää tietoisien läsnäolon (mindfulness) keskeiset periaatteet ja saa kokemuksen mindfulness-harjoitteista
- Osaa soveltaa ja integroida tietoisien läsnäolon taitoja valmentautumisen prosessiin
- Ymmärtää hyvään yhteistyösuhteeseen vaikuttavat vuorovaikutukselliset tekijät ja osaa ottaa näitä tekijöitä huomioon omassa valmennusryhmässään

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Itsetuntemus: Omien arvojen tutkiminen ja tunnistaminen, identiteettityöskentely, millainen ihminen ja urheilija olen, omien ajatustapojen tunnistaminen, growth mindset.
- Psykologisen joustavuuden malli: Arvot ja sitoutuminen arvojen mukaiseen toimintaan, hyväksyvä suhtautuminen, mielen kontrollin heikentäminen, havainnoiva minä, tässä hetkessä eläminen, tietoinen läsnäolo.
- Vahvojen yhteistyötaitojen keskeiset perusteet: Arvostava kohtaaminen, myönteinen suhtautuminen, ratkaisukeskeisyys, riittävä vuorovaikutus, kyky ottaa asioita puheeksi, rakentava ja riittävä kommunikaatio, palautteen antaminen ja vastaanottaminen.

Opintojakson arviointi

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa työskennellään itsetuntemusta, psykologista joustavuutta ja yhteistyötaitoja lisäävien psyykkisten taitojen äärellä. Moduulissa tavoitteellisesti urheileva opiskelija pääsee työskentelemään urheilijaidentiteetin, itselle tärkeiden arvojen ja yhteistyötaitojen äärellä. Keskeistä on tutustua itsen eri näkökulmista käsin, tunnistaa omia ajatteluntapoja sekä vahvistaa omiin arvoihin pohjautuvaa urheilijan polkua ja tapaa olla urheilija. Lisäksi moduulissa syvennyttään psyykkistä hyvinvointia lisääviin ja kilpailutaitoja vahvistaviin läsnäolon taitoihin (mindfulness).

7.27.3. Urheilijan ravitseminen, 2 op (VAP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Osaa määritellä suorituskyvyn ja palautumisen kannalta keskeiset ravitsemustekijät
- Ymmärtää, mitä palautumisella tarkoitetaan ja miten urheilija voi tukea sitä ruokavalion avulla
- Osaa havainnoida omaa ruokavaliotaan ja tunnistaa sen kehityskohteet
- Oppii vahvistamaan ruokavalion avulla suorituskynsä kehittämisen mahdollisuuksia huipulle tähtäävän harjoittelun vaatimalla tavalla
- Osaa soveltaa oppimaansa ravitsemustietoa omaan ruokavalioonsa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Urheilijan ruokavalion kulmakivet: Johdanto urheilijan ravitsemukseen huipulle tähdättäessä, toimiva ateriarytmi, palautuminen ja ravitsemus
- Energiatasapaino, riittävä energiansaanti: Energiantarve, harjoittelun kuormitus, perusaineenvaihdunta, fyysinen aktiivisuus, energiansaanti ruokavaliosta, ruoka-aineiden energiasisältö
- Ravintoaineet ruokavaliossa: Ravintoaineiden luokittelu, energiaravintoaineet, suojaravintoaineet, energia- ja suojaravintoaineiden saanti elintarvikkeista
- Lisäravinteet osana monipuolista ruokavaliota: Lisäravinteiden luokittelu, tarve ja turvallisuus, vitamiini- ja kivennäisainevalmisteet, urheilijan lisäravinteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sisältää monipuolisen katsauksen huipulle tähtäävän nuoren urheilijan kannalta keskeisistä ravitsemuksen teemoista. Keskeisenä tavoitteena on hyvinvoiva, suorituskyykyinen ja terve urheilija. Ravitsemuksen teemat johdattelevat urheilijan tutkimaan omaa ruokavaliotaan sekä harjoitteiden kautta tarjoaa myös keinoja työstää sitä konkreettisella tasolla.

7.27.4. Urheilu ammattina, 2 op (VAP4)

Tavoitteet

Luonnosversio 19.1.2021

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa valmiuksia ammattiurheilijan uralle

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Mitä on ammattilaisuus: Urheiluammattilaisuuden erityispiirteitä ja mitä on olla ammattilainen, oman lajin ammattilaisuuden erityispiirteitä
- Itsensä johtaminen: Ammattiurheilijan identiteetin vahvistaminen ja uskallus lähteä ammattilaiseksi, itsetuntemus ja ajanhallinta
- Verkostoitumistaidot ja asiantuntijoiden hyödyntäminen: Vuorovaikutustaidot ja yrittäjyysosaaminen
- Urheilu työ- ja toimintaympäristönä: Kaksoisura, urasiirtymä, urheilu-uran opinnollistaminen sekä urheilun sopimukset, vakuutukset, eläkemaksut
- Urheilijan talousosaaminen: Urheilutulot, talouden budjetointi, urheilijan yrittäjyys
- Urheilijabrändin rakentaminen: Media ja someosaaminen, esiintymistaidot sekä sponsorointiyhteistyö
- Toimiva ravitsemus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ammattiurheilijan uralle. Sisällöissä voidaan hyödyntää Kehity huippu-urheilijaksi -harjoituskirjan teemoja syventäen ja valikoiden. Opintojakso perustuu lähiopetukseen ja käytännön harjoitteluun sisältäen myös itsenäistä työtä ja reflektointia.

7.28. Integraatio-opintojaksot

7.28.1. Perusliikuntaa ja terveyttä lukion aikana, 4 op (LI1TE1)

Oppiaineet

- Liikunta
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen
- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutussuhteissa monipuolisesti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveystieteiden ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teorat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit*
- *mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Pyritään luomaan aktiivinen ja terveellinen elämäntapa lukion aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pyritään luomaan aktiivinen ja terveellinen elämäntapa lukion aikana.

Luonnosversio 19.1.2021

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

Luonnosversio 19.1.2021

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon keinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitettua määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opetettuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta, rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon keinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoitettua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean

Luonnosversio 19.1.2021

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramaa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydin sisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

Luonnosversio 19.1.2021

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yksikielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteisen	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko

Luonnosversio 19.1.2021

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa, kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteesta käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät ilmiöistä ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksen huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatieta sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaikeasta materiaalista. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omia ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppanin kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti monikompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ehdotuksia. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

Luonnosversio 19.1.2021

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa huomioon vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakkoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitkäkhön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Luonnosversio 19.1.2021

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Petri Lehikoinen

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoidaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, väestön mediakritiikkiä ja identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Luonnosversio 19.1.2024

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkettaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Petri Lehtikainen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi Luonnosversio 19.1.2021

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietoaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Luonnosversio 19.1.2021

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op) Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

Luonnosversio 19.1.2021

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Petri Lehtikainen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee oppimisen monipuolisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja taitoja sekä niihin liittyvää eettikää.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta se voi seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitte

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohketta ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja viestinnän tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Luonnosversio 19.1.2021

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Luonnosversio 19.1.2021

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisroheuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Luonnosversio 19.1.2021